

Chaṭṭhasaṅgītipiṭakam
Abhidhammapiṭake

KATHĀVATTHUPĀḲI

Buddhavasse 2552

Marammavasse 1370

AD. 2008

Romanized from Myanmar version published in 1997

© Buddhasāsana Society

Pāḷi Series 32

First published in 2008 by Ministry of Religious Affairs

Yangon, Myanmar

THE PĀLI ALPHABET IN BURMESE AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

အ a အာ ā ဣ i ဤ ī ဥ u ဦ ū ဧ e ဩ o

CONSONANTS WITH VOWEL "A"

က ka ခ kha ဂ ga ဃ gha င ṇa
 ဇ ca ခ cha ဇ ja ဈ jha ဠ ña
 ဋ ta ဣ tha ဍ ḍa ဖ ḍha ဎ ṇa
 တ ta တ tha ဒ da ဓ dha န na
 ပ pa ပ pha ဖ ba ဖ bha မ ma
 ယ ya ရ ra လ la ဝ va သ sa ဟ ha ဠ ḷa ိ ṁ

VOWELS IN COMBINATION

ာ ၊ = ā ိ = i ိ = ī ဣ ၊ = u ဣ ၊ = ū ဧ = e ဩ ၊ = o
 က ka ကာ kā ကိ ki ကိ kī ကု ku ကု kū ကေ ke ကေ ko
 ခ kha ခါ khā ခိ khi ခိ khī ခု khu ခု khū ခေ khe ခေါ kho ...

CONJUNCT-CONSONANTS

က kka	ယ ṅgha	က ṇṭha	ရ dhya	လ pla	လ lla
က kka	ဇ cca	က ṇḍa	ဇ dhva	ဗ pba	လျ lya
ကျ kya	ခ ccha	က ṇṇa	န nta	ခ bbha	လှ lha
ကြ kri	ဇ jja	က ṇha	န ntva	ဗ bya	ဝှ vha
က kla	ဇ jjha	က tta	န ntha	ဗ bra	ကွ sta
က kva	ည ṇṇa	က ttha	န nda	ဗ mpa	ကြ strā
ရ khya	ပ ṇha	က tva	န ndra	ဗ mpha	သွ sna
ခ khva	ပ ṇca	ကျ tya	န ndha	ဗ mba	သျ sya
ဂ gga	ခ ṇcha	ကြ tra	န nna	ခ mbha	သ ssa
လ ggha	ည ṇja	န dda	ရ nya	ဗ mma	သွ sma
ရ gya	ည ṇjha	န ddha	န nha	ရ mya	သွ sva
ဂ gra	ဇ ṭta	ရ dya	ဗ ppa	မှ mha	ကွ hma
က ṅka	ဇ ṭtha	ကြ dra	ဗ ppha	လျ yya	ကွ hva
န ṅkha	ည ḍḍa	န dva	ရ pya	လျ yha	ဠ ḷha
ဂ ṅga					

၁ ၂ ၃ ၄ ၅ ၆ ၇ ၈ ၉ ၁၀
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Kathāvatthupāli

Mātikā

Piṭṭhaṅka

1. Puggalakathā

1. Suddhasaccikaṭṭha	...	...	1-4
2. Okāsasaccikaṭṭha	...	...	7-9
3. Kālasaccikaṭṭha	...	...	8-10
4. Avayavasaccikaṭṭha	...	...	8-10
5. Suddhikasaṃsandana	...	...	11
6. Opammasaṃsandana	...	...	15
7. Catukkanayasamāsandana	...	...	21
8. Lakkhaṇayutti	...	...	25
9. Vacanasodhana	...	...	26
10. Paññattānuyoga	...	...	27
11. Gati-anuyoga	...	...	29
12. Upādāpaññattānuyoga	...	...	34
13. Purisakārānuyoga	...	...	41
14. Abhiññānuyoga	...	...	50
15-18. Ñātakānuyogādi	...	...	50
19. Paṭivedhānuyoga	...	...	51
20. Saṃghānuyoga	...	...	52
21. Saccikaṭṭhasabhāgānuyoga	...	...	53

2. Parihānikathā ... 61

3. Brahmācariyakathā (ka) ... 80

3. Odhisokathā (kha) ... 87

4. Jahatikathā ... 92

5. Sabbamatthītikathā ... 96

Mātikā		Piṭṭhaṅka
	6. Atūtakkhandhādīkathā	... 115
	7. Ekaccaṃatthītikathā	... 119
	8. Satipaṭṭhānakathā	... 121
	9. Hevatthīkathā	... 124
	2. Dutiyavagga	
(10) 1.	Parūpahāarakathā	... 127
(11) 2.	Aññāṇakathā	... 134
(12) 3.	Kaṅkhākathā	... 140
(13) 4.	Paravitāraṇakathā	... 145
(14) 5.	Vacībhedaṇakathā	... 150
(15) 6.	Dukkhāhāarakathā	... 156
(16) 7.	Cittiṭṭhitikathā	... 156
(17) 8.	Kukkuḷakathā	... 160
(18) 9.	Anupubbābhisamayakathā	... 163
(19) 10.	Vohāarakathā	... 169
(20) 11.	Nirodhakathā	... 173
	3. Tatiyavagga	
(21) 1.	Balakathā	... 174
(22) 2.	Ariyantīkathā	... 177
(23) 3.	Vimuttīkathā	... 181
(24) 4.	Vimuccamānakathā	... 183
(25) 5.	Aṭṭhamakakathā	... 185
(26) 6.	Aṭṭhamakassa-indriyakathā	... 187
(27) 7.	Dibbacakkhukathā	... 190
(28) 8.	Dibbasotakathā	... 191
(29) 9.	Yathākammūpagataññāṇakathā	... 193

Mātikā

Piṭṭhaṅka

(30) 10. Saṁvarakathā	...	...	194
(31) 11. Asaññakathā	...	...	196
(32) 12. Nevasaññānāsaññāyatanakathā	...	...	198

4. Catutthavagga

(33) 1. Gihissa-arahātikathā	...	...	202
(34) 2. Upapattikathā	...	...	203
(35) 3. Anāsavakathā	...	...	205
(36) 4. Samannāgatakathā	...	...	207
(37) 5. Upekkhāsamannāgatakathā	...	...	211
(38) 6. Bodhiyābuddhotikathā	...	...	212
(39) 7. Lakkhaṇakathā	...	...	214
(40) 8. Niyāmokkantikathā	...	...	216
(41) 9. Aparāpisaṁannāgatakathā	...	...	219
(42) 10. Sabbasaṁyojanappahānakathā	...	...	225

5. Pañcamavagga

(43) 1. Vimuttikathā	...	...	227
(44) 2. Asekhaññakathā	...	...	228
(45) 3. Viparītakathā	...	...	229
(46) 4. Niyāmakathā	...	...	231
(47) 5. Paṭisambhidākathā	...	...	233
(48) 6. Sammutiññakathā	...	...	233
(49) 7. Cittārammaṇakathā	...	...	234
(50) 8. Anāgataññakathā	...	...	235
(51) 9. Paṭuppannakathā	...	...	236
(52) 10. Phalaññakathā	...	...	237

Mātikā

Piṭṭhaṅka

6. Chaṭṭhavagga

(53) 1. Niyāmakathā	...	...	239
(54) 2. Paṭiccasamuppādakathā	...	...	240
(55) 3. Saccakathā	...	...	242
(56) 4. Āruppakathā	...	...	244
(57) 5. Nirodhasamāpattikathā	...	...	245
(58) 6. Ākāsakathā	...	...	246
(59) 7. Ākāśosanidassanotikathā	...	...	247
(60) 8. Pathavīdhātusanidassanāti-ādikathā	...	...	248
(61) 9. Cakkhundriyaṃsanidassananti-ādikathā	...	...	249
(62) 10. Kāyakammaṃsanidassanantikathā	...	...	249

7. Sattamavagga

(63) 1. Saṅgahitakathā	...	...	250
(64) 2. Sampayuttakathā	...	...	252
(65) 3. Cetasikakathā	...	...	253
(66) 4. Dānakathā	...	...	254
(67) 5. Paribhogamayapuñṇakathā	...	...	257
(68) 6. Itodinnakathā	...	...	260
(69) 7. Pathavīkammavipākotikathā	...	...	262
(70) 8. Jarāmaṇaṃvipākotikathā	...	...	264
(71) 9. Ariyadhammavipākakathā	...	...	266
(72) 10. Vipākovipākadhammadhammotikathā	...	...	267

8. Aṭṭhamavagga

(73) 1. Chagatikathā	...	...	268
(74) 2. Antarābhavakathā	...	...	269
(75) 3. Kāmaguṇakathā	...	...	272

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
(76) 4. Kāmakathā	...	...	274
(77) 5. Rūpadhātukathā	...	...	275
(78) 6. Arūpadhātukathā	...	...	276
(79) 7. Rūpadhātuyā āyatanakathā	...	...	278
(80) 8. Arūpe rūpakathā	...	...	280
(81) 9. Rūpaṃ kammantikathā	...	...	282
(82) 10. Jīvitindriyakathā	...	...	291
(83) 11. Kammahetukathā	...	...	293

9. Navamavagga

(84) 1. Ānisaṃsadassāvīkathā	...	...	294
(85) 2. Amatārammaṇakathā	...	...	295
(86) 3. Rūpaṃsārammaṇantikathā	...	...	298
(87) 4. Anusayā-anārammaṇakathā	...	...	299
(88) 5. Ñāṇaṃanārammaṇantikathā	...	...	300
(89) 6. Atītānāgatārammaṇakathā	...	...	301
(90) 7. Vitakkānupatitakathā	...	...	303
(91) 8. Vitakkavipphārasaddakathā	...	...	304
(92) 9. Na yathācittassavācātikathā	...	...	304
(93) 10. Na yathācittassakāyakammantikathā	...	...	306
(94) 11. Atītānāgatasamannāgatakathā	...	...	307

10. Dasamavagga

(95) 1. Nirodhakathā	...	...	308
(96) 2. Rūpaṃmaggotikathā	...	...	309
(97) 3. Pañcaviññāṇasamaṅgissamaggakathā	...	...	311
(98) 4. Pañcaviññāṇākusalāpi-akusalāpītikathā	...	...	312
(99) 5. Sābhogātikathā	...	...	314

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
(100) 6. Dvīhisīlehikathā	...	...	315
(101) 7. Sīlaṁacetasikantikathā	...	...	317
(102) 8. Sīlaṁnacittānuparivattītikathā	...	...	319
(103) 9. Samādānahetukathā	...	...	320
(104) 10. Viññattisīlantikathā	...	...	321
(105) 11. Aviññattidussilyantikathā	...	...	322

11. Ekādasamavagga

(106-8) 1-3. Tissopi-anusayakathā	...	...	323
(109) 4. Ñāṇakathā	...	...	327
(110) 5. Ñāṇaṁcittavippayuttantikathā	...	...	328
(111) 6. Idaṁdukkhantikathā	...	...	329
(112) 7. Iddhibalakathā	...	...	330
(113) 8. Samādhikathā	...	...	332
(114) 9. Dhammaṭṭhitatākathā	...	...	333
(115) 10. Aniccataākathā	...	...	334

12. Dvādasamavagga

(116) 1. Saṁvarokammantikathā	...	...	335
(117) 2. Kammakathā	...	...	336
(118) 3. Saddovipākotikathā	...	...	338
(119) 4. Saḷāyatanakathā	...	...	339
(120) 5. Sattakkhattuparamakathā	...	...	340
(121) 6. Kolaṁkolakathā	...	...	341
(122) 7. Ekabījīkathā	...	...	342
(123) 8. Jīvitāvoropanakathā	...	...	342
(124) 9. Duggatikathā	...	...	343
(125) 10. Sattamabhavikakathā	...	...	344

Mātikā

Piṭṭhaṅka

13. Terasamavagga

(126) 1. Kappaṭṭhakathā	...	...	345
(127) 2. Kusalapaṭilābhakathā	...	...	346
(128) 3. Anantarāpayuttakathā	...	...	347
(129) 4. Niyatassaniyāmakathā	...	...	348
(130) 5. Nivutakathā	...	...	349
(131) 6. Sammukhībhūtakathā	...	...	350
(132) 7. Samāpanno-assādetikathā	...	...	351
(133) 8. Asātarāgakathā	...	...	352
(134) 9. Dhammaṭṭhā-abyākatātīkathā	...	...	353
(135) 10. Dhammaṭṭhānadukkhasamudayotikathā	...	...	354

14. Cuddasamavagga

(136) 1. Kusalākusalapaṭisandahanakathā	...	...	356
(137) 2. Saḷāyatanuppattikathā	...	...	358
(138) 3. Anantarapaccayakathā	...	...	359
(139) 4. Ariyarūpakathā	...	...	361
(140) 5. Añño-anusayotikathā	...	...	362
(141) 6. Pariyuṭṭhānaṃcittavippayuttantikathā	...	...	363
(142) 7. Pariyāpannakathā	...	...	364
(143) 8. Abyākatakathā	...	...	365
(144) 9. Apariyāpannakathā	...	...	367

15. Pannārasamavagga

(145) 1. Paccayatākathā	...	...	368
(146) 2. Aññaṃaññapaccayakathā	...	...	370
(147) 3. Addhākathā	...	...	371
(148) 4. Khaṇalayaṃmuhuttakathā	...	...	372

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
(149) 5. Āsavakathā	...	...	373
(150) 6. Jarāmarāṇakathā	...	...	373
(151) 7. Saññāvedayitakathā	...	...	374
(152) 8. Dutiyasaññāvedayitakathā	...	...	374
(153) 9. Tatiyasaññāvedayitakathā	...	...	375
(154) 10. Asaññasattupikakathā	...	...	376
(155) 11. Kammūpacayakathā	...	...	377

16. Soḷasamavagga

(156) 1. Niggahakathā	...	...	380
(157) 2. Paggahakathā	...	...	381
(158) 3. Sukhānuppadānakathā	...	...	383
(159) 4. Adhigayhamanasikārakathā	...	...	383
(160) 5. Rūpaṃhetūtikathā	...	...	386
(161) 6. Rūpaṃsahetukantikathā	...	...	387
(162) 7. Rūpaṃkusālākusalantikathā	...	...	388
(163) 8. Rūpaṃvipākotikathā	...	...	389
(164) 9. Rūpaṃrūpāvacarārūpāvacarantikathā	...	...	390
(165) 10. Rūpārūpadhātupariyāpannakathā	...	...	391

17. Sattarasamavagga

(166) 1. Arahato puññūpacayakathā	...	...	393
(167) 2. Natthi-arahato-akālamaccūtikathā	...	...	394
(168) 3. Sabbamidamkammattotikathā	...	...	395
(169) 4. Indriyabaddhakathā	...	...	397
(170) 5. Thāpetvā-ariyamaggantikathā	...	...	398
(171) 6. Navattabbaṃsaṃghodakkhiṇaṃpaṭiggaṇhātikathā	...	...	398

Mātikā	Piṭṭhaṅka	
(172) 7. Navattabbamsaṅghodakkhiṇaṃ -pa- kathā ...	...	399
(173) 8. Navattabbamsaṅghobhuñjātītikathā ...	...	400
(174) 9. Navattabbam -pa- mahapphalantikathā ...	...	401
(175) 10. Navattabbambuddhassadinnam mahapphalantikathā ...	...	403
(176) 11. Dakkhiṇāvisuddhikathā ...	...	403

18. Aṭṭhārasamavagga

(177) 1. Manussalokakathā ...	...	405
(178) 2. Dhammadesanākathā ...	...	406
(179) 3. Karuṇākathā ...	...	407
(180) 4. Gandhajātikathā ...	...	408
(181) 5. Ekamaggakathā ...	...	409
(182) 6. Jhānasaṅkantikathā ...	...	410
(183) 7. Jhānantarikakathā ...	...	412
(184) 8. Saddamsuṇātītikathā ...	...	414
(185) 9. Cakkhunārūpampassatītikathā ...	...	415

19. Ekūnavīsatiavagga

(186) 1. Kilesajahanakathā ...	...	417
(187) 2. Suññatākathā ...	...	418
(188) 3. Sāmaññaphalakathā ...	...	419
(189) 4. Pattikathā ...	...	420
(190) 5. Tathatākathā ...	...	421
(191) 6. Kusalakathā ...	...	422
(192) 7. Accantaniyāmakathā ...	...	423
(193) 8. Indriyakathā ...	...	426

Mātikā

Piṭṭhaṅka

20. Vīsativavagga

(194) 1. Asañciccakathā	...	...	427
(195) 2. Ñāṇakathā	...	...	429
(196) 3. Nirayapālakathā	...	...	430
(197) 4. Tiracchānakathā	...	...	432
(198) 5. Maggakathā	...	...	433
(199) 6. Ñāṇakathā	...	...	434

21. Ekavīsativavagga

(200) 1. Sāsanakathā	...	...	436
(201) 2. Avivittakathā	...	...	436
(202) 3. Saṁyojanakathā	...	...	437
(203) 4. Iddhikathā	...	...	438
(204) 5. Buddhakathā	...	...	439
(205) 6. Sabbadisākathā	...	...	439
(206) 7. Dhammakathā	...	...	440
(207) 8. Kammakathā	...	...	441

22. Bāvīsativavagga

(208) 1. Parinibbānakathā	...	...	442
(209) 2. Kusalacittakathā	...	...	443
(210) 3. Āneñjakathā	...	...	444
(211) 4. Dhammābhisamayakathā	...	...	444
(212-4) 5-7. Tissopikathā	...	...	445
(215) 8. Abyākatakathā	...	...	446
(216) 9. Āsevanapaccayakathā	...	...	446
(217) 10. Khaṇīkakathā	...	...	448

Mātikā

Piṭṭhaṅka

23. Tevīsativavagga

(218) 1. Ekādhippāyakathā	...	...	450
(219) 2. Arahantavaṇṇakathā	...	...	450
(220-4) 3-7. Issariyakāmakārikākathā	...	...	450
(225) 8. Patirūpakathā	...	...	452
(226) 9. Aparinipphannakathā	...	...	453

Kathāvatthupāḷimātikā niṭṭhitā.

Abhidhammapiṭaka

Kathāvatthupāḷi

Namo tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa.

1. Puggalakathā

1. Suddhasaccikaṭṭha

1. Anulomapaccanīka

1. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā¹, āmantā. Yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re² vattabbe

* Iminā lakkhaṇena sakavādīpucchā dassitā.

1. Saccikaṭṭhaparamatthenāti (Syā, I, Ka-Sī)

2. No vata re (Syā, I)

“puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

Anulomapañcakam.

2. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ—hañci puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

Paṭikammacatukkam.

3. Tvaṃ ce pana maññasi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”. Tena tava¹ tattha hetāya paṭiññāya hevaṃ paṭijānantam² hevaṃ niggahetabbe, atha taṃ niggaṇhāma, suniggahito ca³ hosi—

+ Iminā lakkhaṇena paravādīpucchā dassitā.

2. Ṭikā oloketabbā.

1. Tvaṃ (Syā) Ṭikā oloketabbā.

3. Suniggahitova (Syā)

Hañci puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, idaṃ te micchā.

Niggahacatukkaṃ.

4. Ese ce dunniggahite hevamevaṃ¹ tattha dakkha. Vattabbe kho “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena”, no ca vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. No ca mayaṃ tayā tattha hetāya paṭiññāya hevaṃ paṭijānantā hevaṃ niggahetabbā, atha maṃ niggaṇhāsi, dunniggahitā ca² homa—

Hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo

1. Hevameva (Syā)

2. Dunniggahitāva (Syā)

saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", idaṃ te micchā.

Upanayanacatukkaṃ.

5. Na hevaṃ niggahetabbe, tena hi yaṃ niggaṇhāsi—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, idaṃ te micchā. Tena hi ye kate niggahe, se niggahe dukkaṭe. Sukate paṭikamme. Sukatā paṭipādanāti.

Niggamanacatukkaṃ.

Paṭhamo niggaho.

1. Suddhasaccikaṭṭha

2. Paccanīkānuloma

6. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho

‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

Paccanīkapañcakaṃ.

7. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

Paṭikammacatukkaṃ.

8. Tvaṃ ce pana maññasi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so

puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”. Tena tava tattha hetāya paṭiññāya hevaṃ paṭijānantā hevaṃ niggahetabbe, atha taṃ niggaṇhāma, suniggahito ca hosi—

Hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, idaṃ te micchā.

Niggahacatukkaṃ.

9. Ese ce dunniggahite hevamevaṃ tattha dakkha. Vattabbe kho “puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena”, no ca vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti. No ca mayaṃ tayā tattha hetāya paṭiññāya hevaṃ paṭijānantā hevaṃ niggahetabbā, atha maṃ niggaṇhāsi, dunniggahitā ca homa—

Hañci puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti, no ca vata re vattabbe “puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo

saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati
saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", idaṃ te micchā.

Upanayanacatukkaṃ.

10. Na hevaṃ niggahetabbe, tena hi yaṃ niggaṇhāsi—hañci puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti, no ca vata re vattabbe “puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati, saccikaṭṭhaparamatthenā'ti”, idaṃ te micchā. Tena hi ye kate niggahe se niggahe dukkaṭe. Sukate paṭikamme, sukatā paṭipādanāti.

Niggamanacatukkaṃ.

Dutiyo niggaho.

2. Okāsasaccikaṭṭha

1. Anulomapaccanīka

11. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā. . (Peyyāla.)

Tatiyo niggaho.

3. Kālasaccikaṭṭha

1. Anulomapaccanīka

12. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā -pa-.

Catuttho niggaho.

4. Avayavasaccikaṭṭha

1. Anulomapaccanīka

13. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci puggalo upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “sabbesu puggalo
upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho
‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbesu
puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā

No ce pana vattabbe “sabbesu puggalo upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo
upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbesu puggalo
upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā -pa-.

Pañcamo niggaho.

2. Okāsasaccikaṭṭha

2. Paccanīkānuloma

14. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā.
Sabbattha puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṃ
vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci puggalo nupalabbhati
saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “sabbattha puggalo
nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho
‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbattha
puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “sabbattha puggalo nupalabbhati
saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo nupalabbhati
saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo
nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbattha puggalo
nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā -pa-.

Chaṭṭho niggaho.

3. Kālasaccikaṭṭha

2. Paccanīkānuloma

15. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Sabbadā puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “sabbadā puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbadā puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “sabbadā puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbadā puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā -pa-.

Sattamo niggaho.

4. Avayavasaccikaṭṭha

2. Paccanīkānuloma

16. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Sabbesu puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “sabbesu puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbesu puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “sabbesu puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati

saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbesu puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā -pa-.

Atṭhakaniggaho.

5. Suddhikasāmsandana

17. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṃ rūpaṃ añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “aññaṃ rūpaṃ añño puggalo”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’. No ca vattabbe ‘aññaṃ rūpaṃ añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṃ rūpaṃ añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ rūpaṃ añño puggalo’ti”, micchā -pa-.

18. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa- saññā ca upalabbhati -pa- saṅkhārā ca upalabbhanti -pa- viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṃ viññāṇaṃ añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo’ti”, micchā -pa-.

19. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, cakkhāyatanaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa- sotāyatanaṃ upalabbhati. Ghāṇāyatanaṃ upalabbhati. Jivhāyatanaṃ upalabbhati. Kāyāyatanaṃ upalabbhati. Rūpāyatanaṃ upalabbhati. Saddāyatanaṃ upalabbhati. Gandhāyatanaṃ upalabbhati. Rasāyatanaṃ upalabbhati. Phoṭṭhabbāyatanaṃ upalabbhati. Manāyatanaṃ upalabbhati. Dhammāyatanaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

20. * Cakkhudhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotadhātu ca upalabbhati. Ghānadhātu ca upalabbhati. Jivhadhātu ca upalabbhati. Kāyadhātu ca upalabbhati. Rūpadhātu ca upalabbhati. Saddadhātu ca upalabbhati. Gandhadhātu ca upalabbhati. Rasadhātu ca upalabbhati. Phoṭṭhabbhadhātu ca upalabbhati. Cakkhuviññāṇadhātu ca upalabbhati. Sotaviññāṇadhātu ca upalabbhati. Ghānaviññāṇadhātu ca upalabbhati. Jivhāviññāṇadhātu ca upalabbhati. Kāyaviññāṇadhātu ca upalabbhati. Manodhātu ca upalabbhati. Manoviññāṇadhātu ca upalabbhati. Dhammadhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

21. * Cakkhundriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotindriyaṃ upalabbhati. Ghānindriyaṃ upalabbhati. Jivhindriyaṃ upalabbhati. Kāyindriyaṃ upalabbhati. Manindriyaṃ upalabbhati. Jīvitindriyaṃ upalabbhati. Itthindriyaṃ upalabbhati. Purisindriyaṃ upalabbhati. Sukhindriyaṃ upalabbhati. Dukkhindriyaṃ upalabbhati. Somanassindriyaṃ upalabbhati. Domanassindriyaṃ upalabbhati. Upekkhindriyaṃ upalabbhati. Saddhindriyaṃ upalabbhati. Vīriyindriyaṃ upalabbhati. Satindriyaṃ upalabbhati. Samādhindriyaṃ upalabbhati. Paññindriyaṃ upalabbhati. Anaññātāññassāmītindriyaṃ upalabbhati. Aññindriyaṃ upalabbhati. Aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci puggalo upalabbhati
 saccikaṭṭhaparamatthena, aññātāvindriyaṇca upalabbhati
 saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “aññaṃ aññātāvindriyaṃ
 añño puggalo”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati
 saccikaṭṭhaparamatthena, aññātāvindriyaṇca upalabbhati
 saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño
 puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo”ti, no ca
 vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena,
 aññātāvindriyaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha
 vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena,
 aññātāvindriyaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe
 ‘aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo’ti”, micchā -pa-.

22. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vuttaṃ
 Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”¹, rūpaṇca upalabbhati
 saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṃ rūpaṃ añño puggaloti, na hevaṃ
 vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ—hañci vuttaṃ Bhagavatā “atthi puggalo
 attahitāya paṭipanno”, rūpaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena
 vata re vattabbe “aññaṃ rūpaṃ añño puggalo”ti. Yaṃ tattha vadesi
 “vattabbe kho ‘vuttaṃ Bhagavatā atthi puggalo attahitāya paṭipanno,
 rūpaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ
 rūpaṃ añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṃ rūpaṃ añño puggalo”ti, no ca vata re
 vattabbe “vuttaṃ Bhagavatā atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṇca
 upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho
 ‘vuttaṃ Bhagavatā atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṇca upalabbhati
 saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ rūpaṃ ‘añño puggalo’ti”,
 micchā -pa-.

1. Puggalapaññatti 109; Am 1. 408 piṭṭhesu.

23. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vuttaṃ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”, vedanā ca upalabbhati -pa- saññā ca upalabbhati -pa- saṅkhārā ca upalabbhanti -pa- viññāṇaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṃ viññāṇaṃ añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ—hañci vuttaṃ Bhagavatā ‘atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, viññāṇaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘vuttaṃ Bhagavatā atthi puggalo attahitāya paṭipanno, viññāṇaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo”ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “vuttaṃ Bhagavatā ‘atthi puggalo attahitāya paṭipanno’ viññāṇaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘vuttaṃ Bhagavatā atthi puggalo attahitāya paṭipanno, viññāṇaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo’ti”, micchā -pa-.

24. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vuttaṃ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”, cakkhāyatanaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa- sotāyatanaṇca upalabbhati -pa- dhammāyatanaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

25. + Cakkhudhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Kāyadhātu ca upalabbhati -pa-. Rūpadhātu ca upalabbhati -pa-. Phoṭṭhabbadhātu ca upalabbhati -pa-. Cakkhuvīññāṇadhātu ca upalabbhati -pa-. Manovīññāṇadhātu ca upalabbhati -pa-. Dhammadhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

26. + Cakkhundriyaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotindriyaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Aññindriyaṇca¹ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

1. Aññātāvindriyaṇca (bahūsu)

27. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vuttaṃ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ—hañci vuttaṃ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘vuttaṃ Bhagavatā atthi puggalo attahitāya paṭipanno, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “vuttaṃ Bhagavatā ‘atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘vuttaṃ Bhagavatā atthi puggalo attahitāya paṭipanno, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo’ti”, micchā -pa-.

Suddhikasamsandanā.

6. Opammasamsandana

28. * Rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanāti, āmantā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṃ rūpaṃ añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena. Tena vata re vattabbe “aññaṃ rūpaṃ añño puggalo”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena,

rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ rūpaṃ añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṃ rūpaṃ añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ rūpaṃ añño puggalo’ti”, micchā -pa-.

29. * Rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saññā ca upalabbhati -pa- saṅkhārā ca upalabbhanti -pa- viññāṇaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ rūpaṃ aññaṃ viññāṇanti, āmantā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṃ rūpaṃ añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ rūpaṃ aññaṃ viññāṇaṇca. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena. Tena vata re vattabbe “aññaṃ rūpaṃ añño puggalo”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ rūpaṃ aññaṃ viññāṇaṇca. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ rūpaṃ añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṃ rūpaṃ añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ rūpaṃ aññaṃ viññāṇaṇca. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ rūpaṃ aññaṃ viññāṇaṇca. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca

upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ rūpaṃ añño puggalo’ti”, micchā -pa-.

30. * Vedanā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saññā ca upalabbhati -pa- saṅkhārā ca upalabbhanti -pa- viññāṇaṇca upalabbhati -pa- rūpaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

31. * Saññā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saṅkhārā ca upalabbhanti -pa- viññāṇaṇca upalabbhati -pa- rūpaṇca upalabbhati -pa- vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

32. * Saṅkhārā upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇaṇca upalabbhati -pa- rūpaṇca upalabbhati -pa- vedanā ca upalabbhati -pa- saññā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

33. * Viññāṇaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpaṇca upalabbhati -pa- vedanā ca upalabbhati -pa- saññā ca upalabbhati -pa- saṅkhārāca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṅkhārāti, āmantā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṃ viññāṇaṃ añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci viññāṇaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saṅkhārā ca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṅkhārā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena. Tena vata re vattabbe “aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘viññāṇaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saṅkhārā ca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṅkhārā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “viññāṇaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saṅkhārā ca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṅkhārā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha

vadesi “vattabbe kho ‘viññāṇaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saṅkhārā ca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṅkhārā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo’ti”, micchā -pa-.

34. * Cakkhāyatanaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, sotāyatanaṃ upalabbhati -pa- dhammāyatanaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotāyatanaṃ upalabbhati -pa-. Dhammāyatanaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, cakkhāyatanaṃ upalabbhati -pa- manāyatanaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

35. * Cakkhudhātu upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, sotadhātu ca upalabbhati -pa- dhammadhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotadhātu upalabbhati -pa-. Dhammadhātu upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, cakkhudhātu ca upalabbhati -pa- manoviññāṇadhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

36. * Cakkhundriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, sotindriyaṃ upalabbhati -pa- aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotindriyaṃ upalabbhati -pa-. Aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa- cakkhundriyaṃ upalabbhati -pa- aññindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṃ, āmantā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṃ. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena. Tena vata re vattabbe “aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṃ. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṃ. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṃ. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo’ti”, micchā -pa-.

37. + Rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanāti, āmantā. Vuttaṃ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”, rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṃ rūpaṃ añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ—hañci rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā. Vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “aññaṃ rūpaṃ añño puggalo”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā. Vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ rūpaṃ añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṃ rūpaṃ añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā. Vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā. Vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ rūpaṃ añño puggalo’ti”, micchā -pa-.

38. + Rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saññā ca upalabbhati. Saṅkhārā ca upalabbhanti. Viññāṇaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

39. + Vedanā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saññā ca upalabbhati. Saṅkhārā ca upalabbhanti. Viññāṇaṇca upalabbhati. Rūpaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

40. + Saññā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saṅkhārā ca upalabbhanti. Viññāṇaṇca upalabbhati. Rūpaṇca upalabbhati. Vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

41. + Saṅkhārā upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇaṇca upalabbhati. Rūpaṇca upalabbhati. Vedanā ca upalabbhati. Saññā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

42. + Viññāṇaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpaṇca upalabbhati. Vedanā ca upalabbhati. Saññā ca upalabbhati. Saṅkhārā ca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

43. + Cakkhāyatanaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, sotāyatanaṇca upalabbhati -pa- dhammāyatanaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotāyatanaṃ upalabbhati -pa-. Dhammāyatanaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, cakkhāyatanaṇca upalabbhati -pa- manāyatanaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

44. + Cakkhudhātu upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, sotadhātu ca upalabbhati -pa- dhammadhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotadhātu upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Dhammadhātu upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, cakkhudhātu ca upalabbhati -pa- manoviññāṇadhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

45. + Cakkhundriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, sotindriyaṇca upalabbhati -pa- aññātāvindriyaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotindriyaṃ upalabbhati -pa-. Aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, cakkhundriyaṇca upalabbhati -pa- aññindriyaṇca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ

aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyanti, āmantā. Vuttaṃ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”, aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ—hañci aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṃ. Vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṃ. Vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṃ. Vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṃ. Vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo’ti”, micchā -pa-.

Opammasaṃsandanaṃ.

7. Catukkanayasaraṃsandana

46. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Rūpaṃ puggaloti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci puggalo upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “rūpaṃ puggalo”ti. Yaṃ
tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’,
no ca vattabbe ‘rūpaṃ puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “rūpaṃ puggalo”ti, no ca vata re vattabbe
“puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi
“vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca
vattabbe ‘rūpaṃ puggalo’ti”, micchā -pa-.

47. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā.
Rūpasmiṃ puggalo -pa-. Aññatra rūpā puggalo -pa-. Puggalasmim rūpanti,
na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci puggalo upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “puggalasmim rūpan”ti. Yaṃ
tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’,
no ca vattabbe ‘puggalasmim rūpan’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “puggalasmim rūpan”ti, no ca vata re vattabbe
“puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi
“vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca
vattabbe ‘puggalasmim rūpan’ti”, micchā -pa-.

48. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vedanā
puggalo -pa-. Vedanāya puggalo -pa-. Aññatra vedanāya puggalo -pa-.
Puggalasmim vedanā -pa-.

Saññā puggalo -pa-. Saññāya puggalo -pa-. Aññatra saññāya puggalo
-pa- puggalasmim saññā -pa-.

Saṅkhārā puggalo -pa-. Saṅkhāresu puggalo -pa-. Aññatra saṅkhārehi
puggalo -pa- puggalasmim saṅkhārā -pa-.

Viññāṇaṃ puggalo -pa-. Viññāṇasmim puggalo -pa-. Aññatra viññāṇā
puggalo -pa- puggalasmim viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci puggalo upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “puggalasmim viññāṇaṃ”ti.
Yaṃ tattha vadesi “vattabbe

kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘puggalasmim viññāṇan’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “puggalasmim viññāṇan”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘puggalasmim viññāṇan’ti”, micchā -pa-.

49. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Cakkhāyatanam puggalo -pa-. Cakkhāyatanasmim puggalo -pa-. Aññatra cakkhāyatanā puggalo -pa- puggalasmim cakkhāyatanam -pa-. Dhammāyatanam puggalo -pa-. Dhammāyatanasmim puggalo -pa-. Aññatra dhammāyatanā puggalo -pa-. Puggalasmim dhammāyatanam -pa-.

Cakkhudhātu puggalo -pa-. Cakkhudhātuyā puggalo -pa-. Aññatra cakkhudhātuyā puggalo -pa-. Puggalasmim cakkhudhātu -pa-. Dhammadhātu puggalo -pa-. Dhammadhātuyā puggalo -pa-. Aññatra dhammadhātuyā puggalo -pa-. Puggalasmim dhammadhātu -pa-.

Cakkhundriyam puggalo -pa-. Cakkhundriyasmim puggalo -pa-. Aññatra cakkhundriyā puggalo -pa-. Puggalasmim cakkhundriyam -pa-. Aññātāvindriyam puggalo -pa-. Aññātāvindriyasmim puggalo -pa-. Aññatra aññātāvindriyā puggalo -pa-. Puggalasmim aññātāvindriyanti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggaham—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “puggalasmim aññātāvindriyan”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘puggalasmim aññātāvindriyan’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “puggalasmim aññātāvindriyan”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘puggalasmim aññātāvindriyan’ti “, micchā -pa-.

50. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vuttam Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti, āmantā. Rūpaṃ puggaloti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ—hañci vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, tena vata re vattabbe “rūpaṃ puggalo”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, no ca vattabbe ‘rūpaṃ puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “rūpaṃ puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti. Yaṃ tattha vadesi ‘vattabbe kho ‘vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, no ca vattabbe ‘rūpaṃ puggalo’ti”, micchā -pa-.

51. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vuttaṃ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti, āmantā. Rūpasmiṃ puggalo -pa-. Aññatra rūpā puggalo -pa-. Puggalasmiṃ rūpaṃ -pa-.

Vedanā puggalo -pa-. Vedanāya puggalo -pa-. Aññatra vedanāya puggalo -pa-. Puggalasmiṃ vedanā -pa-.

Saññā puggalo -pa-. Saññāya puggalo -pa-. Aññatra saññāya puggalo -pa-. Puggalasmiṃ saññā -pa-.

Saṅkhārā puggalo -pa-. Saṅkhāresu puggalo -pa-. Aññatra saṅkhārehi puggalo -pa-. Puggalasmiṃ saṅkhārā -pa-.

Viññāṇaṃ puggalo -pa-. Viññāṇasmiṃ puggalo -pa-. Aññatra viññāṇā puggalo -pa-. Puggalasmiṃ viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ—hañci vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, tena vata re vattabbe “puggalasmiṃ viññāṇaṃ”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, no ca vattabbe ‘puggalasmiṃ viññāṇaṃ’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “puggalasmiṃ viññāṇaṃ”ti, no ca vata re vattabbe “vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, no ca vattabbe ‘puggalasmiṃ viññāṇaṃ’ti”, micchā -pa-.

52. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vuttaṃ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti, āmantā. Cakkhāyatanam puggalo -pa-. Cakkhāyatanasmim puggalo -pa-. Aññatra cakkhāyatanā puggalo -pa-. Puggalasmim cakkhāyatanam -pa-. Dhammāyatanam puggalo -pa-. Dhammāyatanasmim puggalo -pa-. Aññatra dhammāyatanā puggalo -pa-. Puggalasmim dhammāyatanam -pa-.

Cakkhudhātu puggalo -pa-. Cakkhudhātuyā puggalo -pa-. Aññatra cakkhudhātuyā puggalo -pa-. Puggalasmim cakkhudhātu -pa-. Dhammadhātu puggalo -pa-. Dhammadhātuyā puggalo -pa-. Aññatra dhammadhātuyā puggalo -pa-. Puggalasmim dhammadhātu -pa-.

Cakkhundriyam puggalo -pa-. Cakkhundriyasmim puggalo -pa-. Aññatra cakkhundriyā puggalo -pa-. Puggalasmim cakkhundriyam -pa-. Aññātāvindriyam puggalo -pa-. Aññātāvindriyasmim puggalo -pa-. Aññatra aññātāvindriyā puggalo -pa-. Puggalasmim aññātāvindriyanti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ—hañci vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, tena vata re vattabbe “puggalasmim aññātāvindriyan”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, no ca vattabbe ‘puggalasmim aññātāvindriyan’ti, micchā.

No ce pana vattabbe “puggalasmim aññātāvindriyan”ti, no ca vata re vattabbe “vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, no ca vattabbe ‘puggalasmim aññātāvindriyan’ti”, micchā -pa-.

Catukkanayasamsandanam.

8. Lakkhaṇayutti

53. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Puggalo sappaccayo -pa-. Puggalo appaccayo. Puggalo saṅkhato. Puggalo asaṅkhato. Puggalo sassato. Puggalo asassato. Puggalo sanimitto. Puggalo animittoti, na hevaṃ vattabbe. . (Saṃkhittam.)

54. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vuttaṃ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti, āmantā. Puggalo sappaccayo -pa-. Puggalo appaccayo. Puggalo saṅkhato. Puggalo asaṅkhato. Puggalo sassato. Puggalo asassato. Puggalo sanimitto. Puggalo animittoti, na hevaṃ vattabbe. . (Saṃkhittaṃ.)

Lakkhaṇayuttikathā.

9. Vacanasodhana

55. * Puggalo upalabbhati, upalabbhati puggaloti? Puggalo upalabbhati, upalabbhati ke hi ci puggalo ke hi ci na puggaloti. Puggalo ke hi ci upalabbhati ke hi ci na upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

56. * Puggalo saccikaṭṭho, saccikaṭṭho puggaloti? Puggalo saccikaṭṭho, saccikaṭṭho ke hi ci puggalo ke hi ci na puggaloti. Puggalo ke hi ci saccikaṭṭho ke hi ci na saccikaṭṭhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

57. * Puggalo vijjamāno, vijjamāno puggaloti? Puggalo vijjamāno, vijjamāno ke hi ci puggalo ke hi ci na puggaloti. Puggalo ke hi ci vijjamāno ke hi ci na vijjamānoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

58. * Puggalo saṃvijjamāno, saṃvijjamāno puggaloti? Puggalo saṃvijjamāno, saṃvijjamāno ke hi ci puggalo ke hi ci na puggaloti. Puggalo ke hi ci saṃvijjamāno ke hi ci na saṃvijjamānoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

59. * Puggalo atthi, atthi puggaloti? Puggalo atthi, atthi ke hi ci puggalo ke hi ci na puggaloti. Puggalo ke hi ci atthi ke hi ci natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

60. * Puggalo atthi, atthi na sabbo puggaloti, āmantā -pa-. Puggalo natthi, natthi na sabbo puggaloti, na hevaṃ vattabbe. . (Saṃkhittaṃ.)

Vacanasodhanaṃ.

10. Paññattānuyoga

61. * Rūpadhātuyā rūpī puggaloti, āmantā. Kāmadhātuyā kāmī puggaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

62. * Rūpadhātuyā rūpino sattāti, āmantā. Kāmadhātuyā kāmīno sattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

63. * Arūpadhātuyā arūpī puggaloti, āmantā. Kāmadhātuyā kāmī puggaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

64. * Arūpadhātuyā arūpino sattāti, āmantā. Kāmadhātuyā kāmīno sattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

65. * Rūpadhātuyā rūpī puggalo arūpadhātuyā arūpī puggalo, atthi ca koci rūpadhātuyā cuto arūpadhātuṃ upapajjatīti, āmantā. Rūpī puggalo upacchinno, arūpī puggalo jātoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

66. * Rūpadhātuyā rūpino sattā arūpadhātuyā arūpino sattā, atthi ca koci rūpadhātuyā cuto arūpadhātuṃ upapajjatīti, āmantā. Rūpī satto upacchinno, arūpī satto jātoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

67. * “Kāyo”ti vā “sarīran”ti vā, “sarīran”ti vā “kāyo”ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāteti, āmantā. “Puggalo”ti vā “jīvo”ti vā, “jīvo”ti vā “puggalo”ti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāteti, āmantā. Añño kāyo añño puggaloti, āmantā. Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīranti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci “kāyo”ti vā “sarīran”ti vā, “sarīran”ti vā “kāyo”ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte, “puggalo”ti vā “jīvo”ti vā, “jīvo”ti vā “puggalo”ti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte, añño kāyo añño puggalo. Tena vata re vattabbe “aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīran”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho

‘kāyoti vā sarīranti vā, sarīranti vā kāyoti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, puggaloti vā jīvoti vā, jīvoti vā puggaloti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, añño kāyo añño puggalo’, no ca vattabbe ‘aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṇ’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṇ”ti, no ca vata re vattabbe “kāyoti vā sarīranti vā, sarīranti vā kāyoti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, puggaloti vā jīvoti vā, jīvoti vā puggaloti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, añño kāyo añño puggalo”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘kāyoti vā sarīranti vā, sarīranti vā kāyoti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, puggaloti vā jīvoti vā, jīvoti vā puggaloti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, añño kāyo añño puggalo’, no ca vattabbe ‘aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṇ’ti”, micchā -pa-.

68. + “Kāyo”ti vā “sarīraṇ”ti vā, “sarīraṇ”ti vā “kāyo”ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājātetī, āmantā. Vuttaṃ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti, āmantā. Añño kāyo añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ—hañci “kāyo”ti vā “sarīraṇ”ti vā, “sarīraṇ”ti vā “kāyo”ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, tena vata re vattabbe “añño kāyo añño puggalo”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘kāyoti vā sarīranti vā, sarīranti vā kāyoti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, no ca vattabbe ‘añño kāyo añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “añño kāyo añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “kāyoti vā sarīranti vā, sarīranti vā kāyoti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘kāyoti vā sarīranti vā, sarīranti vā kāyoti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, vuttaṃ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, no ca vattabbe ‘añño kāyo añño puggalo’ti”, micchā. .
(Saṃkhittam.)

Paññattānuyogo.

11. Gati-anuyoga

69. * Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam, parasmā lokā imaṃ lokanti, āmantā. So puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam, parasmā lokā imaṃ lokanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

70. * Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam, parasmā lokā imaṃ lokanti, āmantā. Añño puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam, parasmā lokā imaṃ lokanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

71. * Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam, parasmā lokā imaṃ lokanti, āmantā. So ca añño ca sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam, parasmā lokā imaṃ lokanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

72. * Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam, parasmā lokā imaṃ lokanti, āmantā. Neva so sandhāvati, na añño sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam, parasmā lokā imaṃ lokanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

73. * Puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokanti, āmantā. So puggalo sandhāvati, añño puggalo sandhāvati, so ca añño ca sandhāvati, neva so sandhāvati, na añño sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokanti, na hevam vattabbe -pa-.

74. + Na vattabham “puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokan”ti, āmantā. Nanu vuttam Bhagavatā

“Sa sattakkhattuparamam, sandhāvitvāna puggalo.
Dukkassantakaro hoti, sabbasaṃyojanakkhayā”ti¹.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokanti.

75. + Na vattabham “puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokan”ti, āmantā. Nanu vuttam Bhagavatā
“anamataggoyam² bhikkhave saṃsāro pubbakoti na paññāyati,
avijjānīvaraṇānam sattānam taṇhāsaṃyojanānam sandhāvataṃ
saṃsaratam”ti³ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokanti.

76. * Puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokanti, āmantā. Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokanti, na hevam vattabbe -pa-.

77. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokanti, āmantā. Atthi koci manusso hutvā devo hotīti, āmantā. Sveva manusso so devoti, na hevamvattabbe -pa-.

78. * Sveva manusso so devoti, āmantā. Manusso hutvā devo hoti, devo hutvā manusso hoti, manussabhūto añño, devo añño, manussabhūto ssevāyam sandhāvatīti, micchā -pa-.

1. Saṃ 1. 393 piṭṭhe; Khu 1. 207 Itivuttakepi.

2. Anamataggāyam (Ka)

3. Saṃ 1. 387 piṭṭhe.

Sace hi sandhāvati sveva puggalo ito cuto param lokam, anañño, hevaṃ maraṇam na hehiti, paṇātipātopi nupalabbhati. Kamman atthi, kammavipāko atthi, katānam kammānam vipāko atthi, kusalākusale vipaccamāne ssevāyam sandhāvatīti, micchā.

79. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokanti, āmantā. Atthi koci manusso hutvā yakkho hoti. Peto hoti. Nerayiko hoti. Tiracchānagato hoti. Oṭṭho hoti. Goṇo hoti. Gadrabho hoti. Sūkaro hoti. Mahimso¹ hotīti, āmantā. Sveva manusso so mahimsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

80. * Sveva manusso so mahimsoti, āmantā. Manusso hutvā mahimso hoti, mahimso hutvā manusso hoti, manussabhūto añño, mahimso añño, manussabhūto ssevāyam sandhāvatīti, micchā -pa-.

Sace hi sandhāvati sveva puggalo ito cuto param lokam, anañño, hevaṃ maraṇam na hehiti, paṇātipātopi nupalabbhati. Kamman atthi, kammavipāko atthi, katānam kammānam vipāko atthi, kusalākusale vipaccamāne ssevāyam sandhāvatīti, micchā.

81. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokanti, āmantā. Atthi koci khattiyo hutvā brāhmaṇo hotīti, āmantā. Sveva khattiyo so brāhmaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

82. * Atthi koci khattiyo hutvā vesso hoti. Suddo hotīti, āmantā. Sveva khattiyo so suddoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

83. * Atthi koci brāhmaṇo hutvā vesso hoti. Suddo hoti. Khattiyo hotīti, āmantā. Sveva brāhmaṇo so khattiyoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Mahiso (Sī, Syā, Kam, I)

84. * Atthi koci vesso hutvā suddo hoti. Khattiyo hoti. Brāhmaṇo hotīti, āmantā. Sveva vesso so brāhmaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

85. * Atthi koci suddo hutvā khattiyo hoti. Brāhmaṇo hoti. Vesso hotīti, āmantā. Sveva suddo so vessoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

86. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokanti, āmantā. Hatthacchinno hatthacchinno hoti. Pādacchinno pādacchinno hoti. Hatthapādacchinno hatthapādacchinno hoti. Kaṇṇacchinno. Nāsacchinno. Kaṇṇanāsacchinno. Aṅgolicchinno. Aḷacchinno. Kaṇḍaracchinno. Kuṇihatthako. Phaṇahatthako. Kuṭṭhiyo. Gaṇḍiyo. Kilāsiyo. Sosiyo. Apamāriyo. Oṭṭho. Goṇo. Gadrabho. Sūkaro. Mahimso mahimsova hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

87. + Na vattabham “sveva puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokan”ti, āmantā. Nanu sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokam upapanno, tatthapi sotāpannova hotīti, āmantā.

Hañci sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokam upapanno, tatthapi sotāpannova hoti, tena vata re vattabbe “sveva puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokan”ti.

88. * Sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokam upapanno, tatthapi sotāpannova hotīti katvā tena ca kāraṇena sveva puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokanti, āmantā. Sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokam upapanno, tatthapi manusso hotīti katvā, na hevaṃ vattabbe -pa-.

89. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokanti, āmantā. Anañño avigato sandhāvatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

90. * Anañño avigato sandhāvatīti, āmantā. Hatthacchinno hatthacchinno hoti. Pādacchinno pādacchinno hoti. Hatthapādacchinno hatthapādacchinno hoti. Kaṇṇacchinno. Nāsacchinno. Kaṇṇanāsacchinno. Aṅgucchinno. Aḷacchinno. Kaṇḍaracchinno. Kuṇḍhatthako. Phaṇḍhatthako. Kuṭṭhiyo. Gaṇḍiyo. Kilāsiyo. Sosiyo. Apamāriyo. Oṭṭho. Goṇo. Gadrabho. Sūkaro. Mahimso mahimsova hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

91. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokanti, āmantā. Sarūpo sandhāvatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sarūpo sandhāvatīti, āmantā. Tam jīvaṃ tam sarīranti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Savedano -pa-. Sasañño -pa-. Sasaṅkhāro -pa-. Saviññāṇo sandhāvatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saviññāṇo sandhāvatīti, āmantā. Tam jīvaṃ tam sarīranti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

92. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokanti, āmantā. Arūpo sandhāvatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arūpo sandhāvatīti, āmantā. Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīranti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Avedano -pa-. Asañño -pa-. Asaṅkhāro -pa-. Aviññāṇo sandhāvatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aviññāṇo sandhāvatīti, āmantā. Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīranti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

93. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā param lokam, parasmā lokā imam lokanti, āmantā. Rūpaṃ sandhāvatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpaṃ sandhāvatīti, āmantā. Tam jīvaṃ tam sarīranti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇaṃ sandhāvatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Viññāṇaṃ sandhāvatīti, āmantā. Taṃ jīvaṃ taṃ sarīranti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

94. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam, parasmā lokā imaṃ lokanti, āmantā. Rūpaṃ na sandhāvatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpaṃ na sandhāvatīti, āmantā. Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīranti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇaṃ na sandhāvatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Viññāṇaṃ na sandhāvatīti, āmantā. Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīranti, na hevaṃ vattabbe. . (Saṅkhittaṃ.)

Khandhesu bhijjamānesu, so ce bhijjati puggalo.
Ucchedā bhavati diṭṭhi, yā Buddhena vivajjitā.

Khandhesu bhijjamānesu, no ce bhijjati puggalo.
Puggalo sassato hoti, nibbānena samasamoti.

Gati-anuyogo.

12. Upādāpaññattānuyoga

95. * Rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Rūpaṃ aniccaṃ saṅkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Puggalopi anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

96. * Vedanaṃ upādāya. Saññaṃ upādāya. Saṅkhāre upādāya. Viññāṇaṃ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Viññāṇaṃ aniccaṃ saṅkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Puggalopi anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

97. * Rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Nīlaṃ rūpaṃ upādāya nīlakassa puggalassa paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Pītaṃ rūpaṃ upādāya.

Lohitaṃ rūpaṃ upādāya. Odātaṃ rūpaṃ upādāya. Sanidassanaṃ rūpaṃ upādāya. Anidassanaṃ rūpaṃ upādāya. Sappaṭighaṃ rūpaṃ upādāya. Appaṭighaṃ rūpaṃ upādāya appaṭighassa puggalassa paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

98. * Vedanaṃ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Kusalaṃ vedanaṃ upādāya kusalassa puggalassa paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kusalaṃ vedanaṃ upādāya kusalassa puggalassa paññattīti, āmantā. Kusalā vedanā saphalā savipākā iṭṭhaphalā kantaphalā manuññaphalā asecanakaphalā sukhudrayā sukhavipākāti, āmantā. Kusalopi puggalo saphalo savipāko iṭṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhudrayo sukhavipākoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

99. * Vedanaṃ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Akusalaṃ vedanaṃ upādāya akusalassa puggalassa paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Akusalaṃ vedanaṃ upādāya akusalassa puggalassa paññattīti, āmantā. Akusalā vedanā saphalā savipākā aniṭṭhaphalā akantaphalā amanuññaphalā secanakaphalā dukkhudrayā dukkhavipākāti, āmantā. Akusalopi puggalo saphalo savipāko aniṭṭhaphalo akantaphalo amanuññaphalo secanakaphalo dukkhudrayo dukkhavipākoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

100. * Vedanaṃ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Abyākataṃ vedanaṃ upādāya abyākatassa puggalassa paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Abyākataṃ vedanaṃ upādāya abyākatassa puggalassa paññattīti, āmantā. Abyākatā vedanā aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā khayadhammā vayadhammā virāgadhammā nirodhadhammā vipariṇāmadhammāti, āmantā. Abyākatopi puggalo anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

101. * Saññaṃ upādāya. Saṅkhāre upādāya. Viññāṇaṃ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Kusalaṃ viññāṇaṃ upādāya kusalassa puggalassa paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kusalaṃ viññāṇaṃ upādāya kusalassa puggalassa paññattīti, āmantā. Kusalaṃ viññāṇaṃ saphalaṃ savipākaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhudrayaṃ

sukhavipākanti, āmantā. Kusalopi puggalo saphalo savipāko iṭṭhaphalo kantaphalo manunñaphalo asecanakaphalo sukhudrayo sukhavipākoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

102. * Viññāṇaṃ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Akusalaṃ viññāṇaṃ upādāya akusalassa puggalassa paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Akusalaṃ viññāṇaṃ upādāya akusalassa puggalassa paññattīti, āmantā. Akusalaṃ viññāṇaṃ saphalaṃ savipākaṃ aniṭṭhaphalaṃ akantaphalaṃ amanunñaphalaṃ secanakaphalaṃ dukkhudrayaṃ dukkhavipākanti, āmantā. Akusalopi puggalo saphalo savipāko aniṭṭhaphalo akantaphalo amanunñaphalo secanakaphalo dukkhudrayo dukkhavipākoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

103. * Viññāṇaṃ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Abyākataṃ viññāṇaṃ upādāya abyākatassa puggalassa paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Abyākataṃ viññāṇaṃ upādāya abyākatassa puggalassa paññattīti, āmantā. Abyākataṃ viññāṇaṃ aniccaṃ saṅkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Abyākatopi puggalo anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

104. * Cakkhum upādāya “cakkhumā puggalo”ti vattabboti, āmantā. Cakkhumhi niruddhe “cakkhumā puggalo niruddho”ti vattabboti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sotaṃ upādāya. Ghānaṃ upādāya. Jivhaṃ upādāya. Kāyaṃ upādāya. Manasaṃ upādāya “manavā puggalo”ti vattabboti, āmantā. Manamhi niruddhe “manavā puggalo niruddho”ti vattabboti, na hevaṃ vattabbe.

105. * Micchādiṭṭhiṃ upādāya “micchādiṭṭhiyo puggalo”ti vattabboti, āmantā. Micchādiṭṭhiyā niruddhāya “micchādiṭṭhiyo puggalo niruddho”ti vattabboti, na hevaṃ vattabbe. Micchāsaṅkappaṃ upādāya. Micchāvācaṃ upādāya. Micchākammantaṃ upādāya. Micchā-ājīvaṃ upādāya. Micchāvāyāmaṃ upādāya. Micchāsatiṃ upādāya. Micchāsamādhim upādāya “micchāsamādhiyo puggalo”ti vattabboti, āmantā. Micchāsamādhimhi niruddhe “micchāsamādhiyo puggalo niruddho”ti vattabboti, na hevaṃ vattabbe.

106. * Sammādiṭṭhiṃ upādāya “sammādiṭṭhiyo puggalo”ti vattabboti, āmantā. Sammādiṭṭhiyā niruddhāya “sammādiṭṭhiyo puggalo niruddho”ti vattabboti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammāsaṅkappaṃ upādāya. Sammāvācaṃ upādāya. Sammākammantaṃ upādāya. Sammā-ājīvaṃ upādāya. Sammāvāyāmaṃ upādāya. Sammāsatīṃ upādāya. Sammāsamādhīṃ upādāya “sammāsamādhīyo puggalo”ti vattabboti, āmantā. Sammāsamādhīhi niruddhe “sammāsamādhīyo puggalo niruddho”ti vattabboti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

107. * Rūpaṃ upādāya, vedanaṃ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Dvinnāṃ khandhānaṃ upādāya dvinnāṃ puggalānaṃ paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpaṃ upādāya, vedanaṃ upādāya, saññaṃ upādāya, saṅkhāre upādāya, viññāṇaṃ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Pañcannaṃ khandhānaṃ upādāya pañcannaṃ puggalānaṃ paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

108. * Cakkhāyatanaṃ upādāya sotāyatanaṃ upādāya, puggalassa paññattīti, āmantā. Dvinnāṃ āyatanānaṃ upādāya dvinnāṃ puggalānaṃ paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cakkhāyatanaṃ upādāya, sotāyatanaṃ upādāya -pa-. Dhammāyatanaṃ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Dvādasannaṃ āyatanānaṃ upādāya dvādasannaṃ puggalānaṃ paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

109. * Cakkhudhātuṃ upādāya sotadhātuṃ upādāya, puggalassa paññattīti, āmantā. Dvinnāṃ dhātūnaṃ upādāya dvinnāṃ puggalānaṃ paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cakkhudhātuṃ upādāya, sotadhātuṃ upādāya -pa-. Dhammadhātuṃ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Aṭṭhārasannaṃ dhātūnaṃ upādāya aṭṭhārasannaṃ puggalānaṃ paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

110. * Cakkhundriyaṃ upādāya, sotindriyaṃ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Dvinnāṃ indriyānaṃ upādāya dvinnāṃ puggalānaṃ paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cakkhundriyaṃ upādāya, sotindriyaṃ upādāya -pa-. Aññātāvindriyaṃ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Bāvīsatiṇaṃ¹ indriyānaṃ upādāya bāvīsatiṇaṃ¹ puggalānaṃ paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Bāvīsatiyā (?)

111. * Ekavokārabhavaṃ upādāya ekassa puggalassa paññattīti, āmantā. Catuvokārabhavaṃ upādāya catunnaṃ puggalānaṃ paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ekavokārabhavaṃ upādāya ekassa puggalassa paññattīti, āmantā. Pañcavokārabhavaṃ upādāya pañcannaṃ puggalānaṃ paññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ekavokārabhave ekova puggaloti, āmantā. Catuvokārabhave cattārova¹ puggalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ekavokārabhave ekova puggaloti, āmantā. Pañcavokārabhave pañceva puggalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

112. * Yathā rukkhaṃ upādāya chāyāya paññatti, evamevaṃ rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti. ()² yathā rukkhaṃ upādāya chāyāya paññatti rukkhopi anicca chāyāpi aniccā, evamevaṃ rūpaṃ upādāya puggalassa paññatti rūpampi aniccaṃ puggalopi aniccoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Yathā rukkhaṃ upādāya chāyāya paññatti añño rukkho, aññā chāyā, evamevaṃ rūpaṃ upādāya puggalassa paññatti aññaṃ rūpaṃ, añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

113. * Yathā gāmaṃ upādāya gāmikassa paññatti, evamevaṃ rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti. Yathā gāmaṃ upādāya gāmikassa paññatti añño gāmo, añño gāmiko, evamevaṃ rūpaṃ upādāya puggalassa paññatti aññaṃ rūpaṃ, añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

114. * Yathā raṭṭhaṃ upādāya rañño paññatti, evamevaṃ rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti. Yathā raṭṭhaṃ upādāya rañño paññatti aññaṃ raṭṭhaṃ, añño rājā, evamevaṃ rūpaṃ upādāya puggalassa paññatti aññaṃ rūpaṃ, añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

115. * Yathā na nigaḷo negaḷiko, yassa nigaḷo so negaḷiko, evamevaṃ na rūpaṃ rūpavā, yassa rūpaṃ so rūpavāti. Yathā na nigaḷo negaḷiko, yassa nigaḷo so negaḷiko, añño nigaḷo, añño negaḷido, evamevaṃ na rūpaṃ rūpavā, yassa rūpaṃ so rūpavā, aññaṃ rūpaṃ, añño rūpavāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Cattāro (?)

2. (Āmantā) (?) evaṃ anantaravārattayepi.

116. * Citte citte puggalassa paññattīti, āmantā. Citte citte puggalo jāyati jīyati mīyati cavati upapajjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dutiye citte uppanne na vattabbaṃ “so”ti vā “añño”ti vāti, āmantā. Dutiye citte uppanne na vattabbaṃ “kumārako”ti vā “kumārikā”ti vāti, vattabbaṃ.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci dutiye citte uppanne na vattabbaṃ “so”ti vā “añño”ti vā, tena vata re vattabbe “dutiye citte uppanne na vattabbaṃ ‘kumārako’ti vā ‘kumārikā’ti vā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘dutiye citte uppanne na vattabbaṃ ‘so’ti vā ‘añño’ti vā, dutiye citte uppanne vattabbaṃ ‘kumārako’ti vā ‘kumārikā’ti vā’ti”, micchā.

Hañci vā pana dutiye citte uppanne vattabbaṃ “kumārako”ti vā “kumārikā”ti vā, tena vata re vattabbe “dutiye citte uppanne vattabbaṃ ‘so’ti vā ‘añño’ti vā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘dutiye citte uppanne na vattabbaṃ ‘so’ti vā ‘añño’ti vā dutiye citte uppanne vattabbaṃ ‘kumārako’ti vā ‘kumārikā’ti vā’ti”, micchā.

117. * Dutiye citte uppanne na vattabbaṃ “so”ti vā “añño”ti vāti, āmantā. Dutiye citte uppanne na vattabbaṃ “itthī”ti vā “puriso”ti vā “gahaṭṭho”ti vā “pabbajito”ti vā “devo”ti vā “manusso”ti vāti, vattabbaṃ.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci dutiye citte uppanne na vattabbaṃ “so”ti vā “añño”ti vā, tena vata re vattabbe “dutiye citte uppanne na vattabbaṃ ‘devo’ti vā ‘manusso’ti vā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘dutiye citte uppanne na vattabbaṃ ‘so’ti vā ‘añño’ti vā, dutiye citte uppanne vattabbaṃ ‘devo’ti vā ‘manusso’ti vā’ti”, micchā.

Hañci vā pana dutiye citte uppanne vattabbaṃ “devo”ti vā “manusso”ti vā, tena vata re vattabbe “dutiye citte uppanne vattabbaṃ ‘so’ti vā ‘añño’ti vā”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘dutiye citte uppanne na vattabbaṃ ‘so’ti vā ‘añño’ti vā, dutiye citte uppanne vattabbaṃ ‘devo’ti vā ‘manusso’ti vā’ti”, micchā -pa-.

118. + Na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, āmantā. Nanu yo passati, yaṃ passati, yena passati. So passati, taṃ passati, tena passatīti, āmantā. Hañci yo passati, yaṃ passati, yena passati. So passati, taṃ passati, tena passati. Tena vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

119. + Na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, āmantā. Nanu yo suṇāti -pa-. Yo ghāyati. Yo sāyati. Yo phusati. Yo vijānāti, yaṃ vijānāti, yena vijānāti. So vijānāti, taṃ vijānāti, tena vijānātīti, āmantā. Hañci yo vijānāti, yaṃ vijānāti, yena vijānāti. So vijānāti, taṃ vijānāti, tena vijānāti. Tena vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

120. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu yo na passati, yaṃ na passati, yena na passati. So na passati, taṃ na passati, tena na passatīti, āmantā. Hañci yo na passati, yaṃ na passati, yena na passati. So na passati, taṃ na passati, tena na passati. No ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu yo na suṇāti -pa-. Yo na ghāyati. Yo na sāyati. Yo na phusati. Yo na vijānāti, yaṃ na vijānāti, yena na vijānāti. So na vijānāti, taṃ na vijānāti, tena na vijānātīti, āmantā. Hañci yo na vijānāti, yaṃ na vijānāti, yena na vijānāti. So na vijānāti, taṃ na vijānāti, tena na vijānāti. No ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

121. + Na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “passāmaḥaṃ bhikkhave dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte cavamāne upapajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāmi”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti.

1. Ma 1. 165 piṭṭhe thokaṃ visadisam.

122. * Vuttaṃ Bhagavatā “passāmahāṃ bhikkhave dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte cavamāne upapajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāmi”ti katvā teneva kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena rūpaṃ passati puggalaṃ passatīti, rūpaṃ passati. Rūpaṃ puggalo, rūpaṃ cavati, rūpaṃ upapajjati, rūpaṃ yathākammūpaganti, na hevaṃ vattabbe.

Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena rūpaṃ passati puggalaṃ passatīti, puggalaṃ passati. Puggalo rūpaṃ rūpāyatanam rūpadhātu nīlaṃ pītakaṃ lohitaṃ odātaṃ cakkhuviññeyyaṃ cakkhusmiṃ paṭihaññati, cakkhussa āpāthaṃ āgacchatīti, na hevaṃ vattabbe.

Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena rūpaṃ passati puggalaṃ passatīti, ubho passati. Ubho rūpaṃ rūpāyatanam rūpadhātu, ubho nīlā, ubho pītakā, ubho lohitaṃ, ubho odātā, ubho cakkhuviññeyyā, ubho cakkhusmiṃ paṭihaññanti, ubho cakkhussa āpātham āgacchanti, ubho cavanti, ubho upapajjanti, ubho yathākammūpagāti, na hevaṃ vattabbe.

Upādāpaññattānuyogo.

13. Purisakārānuyoga

123. + Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti, āmantā. Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

124. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Tassa kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

125. * Tassa kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassa antakiriya, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

126. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Puggalo upalabbhatīti puggalassa kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

127. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

128. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Mahāpathavī upalabbhatīti mahāpathaviyā kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

129. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Mahāsamuddo upalabbhatīti mahāsamuddassa kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

130. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Sinerupabbatarājā upalabbhatīti Sinerussa pabbatarājassa kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

131. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Āpo upalabbhatīti āpassa kattā kāretā upalabbhatīti na hevaṃ vattabbe -pa-.

132. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Tejo upalabbhatīti tejassa kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

133. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Vāyo upalabbhatīti vāyassa kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

134. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Tiṇakaṭṭhavanappatayo

upalabbhantīti tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

135. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kārekā upalabbhatīti, āmantā. Aññāni kalyāṇapāpakāni kammāni, añño kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

136. + Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko upalabbhatīti, āmantā. Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

137. * Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko upalabbhatīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

138. * Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassa antakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

139. * Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko upalabbhatīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

140. * Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko upalabbhatīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

141. * Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko upalabbhatīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Mahāpathavī upalabbhatīti -pa-. Mahāsamuddo upalabbhatīti. Sinerupabbatarājā upalabbhatīti. Āpo upalabbhatīti. Tejo upalabbhatīti. Vāyo upalabbhatīti -pa-. Tiṇakaṭṭhavanappatayo upalabbhantīti tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

142. * Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko upalabbhatīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Añño kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko, añño kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

143. + Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, āmantā. Dibbassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

144. * Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti dibbassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

145. * Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassa antakiriya, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

146. * Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti dibbassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Puggalo upalabbhatīti, puggalassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

147. * Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti dibbassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

148. * Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti dibbassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Mahāpathavī upalabbhatīti. Mahāsamuddo upalabbhatīti. Sinerupabbatarājā upalabbhatīti. Āpo upalabbhatīti. Tejo upalabbhatīti. Vāyo upalabbhatīti -pa-. Tiṇakaṭṭhavanappatayo upalabbhatīti tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

149. * Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti dibbassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Aññaṃ dibbaṃ sukhaṃ, añño dibbassa sukhassa paṭisaṃvedīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

150. + Mānusakaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, āmantā. Mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

151. * Mānusakaṃ sukhaṃ upalabbhatīti mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

152. * Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassa antakiriya, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

153. * Mānusakaṃ sukhaṃ upalabbhatīti mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

154. * Mānusakaṃ sukhaṃ upalabbhatīti mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

155. * Mānusakaṃ sukhaṃ upalabbhatīti mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Mahāpathavī upalabbhatīti -pa-. Mahāsamuddo upalabbhatīti. Sinerupabbatarājā upalabbhatīti. Āpo upalabbhatīti. Tejo upalabbhatīti. Vāyo upalabbhatīti. Tiṇakaṭṭhavanappatayo upalabbhatīti tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

156. * Mānusakaṃ sukhaṃ upalabbhatīti mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Aññaṃ mānusakaṃ sukhaṃ, añño mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

157. + Āpāyikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, āmantā. Āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

158. * Āpāyikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

159. * Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassa antakiriya, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

160. * Āpāyikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

161. * Āpāyikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

162. * Āpāyikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Mahāpathavī upalabbhatīti -pa-. Mahāsamuddo upalabbhatīti. Sinerupabbatarājā upalabbhatīti. Āpo upalabbhatīti. Tejo upalabbhatīti. Vāyo upalabbhatīti. Tiṇakaṭṭhavanappatayo upalabbhatīti tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

163. * Āpāyikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Aññaṃ āpāyikaṃ dukkhaṃ, añño āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

164. + Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, āmantā. Nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe.

Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

165. * Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassa antakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

166. * Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

167. * Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

168. * Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Mahāpathavī upalabbhatīti -pa-. Mahāsamuddo upalabbhatīti. Sinerupabbatarājā upalabbhatīti. Āpo upalabbhatīti. Tejo upalabbhatīti. Vāyo upalabbhatīti. Tiṇakaṭṭhavanappatayo upalabbhantīti tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

169. * Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Aññaṃ nerayikaṃ dukkhaṃ, añño nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

170. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kārētā vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. So karoti, so paṭisaṃvedetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

171. * So karoti, so paṭisaṃvedetīti, āmantā. Sayamkataṃ sukhadukkhanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

172. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kārētā vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Añño karoti, añño paṭisaṃvedetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

173. * Añño karoti, añño paṭisaṃvedetīti, āmantā. Paramkataṃ sukhadukkhanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

174. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kārētā vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. So ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṃvedetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

175. * So ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṃvedetīti, āmantā. Sayamkatañca paramkatañca sukhadukkhanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

176. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kārētā vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. Neva

so karoti na so paṭisaṃvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṃvedetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

177. * Nevaso karoti na so paṭisaṃvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṃvedetīti, āmantā. Asayaṃkāraṃ aparaṃkāraṃ adhiccasamuppannaṃ suhaddukkhanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

178. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti, āmantā. So karoti, so paṭisaṃvedeti, añño karoti añño paṭisaṃvedeti, so ca añño ca karonti so ca añño ca paṭisaṃvedenti, neva so karoti na so paṭisaṃvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṃvedetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

179. * So karoti, so paṭisaṃvedeti. Añño karoti, añño paṭisaṃvedeti. So ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṃvedenti. Neva so karoti, na so paṭisaṃvedeti. Na añño karoti, na añño paṭisaṃvedetīti, āmantā. Sayamkataṃ suhaddukkhāṃ, paramkataṃ suhaddukkhāṃ, sayamkatañca paramkatañca suhaddukkhāṃ, asayaṃkāraṃ aparaṃkāraṃ adhiccasamuppannaṃ suhaddukkhanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

180. + Kammaṃ atthīti, āmantā. Kammakāraṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

181. * Kammaṃ atthīti kammakāraṃ atthīti, āmantā. Tassa kāraṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

182. * Tassa kāraṃ atthīti, āmantā. Tassa tasseeva natthi dukkhassa antakiriyaṃ, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

183. * Kammaṃ atthīti kammakāraṃ atthīti, āmantā. Puggalo atthīti puggalassa kāraṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

184. * Kammaṃ atthīti kammakāraṇaṃ atthīti, āmantā. Nibbānaṃ atthīti nibbānaṃ kārakaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

185. * Kammaṃ atthīti kammakāraṇaṃ atthīti, āmantā. Mahāpathavī atthīti -pa-. Mahāsamuddo atthīti. Sinerupabbatarājā atthīti. Āpo atthīti. Tejo atthīti. Vāyo atthīti. Tīṇakaṭṭhavanappatayo atthīti tīṇakaṭṭhavanappatīnaṃ kārakaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

186. * Kammaṃ atthīti kammakāraṇaṃ atthīti, āmantā. Aññaṃ kammaṃ, aññaṃ kammakāraṇaṃ, na hevaṃ vattabbe -pa-.

187. + Vipāko atthīti, āmantā. Vipākapaṭisaṃvedī atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

188. * Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti, āmantā. Tassa paṭisaṃvedī atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

189. * Tassa paṭisaṃvedī atthīti, āmantā. Tassa tasseeva natthi dukkhassa antakiriyaṃ, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti, āmantā. Puggalo atthīti puggalassa paṭisaṃvedī atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

190. * Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti, āmantā. Nibbānaṃ atthīti nibbānaṃ kārakaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

191. * Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti, āmantā. Mahāpathavī atthīti -pa-. Mahāsamuddo atthīti. Sinerupabbatarājā atthīti. Āpo atthīti. Tejo atthīti. Vāyo atthīti. Tīṇakaṭṭhavanappatayo atthīti tīṇakaṭṭhavanappatīnaṃ paṭisaṃvedī atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

192. * Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti, āmantā. Aññaṃ vipāko, aññaṃ vipākapaṭisaṃvedī, na hevaṃ vattabbe. . (Saṃkhittam.)

Kalyāṇavaggo paṭhamo.

14. Abhiññānuyoga

193. + Na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, āmantā. Nanu atthi koci iddhiṃ vikubbatīti, āmantā. Hañci atthi koci iddhiṃ vikubbati, tena vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

194. + Na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, āmantā. Nanu atthi koci dibbāya sotadhātuyā saddaṃ suṇāti -pa- paracittaṃ vijānāti. Pubbenivāsaṃ anussarati. Dibbena cakkhunā rūpaṃ passati. Āsavānaṃ khayaṃ sacchikarotīti, āmantā. Hañci atthi koci āsavānaṃ khayaṃ sacchikaroti, tena vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

195. * Atthi koci iddhiṃ vikubbatīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Yo iddhiṃ vikubbati, sveva puggalo. Yo iddhiṃ na vikubbati, na so puggaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

196. * Yo dibbāya sotadhātuyā saddaṃ suṇāti -pa-. Yo paracittaṃ vijānāti. Yo pubbenivāsaṃ anussarati. Yo dibbena cakkhunā rūpaṃ passati. Yo āsavānaṃ khayaṃ sacchikaroti, sveva puggalo. Yo āsavānaṃ khayaṃ na sacchikaroti, na so puggaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Abhiññānuyogo.

15-18. Āṭakānuyogādi

197. + Na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, āmantā. Nanu mātā atthīti, āmantā. Hañci mātā atthi, tena vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

198. + Na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, āmantā. Nanu pitā atthi -pa- bhātā atthi. Bhaginī atthi. Khattiyo

atthi. Brāhmaṇo atthi. Vesso atthi. Suddo atthi. Gahaṭṭho atthi. Pabbajito atthi. Devo atthi. Manusso atthīti, āmantā. Hañci manusso atthi, tena vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

199. * Mātā-atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Atthi koci na mātā hutvā mātā hotīti, āmantā. Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi koci na pitā hutvā -pa- na bhātā hutvā. Na bhaginī hutvā. Na khattiyo hutvā. Na brāhmaṇo hutvā. Na vesso hutvā. Na suddo hutvā. Na gahaṭṭho hutvā. Na pabbajito hutvā. Na devo hutvā. na manusso hutvā manusso hotīti, āmantā. Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

200. * Mātā atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Atthi koci mātā hutvā na mātā hotīti, āmantā. Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Atthi koci pitā hutvā. Bhātā hutvā. Bhaginī hutvā. Khattiyo hutvā. Brāhmaṇo hutvā. Vesso hutvā. Suddo hutvā. Gahaṭṭho hutvā. Pabbajito hutvā. Devo hutvā. Manusso hutvā na manusso hotīti, āmantā. Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

19. Paṭivedhānuyoga

201. + Na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, āmantā. Nanu sotāpanno atthīti, āmantā. Hañci sotāpanno atthi, tena vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

202. + Na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, āmantā. Nanu sakadāgāmī atthi -pa-. Anāgāmī atthi. Arahā atthi. Ubhatobhāgavimutto atthi. Paññāvimutto atthi. Kóyasakkhi¹ atthi.

1. Kāyasakkhī (Syā)

Diṭṭhippatto atthi. Saddhāvimutto atthi. Dhammānusārī atthi. Saddhānusārī atthīti, āmantā. Hañci saddhānusārī atthi, tena vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

203. * Sotāpanno atthīti katvā tena ca kāraṇena puggale upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Atthi koci na sotāpanno hutvā sotāpanno hotīti, āmantā. Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

204. * Atthi koci na sakadāgāmī hutvā. Na anāgāmī hutvā. Na arahā hutvā. Na ubhatobhāgavimutto hutvā. Na paññāvimutto hutvā. Na kāyasakkhi hutvā. Na diṭṭhippatto hutvā. Na saddhāvimutto hutvā. Na dhammānusārī hutvā. Na saddhānusārī hutvā saddhānusārī hotīti, āmantā. Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

205. * Sotāpanno atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Atthi koci sotāpanno hutvā na sotāpanno hotīti, āmantā. Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Atthi koci sakadāgāmī hutvā. Anāgāmī hutvā na anāgāmī hotīti, āmantā. Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

20. Saṃghānuyoga

206. + Na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, āmantā. Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā atthīti, āmantā. Hañci cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā atthi, tena vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

207. * Cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā.

Cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā Buddhapātubhāvā pātubhavantīti, āmantā. Puggalo Buddhapātubhāvā pātubhavatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Puggalo Buddhapātubhāvā pātubhavatīti, āmantā. Buddhassa Bhagavato parinibbute ucchinno puggalo, natthi puggaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

21. Saccikaṭṭhasabhāgānuyoga

208. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Puggalo saṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Puggalo asaṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Puggalo neva saṅkhato nāsaṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe.

209. * Puggalo neva saṅkhato nāsaṅkhatoti, āmantā. Saṅkhatañca asaṅkhatañca ṭhapetvā atthaññā tatiyā koṭīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

210. * Saṅkhatañca asaṅkhatañca ṭhapetvā atthaññā tatiyā koṭīti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “dvemā bhikkhave dhātuyo. Katamā dve, saṅkhatā ca dhātu asaṅkhatā ca dhātu. Imā kho bhikkhave dve dhātuyo”¹ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “saṅkhatañca asaṅkhatañca ṭhapetvā atthaññā tatiyā koṭī”ti.

211. * Puggalo neva saṅkhato nāsaṅkhatoti, āmantā. Aññaṃ saṅkhataṃ, aññaṃ asaṅkhataṃ, añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

212. * Khandhā saṅkhatā, nibbānaṃ asaṅkhataṃ, puggalo neva saṅkhato nāsaṅkhatoti, āmantā. Aññe khandhā, aññaṃ nibbānaṃ, añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

213. * Rūpaṃ saṅkhataṃ, nibbānaṃ asaṅkhataṃ, puggalo neva saṅkhato nāsaṅkhatoti, āmantā. Aññaṃ rūpaṃ, aññaṃ nibbānaṃ, añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe. Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṃ saṅkhataṃ, nibbānaṃ asaṅkhataṃ puggalo neva saṅkhato nāsaṅkhatoti, āmantā. Aññaṃ viññāṇaṃ, aññaṃ nibbānaṃ, añño puggaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Ma 3. 108 piṭṭhe. Ālapanamattameva nānaṃ.

214. * Puggalassa uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ñitassa aññathattaṃ paññāyatīti, āmantā. Puggalo saṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vuttaṃ Bhagavatā “tīṇimāni bhikkhave saṅkhatassa saṅkhatalakkhaṇāni, saṅkhatānaṃ bhikkhave dhammānaṃ¹ uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ñitānaṃ aññathattaṃ paññāyatī”ti², puggalassa uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ñitassa aññathattaṃ paññāyati, tena hi puggalo saṅkhatoti.

215. * Puggalassa na uppādo paññāyati, na vayo paññāyati, na ñitassa aññathattaṃ paññāyatīti, āmantā. Puggalo asaṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vuttaṃ Bhagavatā “tīṇimāni bhikkhave asaṅkhatassa asaṅkhatalakkhaṇāni, asaṅkhatānaṃ bhikkhave dhammānaṃ na uppādo paññāyati, na vayo paññāyati, na ñitānaṃ aññathattaṃ paññāyatī”ti³, puggalassa na uppādo paññāyati, na vayo paññāyati, na ñitassa aññathattaṃ paññāyati, tena hi puggalo asaṅkhatoti.

216. * Parinibbuto puggalo attha’tthamhi, nattha’tthamhīti, attha’tthamhīti. Parinibbuto puggalo sassatoti, na hevaṃ vattabbe -pa- nattha’tthamhīti. Parinibbuto puggalo ucchinnoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

217. * Puggalo kiṃ nissāya tiṭṭhatīti, bhavaṃ nissāya tiṭṭhatīti. Bhavo anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammoti, āmantā. Puggalopi anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

218. + Na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, āmantā. Nanu atthi koci sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno “sukhaṃ vedanaṃ vediyāmī”ti pajānātīti, āmantā. Hañci atthi koci sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno “sukhaṃ vedanaṃ vediyāmī”ti pajānāti, tena vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

1. Katamāni tīṇi (Am 1. 150)

2. Am 1. 150 piṭṭhe.

3. Am 1. 150 piṭṭhe.

219. + Na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, āmantā. Nanu atthi koci dukkhaṃ vedanaṃ vediyamāno -pa- adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno “adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmī”ti pajānātīti, āmantā. Hañci atthi koci adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno “adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmī”ti pajānāti, tena vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

220. * Atthi koci sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno “sukhaṃ vedanaṃ vediyāmī”ti pajānātīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Yo sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno “sukhaṃ vedanaṃ vediyāmī”ti pajānāti, sveva puggalo. Yo sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno “sukhaṃ vedanaṃ vediyāmī”ti na pajānāti, na so puggaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Yo dukkhaṃ vedanaṃ vediyamāno -pa-. Yo adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno “adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmī”ti pajānāti, sveva puggalo. Yo adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno “adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmī”ti na pajānāti, na so puggaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

221. * Atthi koci sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno “sukhaṃ vedanaṃ vediyāmī”ti pajānātīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññā sukhā vedanā, añño sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno “sukhaṃ vedanaṃ vediyāmī”ti pajānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aññā dukkhā vedanā -pa-. Aññā adukkhamasukhā vedanā, añño adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno “adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmī”ti pajānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

222. + Na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, āmantā. Nanu atthi koci kāye kāyānupassī viharatīti, āmantā. Hañci atthi koci kāye kāyānupassī viharati, tena vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

223. + Na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, āmantā. Nanu atthi koci vedanāsu -pa-. Cित्ते. Dhammesu dhammānupassī

viharatīti, āmantā. Hañci atthi koci dhammesu dhammānupassī viharati, tena vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

224. * Atthi koci kāye kāyānupassī viharatīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Yo kāye kāyānupassī viharati, sveva puggalo. Yo na kāye kāyānupassī viharati, na so puggaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Yo vedanāsu -pa-. Citte. Dhammesu dhammānupassī viharati, sveva puggalo. Yo na dhammesu dhammānupassī viharati, na so puggaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

225. * Atthi koci kāye kāyānupassī viharatīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Añño kāyo, añño kāye kāyānupassī viharatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aññā vedanā. Aññaṃ cittaṃ. Aññe dhammā, añño dhammesu dhammānupassī viharatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

226. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Suññato lokam avekkhassu, mogharāja sadā sato.

Attānudiṭṭhiṃ ūhacca¹, evaṃ maccutaro siyā.

Evaṃ lokam avekkhantaṃ, maccurājā na passatī”ti².

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

227. * Puggalo avekkhatīti, āmantā. Saha rūpena avekkhati, vinā rūpena avekkhatīti, saha rūpena avekkhatīti. Taṃ jīvaṃ taṃ sarīranti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vinā rūpena avekkhatīti. Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīranti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Ohacca (Syā), uhacca (Ka)

2. Khu 1. 448; Khu 8. 180 piṭṭhesu.

228. * Puggalo avekkhatīti, āmantā. Abbhantaragato avekkhatī, bahiddhā nikkhamitvā avekkhatīti, abbhantaragato avekkhatīti. Taṃ jīvaṃ taṃ sarīranti, na hevaṃ vattabbe -pa- bahiddhā nikkhamitvā avekkhatīti. Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīranti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

229. + Na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, āmantā. Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti, āmantā. Vuttaṃ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti.

230. + Na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, āmantā. Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti, āmantā. Vuttaṃ Bhagavatā “ekapuggalo bhikkhave loke uppajjamāno uppajjati bahujanahitāya bahujanasukhāya lokānukampāya atthāya hitāya sukhāya devamanussānaṃ”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti.

231. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti, āmantā. Vuttaṃ Bhagavatā “sabbe dhammā anattā”ti² attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

232. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti, āmantā. Vuttaṃ Bhagavatā “dukkhameva uppajjamānaṃ uppajjati, dukkhameva³ nirujjhamānaṃ nurujjhatīti na kaṅkhati na vicikicchati, aparappaccayaññāṇamevassa ettha hoti. Ettāvatā kho Kaccāna sammādiṭṭhi hoti”ti⁴ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

1. Am 1. 21 piṭṭhe.

2. Ma 1. 292 piṭṭhe; Khu 1. 53 Dhammapadepi.

3. Dukkhaṃ (Saṃ 1. 258 piṭṭhe.)

4. Saṃ 1. 257-8 piṭṭhe.

233. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu Vajirā bhikkhunī māraṃ pāpimantaṃ etadavoca—

“Kinu sattoti paccesi, māra diṭṭhigataṃ nu te.
Suddhasaṅkhārapuññajāyā, nayidha sattupalabbhati.

Yathā hi¹ aṅgasambhārā, hoti saddo ‘ratho’iti.
Evaṃ khandhesu santesu, hoti ‘satto’ti sammuti².

Dukkameva hi sambhoti, dukkhaṃ tiṭṭhati veti ca.
Nāññatra dukkhā sambhoti, nāññaṃ dukkhā nirujjhatī”ti³.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

234. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu āyasmā Ānando Bhagavantaṃ etadavoca—suñño loko suñño lokoti bhante vuccati, kittāvatā nu kho bhante “suñño loko”ti vuccatīti. Yasmā kho Ānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā, tasmā “suñño loko”ti vuccati. Kiñcānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā, cakkhuṃ kho Ānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā, rūpā suññā -pa- cakkhuvīññāṇaṃ suññaṃ. Cakkhusamphasso suñño. Yampidaṃ cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitaṃ sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, tampi suññaṃ attena vā attaniyena vā. Sotaṃ suññaṃ -pa-. Saddā suññā. Ghānaṃ suññaṃ. Gandhā suññā. Jivhā suññā. Rasā suññā. Kāyo suñño. Phoṭṭhabbā suññā. Mano suñño. Dhammā suññā. Manovīññāṇaṃ suññaṃ. Manosamphasso suñño. Yampidaṃ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitaṃ sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, tampi suññaṃ attena vā attaniyena vā. Yasmā kho Ānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā, tasmā “suñño loko”ti vuccatīti⁴ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

1. Yathāpi (bahūsu)

3. Saṃ 1. 137 piṭṭhe.

2. Sammati (Syā, Kaṃ)

4. Saṃ 2. 280 piṭṭhe.

235. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti, āmantā. Vuttaṃ Bhagavatā “attani vā bhikkhave sati ‘attaniyaṃ me’ti assāti, evaṃ bhante. Attaniye vā bhikkhave sati ‘attā me’ti assāti, evaṃ bhante. Attani ca bhikkhave attaniye ca saccato thetato anupalabbhiyamāne¹ yampidaṃ² diṭṭhiṭṭhānaṃ so loko so attā so pecca bhavissāmi nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo sassatisamaṃ tatheva ṭhassāmīti, nanvāyaṃ bhikkhave kevalo paripūro bāladhammoti. Kiñhi no siyā bhante, kevalo hi bhante paripūro bāladhammo”ti³ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

236. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti, āmantā. Vuttaṃ Bhagavatā “tayome Seniya satthāro santo samvijjamānā lokasmim. Katame tayo, idha Seniya ekacco satthā diṭṭheva dhamme attānaṃ saccato thetato paññāpeti, abhisamparāyaṇca attānaṃ saccato thetato paññāpeti.

Idha pana Seniya ekacco satthā diṭṭheva hi kho dhamme attānaṃ saccato thetato paññāpeti, no ca kho abhisamparāyaṇaṃ attānaṃ saccato thetato paññāpeti.

Idha pana Seniya ekacco satthā diṭṭhe ceva dhamme attānaṃ saccato thetato na paññāpeti, abhisamparāyaṇca attānaṃ saccato thetato na paññāpeti.

Tatra Seniya yvāyaṃ satthā diṭṭhe ceva dhamme attānaṃ saccato thetato paññāpeti, abhisamparāyaṇca attānaṃ saccato thetato paññāpeti, ayaṃ vuccati Seniya satthā sassatavādo.

1. Anupalabbhamāne (Ma 1. 191 piṭṭhe.)

2. Yamidaṃ (Syā) yampitaṃ (Ma 1. 191 piṭṭhe.)

3. Ma 1. 191 piṭṭhe.

Tatra Seniya yvāyaṃ satthā diṭṭheva hi kho dhamme attānaṃ saccato thetato paññāpeti, no ca kho abhisamparāyaṃ attānaṃ saccato thetato paññāpeti, ayaṃ vuccati Seniya satthā ucchedavādo.

Tatra Seniya yvāyaṃ satthā diṭṭhe ceva dhamme attānaṃ saccato thetato na paññāpeti, abhisamparāyaṃ attānaṃ saccato thetato na paññāpeti, ayaṃ vuccati Seniya satthā Sammāsambuddho. Ime kho Seniya tayo satthāro santo saṃvijjamānā lokasminti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

237. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti, āmantā. Vuttaṃ Bhagavatā “sappikumbho”ti, āmantā. Atthi koci sappissa kumbhaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

238. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti, āmantā. Vuttaṃ Bhagavatā “telakumbho. Madhukumbho. Phāṇitakumbho. Khīrakumbho. Udakakumbho. Pāṇiyathālakaṃ. Pāṇiyakosakaṃ. Pāṇiyasarāvakaṃ. Niccabhattaṃ. Dhuvayāgū”ti, āmantā. Atthi kāci yāgu niccā dhuvā sassatā avipariṇāmadhammāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi na vattabbaṃ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. . (Saṃkhittaṃ.)

Atṭhakaniggahapeyyālā, sandhāvaniyā upādāya.

Cittena pañcamaṃ kalyāṇaṃ, iddhisuttāharaṇena atṭhamaṃ.

Puggalakathā niṭṭhitā.

1. Abhi 3. 143 Puggalapaññattiyaṃ, atthato ekaṃ.

2. Parihānikathā

1. Vādayuttiparihāni

239. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sabbattha arahā arahattā parihāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sabbattha arahā arahattā parihāyatīti, āmantā. Sabbattha arahato parihānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sabbadā arahā arahattā parihāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sabbadā arahā arahattā parihāyatīti, āmantā. Sabbadā arahato parihānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sabbeva arahanto arahattā parihāyantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sabbeva arahanto arahattā parihāyantīti, āmantā. Sabbesaṃyeva arahantānaṃ parihānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Arahā arahattā parihāyamāno catūhi phalehi parihāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Catūhi satasahasseehi seṭṭhī seṭṭhittam kārento satasahassee parihīne seṭṭhittā parihīno hotīti, āmantā. Sabbasāpateyyā parihīno hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Catūhi satasahasseehi seṭṭhī seṭṭhittam kārento satasahassee parihīne bhabbo sabbasāpateyyā parihāyitunti, āmantā. Arahā arahattā parihāyamāno bhabbo catūhi phalehi parihāyitunti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

2. Ariyapuggalasamsandanaparihāni

240. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

241. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Arahā arahattā parihāyamāno kattha saṇṭhātīti, anāgāmiphaleti. Anāgāmī anāgāmiphalā parihāyamāno kattha saṇṭhātīti, sakadāgāmiphaleti. Sakadāgāmī sakadāgāmiphalā parihāyamāno kattha saṇṭhātīti, sotāpattiphaleti. Sotāpanno sotāpattiphalā parihāyamāno puthujjanabhūmiyaṃ saṇṭhātīti, na hevaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci arahā arahattā parihāyamāno anāgāmiphale saṇṭhāti, anāgāmī anāgāmiphalā parihāyamāno sakadāgāmiphale saṇṭhāti, sakadāgāmī sakadāgāmiphalā parihāyamāno sotāpattiphale saṇṭhāti, tena vata re vattabbe “sotāpanno sotāpattiphalā parihāyamāno puthujjanabhūmiyaṃ saṇṭhāti”ti.

* Arahā arahattā parihāyamāno sotāpattiphale saṇṭhātīti, āmantā. Sotāpattiphalassa anantarā arahattaṃyeva sacchikarotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

242. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kassa bahutarā kilesā pahīnā arahato vā sotāpannassa vāti, arahato. Hañci arahato bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati arahā arahattā, tena vata re vattabbe “parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā”ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kassa bahutarā kilesā pahīnā arahato vā sakadāgāmiṃ vāti, arahato. Hañci arahato bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati arahā arahattā, tena vata re vattabbe “parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā”ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kassa bahutarā kilesā pahīnā arahato vā anāgāmiṃ vāti, arahato. Hañci arahato bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati arahā arahattā, tena vata re vattabbe “parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā”ti.

* Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kassa bahutarā kilesā pahīnā anāgāmiṃ vā sotāpannassa vāti, anāgāmiṃ. Hañci anāgāmiṃ bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā”ti.

243. * Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kassa bahutarā kilesā pahīnā anāgāmissa vā sakadāgāmissa vāti, anāgāmissa. Hañci anāgāmissa bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā”ti.

* Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kassa bahutarā kilesā pahīnā sakadāgāmissa vā sotāpannassa vāti, sakadāgāmissa. Hañci sakadāgāmissa bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā”ti.

244. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kassa adhimattā maggabhāvanā arahato vā sotāpannassa vāti, arahato. Hañci arahato adhimattā maggabhāvanā, parihāyati arahā arahattā, tena vata re vattabbe “parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā”ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kassa adhimattā satipaṭṭhānabhāvanā -pa- sammappadhānabhāvanā. Iddhipādabhāvanā. Indriyabhāvanā. Balabhāvanā. Bojjhaṅgabhāvanā arahato vā sotāpannassa vāti, arahato. Hañci arahato adhimattā bojjhaṅgabhāvanā, parihāyati arahā arahattā, tena vata re vattabbe “parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā”ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kassa adhimattā maggabhāvanā -pa- bojjhaṅgabhāvanā arahato vā sakadāgāmissa vāti, arahato. Hañci arahato adhimattā bojjhaṅgabhāvanā, parihāyati arahā arahattā, tena vata re vattabbe “parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā”ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kassa adhimattā maggabhāvanā -pa- bojjhaṅgabhāvanā arahato vā anāgāmissa vāti, arahato. Hañci arahato adhimattā bojjhaṅgabhāvanā, parihāyati arahā arahattā, tena vata re vattabbe “parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā”ti.

245. * Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kassa adhimattā maggabhāvanā -pa- bojjhaṅgabhāvanā anāgāmissa vā sotāpannassa vāti, anāgāmissa. Hañci anāgāmissa adhimattā bojjhaṅgabhāvanā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā”ti.

* Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kassa adhimattā maggabhāvanā -pa- bojjhaṅgabhāvanā anāgāmissa vā sakadāgāmissa vāti, anāgāmissa. Hañci anāgāmissa adhimattā bojjhaṅgabhāvanā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā”ti.

246. * Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti. Na hevaṃ vattabbe -pa-. Kassa adhimattā maggabhāvanā -pa- bojjhaṅgabhāvanā sakadāgāmissa vā sotāpannassa vāti, sakadāgāmissa. Hañci sakadāgāmissa adhimattā bojjhaṅgabhāvanā, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā”ti -pa-.

247. * Arahātā dukkhaṃ diṭṭhaṃ, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sotāpannena dukkhaṃ diṭṭhaṃ, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahātā samudayo diṭṭho, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sotāpannena samudayo diṭṭho, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahatā nirodho diṭṭho, parihāyati arahā arahattāti, āmantā.
 Sotāpannena nirodho diṭṭho, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ
 vattabbe -pa-.

* Arahatā maggo diṭṭho, parihāyati arahā arahattāti, āmantā.
 Sotāpannena maggo diṭṭho, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ
 vattabbe -pa-.

* Arahatā cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati arahā arahattāti, āmantā.
 Sotāpannena cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti,
 na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahatā dukkhaṃ diṭṭhaṃ, parihāyati arahā arahattāti, āmantā.
 Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti,
 na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahatā samudayo diṭṭho -pa- nirodho diṭṭho -pa- maggo diṭṭho -pa-
 cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sakadāgāminā
 cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ
 vattabbe -pa-.

* Arahatā dukkhaṃ diṭṭhaṃ, parihāyati arahā arahattāti, āmantā.
 Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṃ
 vattabbe -pa-.

* Arahatā samudayo diṭṭho -pa- nirodho diṭṭho -pa- maggo diṭṭho -pa-
 cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Anāgāminā
 cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṃ
 vattabbe -pa-.

248. * Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ, parihāyati anāgāmī
 anāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpannena dukkhaṃ diṭṭhaṃ, parihāyati
 sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāminā samudayo diṭṭho -pa- nirodho diṭṭho -pa- maggo diṭṭho
 -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti,

āmantā. Sotāpanna cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāminā samudayo diṭṭho -pa- nirodho diṭṭho -pa- maggo diṭṭho -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Sakadāgāminā cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

249. * Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpanna dukkhaṃ diṭṭhaṃ, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāminā samudayo diṭṭho -pa- nirodho diṭṭho -pa- maggo diṭṭho -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpanna cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti. Na hevaṃ vattabbe -pa-.

250. * Sotāpanna dukkhaṃ diṭṭhaṃ, na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Arahatā dukkhaṃ diṭṭhaṃ, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sotāpanna samudayo diṭṭho -pa- nirodho diṭṭho -pa- maggo diṭṭho -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Arahatā cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Arahatā cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Arahatā cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sotāpannaena dukkhaṃ diṭṭhaṃ -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sotāpannaena dukkhaṃ diṭṭhaṃ -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati, sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

251. * Arahato rāgo pahīno, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahato rāgo pahīno parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sotāpannassa vicikicchā pahīnā -pa- sīlabbataparāmāso pahīno -pa- apāyagamanīyo rāgo pahīno -pa- apāyagamanīyo doso pahīno -pa- apāyagamanīyo moho pahīno, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahato doso pahīno -pa- moho pahīno. Māno pahīno. Diṭṭhi pahīnā. Vicikicchā pahīnā. Thinaṃ¹ pahīnaṃ. Uddhaccaṃ pahīnaṃ. Ahirikaṃ pahīnaṃ -pa-. Anottappaṃ pahīnaṃ, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahato anottappaṃ pahīnaṃ, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sotāpannassa vicikicchā pahīnā -pa- sīlabbataparāmāso pahīno -pa- apāyagamanīyo rāgo pahīno -pa- apāyagamanīyo

1. Thīnaṃ (Sī, Syā, Kaṃ, I)

doso pahīno -pa- apāyagamanīyo moho pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahato rāgo pahīno parihāyati, arahā arahattāti, āmantā. Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

* Arahato rāgo pahīno, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā -pa- sīlabbataparāmāso pahīno -pa- oḷāriko kāmarāgo pahīno. Oḷāriko byāpādo pahīno, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahato doso pahīno -pa- anottappaṃ pahīnaṃ, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa- oḷāriko byāpādo pahīno, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

* Arahato rāgo pahīno, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahato rāgo pahīno, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Anāgāmissa vicikicchā pahīnā -pa- sīlabbataparāmāso pahīno. Aṇusahagato kāmarāgo pahīno. Aṇusahagato byāpādo pahīno, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

* Arahato doso pahīno -pa- anottappaṃ pahīnaṃ, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa- aṇusahagato byāpādo pahīno, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

252. * Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

* Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpannessa vicikicchā pahīnā -pa- apāyagamanīyo moho pahīno, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

* Anāgāmissa vicikicchā pahīnā -pa- aṇusahagato byāpādo pahīno, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpannessa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa-. Apāyagamanīyo moho pahīno, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

* Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

* Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā -pa-. Sīlabbataparāmāso pahīno. Oḷāriko kāmarāgo pahīno. Oḷāriko byāpādo pahīno, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

* Anāgāmissa vicikicchā pahīnā -pa-. Aṇusahagato byāpādo pahīno, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa-. Oḷāriko byāpādo pahīno, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

253. * Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpannessa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

* Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpannessa vicikicchā pahīnā -pa-. Apāyagamanīyo moho pahīno, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

* Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā -pa-. Oḷāriko kāmarāgo pahīno. Oḷāriko byāpādo pahīno, parihāyati sakadāgāmī

sakadāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpannessa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa-.
Apāyagamanīyo moho pahīno, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na
hevaṃ vattabbe.

254. * Sotāpannessa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, na parihāyati sotāpanno
sotāpattiphalāti, āmantā. Arahato rāgo pahīno, na parihāyati arahā arahattāti,
na hevaṃ vattabbe.

* Sotāpannessa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, na parihāyati sotāpanno
sotāpattiphalāti, āmantā. Arahato doso pahīno -pa-. Anottappaṃ pahīnaṃ,
na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe.

* Sotāpannessa vicikicchā pahīnā -pa-. Apāyagamanīyo moho pahīno,
na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Arahato rāgo pahīno -pa-.
Anottappaṃ pahīnaṃ, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe.

255. * Sakadāgāmiṣṣa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, na parihāyati sakadāgāmī
sakadāgāmiphalāti, āmantā. Arahato rāgo pahīno -pa-. Anottappaṃ
pahīnaṃ, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe.

* Sakadāgāmiṣṣa vicikicchā pahīnā -pa-. Oḷāriko byāpādo pahīno, na
parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Arahato rāgo pahīno
-pa-. Anottappaṃ pahīnaṃ, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṃ
vattabbe.

256. * Anāgāmiṣṣa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, na parihāyati anāgāmī
anāgāmiphalāti, āmantā. Arahato rāgo pahīno -pa- anottappaṃ pahīnaṃ, na
parihāyati arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe.

* Anāgāmiṣṣa vicikicchā pahīnā -pa- aṇusahagato byāpādo pahīno, na
parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Arahato rāgo pahīno -pa-
anottappaṃ pahīnaṃ, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe.

257. * Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā. Aṇusahagato byāpādo pahīno, na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

* Sotāpannassa vicikicchā pahīnā -pa- apāyagamanīyo moho pahīno, na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa- aṇusahagato byāpādo pahīno, na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

258. * Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa- aṇusahagato byāpādo pahīno, na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

* Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā -pa- oḷāriko byāpādo pahīno, na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa- aṇusahagato byāpādo pahīno, na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

259. * Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa- oḷāriko byāpādo pahīno, na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

* Sotāpannassa vicikicchā pahīnā -pa- apāyagamanīyo moho pahīno, na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa- oḷāriko byāpādo pahīno, na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṃ vattabbe.

260. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Nanu arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālavatthukato anabhāvaṃkato¹ āyatim anuppādadhammoti, āmantā. Hañci arahato rāgo pahīno

1. Anabhāvakato (Sī)

ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatim̐ anuppādadhammo, no ca vata re¹ vattabbe “parihāyati arahā arahattā”ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Nanu arahato doso pahīno -pa-moho pahīno. Māno pahīno. Diṭṭhi pahīnā. Vicikicchā pahīnā. Thinaṃ pahīnaṃ. Uddhaccaṃ pahīnaṃ. Ahirikaṃ pahīnaṃ. Anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatim̐ anuppādadhammanti, āmantā. Hañci arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatim̐ anuppādadhammaṃ, no ca vata re vattabbe “parihāyati arahā arahattā”ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Nanu arahato rāgappahānāya maggo bhāvitoti, āmantā. Hañci arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, no ca vata re vattabbe “parihāyati arahā arahattā”ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Nanu arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā -pa- sammappadhānā bhāvitā. Iddhipādā bhāvitā. Indriyā bhāvitā. Balā bhāvitā. Bojjhaṅgā bhāvitāti, āmantā. Hañci arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no ca vata re vattabbe “parihāyati arahā arahattā”ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Nanu arahato dosappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitāti, āmantā. Hañci arahato anottappapahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no ca vata re vattabbe “parihāyati arahā arahattā”ti.

261. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Nanu arahā vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasamyojano sammadaññāvimutto ukkhittapaligho saṃkiṇṇaparikho abbūḷhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ

1. No vata re (Syā, I) evamuparipi.

abhiññātāṃ, pariññeyyāṃ pariññātāṃ, pahātabbāṃ pahīnaṃ, bhāvetabbāṃ bhāvitāṃ, sacchikātabbāṃ sacchikatanti, āmantā. Hañci arahā vītārāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbāṃ sacchikatāṃ, no ca vata re vattabbe “parihāyati arahā arahattā”ti.

262. * Parihāyati arahā arahattāti, ()¹ samayavimutto arahā arahattā parihāyati, asamayavimutto arahā arahattā na parihāyatīti. Samayavimutto arahā arahattā parihāyatīti, āmantā. Asamayavimutto arahā arahattā parihāyatīti², na hevaṃ vattabbe.

* Asamayavimutto arahā arahattā na parihāyatīti, āmantā.
Samayavimutto arahā arahattā na parihāyatīti, na hevaṃ vattabbe.

* Samayavimuttassa arahato rāgo pahīno, parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Asamayavimuttassa arahato rāgo pahīno, parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe.

* Samayavimuttassa arahato doso pahīno -pa- anottappaṃ pahīnaṃ, parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Asamayavimuttassa arahato anottappaṃ pahīnaṃ, parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe.

* Samayavimuttassa arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Asamayavimuttassa arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe.

* Samayavimuttassa arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā -pa- sammappadhānā bhāvitā. Iddhipādā bhāvitā. Indriyā bhāvitā. Balā bhāvitā. Bojjhaṅgā bhāvitā, parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Asamayavimuttassa arahato rāgappahānāya

1. (Āmantā.) (Ka)

2. Na parihāyatīti (Ka)

satipaṭṭhānā bhāvitā -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe.

* Samayavimuttassa arahato dosappahānāya -pa-anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Asamayavimuttassa arahato anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samayavimutto arahā vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasamyojano sammadaññāvimutto ukkhittapaligho saṃkiṇṇaparikho abbūḷhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātāṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātāṃ, pariññeyyaṃ pariññātāṃ, pahātabbāṃ pahīnaṃ, bhāvetabbāṃ bhāvitaṃ, sacchikātabbāṃ sacchikataṃ, parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Asamayavimutto arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbāṃ sacchikataṃ, parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe.

263. * Asamayavimuttassa arahato rāgo pahīno, na parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Samayavimuttassa arahato rāgo pahīno, na parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe.

* Asamayavimuttassa arahato doso pahīno -pa- anottappaṃ pahīnaṃ, na parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Samayavimuttassa arahato anottappaṃ pahīnaṃ, na parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe.

* Asamayavimuttassa arahato rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Samayavimuttassa arahato rāgappahānāya

maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe.

* Asamayavimuttassa arahato dosappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Samayavimuttassa arahato anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe.

* Asamayavimutto arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, na parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Samayavimutto arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, na parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

264. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sāriputto thero parihāyittha arahattāti, na hevaṃ vattabbe. Mahāmoggallāno¹ thero. Mahākassapo thero. Mahākaccāyano² thero. Mahākoṭṭhiko³ thero. Mahāpanthako thero parihāyittha arahattāti, na hevaṃ vattabbe.

* Sāriputto thero na parihāyittha arahattāti, āmantā. Hañci Sāriputto thero na parihāyittha arahattā, no ca vata re vattabbe “parihāyati arahā arahattā”ti.

* Mahāmoggallāno thero. Mahākassapo thero. Mahākaccāyano thero. Mahākoṭṭhiko thero. Mahāpanthako thero na parihāyittha arahattāti, āmantā. Hañci Mahāpanthako thero na parihāyittha arahattā, no ca vata re vattabbe “parihāyati arahā arahattā”ti.

Ariyapuggalasamsandanāṃ.

1. Mahāmoggallāno (Ka)

2. Mahākaccāno (Ma 1. 156 piṭṭhādīsu)

3. Mahākoṭṭhito (Sī, Syā, Kaṃ, I)

3. Suttasādhana-parihāni

265. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Uccāvacā hi paṭipadā¹, samaṇena pakāsītā.

Na pāraṃ diguṇaṃ yanti, nayidaṃ ekaguṇaṃ mutan”ti².

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “parihāyati arahā arahattā”ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Atthi chinnassa chediyaṃ, na hevaṃ vattabbe.

* Atthi chinnassa chediyaṃ, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Vītataṇho anādāno, kiccaṃ yassa na vijjati.

Chinnassa chediyaṃ natthi, oghapāso samūhato”ti.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi chinnassa chediyaṃ”ti.

266. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Atthi katassa paticayoti, na hevaṃ vattabbe.

* Atthi katassa paticayoti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Tassa sammā vimuttassa, santacittassa bhikkhuno.

Katassa paticayo natthi, karaṇīyaṃ na vijjati.

Selo yathā ekagghano, vātena na samīrati.

Evam rūpā rasā saddā, gandhā phassā ca kevalā.

Itthā dhammā anitthā ca, nappavedhenti tādino.

Ṭhitaṃ cittaṃ vippamuttaṃ, vayaṃ cassānupassatī”ti³.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi katassa paticayo”ti.

1. Paṭipādā (Ṭṭha)

2. Khu 1. 390 Suttanipāte.

3. Vi 3. 272 piṭṭhe; Aṃ 2. 333 piṭṭhepi.

267. + Na vattabbaṃ “parihāyati arahā arahattā”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—pañcime bhikkhave dhammā samayavimuttassa bhikkhuno parihānāya saṃvattanti. Katame pañca, kammārāmatā bhassārāmatā niddārāmatā saṅgaṇikārāmatā yathāvimuttaṃ cittaṃ na paccavekkhati. Ime kho bhikkhave pañca dhammā samayavimuttassa bhikkhuno parihānāya saṃvattantīti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi parihāyati “arahā arahattā”ti.

* Atthi arahato kammārāmatāti, na hevaṃ vattabbe.

* Atthi arahato kammārāmatāti, āmantā. Atthi arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasamyojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmaccchandaniṃvaraṇanti, na hevaṃ vattabbe.

* Atthi arahato bhassārāmatā. Atthi arahato niddārāmatā. Atthi arahato saṅgaṇikārāmatāti, na hevaṃ vattabbe.

* Atthi arahato saṅgaṇikārāmatāti, āmantā. Atthi arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasamyojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmaccchandaniṃvaraṇanti, na hevaṃ vattabbe.

268. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Arahā arahattā parihāyamāno kiṃ pariyuṭṭhito parihāyatīti, rāgapariyuṭṭhito parihāyatīti. Pariyuṭṭhānaṃ kiṃ paṭicca uppajjatīti, anusayaṃ paṭicca uppajjatīti. Atthi arahato anusayāti, na hevaṃ vattabbe.

* Atthi arahato anusayāti, āmantā. Atthi arahato kāmarāgānusayo paṭighānusayo mānānusayo diṭṭhānusayo vicikicchānusayo bhavarāgānusayo avijjānusayoti, na hevaṃ vattabbe.

Dosapariyuṭṭhito parihāyatīti -pa-. Mohapariyuṭṭhito parihāyatīti. Pariyuṭṭhānaṃ kiṃ paṭicca uppajjatīti, anusayaṃ paṭicca uppajjatīti. Atthi arahato anusayāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato anusayāti, āmantā. Atthi arahato kāmarāgānusayo -pa- avijjānusayoti, na hevaṃ vattabbe.

1. Am 2. 153 piṭṭhe.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Arahato arahattā parihāyamānassa kiṃ upacayaṃ gacchatīti, rāgo upacayaṃ gacchatīti. Sakkāyadiṭṭhi upacayaṃ gacchatīti. Vicikicchā upacayaṃ gacchatīti. Sīlabbataparāmāso upacayaṃ gacchatīti, na hevaṃ vattabbe. Doso upacayaṃ gacchatīti -pa-. Moho upacayaṃ gacchatīti. Sakkāyadiṭṭhi upacayaṃ gacchatīti. Vicikicchā upacayaṃ gacchatīti. Sīlabbataparāmāso upacayaṃ gacchatīti, na hevaṃ vattabbe.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Arahā ācinatīti, na hevaṃ vattabbe. Arahā apacinatīti, na hevaṃ vattabbe. Arahā pajahatīti, na hevaṃ vattabbe. Arahā upādiyatīti, na hevaṃ vattabbe. Arahā visinetīti, na hevaṃ vattabbe. Arahā ussinetīti, na hevaṃ vattabbe. Arahā vidhūpetīti, na hevaṃ vattabbe. Arahā sandhūpetīti, na hevaṃ vattabbe.

Nanu arahā nevācinati na apacinati apacinitvā ṭhitoti, āmantā. Hañci arahā nevācinati na apacinati apacinitvā ṭhito, no ca vata re vattabbe “parihāyati arahā arahattā”ti.

Nanu arahā neva pajahati na upādiyati pajahitvā ṭhitoti, āmantā. Hañci arahā neva pajahati na upādiyati pajahitvā ṭhito, no ca vata re vattabbe “parihāyati arahā arahattā”ti.

Nanu arahā neva visineti na ussineti visinitvā ṭhitoti, āmantā. Hañci arahā neva visineti na ussineti visinitvā ṭhito, no ca vata re vattabbe “parihāyati arahā arahattā”ti.

Nanu arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhitoti, āmantā. Hañci arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhito, no ca vata re vattabbe “parihāyati arahā arahattā”ti.

Parihānikathā niṭṭhitā.

3. Brahmacariyakathā

1. Suddhabrahmacariyakathā

269. * Natthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Sabbe devā jaḷā elamūgā¹ aviññū hatthasaṁvācikā nappaṭibalā subhāsidadubbhāsītānaṁ atthamaññātum, sabbe devā na Buddhhe pasannā na dhamme pasannā na saṁghe pasannā, na Buddhaṁ Bhagavantaṁ payirupāsanti, na Buddhaṁ Bhagavantaṁ pañhaṁ pucchanti, na Buddhena Bhagavatā pañhe vissajjite attamanā, sabbe devā kammāvaraṇena samannāgatā kilesāvaraṇena samannāgatā vipākāvaraṇena samannāgatā assaddhā acchandikā duppaññā abhabbā niyāmaṁ okkamitum kusalesu dhammesu sammattaṁ, sabbe devā mātughātakā pitughātakā arahantaghātakā ruhiruppādakā saṁghabhedakā, sabbe devā pāṇātipātino adinnādāyino kāmesumicchācārino musāvādino pisuṇāvācā pharusāvācā samphappalāpino abhijjhāluno byāpannacittā micchādiṭṭhikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Nanu atthi devā ajaḷā anelamūgā viññū na hatthasaṁvācikā paṭibalā subhāsidadubbhāsītānaṁ atthamaññātum, atthi devā Buddhhe pasannā dhamme pasannā saṁghe pasannā, Buddhaṁ Bhagavantaṁ payirupāsanti, Buddhaṁ Bhagavantaṁ pañhaṁ pucchanti, Buddhena Bhagavatā pañhe vissajjite attamanā honti, atthi devā na kammāvaraṇena samannāgatā na kilesāvaraṇena samannāgatā na vipākāvaraṇena samannāgatā saddhā chandikā paññavanto bhabbā niyāmaṁ okkamitum kusalesu dhammesu sammattaṁ, atthi devā na mātughātakā na pitughātakā na arahantaghātakā na ruhiruppādakā na saṁghabhedakā, atthi devā na pāṇātipātino na adinnādāyino na kāmesumicchācārino na musāvādino na pisuṇāvācā na pharusāvācā na samphappalāpino na abhijjhāluno abyāpannacittā sammādiṭṭhikāti, āmantā.

Hañci atthi devā ajaḷā anelamūgā viññū na hatthasaṁvācikā paṭibalā subhāsidadubbhāsītānaṁ atthamaññātum -pa- atthi devā Buddhhe pasannā -pa- sammādiṭṭhikā, no ca vata re vattabbe “natthi devesu brahmacariyavāso”ti.

270. + Atthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Atthi tattha pabbajjā muṇḍiyaṃ kāsāvadhāraṇā pattadhāraṇā, devesu Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasambuddhā uppajjanti, sāvakayugam uppajjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Devesu pabbajjā natthīti natthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Yattha atthi pabbajjā, tattheva brahmacariyavāso. Yattha natthi pabbajjā, natthi tattha brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Yattha atthi pabbajjā, tattheva brahmacariyavāso. Yattha natthi pabbajjā, natthi tattha brahmacariyavāsoti, āmantā. Yo pabbajati, tasseva brahmacariyavāso. Yo na pabbajati, natthi tassa brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Devesu muṇḍiyaṃ natthīti natthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Yattha atthi muṇḍiyaṃ, tattheva brahmacariyavāso. Yattha natthi muṇḍiyaṃ, natthi tattha brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Yattha atthi muṇḍiyaṃ, tattheva brahmacariyavāso. Yattha natthi muṇḍiyaṃ, natthi tattha brahmacariyavāsoti, āmantā. Yo muṇḍo hoti, tasseva brahmacariyavāso. Yo muṇḍo na hoti, natthi tassa brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Devesu kāsāvadhāraṇā natthīti natthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Yattha atthi kāsāvadhāraṇā, tattheva brahmacariyavāso. Yattha natthi kāsāvadhāraṇā, natthi tattha brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Yattha atthi kāsāvadhāraṇā, tattheva brahmacariyavāso. Yattha natthi kāsāvadhāraṇā, natthi tattha brahmacariyavāsoti, āmantā. Yo kāsāvaṃ dhāreti, tasseva brahmacariyavāso. Yo kāsāvaṃ na dhāreti, natthi tassa brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Devesu pattadhāraṇā natthīti natthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Yattha atthi pattadhāraṇā, tattheva brahmacariyavāso. Yattha natthi pattadhāraṇā, natthi tattha brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Yattha atthi pattadhāraṇā, tattheva brahmacariyavāso. Yattha natthi pattadhāraṇā, natthi tattha brahmacariyavāsoti, āmantā. Yo pattam dhāreti, tasseva brahmacariyavāso. Yo pattam na dhāreti, natthi tassa brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Devesu Sammāsambuddhā nuppajjantīti natthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Yattha Sammāsambuddhā uppajjanti, tattheva brahmacariyavāso. Yattha Sammāsambuddhā nuppajjanti, natthi tattha brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Yattha Sammāsambuddhā uppajjanti, tattheva brahmacariyavāso. Yattha Sammāsambuddhā nuppajjanti, natthi tattha brahmacariyavāsoti, āmantā. Lumbiniyā Bhagavā jāto, bodhiyā mūle abhisambuddho, Bārāṇasiyaṃ Bhagavatā dhammacakkaṃ pavattitaṃ, tattheva brahmacariyavāso. Natthaññatra brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Devesu Paccekasambuddhā nuppajjantīti natthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Yattha Paccekasambuddhā uppajjanti, tattheva brahmacariyavāso. Yattha Paccekasambuddhā nuppajjanti, natthi tattha brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Yattha Paccekasambuddhā uppajjanti, tattheva brahmacariyavāso. Yattha Paccekasambuddhā nuppajjanti, natthi tattha brahmacariyavāsoti, āmantā. Majjhimesu janapadesu Paccekasambuddhā uppajjanti, tattheva brahmacariyavāso. Natthaññatra brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Devesu sāvakayugaṃ nuppajjantīti natthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Yattha sāvakayugaṃ uppajjati, tattheva brahmacariyavāso. Yattha sāvakayugaṃ nuppajjati, natthi tattha brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Yattha sāvakayugaṃ uppajjati, tattheva brahmacariyavāso. Yattha sāvakayugaṃ nuppajjati, natthi tattha brahmacariyavāsoti, āmantā. Magadhesu sāvakayugaṃ uppannaṃ, tattheva brahmacariyavāso. Natthaññatra brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

271. + Atthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Sabbadevesu atthi brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi manussesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Sabbamanussesu atthi brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Atthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Asaññasattesu devesu atthi brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi manussesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Paccantimesu janapadesu atthi brahmacariyavāso milakkhesu¹ aviññātāresu, yattha natthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānanti, na hevaṃ vattabbe.

+ Atthi devesu brahmacariyavāsoti? Atthi yattha atthi, atthi yattha natthīti. Asaññasattesu devesu atthi yattha atthi, atthi yattha natthi brahmacariyavāso, saññasattesu² devesu atthi yattha atthi, atthi yattha natthi brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe.

+ Devesu atthi yattha atthi, atthi yattha natthi brahmacariyavāsoti, āmantā. Kattha atthi, kattha natthīti, asaññasattesu devesu natthi brahmacariyavāso, saññasattesu² devesu atthi brahmacariyavāsoti. Asaññasattesu devesu natthi brahmacariyavāsoti, āmantā. Saññasattesu² devesu natthi brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe.

+ Saññasattesu² devesu atthi brahmacariyavāsoti, āmantā. Asaññasattesu devesu atthi brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe.

* Atthi manussesu brahmacariyavāsoti? Atthi yattha atthi, atthi yattha natthīti. Paccantimesu janapadesu atthi yattha atthi, atthi yattha natthi brahmacariyavāso milakkhesu aviññātāresu yattha natthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ, Majjhimesu janapadesu atthi yattha atthi, atthi yattha natthi brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe.

* Manussesu atthi yattha atthi, atthi yattha natthi brahmacariyavāsoti, āmantā. Kattha atthi, kattha natthīti, paccantimesu janapadesu natthi brahmacariyavāso milakkhesu aviññātāresu yattha natthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ, Majjhimesu janapadesu atthi brahmacariyavāsoti. Paccantimesu janapadesu natthi brahmacariyavāso milakkhesu aviññātāresu yattha natthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānanti, āmantā. Majjhimesu janapadesu natthi brahmacariyavāsoti, na hevaṃ vattabbe.

1. Milakkhūsu (Syā, Ka)

2. Asaññasattesu (Ka)

* Majjhimesu janapadesu atthi brahmacariyavāsoti, āmantā.
Paccantimesu janapadesu atthi brahmacariyavāso milakkhesu aviññātāresu
yattha natthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānanti, na
hevaṃ vattabbe.

+ Atthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā
“tīhi bhikkhave tīhānehi Jambudīpakā manussā Uttarakuruke ca manusse
adhiggaṇhanti deve ca Tāvatiṃse. Katamehi tīhi, sūrā satimanto idha
brahmacariyavāso”¹ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi natthi devesu
brahmacariyavāsoti.

* Sāvatthiyaṃ vuttaṃ Bhagavatā “idha brahmacariyavāso”ti, āmantā.
Sāvatthiyaṃveva brahmacariyavāso, natthi aññatra brahmacariyavāsoti, na
hevaṃ vattabbe.

272. * Anāgāmissa puggalassa pañcorambhāgiyāni saṃyojanāni
pahīnāni, pañcuddhambhāgiyāni saṃyojanāni appahīnāni, ito cutassa tattha
upapannassa kuhiṃ phaluppattīti, tattheva. Hañci anāgāmissa puggalassa
pañcorambhāgiyāni saṃyojanāni pahīnāni pañcuddhambhāgiyāni
saṃyojanāni appahīnāni ito cutassa tattha upapannassa tahiṃ phaluppatti, no
ca vata re vattabbe “natthi devesu brahmacariyavāso”ti.

* Anāgāmissa puggalassa pañcorambhāgiyāni saṃyojanāni pahīnāni,
pañcuddhambhāgiyāni saṃyojanāni appahīnāni, ito cutassa tattha
upapannassa kuhiṃ bhāroharāṇaṃ, kuhiṃ dukkhapariññātaṃ, kuhiṃ
kilesappahāṇaṃ, kuhiṃ nirodhasacchikiriyaṃ, kuhiṃ akuppapaṭivedhoti,
tattheva. Hañci anāgāmissa puggalassa pañcorambhāgiyāni saṃyojanāni
pahīnāni, pañcuddhambhāgiyāni saṃyojanāni appahīnāni. Ito cutassa tattha
upapannassa tahiṃ akuppapaṭivedho, no ca vata re vattabbe “natthi devesu
brahmacariyavāso”ti.

* Anāgāmissa puggalassa pañcorambhāgiyāni saṃyojanāni pahīnāni,
pañcuddhambhāgiyāni saṃyojanāni appahīnāni, ito cutassa tattha
upapannassa

1. Am 3. 198 piṭṭhe.

tahim phaluppatti tahim bhāroharanam tahim dukkhapariññātam tahim kilesappahānam tahim nirodhasacchikiriya tahim akuppapaṭivedho, kenatthēna vadesi “natthi devesu brahmacariyavāso”ti? Handa hi anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalam sacchikarotīti¹.

2. Saṁsandanabrahmacariyakathā

273. Anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalam sacchikarotīti, āmantā. Sotāpanno puggalo tattha bhāvitena maggena idha phalam sacchikarotīti, na hevaṁ vattabbe.

* Anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalam sacchikarotīti, āmantā. Sakadāgāmī puggalo idha parinibbāyipuggalo² tattha bhāvitena maggena idha phalam sacchikarotīti, na hevaṁ vattabbe.

* Sotāpanno puggalo idha bhāvitena maggena idha phalam sacchikarotīti, āmantā. Anāgāmī puggalo tattha bhāvitena maggena tattha phalam sacchikarotīti, na hevaṁ vattabbe.

* Sakadāgāmī puggalo idha parinibbāyipuggalo idha bhāvitena maggena idha phalam sacchikarotīti, āmantā. Anāgāmī puggalo tattha bhāvitena maggena tattha phalam sacchikarotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Idha vihāya niṭṭhassa puggalassa maggo ca bhāvīyati, na ca kilesā pahīyantīti, āmantā. Sotāpattiphalasacchikiriya paṭipannassa puggalassa maggo ca bhāvīyati na ca kilesā pahīyantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Idha vihāya niṭṭhassa puggalassa maggo ca bhāvīyati, na ca kilesā pahīyantīti, āmantā. Sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipannassa puggalassa -pa-. Arahattasacchikiriya paṭipannassa puggalassa maggo ca bhāvīyati, na ca kilesā pahīyantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiphalasacchikiriya paṭipannassa puggalassa apubbaṁ acarimaṁ maggo ca bhāvīyati, kilesā ca pahīyantīti, āmantā. Idha vihāya

1. Sacchikaroti (bahūsu)

2. Idhparinibbāyī (?)

niṭṭhassa puggalassa apubbaṃ acarimaṃ maggo ca bhāvīyati, kilesā ca pahīyantīti, na hevaṃ vattabbe.

* Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa -pa-.
Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa apubbaṃ acarimaṃ maggo ca bhāvīyati, kilesā ca pahīyantīti, āmantā. Idha viḥāya niṭṭhassa puggalassa apubbaṃ acarimaṃ maggo ca bhāvīyati, kilesā ca pahīyantīti, na hevaṃ vattabbe.

* Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano tattha upapajjātīti, āmantā. Arahā upapajjātīti, na hevaṃ vattabbe.

* Arahā upapajjātīti, āmantā. Atthi arahato punabbhavoti, na hevaṃ vattabbe.

* Atthi arahato punabbhavoti, āmantā. Arahā bhavena bhavaṃ gacchati, gatiyā gatiṃ gacchati, saṃsārena saṃsāraṃ gacchati, upapattiyā upapattiṃ gacchatīti, na hevaṃ vattabbe.

* Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano anohaṭabhāro tattha upapajjātīti, āmantā. Bhāroharaṇāya puna maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe.

* Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano aparīññāta dukkho appahīnakilesa asacchikatanirodho appaṭividdhākuppo tattha upapajjātīti, āmantā. Akuppapaṭivedhāya puna maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe.

* Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano anohaṭabhāro tattha upapajjati, na ca bhāroharaṇāya puna maggaṃ bhāvetīti, āmantā. Anohaṭabhāro ca tattha parinibbāyatīti, na hevaṃ vattabbe.

* Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano aparīññāta dukkho appahīnakilesa asacchikatanirodho appaṭividdhākuppo tattha upapajjati, na ca akuppapaṭivedhāya puna maggaṃ bhāvetīti, āmantā. Appaṭividdhākuppo ca tattha parinibbāyatīti, na hevaṃ vattabbe, yathā migo sallena viddho dūrampi gantvā kālaṃ karoti, evamevaṃ anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikarotīti.

* Yathā migo sallena viddho dūrampi gantvā sasallova kālaṃ karoti, evamevaṃ anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha sasallova parinibbāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Brahmacariyakathā niṭṭhitā.

3. Odhisokathā

274. * Odhisodhiso kilese jahatīti, āmantā. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti, sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabbataparāmāsaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadesaṃ jahatīti. Ekadesaṃ sotāpanno, ekadesaṃ na sotāpanno, ekadesaṃ sotāpattiphalappatto¹ paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījī Buddhhe aveccappasādena samannāgato, dhamme -pa- saṃghe -pa- ariyakantehi sīlehi samannāgato, ekadesaṃ ariyakantehi sīlehi na samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samudayadassanena kiṃ jahatīti, sakkāyadiṭṭhiṃ jahati vicikicchāṃ sīlabbataparāmāsaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadesaṃ jahatīti. Ekadesaṃ sotāpanno, ekadesaṃ na sotāpanno -pa-. Ekadesaṃ ariyakantehi sīlehi samannāgato, ekadesaṃ ariyakantehi sīlehi na samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nirodhadassanena kiṃ jahatīti, vicikicchāṃ sīlabbataparāmāsaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadesaṃ jahatīti. Ekadesaṃ sotāpanno, ekadesaṃ na sotāpanno -pa-. Ekadesaṃ ariyakantehi sīlehi samannāgato, ekadesaṃ ariyakantehi sīlehi na samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Maggadassanena kiṃ jahatīti, sīlabbataparāmāsaṃ tadekaṭṭhe ca kilese jahatīti. Ekadesaṃ sotāpanno, ekadesaṃ na sotāpanno,

1. Sotāpattiphalam patto (?)

ekadesaṃ sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījī Buddhhe aveccappasādena samannāgato, dhamme -pa- saṃghe -pa- ariyakantehi sīlehi samannāgato, ekadesaṃ ariyakantehi sīlehi na samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

275. * Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti, oḷārikaṃ kāmarāgaṃ jahati, oḷārikaṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṃ sakadāgāmī, ekadesaṃ na sakadāgāmī, ekadesaṃ sakadāgāmiphalappatto¹ paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samudayadassanena kiṃ jahatīti, oḷārikaṃ kāmarāgaṃ jahati, oḷārikaṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṃ sakadāgāmī, ekadesaṃ na sakadāgāmī, ekadesaṃ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nirodhadassanena kiṃ jahatīti, oḷārikaṃ byāpādaṃ jahati, tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṃ sakadāgāmī, ekadesaṃ na sakadāgāmī, ekadesaṃ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Maggadassanena kiṃ jahatīti, oḷārikaṃ byāpādaṃ jahati, tadekaṭṭhe ca kilese jahatīti. Ekadesaṃ sakadāgāmī, ekadesaṃ na sakadāgāmī, ekadesaṃ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Sakadāgāmiphalam patto (?)

276. * Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti, aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ jahati, aṇusahagataṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṃ anāgāmī, ekadesaṃ na anāgāmī, ekadesaṃ anāgāmiphalapatto¹ paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṅkhārāparinibbāyī, sasaṅkhārāparinibbāyī, uddhamsoto akaniṭṭhagāmī, ekadesaṃ na uddhamsoto akaniṭṭhagāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samudayadassanena kiṃ jahatīti, aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ jahati, aṇusahagataṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṃ anāgāmī, ekadesaṃ na anāgāmī -pa-. Ekadesaṃ uddhamsoto akaniṭṭhagāmī, ekadesaṃ na uddhamsoto akaniṭṭhagāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nirodhadassanena kiṃ jahatīti, aṇusahagataṃ byāpādaṃ jahati, tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṃ anāgāmī, ekadesaṃ na anāgāmī -pa-. Ekadesaṃ uddhamsoto akaniṭṭhagāmī ekadesaṃ na uddhamsoto akaniṭṭhagāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Maggadassanena kiṃ jahatīti, tadekaṭṭhe ca kilese jahatīti. Ekadesaṃ anāgāmī, ekadesaṃ na anāgāmī, ekadesaṃ anāgāmiphalapatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṅkhārāparinibbāyī, sasaṅkhārāparinibbāyī, uddhamsoto akaniṭṭhagāmī, ekadesaṃ na uddhamsoto akaniṭṭhagāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

277. * Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti, rūparāgaṃ arūparāgaṃ mānaṃ uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṃ arahā, ekadesaṃ na arahā, ekadesaṃ

1. Anāgāmiphalaṃ patto (?)

arahattappatto¹ paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ vītārāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasāmyojano sammadaññāvimutto ukkhittapaligho saṃkiṇṇaparikho abbūḷhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbaṃ pahīnaṃ, bhāvetabbaṃ bhāvitaṃ, sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, (ekadesaṃ sacchikātabbaṃ sacchikataṃ)² ekadesaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samudayadassanena kiṃ jahatīti, rūparāgaṃ arūparāgaṃ jahati, mānaṃ uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadesaṃ jahatīti. Ekadesaṃ arahā, ekadesaṃ na arahā -pa-. Ekadesaṃ sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nirodhadassanena kiṃ jahatīti, mānaṃ jahati, uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadesaṃ jahatīti. Ekadesaṃ arahā, ekadesaṃ na arahā -pa-. Ekadesaṃ sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Maggadassanena kiṃ jahatīti, uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese jahatīti. Ekadesaṃ arahā, ekadesaṃ na arahā, ekadesaṃ arahattappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ vītārāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasāmyojano sammadaññāvimutto ukkhittapaligho saṃkiṇṇaparikho abbūḷhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbaṃ pahīnaṃ, bhāvetabbaṃ

1. Arahattaṃ patto (?)

2. () (?)

bhāvitam, sacchikātabbam sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbam
sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbam na sacchikatanti, na hevaṃ vattabbe
-pa-.

278. + Na vattabbam “odhisodhiso kilese jahatī”ti, āmantā. Nanu
vuttam Bhagavatā—

“Anupubbena medhāvī, thokaṃ thokaṃ khaṇe khaṇe.
Kammāro rajatasseva, niddhame malamattano”ti¹.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi vattabbam “odhisodhiso kilese
jahatī”ti.

* Odhisodhiso kilese jahatīti, āmantā. Nanu vuttam Bhagavatā—

“Sahāvassa dassanasampadāya,
Tayassu dhammā jahitā bhavanti.
Sakkāyadiṭṭhī vicikicchitaṇṇa,
Sīlabbataṃ vāpi yadatthi kiñci.
Catūhapāyehi ca vippamutto,
Chaccābhiṭṭhānāni abhabba² kātun”ti³.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbam “odhisodhiso kilese
jahatī”ti.

* Odhisodhiso kilese jahatīti, āmantā. Nanu vuttam Bhagavatā “yasmim
bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajam vītamalam dhammacakkhum
udapādi ‘yaṃ kiñci samudayadhammam, sabbam taṃ nirodhadhamman’ti,
saha dassanuppādā bhikkhave ariyasāvakassa tīṇi saṃyojanāni pahīyanti,
sakkāyadiṭṭhī vicikicchā sīlabbataparāmāso”ti⁴ attheva suttantoti, āmantā.
Tena hi na vattabbam “odhisodhiso kilese jahatī”ti.

Odhisokathā niṭṭhitā.

1. Khu 1. 48 Dhammapade.

3. Khu 1. 6, 313 piṭṭhesu.

2. Abhabbo (Sī, Syā)

4. Am 1. 244 piṭṭhe.

4. Jahatikathā

1. Nasuttāharaṇakathā

279. * Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādanti, āmantā. Accantaṃ jahati. Anavasesaṃ jahati. Appaṭisandhiyaṃ jahati. Samūlaṃ jahati. Sataṇhaṃ jahati. Sānusayaṃ jahati. Ariyena ñāṇena jahati. Ariyena maggena jahati. Akuppaṃ paṭivijjhanto jahati. Anāgāmiṭṭhānaṃ sacchikaronto jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Vikkhambheti puthujjano kāmarāgabyāpādanti, āmantā. Accantaṃ vikkhambheti. Anavasesaṃ vikkhambheti. Appaṭisandhiyaṃ vikkhambheti. Samūlaṃ vikkhambheti. Sataṇhaṃ vikkhambheti. Sānusayaṃ vikkhambheti. Ariyena ñāṇena vikkhambheti. Ariyena maggena vikkhambheti. Akuppaṃ paṭivijjhanto vikkhambheti. Anāgāmiṭṭhānaṃ sacchikaronto vikkhambhetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Jahati anāgāmiṭṭhānaṃ sacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṃ, so ca accantaṃ jahati. Anavasesaṃ jahati -pa-. Anāgāmiṭṭhānaṃ sacchikaronto jahatīti, āmantā. Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ, so ca accantaṃ jahati, anavasesaṃ jahati -pa-. Anāgāmiṭṭhānaṃ sacchikaronto jahatīti. Na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Vikkhambheti anāgāmiṭṭhānaṃ sacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṃ, so ca accantaṃ vikkhambheti. Anavasesaṃ vikkhambheti -pa-. Anāgāmiṭṭhānaṃ sacchikaronto vikkhambhetīti, āmantā. Vikkhambheti puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ, so ca accantaṃ vikkhambheti. Anavasesaṃ vikkhambheti -pa-. Anāgāmiṭṭhānaṃ sacchikaronto vikkhambhetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ, so ca na accantaṃ jahati. Na anavasesaṃ jahati -pa-. Na anāgāmiṭṭhānaṃ sacchikaronto jahatīti, āmantā. Jahati anāgāmiṭṭhānaṃ sacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṃ, so ca na accantaṃ jahati -pa-. Na anāgāmiṭṭhānaṃ sacchikaronto jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Vikkhambheti puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ, so ca na accantaṃ vikkhambheti. Na anavasesaṃ vikkhambheti -pa-. Na anāgāmiphalaṃ sacchikaronto vikkhambhetīti, āmantā. Vikkhambheti anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṃ, so ca na accantaṃ vikkhambheti. Na anavasesaṃ vikkhambheti -pa-. Na anāgāmiphalaṃ sacchikaronto vikkhambhetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādanti, āmantā. Katamena maggenāti, rūpāvacarena maggenāti. Rūpāvacaro maggo niyyāniko khayagāmī bodhagāmī apacayagāmī anāsavo asaṃyojaniyo aganthaniyo anoghaniyo ayoganiyo anīvaraṇiyo aparāmaṭṭho anupādāniyo asaṃkilesiyoti, na hevaṃ vattabbe. Nanu rūpāvacaro maggo aniyyāniko na khayagāmī na bodhagāmī na apacayagāmī sāsavo saṃyojaniyo -pa- saṃkilesiyoti, āmantā. Hañci rūpāvacaro maggo aniyyāniko na khayagāmī -pa- saṃkilesiyo, no ca vata re vattabbe “jahati puthujjano rūpāvacarena maggena kāmarāgabyāpādan”ti.

* Jahati anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmimaggena kāmarāgabyāpādaṃ, so ca maggo niyyāniko khayagāmī bodhagāmī apacayagāmī anāsavo -pa- asaṃkilesiyoti, āmantā. Jahati puthujjano rūpāvacarena maggena kāmarāgabyāpādaṃ, so ca maggo niyyāniko khayagāmī bodhagāmī apacayagāmī anāsavo -pa- asaṃkilesiyoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Jahati puthujjano rūpāvacarena maggena kāmarāgabyāpādaṃ, so ca maggo niyyāniko na khayagāmī na bodhagāmī na apacayagāmī sāsavo -pa- saṃkilesiyoti, āmantā. Jahati anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmimaggena kāmarāgabyāpādaṃ, so ca maggo aniyyāniko na khayagāmī na bodhagāmī na apacayagāmī sāsavo -pa- saṃkilesiyoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

280. * Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṇṭhātīti, āmantā. Arahatte saṇṭhātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṇṭhātīti, āmantā. Apubbaṃ acarimaṃ tayo magge bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Apubbaṃ acarimaṃ tayo magge bhāvetīti, āmantā. Apubbaṃ acarimaṃ tīṇi sāmāññaphalāni sacchikarotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Apubbaṃ acarimaṃ tīṇi sāmāññaphalāni sacchikarotīti, āmantā. Tiṇṇaṃ phassānaṃ tissannaṃ vedanānaṃ tissannaṃ saññānaṃ tissannaṃ cetanānaṃ tiṇṇaṃ cittānaṃ tissannaṃ saddhānaṃ tiṇṇaṃ vīriyānaṃ tissannaṃ satīnaṃ tiṇṇaṃ samādhīnaṃ tissannaṃ paññānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṇṭhātīti, āmantā. Sotāpattimaggenāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Sakadāgāmimaggenāti, na hevaṃ vattabbe. Katamena maggenāti, anāgāmimaggenāti. Anāgāmimaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchaṃ sīlabbataparāmāsaṃ jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

2. Suttāharaṇakathā

281. * Anāgāmimaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchaṃ sīlabbataparāmāsaṃ jahatīti, āmantā. Nanu tiṇṇaṃ saṃyojanānaṃ pahānā sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatāti, āmantā. Hañci tiṇṇaṃ saṃyojanānaṃ pahānā sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe “anāgāmimaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchaṃ sīlabbataparāmāsaṃ jahatī”ti. Anāgāmimaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāmimaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatīti, āmantā. Nanu kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvā sakadāgāmiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatāti, āmantā. Hañci kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvā sakadāgāmiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe “anāgāmimaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatī”ti.

* Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṇṭhātīti, āmantā. Ye keci dhammaṃ abhisamenti, sabbe te saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṇṭhahantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṃ “jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Ahesuṃ te¹ atītaṃse, cha satthāro yasassino.
Nirāmagandhā karuṇedhimuttā², kāmasaṃyojanātigā.

Kāmarāgaṃ virājetvā, brahmalokūpagā ahu.
Ahesuṃ sāvakā tesāṃ, anekāni satānipi.

Nirāmagandhā karuṇedhimuttā, kāmasaṃyojanātigā.
Kāmarāgaṃ virājetvā, brahmalokūpagā ahū”ti³.

Attheva suttantoti, amantā. Tena hi jahati puthujjano
kāmarāgabyāpādanti.

* Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādanti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “so hi nāma bhikkhave Sunetto satthā evaṃ dīghāyuko samāno evaṃ ciraṭṭhitiko aparimutto ahosi jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi aparimutto dukkhasmāti vadāmi. Taṃ kissa hetu, catunnaṃ dhammānaṃ ananubodhā appaṭivedhā. Katamesaṃ catunnaṃ, ariyassa sīlassa ananubodhā appaṭivedhā. Ariyassa samādhissa. Ariyāya paññāya. Ariyāya vimuttiyā ananubodhā appaṭivedhā. Tayidaṃ bhikkhave ariyaṃ sīlaṃ anubuddhaṃ paṭividdhaṃ, ariyo samādhi anubuddho paṭividdho, ariyā paññā anubuddhā paṭividdhā, ariyā vimutti anubuddhā paṭividdhā, ucchinnā bhavataṇhā, khīṇā bhavanetti, natthi dāni punabbhavoti.

Sīlaṃ samādhi paññā ca, vimutti ca anuttarā.
Anubuddhā ime dhammā, Gotamena yasassinā.

Iti Buddho abhiññāya, dhammamakkhāsi bhikkhunaṃ.
Dukkassantakaro satthā, cakkhumā parinibbuto”ti⁴.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “jahati puthujjano
kāmarāgabyāpādan”ti.

Jahatikathā niṭṭhitā.

1. Ahimsakā (Am 2. 327 piṭṭhe)

3. Am 2. 327 piṭṭhe.

2. Karuṇādhimuttā (Sī, Ka)

4. Am 2. 477 piṭṭhe.

5. Sabbamatthītikathā

1. Vādayutti

282. * Sabbamatthīti, āmantā. Sabbattha sabbamatthīti, na hevaṃ vattabbe. Sabbamatthīti, āmantā. Sabbadā sabbamatthīti, na hevaṃ vattabbe. Sabbamatthīti, āmantā. Sabbena sabbam sabbamatthīti, na hevaṃ vattabbe. Sabbamatthīti, āmantā. Sabbesu sabbamatthīti, na hevaṃ vattabbe. Sabbamatthīti, āmantā. Ayoganti katvā sabbamatthīti, na hevaṃ vattabbe. Sabbamatthīti, āmantā. Yampi natthi, tampatthīti, na hevaṃ vattabbe. Sabbamatthīti, āmantā. Sabbamatthīti yā diṭṭhi sā diṭṭhi micchādiṭṭhīti, yā diṭṭhi sā diṭṭhi sammādiṭṭhīti hevatthīti, na hevaṃ vattabbe. . (Saṃkhittam). . Vādayutti.

2. Kālasaṃsandana

283. * Atītaṃ atthīti, āmantā. Nanu atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ, āmantā. Hañci atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ, no ca vata re vattabbe “atītaṃ atthī”ti.

* Anāgataṃ atthīti, āmantā. Nanu anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ, āmantā. Hañci anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ, no ca vata re vattabbe “anāgataṃ atthī”ti.

* Paccuppannaṃ atthi paccuppannaṃ aniruddhaṃ avigataṃ avipariṇataṃ na atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ, āmantā. Atītaṃ atthi atītaṃ aniruddhaṃ avigataṃ avipariṇataṃ na atthaṅgataṃ na abbatthaṅgataṃ, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ atthi paccuppannaṃ jātaṃ bhūtaṃ saṅjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtaṃ, āmantā. Anāgataṃ atthi anāgataṃ jātaṃ bhūtaṃ saṅjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtaṃ, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītaṃ atthi atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ, āmantā. Paccuppannaṃ atthi paccuppannaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgataṃ atthi anāgataṃ ajātaṃ

abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ, āmantā. Paccuppannaṃ atthi paccuppannaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ, na hevaṃ vattabbe.

284. * Atītaṃ rūpaṃ atthīti, āmantā. Nanu atītaṃ rūpaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ, āmantā. Hañci atītaṃ rūpaṃ niruddhaṃ -pa- abbatthaṅgataṃ, no ca vata re vattabbe “atītaṃ rūpaṃ atthī”ti.

* Anāgataṃ rūpaṃ atthīti, āmantā. Nanu anāgataṃ rūpaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ, āmantā. Hañci anāgataṃ rūpaṃ ajātaṃ -pa- apātubhūtaṃ, no ca vata re vattabbe “anāgataṃ rūpaṃ atthī”ti.

* Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi paccuppannaṃ rūpaṃ aniruddhaṃ avigataṃ vipariṇataṃ na atthaṅgataṃ na abbatthaṅgataṃ, āmantā. Atītaṃ rūpaṃ atthi atītaṃ rūpaṃ aniruddhaṃ avigataṃ vipariṇataṃ na atthaṅgataṃ na abbatthaṅgataṃ, na hevaṃ vattabbe.

* Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi paccuppannaṃ rūpaṃ jātaṃ bhūtaṃ saṅjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtaṃ, āmantā. Anāgataṃ rūpaṃ atthi anāgataṃ rūpaṃ jātaṃ bhūtaṃ saṅjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtaṃ, na hevaṃ vattabbe.

* Atītaṃ rūpaṃ atthi atītaṃ rūpaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ, āmantā. Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi paccuppannaṃ rūpaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ, na hevaṃ vattabbe.

* Anāgataṃ rūpaṃ atthi anāgataṃ rūpaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ, āmantā. Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi paccuppannaṃ rūpaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ, na hevaṃ vattabbe.

* Atītā vedanā atthi -pa- saññā atthi. Saṅkhārā atthi. Viññāṇaṃ atthīti, āmantā. Nanu atītaṃ viññāṇaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ, āmantā. Hañci atītaṃ viññāṇaṃ niruddhaṃ -pa- abbatthaṅgataṃ, no ca vata re vattabbe “atītaṃ viññāṇaṃ atthī”ti.

* Anāgataṃ viññāṇaṃ atthīti, āmantā. Nanu anāgataṃ viññāṇaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ, āmantā. Hañci anāgataṃ viññāṇaṃ ajātaṃ -pa- apātubhūtaṃ, no ca vata re vattabbe “anāgataṃ viññāṇaṃ atthī”ti.

* Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi paccuppannaṃ viññāṇaṃ aniruddhaṃ -pa- na abbatthaṅgataṃ, āmantā. Atītaṃ viññāṇaṃ atthi atītaṃ viññāṇaṃ aniruddhaṃ -pa- na abbatthaṅgataṃ, na hevaṃ vattabbe.

* Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi paccuppannaṃ viññāṇaṃ jātaṃ -pa- pātubhūtaṃ, āmantā. Anāgataṃ viññāṇaṃ atthi anāgataṃ viññāṇaṃ jātaṃ -pa- pātubhūtaṃ, na hevaṃ vattabbe.

* Atītaṃ viññāṇaṃ atthi atītaṃ viññāṇaṃ niruddhaṃ -pa- abbatthaṅgataṃ, āmantā. Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi paccuppannaṃ viññāṇaṃ niruddhaṃ -pa- abbatthaṅgataṃ, na hevaṃ vattabbe. Anāgataṃ viññāṇaṃ atthi anāgataṃ viññāṇaṃ ajātaṃ -pa- apātubhūtaṃ, āmantā.

* Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi paccuppannaṃ viññāṇaṃ ajātaṃ -pa- apātubhūtaṃ, na hevaṃ vattabbe.

285. * “Paccuppannaṃ”ti vā “rūpaṃ”ti vā, “rūpaṃ”ti vā “paccuppannaṃ”ti vā paccuppannaṃ rūpaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjātetī, āmantā. Paccuppannaṃ rūpaṃ nirujjhamānaṃ paccuppannabhāvaṃ jahatīti, āmantā. Rūpabhāvaṃ jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* “Paccuppannaṃ”ti vā “rūpaṃ”ti vā, “rūpaṃ”ti vā “paccuppannaṃ”ti vā paccuppannaṃ rūpaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjātetī, āmantā. Paccuppannaṃ rūpaṃ nirujjhamānaṃ rūpabhāvaṃ na jahatīti, āmantā. Paccuppannabhāvaṃ na jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ “Odātaṃ”ti vā “vatthaṃ”ti vā, “vatthaṃ”ti vā “odātaṃ”ti vā odātaṃ vatthaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjātetī, āmantā. Odātaṃ vatthaṃ rajjamānaṃ odātabhāvaṃ jahatīti, āmantā. Vatthabhāvaṃ jahatīti, na hevaṃ vattabbe.

+ “Odātan”ti vā “vatthan”ti vā, “vatthan”ti vā “odātan”ti vā odātaṃ vatthaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjātetī, āmantā. Odātaṃ vatthaṃ rajjamānaṃ vatthabhāvaṃ na jahatīti, āmantā. Odātabhāvaṃ na jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

286. * Rūpaṃ rūpabhāvaṃ na jahatīti, āmantā. Rūpaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammanti, na hevaṃ vattabbe. Nanu rūpaṃ rūpabhāvaṃ na jahatīti rūpaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Hañci rūpaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammaṃ, no ca vata re vattabbe “rūpaṃ rūpabhāvaṃ na jahatī”ti.

* Nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahatīti nibbānaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammanti, āmantā. Rūpaṃ rūpabhāvaṃ na jahatīti¹ rūpaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpaṃ rūpabhāvaṃ na jahati rūpaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahati nibbānaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītaṃ atthi atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti, āmantā. Anāgataṃ atthi anāgataṃ anāgatabhāvaṃ na jahatīti, na hevaṃ vattabbe. Atītaṃ atthi atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti, āmantā. Paccuppannaṃ atthi paccuppannaṃ paccuppannabhāvaṃ na jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgataṃ atthi anāgataṃ anāgatabhāvaṃ jahatīti², āmantā. Atītaṃ atthi atītaṃ atītabhāvaṃ jahatīti², na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṃ atthi paccuppannaṃ paccuppannabhāvaṃ jahatīti², āmantā. Atītaṃ atthi atītaṃ atītabhāvaṃ jahatīti², na hevaṃ vattabbe.

* Atītaṃ atthi atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti, āmantā. Atītaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu atītaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Hañci atītaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammaṃ, no ca vata re vattabbe “atītaṃ atthi atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatī”ti.

1. Na jahati (Sī, Ka)

2. Na jahatīti (bahūsu) Atthakathā oloketabbā.

* Nibbānaṃ atthi nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahatīti nibbānaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammanti, āmantā. Atītaṃ atthi atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti atītaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītaṃ atthi atītaṃ atītabhāvaṃ na jahati atītaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Nibbānaṃ atthi nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahati nibbānaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

287. * Atītaṃ rūpaṃ atthi atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti, āmantā. Anāgataṃ rūpaṃ atthi anāgataṃ rūpaṃ anāgatabhāvaṃ na jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ rūpaṃ atthi atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti, āmantā. Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi paccuppannaṃ rūpaṃ paccuppannabhāvaṃ na jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgataṃ rūpaṃ atthi anāgataṃ rūpaṃ anāgatabhāvaṃ jahatīti¹, āmantā. Atītaṃ rūpaṃ atthi atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ jahatīti¹, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi paccuppannaṃ rūpaṃ paccuppannabhāvaṃ jahatīti¹, āmantā. Atītaṃ rūpaṃ atthi atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ jahatīti¹, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītaṃ rūpaṃ atthi atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti āmantā. Atītaṃ rūpaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu atītaṃ rūpaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Hañci atītaṃ rūpaṃ aniccaṃ -pa-vipariṇāmadhammaṃ, no ca vata re vattabbe “atītaṃ rūpaṃ atthi atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahati”ti.

* Nibbānaṃ atthi nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahati² nibbānaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammanti, āmantā. Atītaṃ rūpaṃ atthi atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahati² atītaṃ rūpaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Na jahatīti (bahūsu) anulomapañhoyeva.

2. Na jahatīti (?) purimapañhchi saṃsandetabbaṃ.

* Atītaṃ rūpaṃ atthi atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahati atītaṃ rūpaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Nibbānaṃ atthi nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahati nibbānaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītā vedanā atthi. Atītā saññā atthi. Atītā saṅkhārā atthi. Atītaṃ viññāṇaṃ atthi atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti, āmantā. Anāgataṃ viññāṇaṃ atthi anāgataṃ viññāṇaṃ anāgatabhāvaṃ na jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ viññāṇaṃ atthi atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti, āmantā. Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi paccuppannaṃ viññāṇaṃ paccuppannabhāvaṃ na jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgataṃ viññāṇaṃ atthi anāgataṃ viññāṇaṃ anāgatabhāvaṃ jahatīti,¹ āmantā. Atītaṃ viññāṇaṃ atthi atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ jahatīti¹, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi paccuppannaṃ viññāṇaṃ paccuppannabhāvaṃ jahatīti¹, āmantā. Atītaṃ viññāṇaṃ atthi atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ jahatīti¹, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītaṃ viññāṇaṃ atthi atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti, āmantā. Atītaṃ viññāṇaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu atītaṃ viññāṇaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Hañci atītaṃ viññāṇaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammaṃ, no ca vata re vattabbe “atītaṃ viññāṇaṃ atthi atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ na jahatī”ti.

* Nibbānaṃ atthi nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahati² nibbānaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammanti, āmantā. Atītaṃ viññāṇaṃ atthi atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ na jahati² atītaṃ viññāṇaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītaṃ viññāṇaṃ atthi atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ na jahati atītaṃ viññāṇaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Nibbānaṃ atthi

1. Na jahatīti (bahūsu) anulomapañhoyeva.

2. Na jahatīti (?) purimapañhehi saṃsandetabbaṃ.

nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahati nibbānaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Vacanasodhanā

288. * Atītaṃ nvatthīti, āmantā. Hañci atītaṃ nvatthi, atītaṃ atthīti micchā. Hañci vā pana atthi nvātītaṃ, atthi atītanti micchā. Anāgataṃ nvatthīti, āmantā. Hañci anāgataṃ nvatthi, anāgataṃ atthīti micchā. Hañci vā pana atthi nvānāgataṃ, atthi anāgatanti micchā.

* Anāgataṃ hutvā paccuppannaṃ hotīti, āmantā. Taññeva anāgataṃ taṃ paccuppannanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Taññeva anāgataṃ taṃ paccuppannanti, āmantā. Hutvā hoti hutvā hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Hutvā hoti hutvā hotīti, āmantā. Na hutvā na hoti na hutvā na hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṃ hutvā atītaṃ hotīti, āmantā. Taññeva paccuppannaṃ taṃ atītanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Taññeva paccuppannaṃ taṃ atītanti, āmantā. Hutvā hoti hutvā hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Hutvā hoti, hutvā hotīti, āmantā. Na hutvā na hoti na hutvā na hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgataṃ hutvā paccuppannaṃ hoti, paccuppannaṃ hutvā atītaṃ hotīti, āmantā. Taññeva anāgataṃ taṃ paccuppannaṃ taṃ atītanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Taññeva anāgataṃ taṃ paccuppannaṃ taṃ atītanti, āmantā. Hutvā hoti, hutvā hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Hutvā hoti, hutvā hotīti, āmantā. Na hutvā na hoti, na hutvā na hotīti, na hevaṃ vattabbe.

Atītacakkhurūpādīkathā

289. * Atītaṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuvīññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthīti, āmantā. Atītena cakkhunā atītaṃ rūpaṃ passatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ sotaṃ atthi saddā atthi sotaviññāṇaṃ atthi ākāso atthi manasikāro atthīti, āmantā.

Atītena sotena atītaṃ saddaṃ suṇātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ ghānaṃ atthi gandhā atthi ghānaviññāṇaṃ atthi vāyo atthi manasikāro atthīti, āmantā. Atītena ghānena atītaṃ gandhaṃ ghāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītā jivhā atthi rasā atthi jivhāviññāṇaṃ atthi āpo atthi manasikāro atthīti, āmantā. Atītāya jivhāya atītaṃ rasaṃ sāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atīto kāyo atthi phoṭṭhabbā atthi kāyaviññāṇaṃ atthi pathavī atthi manasikāro atthīti, āmantā. Atītena kāyena atītaṃ phoṭṭhabbaṃ phusatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atīto mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthuṃ atthi manasikāro atthīti, āmantā. Atītena manena atītaṃ dhammaṃ vijānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgataṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthīti, āmantā. Anāgatena cakkhunā anāgataṃ rūpaṃ passatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgataṃ sotaṃ atthi. Ghānaṃ atthi. Jivhā atthi. Kāyo atthi. Mano atthi. Dhammā atthi. Manoviññāṇaṃ atthi. Vatthuṃ atthi. Manasikāro atthīti, āmantā. Anāgatena manena anāgataṃ dhammaṃ vijānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, paccuppannena cakkhunā paccuppannaṃ rūpaṃ passatīti, āmantā. Atītaṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, atītena cakkhunā atītaṃ rūpaṃ passatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ sotaṃ atthi. Ghānaṃ atthi. Jivhā atthi. Kāyo atthi. Mano atthi. Dhammā atthi. Manoviññāṇaṃ atthi. Vatthuṃ atthi. Manasikāro atthi, paccuppannena manena paccuppannaṃ dhammaṃ vijānātīti, āmantā. Atīto mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthuṃ atthi manasikāro atthi, atītena manena atītaṃ dhammaṃ vijānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, paccuppannena cakkhunā paccuppannaṃ rūpaṃ passatīti, āmantā. Anāgataṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi

manasokāro atthi, anāgatena cakkhunā anāgataṃ rūpaṃ passatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ sotaṃ atthi. Ghānaṃ atthi. Jivhā atthi. Kāyo atthi. Mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, paccuppannaṃ manena paccuppannaṃ dhammaṃ vijānātīti, āmantā. Anāgato mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, anāgatena manena anāgataṃ dhammaṃ vijānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītaṃ cakkhum atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca atītena cakkhunā atītaṃ rūpaṃ passatīti, āmantā. Paccuppannaṃ cakkhum atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannaṃ cakkhunā paccuppannaṃ rūpaṃ passatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ sotaṃ atthi. Ghānaṃ atthi. Jivhā atthi. Kāyo atthi. Mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, na ca atītena manena atītaṃ dhammaṃ vijānātīti, āmantā. Paccuppanno mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannaṃ manena paccuppannaṃ dhammaṃ vijānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgataṃ cakkhum atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca anāgatena cakkhunā anāgataṃ rūpaṃ passatīti, āmantā. Paccuppannaṃ cakkhum atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannaṃ cakkhunā paccuppannaṃ rūpaṃ passatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgataṃ sotaṃ atthi. Ghānaṃ atthi. Jivhā atthi. Kāyo atthi. Mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, na ca anāgatena manena anāgataṃ dhammaṃ vijānātīti, āmantā. Paccuppanno mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannaṃ manena paccuppannaṃ dhammaṃ vijānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Atītaññādikathā

290. * Atītaṃ ñāṇaṃ atthīti, āmantā. Tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ

karotīti, āmantā. Tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgataṃ ñāṇaṃ atthīti, āmantā. Tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ karotīti, āmantā. Tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṃ ñāṇaṃ atthi tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ karotīti, āmantā. Atītaṃ ñāṇaṃ atthi tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ ñāṇaṃ atthi tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti, āmantā. Atītaṃ ñāṇaṃ atthi tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ ñāṇaṃ atthi tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ karotīti, āmantā. Anāgataṃ ñāṇaṃ atthi tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ ñāṇaṃ atthi tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti, āmantā. Anāgataṃ ñāṇaṃ atthi tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītaṃ ñāṇaṃ atthi, na ca tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ karotīti, āmantā. Paccuppannaṃ ñāṇaṃ atthi, na ca tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ ñāṇaṃ atthi, na ca tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti, āmantā. Paccuppannaṃ ñāṇaṃ atthi, na ca tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgataṃ ñāṇaṃ atthi, na ca tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ karotīti, āmantā. Paccuppannaṃ ñāṇaṃ atthi, na ca tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgataṃ ñāṇaṃ atthi, na ca tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti,

āmantā. Paccuppannaṃ ñāṇaṃ atthi, na ca tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Arahantādikathā

291. * Arahato atīto rāgo atthīti, āmantā. Arahā tena rāgena sarāgoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahato atīto doso atthīti, āmantā. Arahā tena dosena sadosoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahato atīto moho atthīti, āmantā. Arahā tena mohena samohoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahato atīto māno atthīti, āmantā. Arahā tena mānena samānoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahato atītā diṭṭhi atthīti, āmantā. Arahā tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahato atītā vicikicchā atthīti, āmantā. Arahā tāya vicikicchāya savicikicchoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahato atītaṃ thināṃ atthīti, āmantā. Arahā tena thinena sathinoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahato atītaṃ uddhaccaṃ atthīti, āmantā. Arahā tena uddhaccena sa-uddhaccoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahato atītaṃ ahirikaṃ atthīti, āmantā. Arahā tena ahirikena sa-ahirikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahato atītaṃ anottappaṃ atthīti, āmantā. Arahā tena anottappena sa-anottappīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthīti, āmantā. Anāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgāmissa atītā vicikicchā atthi. Atīto sīlabbataparāmāso atthi. Atīto aṇusahagato kāmarāgo atthi. Atīto aṇusahagato byāpādo atthīti, āmantā. Anāgāmī tena byāpādena byāpannacittoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthīti, āmantā. Sakadāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sakadāgāmissa atītā vicikicchā atthi. Atīto sīlabbataparāmāso atthi.

Atīto oḷāriko kāmarāgo atthi. Atīto oḷāriko byāpādo atthīti, āmantā.
Sakadāgāmī tena byāpādena byāpannacittoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sotāpannassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthīti, āmantā. Sotāpanno tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sotāpannassa atītā vicikicchā atthi. Atīto sīlabbataparāmāso atthi. Atīto apāyagamanīyo rāgo atthi. Atīto apāyagamanīyo doso atthi. Atīto apāyagamanīyo moho atthīti, āmantā.
Sotāpanno tena mohena samohoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

292. * Puthujjanassa atīto rāgo atthi, puthujjano tena rāgena sarāgoti, āmantā. Arahato atīto rāgo atthi, arahā tena rāgena sarāgoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Puthujjanassa atīto doso atthi -pa-. Atītaṃ anottappaṃ atthi, puthujjano tena anottappena anottappīti, āmantā. Arahato atītaṃ anottappaṃ atthi, arahā tena anottappena anottappīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, āmantā. Anāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, anāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Puthujjanassa atītā vicikicchā atthi -pa-. Atīto aṇusahagato byāpādo atthi, puthujjano tena byāpādena byāpannacittoti, āmantā. Anāgāmissa atīto aṇusahagato byāpādo atthi, anāgāmī tena byāpādena byāpannacittoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, āmantā. Sakadāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, sakadāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Puthujjanassa atītā vicikicchā atthi. Atīto oḷāriko byāpādo atthi, puthujjano tena byāpādena byāpannacittoti, āmantā. Sakadāgāmissa atīto oḷāriko byāpādo atthi, sakadāgāmī tena byāpādena byāpannacittoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, āmantā. Sotāpannassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, sotāpanno tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Puthujjanassa atītā vicikicchā atthi -pa-. Atīto apāyagamanīyo moho atthi, puthujjano tena mohena samohoti, āmantā. Sotāpannassa atīto apāyagamanīyo moho atthi, sotāpanno tena mohena samohoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahato atīto rāgo atthi, na ca arahā tena rāgena sarāgoti, āmantā. Puthujjanassa atīto rāgo atthi, na ca puthujjano tena rāgena sarāgoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahato atīto doso atthi -pa-. Atītaṃ anottappaṃ atthi, na ca arahā tena anottappena anottappīti, āmantā. Puthujjanassa atītaṃ anottappaṃ atthi, na ca puthujjano tena anottappena anottappīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca anāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, āmantā. Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgāmissa atītā vicikicchā atthi -pa-. Atīto aṇusahagato byāpādo atthi, na ca anāgāmī tena byāpādena byāpannacittoti, āmantā. Puthujjanassa atīto aṇusahagato byāpādo atthi, na ca puthujjano tena byāpādena byāpannacittoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca sakadāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, āmantā. Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sakadāgāmissa atītā vicikicchā atthi -pa-. Atīto oḷāriko byāpādo atthi, na ca sakadāgāmī tena byāpādena byāpannacittoti, āmantā. Puthujjanassa atīto oḷāriko byāpādo atthi, na ca puthujjano tena byāpādena byāpannacittoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sotāpannassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca sotāpanno tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, āmantā. Puthujjanassa atītā

sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sotāpannassa atītā vicikicchā atthi -pa-. Atīto apāyagamanīyo moho atthi, na ca sotāpanno tena mohena samohoti, āmantā. Puthujjanassa atīto apāyagamanīyo moho atthi, na ca puthujjano tena mohena samohoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Atītaḥatthādīkathā

293. * Atītā ḥatthā atthīti, āmantā. Atītesu ḥatthesu sati ādānanikkhepanaṃ paññāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītā pādā atthīti, āmantā. Atītesu pādesu sati abhikkamapaṭikkamo paññāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītā pabbā atthīti, āmantā. Atītesu pabbesu sati samīñjanapasāraṇaṃ paññāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atīto kucchi atthīti, āmantā. Atītasmiṃ kucchismiṃ sati jighacchā pipāsā paññāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atīto kāyo atthīti, āmantā. Atīto kāyo paggahaniggahupago chedanabhedanupago kākehi gijjhehi kulalehi sādḥāraṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atīte kāye viṣaṃ kameyya. Satthaṃ kameyya. Aggi kameyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Labbhā atīto kāyo addubandhanena bandhitaṃ, rajjubandhanena bandhitaṃ, saṅkhalikabandhanena bandhitaṃ, gāmaḥbandhanena bandhitaṃ, nigamaḥbandhanena bandhitaṃ, nagaraḥbandhanena bandhitaṃ, janapadabandhanena bandhitaṃ, kaṇṭhapāṇcamehi bandhanehi bandhitunti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atīto āpo atthīti, āmantā. Tena āpena āpakaraṇīyaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atīto tejo atthīti, āmantā. Tena tejena tejakaraṇīyaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atīto vāyo atthīti, āmantā. Tena vāyena vāyakaraṇīyaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Atītakḥandhādisamodhānakathā

294. * Atīto rūpakḥandho atthi. Anāgato rūpakḥandho atthi. Paccuppanno rūpakḥandho atthīti, āmantā. Tayo rūpakḥandhāti, na hevaṃ

vattabbe -pa-. Atītā pañcakkhandhā atthi. Anāgatā pañcakkhandhā atthi. Paccuppannā pañcakkhandhā atthīti, āmantā. Pannarasakkhandhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītaṃ cakkhāyatanam atthi. Anāgataṃ cakkhāyatanam atthi. Paccuppannam cakkhāyatanam atthīti, āmantā. Tīṇi cakkhāyatanānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītāni dvādasāyatanāni atthi. Anāgatāni dvādasāyatanāni atthi. Paccuppannāni dvādasāyatanāni atthīti, āmantā. Chattimsāyatanānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītā cakkhudhātu atthi. Anāgatā cakkhudhātu atthi. Paccuppannā cakkhudhātu atthīti, āmantā. Tisso cakkhudhātuyoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītā aṭṭhārasa dhātuyo atthi. Anāgatā aṭṭhārasa dhātuyo atthi. Paccuppannā aṭṭhārasa dhātuyo atthīti, āmantā. Catupaññāsa dhātuyoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītaṃ cakkhundriyam atthi. Anāgataṃ cakkhundriyam atthi. Paccuppannam cakkhundriyam atthīti, āmantā. Tīṇi cakkhundriyānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītāni bāvīsatiindriyāni atthi. Anāgatāni bāvīsatiindriyāni atthi. Paccuppannāni bāvīsatiindriyāni atthīti, āmantā. Chasaṭṭhiindriyānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atīto rājā cakkavattī atthi. Anāgato rājā cakkavattī atthi. Paccuppanno rājā cakkavattī atthīti, āmantā. Tiṇṇannam rājūnam cakkavattīnam sammukhībhaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atīto Sammāsambuddho atthi. Anāgato Sammāsambuddho atthi. Paccuppanno Sammāsambuddho atthīti, āmantā. Tiṇṇannam Sammāsambuddhānam sammukhībhaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Padasodhanakathā

295. * Atītaṃ atthīti, āmantā. Atthi atītanti, atthi siyā atītaṃ, siyā nvātītanti.

Ājānāhi niggaham—hañci atītaṃ atthi atthi siyā atītaṃ, siyā nvātītaṃ, tenātītaṃ nvātītaṃ, nvātītaṃ atītanti. Yaṃ tattha

vadesi “vattabbe kho ‘atītaṃ atthi atthi siyā atītaṃ, siyā nvātītaṃ, tenātītaṃ nvātītaṃ, nvātītaṃ atītan’ti”, micchā.

No ce pana atītaṃ nvātītaṃ nvātītaṃ, atītanti, no ca vata re vattabbe “atītaṃ atthi atthi siyā atītaṃ, siyā nvātītan”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘atītaṃ atthi atthi siyā atītaṃ, siyā nvātītaṃ, tenātītaṃ nvātītaṃ, nvātītaṃ atītan’ti”, micchā.

* Anāgataṃ atthīti, āmantā. Atthi anāgatanti, atthi siyā anāgataṃ, siyā nvānāgatanti.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci anāgataṃ atthi atthi siyā anāgataṃ siyā nvānāgataṃ, tenānāgataṃ nvānāgataṃ nvānāgataṃ, anāgatanti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘anāgataṃ atthi atthi siyā anāgataṃ, siyā nvānāgataṃ, tenānāgataṃ nvānāgataṃ, nvānāgataṃ anāgatan’ti”, micchā.

No ce panānāgataṃ nvānāgataṃ, nvānāgataṃ anāgatanti, no ca vata re vattabbe “anāgataṃ atthi atthi siyā anāgataṃ, siyā nvānāgatan”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘anāgataṃ atthi atthi siyā anāgataṃ, siyā nvānāgataṃ, tenānāgataṃ nvānāgataṃ, nvānāgataṃ anāgatan’ti”, micchā.

+ Paccuppannaṃ atthīti, āmantā. Atthi paccuppannanti, atthi siyā paccuppannaṃ, siyā no paccuppannanti.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci paccuppannaṃ atthi atthi siyā paccuppannaṃ, siyā no paccuppannaṃ, tena paccuppannaṃ no paccuppannaṃ, no paccuppannaṃ paccuppannanti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘paccuppannaṃ atthi atthi siyā paccuppannaṃ, siyā no paccuppannaṃ, tena paccuppannaṃ no paccuppannaṃ, no paccuppannaṃ paccuppannan’ti”, micchā.

No ce pana paccuppannaṃ no paccuppannaṃ, no paccuppannaṃ paccuppannanti, no ca vata re vattabbe “paccuppannaṃ atthi atthi siyā paccuppannaṃ, siyā no paccuppannan”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘paccuppannaṃ atthi atthi

siyā paccuppannaṃ, siyā no paccuppannaṃ, tena paccuppannaṃ no paccuppannaṃ, no paccuppannaṃ paccuppannaṃ'ti", micchā.

+ Nibbānaṃ atthīti, āmantā. Atthi nibbānanti, atthi siyā nibbānaṃ, siyā no nibbānanti.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci nibbānaṃ atthi atthi siyā nibbānaṃ, siyā no nibbānaṃ, tena nibbānaṃ no nibbānaṃ, no nibbānaṃ nibbānanti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘nibbānaṃ atthi atthi siyā nibbānaṃ, siyā no nibbānaṃ, tena nibbānaṃ no nibbānaṃ, no nibbānaṃ nibbānaṃ'ti”, micchā.

No ce pana nibbānaṃ no nibbānaṃ, no nibbānaṃ nibbānanti, no ca vata re vattabbe “nibbānaṃ atthi atthi siyā nibbānaṃ, siyā no nibbānaṃ'ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘nibbānaṃ atthi atthi siyā nibbānaṃ, siyā no nibbānaṃ, tena nibbānaṃ no nibbānaṃ, no nibbānaṃ nibbānaṃ'ti”, micchā.

Suttasādhana

296. + Na vattabbaṃ “atītaṃ atthi, anāgataṃ atthī”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “yaṃ kiñci bhikkhave rūpaṃ atītānāgatapaccuppannaṃ ajjhattaṃ vā bahiddhā vā oḷārikaṃ vā sukhumāṃ vā hīnaṃ vā paṇītaṃ vā yaṃ dūre santike vā, ayaṃ vuccati rūpakkhando. Yā kāci vedanā. Yā kāci saññā. Ye keci saṅkhārā. Yaṃ kiñci viññāṇaṃ atītānāgatapaccuppannaṃ ajjhattaṃ vā bahiddhā vā oḷārikaṃ vā sukhumāṃ vā hīnaṃ vā paṇītaṃ vā yaṃ dūre santike vā, ayaṃ vuccati viññāṇakkhandho”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atītaṃ atthi, anāgataṃ atthīti.

* Atītaṃ atthi, anāgataṃ atthīti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—tayome bhikkhave niruttipathā adhivacanapathā paññattipathā asaṃkiṇṇā asaṃkiṇṇapubbā na saṃkiyanti na saṃkiyissanti appaṭikuṭṭhā samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Katame tayo, yaṃ bhikkhave rūpaṃ atītaṃ niruddhaṃ vigaṭaṃ vipariṇataṃ “ahosi”ti tassa saṅkhā “ahosi”ti tassa samaññā “ahosi”ti tassa paññatti, na tassa saṅkhā “atthī”ti na tassa saṅkhā “bhavissati”ti. Yā vedanā -pa-. Yā saññā. Ye saṅkhārā. Yaṃ

1. Saṃ 2. 39 piṭṭhe.

viññāṇaṃ atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ “ahosī”ti tassa saṅkhā
 “ahosī”ti tassa samaññā “ahosī”ti tassa paññatti, na tassa saṅkhā “atthī”ti na
 tassa saṅkhā “bhavissatī”ti.

Yaṃ bhikkhave rūpaṃ ajātaṃ apātubhūtaṃ “bhavissatī”ti tassa saṅkhā
 “bhavissatī”ti tassa samaññā “bhavissatī”ti tassa paññatti, na tassa saṅkhā
 “atthī”ti na tassa saṅkhā “ahosī”ti. Yā vedanā -pa-. Yā saññā. Ye saṅkhārā.
 Yaṃ viññāṇaṃ ajātaṃ apātubhūtaṃ “bhavissatī”ti tassa saṅkhā
 “bhavissatī”ti tassa samaññā “bhavissatī”ti tassa paññatti, na tassa saṅkhā
 “atthī”ti na tassa saṅkhā “ahosī”ti.

Yaṃ bhikkhave rūpaṃ jātaṃ pātubhūtaṃ “atthī”ti tassa saṅkhā “atthī”ti
 tassa samaññā “atthī”ti tassa paññatti, na tassa saṅkhā “ahosī”ti na tassa
 saṅkhā “bhavissatī”ti. Yā vedanā -pa-. Yā saññā. Ye saṅkhārā. Yaṃ
 viññāṇaṃ jātaṃ pātubhūtaṃ “atthī”ti tassa saṅkhā “atthī”ti tassa samaññā
 “atthī”ti tassa paññatti, na tassa saṅkhā “ahosī”ti na tassa saṅkhā
 “bhavissatī”ti. Ime kho bhikkhave tayo niruttipathā adhivacanapathā
 paññattipathā asaṃkiṇṇā asaṃkiṇṇapubbā na saṃkiyanti na saṃkiyissanti
 appaṭikuṭṭhā samaṇehi brahmaṇehi viññūhi.

Yepi te bhikkhave ahesuṃ ukkalā vassabhaññā ahetukavādā akiriyavādā
 natthikavādā, tepime tayo niruttipathe adhivacanapathe paññattipathe na
 garahitabbaṃ na paṭikkositabbaṃ amaññīmsu. Taṃ kissa hetu,
 nindābyārosa-upārambhabhayāti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na
 vattabbaṃ “atītaṃ atthi anāgataṃ atthī”ti.

* Atītaṃ atthīti, āmantā. Nanu āyasmā Phagguno Bhagavantaṃ
 etadavoca—atthi nu kho taṃ bhante cakkhuṃ yena cakkhunā atīte Buddhē
 parinibbute chinnaṇapaṇce chinnaṇaṭṭume pariyādinnaṇaṭṭe
 sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno paññāpeyyāti. Atthi nu kho sā bhante
 jivhā -pa-. Atthi nu kho so bhante mano yena manena atīte Buddhē
 parinibbute chinnaṇapaṇce chinnaṇaṭṭume pariyādinnaṇaṭṭe
 sabbadukkhapītivatte paññāpayamāno paññāpeyyāti.

1. Sam 2. 59 piṭṭhe.

Natthi kho taṃ Phagguṇa cakkhuṃ yena cakkhunā atīte Buddhhe parinibbute chinnapapañce chinnavatume pariyādinnavatṭe sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno paññāpeyya. Natthi kho sā Phagguṇa jivhā -pa-. Natthi nu kho so Phagguṇa mano yena manena atīte Buddhhe parinibbute chinnapapañce chinnavatume pariyādinnavatṭe sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno paññāpeyyāti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atītaṃ atthī”ti.

* Atītaṃ atthīti, āmantā. Nanu āyasmā Nandako etadavoca—ahu pubbe lobho, tadahu akusalaṃ, so etarahi natthi, iccetaṃ kusalaṃ. Ahu pubbe doso. Ahu pubbe moho, tadahu akusalaṃ, so etarahi natthi, iccetaṃ kusalaṃ² attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atītaṃ atthī”ti.

+ Na “vattabbaṃ anāgataṃ atthī”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—kabaḷikāre ce bhikkhave āhāre atthi rāgo, atthi nandī, atthi taṇhā, patitṭhitaṃ tattha viññāṇaṃ virūḷhaṃ. Yattha patitṭhitaṃ viññāṇaṃ virūḷhaṃ, atthi tattha nāmarūpassa avakkanti. Yattha atthi nāmarūpassa avakkanti, atthi tattha saṅkhārānaṃ vuddhi. Yattha atthi saṅkhārānaṃ vuddhi, atthi tattha āyatim punabbhavābhiniḃbatti. Yattha atthi āyatim punabbhavābhiniḃbatti, atthi tattha āyatim jātijarāmarāṇaṃ. Yattha atthi āyatim jātijarāmarāṇaṃ sasokaṃ taṃ bhikkhave sarajaṃ³ sa-upāyāsanti vadāmi.

Phasse ce bhikkhave āhāre. Manosañcetanāya ce bhikkhave āhāre. Viññāṇe ce bhikkhave āhāre atthi rāgo, atthi nandī -pa- sarajaṃ sa-upāyāsanti vadāmīti⁴ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi anāgataṃ atthīti.

* Anāgataṃ atthīti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—kabaḷikāre ce bhikkhave āhāre natthi rāgo, natthi nandī, natthi taṇhā, appatitṭhitaṃ tattha viññāṇaṃ avirūḷhaṃ. Yattha viññāṇaṃ appatitṭhitaṃ avirūḷhaṃ, natthi tattha nāmarūpassa avakkanti. Yattha natthi nāmarūpassa avakkanti, natthi tattha saṅkhārānaṃ vuddhi. Yattha natthi saṅkhārānaṃ vuddhi, natthi tattha āyatim punabbhavābhiniḃbatti.

1. Saṃ 2. 278 piṭṭhe.

2. Am 1. 197 piṭṭhe Sāḷhasutte.

3. Sadaraṃ (Saṃ 1. 325 piṭṭhe) tadeva yuttataraṃ.

4. Saṃ 1. 325 piṭṭhe.

Yattha natthi āyatim punabbhavābhiniḍḍatti, natthi tattha āyatim jātijarāmarāṇaṃ. Yattha natthi āyatim jātijarāmarāṇaṃ, asokaṃ taṃ bhikkhave arajāṃ anupāyāsanti vadāmi.

Phasse ce bhikkhave āhāre. Manosañcetanāya ce bhikkhave āhāre. Viññāṇe ce bhikkhave āhāre natthi rāgo, natthi nandī -pa- arajāṃ anupāyāsanti vadāmīti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “anāgataṃ atthi”ti.

Sabbamatthīkathā niṭṭhitā.

6. Atītakkhandhādīkathā

1. Nasuttasādhana

297. + Atītaṃ khandhāti, āmantā. Atītaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ āyatananti, āmantā. Atītaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ dhātūti, āmantā. Atītaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ khandhā dhātu āyatananti², āmantā. Atītaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Anāgataṃ khandhāti, āmantā. Anāgataṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgataṃ āyatananti, āmantā. Anāgataṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgataṃ dhātūti, āmantā. Anāgataṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgataṃ khandhā dhātu āyatananti, āmantā. Anāgataṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Paccuppannaṃ khandhā paccuppannaṃ atthīti, āmantā. Atītaṃ khandhā atītaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ āyatanam paccuppannaṃ atthīti, āmantā. Atītaṃ āyatanam atītaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ dhātu paccuppannaṃ atthīti, āmantā. Atītaṃ dhātu atītaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ khandhā dhātu āyatanam paccuppannaṃ atthīti, āmantā. Atītaṃ khandhā dhātu āyatanam atītaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Saṃ 1. 326 piṭṭhe.

2. Khandhadhātu-āyatananti (Syā)

+ Paccuppannaṃ khandhā paccuppannaṃ atthīti, āmantā. Anāgataṃ khandhā anāgataṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ āyatanāṃ paccuppannaṃ atthīti, āmantā. Anāgataṃ āyatanāṃ anāgataṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ dhātu paccuppannaṃ atthīti, āmantā. Anāgataṃ dhātu anāgataṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ khandhā dhātu āyatanāṃ paccuppannaṃ atthīti, āmantā, anāgataṃ khandhā dhātu āyatanāṃ anāgataṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Atītaṃ khandhā atītaṃ natthīti, āmantā. Paccuppannaṃ khandhā paccuppannaṃ natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ āyatanāṃ atītaṃ natthīti, āmantā. Paccuppannaṃ āyatanāṃ paccuppannaṃ natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ dhātu atītaṃ natthīti, āmantā. Paccuppannaṃ dhātu paccuppannaṃ natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ khandhā dhātu āyatanāṃ atītaṃ natthīti, āmantā. Paccuppannaṃ khandhā dhātu āyatanāṃ paccuppannaṃ natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Anāgataṃ khandhā anāgataṃ natthīti, āmantā. Paccuppannaṃ khandhā paccuppannaṃ natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgataṃ āyatanāṃ -pa-. Anāgataṃ dhātu -pa-. Anāgataṃ khandhā dhātu āyatanāṃ anāgataṃ natthīti, āmantā. Paccuppannaṃ khandhā dhātu āyatanāṃ paccuppannaṃ natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Atītaṃ rūpaṃ khandhoti, āmantā. Atītaṃ rūpaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ rūpaṃ āyatananti, āmantā. Atītaṃ rūpaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ rūpaṃ dhātūti, āmantā. Atītaṃ rūpaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ rūpaṃ khandhā dhātu āyatananti, āmantā. Atītaṃ rūpaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Anāgataṃ rūpaṃ khandhoti, āmantā. Anāgataṃ rūpaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgataṃ rūpaṃ āyatanāṃ -pa-. Anāgataṃ rūpaṃ dhātu -pa-. Anāgataṃ rūpaṃ khandhā dhātu āyatananti, āmantā. Anāgataṃ rūpaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Paccuppannaṃ rūpaṃ khandho paccuppannaṃ rūpaṃ atthīti, āmantā. Atītaṃ rūpaṃ khandho atītaṃ rūpaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ rūpaṃ āyatanāṃ -pa-. Paccuppannaṃ rūpaṃ dhātu -pa-. Paccuppannaṃ rūpaṃ khandhā dhātu āyatanāṃ paccuppannaṃ rūpaṃ atthīti, āmantā. Atītaṃ rūpaṃ khandhā dhātu āyatanāṃ atītaṃ rūpaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Paccuppannaṃ rūpaṃ khandho paccuppannaṃ rūpaṃ atthīti, āmantā. Anāgataṃ rūpaṃ khandho anāgataṃ rūpaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ āyatanam -pa-. Paccuppannaṃ rūpaṃ dhātu -pa-. Paccuppannaṃ rūpaṃ khandhā dhātu āyatanam paccuppannaṃ rūpaṃ atthīti, āmantā. Anāgataṃ rūpaṃ khandhā dhātu āyatanam anāgataṃ rūpaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Atītaṃ rūpaṃ khandho atītaṃ rūpaṃ natthīti, āmantā. Paccuppannaṃ rūpaṃ khandho paccuppannaṃ rūpaṃ natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ rūpaṃ āyatanam -pa-. Atītaṃ rūpaṃ dhātu -pa-. Atītaṃ rūpaṃ khandhā dhātu āyatanam atītaṃ rūpaṃ natthīti, āmantā. Paccuppannaṃ rūpaṃ khandhā dhātu āyatanam paccuppannaṃ rūpaṃ natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Anāgataṃ rūpaṃ khandho anāgataṃ rūpaṃ natthīti, āmantā. Paccuppannaṃ rūpaṃ khandho paccuppannaṃ rūpaṃ natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgataṃ rūpaṃ āyatanam -pa-. Anāgataṃ rūpaṃ dhātu -pa-. Anāgataṃ rūpaṃ khandhā dhātu āyatanam anāgataṃ rūpaṃ natthīti, āmantā. Paccuppannaṃ rūpaṃ khandhā dhātu āyatanam paccuppannaṃ rūpaṃ natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Atītā vedanā. Atītā saññā. Atītā saṅkhārā. Atītaṃ viññāṇam khandhoti, āmantā. Atītaṃ viññāṇam atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ viññāṇam āyatanam -pa-. Atītaṃ viññāṇam dhātu -pa-. Atītaṃ viññāṇam khandhā dhātu āyatananti, āmantā. Atītaṃ viññāṇam atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Anāgataṃ viññāṇam khandhoti, āmantā. Anāgataṃ viññāṇam atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgataṃ viññāṇam āyatanam -pa-. Anāgataṃ viññāṇam dhātu -pa-. Anāgataṃ viññāṇam khandhā dhātu āyatananti, āmantā. Anāgataṃ viññāṇam atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Paccuppannaṃ viññāṇam khandho paccuppannaṃ viññāṇam atthīti, āmantā. Atītaṃ viññāṇam khandho atītaṃ viññāṇam atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ viññāṇam āyatanam -pa-. Paccuppannaṃ viññāṇam dhātu -pa-. Paccuppannaṃ viññāṇam khandhā dhātu āyatanam paccuppannaṃ viññāṇam atthīti, āmantā. Atītaṃ viññāṇam khandhā dhātu āyatanam atītaṃ viññāṇam atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Paccuppannam viññāṇam khandho paccuppannam viññāṇam atthīti, āmantā. Anāgataṃ viññāṇam khandho anāgataṃ viññāṇam atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannam viññāṇam āyatanam -pa-. Paccuppannam viññāṇam dhātu -pa-. Paccuppannam viññāṇam khandhā dhātu āyatanam paccuppannam viññāṇam atthīti, āmantā. Anāgataṃ viññāṇam khandhā dhātu āyatanam anāgataṃ viññāṇam atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Atītaṃ viññāṇam khandho atītaṃ viññāṇam natthīti, āmantā. Paccuppannam viññāṇam khandho paccuppannam viññāṇam natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ viññāṇam āyatanam -pa-. Atītaṃ viññāṇam dhātu -pa-. Atītaṃ viññāṇam khandhā dhātu āyatanam atītaṃ viññāṇam natthīti, āmantā. Paccuppannam viññāṇam khandhā dhātu āyatanam paccuppannam viññāṇam natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgataṃ viññāṇam khandho anāgataṃ viññāṇam natthīti, āmantā. Paccuppannam viññāṇam khandho paccuppannam viññāṇam natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgataṃ viññāṇam āyatanam -pa-. Anāgataṃ viññāṇam dhātu -pa-. Anāgataṃ viññāṇam khandhā dhātu āyatanam anāgataṃ viññāṇam natthīti, āmantā. Paccuppannam viññāṇam khandhā dhātu āyatanam paccuppannam viññāṇam natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

2. Suttasādhana

298. * Na vattabham “atītānāgatā khandhā dhātu āyatanam natthi ce’tē”ti, āmantā. Nanu vuttam Bhagavatā “tayome bhikkhave niruttipathā adhivacanapathā paññatti -pa- viññūhīti -pa-” attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabham “atītānāgatā khandhā dhātu āyatanam natthi ce’tē”ti.

+ Atītānāgatā khandhā dhātu āyatanam natthi ceteti, āmantā. Nanu vuttam Bhagavatā “yaṃ kiñci bhikkhave rūpaṃ atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā oḷārikaṃ vā sukhumaṃ vā hīnaṃ vā paṇītaṃ vā yaṃ dūre santike vā, ayaṃ vuccati rūpakkhando. Yā kāci vedanā. Yā kāci saññā. Ye keci saṅkhārā. Yaṃ kiñci viññāṇam atītānāgatapaccuppannam -pa- ayaṃ vuccati viññāṇakkhandho”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabham “atītānāgatā khandhā dhātu āyatanam natthi ce’tē”ti.

Atītakkhandhādīkathā niṭṭhitā.

7. Ekaccamattthīkathā

1. Atītādi-ekaccakathā

299. * Atītaṃ atthīti? Ekaccaṃ atthi, ekaccaṃ natthīti. Ekaccaṃ niruddhaṃ, ekaccaṃ na niruddhaṃ. Ekaccaṃ vigataṃ, ekaccaṃ avigataṃ. Ekaccaṃ atthaṅgataṃ, ekaccaṃ na atthaṅgataṃ. Ekaccaṃ abbatthaṅgataṃ, ekaccaṃ na abbatthaṅgataṃ, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītaṃ ekaccaṃ atthi, ekaccaṃ natthīti, āmantā. Atītā avipakkavipākā dhammā ekacce atthi, ekacce natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ ekaccaṃ atthi, ekaccaṃ natthīti, āmantā. Atītā vipakkavipākā dhammā ekacce atthi, ekacce natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ ekaccaṃ atthi, ekaccaṃ natthīti, āmantā. Atītā avipākā dhammā ekacce atthi, ekacce natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītaṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ natthīti, āmantā. Kiṃ atthi, kiṃ natthīti, atītā avipakkavipākā dhammā te atthi, atītā vipakkavipākā dhammā te natthīti. Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti, āmantā. Atītā vipakkavipākā dhammā te atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti, āmantā. Atītā avipākā dhammā te atthīti¹, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītā vipakkavipākā dhammā te natthīti, āmantā. Atītā avipakkavipākā dhammā te natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītā avipākā² dhammā te natthīti, āmantā. Atītā avipakkavipākā³ dhammā te natthīti. Na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti, āmantā. Nanu atītā avipakkavipākā dhammā niruddhāti, āmantā. Hañci atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā, no ca vata re vattabbe “atītā avipakkavipākā dhammā te⁴ atthī”ti.

1. Atītā avipakkavipākā dhammā te natthīti (Ka)

2. Vipakkavipākā (Syā), avipakkavipākā (Ka)

3. Avipākā (Syā)

4. Dhammā niruddhā te (Syā, Ka)

* Atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti, āmantā. Atītā vipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti, āmantā. Atītā avipākā¹ dhammā niruddhā te atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītā vipakkavipākā dhammā niruddhā te natthīti, āmantā. Atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā te natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītā avipākā² dhammā niruddhā te natthīti, āmantā. Atītā avipakkavipākā³ dhammā niruddhā te natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti, āmantā. Atītā vipakkavipākā dhammā niruddhā te natthīti, āmantā. Atītā ekadesaṃ vipakkavipākā dhammā ekadesaṃ avipakkavipākā dhammā niruddhā te ekacce atthi, ekacce natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṃ “atītā avipakkavipākā dhammā te atthī”ti, āmantā. Nanu atītā avipakkavipākā dhammā vipaccissantīti, āmantā. Hañci atītā avipakkavipākā dhammā vipaccissanti, tena vata re vattabbe “atītā avipakkavipākā dhammā te atthī”ti

* Atītā avipakkavipākā dhammā vipaccissantīti katvā te atthīti, āmantā. Vipaccissantīti katvā paccuppannāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vipaccissantīti katvā paccuppannāti, āmantā. Paccuppannā dhammā nirujjhissantīti katvā te natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

2. Anāgatādi-ekaccakathā

300. Anāgataṃ atthīti? Ekaccaṃ atthi ekaccaṃ natthīti. Ekaccaṃ jātaṃ, Ekaccaṃ ajātaṃ. Ekaccaṃ sañjātaṃ, ekaccaṃ asañjātaṃ. Ekaccaṃ nibbattaṃ, ekaccaṃ anibbattaṃ. Ekaccaṃ pātubhūtaṃ, ekaccaṃ apātubhūtaṃ, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Anāgataṃ ekaccaṃ atthi, ekaccaṃ natthīti, āmantā. Anāgatā uppādinō dhammā ekacce atthi, ekacce natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Avipakkavipākā (Sī, Ka)

2. Vipakkavipākā (Syā), avipakkavipākā (Ka)

3. Avipākā (Syā)

Anāgataṃ ekaccaṃ atthi, ekaccaṃ natthīti, āmantā. Anāgatā anuppādinō dhammā ekacce atthi, ekacce natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgataṃ ekaccaṃ atthi, ekaccaṃ natthīti, āmantā. Kiṃ atthi. kiṃ natthīti, anāgatā uppādinō dhammā te atthi, anāgatā anuppādinō dhammā te natthīti. Anāgatā uppādinō dhammā te atthīti, āmantā. Anāgatā anuppādinō dhammā te atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgatā anuppādinō dhammā te natthīti, āmantā. Anāgatā uppādinō dhammā te natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgatā uppādinō dhammā te atthīti, āmantā. Nanu anāgatā uppādinō dhammā ajātāti, āmantā. Hañci anāgatā uppādinō dhammā ajātā, no ca vata re vattabbe “anāgatā uppādinō dhammā te atthī”ti.

* Anāgatā uppādinō dhammā ajātā te atthīti, āmantā. Anāgatā anuppādinō dhammā ajātā te atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgatā anuppādinō dhammā ajātā te natthīti, āmantā. Anāgatā uppādinō dhammā ajātā te natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṃ “anāgatā uppādinō dhammā te atthī”ti, āmantā. Nanu anāgatā uppādinō dhammā uppajjissantīti, āmantā. Hañci anāgatā uppādinō dhammā uppajjissanti, tena vata re vattabbe “anāgatā uppādinō dhammā te atthī”ti.

* Anāgatā uppādinō dhammā uppajjissantīti katvā te atthīti, āmantā. Uppajjissantīti katvā paccuppannāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Uppajjissantīti katvā paccuppannāti, āmantā. Paccuppannā dhammā nirujjhissantīti katvā te natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Ekaccaṃ atthītikathā niṭṭhitā.

8. Satipaṭṭhānakathā

301. * Sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Sabbe dhammā sati, satindriyaṃ, satibalaṃ, sammāsati, satisambojjhaṅgo, ekāyanamaggo, khayagāmī

bodhagāmī. apacayagāmī, anāsavā, asaṃyojaniyā, aganthaniyā, anoghaniyā, ayoganiyā, anīvaraṇiyā, aparāmaṭṭhā, anupādāniyā, asaṃkilesikā, sabbe dhammā Buddhānussati, dhammānussati, saṃghānussati, sīlānussati, cāgānussati, devatānussati, ānāpānassati, maraṇānussati, kāyagatāsati, upasamānussatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Cakkhāyatanaṃ satipaṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cakkhāyatanaṃ satipaṭṭhānanti, āmantā. Cakkhāyatanaṃ sati, satindriyaṃ, satibalaṃ, sammāsati, satisambojjhaṅgo, ekāyanamaggo, khayagāmī, bodhagāmī, apacayagāmī, anāsavaṃ, asaṃyojaniyaṃ -pa- asaṃkilesikaṃ, cakkhāyatanaṃ Buddhānussati, dhammānussati, saṃghānussati, sīlānussati, cāgānussati, devatānussati, ānāpānassati, maraṇānussati, kāyagatāsati, upasamānussatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sotāyatanaṃ. Ghāṇāyatanaṃ. Jivhāyatanaṃ. Kāyāyatanaṃ. Rūpāyatanaṃ. Saddāyatanaṃ. Gandhāyatanaṃ. Rasāyatanaṃ. Phoṭṭhabbāyatanaṃ. Rāgo. Doso. Moho. Māno. Diṭṭhi. Vicikicchā. Thinaṃ. Uddhaccaṃ. Ahirikaṃ. Anottappaṃ. Satipaṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anottappaṃ satipaṭṭhānanti, āmantā. Anottappaṃ, sati, satindriyaṃ, satibalaṃ, sammāsati -pa- kāyagatāsati, upasamānussatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sati satipaṭṭhānā, sā ca satīti, āmantā. Cakkhāyatanaṃ satipaṭṭhānaṃ, tañca satīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sati satipaṭṭhānā, sā ca satīti, āmantā. Sotāyatanaṃ -pa-. Kāyāyatanaṃ. Rūpāyatanaṃ -pa-. Phoṭṭhabbāyatanaṃ. Rāgo. Doso. Moho -pa-. Anottappaṃ satipaṭṭhānaṃ, tañca satīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Cakkhāyatanaṃ satipaṭṭhānaṃ, tañca na satīti, āmantā. Sati satipaṭṭhānā, sā ca na satīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sotāyatanaṃ -pa-. Kāyāyatanaṃ. Rūpāyatanaṃ -pa-. Phoṭṭhabbāyatanaṃ. Rāgo. Doso. Moho -pa-. Anottappaṃ satipaṭṭhānaṃ, tañca na satīti, āmantā. Sati satipaṭṭhānā, sā ca na satīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

302. + Na vattabbaṃ “sabbe dhammā satipaṭṭhānā”ti, āmantā. Nanu sabbe dhamme ārabha sati santiṭṭhatīti, āmantā. Hañci sabbe dhamme ārabha sati santiṭṭhatīti, tena vata re vattabbe “sabbe dhammā satipaṭṭhānā”ti.

* Sabbaṃ dhammaṃ ārabha sati santiṭṭhatīti sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Sabbaṃ dhammaṃ ārabha phasso santiṭṭhatīti sabbe dhammā phassapaṭṭhānāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sabbaṃ dhammaṃ ārabha sati santiṭṭhatīti sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Sabbaṃ dhammaṃ ārabha vedanā santiṭṭhati. Saññā santiṭṭhati. Cetanā santiṭṭhati. Cittaṃ santiṭṭhatīti sabbe dhammā cittapaṭṭhānāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Sabbe sattā upaṭṭhitasatino satiyā samannāgatā satiyā samohitā sabbesaṃ sattānaṃ sati paccupaṭṭhitāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

303. * Sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “amataṃ te bhikkhave na paribhuñjanti ye kāyagatāsatiṃ na paribhuñjanti, amataṃ te bhikkhave paribhuñjanti ye kāyagatāsatiṃ paribhuñjanti”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Sabbe sattā kāyagatāsatiṃ paribhuñjanti paṭilabhanti āsevanti bhāventi bahulīkarontīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “ekāyano ayaṃ bhikkhave maggo sattānaṃ visuddhiyā sokaparidevānaṃ samatikkamāya dukkhadomanassānaṃ atthaṅgamāya ñāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya yadidaṃ cattāro satipaṭṭhānā”ti² attheva suttantoti, āmantā. Sabbe dhammā ekāyanamaggoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā— “rañño bhikkhave cakkavattissa pātubhāvā sattannaṃ ratanānaṃ pātubhāvo hoti. Katamesaṃ sattannaṃ, cakkaratanassa pātubhāvo hoti, hatthiratanassa pātubhāvo hoti, assaratanassa. Maṇiratanassa. Itthiratanassa. Gahapatiratanassa. Pariṇāyakaratanassa pātubhāvo

1. Am 1. 47 piṭṭhe.

2. Dī 2. 231; Ma 1. 70; Saṃ 3. 123 piṭṭhesu.

hoti. Rañño bhikkhave cakkavattissa pātubhāvā imesaṃ sattannaṃ ratanānaṃ pātubhāvo hoti.

Tathāgatassa bhikkhave pātubhāvā Arahato Sammāsambuddhassa sattannaṃ bojjhaṅgaratanānaṃ pātubhāvo hoti. Katamesaṃ sattannaṃ, satisambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, dhammavicayasambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, vīriyasambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, pītisambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, passaddhisambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, samādhisambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, upekkhāsambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti. Tathāgatassa bhikkhave pātubhāvā arahato Sammāsambuddhassa imesaṃ sattannaṃ bojjhaṅgaratanānaṃ pātubhāvo hoti”¹ ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tathāgatassa pātubhāvā Arahato Sammāsambuddhassa sabbe dhammā satisambojjhaṅgaratanāva hontīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Sabbe dhammā sammappadhānā. Iddhipādā. Indriyā. Balā. Bojjhaṅgāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Satipaṭṭhānakathā niṭṭhitā.

9. Hevatthikathā

304. * Atītaṃ atthīti? Hevatthi, heva natthīti. Sevatthi, seva natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sevatthi, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho, natthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo natthibhāvo, natthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā natthīti vā, natthīti vā atthīti vā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjātetī, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgataṃ atthīti, hevatthi, heva natthīti. Sevatthi, seva natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sevatthi, sevanatthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho, natthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo natthibhāvo, natthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā natthīti vā, natthīti vā atthīti vā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjātetī, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Saṃ 3. 87 piṭṭhe.

* Paccuppannam atthīti? Hevatthi, heva natthīti. Sevatti, seva natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sevatti, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho -pa-. Same samabhāge tājātetī, na hevaṃ vattabbe -pa-.

305. * Atītaṃ hevatthi, heva natthīti, āmantā. Kintatthi, kinti natthīti, atītaṃ “atītan”ti hevatthi, atītaṃ “anāgatan”ti heva natthi, atītaṃ “paccuppannam”ti heva natthīti. Sevatti, seva natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sevatti, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho, natthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo natthibhāvo, natthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā natthīti vā, natthīti vā atthīti vā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājātetī, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgataṃ hevatthi, heva natthīti, āmantā. Kintatthi, kinti natthīti, anāgataṃ “anāgatan”ti hevatthi, anāgataṃ “atītan”ti heva natthi, anāgataṃ “paccuppannam”ti heva natthīti. Sevatti, seva natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sevatti, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho, natthaṭṭho atthaṭṭho -pa- same samabhāge tājātetī, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paccuppannam hevatthi, heva natthīti, āmantā. Kintatthi, kinti natthīti, paccuppannam “paccuppannam”ti hevatthi, paccuppannam “atītan”ti heva natthi, paccuppannam “anāgatan”ti heva natthīti. Sevatti, seva natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sevatti, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho -pa- same samabhāge tājātetī, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṃ “atītaṃ hevatthi, heva natthi. Anāgataṃ hevatthi, heva natthi. Paccuppannam hevatthi, heva natthi”ti, āmantā. Atītaṃ “anāgatan”ti hevatthi. Atītaṃ “paccuppannam”ti hevatthi. Anāgataṃ “atītan”ti hevatthi. Anāgataṃ “paccuppannam”ti hevatthi. Paccuppannam “atītan”ti hevatthi. Paccuppannam “anāgatan”ti hevatthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi atītaṃ hevatthi, heva natthi. Anāgataṃ hevatthi, heva natthi. Paccuppannam hevatthi, heva natthīti.

306. * Rūpaṃ atthīti? Hevatthi, heva natthīti. Sevatti, seva natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sevatti, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho,

natthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo natthibhāvo, natthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā natthīti vā, natthīti vā atthīti vā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājātetī, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṃ atthīti? Hevatthi, heva natthīti. Sevatthi, seva natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sevatthi, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho -pa- same samabhāge tājātetī, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpaṃ hevatthi, heva natthīti, āmantā. Kintatthi, kinti natthīti. Rūpaṃ “rūpaṃ”ti hevatthi. Rūpaṃ “vedanā”ti heva natthi -pa-. Rūpaṃ “saññā”ti heva natthi -pa-. Rūpaṃ “saṅkhārā”ti heva natthi -pa-. Rūpaṃ “viññāṇaṃ”ti heva natthīti. Sevatthi, seva natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sevatthi, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho -pa- same samabhāge tājātetī, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṃ hevatthi, heva natthīti, āmantā. Kintatthi, kinti natthīti. Viññāṇaṃ “viññāṇaṃ”ti hevatthi. Viññāṇaṃ “rūpaṃ”ti heva natthi -pa-. Viññāṇaṃ “vedanā”ti heva natthi -pa-. Viññāṇaṃ “saññā”ti heva natthi -pa-. Viññāṇaṃ “saṅkhārā”ti heva natthīti. Sevatthi, seva natthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sevatthi, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho -pa- same samabhāge tājātetī, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṃ “rūpaṃ hevatthi, heva natthī”ti. “Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṃ hevatthi, heva natthī”ti, āmantā. Rūpaṃ “vedanā”ti hevatthi -pa-. Rūpaṃ “saññā”ti hevatthi -pa-. Rūpaṃ “saṅkhārā”ti hevatthi -pa-. Rūpaṃ “viññāṇaṃ”ti hevatthi. Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṃ “rūpaṃ”ti hevatthi. Viññāṇaṃ “vedanā”ti hevatthi. Viññāṇaṃ “saññā”ti hevatthi. Viññāṇaṃ “saṅkhārā”ti hevatthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi rūpaṃ hevatthi, heva natthi. Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṃ hevatthi, heva natthīti.

Hevatthikathā niṭṭhitā.

Tassuddānaṃ

Upalabbho parihāni, brahmacariyavāso odhiso.
 Pariññā kāmarāgappahānaṃ, sabbatthivādo āyatanāṃ.
 Atītānāgato subhaṅgo¹, sabbe dhammā satipaṭṭhānā.

Hevatthi heva natthīti.

Mahāvaggo.

2. Dutiyavagga**(10) 1. Parūpahārakathā**

307. * Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Atthi arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasamyojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Natthi arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasamyojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇanti, āmantā. Hañci natthi arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasamyojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇanti, no ca vata re vattabbe “atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhī”ti.

* Atthi puthujjanassa asuci sukkavissaṭṭhi, atthi tassa rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasamyojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇanti, āmantā. Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhi, atthi tassa rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ -pa- kāmacchandanīvaraṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhi, natthi tassa rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ -pa- kāmacchandanīvaraṇanti, āmantā. Atthi puthujjanassa asuci sukkavissaṭṭhi, natthi tassa rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ -pa- kāmacchandanīvaraṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Atītānāgatesu bhāgo (Syā)

* Atthi arahato asuci sukkavissatṭhīti, āmantā. Kenatṭhenāti? Handa hi mārakāyikā devatā arahato asuciṃ sukkavissatṭhiṃ upasaṃharantīti.

* Mārakāyikā devatā arahato asuciṃ sukkavissatṭhiṃ upasaṃharantīti, āmantā. Atthi mārakāyikānaṃ devatānaṃ asuci sukkavissatṭhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Natthi mārakāyikānaṃ devatānaṃ asuci sukkavissatṭhīti, āmantā. Hañci natthi mārakāyikānaṃ devatānaṃ asuci sukkavissatṭhi, no ca vata re vattabbe “mārakāyikā devatā arahato asuciṃ sukkavissatṭhiṃ upasaṃharantī”ti.

* Mārakāyikā devatā arahato asuciṃ sukkavissatṭhiṃ upasaṃharantīti, āmantā. Mārakāyikā devatā attano asuciṃ sukkavissatṭhiṃ upasaṃharanti, aññesaṃ asuciṃ sukkavissatṭhiṃ upasaṃharanti, tassa asuciṃ sukkavissatṭhiṃ upasaṃharantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Mārakāyikā devatā neva attano na aññesaṃ na tassa asuciṃ sukkavissatṭhiṃ upasaṃharantīti, āmantā. Hañci mārakāyikā devatā neva attano na aññesaṃ na tassa asuciṃ sukkavissatṭhiṃ upasaṃharanti, no ca vata re vattabbe “mārakāyikā devatā arahato asuciṃ sukkavissatṭhiṃ upasaṃharantī”ti.

* Mārakāyikā devatā arahato asuciṃ sukkavissatṭhiṃ upasaṃharantīti, āmantā. Lomakūpehi upasaṃharantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

308. * Mārakāyikā devatā arahato asuciṃ sukkavissatṭhiṃ upasaṃharantīti, āmantā. Kiṃ kārāṇāti, handa hi vimatiṃ gāhayissāmāti. Atthi arahato vimatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato vimatīti, āmantā. Atthi arahato Satthari vimati, dhamme vimati, saṃghe vimati, sikkhāya vimati, pubbante vimati, aparante vimati, pubbantāparante vimati, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Natthi arahato Satthari vimati, dhamme vimati, saṃghe vimati, sikkhāya vimati, pubbante vimati, aparante vimati, pubbantāparante vimati, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti, āmantā. Hañci natthi arahato Satthari vimati -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimati, no ca vata re vattabbe “atthi arahato vimatī”ti.

* Atthi puthujjanassa vimati, atthi tassa Satthari vimati -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti, āmantā. Atthi arahato vimati atthi tassa Satthari vimati -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato vimati, natthi tassa Satthari vimati -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti, āmantā. Atthi puthujjanassa vimati, natthi tassa Satthari vimati -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato asuci sukkavissatṭhīti, āmantā. Arahato asuci sukkavissatṭhi kissa nissandoti, asitapītakhāyitasāyitassa nissandoti. Arahato asuci sukkavissatṭhi asitapītakhāyitasāyitassa nissandoti, āmantā. Ye keci asanti pivanti khādanti sāyanti, sabbesaṃyeva atthi asuci sukkavissatṭhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ye keci asanti pivanti khādanti sāyanti, sabbesaṃyeva atthi asuci sukkavissatṭhīti, āmantā. Dārakā asanti pivanti khādanti sāyanti, atthi dārakānaṃ asuci sukkavissatṭhīti, na hevaṃ vattabbe.

* Paṇḍakā asanti pivanti khādanti sāyanti, atthi paṇḍakānaṃ asuci sukkavissatṭhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Devā asanti pivanti khādanti sāyanti, atthi devatānaṃ asuci sukkavissatṭhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

309. * Arahato asuci sukkavissatṭhi asitapītakhāyitasāyitassa nissandoti, āmantā. Atthi tassa āsayoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahato uccārapassāvo asitapītakhāyitasāyitassa nissando, atthi tassa āsayoti, āmantā. Arahato asuci sukkavissatṭhi asitapītakhāyitasāyitassa nissando, atthi tassa āsayoti, na hevaṃ vattabbe.

* Arahato asuci sukkavissatṭhi asitapītakhāyitasāyitassa nissando, natthi tassa āsayoti, āmantā. Arahato uccārapassāvo asitapītakhāyitasāyitassa nissando, natthi tassa āsayoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

310. * Atthi arahato asuci sukkavissatṭhīti, āmantā. Arahā methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ uppādeyya¹, puttasambādhasayanaṃ ajjhāvaseyya, kāśikacandanaṃ paccanubhaveyya, mālāgandhavilepanaṃ dhāreyya, jātārūparajataṃ sādiyeyyāti, na hevaṃ vattabbe.

* Atthi puthujjanassa asuci sukkavissatṭhi, puthujjano methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ uppādeyya, puttasambādhasayanaṃ ajjhāvaseyya, kāśikacandanaṃ paccanubhaveyya, mālāgandhavilepanaṃ dhāreyya, jātārūparajataṃ sādiyeyyāti, āmantā. Atthi arahato asuci sukkavissatṭhi arahā methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ uppādeyya, puttasambādhasayanaṃ ajjhāvaseyya, kāśikacandanaṃ paccanubhaveyya, mālāgandhavilepanaṃ dhāreyya, jātārūparajataṃ sādiyeyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato asuci sukkavissatṭhi, na ca arahā methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ uppādeyya, puttasambādhasayanaṃ ajjhāvaseyya, kāśikacandanaṃ paccanubhaveyya, mālāgandhavilepanaṃ dhāreyya, jātārūparajataṃ sādiyeyyāti, āmantā. Atthi puthujjanassa asuci sukkavissatṭhi, na ca puthujjano methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ uppādeyya, puttasambādhasayanaṃ ajjhāvaseyya, kāśikacandanaṃ paccanubhaveyya, mālāgandhavilepanaṃ dhāreyya, jātārūparajataṃ sādiyeyyāti, na hevaṃ vattabbe.

* Atthi arahato asuci sukkavissatṭhīti, āmantā. Nanu arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālavatthukato anabhāvaṃkato

1. Methunaṃ dhammaṃ uppādeyya (Sī, Syā)

āyatim anuppādadhammoti, āmantā. Hañci arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatim anuppādadhammo, no ca vata re vattabbe “atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhī”ti.

* Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Nanu arahato doso pahīno -pa- moho pahīno. Māno pahīno. Diṭṭhi pahīnā. Vicikicchā pahīnā. Thinaṃ pahīnaṃ. Uddhaccaṃ pahīnaṃ. Ahirikaṃ pahīnaṃ -pa-. Anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatim anuppādadhammanti, āmantā. Hañci arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatim anuppādadhammaṃ, no ca vata re vattabbe “atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhī”ti.

311. * Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Nanu arahato rāgappahānāya maggo bhāvitoti, āmantā. Hañci arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, no ca vata re vattabbe “atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhī”ti.

* Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Nanu arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā -pa- sammappadhānā bhāvitā. Iddhipādā bhāvitā. Indriyā bhāvitā. Balā bhāvitā -pa- bojjhaṅgā bhāvitāti, āmantā. Hañci arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no ca vata re vattabbe “atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhī”ti.

* Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Nanu arahato dosappahānāya -pa- mohappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitāti, āmantā. Hañci arahato anottappapahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no ca vata re vattabbe “atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhī”ti.

* Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Nanu arahā vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasamyojano sammadaññāvimutto ukkhittapaligho saṃkiṇṇaparikho abbūḷhesiko niraggaḷo ariyo

pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbaṃ pahīnaṃ, bhāvetabbaṃ bhāvitaṃ, sacchikātabbaṃ sacchikatanti, āmantā. Hañci arahā vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo -pa- sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, no ca vata re vattabbe “atthi arahato asuci sukkavissatṭhī”ti.

312. * Atthi arahato asuci sukkavissatṭhīti? Sadhammakusalassa arahato atthi asuci sukkavissatṭhī, paradhammakusalassa arahato natthi asuci sukkavissatṭhīti. Sadhammakusalassa arahato atthi asuci sukkavissatṭhīti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato atthi asuci sukkavissatṭhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato natthi asuci sukkavissatṭhīti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato natthi asuci sukkavissatṭhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato rāgo pahīno, atthi tassa asuci sukkavissatṭhīti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato rāgo pahīno, atthi tassa asuci sukkavissatṭhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa asuci sukkavissatṭhīti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa asuci sukkavissatṭhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya -pa- mohappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjaṅgā bhāvitā, atthi tassa asuci sukkavissatṭhīti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato anottappapahānāya bojjaṅgā bhāvitā, atthi tassa asuci sukkavissatṭhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, atthi tassa asuci sukkavissatṭhīti, āmantā.

Paradhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbāṃ sacchikataṃ, atthi tassa asuci sukkavissatṭhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato rāgo pahīno, natthi tassa asuci sukkavissatṭhīti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato rāgo pahīno, natthi tassa asuci sukkavissatṭhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṃ pahīnaṃ, natthi tassa asuci sukkavissatṭhīti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato anottappaṃ pahīnaṃ, natthi tassa asuci sukkavissatṭhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya -pa- mohappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, natthi tassa asuci sukkavissatṭhīti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato anottappapahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, natthi tassa asuci sukkavissatṭhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbāṃ sacchikataṃ, natthi tassa asuci sukkavissatṭhīti, āmantā. Sadhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbāṃ sacchikataṃ, natthi tassa asuci sukkavissatṭhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

313. * Atthi arahato asuci sukkavissatṭhīti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “ye te¹ bhikkhave bhikkhū puthujjanā sīlasampannā satā sampajānā niddaṃ okkamanti, tesaṃ asuci na muccati. Yepi te bhikkhave bāhirakā isayo kāmesu vītarāgā, tesampi asuci na muccati. Aṭṭhānametaṃ bhikkhave anavakāso yaṃ arahato asuci mucceyyā”²ti² attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi arahato asuci sukkavissatṭhī”ti.

1. Ye keci (Sī)

2. Vi 3. 409 piṭṭhe atthato samānaṃ; Aṃ 2. 219 piṭṭhepi passitabbaṃ.

+ Na vattabbaṃ “atthi arahato parūpahāro”ti, āmantā. Nanu arahato cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ pare upasamhareyyunti, āmantā. Hañci arahato cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ pare upasamhareyyum, tena vata re vattabbe “atthi arahato parūpahāro”ti.

* Arahato cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ pare upasamhareyyunti atthi arahato parūpahāroti, āmantā. Arahato sotāpattiṭṭhānaṃ vā sakadāgāmiṭṭhānaṃ vā anāgāmiṭṭhānaṃ vā arahattaṃ vā pare upasamhareyyunti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Parūpahārakathā niṭṭhitā.

2. Dutiyavagga

(11) 2. Aññānakathā

314. * Atthi arahato aññānanti, āmantā. Atthi arahato avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutṭhānaṃ avijjāsaṃyojanaṃ avijjānīvaraṇanti, na hevaṃ vattabbe. Natthi arahato avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutṭhānaṃ avijjāsaṃyojanaṃ avijjānīvaraṇanti, āmantā. Hañci natthi arahato avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutṭhānaṃ avijjāsaṃyojanaṃ avijjānīvaraṇanti, na ca vata re vattabbe “atthi arahato aññānan”ti.

* Atthi puthujjanassa aññānaṃ, atthi tassa avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutṭhānaṃ avijjāsaṃyojanaṃ avijjānīvaraṇanti, āmantā. Atthi arahato aññānaṃ, atthi tassa avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutṭhānaṃ avijjāsaṃyojanaṃ avijjānīvaraṇanti, na hevaṃ vattabbe.

* Atthi arahato aññānaṃ, natthi tassa avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutṭhānaṃ avijjāsaṃyojanaṃ

avijjānīvaraṇanti, āmantā. Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, natthi tassa avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyuṭṭhānaṃ avijjāsamyojanaṃ avijjānīvaraṇanti, na hevaṃ vattabbe.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Arahā aññāṇapakato pāṇaṃ haneyya. Adinnaṃ ādiyeyya. Musā bhaṇeyya. Pisunaṃ bhaṇeyya. Pharusāṃ bhaṇeyya. Samphaṃ palapeyya. Sandhiṃ chindeyya. Nillopaṃ hareyya. Ekāgāriyaṃ kareyya. Paripantho tiṭṭheyya. Paradāraṃ gaccheyya. Gāmaghātaṃ kareyya. Nigamaghātaṃ kareyyāti, na hevaṃ vattabbe.

* Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ puthujjano aññāṇapakato pāṇaṃ haneyya. Adinnaṃ ādiyeyya. Musā bhaṇeyya -pa- gāmaghātaṃ kareyya. Nigamaghātaṃ kareyyāti, āmantā. Atthi arahato aññāṇaṃ arahā aññāṇapakato pāṇaṃ haneyya. Adinnaṃ ādiyeyya -pa- gāmaghātaṃ kareyya. Nigamaghātaṃ kareyyāti, na hevaṃ vattabbe.

* Atthi arahato aññāṇaṃ na ca arahā aññāṇapakato pāṇaṃ haneyya. Adinnaṃ ādiyeyya -pa- gāmaghātaṃ kareyya. Nigamaghātaṃ kareyyāti, āmantā. Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, na ca puthujjano aññāṇapakato pāṇaṃ haneyya. Adinnaṃ ādiyeyya -pa- gāmaghātaṃ kareyya. Nigamaghātaṃ kareyyāti, na hevaṃ vattabbe.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Atthi arahato Satthari aññāṇaṃ, dhamme aññāṇaṃ, saṃghe aññāṇaṃ sikkhāya aññāṇaṃ, pubbante aññāṇaṃ, aparante aññāṇaṃ, pubbantāparante aññāṇaṃ, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu aññāṇanti, na hevaṃ vattabbe.

* Natthi arahato Satthari aññāṇaṃ, dhamme aññāṇaṃ, saṃghe aññāṇaṃ, sikkhāya aññāṇaṃ, pubbante aññāṇaṃ, aparante aññāṇaṃ, pubbantāparante aññāṇaṃ, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu aññāṇanti, āmantā. Hañci natthi arahato Satthari aññāṇaṃ, dhamme aññāṇaṃ, saṃghe aññāṇaṃ -pa- idappaccayatāpaṭicca samuppannesu dhammesu aññāṇaṃ, no ca vata re vattabbe “atthi arahato aññāṇaṃ”ti.

* Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, atthi tassa Satthari aññāṇaṃ, dhamme aññāṇaṃ, saṃghe aññāṇaṃ -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu

aññāṇanti, āmantā. Atthi arahato aññāṇaṃ, atthi tassa Satthari aññāṇaṃ,, dhamme aññāṇaṃ, saṃghe aññāṇaṃ -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu aññāṇanti, na hevaṃ vattabbe.

* Atthi arahato aññāṇaṃ, natthi tassa Satthari aññāṇaṃ, dhamme aññāṇaṃ saṃghe aññāṇaṃ -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu aññāṇanti, āmantā. Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, natthi tassa Satthari aññāṇaṃ, dhamme aññāṇaṃ, saṃghe aññāṇaṃ -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu aññāṇanti, na hevaṃ vattabbe.

315. * Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatim anuppādadhammoti, āmantā. Hañci arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatim anuppādadhammo, no ca vata re vattabbe “atthi arahato aññāṇaṃ”ti.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatim anuppādadhammanti, āmantā. Hañci arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatim anuppādadhammaṃ, no ca vata re vattabbe “atthi arahato aññāṇaṃ”ti.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu arahato rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitāti, āmantā. Hañci arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no ca vata re vattabbe “atthi arahato aññāṇaṃ”ti.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu arahato dosappahānāya -pa- mohappahānāya -pa-. Anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitāti, āmantā. Hañci arahato anottappapahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no ca vata re vattabbe “atthi arahato aññāṇaṃ”ti.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbhaṃ sacchikatanti, āmantā. Hañci arahā vītarāgo -pa- sacchikātabbhaṃ sacchikataṃ, no ca vata re vattabbe “atthi arahato aññāṇan”ti.

316. * Atthi arahato aññāṇanti? Sadhammakusalassa arahato atthi aññāṇaṃ, paradhammakusalassa arahato natthi aññāṇanti. Sadhammakusalassa arahato atthi aññāṇanti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato atthi aññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato natthi aññāṇanti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato natthi aññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato rāgo pahīno, atthi tassa aññāṇanti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato rāgo pahīno, atthi tassa aññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa aññāṇanti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa aññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa aññāṇanti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa aññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato dosappahānāya -pa- mohappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa aññāṇanti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato anottappapahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa aññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbhaṃ sacchikataṃ, atthi tassa aññāṇanti, āmantā. Paradhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbhaṃ sacchikataṃ, atthi tassa aññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paraddhammakusalassa arahato rāgo pahīno, natthi tassa aññāṇanti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato rāgo pahīno, natthi tassa aññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paraddhammakusalassa arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṃ pahīnaṃ, natthi tassa aññāṇanti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato anottappaṃ pahīnaṃ natthi tassa aññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paraddhammakusalassa arahato rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya. Mohappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, natthi tassa aññāṇanti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato anottappapahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, natthi tassa aññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paraddhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, natthi tassa aññāṇanti, āmantā. Sadhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, natthi tassa aññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

317. * Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “jānatohaṃ¹ bhikkhave passato āsavānaṃ khayāṃ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñci bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayā hoti, ‘iti rūpaṃ, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo. Iti vedanā -pa-. Iti saññā. Iti saṅkhārā. Iti viññāṇaṃ, iti viññāṇassa samudayo, iti viññāṇassa atthaṅgamoti. Evaṃ kho bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayā hoti”²ti² attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi arahato aññāṇan”ti.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “jānatohaṃ bhikkhave passato āsavānaṃ khayāṃ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñca bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ

1. Jānatāhaṃ (Sī), jānatvāhaṃ (Syā, I, Ka)

2. Saṃ 2. 124; Khu 1. 265; Saṃ 3. 380; Ma 1. 9 piṭṭhesu.

khayo hoti, ‘idaṃ dukkhaṇ’ti bhikkhave jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ‘ayaṃ dukkhasamudayo’ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ‘ayaṃ dukkhaṇirodho’ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ‘ayaṃ dukkhaṇirodhagāmini paṭipadā’ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti. Evaṃ kho bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayō hoti”¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi arahato aññāṇaṇ”ti.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “sabbaṃ bhikkhave anabhijānaṃ aparijānaṃ avirājayaṃ appajahaṃ abhabbo dukkhakkhayāya, sabbaṇca kho bhikkhave abhijānaṃ parijānaṃ virājayaṃ pajahaṃ bhabbo dukkhakkhayāyā”² attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi arahato aññāṇaṇ”ti.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Sahāvassa dassanasampadāya,
Tayassu dhammā jahitā bhavanti.
Sakkāyadiṭṭhī vicikicchitaṇca,
Sīlabbataṃ vāpi yadatthi kiñci.
Catūhapāyehi ca vippamutto,
Chaccābhiṭṭhānāni abhabba kātun”ti.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi arahato aññāṇaṇ”ti.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “yasmiṃ bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṃ vītamalaṃ dhammacakkhuṃ udapādi ‘yaṃ kiñci samudayadhammaṃ, sabbaṃ taṃ nirodhadhammaṇ’ti. Saha dassanuppādā bhikkhave ariyasāvakassa tīṇi saṃyojanāni pahīyanti, sakkāyadiṭṭhī vicikicchā sīlabbataparāmāso”² attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi arahato aññāṇaṇ”ti.

1. Saṃ 3. 380 piṭṭhe.

2. Saṃ 2. 249 piṭṭhe; Khu 1. 197 Itivuttakepi.

+ Na vattabbaṃ “atthi arahato aññāṇaṃ”ti, āmantā. Nanu arahā itthipurisānaṃ nāmagottaṃ na jāneyya, maggāmaggaṃ na jāneyya, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ nāmaṃ na jāneyyāti, āmantā. Hañci arahā itthipurisānaṃ nāmagottaṃ na jāneyya, maggāmaggaṃ na jāneyya, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ nāmaṃ na jāneyya, tena vata re vattabbe “atthi arahato aññāṇaṃ”ti.

* Arahā itthipurisānaṃ nāmagottaṃ na jāneyya, maggāmaggaṃ na jāneyya, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ nāmaṃ na jāneyyāti, atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Arahā sotāpattiphalaṃ vā sakadagāmiphalaṃ vā anāgāmiphalaṃ vā arahattaṃ vā na jāneyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Aññāṇakathā niṭṭhitā.

2. Dutiyavagga

(12) 3. Kaṅkhākathā

318. * Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Atthi arahato vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaṃyojanaṃ vicikicchānīvaraṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Natthi arahato vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaṃyojanaṃ vicikicchānīvaraṇanti, āmantā. Hañci natthi arahato vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaṃyojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ, na ca vata re vattabbe “atthi arahato kaṅkhā”ti.

* Atthi puthujjanassa kaṅkhā, atthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaṃyojanaṃ vicikicchānīvaraṇanti, āmantā. Atthi arahato kaṅkhā, atthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaṃyojanaṃ vicikicchānīvaraṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato kaṅkhā, natthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaṃyojanaṃ vicikicchānīvaraṇanti, āmantā. Atthi puthujjanassa kaṅkhā,

natthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaṃyojanaṃ vicikicchānīvaraṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Atthi arahato Satthari kaṅkhā, dhamme kaṅkhā, saṃghe kaṅkhā, sikkhāya kaṅkhā, pubbante kaṅkhā, aparante kaṅkhā, pubbantāparante kaṅkhā, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhāti, na hevaṃ vattabbe.

* Natthi arahato Satthari kaṅkhā dhamme kaṅkhā -pa- idappaccayatāpaṭicca samuppannesu dhammesu kaṅkhāti, āmantā. Hañci natthi arahato Satthari kaṅkhā, dhamme kaṅkhā -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhā, no ca vata re vattabbe “atthi arahato kaṅkhā”ti.

* Atthi puthujjanassa kaṅkhā, atthi tassa Satthari kaṅkhā, dhamme kaṅkhā -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhāti, āmantā. Atthi arahato kaṅkhā, atthi tassa Satthari kaṅkhā, dhamme kaṅkhā -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhāti, na hevaṃ vattabbe.

* Atthi arahato kaṅkhā, natthi tassa Satthari kaṅkhā, dhamme kaṅkhā -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhāti, āmantā. Atthi puthujjanassa kaṅkhā, natthi tassa Satthari kaṅkhā, dhamme kaṅkhā -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhāti, na hevaṃ vattabbe.

319. * Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Nanu arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatim anuppādadhammoti, āmantā. Hañci arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatim anuppādadhammo, no ca vata re vattabbe “atthi arahato kaṅkhā”ti.

* Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Nanu arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṃ pahīnaṃ -pa- rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā. Nanu arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṃ sacchikatanti, āmantā. Hañci arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, no ca vata re vattabbe “atthi arahato kaṅkhā”ti.

320. * Atthi arahato kaṅkhāti? Sadhammakusalassa arahato atthi kaṅkhā, paraddhammakusalassa arahato natthi kaṅkhāti. Sadhammakusalassa arahato atthi kaṅkhāti, āmantā. Paraddhammakusalassa arahato atthi kaṅkhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paraddhammakusalassa arahato natthi kaṅkhāti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato natthi kaṅkhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato rāgo pahīno, atthi tassa kaṅkhāti, āmantā. Paraddhammakusalassa arahato rāgo pahīno, atthi tassa kaṅkhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṃ pahīnaṃ -pa- rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya -pa- mohappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa-. Sadhammakusalā arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, atthi tassa kaṅkhāti, āmantā. Paraddhammakusalā arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, atthi tassa kaṅkhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paraddhammakusalassa arahato rāgo pahīno, natthi tassa kaṅkhāti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato rāgo pahīno, natthi tassa kaṅkhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paraddhammakusalassa arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṃ pahīnaṃ -pa- rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya -pa- mohappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa-. Paraddhammakusalā arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, natthi tassa kaṅkhāti, āmantā. Sadhammakusalā arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, natthi tassa kaṅkhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

321. * Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “jānato haṃ bhikkhave passato āsavānaṃ khayaṃ vadāmi, no ajānato

no apassato. Kiñca bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayō hoti, ‘iti rūpaṃ -pa- iti viññāṇassa atthaṅgamo’ti. Evaṃ kho bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayō hoti”ti, attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi arahato kaṅkhā”ti.

* Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “jānatohaṃ bhikkhave passato āsavānaṃ khayaṃ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñca bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayō hoti, ‘idaṃ dukkhaṇ’ti bhikkhave -pa- ‘ayaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti. Evaṃ kho bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayō hoti”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi arahato kaṅkhā”ti.

* Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “sabbaṃ bhikkhave anabhijānaṃ aparijānaṃ avirājayaṃ appajahaṃ abhabbo dukkhakkhayāya, sabbañca kho bhikkhave abhijānaṃ parijānaṃ virājayaṃ pajahaṃ bhabbo dukkhakkhayāyā”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi arahato kaṅkhā”ti.

* Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “sahāvassa dassanasampadāya -pa- chaccābhiññānāni abhabba kātun”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi arahato kaṅkhā”ti.

* Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “yasmiṃ bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṃ vītamalaṃ dhammacakkhuṃ udapādi ‘yaṃ kiñci samudayadhammaṃ, sabbaṃ taṃ nirodhadhammaṇ’ti. Saha dassanuppādā bhikkhave ariyasāvakassa tīṇi saṃyojanāni pahīyanti sakkāyadīṭṭhi vicikicchā sīlabbataparāmāso”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi arahato kaṅkhā”ti.

* Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Yadā have pātubhavanti dhammā,
Ātāpino jhāyato brāhmaṇassa.
Athassa kaṅkhā vapayanti sabbā,
Yato pajānāti sahetudhammaṇ”ti.

“Yadā have pātubhavanti dhammā,
 Ātāpino jhāyato brāhmaṇassa.
 Athassa kaṅkhā vapayanti sabbā,
 Yato khayam paccayānam avedī”ti.

“Yadā have pātubhavanti dhammā,
 Ātāpino jhāyato brāhmaṇassa.
 Vidhūpayam tiṭṭhati mārasenam,
 Sūriyova¹ obhāsayamantalikkhan”ti².

“Yā kāci kaṅkhā idha vā huram vā,
 Sakavediyā vā paravediyā vā.
 Jhāyino³ tā pajahanti sabbā,
 Ātāpino brahmacariyam carantā”ti⁴.

“Ye kaṅkhāsamatikkantā, kaṅkhābhūtesu paṇisu.
 Asamsayā visamyuttā, tesu dinnam mahapphalan”ti.

“Etādisī dhammapakāsanettha,
 Na tattha kiṃ kaṅkhati koci sāvako.
 Nitthiṇṇa-ogham⁵ vicikicchachinnam,
 Buddham namassāma jinaṃ janindā”ti⁶.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabham “atthi arahato kaṅkhā”ti.

+ Na vattabham “atthi arahato kaṅkhā”ti, āmantā. Nanu arahā itthipurisānam nāmagotte kaṅkheyya, maggāmagge kaṅkheyya, tiṇakaṭṭhavanappatīnam nāme kaṅkheyyāti, āmantā. Hañci arahā itthipurisānam nāmagotte kaṅkheyya, maggāmagge kaṅkheyya, tiṇakaṭṭhavanappatīnam nāme kaṅkheyya, tena vata re vattabbe “atthi arahato kaṅkhā”ti.

1. Suriyova (Sī, Syā, Kam, I)

2. Vi 3. 2 piṭṭhe; Khu 1. 78-79 piṭṭhesupi.

3. Ye jhāyino (Udāne)

4. Khu 1. 149 Udāne.

5. Nittiṇṇa-ogham (Sī, Ka), nittiṇṇa-ogham (Syā, Kam)

6. Dī 2. 219 piṭṭhe.

* Arahā itthipurisānaṃ nāmagotte kaṅkheyya, maggāmagge kaṅkheyya, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ nāme kaṅkheyyāti atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Arahā sotāpattiphale vā sakadāgāmiphale vā anāgāmiphale vā arahatte vā kaṅkheyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Kaṅkhākathā niṭṭhitā.

2. Dutiyavagga

(13) 4. Paravitāraṇakathā

322. * Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Arahā paraneyyo parapattiyo parapaccayo parapaṭibaddhabhū, na jānāti na passati sammūḷho asampajānoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nanu arahā na paraneyyo na parapattiyo na parapaccayo na parapaṭibaddhabhū, jānāti passati asammūḷho sampajānoti, āmantā. Hañci arahā na paraneyyo na parapattiyo na parapaccayo na parapaṭibaddhabhū, jānāti passati asammūḷho sampajāno, no ca vata re vattabbe “atthi arahato paravitāraṇā”ti.

* Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, so ca paraneyyo parapattiyo parapaccayo parapaṭibaddhabhū, na jānāti na passati sammūḷho asampajānoti, āmantā. Atthi arahato paravitāraṇā, so ca paraneyyo parapattiyo parapaccayo parapaṭibaddhabhū, na jānāti na passati sammūḷho asampajānoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato paravitāraṇā, so ca na paraneyyo na parapattiyo na parapaccayo na parapaṭibaddhabhū, jānāti passati asammūḷho sampajānoti, āmantā. Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, so ca na paraneyyo na parapattiyo na parapaccayo na parapaṭibaddhabhū, jānāti passati asammūḷho sampajānoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Atthi arahato Satthari paravitāraṇā, dhamme paravitāraṇā, saṃghe paravitāraṇā,

sikkhāya paravitāraṇā, pubbante paravitāraṇā, aparante paravitāraṇāṃ pubbantāparante paravitāraṇā, idappaccayatāpaṭīccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Natthi arahato Satthari paravitāraṇā, dhamme paravitāraṇā -pa- idappaccayatāpaṭīccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇāti, āmantā. Hañci natthi arahato Satthari paravitāraṇā, dhamme paravitāraṇā -pa- idappaccayatāpaṭīcca samuppannesu dhammesu paravitāraṇā, no ca vata re vattabbe “atthi arahato paravitāraṇā”ti.

* Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, atthi tassa Satthari paravitāraṇā, dhamme paravitāraṇā -pa- idappaccayatāpaṭīccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇāti, āmantā. Atthi arahato paravitāraṇā, atthi tassa Satthari paravitāraṇā, dhamme paravitāraṇā -pa- idappaccayatāpaṭīccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato paravitāraṇā, natthi tassa Satthari paravitāraṇā dhamme paravitāraṇā -pa- idappaccayatāpaṭīccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇāti, āmantā. Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, natthi tassa Satthari paravitāraṇā, dhamme paravitāraṇā -pa- idappaccayatāpaṭīccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

323. * Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Nanu arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatim anuppādadhammoti, āmantā. Hañci arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatim anuppādadhammo, no ca vata re vattabbe “atthi arahato paravitāraṇā”ti.

* Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Nanu arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatim anuppādadhammaṃ -pa- rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa-.

Nanu arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbāṃ sacchikatanti, āmantā. Hañci arahā vītarāgo vītadoso vītamoho sacchikātabbāṃ sacchikatāṃ, no ca vata re vattabbe “atthi arahato paravitāraṇā”ti.

324. * Atthi arahato paravitāraṇāti? Sadhammakusalassa arahato atthi paravitāraṇā, paradhammakusalassa arahato natthi paravitāraṇāti. Sadhammakusalassa arahato atthi paravitāraṇāti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato atthi paravitāraṇāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato natthi paravitāraṇāti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato natthi paravitāraṇāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato rāgo pahīno, atthi tassa paravitāraṇāti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato rāgo pahīno, atthi tassa paravitāraṇāti, na hevaṃ vattabbe.

* Sadhammakusalassa arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṃ pahīnaṃ -pa- rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa-. Sadhammakusalassa arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbāṃ sacchikatāṃ, atthi tassa paravitāraṇāti, āmantā. Paradhammakusalassa arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbāṃ sacchikatāṃ, atthi tassa paravitāraṇāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato rāgo pahīno, natthi tassa paravitāraṇāti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato rāgo pahīno, natthi tassa paravitāraṇāti, na hevaṃ vattabbe.

* Paradhammakusalassa arahato doso pahīno. Moho pahīno -pa- anottappaṃ pahīnaṃ -pa- rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa-. Paradhammakusalassa arahā

vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbāṃ sacchikatāṃ, natthi tassa paravitāraṇāti, āmantā. Sadhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbāṃ sacchikatāṃ. natthi tassa paravitāraṇāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

325. * Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “jānato haṃ bhikkhave passato āsavānaṃ khayaṃ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñci bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayoti, ‘iti rūpaṃ -pa- iti viññāṇassa atthaṅgamo’ti. Evaṃ kho bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayoti”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi arahato paravitāraṇā”ti.

* Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “jānato haṃ bhikkhave passato āsavānaṃ khayaṃ vadāmi, no ajānato no apassato, kiñca bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayoti, ‘idaṃ dukkhaṃ’ti bhikkhave jānato passato āsavānaṃ khayoti, ‘ayaṃ dukkhasamudayo’ti -pa- ‘ayaṃ dukkhanirodho’ti -pa- ‘ayaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti jānato passato āsavānaṃ khayoti. Evaṃ kho bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayoti”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi arahato paravitāraṇā”ti.

* Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “sabbāṃ bhikkhave anabhijānaṃ aparijānaṃ avirājayaṃ appajahaṃ abhabbo dukkhakkhayāya. Sabbañca kho bhikkhave abhijānaṃ parijānaṃ virājayaṃ pajahaṃ bhabbo dukkhakkhayāya”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi arahato paravitāraṇā”ti.

* Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “sahāvassa dassanasampadāya -pa- chaccābhiṭṭhānāni abhabba kātun”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi arahato paravitāraṇā”ti.

* Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “yasmim̐ bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṃ vītamalaṃ dhammacakkhuṃ udapādi ‘yaṃ kiñci samudayadhammaṃ, sabbaṃ taṃ nirodhadhammaṃ’ti. Saha dassanuppādā bhikkhave ariyasāvakassa tīṇi saṃyojanāni pahīyanti sakkāyadiṭṭhi vicikicchā sīlabbataparāmāso”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi arahato paravitāraṇā”ti.

* Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Nāhaṃ sahissāmi¹ pamocanāya,
Kathamkathim̐ dhotaka kañci² loke.
Dhammañca seṭṭhaṃ abhijānamāno,
Evaṃ tuvaṃ oghamimaṃ taresi”ti³.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “atthi arahato paravitāraṇā”ti.

+ Na vattabbaṃ “atthi arahato paravitāraṇā”ti, āmantā. Nanu arahato itthipurisānaṃ nāmagottaṃ pare vitāreyyūṃ, maggāmaggaṃ pare vitāreyyūṃ, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ nāmaṃ pare vitāreyyunti, āmantā. Hañci arahato itthipurisānaṃ nāmagottaṃ pare vitāreyyūṃ, maggāmaggaṃ pare vitāreyyūṃ, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ nāmaṃ pare vitāreyyūṃ, tena vata re vattabbe “atthi arahato paravitāraṇā”ti.

* Arahato itthipurisānaṃ nāmagottaṃ pare vitāreyyūṃ, maggāmaggaṃ pare vitāreyyūṃ, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ nāmaṃ pare vitāreyyunti atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Arahato sotāpattiphalaṃ vā sakadāgāmiphalaṃ vā anāgāmiphalaṃ vā arahattaṃ vā pare vitāreyyunti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Paravitāraṇakathā niṭṭhitā.

1. Gamissāmi (Sī, Syā, Ka), samihāmi (I)

2. Kiñci (Ka)

3. Khu 1. 439 Suttanipāte; Khu 8. 94 Cūḷaniddese ca.

2. Dutiyavagga

(14) 5. Vacībheda-kathā

326. * Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Sabbattha samāpannānaṃ atthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Sabbadā samāpannānaṃ atthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Sabbesaṃ samāpannānaṃ atthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Sabbasamāpattīsu atthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Samāpannassa atthi kāyabhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa natthi kāyabhedoti, āmantā. Samāpannassa natthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa atthi vācā, atthi vacībhedoti, āmantā. Samāpannassa atthi kāyo, atthi kāyabhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa atthi kāyo, natthi kāyabhedoti, āmantā. Samāpannassa atthi vācā, natthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

327. * “Dukkhan”ti jānanto “dukkhan”ti vācaṃ bhāsatīti, āmantā. “Samudayo”ti jānanto “samudayo”ti vācaṃ bhāsatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* “Dukkhan”ti jānanto “dukkhan”ti vācaṃ bhāsatīti, āmantā. “Nirodho”ti jānanto “nirodho”ti vācaṃ bhāsatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* “Dukkhan”ti jānanto “dukkhan”ti vācaṃ bhāsatīti, āmantā. “Maggo”ti jānanto “maggo”ti vācaṃ bhāsatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* “Samudayo”ti jānanto na ca “samudayo”ti vācam bhāsatīti, āmantā.
 “Dukkhan”ti jānanto na ca “dukkhan”ti vācam bhāsatīti, na hevaṃ vattabbe
 -pa-.

* “Nirodho”ti jānanto na ca “nirodho”ti vācam bhāsatīti, āmantā.
 “Dukkhan”ti jānanto na ca “dukkhan”ti vācam bhāsatīti, na hevaṃ vattabbe
 -pa-.

* “Maggo”ti jānanto na ca “maggo”ti vācam bhāsatīti, āmantā.
 “Dukkhan”ti jānanto na ca “dukkhan”ti vācam bhāsatīti, na hevaṃ vattabbe
 -pa-.

328. * Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Ñāṇaṃ kiṃgocaranti,
 ñāṇaṃ saccagocaranti. Sotaṃ saccagocaranti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā, sotaṃ kiṃgocaranti. Sotaṃ
 saddagocaranti. Ñāṇaṃ saddagocaranti, na hevaṃ vattabbe.

* Samāpannassa atthi vacībhedo ñāṇaṃ saccagocaraṃ, sotaṃ
 saddagocaranti, āmantā. Hañci ñāṇaṃ saccagocaraṃ, sotaṃ saddagocaraṃ,
 no ca vata re vattabbe “samāpannassa atthi vacībhedo”ti.

* Samāpannassa atthi vacībhedo ñāṇaṃ saccagocaraṃ, sotaṃ
 saddagocaranti, āmantā. Dvinnāṃ phassānaṃ, dvinnāṃ vedanānaṃ,
 dvinnāṃ saññānaṃ, dvinnāṃ cetanānaṃ, dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ
 hotīti, na hevaṃ vattabbe.

329. * Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Pathavīkaṣiṇaṃ
 samāpattiṃ samāpannassa atthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe.

* Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Āpokasiṇaṃ -pa-.
 Tejokasiṇaṃ. Vāyokasiṇaṃ. Nīlakasiṇaṃ. Pītakasiṇaṃ. Lohitakasiṇaṃ.
 Odātakasiṇaṃ. Ākāsaṇāñcāyatanaṃ. Viññāṇaṇcāyatanaṃ.
 Ākiñcaṇñāyatanaṃ -pa-. Nevasaññānāsaññāyatanaṃ samāpannassa atthi
 vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Pathavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā.
 Hañci pathavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa natthi vacībhedo, no ca
 vata re vattabbe “samāpannassa atthi vacībhedo”ti.

Āpokasiṇaṃ. Tejokasiṇaṃ. Vāyokasiṇaṃ. Nīlakasiṇaṃ. Pītakasiṇaṃ. Lohitakasiṇaṃ. Odātakasiṇaṃ. Ākāśāṇācāyatanaṃ. Viññāṇācāyatanaṃ. Ākiñcaṇṇāyatanaṃ. Nevasaññānāsaññāyatanaṃ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā. Hañci nevasaññānāsaññāyatanaṃ samāpannassa natthi vacībhedo, no ca vata re vattabbe “samāpannassa atthi vacībhedo”ti.

* Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Lokiyasamāpattiṃ samāpannassa atthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Lokiyaṃ paṭhamāṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Lokiyaṃ dutiyaṃ jhānaṃ. Tatiyaṃ jhānaṃ. Catutthaṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Lokiyaṃ samāpattiṃ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā. Hañci lokiyaṃ samāpattiṃ samāpannassa natthi vacībhedo, no ca vata re vattabbe “samāpannassa atthi vacībhedo”ti.

* Lokiyaṃ paṭhamāṃ jhānaṃ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā. Hañci lokiyaṃ paṭhamāṃ jhānaṃ samāpannassa natthi vacībhedo, no ca vata re vattabbe “samāpannassa atthi vacībhedo”ti.

* Lokiyaṃ dutiyaṃ jhānaṃ. Tatiyaṃ jhānaṃ. Catutthaṃ jhānaṃ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā. Hañci lokiyaṃ catutthaṃ jhānaṃ samāpannassa natthi vacībhedo, no ca vata re vattabbe “samāpannassa atthi vacībhedo”ti.

330. * Lokuttaraṃ paṭhamāṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Lokiyaṃ paṭhamāṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Lokuttaraṃ paṭhamāṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Lokiyaṃ dutiyaṃ jhānaṃ. Tatiyaṃ jhānaṃ. Catutthaṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Lokiyaṃ paṭhamāṃ jhānaṃ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā. Lokuttaraṃ paṭhamāṃ jhānaṃ samāpannassa natthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Lokiyaṃ dutiyaṃ jhānaṃ. Tatiyaṃ jhānaṃ. Catutthaṃ jhānaṃ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā. Lokuttaraṃ paṭhamāṃ jhānaṃ samāpannassa natthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

331. * Lokuttaraṃ paṭhamāṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Lokuttaraṃ dutiyaṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Lokuttaraṃ paṭhamāṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Lokuttaraṃ tatiyaṃ jhānaṃ. Catutthaṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Lokuttaraṃ dutiyaṃ jhānaṃ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā. Lokuttaraṃ paṭhamāṃ jhānaṃ samāpannassa natthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Lokuttaraṃ dutiyaṃ jhānaṃ. Tatiyaṃ jhānaṃ. Catutthaṃ jhānaṃ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā. Lokuttaraṃ paṭhamāṃ jhānaṃ samāpannassa natthi vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

332. + Na vattabbaṃ “samāpannassa atthi vacībhedo”ti, āmantā. Nanu vitakkavicārā vacīsaṅkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamāṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārāti, āmantā. Hañci vitakkavicārā vacīsaṅkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamāṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, tena vata re vattabbe “samāpannassa atthi vacībhedo”ti.

* Vitakkavicārā vacīsaṅkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamāṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārāti¹ atthi tassa vacībhedoti, āmantā. Pathavīkaṣiṇaṃ paṭhamāṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Atthi vitakkavicārā (Syā) evamuparipi.

* Vitakkavicārā vacīsaṅkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānam samāpannassa atthi vitakkavicārāti atthi tassa vacībhedoti, āmantā. Āpokasiṇam tejokasiṇam. Vāyokasiṇam. Nīlakasiṇam. Pītakasiṇam. Lohitakasiṇam. Odātakasiṇam paṭhamam jhānam samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Na vattabham “samāpannassa atthi vacībhedo”ti, āmantā. Nanu vitakkasamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānam samāpannassa atthi vitakkavicārāti, āmantā. Hañci vitakkasamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānam samāpannassa atthi vitakkavicārā, tena vate re vattabbe “samāpannassa atthi vacībhedo”ti.

* Vitakkasamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānam samāpannassa atthi vitakkavicārāti atthi tassa vacībhedoti, āmantā. Saññāsamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, dutiyam jhānam samāpannassa atthi saññā, atthi tassa vitakkavicārāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Vitakkasamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānam samāpannassa atthi vitakkavicārāti atthi tassa vacībhedoti, āmantā. Saññāsamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, tatiyam jhānam -pa-. Catuttham jhānam. Ākāsaṇācāyatanam. Viññāṇācāyatanam. Ākiñcaññāyatanam samāpannassa atthi saññā, atthi tassa vitakkavicārāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

333. * Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Nanu “paṭhamam jhānam samāpannassa vācā niruddhā hotī”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Hañci “paṭhamam jhānam samāpannassavācā niruddhā hotī”ti attheva suttantoti, no ca vata re vattabbe “samāpannassa atthi vacībhedo”ti.

* “Paṭhamam jhānam samāpannassa vācā niruddhā hotī”ti¹ attheva suttanto”ti atthi tassa vacībhedoti, āmantā. “Dutiyam jhānam samāpannassa vitakkavicārā niruddhā hotī”ti¹ attheva suttanto”ti atthi tassa vitakkavicārāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* “Paṭhamam jhānam samāpannassa vācā niruddhā hotī”ti¹ attheva suttanto”ti atthi tassa vacībhedoti, āmantā. “Tatiyam jhānam

1. Saṃ 2. 418, 420 piṭṭhesu.

samāpannassa pīti niruddhā hoti. Catutthaṃ jhānaṃ samāpannassa assāsapassāsā niruddhā honti. Ākāsānañcāyatanam samāpannassa rūpasāññā niruddhā hoti. Viññāṇañcāyatanam samāpannassa ākāsānañcāyatanasaññā niruddhā hoti. Ākiñcaññāyatanam samāpannassa viññāṇañcāyatanasaññā niruddhā hoti. Nevasaññānāsaññāyatanam samāpannassa ākiñcaññāyatanasaññā niruddhā hoti. Saññāvedayitanirodham samāpannassa saññā ca vedanā ca niruddhā hontīti¹ attheva suttanto”ti atthi tassa saññā ca vedanā cāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Na vattabham “samāpannassa atthi vacībhedo”ti, āmantā. Nanu paṭhamassa jhānassa saddo kaṇḍako² vutto Bhagavatāti³, āmantā. Hañci paṭhamassa jhānassa saddo kaṇḍako vutto Bhagavatā, tena vata re vattabbe “samāpannassa atthi vacībhedo”ti.

* Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇḍako vutto Bhagavatāti samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Dutiyassa jhānassa vitakkavicārā kaṇḍako vutto Bhagavatā. Tatiyassa jhānassa pīti kaṇḍako vutto Bhagavatā. Catutthassa jhānassa assāsapassāsā kaṇḍako vutto Bhagavatā⁴. Ākāsānañcāyatanam samāpannassa rūpasāññā kaṇḍako vutto Bhagavatā. Viññāṇañcāyatanam samāpannassa ākāsānañcāyatanasaññā kaṇḍako vutto Bhagavatā. Ākiñcaññāyatanam samāpannassa viññāṇañcāyatanasaññā kaṇḍako vutto Bhagavatā. Nevasaññānāsaññāyatanam samāpannassa ākiñcaññāyatanasaññā kaṇḍako vutto Bhagavatā. Saññāvedayitanirodham samāpannassa saññā ca vedanā ca kaṇḍako vutto Bhagavatā⁴, atthi tassa saññā ca vedanā cāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Na vattabham “samāpannassa atthi vacībhedo”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Sikhissā Ānanda Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa Abhibhū nāma sāvako brahmaloke ṭhito dasasahassilokadhātum sarena viññāpesi—

1. Saṃ 2. 418, 420; Aṃ 3. 208; Dī 3. 221, 255 piṭṭhesu.

2. Kaṇḍako (Syā) Aṃ 3. 363 piṭṭhepi.

3. Aṃ 3. 363 piṭṭhe Kaṇḍakasuttaṃ nissāya pucchati.

4. Aṃ 3. 363 piṭṭhe.

Ārabbhatha nikkamatha, yuñjatha Buddhasāsane.

Dhunātha maccuno senaṃ, naḷāgāraṃva kuñjaro.

Yo imasmiṃ dhammavinaye, appamatto vihassati¹.

Pahāya jātisaṃsāraṃ, dukkhassantaṃ karissatī”ti².

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi samāpannassa atthi vacībhedoti.

Vacībhedakathā niṭṭhitā.

2. Dutiyavagga

(15) 6. Dukkāhāarakathā

334. * Dukkāhāro maggaṅgaṃ maggapariyāpannanti, āmantā. Ye keci “dukkhaṃ”ti vācaṃ bhāsanti, sabbe te maggaṃ bhāventīti, na hevaṃ vattabbe.

* Ye keci “dukkhaṃ”ti vācaṃ bhāsanti, sabbe te maggaṃ bhāventīti, āmantā. Bālaputhujjanā “dukkhaṃ”ti vācaṃ bhāsanti, bālaputhujjanā maggaṃ bhāventīti, na hevaṃ vattabbe. Mātughātakako. Pitughātakako. Arahantaghātakako. Ruhiruppādakako³. Saṃghabhedako “dukkhaṃ”ti vācaṃ bhāsati, saṃghabhedako maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Dukkāhāarakathā niṭṭhitā.

2. Dutiyavagga

(16) 7. Cittatṭhitikathā

335. * Ekaṃ cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti, āmantā. Upaḍḍhadivaso uppādakkaṇo, upaḍḍhadivaso vayakkhaṇoti, na hevaṃ vattabbe.

1. Vihessati (Sī, Syā, Kaṃ), viharissati (Ka)

2. Aṃ 1. Tikanipāte 228 piṭṭhe; Saṃ 1. 158 piṭṭhe ca.

3. Lohituppādakako (Sī, Ka) aññaṭṭhānesu pana ruhiruppādakotveva dissati.

* Ekaṃ cittaṃ dve divase tiṭṭhatīti, āmantā. Divaso uppādakkaṇo, divaso vayakkhaṇoti, na hevaṃ vattabbe.

* Ekaṃ cittaṃ cattāro divase tiṭṭhati. Aṭṭha divase tiṭṭhati. Dasa divase tiṭṭhati. Vīsati divase tiṭṭhati. Māsaṃ tiṭṭhati. Dve māse tiṭṭhati. Cattāro māse tiṭṭhati. Aṭṭha māse tiṭṭhati. Dasa māse tiṭṭhati. Saṃvaccharaṃ tiṭṭhati. Dve vassāni tiṭṭhati. Cattāri vassāni tiṭṭhati. Aṭṭha vassāni tiṭṭhati. Dasa vassāni tiṭṭhati. Vīsati vassāni tiṭṭhati. Tiṃsa vassāni tiṭṭhati. Cattārīsa vassāni tiṭṭhati. Paññāsa vassāni tiṭṭhati. Vassasataṃ tiṭṭhati. Dve vassasatāni tiṭṭhati. Cattāri vassasatāni tiṭṭhati. Pañca vassasatāni tiṭṭhati. Vassasahassaṃ tiṭṭhati. Dve vassasahassāni tiṭṭhati. Cattāri vassasahassāni tiṭṭhati. Aṭṭha vassasahassāni tiṭṭhati. Soḷasa vassasahassāni tiṭṭhati. Kappaṃ tiṭṭhati. Dve kappe tiṭṭhati. Cattāro kappe tiṭṭhati. Aṭṭha kappe tiṭṭhati. Soḷasa kappe tiṭṭhati. Bāttiṃsa kappe tiṭṭhati. Catusatṭhi kappe tiṭṭhati. Pañca kappasatāni tiṭṭhati. Kappasahassāni tiṭṭhati. Dve kappasahassāni tiṭṭhati. Cattāri kappasahassāni tiṭṭhati. Aṭṭha kappasahassāni tiṭṭhati. Soḷasa kappasahassāni tiṭṭhati. Vīsati kappasahassāni tiṭṭhati. Cattārīsa kappasahassāni tiṭṭhati. Satṭhi kappasahassāni tiṭṭhati. Caturāsīti kappasahassāni tiṭṭhatīti, āmantā. Dvecattārīsa kappasahassāni uppādakkaṇo, dvecattārīsa kappasahassāni vayakkhaṇoti, na hevaṃ vattabbe.

* Ekaṃ cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti, āmantā. Atthaññe dhammā ekāhaṃ bahumpi uppajjitvā nirujjhantīti, āmantā. Te dhammā cittaṇa lahu-parivattāti, na hevaṃ vattabbe.

* Te dhammā cittaṇa lahu-parivattāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “nāhaṃ bhikkhave aññaṃ ekadhammampi samanupassāmi evaṃ lahu-parivattaṃ yathayidaṃ cittaṃ, yāvañcidaṃ bhikkhave upamāpi na sukarā yāva lahu-parivattaṃ cittaṃ”¹ ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “te dhammā cittaṇa lahu-parivattā”ti.

1. Am 1. 9 piṭṭhe.

* Te dhammā cittena lahuparivattāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “seyyathāpi bhikkhave makkaṭo araṇṇe pavane caramāno sākhaṃ gaṇhati, taṃ muñcitvā aññaṃ gaṇhati, taṃ muñcitvā aññaṃ gaṇhati. Evameva kho bhikkhave yamidaṃ¹ vuccati cittaṃ itipi mano itipi viññāṇaṃ itipi, taṃ rattiyā ca divasassa ca aññadeva uppajjati aññaṃ nirujjhatī”²ti² attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “te dhammā cittena lahuparivattā”ti.

336. * Ekaṃ cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti, āmantā. Cakkhuvīññāṇaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti, na hevaṃ vattabbe. Sotavīññāṇaṃ -pa-. Ghānavīññāṇaṃ. Jivhāvīññāṇaṃ. Kāyavīññāṇaṃ. Akusalaṃ cittaṃ. Rāgasahagataṃ. Dosahagataṃ. Mohasahagataṃ. Mānasahagataṃ. Diṭṭhisahagataṃ. Vicikicchāsahagataṃ. Thinasahagataṃ. Uddhaccasahagataṃ. Ahirikasahagataṃ. Anottappasahagataṃ cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ekaṃ cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti, āmantā. Yeneva cittena cakkhunā rūpaṃ passati, teneva cittena sotena saddaṃ suṇāti -pa- ghānena gandhaṃ ghāyati. Jivhāya rasaṃ sāyati. Kāyena phoṭṭhabbaṃ phusati. Manasā dhammaṃ vijānāti -pa-. Yeneva cittena manasā dhammaṃ vijānāti, teneva cittena cakkhunā rūpaṃ passati -pa- sotena saddaṃ suṇāti. Ghānena gandhaṃ ghāyati. Jivhāya rasaṃ sāyati -pa- kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ekaṃ cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti, āmantā. Yeneva cittena abhikkamati, teneva cittena paṭikkamati. Yeneva cittena paṭikkamati, teneva cittena abhikkamati. Yeneva cittena āloketi, teneva cittena viloketi. Yeneva cittena viloketi, teneva cittena āloketi. Yeneva cittena samiñjeti, teneva cittena pasāreti. Yeneva cittena pasāreti, teneva cittena samiñjetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Yadidaṃ (bahūsu)

2. Saṃ 1. 320 piṭṭhe.

337. * Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti, āmantā. Manussānaṃ ekaṃ cittaṃ yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti, na hevaṃ vattabbe.

* Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti, āmantā. Cātumahārājikānaṃ devānaṃ -pa-. Tāvatiṃsānaṃ devānaṃ. Yāmānaṃ devānaṃ. Tusitānaṃ devānaṃ. Nimmānaratīnaṃ devānaṃ. Paranimmitavasavattīnaṃ devānaṃ. Brahmaṃpārisajjānaṃ devānaṃ. Brahmaṃpurohitānaṃ devānaṃ. Mahābrahmānaṃ devānaṃ. Parittābhānaṃ devānaṃ. Appamāṇābhānaṃ devānaṃ. Ābhassarānaṃ devānaṃ. Parittasubhānaṃ devānaṃ. Appamāṇasubhānaṃ devānaṃ. Subhakiṇhānaṃ devānaṃ. Vehapphalānaṃ devānaṃ. Avihānaṃ devānaṃ. Atappānaṃ devānaṃ. Sudassānaṃ devānaṃ. Sudassīnaṃ devānaṃ. Akaniṭṭhānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti, na hevaṃ vattabbe.

* Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ vīsati kappasahassāni āyuppaṃmāṇaṃ, Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ vīsati kappasahassāni tiṭṭhatīti, āmantā. Manussānaṃ vassasataṃ āyuppaṃmāṇaṃ manussānaṃ ekaṃ cittaṃ vassasataṃ tiṭṭhatīti, na hevaṃ vattabbe.

* Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ vīsati kappasahassāni āyuppaṃmāṇaṃ, Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ vīsati kappasahassāni tiṭṭhatīti, āmantā. Cātumahārājikānaṃ devānaṃ pañca vassasatāni āyuppaṃmāṇaṃ, Cātumahārājikānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ pañca vassasatāni tiṭṭhati. Vassasahassaṃ tiṭṭhati. Dve vassasahassāni tiṭṭhati. Cattāri vassasahassāni tiṭṭhati. Aṭṭha vassasahassāni tiṭṭhati. Soḷasa vassasahassāni tiṭṭhati. Kappassa tatiyabhāgaṃ tiṭṭhati. Upaḍḍhakappaṃ tiṭṭhati. Ekaṃ kappaṃ tiṭṭhati. Dve kappe tiṭṭhati. Cattāro kappe tiṭṭhati. Aṭṭha kappe tiṭṭhati. Soḷasa kappe tiṭṭhati. Bāttiṃsa kappe tiṭṭhati. Catusaṭṭhi kappe tiṭṭhati. Pañca kappasatāni tiṭṭhati. Kappasahassaṃ tiṭṭhati. Dve kappasahassāni tiṭṭhati. Cattāri kappasahassāni tiṭṭhati. Aṭṭha kappasahassāni tiṭṭhati. Akaniṭṭhānaṃ devānaṃ soḷasa kappasahassāni āyuppaṃmāṇaṃ, akaniṭṭhānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ soḷasa kappasahassāni tiṭṭhatīti, na hevaṃ vattabbe.

+ Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ cittaṃ muhuttaṃ muhuttaṃ uppajjati, muhuttaṃ muhuttaṃ nirujjhatīti, āmantā. Ākāsānañcāyatanūpagā devā muhuttaṃ muhuttaṃ cavanti, muhuttaṃ muhuttaṃ uppajjantīti, na hevaṃ vattabbe.

* Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ yāvatāyukam tiṭṭhatīti, āmantā. Ākāsānañcāyatanūpagā devā yeneva cittaṃ uppajjanti, teneva cittaṃ cavantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Cittaṭṭhitikathā niṭṭhitā.

2. Dutiyavagga

(17) 8. Kukkuḷakathā

338. * Sabbe saṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷāti, āmantā. Nanu atthi sukhā vedanā kāyikaṃ sukhaṃ cetasikaṃ sukhaṃ dibbaṃ sukhaṃ mānusakaṃ sukhaṃ lābhasukhaṃ sakkārasukhaṃ yānasukhaṃ sayanasukhaṃ issariyasukhaṃ ādhipaccasukhaṃ gihisukhaṃ sāmāññasukhaṃ sāsavaṃ sukhaṃ anāsavaṃ sukhaṃ upadhisukhaṃ nirūpadhisukhaṃ sāmisaṃ sukhaṃ nirāmisaṃ sukhaṃ sappītikaṃ sukhaṃ nippītikaṃ sukhaṃ jhānasukhaṃ vimuttisukhaṃ kāmasukhaṃ nekkhammasukhaṃ vivekasukhaṃ upasamasukhaṃ sambodhasukhanti, āmantā. Hañci atthi sukhā vedanā -pa- sambodhasukhaṃ, no ca vata re vattabbe “sabbe saṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷā”ti.

* Sabbe saṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷāti, āmantā. Sabbe saṅkhārā dukkhā vedanā kāyikaṃ dukkhaṃ cetasikaṃ dukkhaṃ sokaparidevadukkhadomanassa-upāyāsāti, na hevaṃ vattabbe.

+ Na vattabbaṃ “sabbe saṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷā”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “sabbaṃ bhikkhave ādittaṃ, kiñca bhikkhave sabbaṃ ādittaṃ, cakkhuṃ bhikkhave ādittaṃ rūpā ādittā cakkhuviññāṇam ādittaṃ cakkhusamphasso āditto. Yamidaṃ¹ cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitaṃ sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, tampi ādittaṃ. Kena ādittaṃ, rāgagginā dosagginā mohagginā ādittaṃ, jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi

1. Yampidaṃ (Sī, Syā, Saṃ 2. 251 piṭṭhepi.)

dukkhehi domanassehi upāyāsehi ādittanti vadāmi. Sotaṃ ādittaṃ, saddā ādittā -pa-. Ghānaṃ ādittaṃ, gandhā ādittā -pa-. Jivhā ādittā, rasā ādittā -pa-. Kāyo āditto, phoṭṭhabbā ādittā -pa-. Mano āditto, dhammā ādittā. Manoviññāṇaṃ ādittaṃ, manosamphasso āditto. Yamidaṃ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitaṃ sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, tampi ādittaṃ. Kena ādittaṃ, rāgagginā dosagginā mohagginā ādittaṃ, jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi ādittanti vadāmi”¹ ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi vattabbaṃ² “sabbe saṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷā”³ ti.

* Sabbe saṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “pañcime bhikkhave kāmaguṇā. Katame pañca, cakkhaviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā, sotaviññeyyā saddā -pa- ghānaviññeyyā gandhā. Jivhāviññeyyā rasā. Kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā. Ime kho bhikkhave pañca kāmaguṇā”⁴ ti³ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “sabbe saṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷā”⁵ ti.

+ Na vattabbaṃ “sabbe saṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷā”⁶ ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “lābhā vo bhikkhave suladdhaṃ vo bhikkhave khaṇo vo paṭiladdho⁴ brahmacariyavāsāya. Diṭṭhā mayā bhikkhave cha phassāyataniṃ nāma nirayā. Tattha yaṃ kiñci cakkhunā rūpaṃ passati, aniṭṭharūpaññeva passati no iṭṭharūpaṃ, akantarūpaññeva passati no kantarūpaṃ, amanāparūpaññeva passati no manāparūpaṃ. Yaṃ kiñci sotena saddaṃ suṇāti -pa- ghānena gandhaṃ ghāyati. Jivhāya rasaṃ sāyati. Kāyena phoṭṭhabbaṃ phusati. Manasā dhammaṃ vijānāti. Aniṭṭharūpaññeva vijānāti no iṭṭharūpaṃ, akantarūpaññeva vijānāti no kantarūpaṃ, amanāparūpaññeva vijānāti no manāparūpan”⁵ ti⁵ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi vattabbaṃ⁶ “sabbe saṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷā”⁶ ti.

1. Vi 3. 44; Saṃ 2. 251 piṭṭhesu.

3. Ma 1. 119; Saṃ 2. 427 piṭṭhesu.

5. Saṃ 2. 341 piṭṭhe.

2. Tena hi (Sī, Syā), tena hi na vattabbaṃ (Ka)

4. Paṭividdho (bahūsu)

6. Tena hi na vattabbaṃ (Syā, Ka)

* Sabbe saṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “lābhā vo bhikkhave suladdhaṃ vo bhikkhave khaṇo vo paṭiladdho brahmacariyavāsāya. Diṭṭhā mayā bhikkhave cha phassāyatanikā nāma saggā. Tattha yaṃ kiñci cakkhunā rūpaṃ passati, iṭṭharūpaññeva passati no anīṭṭharūpaṃ, kantarūpaññeva passati no akantarūpaṃ, manāparūpaññeva passati no amanāparūpaṃ. Yaṃ kiñci sotena saddaṃ suṇāti -pa- ghānena gandhaṃ ghāyati. Jivhāya rasaṃ sāyati. Kāyena phoṭṭhabbaṃ phusati. Manasā dhammaṃ vijānāti. Iṭṭharūpaññeva vijānāti no anīṭṭharūpaṃ, kantarūpaññeva vijānāti no akantarūpaṃ, manāparūpaññeva vijānāti no amanāparūpaṃ”¹ ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “sabbesaṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷā”ti.

+ Na vattabbaṃ “sabbe saṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷā”ti, āmantā. Nanu ‘yadaniccaṃ taṃ dukkhaṃ’² vuttaṃ Bhagavatā, ‘sabbe saṅkhārā aniccā’³ ti, āmantā. Hañci ‘yadaniccaṃ taṃ dukkhaṃ’ vuttaṃ Bhagavatā, ‘sabbe saṅkhārā aniccā’, tena vata re vattabbe “sabbe saṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷā”ti.

* Sabbe saṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷāti, āmantā. Dānaṃ anīṭṭhaphalaṃ akantaphalaṃ amanuññaphalaṃ secanakaphalaṃ dukkhudrayaṃ dukkhavipākanti, na hevaṃ vattabbe.

Sīlaṃ -pa-. Uposatho -pa-. Bhāvanā -pa-. Brahmacariyaṃ anīṭṭhaphalaṃ akantaphalaṃ amanuññaphalaṃ secanakaphalaṃ dukkhudrayaṃ dukkhavipākanti, na hevaṃ vattabbe.

Nanu dānaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manūññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhudrayaṃ sukhavipākanti, āmantā. Hañci dānaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manūññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhudrayaṃ sukhavipākanti, no ca vata re vattabbe “sabbe saṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷā”ti.

Nanu sīlaṃ. Uposatho. Bhāvanā. Brahmacariyaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manūññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhudrayaṃ sukhavipākanti, āmantā. Hañci brahmacariyaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manūññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhudrayaṃ sukhavipākanti, no ca vata re vattabbe “sabbe saṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷā”ti.

1. Saṃ 2. 341 piṭṭhe.

2. Saṃ 2. 19 piṭṭhe.

3. Khu 1. 53; Ma 1. 292 piṭṭhesu.

* Sabbe saṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Sukho viveko tuṭṭhassa, sutadhammassa passato.
Abyāpajjaṃ sukhaṃ loke, pāṇabhūtesu saṃyamo.

Sukhā virāgatā loke, kāmānaṃ samatikkamo.
Asmimānassa yo vinayo, etaṃ ve paramaṃ sukhaṃ¹.

Taṃ sukhena sukhaṃ pattaṃ, accantasukhameva taṃ.
Tisso vijjā anuppattā, etaṃ ve paramaṃ sukhaṃ”ti.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “sabbe saṅkhārā anodhiṃ katvā kukkuḷā”ti.

Kukkuḷakathā niṭṭhitā.

2. Dutiyavagga

(18) 9. Anupubbābhisamayakathā

339. * Anupubbābhisamayoti, āmantā. Anupubbena sotāpattimaggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe. Anupubbena sotāpattimaggaṃ bhāvetīti, āmantā. Anupubbena sotāpattiphalaṃ sacchikarotīti, na hevaṃ vattabbe.

* Anupubbābhisamayoti, āmantā. Anupubbena sakadāgāmimaggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe. Anupubbena sakadāgāmimaggaṃ bhāvetīti, āmantā. Anupubbena sakadāgāmiphalaṃ sacchikarotīti, na hevaṃ vattabbe.

* Anupubbābhisamayoti, āmantā. Anupubbena anāgāmimaggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe. Anupubbena anāgāmimaggaṃ bhāvetīti, āmantā. Anupubbena anāgāmiphalaṃ sacchikarotīti, na hevaṃ vattabbe.

* Anupubbābhisamayoti, āmantā. Anupubbena arahattamaggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe. Anupubbena arahattamaggaṃ bhāvetīti, āmantā. Anupubbena arahattaphalaṃ sacchikarotīti, na hevaṃ vattabbe.

1. Vi 3. 4 piṭṭhe; Khu 1. 88 Udāne ca.

340. * Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti? Sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabbataparāmāsaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti. Catubhāgaṃ sotāpanno catubhāgaṃ na sotāpanno catubhāgaṃ sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ sattakkhattuparamo kolaṃkolo ekabījī Buddhhe aveccappasādena samannāgato. Dhamme -pa- saṃghe -pa- ariyakantehi sīlehi samannāgato catubhāgaṃ na ariyakantehi sīlehi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe.

* Samudayadassanena -pa-. Nirodhadassanena -pa-. Maggadassanena kiṃ jahatīti, sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabbataparāmāsaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti. Catubhāgaṃ sotāpanno catubhāgaṃ na sotāpanno catubhāgaṃ sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati catubhāgaṃ sattakkhattuparamo kolaṃkolo ekabījī Buddhhe aveccappasādena samannāgato. Dhamme -pa- saṃghe -pa- ariyakantehi sīlehi samannāgato catubhāgaṃ na ariyakantehi sīlehi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

341. * Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti, oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti. Catubhāgaṃ sakadāgāmī catubhāgaṃ na sakadāgāmī. Catubhāgaṃ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdo adhigato sacchikato upasampajja viharati. Kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Samudayadassanena -pa-. Nirodhadassanena -pa-. Maggadassanena kiṃ jahatīti, oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti. Catubhāgaṃ sakadāgāmī catubhāgaṃ na sakadāgāmī catubhāgaṃ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati. Kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

342. * Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti, aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti. Catubhāgaṃ anāgāmī catubhāgaṃ na anāgāmī catubhāgaṃ anāgāmiphalapatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati. Kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṃ antarāparinibbāyī -pa-. Upahaccaparinibbāyī. Asaṅkhārāparinibbāyī. Sasaṅkhārāparinibbāyī. Uddhamṣoto akaniṭṭhagāmī catubhāgaṃ na uddhamṣoto na akaniṭṭhagāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samudayadassanena -pa-. Nirodhadassanena -pa-. Maggadassanena kiṃ jahatīti, aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti. Catubhāgaṃ anāgāmī catubhāgaṃ na anāgāmī catubhāgaṃ anāgāmiphalapatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati. Kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṃ antarāparinibbāyī -pa-. Upahaccaparinibbāyī. Asaṅkhārāparinibbāyī. Sasaṅkhārāparinibbāyī. Uddhamṣoto akaniṭṭhagāmī catubhāgaṃ na uddhamṣoto akaniṭṭhagāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

343. * Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti, rūparāgaṃ arūparāgaṃ mānaṃ uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti. Catubhāgaṃ arahā catubhāgaṃ na arahā catubhāgaṃ arahattappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṃ vītarāgo -pa-. Vītadoso. Vītamoho -pa-. Katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasamyojano sammadaññāvimutto ukkhittapaligho saṃkiṇṇaparikho abbūḷhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbaṃ pahīnaṃ, bhāvetabbaṃ bhāvitaṃ -pa- sacchikātabbaṃ sacchikataṃ. Catubhāgaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samudayadassanena. Nirodhadassanena. Maggadassanena kiṃ jahatīti, rūparāgaṃ arūparāgaṃ mānaṃ uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti. Catubhāgaṃ arahā catubhāgaṃ na arahā catubhāgaṃ arahattappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati. Kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṃ vītarāgo -pa- vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasamīyojano sammadaññāvimutto ukkhittapaligho saṃkiṇṇaparikho abbūlhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbaṃ pahīnaṃ, bhāvitabbaṃ bhāvitaṃ -pa- sacchikātabbaṃ sacchikataṃ catubhāgaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

344. * Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhaṃ dakkhanto “paṭipannako”ti vattabboti, āmantā. Dukkhe diṭṭhe “phale ṭhito”ti vattabboti, na hevaṃ vattabbe. Samudayaṃ dakkhanto -pa-. Nirodhaṃ dakkhanto “paṭipannako”ti vattabboti, āmantā. Nirodhe diṭṭhe “phale ṭhiko”ti vattabboti, na hevaṃ vattabbe.

* Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo maggaṃ dakkhanto “paṭipannako”ti vattabbo, magge diṭṭhe “phale ṭhito”ti vattabboti, āmantā. Dukkhaṃ dakkhanto “paṭipannako”ti vattabbo, dukkhe diṭṭhe “phale ṭhito”ti vattabboti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Maggaṃ dakkhanto “paṭipannako”ti vattabbo, magge diṭṭhe “phale ṭhito”ti vattabboti, āmantā. Samudayaṃ dakkhanto -pa-. Nirodhaṃ dakkhanto “paṭipannako”ti vattabbo, nirodhe diṭṭhe “phale ṭhito”ti vattabboti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhaṃ dakkhanto “paṭipannako”ti vattabbo, dukkhe diṭṭhe na vattabbaṃ “phale ṭhitoti vattabbo”ti, āmantā. Maggaṃ dakkhanto “paṭipannako”ti vattabbo, magge diṭṭhe na vattabbaṃ “phale ṭhitoti vattabbo”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Samudayaṃ dakkhanto. Nirodhaṃ dakkhanto “paṭipannako”ti vattabbo, nirodhe diṭṭhe na vattabbaṃ “phale ṭhitoti vattabbo”ti, āmantā. Maggaṃ dakkhanto

“paṭipannako”ti vattabbo, magge diṭṭhe na vattabban̄ “phale ṭhitoti vattabbo”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhaṃ dakkhanto “paṭipannako”ti vattabbo, dukkhe diṭṭhe na vattabban̄ “phale ṭhitoti vattabbo”ti, āmantā. Niratthiyaṃ dukkhadassananti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Samudayaṃ dakkhanto -pa-. Nirodhaṃ dakkhanto “paṭipannako”ti vattabbo. Nirodhe diṭṭhe na vattabban̄ “phale ṭhitoti vattabbo”ti, āmantā. Niratthiyaṃ nirodhadassananti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

345. + Dukkhe diṭṭhe cattāri saccāni diṭṭhāni hontīti, āmantā. Dukkhasaccaṃ cattāri saccānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpakkhandhe aniccato diṭṭhe pañcakkhandhā aniccato diṭṭhā hontīti, āmantā. Rūpakkhandho pañcakkhandhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Cakkhāyatane aniccato diṭṭhe dvādasāyatanāni aniccato diṭṭhāni hontīti, āmantā. Cakkhāyatanāni dvādasāyatanānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Cakkhudhātuyā aniccato diṭṭhāya aṭṭhārasa dhātuyo aniccato diṭṭhā hontīti, āmantā. Cakkhudhātu aṭṭhārasa dhātuyoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Cakkhundriye aniccato diṭṭhe bāvīsatiṇḍriyāni aniccato diṭṭhāni hontīti, āmantā. Cakkhundriyaṃ bāvīsatiṇḍriyānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Catūhi ñāṇehi sotāpattiphalāṃ sacchikarotīti, āmantā. Cattāri sotāpattiphalānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aṭṭhahi ñāṇehi sotāpattiphalāṃ sacchikarotīti, āmantā. Aṭṭha sotāpattiphalānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dvādasahi ñāṇehi sotāpattiphalāṃ sacchikarotīti, āmantā. Dvādasā sotāpattiphalānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Catucattārīsāya ñāṇehi sotāpattiphalāṃ sacchikarotīti, āmantā. Catucattārīsāṃ sotāpattiphalānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sattasattatiyā ñāṇehi sotāpattiphalāṃ sacchikarotīti, āmantā. Sattasattati sotāpattiphalānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Paravādīpucchālakkhaṇaṃ.

* Sakavādīpucchālakkhaṇaṃ.

346. + Na vattabbaṃ anupubbābhisamayoti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“seyyathāpi bhikkhave mahāsamuddo anupubbaninno anupubbapoṇo anupubbapabbhāro na āyatakeneva papāto. Evameva kho bhikkhave imasmiṃ dhammavinaye anupubbāsikkhā anupubbakiriyā anupubbapaṭipadā na āyatakeneva aññāpaṭivedho”¹ ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi anupubbābhisamayoti.

+ Na vattabbaṃ anupubbābhisamayoti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Anupubbena medhāvī, thokaṃ thokaṃ khaṇe khaṇe.
Kammāro rajatasseva, niddhame malamattano”² ti².

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi anupubbābhisamayoti.

* Anupubbābhisamayoti, āmantā. Nanvāyasmā Gavampati thero bhikkhū etadavoca—sammukhā metaṃ āvuso Bhagavato suttaṃ sammukhā paṭiggahitaṃ “yo bhikkhave dukkhaṃ passati, dukkhasamudayampi so passati, dukkhanirodhampi passati, dukkhanirodhagāminin paṭipadampi passati. Yo dukkhasamudayaṃ passati, dukkhampi so passati, dukkhanirodhampi passati, dukkhanirodhagāminin paṭipadampi passati. Yo dukkhanirodhaṃ passati, dukkhampi so passati, dukkhasamudayampi passati, dukkhanirodhagāminin paṭipadampi passati. Yo dukkhanirodhagāminin paṭipadaṃ passati, dukkhampi so passati, dukkhasamudayampi passati, dukkhanirodhampi passati”³ ti³ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ anupubbābhisamayoti.

* Anupubbābhisamayoti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Sahāvassa dassanasampadāya,
Tayassu dhammā jahitā bhavanti.
Sakkāyadiṭṭhī vicikicchitañca,
Sīlabbatam vāpi yadatthi kiñci.
Catūhapāyehi ca vippamutto,
Chaccābhiṭhānāni abhabba kātun”⁴ ti.

1. Vi 4. 421; Aṃ 3. 46 piṭṭhe; Khu 1. 141 Udāne ca.

2. Khu 1. 48 Dhammapade.

3. Saṃ 3. 382 piṭṭhe.

Attheva suddantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ
“anupubbābhisamayoti”ti.

* Anupubbābhisamayoti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “yasmiṃ
bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṃ vītamalaṃ dhammacakkhuṃ
udapādi ‘yaṃ kiñci samudayadhammaṃ, sabbaṃ taṃ nirodhadhammaṃ’ti.
Saha dassanuppādā bhikkhave ariyasāvakassa tīṇi saṃyojanāni pahīyanti
sakkāyadiṭṭhi vicikicchā sīlabbataparāmāso”ti attheva suddantoti, āmantā.
Tena hi na vattabbaṃ anupubbābhisamayoti.

Anupubbābhisamayakathā niṭṭhita.

2. Dutiyavagga

(19) 10. Vohāarakathā

347. * Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaroti, āmantā. Lokuttare sote
paṭihaññati no lokiye. Lokuttarena viññāṇena paṭivijānanti no lokiye.
Sāvakā paṭivijānanti no puthujjanāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nanu Buddhassa Bhagavato vohāro lokiye sote paṭihaññatīti, āmantā.
Hañci Buddhassa Bhagavato vohāro lokiye sote paṭihaññati, no ca vata re
vattabbe “Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaro”ti.

* Nanu Buddhassa Bhagavato vohāraṃ lokiyena viññāṇena
paṭivijānantīti, āmantā. Hañci Buddhassa Bhagavato vohāraṃ lokiyena
viññāṇena paṭivijānanti no ca vata re vattabbe “Buddhassa Bhagavato
vohāro lokuttaro”ti.

* Nanu Buddhassa Bhagavato vohāraṃ puthujjanā paṭivijānantīti,
āmantā. Hañci Buddhassa Bhagavato vohāraṃ puthujjanā paṭivijānanti, no
ca vata re vattabbe “Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaro”ti.

348. * Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaroti, āmantā. Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpattiphalaṃ sakadāgāmimaggo sakadāgāmiphalaṃ anāgāmimaggo anāgāmiphalaṃ arahattamaggo arahattaphalaṃ. Satipaṭṭhānaṃ sammappadhānaṃ iddhipādo indriyaṃ balaṃ bojjhaṅgoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaroti, āmantā. Atthi keci Buddhassa Bhagavato vohāraṃ suṇantīti, āmantā. Lokuttaro dhammo sotaviññeyyo, sotasmim paṭihaññati, sotassa āpāthaṃ āgacchatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nanu lokuttaro dhammo na sotaviññeyyo, na sotasmim paṭihaññati, na sotassa āpāthaṃ āgacchatīti, āmantā. Hañci lokuttaro dhammo na sotaviññeyyo, na sotasmim paṭihaññati, na sotassa āpāthaṃ āgacchati, no ca vata re vattabbe “Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaro”ti.

349. * Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaroti, āmantā. Atthi keci Buddhassa Bhagavato vohāre rajjeyyunti, āmantā. Lokuttaro dhammo rāgaṭṭhāniyo rajanīyo kamanīyo madanīyo bandhanīyo mucchanīyoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nanu lokuttaro dhammo na rāgaṭṭhāniyo na rajanīyo na kamanīyo na madanīyo na bandhanīyo na mucchanīyoti, āmantā. Hañci lokuttaro dhammo na rāgaṭṭhāniyo na rajanīyo na kamanīyo na madanīyo na bandhanīyo na mucchanīyo, no ca vata re vattabbe “Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaro”ti.

* Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaroti, āmantā. Atthi keci Buddhassa Bhagavato vohāre dusseyyunti, āmantā. Lokuttaro dhammo dosaṭṭhāniyo kopaṭṭhāniyo paṭighaṭṭhāniyoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nanu lokuttaro dhammo na dosaṭṭhāniyo na kopaṭṭhāniyo na paṭighaṭṭhāniyoti, āmantā. Hañci lokuttaro dhammo na dosaṭṭhāniyo

na kopatṭhāniyo na paṭighatṭhāniyo, no ca vata re vattabbe “Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaro”ti.

* Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaroti, āmantā. Atthi keci Buddhassa Bhagavato vohāre muyheyyunti, āmantā. Lokuttaro dhammo mohaṭṭhāniyo aññānakaraṇo acakkhukaraṇo paññānirodhiko vighātapakkhiko anibbānasamvattanikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nanu lokuttaro dhammo na mohaṭṭhāniyo na aññānakaraṇo na acakkhukaraṇo paññāvuddhiko avighātapakkhiko nibbānasamvattanikoti, āmantā. Hañci lokuttaro dhammo na mohaṭṭhāniyo na aññānakaraṇo na acakkhukaraṇo paññāvuddhiko avighātapakkhiko nibbānasamvattaniko, no ca vata re vattabbe “Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaro”ti.

350. * Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaroti, āmantā. Ye keci Buddhassa Bhagavato vohāraṃ suṇanti, sabbe te maggaṃ bhāventīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ye keci Buddhassa Bhagavato vohāraṃ suṇanti, sabbe te maggaṃ bhāventīti, āmantā. Bālaputhujjanā Buddhassa Bhagavato vohāraṃ suṇanti, bālaputhujjanā maggaṃ bhāventīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Mātughātakō maggaṃ bhāveti -pa-. Pitughātakō. Arahantaghātakō. Ruhiruppādako. Saṃghabhedako Buddhassa Bhagavato vohāraṃ suṇāti, saṃghabhedako maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

351. + Labbhā sovaṇṇamayāya laṭṭhiyā dhaññapuñjopi suvaṇṇapuñjopi ācikkhitunti, āmantā. Evamevaṃ Bhagavā lokuttarena vohārena lokiyampi lokuttarampi dhammaṃ voharatīti.

* Labbhā elañḍiyāya laṭṭhiyā dhaññapuñjopi suvaṇṇapuñjopi ācikkhitunti, āmantā. Evamevaṃ Bhagavā lokiyena vohārena lokiyampi lokuttarampi dhammaṃ voharatīti.

352. * Buddhassa Bhagavato vohāro lokiyaṃ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttaro hotīti, āmantā. Lokiyaṃ voharantassa lokiye sote paṭihaññati, lokuttaraṃ voharantassa lokuttare sote paṭihaññati, lokiyaṃ voharantassa lokiyena viññāṇena paṭivijānanti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttarena viññāṇena paṭivijānanti, lokiyaṃ voharantassa puthujjanā paṭivijānanti, lokuttaraṃ voharantassa sāvaka paṭivijānantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṃ Buddhassa Bhagavato vohāro lokiyaṃ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttaro hotīti, āmantā. Nanu Bhagavā lokiyampi lokuttarampi dhammaṃ voharātīti, āmantā. Hañci Bhagavā lokiyampi lokuttarampi dhammaṃ voharati, tena vata re vattabbe “Buddhassa Bhagavato vohāro lokiyaṃ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttaro hotī”ti.

* Buddhassa Bhagavato vohāro lokiyaṃ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttaro hotīti, āmantā. Maggaṃ voharantassa maggo hoti, amaggaṃ voharantassa amaggo hoti, phalaṃ voharantassa phalaṃ hoti, aphalaṃ voharantassa aphalaṃ hoti, nibbānaṃ voharantassa nibbānaṃ hoti, anibbānaṃ voharantassa anibbānaṃ hoti, saṅkhataṃ voharantassa saṅkhataṃ hoti, asaṅkhataṃ voharantassa asaṅkhataṃ hoti, rūpaṃ voharantassa rūpaṃ hoti, arūpaṃ voharantassa arūpaṃ hoti, vedanaṃ voharantassa vedanā hoti, avedanaṃ voharantassa avedanā hoti, saññaṃ voharantassa saññā hoti, asaññaṃ voharantassa asaññā hoti, saṅkhāre voharantassa saṅkhārā honti, asaṅkhāre voharantassa asaṅkhārā honti, viññāṇaṃ voharantassa viññāṇaṃ hoti, aviññāṇaṃ voharantassa aviññāṇaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Vohārakathā niṭṭhitā.

2. Dutiyavagga

(20) 11. Nirodhakathā

353. * Dve nirodhāti, āmantā. Dve dukkhanirodhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dve dukkhanirodhāti, āmantā. Dve nirodhasaccānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dve nirodhasaccānīti, āmantā. Dve dukkhasaccānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dve nirodhasaccānīti, āmantā. Dve samudayasaccānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dve nirodhasaccānīti, āmantā. Dve maggasaccānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Dve nirodhasaccānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa-. Dve leṇāni. Dve saraṇāni. Dve parāyaṇāni. Dve accutāni. Dve amatāni. Dve nibbānānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Dve nibbānānīti, āmantā. Atthi dvinnāṃ nibbānānaṃ uccanīcatā hīnapaṇītatā ukkaṃsāvakaṃso sīmā vā bhedo vā rāji vā antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Dve nirodhāti, āmantā. Nanu appaṭisaṅkhāniruddhe saṅkhāre paṭisaṅkhā nirodhenti, āmantā. Hañci appaṭisaṅkhāniruddhe saṅkhāre paṭisaṅkhā nirodhenti, no ca vata re vattabbe “dve nirodhā”ti.

+ Na vattabbaṃ “dve nirodhā”ti, āmantā. Nanu appaṭisaṅkhāniruddhāpi saṅkhārā accantabhaggā, paṭisaṅkhāniruddhāpi saṅkhārā accantabhaggāti, āmantā. Hañci appaṭisaṅkhāniruddhāpi saṅkhārā accantabhaggā, paṭisaṅkhāniruddhāpi saṅkhārā accantabhaggā, tena vata re vattabbe “dve nirodhā”ti.

* Dve nirodhāti, āmantā. Paṭisaṅkhāniruddhāpi¹ saṅkhārā ariyamaggaṃ āgamma niruddhāti, āmantā. Appaṭisaṅkhāniruddhā saṅkhārā ariyamaggaṃ āgamma niruddhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Paṭisaṅkhāniruddhā (?)

* Dve nirodhāti, āmantā. Paṭisaṅkhāniruddhā saṅkhārā na puna uppajjantīti, āmantā. Appaṭisaṅkhāniruddhā saṅkhārā na puna uppajjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi na vattabbaṃ “dve nirodhā”ti.

Nirodhakathā niṭṭhitā.

Dutiyo vaggo.

Tassuddānaṃ

Parūpahāro aññāṇaṃ, kaṅkhā paravitāraṇā.
Vacībhedo dukkhāhāro, cittaṭṭhiti ca kukkuḷā.
Anupubbābhisamayo, vohāro ca nirodhakoti.

3. Tatiyavagga

(21) 1. Balakathā

354. * Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Tathāgatabalaṃ sāvakabalaṃ, sāvakabalaṃ Tathāgatabalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Taññeva Tathāgatabalaṃ, taṃ sāvakabalaṃ, taññeva sāvakabalaṃ, taṃ Tathāgatabalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Yādisaṃ Tathāgatabalaṃ, tādisaṃ sāvakabalaṃ, yādisaṃ sāvakabalaṃ, tādisaṃ Tathāgatabalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Yādiso Tathāgatassa pubbayogo pubbacariyā dhammakkhānaṃ dhammadesanā, tādiso sāvakassa pubbayogo pubbacariyā dhammakkhānaṃ dhammadesanāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Tathāgato jino satthā Sammāsambuddho sabbaññū sabbadassāvī dhammassāmī dhammappaṭisaraṇoti,

āmantā. Sāvako Jino Satthā Sammāsambuddho sabbaññū sabbadassāvī
Dhammassāmī dhammappaṭisaraṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Tathagatabalaṃ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Tathagato anuppannassa
maggassa uppādetā asaṇjātassa maggassa saṇjanetā anakkhātassa maggassa
akkhātā maggaññū maggavidū maggakovidoti, āmantā. Sāvako
anuppannassa maggassa uppādetā asaṇjātassa maggassa saṇjanetā
anakkhātassa maggassa akkhātā maggaññū maggavidū maggakovidoti, na
hevaṃ vattabbe -pa-.

* Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Sāvako sabbaññū sabbadassāvīti, na hevaṃ
vattabbe -pa-.

355. + Sāvako ṭhānāṭhānaṃ jānātīti, āmantā. Hañci sāvako ṭhānāṭhānaṃ
jānāti, tena vata re vattabbe “ṭhānāṭhānaṃ yathābhūtaṃ ñāṇaṃ
Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ”ti.

+ Sāvako atītānāgatapaccuppannānaṃ kammasamādānānaṃ ṭhānaso
hetuso vipākaṃ jānātīti, āmantā. Hañci sāvako atītānāgatapaccuppannānaṃ
kammasamādānānaṃ ṭhānaso hetuso vipākaṃ jānāti, tena vata re vattabbe
“atītānāgatapaccuppannānaṃ kammasamādānānaṃ ṭhānaso hetuso vipākaṃ
yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ”ti.

+ Sāvako sabbatthagāminiṃ paṭipadaṃ jānātīti, āmantā. Hañci sāvako
sabbatthagāminiṃ paṭipadaṃ jānāti, tena vata re vattabbe
“sabbatthagāminiṃ paṭipadaṃ yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvakasādhāraṇaṃ”ti.

+ Sāvako anekadhātuṃ nānādhātuṃ lokaṃ jānātīti, āmantā. Hañci
sāvako anekadhātuṃ nānādhātuṃ lokaṃ jānāti, tena vata re vattabbe
“anekadhātuṃ nānādhātuṃ lokaṃ yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvakasādhāraṇaṃ”ti.

+ Sāvako sattānaṃ nānādhimuttikataṃ jānātīti, āmantā. Hañci sāvaka
sattānaṃ nānādhimuttikataṃ jānāti, tena vata re vattabbe

“sattānaṃ nānādhimuttikataṃ yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ”ti.

+ Sāvako jhānavimokkhasamādhisamāpattīnaṃ saṃkilesaṃ vodānaṃ vuṭṭhānaṃ jānātīti, āmantā. Hañci sāvako jhānavimokkhasamādhisamāpattīnaṃ saṃkilesaṃ vodānaṃ vuṭṭhānaṃ jānāti, tena vata re vattabbe “jhānavimokkhasamādhisamāpattīnaṃ saṃkilesaṃ vodānaṃ vuṭṭhānaṃ yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇanti.

+ Sāvako pubbenivāsānussatiṃ jānātīti, āmantā. Hañci sāvako pubbenivāsānussatiṃ jānāti, tene vata re vattabbe “pubbenivāsānussati yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ”ti.

+ Sāvako sattānaṃ cutūpapātaṃ jānātīti, āmantā. Hañci sāvako sattānaṃ cutūpapātaṃ jānāti, tena vata re vattabbe “sattānaṃ cutūpapātaṃ yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ”ti.

+ Nanu Tathāgatassāpi āsavā khīṇā sāvakassāpi āsavā khīṇāti, āmantā. Atthi kiñci nānākaraṇaṃ Tathāgatassa vā sāvakassa vā āsavakkhayena vā āsavakkhayaṃ, vimuttiyā vā vimuttīti, natthi. Hañci natthi kiñci nānākaraṇaṃ Tathāgatassa vā sāvakassa vā āsavakkhayena vā āsavakkhayaṃ, vimuttiyā vā vimutti, tena vata re vattabbe “āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ”ti.

356. + Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Tṭhānāṭṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Tṭhānāṭṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvaka-asādhāraṇanti, āmantā. Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvaka-asādhāraṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvaka-asādhāraṇanti, āmantā. Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvaka-asādhāraṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvaka-asādhāraṇanti, āmantā. Tṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvaka-asādhāraṇanti, na hevaṃ vattabbe¹-pa-.

+ Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvaka-asādhāraṇanti, āmantā -pa-. Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvaka-asādhāraṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Tṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Balakathā niṭṭhitā.

3. Tatiyavagga

(22) 2. Ariyantikathā

357. * Tṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyanti, āmantā. Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpattiphalaṃ, sakadāgāmiṃmaggo sakadāgāmiṃphalaṃ, anāgāmiṃmaggo anāgāmiṃphalaṃ, arahattamaggo arahattaphalaṃ, satipaṭṭhānaṃ sammappadhānaṃ iddhipādo indriyaṃ balaṃ bojjaṅgoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Tṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyanti, āmantā. Suññatārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Suññatārammaṇanti, āmantā.

1. Ayamettha sādharmaṇapakkhaṃ sandhāya paṭikkhepo (Tikā oloketabbā)

Ṭhānāṭhānañca manasi karoti, suññatañca manasi karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ṭhānāṭhānañca manasi karoti, suññatañca manasi karotīti, āmantā. Dvinnam phassānam dvinnam cittānam samodhānam hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇam Tathāgatabalaṃ ariyanti, āmantā. Animittārammaṇam -pa-. Appaṇihitārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Appaṇihitārammaṇanti, āmantā. Ṭhānāṭhānañca manasi karoti, appaṇihitañca manasi karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ṭhānāṭhānañca manasi karoti, appaṇihitañca manasi karotīti, āmantā. Dvinnam phassānam dvinnam cittānam samodhānam hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

358. * Satipaṭṭhānā ariyā suññatārammaṇāti, āmantā. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇam Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Satipaṭṭhānā ariyā animittārammaṇā. Appaṇihitārammaṇāti, āmantā. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇam Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sammappadhānā. Iddhipādā. Indriyā. Balā. Bojjhaṅgā ariyā suññatārammaṇāti, āmantā. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇam Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Bojjhaṅgā ariyā animittārammaṇā appaṇihitārammaṇāti, āmantā. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇam Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

359. * Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇam Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattabbaṃ “suññatārammaṇaṃ”ti, āmantā. Satipaṭṭhānā ariyā na vattabbaṃ “suññatārammaṇā”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇam Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattabbaṃ “animittārammaṇaṃ” -pa- “appaṇihitārammaṇaṃ”ti, āmantā. Satipaṭṭhānā ariyā na vattabbaṃ “appaṇihitārammaṇā”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Thānāthāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattaḃbaṃ “suññatārammaṇaṃ” -pa- “animittārammaṇaṃ” -pa-
 “appaṇihitārammaṇaṃ”ti, āmantā. Sammappadhānaṃ -pa-. Bojjhaṅgā ariyā na vattaḃbā appaṇihitārammaṇāti, na hevaṃ vattaḃbe -pa-.

360. * Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyanti, āmantā. Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpattiphalaṃ -pa- bojjhaṅgoti, na hevaṃ vattaḃbe -pa-.

* Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyanti, āmantā. Suññatārammaṇanti, na hevaṃ vattaḃbe -pa-. Suññatārammaṇanti, āmantā. Sattānaṃ cutūpapātaṅca manasi karoti, suññataṅca manasi karotīti, na hevaṃ vattaḃbe -pa-.

* Sattānaṃ cutūpapātaṅca manasi karoti suññataṅca manasi karotīti, āmantā. Dvinnāṃ phassānaṃ dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattaḃbe -pa-.

* Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyanti, āmantā. Animittārammaṇaṃ. Appaṇihitārammaṇanti, na hevaṃ vattaḃbe -pa-. Appaṇihitārammaṇanti, āmantā. Sattānaṃ cutūpapātaṅca manasi karoti, appaṇihitaṅca manasi karotīti, na hevaṃ vattaḃbe -pa-.

* Sattānaṃ cutūpapātaṅca manasi karoti, appaṇihitaṅca manasi karotīti, āmantā. Dvinnāṃ phassānaṃ dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattaḃbe -pa-.

361. * Satipaṭṭhānā ariyā suññatārammaṇā -pa- animittārammaṇā -pa- appaṇihitārammaṇāti, āmantā. Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇanti, na hevaṃ vattaḃbe -pa-.

* Sammappadhānaṃ -pa- Bojjhaṅgā ariyā suññatārammaṇā -pa- animittārammaṇā -pa- appaṇihitārammaṇāti, āmantā. Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇanti, na hevaṃ vattaḃbe -pa-.

* Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattabbaṃ “suññatārammaṇaṃ” -pa- “animittārammaṇaṃ” -pa- “appaṇihitārammaṇaṃ”ti, āmantā. Satipaṭṭhānā ariyā na vattabbā “appaṇihitārammaṇā”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

362. * Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattabbaṃ “suññatārammaṇaṃ” -pa- “animittārammaṇaṃ” -pa- “appaṇihitārammaṇaṃ”ti, āmantā. Sammappadhānā -pa-. Bojjhaṅgā ariyā na vattabbā “appaṇihitārammaṇā”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyanti, āmantā. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyanti, āmantā. Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ na vattabbaṃ “ariyaṃ”ti, āmantā. Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ na vattabbaṃ “ariyaṃ”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ na vattabbaṃ “ariyaṃ”ti, āmantā. Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ na vattabbaṃ “ariyaṃ”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇanti, āmantā. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ animittārammaṇaṃ. Appaṇihitārammaṇanti, āmantā. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ -pa- animittārammaṇaṃ -pa- appaṇihitārammaṇanti, āmantā -pa-. Sattānaṃ

cutūpapāte yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ
appaṇihitārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Tḥānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na
vattabbaṃ “suññatārammaṇaṃ”ti, āmantā. Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ
ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattabbaṃ “suññatārammaṇaṃ”ti, na
hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Tḥānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na
vattabbaṃ “animittārammaṇaṃ. Appaṇihitārammaṇaṃ”ti, āmantā.
Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattabbaṃ
“appaṇihitārammaṇaṃ”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na
vattabbaṃ “suññatārammaṇaṃ” -pa- “animittārammaṇaṃ” -pa-
“appaṇihitārammaṇaṃ”ti, āmantā. Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñāṇaṃ
Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattabbaṃ “appaṇihitārammaṇaṃ”ti, na hevaṃ
vattabbe -pa-.

Ariyantikathā niṭṭhitā.

3. Tatiyavagga

(23) 3. Vimuttikathā

363. * Sarāgaṃ cittaṃ vimuccatīti, āmantā. Rāgasahagataṃ
rāgasahajātaṃ rāgasamsaṭṭhaṃ rāgasampayuttaṃ rāgasahabhu
rāgānuparivatti akusalaṃ lokiyaṃ sāsavaṃ saṃyojaniyaṃ ganthaniyaṃ
oghaniyaṃ yoganiyaṃ nīvaraṇiyaṃ parāmaṭṭhaṃ upādāniyaṃ saṃkilesiyaṃ
cittaṃ vimuccatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saphassaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṇca ubho vimuccantīti,
āmantā. Sarāgaṃ cittaṃ vimuccati, rāgo ca cittaṇca ubho vimuccantīti, na
hevaṃ vattabbe -pa-.

* Savedanaṃ -pa-. Sasaññaṃ -pa-. Sacetanaṃ -pa-. Sapaññaṃ¹ cittaṃ
vimuccati, paññā ca cittaṇca ubho vimuccantīti, āmantā. Sarāgaṃ cittaṃ
vimuccati, rāgo ca cittaṇca ubho vimuccantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Sasaññaṃ (Sī, Ka)

* Saphassaṃ sarāgaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṇca ubho vimuccantīti, āmantā. Rāgo ca cittaṇca ubho vimuccantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Savedanaṃ sarāgaṃ -pa-. Sasaññaṃ sarāgaṃ -pa-. Sacetanaṃ sarāgaṃ -pa-. Sapaññaṃ sarāgaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṇca ubho vimuccantīti, āmantā. Rāgo ca cittaṇca ubho vimuccantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

364. * Sadosaṃ cittaṃ vimuccatīti, āmantā. Dosasahagataṃ dosasahajātaṃ dosasaṃsaṭṭhaṃ dosasampayuttaṃ dosasahabhu dosānuparivatti akusalaṃ lokiyaṃ sāsavaṃ -pa- saṃkilesiyaṃ cittaṃ vimuccatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saphassaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṇca ubho vimuccantīti, āmantā. Sadosaṃ cittaṃ vimuccati, doso ca cittaṇca ubho vimuccantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Savedanaṃ -pa-. Sasaññaṃ -pa-. Sacetanaṃ -pa-. Sapaññaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṇca ubho vimuccantīti, āmantā. Sadosaṃ cittaṃ vimuccati, doso ca cittaṇca ubho vimuccantīti na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saphassaṃ sadosaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṇca ubho vimuccantīti, āmantā. Sadosaṃ cittaṃ vimuccati, doso ca cittaṇca ubho vimuccantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Savedanaṃ sadosaṃ. Sasaññaṃ sadosaṃ. Sacetanaṃ sadosaṃ. Sapaññaṃ sadosaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṇca ubho vimuccantīti, āmantā. Doso ca cittaṇca ubho vimuccantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

365. * Samohaṃ cittaṃ vimuccatīti, āmantā. Mohasahagataṃ mohasahajātaṃ mohasaṃsaṭṭhaṃ mohasampayuttaṃ mohasahabhu mohānuparivatti akusalaṃ lokiyaṃ sāsavaṃ -pa- saṃkilesiyaṃ cittaṃ vimuccatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saphassaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṇca ubho vimuccantīti, āmantā. Samohaṃ cittaṃ vimuccati, moho ca cittaṇca ubho vimuccantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Savedanaṃ. Sasaññaṃ. Sacetanaṃ. Sapaññaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṃ ubho vimuccantīti, āmantā. Samohaṃ cittaṃ vimuccati moho ca cittaṃ ubho vimuccantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saphassaṃ samohaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṃ ubho vimuccantīti, āmantā. Moho ca cittaṃ ubho vimuccantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Savedanaṃ samohaṃ. Sasaññaṃ samohaṃ. Sacetanaṃ samohaṃ -pa-. Sapaññaṃ samohaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṃ ubho vimuccantīti, āmantā. Moho ca cittaṃ ubho vimuccantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sarāgaṃ sadosaṃ samohaṃ cittaṃ vimuccatīti, āmantā. Vītarāgaṃ vitadosaṃ vītamohaṃ nikkilesaṃ cittaṃ vimuccatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi na vattabbaṃ “sarāgaṃ sadosaṃ samohaṃ cittaṃ vimuccatī”ti.

Vimuttikathā niṭṭhitā.

3. Tatiyavagga

(24) 4. Vimuccamānakathā

366. * Vimuttaṃ vimuccamānanti, āmantā. Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttanti, āmantā. Ekadesaṃ sotāpanno, ekadesaṃ na sotāpanno, ekadesaṃ sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ sattakkhattuparamo kolaṃkolo ekabījī Buddhē aveccappasādena samannāgato dhamme -pa- saṃghe -pa- ariyakanteḥi sīlehi samannāgato, ekadesaṃ ariyakanteḥi sīlehi na samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttanti, āmantā. Ekadesaṃ sakadāgāmī, ekadesaṃ na sakadāgāmī, ekadesaṃ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttanti, āmantā. Ekadesaṃ anāgāmī, ekadesaṃ na anāgāmī, ekadesaṃ anāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṅkhāraparinibbāyī, sasaṅkhāraparinibbāyī, uddhamṣoto-akaniṭṭhagāmī, ekadesaṃ na uddhamṣoto-akaniṭṭhagāmī, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttanti, āmantā. Ekadesaṃ arahā, ekadesaṃ na arahā, ekadesaṃ arahattappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ vītārāgo vītadoso vītamoho -pa- ekadesaṃ sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Vimuttaṃ vimuccamānanti, āmantā. Uppādakkhaṇe vimuttaṃ, bhaṅgakkhaṇe vimuccamānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

367. + Na vattabbaṃ “vimuttaṃ vimuccamānan”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “tassa evaṃ jānato evaṃ passato kāmāsavāpi cittaṃ vimuccati, bhavāsavāpi cittaṃ vimuccati, avijjāsavāpi cittaṃ vimuccati”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi vattabbaṃ² “vimuttaṃ vimuccamānan”ti.

* Vimuttaṃ vimuccamānanti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “so evaṃ samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjappatte āsavānaṃ khayañāṇāya cittaṃ abhininnāmeti”ti³ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “vimuttaṃ vimuccamānan”ti.

* Atthi cittaṃ vimuccamānanti, āmantā. Atthi cittaṃ rajjamānaṃ dussamānaṃ muyhamānaṃ kilissamānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu rattañceva arattañca, duṭṭhañceva aduṭṭhañca, mūḷhañceva amūḷhañca, chinnañceva achinnañca, bhinnañceva abhinnañca, katañceva

1-3. Dī 1. 79 piṭṭhādīsu.

2. Tena hi (Sī, Syā, Kaṃ), tena hi na vattabbaṃ (Ka)

akatañcāti, āmantā. Hañci rattañceva arattañca, duṭṭhañceva aduṭṭhañca, mūḷhañceva amūḷhañca, chinnañceva achinnañca, bhinnañceva abhinnañca, katañceva akatañca, no ca vata re vattabbe “atthi cittaṃ vimuccamānaṃ”ti.

Vimuccamānakathā niṭṭhitā.

3. Tatiyavagga

(25) 5. Aṭṭhamakakathā

368. * Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamako puggalo sotāpanno sotāpattiṭṭhalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamako puggalo sotāpanno sotāpattiṭṭhalappatto -pa- kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhānusayo pahīnoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchānusayo. Sīlabbataparāmāso pahīnoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchānusayo pahīnoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhānusayo. Sīlabbataparāmāso pahīnoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhānusayo appahīnoti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ appahīnanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhānusayo appahīnoti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ appahīnanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchānusayo. Sīlabbataparāmāso appahīnoti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ appahīnanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa sīlabbataparāmāso appahīnoti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ appahīnanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

369. * Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānapahānāya maggo bhāvitoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānapahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā -pa- sammappadhānā -pa- bojjhaṅgā bhāvitāti, na hevaṃ vattabbe.

* Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānapahānāya maggo abhāvitoti, āmantā. Amaggena pahīnaṃ lokiyena sāsavena -pa- saṃkilesiyenāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānapahānāya satipaṭṭhānā -pa- bojjhaṅgā abhāvitāti, āmantā. Amaggena pahīnaṃ lokiyena sāsavena -pa- saṃkilesiyenāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānapahānāya maggo abhāvito -pa- satipaṭṭhānā -pa- bojjhaṅgā abhāvitāti, āmantā. Amaggena pahīnaṃ lokiyena sāsavena -pa- saṃkilesiyenāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

370. + Na vattabbaṃ “aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ”ti, āmantā. Uppajjissatīti? Nuppajjissati. Hañci nuppajjissati, tena vata re vattabbe “aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ”ti.

+ Na vattabbaṃ “aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ”ti, āmantā. Uppajjissatīti? Nuppajjissati. Hañci nuppajjissati, tena vata re vattabbe “aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ”ti.

* Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ nuppajjissatīti katvā pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhānusayo nuppajjissatīti katvā pahīnoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ nuppajjissatīti katvā pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchānusayo. Sīlabbataparāmāso nuppajjissatīti katvā pahīnoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ nuppajjissatīti katvā pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchānusayo. Sīlabbataparāmāso nuppajjissatīti katvā pahīnoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ nuppajjissatīti katvā pahīnanti, āmantā. Gotrabhuno puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ nuppajjissatīti katvā pahīnanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ nuppajjissatīti katvā pahīnanti, āmantā. Gotrabhuno puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ nuppajjissatīti katvā pahīnanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Aṭṭhamakakathā niṭṭhitā.

3. Tatiyavagga

(26) 6. Aṭṭhamakassa indriyakathā

371. * Aṭṭhamakassa puggalassa natthi saddhindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa natthi saddhāti, na hevaṃ vattabbe. Aṭṭhamakassa puggalassa natthi vīriyindriyaṃ -pa-. Natthi satindriyaṃ -pa-. Natthi samādhindriyaṃ -pa-. Natthi paññindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa natthi paññāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhāti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi vīriyaṃ -pa-. Atthi sati. Atthi samādhi, atthi paññāti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa atthi mano, atthi manindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi mano, atthi manindriyanti, āmantā.
Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, atthi paññindriyanti, na hevaṃ
vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa atthi somanassaṃ, atthi somanassindriyaṃ.
Atthi jīvaṃ, atthi jīvitindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi
saddhā, atthi saddhindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa
puggalassa atthi jīvaṃ, atthi jīvitindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa
puggalassa -pa-. Atthi paññā, atthi paññindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, natthi saddhindriyanti, āmantā.
Aṭṭhamakassa puggalassa atthi mano, natthi manindriyanti, na hevaṃ
vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, natthi saddhindriyanti, āmantā.
Aṭṭhamakassa puggalassa atthi somanassaṃ, natthi somanassindriyanti -pa-.
Atthi jīvaṃ, natthi jīvitindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa
puggalassa atthi paññā, natthi paññindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa
puggalassa atthi mano, natthi manindriyanti. Atthi somanassaṃ, natthi
somanassindriyanti. Atthi jīvaṃ, natthi jīvitindriyanti, na hevaṃ vattabbe
-pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa natthi saddhindriyanti, āmantā. Aṭṭhamako
puggalo assaddhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa
natthi vīriyindriyanti, āmantā. Aṭṭhamako puggalo kusīto hīnavīriyoti, na
hevaṃ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa natthi satindriyanti, āmantā.
Aṭṭhamako puggalo muṭṭhassati asampajānoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.
Aṭṭhamakassa puggalassa natthi samādhindriyanti, āmantā. Aṭṭhamako
puggalo asamāhito vibbhantacittoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa
puggalassa natthi paññindriyanti, āmantā. Aṭṭhamako puggalo duppañño
elamūgoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā sā ca saddhā, niyyānikāti,
āmantā. Hañci aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, sā ca saddhā
niyyānikā, no ca vata re vattabbe “aṭṭhamakassa puggalassa natthi
saddhindriyan”ti. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi vīriyaṃ, tañca vīriyaṃ
niyyānikaṃ. Atthi sati, sā ca sati niyyānikā. Atthi samādhi, so ca samādhi
niyyāniko. Atthi paññā, sā ca paññā niyyānikāti, āmantā. Hañci
aṭṭhamakassa

puggalassa atthi paññā, sā ca paññā niyyānikā, no ca vata re vattabbe
“aṭṭhamakassa puggalassa natthi paññindriyan”ti.

372. * Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi
saddhā, atthi saddhindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi
saddhā, atthi saddhindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi paññā, atthi
paññindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, atthi
paññindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa.
Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi saddhā, atthi
saddhindriyaṃ -pa-. Atthi paññā, atthi paññindriyanti, āmantā.
Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, atthi paññindriyanti, na hevaṃ
vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, natthi saddhindriyanti, āmantā.
Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi saddhā, natthi
saddhindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi
paññā, natthi paññindriyanti, āmantā. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya
paṭipannassa puggalassa atthi paññā, natthi paññindriyanti, na hevaṃ
vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, natthi saddhindriyanti -pa-.
Atthi paññā, natthi paññindriyanti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya
paṭipannassa puggalassa. Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa
atthi paññā, natthi paññindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa natthi pañcindriyānī, āmantā. Nanu vuttaṃ
Bhagavatā “pañcimāni bhikkhave indriyāni. Katamāni pañca,
saddhindriyaṃ, vīriyindriyaṃ, satindriyaṃ, samādhindriyaṃ, paññindriyaṃ.
Imāni kho bhikkhave pañcindriyāni. Imesaṃ kho bhikkhave pañcannaṃ
indriyānaṃ samattā paripūrattā arahā hoti, tato mudutarehi
arahattasacchikiriyāya paṭipanno hoti, tato mudutarehi anāgāmī hoti, tato
mudutarehi anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno hoti, tato mudutarehi
sakadāgāmī hoti, tato mudutarehi sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno
hoti, tato mudutarehi sotāpanno hoti, tato mudutarehi
sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno hoti. Yassa kho bhikkhave

imāni pañcindriyāni sabbena sabbam sabbathā sabbam natthi, tamaham ‘bāhiro puthujjanapakkhe ṭhito’ti vadāmī”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Aṭṭhamako puggalo bāhiro puthujjanapakkhe ṭhitoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi aṭṭhamakassa puggalassa atthi pañcindriyānīti.

Aṭṭhamakassa indriyakathā niṭṭhitā.

3. Tatiyavagga

(27) 7. Dibbacakkhukathā

373. * Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti, āmantā. Maṃsacakkhum dibbacakkhum, dibbacakkhum maṃsacakkhanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti, āmantā. Yādisaṃ maṃsacakkhum, tādisaṃ dibbacakkhum, yādisaṃ dibbacakkhum, tādisaṃ maṃsacakkhanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti, āmantā. Taññeva maṃsacakkhum taṃ dibbacakkhum, taṃ dibbacakkhum taṃ maṃsacakkhanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti, āmantā. Yādiso maṃsacakkhussa visayo ānubhāvo gocarō, tādiso dibbassa cakkhussa visayo ānubhāvo gocaroti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti, āmantā. Upādiṇṇaṃ² hutvā anupādiṇṇaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Upādiṇṇaṃ hutvā anupādiṇṇaṃ hotīti, āmantā. Kāmāvacaraṃ hutvā rūpāvacaraṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kāmāvacaraṃ hutvā rūpāvacaraṃ hotīti, āmantā. Rūpāvacaraṃ hutvā arūpāvacaraṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpāvacaraṃ hutvā arūpāvacaraṃ hotīti, āmantā. Pariyāpannaṃ hutvā apariyāpannaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Saṃ 3. 178 piṭṭhe.

2. Upādiṇṇaṃ (Syā, Kaṃ)

374. * Māmsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti, āmantā. Dibbacakkhum dhammupatthaddham māmsacakkhum hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Māmsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti, āmantā. Dibbacakkhum dhammupatthaddham paññācakkhum hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Māmsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti, āmantā. Dibbacakkhum dhammupatthaddham māmsacakkhum hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Māmsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti, āmantā. Dveva cakkhūnīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dveva cakkhūnīti, āmantā. Nanu tīṇi cakkhūni vuttāni Bhagavatā “māmsacakkhum dibbacakkhum paññācakkhun”ti, āmantā. Hañci tīṇi cakkhūni vuttāni Bhagavatā māmsacakkhum dibbacakkhum paññācakkhum, no ca vata re vattabbe “dveva cakkhūnī”ti.

* Dveva cakkhūnīti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “tīṇimāni bhikkhave cakkhūni. Katamāni tīṇi, māmsacakkhum dibbacakkhum paññācakkhanti. Imāni kho bhikkhave tīṇi cakkhūnīti.

Māmsacakkhum dibbacakkhum, paññācakkhum anuttaraṃ.
Etāni tīṇi cakkhūni, akkhāsi purisuttamo.

Māmsacakkhussa uppādo, maggo dibbassa cakkhuno.
Yadā ca ñāṇaṃ udapādi, paññācakkhum anuttaraṃ.
Tassa cakkhussa paṭilābhā, sabbadukkhā pamuccatī”ti¹.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “dveva cakkhūnī”ti.

Dibbacakkhukathā niṭṭhitā.

3. Tatiyavagga

(28) 8. Dibbasotakathā

375. * Māmsasotaṃ dhammupatthaddham, dibbasotaṃ hotīti, āmantā. Māmsasotaṃ dibbasotaṃ, dibbasotaṃ māmsasotanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Khu 1. 231 Itivuttake.

* Maṁsasotaṁ dhammupatthaddhaṁ dibbasotaṁ hotīti, āmantā.
Yādisaṁ maṁsasotaṁ, tādisaṁ dibbasotaṁ, yādisaṁ dibbasotaṁ. tādisaṁ
maṁsasotanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maṁsasotaṁ dhammupatthaddhaṁ, dibbasotaṁ hotīti, āmantā.
Taññeva maṁsasotaṁ taṁ dibbasotaṁ, taṁ dibbasotaṁ taṁ maṁsasotanti,
na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maṁsasotaṁ dhammupatthaddhaṁ, dibbasotaṁ hotīti, āmantā.
Yādiso maṁsasotassa visayo ānubhāvo gocarō, tādiso dibbassa sotassa
visayo ānubhāvo gocaroti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maṁsasotaṁ dhammupatthaddhaṁ, dibbasotaṁ hotīti, āmantā.
Upādiṇṇaṁ hutvā anupādiṇṇaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Upādiṇṇaṁ hutvā anupādiṇṇaṁ hotīti, āmantā. Kāmāvacaraṁ hutvā
rūpāvacaraṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāmāvacaraṁ hutvā rūpāvacaraṁ hotīti, āmantā. Rūpāvacaraṁ hutvā
arūpāvacaraṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpāvacaraṁ hutvā arūpāvacaraṁ hotīti, āmantā. Pariyāpannaṁ
hutvā apariyāpannaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

376. * Maṁsasotaṁ dhammupatthaddhaṁ, dibbasotaṁ hotīti, āmantā.
Dibbasotaṁ dhammupatthaddhaṁ, maṁsasotaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe
-pa-.

* Maṁsasotaṁ dhammupatthaddhaṁ, dibbasotaṁ hotīti, āmantā.
Ekaṁyeva sotanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ekaṁyeva sotanti, āmantā. Nanu dve sotāni vuttāni Bhagavatā
“maṁsasotaṁ dibbasotaṁ”ti, āmantā. Hañci dve sotāni vuttāni Bhagavatā
maṁsasotaṁ dibbasotaṁ, no ca vata re vattabbe “ekaññeva sotaṁ”ti.

Dibbasotakathā niṭṭhitā.

3. Tatiyavagga

(29) 9. Yathākammūpagataññakathā

377. * Yathākammūpagatañ ñāṇaṃ¹ dibbacakkhanti, āmantā.
Yathākammūpagatañca manasi karoti, dibbena cakkhunā rūpaṃ passatīti, na
hevaṃ vattabbe -pa-.

* Yathākammūpagatañca manasi karoti, dibbena cakkunā rūpaṃ
passatīti, āmantā. Dvinnāṃ phassānaṃ dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ
hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Yathākammūpagatañ ñāṇaṃ dibbacakkhanti, āmantā. “Ime vata
bhonto sattā”ti ca manasi karoti, “kāyaduccaritena samannāgatā”ti ca
manasi karoti, “vacīduccaritena samannāgatā”ti ca manasi karoti,
“manoduccaritena samannāgatā”ti ca manasi karoti, “ariyānaṃ upavādakā”ti
ca manasi karoti, “micchādiṭṭhikā”ti ca manasi karoti,
“micchādiṭṭhikammasamādānā”ti ca manasi karoti, “te kāyassa bhedaṃ paraṃ
maraṇā apāyaṃ duggatiṃ vinipātaṃ nirayaṃ upapannā”ti ca manasi karoti,
“ime vā pana bhonto sattā”ti ca manasi karoti, “kāyasucaritena
samannāgatā”ti ca manasi karoti, “vacīsucaritena samannāgatā”ti ca manasi
karoti, “manosucaritena samannāgatā”ti ca manasi karoti, “ariyānaṃ
anupavādakā”ti ca manasi karoti, “sammādiṭṭhikā”ti ca manasi karoti,
“sammādiṭṭhikammasamādānā”ti ca manasi karoti, “te kāyassa bhedaṃ paraṃ
maraṇā sugatiṃ saggaṃ lokaṃ upapannā”ti ca manasi karoti. Dibbena
cakkhunā rūpaṃ passatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* “Te kāyassa bhedaṃ paraṃ maraṇā sugatiṃ saggaṃ lokaṃ upapannā”ti
ca manasi karoti. Dibbena cakkunā rūpaṃ passatīti, āmantā. Dvinnāṃ
phassānaṃ dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

378. * Yathākammūpagatañ ñāṇaṃ dibbacakkhanti, āmantā. Atthi koci
adibbacakkhuko dibbacakkhum appaṭiladdho anadhigato asacchikato
yathākammūpagatañ jānātīti, āmantā. Hañci atthi koci adibbacakkhuko

1. Yathākammūpagataññāṇaṃ (Syā, Kam)

dibbacakkhuṃ appaṭiladdho anadhigato asacchikato yathākammūpagataṃ jānāti, no ca vata re vattabbe “yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhun”ti.

* Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhanti, āmantā. Āyasmā Sāriputto yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ jānātīti, āmantā. Hañci āyasmā Sāriputto yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ jānāti, no ca vata re vattabbe “yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhun”ti.

* Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhanti, āmantā. Āyasmā Sāriputto yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ jānātīti, āmantā. Atthāyasmato Sāriputtassa dibbacakkhanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthāyasmato Sāriputtassa dibbacakkhanti, āmantā. Nanu āyasmā Sāriputto etadavoca—

“Neva pubbenivāsāya, napi dibbassa cakkhuno.
Cetopariyāya iddhiyā, sotadhātuvisuddhiyā.
Cutiyā upapattiyā, paṇidhi me na vijjatī”ti¹.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhun”ti.

Yathākammūpagataññāṇakathā niṭṭhitā.

3. Tatiyavagga

(30) 10. Saṃvarakathā

379. * Atthi devesu saṃvaroti, āmantā. Atthi devesu asaṃvaroti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Natthi devesu asaṃvaroti, āmantā. Natthi devesu saṃvaroti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Khu 2. 344 Theragāthāyaṃ.

* Nanu asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaroti, āmantā. Atthi devesu asaṃvaro, yamhā asaṃvarā saṃvaro sīlanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro, tena vata re vattabbe “atthi devesu asaṃvaro, yamhā asaṃvarā saṃvaro sīlan”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro’, no ca vattabbe ‘atthi devesu asaṃvaro, yamhā asaṃvarā saṃvaro sīlan’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “atthi devesu asaṃvaro, yamhā asaṃvarā saṃvaro sīlan”ti, no ca vata re vattabbe “asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro”ti. Yaṃ tattha vadesi “vattabbe kho ‘asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro’, no ca vattabbe ‘atthi devesu asaṃvaro, yamhā asaṃvarā saṃvaro sīlan’ti, micchā.

* Atthi manussesu saṃvaro, atthi tattha asaṃvaroti, āmantā. Atthi devesu saṃvaro, atthi tattha asaṃvaroti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi devesu saṃvaro, natthi tattha asaṃvaroti, āmantā. Atthi manussesu saṃvaro, natthi tattha asaṃvaroti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

380. * Atthi devesu pāṇātipātā veramaṇīti, āmantā. Atthi devesu pāṇātipātoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇīti, āmantā. Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Natthi devesu pāṇātipātoti, āmantā. Natthi devesu pāṇātipātā veramaṇīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Natthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānanti, āmantā. Natthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi manussesu pāṇātipātā veramaṇi, atthi tattha pāṇātipātoti, āmantā. Atthi devesu pāṇātipātā veramaṇi, atthi tattha pāṇātipātoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi manussesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇi, atthi tattha surāmerayamajjapamādaṭṭhānanti, āmantā. Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇi, atthi tattha surāmerayamajjapamādaṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi devesu pāṇātipātā veramaṇi, natthi tattha pāṇātipātoti, āmantā. Atthi manussesu pāṇātipātā veramaṇi, natthi tattha pāṇātipātoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇi, natthi tattha surāmerayamajjapamādaṭṭhānanti, āmantā. Atthi manussesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇi, natthi tattha surāmerayamajjapamādaṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Natthi devesu saṃvaroti, āmantā. Sabbe devā pāṇātipātino adinnādāyino kāmesumicchācārino musāvādino surāmerayamajjapamādaṭṭhāyini, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi atthi devesu saṃvaroti.

Saṃvarakathā niṭṭhitā.

3. Tatiyavagga

(31) 11. Asaññakathā

381. * Asaññasattesu saññā atthīti, āmantā. Saññābhavo saññāgati saññāsattāvāso saññāsaṃsāro saññāyoni saññātabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Nanu asaññābhavo asaññāgati asaññāsattāvāso asaññāsaṃsāro asaññāyoni saññātabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Hañci asaññābhavo asaññāgati asaññāsattāvāso asaññāsaṃsāro asaññāyoni saññātabhāvapaṭilābho, no ca vata re vattabbe “asaññasattesu saññā atthī”ti.

* Asaññasattesu saññā atthīti, āmantā. Pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Nanu ekavokārabhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Hañci ekavokārabhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni attabhāvapaṭilābho, no ca vata re vattabbe “asaññasattesu saññā atthī”ti.

* Asaññasattesu saññā atthīti, āmantā. Tāya saññāya saññākaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

382. * Manussesu saññā atthi, so ca saññābhavo saññāgati saññāsattāvāso saññāsaṁsāro saññāyoni saññātabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Asaññasattesu saññā atthi, so ca saññābhavo saññāgati sattāvāso saṁsāro yoni attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Manussesu saññā atthi, so ca pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Asaññasattesu saññā atthi, so ca pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Manussesu saññā atthi, tāya saññāya saññākaraṇīyaṁ karotīti, āmantā. Asaññasattesu saññā atthi, tāya saññāya saññākaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Asaññasattesu saññā atthi, so ca asaññābhavo asaññāgati asaññāsattāvāso asaññāsaṁsāro asaññāyoni asaññātabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Manussesu saññā atthi, so ca asaññābhavo asaññāgati -pa- asaññātabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Asaññasattesu saññā atthi, so ca ekavokārabhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Manussesu saññā atthi, so ca ekavokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Asaññasattesu saññā atthi, na ca tāya saññāya saññākaraṇīyaṃ karotīti, āmantā. Manussesu saññā atthi, na ca tāya saññāya saññākaraṇīyaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

383. + Na vattabbaṃ “asaññasattesu saññā atthī”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “santi bhikkhave asaññasattā nāma devā, saññuppadā ca pana te devā tamhā kāyā cavantī”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi asaññasattesu saññā atthīti.

* Asaññasattesu saññā atthīti? Kiñci² kāle atthi, kiñci kāle natthīti. Kiñci kāle saññasattā kiñci kāle asaññasattā kiñci kāle saññabhavo kiñci kāle asaññabhavo kiñci kāle pañcavokārabhavo kiñci kāle ekavokārabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Asaññasattesu saññā kiñci kāle atthi, kiñci kāle natthīti, āmantā. Kaṃ kālāṃ atthi, kaṃ kālāṃ natthīti, cutikāle upapattikāle atthi, ñhitikāle natthīti. Cutikāle upapattikāle saññasattā, ñhitikāle asaññasattā. Cutikāle upapattikāle saññabhavo, ñhitikāle asaññabhavo. Cutikāle upapattikāle pañcavokārabhavo, ñhitikāle ekavokārabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Asaññakathā niṭṭhitā.

3. Tatiyavagga

(32) 12. Nevasaññānāsaññāyatanakathā

384. * Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “saññā atthī”ti, āmantā. Asaññabhavo asaññagati asaññasattāvāso asaññasamsāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābhoti, ne hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Dī 1. 27 piṭṭhe.

2. Kañci (Syā)

Nanu saññābhavo saññāgati saññāsattāvāso saññāsaṃsāro saññāyoni saññattabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Hañci saññābhavo saññāgati -pa- saññattabhāvapaṭilābho, no ca vata re vattabbe “Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ ‘saññā atthi’ti”.

* Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “saññā atthi”ti, āmantā. Ekavokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Nanu catuvokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Hañci catuvokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābho, no ca vata re vattabbe “Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ ‘saññā atthi’ti”.

385. * Asaññasattesu na vattabbaṃ “saññā atthi”, so ca Asaññabhavo asaññagati asaññāsattāvāso asaññasaṃsāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “saññā atthi”, so ca Asaññabhavo asaññagati asaññāsattāvāso asaññasaṃsāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Asaññasattesu na vattabbaṃ “saññā atthi”, so ca ekavokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “saññā atthi”, so ca ekavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “saññā atthi”, so ca saññābhavo saññāgati -pa- saññattabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Asaññasattesu na vattabbaṃ “saññā atthi”, so ca saññābhavo saññāgati -pa- saññattabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “saññā atthi”, so ca catuvokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Asaññasattesu na vattabbaṃ “saññā atthi”, so ca catuvokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “saññā atthī”ti, āmantā. Nanu Nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavoti, āmantā. Hañci Nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, no ca vata re vattabbe “Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ ‘saññā atthī’ti.

386. * Nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “saññā atthī”ti, āmantā. Ākāsaññācāyatanaṃ catuvokārabhavo, Ākāsaññācāyatane na vattabbaṃ “saññā atthī”ti, ne hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “saññā atthī”ti, āmantā. Viññāṇañcāyatanaṃ -pa-. Ākiñcaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, Ākiñcaññāyatane na vattabbaṃ “saññā atthī”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ākāsaññācāyatanaṃ catuvokārabhavo atthi tattha saññāti, āmantā. Nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo atthi tattha saññāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Viññāṇañcāyatanaṃ -pa-. Ākiñcaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, atthi tattha saññāti, āmantā. Nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, atthi tattha saññāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “saññā atthī”ti vā “natthī”ti vāti, āmantā. Nanu Nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavoti, āmantā. Hañci nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, no ca vata re vattabbe “Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “saññā atthī”ti vā “natthī”ti vāti.

* Nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “saññā atthī”ti vā “natthī”ti vāti, āmantā. Ākāsaññācāyatanaṃ -pa-. Viññāṇañcāyatanaṃ -pa-. Ākiñcaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, Ākiñcaññāyatane na vattabbaṃ “saññā atthī”ti vā “natthī”ti vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ākāsānañcāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññāti, āmantā.
Nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññāti, na hevaṃ
vattabbe -pa-.

* Viññāṇañcāyatanam -pa-. Ākiñcaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi
tattha saññāti, āmantā. Nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi
tattha saññāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Nevasaññānāsaññāyatane na vattabban¹ “saññā atthī”ti vā “natthī”ti
vāti, āmantā. Nanu Nevasaññānāsaññāyatananti, āmantā. Hañci
Nevasaññānāsaññāyatanam, tena vata re vattabbe “nevasaññānāsaññāyatane
na vattabban “saññā atthī”ti vā “natthī”ti vāti.

* Nevasaññānāsaññāyatananti katvā Nevasaññānāsaññāyatane na
vattabban “saññā atthī”ti vā “natthī”ti vāti, āmantā. Adukkhamasukhā
vedanāti katvā adukkhamasukhāya vedanāya² na vattabban “vedanā”ti vā
“avedanā”ti vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Nevasaññānāsaññāyatanakathā niṭṭhitā.

Tatiyo vaggo.

Tassuddānam

Balaṃ sādharmaṇaṃ ariyaṃ, sarāgaṃ cittaṃ vimuccati.

Vimuttaṃ vimuccamānaṃ, atthi cittaṃ vimuccamānaṃ.

Aṭṭhamakassa puggalassa, diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ.

Aṭṭhamakassa puggalassa, natthi pañcindriyāni cakkhum.

Sotaṃ dhammupatthaddhaṃ, yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ.

Devesu saṃvaro asaṇṇa—sattesu saṇṇa evameva bhavagganti.

1. Nevasaññānāsaññāyatane vattabban (?)

2. Adukkhamasukhā vedanā (Sī, Ka)

4. Catutthavagga

(33) 1. Gihissa-arahātikathā

387. * Gihī'ssa arahāti, āmantā. Atthi arahato gihisaṃyojananti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Natthi arahato gihisaṃyojananti, āmantā. Hañci natthi arahato gihisaṃyojanam, no ca vata re vattabbe “gihī'ssa arahā”ti.

* Gihī'ssa arahāti, āmantā. Nanu arahato gihisaṃyojanam pahīnam ucchinnamūlam tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatim anuppādadhammanti, āmantā. Hañci arahato gihisaṃyojanam pahīnam ucchinnamūlam tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatim anuppādadhammam, no ca vata re vattabbe “gihī'ssa arahā”ti.

* Gihī'ssa arahāti, āmantā. Atthi koci gihī gihisaṃyojanam appahāya diṭṭheva dhamme dukkhassantakaroti, natthi. Hañci natthi koci gihī gihisaṃyojanam appahāya diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro, no ca vata re vattabbe “gihī'ssa arahā”ti.

* Gihī'ssa arahāti, āmantā. Nanu Vacchagotto paribbājako Bhagavantam etadavoca—“atthi nu kho bho Gotama koci gihī gihisaṃyojanam appahāya kāyassa bheda dukkhassantakaro”ti. Natthi kho Vaccha koci gihī gihisaṃyojanam appahāya kāyassa bheda dukkhassantakaroti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabham “gihī'ssa arahā”ti.

* Gihī'ssa arahāti, āmantā. Arahā methunam dhammam paṭiseveyya, methunam uppādeyya, puttasaṃbādhasayanam ajjhāvaseyya, Kāsikacandanam paccanubhaveyya, mālāgandhavilepanam dhāreyya, jātārūparajataṃ sādīyeyya, ajeḷakam paṭiggaṇheyya, kukkuṭasūkaram paṭiggaṇheyya, hatthigavassavaḷavam paṭiggaṇheyya, tittiravaṭṭakamorakapiṇjaram² paṭiggaṇheyya, cittavaṇḍavālamoliṃ³ dhāreyya, odātāni vatthāni dīghadasāni dhāreyya, yāvajīvam agāriyabhūto assāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Ma 2. 149 piṭṭhe.

2. ...kapiṇjalam (Syā, Kam, I)

3. Pītavaṇṭavālamolikaṃ (Syā, Kam, I)

+ Na vattabbaṃ “gihi’ssa arahā”ti, āmantā. Nanu Yaso kulaputto, Uttiyo gahapati, Setu māṇavo, gihibyañjanena arahattaṃ pattoti, āmantā. Hañci yaso kulaputto, uttiyo gahapati, setu māṇavo, gihibyañjanena arahattaṃ patto, tena vata re vattabbe “gihi’ssa arahā”ti.

Gihissa arahātikathā niṭṭhitā.

4. Catutthavagga

(34) 2. Upapattikathā

388. * Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Saha upapattiyā sotāpanno hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Saha upapattiyā sakadāgāmī hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Saha upapattiyā anāgāmī hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saha upapattiyā sotāpanno na hotīti, āmantā. Hañci saha upapattiyā sotāpanno na hoti, no ca vata re vattabbe “saha upapattiyā arahā”ti.

* Saha upapattiyā sakadāgāmī na hotīti, āmantā. Hañci saha upapattiyā sakadāgāmī na hoti, no ca vata re vattabbe “saha upapattiyā arahā”ti.

* Saha upapattiyā anāgāmī na hotīti, āmantā. Hañci saha upapattiyā anāgāmī na hoti, no ca vata re vattabbe “saha upapattiyā arahā”ti.

389. * Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Sāriputto thero saha upapattiyā arahāti, na hevaṃ vattabbe. Mahāmoggallāno

thero -pa-. Mahākassapo thero -pa-. Mahākaccāno thero -pa-. Mahākoṭṭhiko thero -pa-. Mahāpanthako thero saha upapattiyā arahāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sāriputto thero na saha upapattiyā arahāti, āmantā. Hañci Sāriputto thero na saha upapattiyā arahā, no ca vata re vattabbe “saha upapattiyā arahā”ti.

* Mahāmoggallāno thero -pa-. Mahākassapo thero -pa-. Mahākaccāno thero -pa-. Mahākoṭṭhiko thero -pa-. Mahāpanthako thero na saha upapattiyā arahāti, āmantā. Hañci Mahāpanthako thero na saha upapattiyā arahā, no ca vata re vattabbe “saha upapattiyā arahā”ti.

390. * Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Upapattesiya cittaṇa arahattaṃ sacchikaroti lokiyena sāsavena -pa- saṃkilesiyenāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Upapattesiyaṃ cittaṃ niyyānikaṃ khayagāmi bodhagāmi apacayagāmi anāsavaṃ -pa- asaṃkilesiyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nanu upapattesiyaṃ cittaṃ aniyyānikaṃ na khayagāmi na bodhagāmi na apacayagāmi sāsavaṃ -pa- saṃkilesiyanti, āmantā. Hañci upapattesiyaṃ cittaṃ aniyyānikaṃ na khayagāmi na bodhagāmi na apacayagāmi sāsavaṃ -pa- saṃkilesiyaṃ, no ca vata re vattabbe “saha upapattiyā arahā”ti.

* Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Upapattesiya cittaṇa rāgaṃ pajahati. Doṣaṃ pajahati. Mohaṃ pajahati. Anottappaṃ pajahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Upapattesiyaṃ cittaṃ maggo. Satipaṭṭhānaṃ -pa-. Sammappadhānaṃ. Iddhipādo. Indriyaṃ. Balaṃ. Bojjhaṅgoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Upapattesiya cittaṇa dukkhaṃ pariṇānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti,

na hevaṃ vattabbe -pa- saha upapattiyā arahāti, āmantā. Cuticittāṃ maggacittāṃ upapattesiyaṃ cittāṃ phalacittanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Upapattikathā niṭṭhitā.

4. Catutthavagga

(35) 3. Anāsavakathā

391. * Arahato sabbe dhammā anāsavāti, āmantā. Maggo. Phalaṃ. Nibbānaṃ. Sotāpattimaggo. Sotāpattiphalaṃ. Sakadāgāmimaggo. Sakadāgāmiphalaṃ. Anāgāmimaggo. Anāgāmiphalaṃ. Arahattamaggo. Arahattaphalaṃ. Satipaṭṭhānaṃ. Sammappadhānaṃ. Iddhipādo. Indriyaṃ. Balaṃ. Bojjhaṅgoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Arahato sabbe dhammā anāsavāti, āmantā. Arahato cakkhum anāsavanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahato cakkhum anāsavanti, āmantā. Maggo. Phalaṃ. Nibbānaṃ. Sotāpattimaggo. Sotāpattiphalaṃ -pa-. Bojjhaṅgoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahato sotaṃ -pa-. Arahato ghānaṃ. Arahato jivhā. Arahato kāyo anāsavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahato kāyo anāsavoti, āmantā. Maggo. Phalaṃ. Nibbānaṃ. Sotāpattimaggo. Sotāpattiphalaṃ -pa-. Bojjhaṅgoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahato kāyo anāsavoti, āmantā. Arahato kāyo paggahaniggahupago chedanabhedanupago kākehi gijjhehi kulalehi sādharmaṇoti, āmantā. Anāsavo dhammo paggahaniggahupago chedanabhedanupago kākehi gijjhehi kulalehi sādharmaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahato kāye visaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti, āmantā. Anāsavo dhamme visaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Labbhā arahato kāyo addubandhanena bandhitum, rajjubandhanena bandhitum, saṅkhalikabandhanena bandhitum, gāmabandhanena bandhitum, nigamabandhanena bandhitum, nagarabandhanena bandhitum, janapadabandhanena bandhitum, kaṇṭhapañcamehi bandhanehi bandhitunti, āmantā. Labbhā anāsavo dhammo addubandhanena bandhitum, rajjubandhanena bandhitum, saṅkhalikabandhanena bandhitum, gāma nigama nagara janapada bandhanena bandhitum, kaṇṭhapañcamehi bandhanehi bandhitunti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

392. * Yadi arahā puthujjanassa cīvaraṃ deti, anāsavaṃ hutvā sāsavaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa- anāsavaṃ hutvā sāsavaṃ hotīti, āmantā. Taññeva anāsavaṃ taṃ sāsavanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Taññeva anāsavaṃ taṃ sāsavanti, āmantā. Maggo anāsavo hutvā sāsavo hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Phalaṃ. Satipaṭṭhānaṃ. Sammappadhānaṃ. Iddhipādo indriyaṃ. Balaṃ. Bojjhaṅgo anāsavohutvā sāsavo hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Yadi arahā puthujjanassa piṇḍapātaṃ deti, senāsaṇaṃ deti, gilānapaccaya bhesajjaparikkhāraṃ deti, anāsavo hutvā sāsavo hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ānāsavo hutvā sāsavo hotīti, āmantā. Taññeva anāsavaṃ taṃ sāsavanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Taññeva anāsavaṃ taṃ sāsavanti, āmantā. Maggo anāsavo hutvā sāsavo hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Phalaṃ. Satipaṭṭhānaṃ. Sammappadhānaṃ. Iddhipādo. Indriyaṃ. Balaṃ. Bojjhaṅgo anāsavo hutvā sāsavo hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Yadi puthujjano arahato cīvaraṃ deti, sāsavaṃ hutvā anāsavaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sāsavaṃ hutvā anāsavaṃ hotīti, āmantā. Taññeva sāsavaṃ taṃ anāsavanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Taññeva sāsavaṃ taṃ anāsavanti, āmantā. Rāgo sāsavo hutvā anāsavo hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Doso -pa-. Moho -pa-. Anottappaṃ sāsavaṃ hutvā anāsavaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Yadi puthujjano arahato piṇḍapātaṃ deti, senāsaṇaṃ deti, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ deti, sāsavo hutvā anāsavo hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sāsavo hutvā anāsavo hotīti āmantā. Taññeva sāsavaṃ taṃ anāsavanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Taññeva

sāsavaṃ taṃ anāsavanti, āmantā. Rāgo sāsavo hutvā anāsavo hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Doso -pa-. Moho -pa-. Anottappaṃ sāsavaṃ hutvā anāsavaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṃ “arahato sabbe dhammā anāsavā”ti, āmantā. Nanu arahā anāsavoti, āmantā. Hañci arahā anāsavo, tena vata re vattabbe “arahato sabbe dhammā anāsavā”ti.

Anāsavakathā niṭṭhitā.

4. Catutthavagga

(36) 4. Samannāgatakathā

393. * Arahā catūhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Arahā catūhi phassehi. Catūhi vedanāhi. Catūhi saññāhi. Catūhi cetanāhi. Catūhi cittehi. Catūhi saddhāhi. Catūhi vīriyehi. Catūhi satīti. Catūhi samādhīhi. Catūhi paññāhi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāmī tīhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Anāgāmī tīhi phassehi -pa-. Tīhi paññāhi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Sakadāgāmī dvīhi phassehi -pa-. Dvīhi paññāhi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahā sotāpatti phalena samannāgatoti, āmantā. Arahā sotāpanno sattakkhattuparamo kolaṃkolo ekabījīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahā sakadāgāmiphaleṇa samannāgatoti, āmantā. Arahā sakadāgāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahā anāgāmiphaleṇa samannāgatoti, āmantā. Arahā anāgāmī antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṅkhārāparinibbāyī, sasaṅkhārāparinibbāyī, uddhamasoto akaniṭṭhagāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāmī sotāpatti phalena samannāgatoti, āmantā. Anāgāmī sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījīti, na hevaṃ

vattabbe -pa-. Anāgāmī sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā.

Anāgāmī sakadāgāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmī sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Sakadāgāmī sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

394. * Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno”ti vattabboti, āmantā. Arahā sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva arahā, so sotāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmiphalena samannāgato “sakadāgāmī”ti vattabboti, āmantā. Arahā sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva arahā, so sakadāgāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāmiphalena samannāgato “anāgāmī”ti vattabboti, āmantā. Arahā anāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva arahā, so anāgāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno”ti vattabboti, āmantā. Anāgāmī sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva anāgāmī, so sotāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmiphalena samannāgato “sakadāgāmī”ti vattabboti, āmantā. Anāgāmī sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva anāgāmī, so sakadāgāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno”ti vattabboti, āmantā. Sakadāgāmī sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva sakadāgāmī, so sotāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

395. * Arahā sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu arahā sotāpattiphalam vītivattoti, āmantā. Hañci arahā sotāpattiphalam vītivatto, no ca vata re vattabbe “arahā sotāpattiphalena samannāgato”ti.

* Arahā sotāpattiphalam vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Arahā sotāpattimaggam vītivatto, sakkāyadiṭṭhim, vicikiccham, sīlabbataparāmāsam, apāyagamanīyam rāgam, apāyagamanīyam dosam, apāyagamanīyam moham vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahā sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu arahā sakadāgāmiphalam vītivattoti, āmantā. Hañci arahā sakadāgāmiphalam vītivatto, no ca vata re vattabbe “arahā sakadāgāmiphalena samannāgato”ti.

* Arahā sakadāgāmiphalam vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Arahā sakadāgāmimaggam vītivatto, oḷārikam kāmarāgam, oḷārikam byāpādam vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahā anāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu arahā anāgāmiphalam vītivattoti, āmantā. Hañci arahā anāgāmiphalam vītivatto, no ca vata re vattabbe “arahā anāgāmiphalena samannāgato”ti.

* Arahā anāgāmiphalam vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Arahā anāgāmimaggam vītivatto, aṇusahagataṃ kāmarāgam, aṇusahagataṃ byāpādam vītivatto tena samannāgatoti, na hivaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāmī sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu anāgāmī sotāpattiphalam vītivattoti, āmantā. Hañci anāgāmī sotāpattiphalam vītivatto, no ca vata re vattabbe “anāgāmī sotāpattiphalena samannāgato”ti.

* Anāgāmī sotāpattiphalam vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Anāgāmī sotāpattimaggam vītivatto, sakkāyadiṭṭhim -pa- apāyagamanīyam moham vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāmī sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu anāgāmī sakadāgāmiphalam vītivattoti, āmantā. Hañci anāgāmī sakadāgāmiphalam vītivatto, no ca vata re vattabbe “anāgāmī sakadāgāmiphalena samannāgatoti.

* Anāgāmī sakadāgāmiphalaṃ vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Anāgāmī sakadāgāmimaggaṃ vītivatto, oḷārikaṃ kāmarāgaṃ, oḷārikaṃ byāpādaṃ vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmī sotāpattiphalaṃ samannāgatoti, āmantā. Nanu sakadāgāmī sotāpattiphalaṃ vītivattoti, āmantā. Hañci sakadāgāmī sotāpattiphalaṃ vītivatto, no ca vata re vattabbe “sakadāgāmī sotāpattiphalaṃ samannāgatoti.

* Sakadāgāmī sotāpattiphalaṃ vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Sakadāgāmī sotāpattimaggaṃ vītivatto, sakkāyadiṭṭhiṃ -pa- apāyagamanīyaṃ moham vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

396. + Na vattabbaṃ “arahā catūhi phalehi samannāgato”ti, āmantā. Nanu arahatā cattāri phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti, āmantā. Hañci arahatā cattāri phalāni paṭiladdhāni tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe “arahā catūhi phalehi samannāgato”ti.

+ Na vattabbaṃ “anāgāmī tīhi phalehi samannāgato”ti, āmantā. Nanu anāgāminā tīhi phalāni paṭiladdhāni tehi ca aparihīnoti, āmantā. Hañci anāgāminā tīhi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe “anāgāmī tīhi phalehi samannāgato”ti.

+ Na vattabbaṃ “sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgato”ti, āmantā. Nanu sakadāgāminā dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti, āmantā. Hañci sakadāgāminā dve phalāni paṭiladdhāni tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe “sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgato”ti.

* Arahatā cattāri phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti arahā catūhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Arahatā cattāro maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīnoti arahā catūhi maggehi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāminā tīhi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti anāgāmī tīhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Anāgāminā

tayo maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīnoti anāgāmī tīhi maggehi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāminā dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Sakadāgāminā dve maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīnoti sakadāgāmī dvīhi maggehi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Samannāgatakathā niṭṭhitā.

4. Catutthavagga

(37) 5. Upekkhāsamannāgatakathā

397. * Arahā chahi upekkhāhi samannāgatoti, āmantā. Arahā chahi phassehi. Chahi vedanāhi. Chahi saññāhi -pa-. Chahi paññāhi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahā chahi upekkhāhi samannāgatoti, āmantā. Arahā cakkhunā rūpaṃ passanto sotena saddaṃ suṇāti, ghānena gandhaṃ ghāyati, jivhāya rasaṃ sāyati, kāyena phoṭṭhabbaṃ phusati, manasā dhammaṃ vijānāti -pa- manasā dhammaṃ vijānanto cakkhunā rūpaṃ passati, sotena saddaṃ suṇāti, ghānena gandhaṃ ghāyati, jivhāya rasaṃ sāyati, kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahā chahi upekkhāhi samannāgatoti, āmantā. Satataṃ samitaṃ abbokiṇṇaṃ chahi upekkhāhi samannāgato samohito¹, cha upekkhāyo paccupaṭṭhitāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṃ “arahā chahi upekkhāhi samannāgato”ti, āmantā. Nanu arahā chaḷaṅgupekkhoti, āmantā. Hañci arahā chaḷaṅgupekkho, tena vata re vattabbe “arahā chahi upekkhāhi samannāgato”ti -pa-.

Upekkhāsamannāgatakathā niṭṭhitā.

4. Catutthavagga

(38) 6. Bodhiyābuddhotikathā

398. * Bodhiyā Buddhoti, āmantā. Bodhiyā niruddhāya vigatāya paṭipassaddhāya abuddho hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Bodhiyā Buddhoti, āmantā. Atītāya bodhiyā Buddhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītāya bodhiyā Buddhoti, āmantā. Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti, āmantā. Tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Bodhiyā Buddhoti, āmantā. Anāgatāya bodhiyā Buddhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgatāya bodhiyā Buddhoti, āmantā. Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti, āmantā. Tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti -pa- maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paccuppannāya bodhiyā Buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti, āmantā. Atītāya bodhiyā Buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paccuppannāya bodhiyā Buddho, tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti, āmantā. Atītāya bodhiyā Buddho, tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti -pa- maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paccuppannāya bodhiyā Buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti, āmantā. Anāgatāya bodhiyā Buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paccuppannāya bodhiyā Buddhō, tāya bodhiyā dukkhaṃ pariṇānāti -pa- maggaṃ bhāvetīti, āmantā. Anāgatāya bodhiyā Buddhō, tāya bodhiyā dukkhaṃ pariṇānāti -pa- maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītāya bodhiyā Buddhō, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti, āmantā. Paccuppannāya bodhiyā Buddhō, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītāya bodhiyā Buddhō, na ca tāya bodhiyā dukkhaṃ pariṇānāti -pa- maggaṃ bhāvetīti, āmantā. Paccuppannāya bodhiyā Buddhō, na ca tāya bodhiyā dukkhaṃ pariṇānāti -pa- maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgatāya bodhiyā Buddhō, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti, āmantā. Paccuppannāya bodhiyā Buddhō, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgatāya bodhiyā Buddhō, na ca tāya bodhiyā dukkhaṃ pariṇānāti -pa-. maggaṃ bhāvetīti, āmantā. Paccuppannāya bodhiyā Buddhō, na ca tāya bodhiyā dukkhaṃ pariṇānāti -pa- maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

399. * Atītāya bodhiyā Buddhō, anāgatāya bodhiyā Buddhō, paccuppannāya bodhiyā Buddhōti, āmantā. Tīhi bodhīhi Buddhōti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Tīhi bodhīhi Buddhōti, āmantā. Satataṃ samitaṃ abbokiṇṇaṃ tīhi bodhīhi samannāgato samohito, tisso bodhiyo paccupaṭṭhitāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṃ “bodhiyā Buddhō”ti, āmantā. Nanu bodhipaṭilābhā Buddhōti, āmantā. Hañci bodhipaṭilābhā Buddhō, tena vata re vattabbe “bodhiyā Buddhō”ti.

* Bodhipaṭilābhā Buddhōti bodhiyā Buddhōti, āmantā. Bodhipaṭilābhā bodhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Bodhiyā Buddhotikathā niṭṭhitā.

4. Catutthavagga

(39) 7. Lakkhaṇakathā

400. * Lakkhaṇasamannāgato bodhisattoti, āmantā. Padesalakkhaṇehi samannāgato padesabodhisattoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Lakkhaṇasamannāgato bodhisattoti, āmantā. Tibhāgalakkhaṇehi samannāgato tibhāgabodhisattoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Lakkhaṇasamannāgato bodhisattoti, āmantā. Upaḍḍhalakkhaṇehi samannāgato upaḍḍhabodhisattoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Lakkhaṇasamannāgato bodhisattoti, āmantā. Cakkavattisatto lakkhaṇasamannāgato, cakkavattisatto bodhisattoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Cakkavattisatto lakkhaṇasamannāgato, cakkavattisatto bodhisattoti, āmantā. Yādiso bodhisattassa pubbayogo pubbacariyā dhammakkhānaṃ dhammadesanā, tādiso cakkavattisattassa pubbayogo pubbacariyā dhammakkhānaṃ dhammadesanāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

401. * Yathā bodhisattassa jāyamānassa devā paṭhamāṃ paṭiggaṇhanti pacchā manussā¹, evamevaṃ cakkavattisattassa jāyamānassa devā paṭhamāṃ paṭiggaṇhanti pacchā manussāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Yathā bodhisattassa jāyamānassa cattāro naṃ devaputtā paṭiggahetvā mātu purato ṭhapenti “attamanā devi hohi, mahesakkho te putto uppanno”ti. Evamevaṃ cakkavattisattassa jāyamānassa cattāro naṃ devaputtā paṭiggahetvā mātu purato ṭhapenti “attamanā devi hohi, mahesakkho te putto uppanno”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Yathā bodhisattassa jāyamānassa dve udakassa dhārā antalikkhā pātubhavanti ekā sītassa ekā uṇhassa, yena bodhisattassa udakakiccaṃ karonti mātu ca. Evamevaṃ cakkavattisattassa jāyamānassa dve udakassa dhārā antalikkhā pātubhavanti ekā sītassa ekā uṇhassa,

1. Dī 2. 12; Ma 3. 161 piṭṭhādīsu vuttaṃ nissāya pucchati.

yena cakkavattisattassa udakakiccaṃ karonti mātu cāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Yathā sampatijāto bodhisatto samehi pādehi paṭiṭṭhahitvā uttarena abhimukho sattapadavītiḥārena gacchati setamhi chatte anudhāriyamāne, sabbā ca disā viloketi, āsabhiṇca vācaṃ bhāsati “aggohamasmi lokassa, jeṭṭhohamasmi lokassa, seṭṭhohamasmi lokassa, ayamantimā jāti, natthi dāni punabbhavo”ti. Evamevaṃ sampatijāto cakkavattisatto samehi pādehi paṭiṭṭhahitvā uttarena abhimukho sattapadavītiḥārena gacchati setamhi chatte anudhāriyamāne, sabbā ca disā viloketi, āsabhiṇca vācaṃ bhāsati “aggohamasmi lokassa, jeṭṭhohamasmi lokassa, seṭṭhohamasmi lokassa, ayamantimā jāti, natthi dāni punabbhavo”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Yathā bodhisattassa jāyamānassa mahato ālokassa mahato obhāsassa mahato bhūmicālassa pātubhāvo hoti, evamevaṃ cakkavattisattassa jāyamānassa mahato ālokassa mahato obhāsassa mahato bhūmicālassa pātubhāvo hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Yathā bodhisattassa pakatikāyo samantā byāmaṃ obhāsati, evamevaṃ cakkavattisattassa pakatikāyo samantā byāmaṃ obhāsātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Yathā bodhisatto mahāsupinaṃ passati, evamevaṃ cakkavattisatto mahāsupinaṃ passatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

402. + Na vattabbaṃ “lakkhaṇasamannāgato bodhisatto”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “dvattimsimāni bhikkhave mahāpurisassa mahāpurisalakkhaṇāni, yehi samannāgatassa mahāpurisassa dveva gatiyo bhavanti anañña¹. Sace agāraṃ ajjhāvasati, rājā hoti cakkavattī dhammiko dhammarājā cāturato vijitāvī janapadatthāvariyaṃ pattaṃ sattaratanasamannāgato, tassimāni satta ratanāni bhavanti. Seyyathidaṃ, cakkaratanaṃ hatthiratanam

1. Na añña (Ka)

assaratanam maṇiratanam itthiratanam gahapatiratanam
 pariṇāyakaratanameva sattamam. Parosahassam kho panassa puttā bhavanti
 sūrā vīraṅgarūpā parasenappamaddanā. So imam pathaviṃ
 sāgarapariyantam adaṇḍena asatthena dhammena abhivijīya ajjhāvasati, sace
 kho pana agāasmā anagāriyam pabbajati, araham hoti Sammāsambuddho
 loke vivaṭṭacchado”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi
 lakkhaṇasamannāgato bodhisattoti.

Lakkhaṇakathā niṭṭhitā.

4. Catutthavagga

(40) 8. Niyāmokkantikathā

403. * Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo
 caritabrahmacariyoti², āmantā. Bodhisatto Kassapassa Bhagavato sāvakoti,
 na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto Kassapassa Bhagavato sāvakoti, āmantā. Sāvako hutvā
 Buddho hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sāvako hutvā Buddho hotīti, āmantā. Anussaviyoti, na hevaṃ
 vattabbe -pa-.

* Anussaviyoti, āmantā. Nanu Bhagavā sayambhūti, āmantā. Hañci
 Bhagavā sayambhū, no ca vata re vattabbe “anussaviyo”ti.

* Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo
 caritabrahmacariyoti, āmantā. Bhagavatā bodhiyā mūle tīneva
 sāmāññaphalāni abhisambuddhānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nanu Bhagavatā bodhiyā mūle cattāri sāmāññaphalāni
 abhisambuddhānīti, āmantā. Hañci Bhagavatā bodhiyā mūle cattāri
 sāmāññaphalāni abhisambuddhāni, no ca vata re vattabbe “bodhisatto
 Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo”ti.

1. Dī 3. 117 piṭṭhe.

2. Ma 2. 236 Ghaṭikārasuttam nissāya pucchati.

404. * Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyoti, āmantā. Bodhisatto dukkarakāriyaṃ akāsīti, āmantā. Dassanasampanno puggalo dukkarakāriyaṃ kareyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto aparantapaṃ¹ akāsi, aññaṃ satthāraṃ uddisīti, āmantā. Dassanasampanno puggalo aññaṃ satthāraṃ uddiseyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Āyasmā Ānando Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, āyasmā Ānando Bhagavato sāvakoti, āmantā. Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, bodhisatto Kassapassa Bhagavato sāvakoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Citto gahapati, Hatthako ālavako Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, Citto gahapati, Hatthako ālavako Bhagavato sāvakoti, āmantā. Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo bodhisatto Kassapassa Bhagavato sāvakoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Kassapassa Bhagavato sāvakoti, āmantā. Āyasmā Ānando Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Bhagavato sāvakoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Kassapassa Bhagavato sāvakoti, āmantā. Citto gahapati Hatthako ālavako Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Bhagavato sāvakoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Kassapassa Bhagavato sāvakoti, āmantā. Sāvako jātiraṃ vītivatto asāvako hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Amaraṃ tapaṃ (Saṃ 1. 104 piṭṭhe)

405. + Na vattabbaṃ “bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Kassape ahaṃ Ānanda Bhagavati brahmacariyaṃ acarim āyatim sambodhāya”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo”ti.

* Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyoti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Sabbābhibhū sabbavidūhamasmi,
Sabbesu dhammesu anupalitto.
Sabbañjaho taṇhākkhaye vimutto,
Sayaṃ abhiññāya kamuddiseyyaṃ.

Na me ācariyo atthi, sadiso me na vijjati.
Sadevakasmiṃ lokasmiṃ, natthi me paṭipuggalo.

Ahaṃ hi arahā loke, ahaṃ Satthā anuttaro.
Ekomhi Sammāsambuddho, sītibhūtosmi nibbuto.

Dhammacakkaṃ pavattetuṃ, gacchāmi Kāsinaṃ puraṃ.
Andhībhūtasmiṃ¹ lokasmiṃ, āhañchaṃ² amatadundubhin”ti³.

Yathā kho tvaṃ āvuso paṭijānāsi, arahasi anantajinoti.

“Mādisā ve Jinā honti, ye pattā āsavakkhayaṃ.
Jitā me pāpakā dhammā, tasmāhaṃ Upaka Jino”ti⁴.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo”ti.

* Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyoti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“idaṃ dukkhaṃ ariyasaccaṃ”ti me bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi, ñānaṃ udapādi,

1. Andhabhūtasmiṃ (Sī, Syā, Kaṃ, I)

2. Āhaññim (Ka)

3. Ddubhinti (Ka)

4. Vi 3. 12; Ma 1. 227; Ma 2. 295 piṭṭhesu.

paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. “Taṃ kho panidaṃ dukkhaṃ ariyasaccaṃ pariññeyyaṃ”ti me bhikkhave -pa- pariññātan”ti me bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi -pa- āloko udapādi. “Idaṃ dukkhasamudayaṃ ariyasaccan”ti me bhikkhave -pa- “Taṃ kho panidaṃ dukkhasamudayaṃ¹ ariyasaccaṃ pahātabban”ti me bhikkhave -pa- pahīnan”ti me bhikkhave -pa- “Idaṃ dukkhanirodhaṃ² ariyasaccan”ti me bhikkhave -pa- “Taṃ kho panidaṃ dukkhanirodhaṃ ariyasaccaṃ sacchikātabban”ti me bhikkhave -pa- sacchikatan”ti me bhikkhave -pa- “Idaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccan”ti me bhikkhave -pa- “Taṃ kho panidaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccaṃ bhāvetabban”ti me bhikkhave -pa- bhāvitān”ti me bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi, ñāṇaṃ udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādīti³ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvācane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo”ti.

Niyāmokkantikathā niṭṭhitā.

4. Catutthavagga

(41) 9. Aparāpisamannāgatakathā

406. * Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo catūhi phassehi. Catūhi vedanāhi. Catūhi saññāhi. Catūhi cetanāhi. Catūhi cittehi. Catūhi saddhāhi. Catūhi vīriyehi. Catūhi satīhi. Catūhi samādhīhi. Catūhi paññāhi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāmi phalasacchi kiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Anāgāmi phalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phassehi. Tīhi vedanāhi -pa-. Tīhi paññāhi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Dukkhasamudayo (Syā, Kam)

2. Dukkhanirodho (Syā, Kam)

3. Vi 3. 15; Sam 3. 369; Khu 9. 330 piṭṭhe ca.

* Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi phassehi. Dvīhi vedanāhi -pa-. Dvīhi paññāhi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmī antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṅkhārāparinibbāyī, sasaṅkhārāparinibbāyī, uddhamso akaniṭṭhagāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāmiphalasacchi kiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekavījīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

407. * Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno”ti vattabboti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo

“sotāpattiphalena samannāgato”ti, āmantā. Sveva arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo, so sotāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmiphalena samannāgato “sakadāgāmī”ti vattabboti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo, so sakadāgāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāmiphalena samannāgato “anāgāmī”ti vattabboti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo, so anāgāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno”ti vattabboti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo, so sotāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmiphalena samannāgato “sakadāgāmī”ti vattabboti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo, so sakadāgāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno”ti vattabboti, āmantā. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo, so sotāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

408. * Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vītivattoti, āmantā. Hañci arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vītivatto, no ca vata re vattabbe “arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato”ti.

* Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattimaggam vītivatto, sakkāyadiṭṭhim vicikiccham sīlabbataparāmāsam apāyagamanīyam rāgam apāyagamanīyam dosam apāyagamanīyam moham vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ samannāgatoti, āmantā. Nanu arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ vītivattoti, āmantā. Hañci arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ vītivatto, no ca vata re vattabbe “arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ samannāgato”ti.

* Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmimaggam vītivatto, oḷārikam kāmarāgam oḷārikam byāpādam vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalaṃ samannāgatoti, āmantā. Nanu arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalaṃ vītivattoti, āmantā. Hañci arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalaṃ vītivatto, no ca vata re vattabbe “arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalaṃ samannāgato”ti.

* Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalaṃ vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmimaggam vītivatto, aṇusahagataṃ kāmarāgam aṇusahagataṃ byāpādam vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

409. * Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ samannāgatoti, āmantā. Nanu anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivattoti, āmantā. Hañci anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto, no ca vata re vattabbe “anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ samannāgato”ti.

* Anāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattimaggam vītivatto, sakkāyadiṭṭhim -pa-apāyagamanīyam moham vītivatto tena samannāgatoti, na hevam vattabbe -pa-.

* Anāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu anāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalam vītivattoti, āmantā. Hañci anāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalam vītivatto, no ca vata re vattabbe “anāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgato”ti.

* Anāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalam vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sakadāgāmimaggam vītivatto, oḷārikam kāmarāgam oḷārikam byāpādam vītivatto tena samannāgatoti, na hevam vattabbe -pa-.

410. * Sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vītivattoti, āmantā. Hañci sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vītivatto, no ca vata re vattabbe “sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato”ti.

* Sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattimaggam vītivatto, sakkāyadiṭṭhim -pa-apāyagamanīyam moham vītivatto tena samannāgatoti, na hevam vattabbe -pa-.

411. + Na vattabham “arahattasacchikiriya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgato”ti, āmantā. Nanu arahattasacchikiriya paṭipannena puggalena tīni phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti, āmantā. Hañci arahattasacchikiriya paṭipannena puggalena tīni phalāni paṭiladdhāni,

tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe “arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgato”ti.

+ Na vattabbaṃ “anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgato”ti, āmantā. Nanu anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti, āmantā. Hañci anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe “anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgato”ti.

+ Na vattabbaṃ “sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaena samannāgato”ti, āmantā. Nanu sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena sotāpattiphalaṃ paṭiladdhaṃ, tena ca aparihīnoti, āmantā. Hañci sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena sotāpattiphalaṃ paṭiladdhaṃ, tena ca aparihīno, tena vata re vattabbe “sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaena samannāgato”ti.

412. * Arahattasacchikiriyāya paṭipannena puggalena tīhi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipannena puggalena cattāro maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīnoti arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo catūhi maggehi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena tayo maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīnoti anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi maggehi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena sotāpattiphalaṃ paṭiladdhaṃ, tena ca aparihīnoti sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno

puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā.
 Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena dve maggā
 paṭiladdhā, tehi ca aparihīnoti, sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno
 puggalo dvīhi maggehi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Aparāpi samannāgatakathā niṭṭhitā.

4. Catutthavagga

(42) 10. Sabbasaṃyojanappahānakathā

413. * Sabbasaṃyojanānaṃ pahānaṃ arahattanti, āmantā.
 Arahattamaggena sabbe saṃyojanā pahīyantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahattamaggena sabbe saṃyojanā pahīyantīti, āmantā.
 Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchaṃ sīlabbataparāmāsaṃ
 pajahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchaṃ sīlabbataparāmāsaṃ
 pajahatīti, āmantā. Nanu tiṇṇaṃ saṃyojanānaṃ pahānaṃ sotāpattiphalāṃ
 vuttaṃ Bhagavatāti, āmantā. Hañci tiṇṇaṃ saṃyojanānaṃ pahānaṃ
 sotāpattiphalāṃ vuttaṃ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe “arahattamaggena
 sabbe saṃyojanā pahīyantī”ti.

414. * Arahattamaggena sabbe saṃyojanā pahīyantīti, āmantā.
 Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ pajahatīti, na
 hevaṃ vattabbe -pa-.

415. * Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ
 pajahatīti, āmantā. Nanu kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvaṃ
 sakadāgāmiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatāti, āmantā. Hañci
 kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvaṃ sakadāgāmiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā,
 no ca vata re vattabbe “arahattamaggena sabbe saṃyojanā pahīyantī”ti.

* Arahattamaggena sabbe saṃyojanā pahīyantīti, āmantā.

Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ pajahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

416. * Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ pajahatīti, āmantā. Nanu kāmarāgabyāpādānaṃ anavaśesappahānaṃ anāgāmiṃ phalaṃ vuttaṃ Bhagavatāti, āmantā. Hañci kāmarāgabyāpādānaṃ anavaśesappahānaṃ anāgāmiṃ phalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe “arahattamaggena sabbe saṃyojanā pahīyantī”ti.

* Arahattamaggena sabbe saṃyojanā pahīyantīti, āmantā. Nanu rūparāga arūparāga māna uddhacca avijjāya anavaśesappahānaṃ arahattaṃ vuttaṃ Bhagavatāti, āmantā. Hañci rūparāga arūparāga māna uddhacca avijjāya anavaśesappahānaṃ arahattaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe “arahattamaggena sabbe saṃyojanā pahīyantī”ti.

417. + Na vattabbaṃ “sabbasaṃyojanānaṃ pahānaṃ arahattaṃ”ti, āmantā. Nanu arahato sabbe saṃyojanā pahīnāti, āmantā. Hañci arahato sabbe saṃyojanā pahīnā, tena vata re vattabbe “sabbasaṃyojanānaṃ pahānaṃ arahattaṃ”ti.

Sabbasaṃyojanappahānakathā niṭṭhitā.

Catuttho vaggo.

Tassuddānaṃ

Gihissa arahā, saha upapattiyā arahā, arahato sabbe dhammā anāsavā, arahā catūhi phalehi samannāgato, evamevaṃ chahi upekkhāhi, bodhiyā Buddho, salakkhaṇasamannāgato, bodhisatto okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, paṭipannako phalena samannāgato, sabbasaṃyojanānaṃ pahānaṃ arahattanti.

5. Pañcamavagga

(43) 1. Vimuttikathā

418. * Vimuttiñāṇaṃ vimuttanti, āmantā. Yaṃ kiñci vimuttiñāṇaṃ, sabbaṃ taṃ vimuttanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vimuttiñāṇaṃ vimuttanti, āmantā. Paccavekkhaṇāṇaṃ vimuttanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Vimuttiñāṇaṃ vimuttanti, āmantā. Gotrabhuno puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.
 Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttanti, āmantā. Sotāpannassa ñāṇaṃ, sotāpattiphalaṃ pattassa paṭiladdhassa adhigatassa sacchikatassa ñāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.
 Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttanti, āmantā. Sakadāgāmiṣṣa ñāṇaṃ, sakadāgāmiphalaṃ pattassa paṭiladdhassa adhigatassa sacchikatassa ñāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.
 Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttanti, āmantā. Anāgāmiṣṣa ñāṇaṃ, anāgāmiphalaṃ pattassa paṭiladdhassa adhigatassa sacchikatassa ñāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.
 Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttanti, āmantā. Arahato ñāṇaṃ, arahattaṃ pattassa paṭiladdhassa adhigatassa sacchikatassa ñāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

419. * Sotāpattiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttanti, āmantā. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sakadāgāmiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttanti, āmantā. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.
 Anāgāmiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttanti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahattaphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttanti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

420. * Sotāpattiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttantaṃ ca phalaṃ pattassa ñāṇanti, āmantā. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa

puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttantaṃ ca phalaṃ pattassa ñāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sakadāgāmiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttantaṃ ca phalaṃ pattassa ñāṇanti, āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttantaṃ ca phalaṃ pattassa ñāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Anāgāmiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttantaṃ ca phalaṃ pattassa ñāṇanti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttantaṃ ca phalaṃ pattassa ñāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahattaphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttantaṃ ca phalaṃ pattassa ñāṇanti, āmantā. Arahattasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttantaṃ ca phalaṃ pattassa ñāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Vimuttikathā niṭṭhitā.

5. Pañcamavagga

(44) 2. Asekhaññakathā

421. * Sekhassa asekhaṃ ñāṇaṃ atthīti, āmantā. Sekho asekhaṃ dhammaṃ jānāti passati, diṭṭhaṃ viditaṃ sacchikataṃ upasampajja viharati. Kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu sekho asekhaṃ dhammaṃ na jānāti na passati adiṭṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ na upasampajja viharati. Na kāyena phusitvā viharatīti, āmantā. Hañci sekho asekhaṃ dhammaṃ na jānāti na passati adiṭṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ na upasampajja viharati, na kāyena phusitvā viharati. No ca vata re vattabbe “sekhassa asekhaṃ ñāṇaṃ atthī”ti.

* Asekhassa asekhaṃ ñāṇaṃ atthi asekho asekhaṃ dhammaṃ jānāti, passati, diṭṭhaṃ viditaṃ sacchikataṃ upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharatīti, āmantā. Sekhassa asekhaṃ ñāṇaṃ atthi sekho asekhaṃ dhammaṃ jānāti passati, diṭṭhaṃ viditaṃ sacchikataṃ upasampajja viharati kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

422. * Sekhassa asekham ñāṇam atthi sekho asekham dhammam na jānāti na passati, adiṭṭham aviditaṃ asacchikataṃ na upasampajja viharati, na kāyena phusitvā viharatīti, āmantā. Asekhassa asekham ñāṇam atthi asekho asekham dhammam na jānāti na passati adiṭṭham aviditaṃ asacchikataṃ na upasampajja viharati na kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sekhassa asekham ñāṇam atthīti, āmantā. Gotrabhuno puggalassa sotāpattimagge ñāṇam atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa sotāpattiphale ñāṇam atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sakadāgāmiphala. Anāgāmiphala. Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa arahatte ñāṇam atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

423. + Na vattabbaṃ “sekhassa asekham ñāṇam atthī”ti, āmantā. Nanu āyasmā Ānando sekho “Bhagavā uḷāro”ti jānāti, “Sāriputto thero, Mahāmoggallāno thero uḷāro”ti jānātīti, āmantā. Hañci āyasmā Ānando sekho “Bhagavā uḷāro”ti jānāti, “Sāriputto thero, Mahāmoggallāno thero uḷāro”ti jānāti, tena vata re vattabbe “sekhassa asekham ñāṇam atthī”ti.

Asekhañāṇakathā niṭṭhitā.

5. Pañcamavagga

(45) 3. Viparītakathā

424. * Pathavīkaṣiṇaṃ samāpattim¹ samāpannassa viparīte ñāṇanti, āmantā. Anicce “niccan”ti vipariyesoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dukkhe “sukhan”ti -pa-. Anattani “attā”ti -pa-. Asubhe “subhan”ti vipariyesoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Pathavīkaṣiṇasamāpattim (Si, Ka)

* Pathavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇanti, āmantā. Akusalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu kusalanti, āmantā. Hañci kusalaṃ, no ca vata re vattabbe “pathavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇan”ti.

* Anicce “niccan”ti vipariyeso, so ca akusaloti, āmantā. Pathavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇaṃ tañca akusalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dukkhe “sukhan”ti -pa-. Anattani “attā”ti -pa-. Asubhe “subhanti” vipariyeso, so ca akusaloti, āmantā. Pathavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇaṃ tañca akusalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

425. * Pathavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇaṃ, tañca akusalanti, āmantā. Anicce “niccan”ti vipariyeso, so ca kusaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Pathavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇaṃ, tañca akusalanti, āmantā. Dukkhe “sukhan”ti -pa-. Anattani “attā”ti -pa-. Asubhe “subhan”ti vipariyeso, so ca kusaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

426. * Pathavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇanti, āmantā. Arahā pathavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpajjeyyāti, āmantā. Hañci arahā pathavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpajjeyya, no ca vata re vattabbe “pathavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇan”ti.

* Pathavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇaṃ, arahā pathavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpajjeyyāti, āmantā. Atthi arahato vipariyesoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato vipariyesoti, āmantā. Atthi arahato saññāvipariyeso cittavipariyeso diṭṭhivipariyesoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Natthi arahato saññāvipariyeso cittavipariyeso diṭṭhivipariyesoti, āmantā. Hañci natthi arahato saññāvipariyeso

cittavipariyeso diṭṭhivipariyeso, no ca vata re vattabbe “atthi arahato vipariyeso”ti.

427. + Na vattabbaṃ “pathavīkasiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇaṃ”ti, āmantā. Pathavīkasiṇaṃ samāpattiṃ samāpajjantassa sabbeva pathavīti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi pathavīkasiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇanti.

* Pathavīkasiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇanti, āmantā. Nanu pathavī atthi, atthi ca koci pathaviṃ pathavito samāpajjatīti, āmantā. Hañci pathavī atthi, atthi ca koci pathaviṃ pathavito samāpajjati, no ca vata re vattabbe “pathavīkasiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇaṃ”ti.

* Pathavī atthi, pathaviṃ pathavito samāpajjantassa viparītaṃ hotīti, āmantā. Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānato samāpajjantassa viparītaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi na vattabbaṃ “pathavīkasiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇaṃ”ti.

Viparītakathā niṭṭhitā.

5. Pañcamavagga

(46) 4. Niyāmakathā

428. * Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇanti, āmantā. Niyatassa aniyāmagamanāya atthi ñāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Niyatassa aniyāmagamanāya natthi ñāṇanti, āmantā. Aniyatassa niyāmagamanāya natthi ñāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇanti, āmantā. Niyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Niyatassa niyāmagamanāya natthi ñāṇanti, āmantā. Aniyatassa niyāmagamanāya natthi ñāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇanti, āmantā. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aniyatassa niyāmagamanāya natthi ñāṇanti, āmantā. Aniyatassa niyāmagamanāya natthi ñāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

429. * Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇanti, āmantā. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi niyāmoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇanti, āmantā. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi satipaṭṭhānā. Sammappadhānā. Iddhipādā. Indriyā. Balā. Bojjhaṅgāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Aniyatassa niyāmagamanāya natthi niyāmoti, āmantā. Hañci aniyatassa niyāmagamanāya natthi niyāmo, no vata re vattabbe “aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇan”ti.

* Aniyatassa niyāmagamanāya natthi satipaṭṭhānā -pa- bojjhaṅgāti, āmantā. Hañci aniyatassa niyāmagamanāya natthi bojjhaṅgā, no vata re vattabbe “aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇan”ti.

430. * Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇanti, āmantā. Gotrabhuno puggalassa sotāpattimagge ñāṇaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa sotāpattiphale ñāṇaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa arahatte ñāṇaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

431. + Na vattabbaṃ “aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇan”ti, āmantā. Nanu Bhagavā jānāti”ayaṃ puggalo sammattaniyāmaṃ okkamissati, bhabbo ayaṃ puggalo dhammaṃ abhisametun”ti, āmantā. Hañci Bhagavā jānāti “ayaṃ puggalo sammattaniyāmaṃ okkamissati, bhabbo ayaṃ puggalo dhammaṃ abhisametun”, tena vata re vattabbe “aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇan”ti.

Niyāmakathā niṭṭhitā.

5. Pañcamavagga

(47) 5. Paṭisambhidākathā

423. * Sabbaṃ ñāṇaṃ paṭisambhidāti, āmantā. Sammutiñāṇaṃ paṭisambhidāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammutiñāṇaṃ paṭisambhidāti, āmantā. Ye keci sammutiṃ jānanti, sabbe te paṭisambhidāpattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sabbaṃ ñāṇaṃ paṭisambhidāti, āmantā. Cetopariyāye ñāṇaṃ paṭisambhidāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cetopariyāye ñāṇaṃ paṭisambhidāti, āmantā. Ye keci paracittaṃ jānanti sabbe te paṭisambhidāpattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sabbaṃ ñāṇaṃ paṭisambhidāti, āmantā. Sabbā paññā paṭisambhidāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sabbā paññā paṭisambhidāti, āmantā. Pathavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa atthi paññā, sā paññā paṭisambhidāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Āpokasiṇaṃ -pa-. Tejokasiṇaṃ -pa-. Vāyokasiṇaṃ -pa-. Nīlakasiṇaṃ -pa-. Pītakasiṇaṃ -pa-. Lohitakasiṇaṃ -pa-. Odātakasiṇaṃ -pa-. Ākāśānañcāyatanāṃ -pa-. Viññāṇañcāyatanāṃ -pa-. Ākiñcaññāyatanāṃ -pa-. Nevasaññānāsaññāyatanāṃ samāpannassa -pa-. Dānaṃ dadantassa -pa-. Cīvaraṃ dadantassa -pa-. Piṇḍapātaṃ dadantassa -pa-. Senāsanaṃ dadantassa -pa-. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadantassa atthi paññā, sā paññā paṭisambhidāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

433. + Na vattabbaṃ “sabbaṃ ñāṇaṃ paṭisambhidā”ti, āmantā. Atthi lokuttarā paññā, sā paññā na paṭisambhidāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi sabbaṃ ñāṇaṃ paṭisambhidāti.

Paṭisambhidākathā niṭṭhitā.

5. Pañcamavagga

(48) 6. Sammutiñāṇakathā

434. + Na vattabbaṃ “sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaññeva na aññārammaṇa”ti, āmantā. Nanu pathavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa atthi ñāṇaṃ,

pathavīkasiṇaṇca sammutisaccamhīti, āmantā. Hañci pathavīkasiṇaṇ samāpattiṃ samāpannassa atthi ñāṇaṃ, pathavīkasiṇaṇca sammutisaccamhi, tena vata re vattabbe “sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaññeva na aññārammaṇaṇ”ti.

+ Na vattabbaṃ “sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaññeva na aññārammaṇaṇ”ti, āmantā -pa-. Nanu āpokasiṇaṇ -pa-. Tejokasiṇaṇ -pa-. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadantassa atthi ñāṇaṃ. gilānapaccayabhesajjaparikkhāro ca sammutisaccamhīti, āmantā. Hañci gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadantassa atthi ñāṇaṃ, gilānapaccayabhesajjaparikkhāro ca sammutisaccamhi, tena vata re vattabbe “sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaññeva na aññārammaṇaṇ”ti.

435. * Sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaññeva na aññārammaṇanti, āmantā. Tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti. Samudayaṃ pajahati. Nirodhaṃ sacchikaroti. Maggaṃ bhāvetīti. Na hevaṃ vattabbe -pa-.

Sammutiñāṇakathā niṭṭhitā.

5. Pañcamavagga

(49) 7. Cittārammaṇakathā

436. * Cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaññeva na aññārammaṇanti, āmantā. Nanu atthi koci “sarāgaṃ cittaṃ sarāgaṃ cittaṇ”ti pajānātīti, āmantā. Hañci atthi koci “sarāgaṃ cittaṃ sarāgaṃ cittaṇ”ti pajānāti, no ca vata re vattabbe “cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaññeva na aññārammaṇaṇ”ti.

* Nanu atthi koci vītarāgaṃ cittaṃ -pa- sadosaṃ cittaṃ, vītadosaṃ cittaṃ samohaṃ cittaṃ, vītamohaṃ cittaṃ, saṃkhittaṃ cittaṃ, vikkhittaṃ cittaṃ, mahaggataṃ cittaṃ, amahaggataṃ cittaṃ, sa-uttaraṃ cittaṃ, anuttaraṃ cittaṃ, samāhitaṃ cittaṃ, asamāhitaṃ cittaṃ, vimuttaṃ cittaṃ -pa- avimuttaṃ cittaṃ “avimuttaṃ cittaṇ”ti pajānātīti, āmantā. Hañci atthi koci “avimuttaṃ cittaṃ avimuttaṃ cittaṇ”ti pajānāti, no ca vata re vattabbe “cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaññeva na aññārammaṇaṇ”ti.

437. * Phassārammaṇe ñāṇaṃ vattabbaṃ “cetopariyāye ñāṇaṃ”ti, āmantā. Hañci phassārammaṇe ñāṇaṃ vattabbaṃ cetopariyāye ñāṇaṃ, no ca vata re vattabbe “cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaññeva na aññārammaṇaṃ”ti, vedanārammaṇe ñāṇaṃ -pa- saññārammaṇe ñāṇaṃ, cetanārammaṇe ñāṇaṃ, cittārammaṇe ñāṇaṃ, saddhārammaṇe ñāṇaṃ, vīriyārammaṇe ñāṇaṃ, satārammaṇe ñāṇaṃ, samādhārammaṇe ñāṇaṃ, paññārammaṇe ñāṇaṃ, rāgārammaṇe ñāṇaṃ, dosārammaṇe ñāṇaṃ, mohārammaṇe ñāṇaṃ -pa- anottappārammaṇe ñāṇaṃ vattabbaṃ “cetopariyāye ñāṇaṃ”ti, āmantā. Hañci anottappārammaṇe ñāṇaṃ vattabbaṃ cetopariyāye ñāṇaṃ, no ca vata re vattabbe “cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaññeva na aññārammaṇaṃ”ti.

* Phassārammaṇe ñāṇaṃ na vattabbaṃ “cetopariyāye ñāṇaṃ”ti, āmantā. Phassapariyāye ñāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vedanārammaṇe ñāṇaṃ -pa-. Saññārammaṇe ñāṇaṃ -pa-. Anottappārammaṇe ñāṇaṃ na vattabbaṃ “cetopariyāye ñāṇaṃ”ti, āmantā. Anottappapariyāye ñāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

438. + Na vattabbaṃ “cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaññeva na aññārammaṇaṃ”ti, āmantā. Nanu cetopariyāye ñāṇanti, āmantā. Hañci cetopariyāye ñāṇaṃ, tena vata re vattabbe “cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaññeva na aññārammaṇaṃ”ti.

Cittārammaṇakathā niṭṭhitā.

5. Pañcamavagga

(50) 8. Anāgataññānakathā

439. * Anāgate ñāṇaṃ atthīti, āmantā. Anāgataṃ mūlato jānāti, hetuto jānāti, nidānato jānāti, sambhavato jānāti, pabhavato jānāti, samuṭṭhānato jānāti, āhārato

jānāti, ārammaṇato jānāti, paccayato jānāti, samudayato jānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgate ñāṇaṃ atthīti, āmantā. Anāgataṃ hetupaccayataṃ jānāti, ārammaṇapaccayataṃ jānāti, adhipatipaccayataṃ jānāti, anantarapaccayataṃ jānāti, samanantarapaccayataṃ jānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgate ñāṇaṃ atthīti, āmantā. Gotrabhuno puggalassa sotāpattimagge ñāṇaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sotāpattiphalasacchikiriya paṭipannassa puggalassa sotāpattiphale ñāṇaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmi -pa-. Anāgāmi -pa-. Arahattasacchikiriya paṭipannassa puggalassa arahatte ñāṇaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

440. + Na vattabbaṃ “anāgate ñāṇaṃ atthi”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Pāṭaliputtassa kho Ānanda tayo antarāyā bhavissanti aggito vā udakato vā mithubhedā vā”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi anāgate ñāṇaṃ atthīti.

Anāgatañāṇakathā niṭṭhitā.

5. Pañcamavagga

(51) 9. Paṭuppannakathā

441. * Paṭuppanne² ñāṇaṃ atthīti, āmantā. Tena ñāṇena taṃ ñāṇaṃ, jānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena ñāṇena taṃ ñāṇaṃ jānātīti āmantā. Tena ñāṇena taṃ ñāṇaṃ “ñāṇan”ti jānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena ñāṇena taṃ ñāṇaṃ “ñāṇan”ti jānātīti, āmantā. Taṃ ñāṇaṃ tassa ñāṇassa ārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Vi 3. 323; Dī 2. 74; Khu 1. 187 piṭṭhesu.

2. Paccuppanne (Sī, Syā)

* Taṃ ñāṇaṃ tassa ñāṇassa ārammaṇanti, āmantā. Tena phassena taṃ phassaṃ phusati. Tāya vedanāya taṃ vedanaṃ vedeti. Tāya saññāya taṃ saññaṃ sañjānāti. Tāya cetanāya taṃ cetanaṃ ceteti. Tena cittaena taṃ cittaṃ cinteti. Tena vitakkena taṃ vitakkaṃ vitakketi. Tena vicārena taṃ vicāraṃ vicāreti. Tāya pītiyā taṃ pītiṃ piyāyati. Tāya satiyā taṃ satiṃ sarati. Tāya paññāya taṃ paññaṃ pajānāti. Tena khaggena taṃ khaggaṃ chindati. Tena pharasunā taṃ pharasaṃ tacchati. Tāya kudhāriyā taṃ kudhāriṃ tacchati. Tāya vāsiyā taṃ vasiṃ tacchati. Tāya sūciyā taṃ sūciṃ sibbeti. Tena aṅgulaggena taṃ aṅgulaggaṃ parāmasati. Tena nāsikaggena taṃ nāsikaggaṃ parāmasati. Tena matthakena taṃ matthakaṃ parāmasati. Tena gūthena taṃ gūthaṃ dhovati. Tena muttena taṃ muttaṃ dhovati. Tena kheḷena taṃ kheḷaṃ dhovati. Tena pubbena taṃ pubbaṃ dhovati. Tena lohitaena taṃ lohitaṃ dhovatīti. Na hevaṃ vattabbe -pa-.

442. + Na vattabbaṃ “paṭuppanne ñāṇaṃ atthī”ti, āmantā. Nanu sabbasaṅkhāre aniccato diṭṭhe tampi ñāṇaṃ aniccato diṭṭhaṃ hotīti, āmantā. Hañci sabbasaṅkhāre aniccato diṭṭhe tampi ñāṇaṃ aniccato diṭṭhaṃ hoti, tena vata re vattabbe “paṭuppanne ñāṇaṃ atthī”ti.

Paṭuppannañāṇakathā¹ niṭṭhitā.

5. Pañcamavagga

(52) 10. Phalañāṇakathā

443. * Sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti, āmantā. Sāvako phalassa kataṃ paññāpetīti. Na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti, āmantā. Atthi sāvakassa phalaparopariyatti indriyaparopariyatti puggalaparopariyattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Paccuppannakathā (Si)

* Sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti, āmantā. Atthi sāvakassa khandhapaññatti āyatanapaññatti dhātupaññatti saccapaññatti indriyapaññatti puggalapaññattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti, āmantā. Sāvako Jino Satthā Sammāsambuddho sabbaññū sabbadassāvī dhammassāmī dhammappaṭisaraṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti, āmantā. Sāvako anuppannassa maggassa uppādetā asaṅgātassa maggassa saṅjanetā anakkhātassa maggassa akkhātā maggaññū maggavidū maggakovidoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

444. + Na vattabbaṃ “sāvakassa phale ñāṇaṃ atthī”ti, āmantā. Sāvako aññāṇīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti -pa-.

Phalañāṇakathā niṭṭhitā.

Pañcama vaggo.

Tassuddānaṃ

Vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, sekhassa asekhāṃ ñāṇaṃ, viparīte ñāṇaṃ, aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇaṃ, sabbaṃ ñāṇaṃ paṭisambhidāti, sammutiñāṇaṃ, cetopariyāye ñāṇaṃ. anāgate ñāṇaṃ, paṭuppanne ñāṇaṃ, sāvakassa phale ñāṇanti.

Mahāpaṇṇāsako.

Tassāpi uddānaṃ

Sattupaladdhiṃ, upaharato, balaṃ, gihissa arahā ca, vimuttipaṇcamanti.

6. Chaṭṭhavagga

(53) 1. Niyāmakathā

445. * Niyāmo asaṅkhatoti, āmantā. Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ amatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Niyāmo asaṅkhato, nibbānaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni dve leṇāni dve saraṇāni dve parāyaṇāni dve accutāni dve amatāni dve nibbānānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Dve nibbānānīti, āmantā. Atthi dvinnāṃ nibbānānaṃ uccanīcatā hīnapaṇītatā ukkaṃsāvakaṃso sīmā vā bhedo vā rāji vā antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Niyāmo asaṅkhatoti, āmantā. Atthi keci niyāmaṃ okkamanti paṭilabhanti uppādentī samuppādentī utthāpentī samuṭthāpentī nibbattenti abhinibbattenti janenti sañjanentīti, āmantā. Atthi keci asaṅkhatāṃ okkamanti paṭilabhanti uppādentī samuppādentī utthāpentī samuṭthāpentī nibbattenti abhinibbattenti janenti sañjanentīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

446. * Niyāmo asaṅkhatoti, āmantā. Maggo asaṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Maggo saṅkhatoti, āmantā. Niyāmo saṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiniyāmo asaṅkhatoti, āmantā. Sotāpattimaggo asaṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sotāpattimaggo saṅkhatoti, āmantā. Sotāpattiniyāmo saṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāminiyāmo -pa-. Anāgāminiyāmo -pa-. Arahattaniyāmo asaṅkhatoti, āmantā. Arahattamaggo asaṅkhatoti, na hevaṃ

vattabbe -pa-. Arahattamaggo saṅkhatoti, āmantā. Arahattaniyāmo saṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiniyāmo asaṅkhato -pa-. Arahattaniyāmo asaṅkhato nibbānaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Pañca asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Pañca asaṅkhatānīti, āmantā. Pañca tāṇāni -pa-. Antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Niyāmo asaṅkhatoti, āmantā. Micchattaniyāmo asaṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Micchattaniyāmo saṅkhatoti, āmantā. Sammattaniyāmo saṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

447. + Na vattabbaṃ “niyāmo asaṅkhato”ti, āmantā. Niyāme uppajja niruddhe aniyato hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi niyāmo asaṅkhatoti. Micchattaniyāme uppajja niruddhe aniyato hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi micchattaniyāmo asaṅkhatoti.

Niyāmakathā niṭṭhitā.

6. Chaṭṭhavagga

(54) 2. Paṭiccasamuppādakathā

448. * Paṭiccasamuppādo asaṅkhatoti, āmantā. Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ amatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paṭiccasamuppādo asaṅkhato, nibbānaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni dve leṇāni dve saraṇāni dve parāyaṇāni dve accutāni dve amatāni dve nibbānānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dve nibbānānīti, āmantā. Atthi dvinnāṃ nibbānānaṃ uccanīcatā hīnapaṇītata ukkaṃsāvakaṃso sīmā vā bhedo vā rāji vā antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

449. * Paṭiccasamuppādo asaṅkhatoti, āmantā. Avijjā asaṅkhatāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Avijjā saṅkhatāti, āmantā. Paṭiccasamuppādo

saṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paṭiccasamuppādo asaṅkhatoti, āmantā. Avijjāpaccayā saṅkhārā asaṅkhatāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Avijjāpaccayā saṅkhārā saṅkhatāti, āmantā. Paṭiccasamuppādo saṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paṭiccasamuppādo asaṅkhatoti, āmantā. Saṅkhārapaccayā viññāṇaṃ saṅkhatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saṅkhārapaccayā viññāṇaṃ saṅkhatanti, āmantā. Paṭiccasamuppādo saṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paṭiccasamuppādo asaṅkhatoti, āmantā. Viññāṇapaccayā nāmarūpaṃ asaṅkhatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Viññāṇapaccayā nāmarūpaṃ saṅkhatanti, āmantā. Paṭiccasamuppādo saṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paṭiccasamuppādo asaṅkhatoti, āmantā. Jātipaccayā jarāmaraṇaṃ asaṅkhatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Jātipaccayā jarāmaraṇaṃ saṅkhatanti, āmantā. Paṭiccasamuppādo saṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

450. + Na vattabbaṃ “paṭiccasamuppādo asaṅkhato”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “jātipaccayā bhikkhave jarāmaraṇaṃ uppādā vā Tathāgatānaṃ anuppādā vā Tathāgatānaṃ ʈhitāva sā dhātu dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā idappaccayatā, taṃ Tathāgato abhisambujjhati abhisameti, abhisambujjhitvā abhisametvā ācikkhati deseti paññāpeti paṭṭhapeti vivarati vibhajati uttāniṃ karoti. Passathāti cāha. Jātipaccayā bhikkhave jarāmaraṇaṃ. Bhavapaccayā bhikkhave jāti -pa-. Avijjāpaccayā bhikkhave saṅkhārā uppādā vā Tathāgatānaṃ anuppādā vā Tathāgatānaṃ ʈhitāva sā dhātu -pa-. Passathāti cāha. Avijjāpaccayā bhikkhave saṅkhārā, iti kho bhikkhave yā tatra tathatā avitathatā anaññathatā idappaccayatā, ayaṃ vuccati bhikkhave paṭiccasamuppādo”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi paṭiccasamuppādo asaṅkhatoti.

451. * Avijjāpaccayā saṅkhārāti yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṅkhatā nibbānaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa-. Antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Saṃ 1. 264 piṭṭhe.

* Avijjāpaccayā saṅkhārāti yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṅkhatā, saṅkhārapaccayā viññāṇanti yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṅkhatā, nibbānaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Tīṇi asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tīṇi asaṅkhatānīti, āmantā. Tīṇi tāṇāni -pa-. Antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Avijjāpaccayā saṅkhārāti yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṅkhatā, saṅkhārapaccayā viññāṇanti yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṅkhatā -pa-. Jātipaccayā jarāmaṇanti yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṅkhatā, nibbānaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Dvādasa asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dvādasa asaṅkhatānīti, āmantā. Dvādasa tāṇāni, dvādasa leṇāni -pa-. Antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Paṭiccasamuppādakathā niṭṭhitā.

6. Chatṭhavagga

(55) 3. Saccakathā

452. * Cattāri saccāni asaṅkhatānīti, āmantā. Cattāri tāṇāni cattāri leṇāni cattāri saraṇāni cattāri parāyaṇāni cattāri accutāni cattāri amatāni cattāri nibbānānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cattāri nibbānānīti, āmantā. Atthi catunnaṃ nibbānānaṃ uccanīcatā hīnapaṇītatā ukkaṃsāvakaṃso sīmā vā bhedo vā rāji vā antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Dukkhasaccaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Dukkhaṃ asaṅkhatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dukkhasaccaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Kāyikaṃ dukkhaṃ cetasikaṃ dukkhaṃ sokaparidevadukkhadomanassa-upāyāsā asaṅkhatāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Samudayasaccaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Samudayo asaṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Samudayasacca asaṅkhatanti, āmantā. Kāmatanḥhā bhavatanḥhā vibhavatanḥhā asaṅkhatāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Maggasaccaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Maggo asaṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Maggasaccaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Sammādiṭṭhi -pa- sammāsamādhī asaṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Dukkhaṃ saṅkhatanti, āmantā. Dukkhasaccaṃ saṅkhatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāyikaṃ dukkhaṃ cetasikaṃ dukkhaṃ sokaparidevadukkhadomanassa-upāyāsā saṅkhatāti, āmantā. Dukkhasaccaṃ saṅkhatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Samudayo saṅkhatoti, āmantā. Samudayasaccaṃ saṅkhatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmataṇhā bhavataṇhā vibhavataṇhā saṅkhatāti, āmantā. Samudayasaccaṃ saṅkhatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Maggo saṅkhatoti, āmantā. Maggasaccaṃ saṅkhatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammādiṭṭhi -pa- sammāsamādhī saṅkhatoti, āmantā. Maggasaccaṃ saṅkhatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

453. * Nirodhasaccaṃ asaṅkhatam, nirodho asaṅkhatoti, āmantā. Dukkhasaccaṃ asaṅkhatam, dukkhaṃ asaṅkhatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nirodhasaccaṃ asaṅkhatam, nirodho asaṅkhatoti, āmantā. Samudayasaccaṃ asaṅkhatam, samudayo asaṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nirodhasaccaṃ asaṅkhatam, nirodho asaṅkhatoti, āmantā. Maggasaccaṃ asaṅkhatam, maggo asaṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Dukkhasaccaṃ asaṅkhatam, dukkhaṃ saṅkhatanti, āmantā. Nirodhasaccaṃ asaṅkhatam, nirodho saṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Samudayasaccaṃ asaṅkhatam, samudayo saṅkhatoti, āmantā. Nirodhasaccaṃ asaṅkhatam, nirodho saṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Maggasaccaṃ asaṅkhatam, maggo saṅkhatoti, āmantā. Nirodhasaccaṃ asaṅkhatam, nirodho saṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

454. + Na vattabbaṃ “cattāri saccāni asaṅkhatānī”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “cattārimāni bhikkhave tathāni avitathāni anaññathāni. Katamāni cattāri, ‘idaṃ dukkhaṇ’ti bhikkhave tathametaṃ avitathametaṃ anaññathametaṃ -pa- ‘ayaṃ dukkhasamudayo’ti -pa- ‘ayaṃ dukkhanirodho’ti -pa- ‘ayaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti tathametaṃ avitathametaṃ anaññathametaṃ, imāni kho bhikkhave cattāri tathāni avitathāni anaññathānī”ti¹, attheva suttantoti, āmantā. Tena hi cattāri saccāni asaṅkhatānīti.

Saccakathā niṭṭhitā.

6. Chaṭṭhavagga

(56) 4. Āruppakathā

455. * Ākāsānañcāyatanam asaṅkhatanti, āmantā. Nibbānam tāṇam leṇam saraṇam parāyanam accutam amatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ākāsānañcāyatanam asaṅkhatam, nibbānam asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ākāsānañcāyatanam asaṅkhatanti, āmantā. Ākāsānañcāyatanam bhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvaapaṭilābhoti, āmantā. Asaṅkhatam bhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvaapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi Ākāsānañcāyatanūpagam kammanti, āmantā. Atthi asaṅkhatūpagam kammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi Ākāsānañcāyatanūpagā sattāti, āmantā. Atthi asaṅkhatūpagā sattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ākāsānañcāyatane sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, āmantā. Asaṅkhate sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ākāsānañcāyatane atthi vedanā. Saññā, saṅkhārā, viññāṇanti, āmantā. Asaṅkhate atthi vedanā, saññā, saṅkhārā, viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ākāsānañcāyatanam catuvokārabhavoti, āmantā. Asaṅkhatam catuvokārabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

456. + Na vattabham “cattāro āruppā asaṅkhatā”ti, āmantā. Nanu cattāro āruppā anejā vuttā Bhagavatāti, āmantā. Hañci cattāro āruppā anejā vuttā Bhagavatā, tena vata re vattabbe “cattāro āruppā asaṅkhatā”ti.

Āruppakathā niṭṭhitā.

6. Chaṭṭhavagga

(57) 5. Nirodhasamāpattikathā

457. * Nirodhasamāpatti asaṅkhatāti, āmantā. Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ amatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nirodhasamāpatti asaṅkhatā, nibbānaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti. Na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nirodhasamāpatti asaṅkhatāti, āmantā. Atthi keci nirodhaṃ samāpajjanti paṭilabhanti uppādentī samuppādentī utṭhapenti samuṭṭhapenti nibbattenti abhinibbattenti janenti sañjanentīti, āmantā. Atthi keci asaṅkhataṃ samāpajjanti paṭilabhanti uppādentī samuppādentī utṭhapenti samuṭṭhapenti nibbattenti abhinibbattenti janenti sañjanentīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

458. * Nirodhā vodānaṃ vuṭṭhānaṃ paññāyatīti, āmantā. Asaṅkhatā vodānaṃ vuṭṭhānaṃ paññāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nirodhaṃ samāpajjantassa paṭhamāṃ nirujjhati vacīsaṅkhāro, tato kāyasaṅkhāro, tato cittasaṅkhāro, āmantā. Asaṅkhataṃ samāpajjantassa paṭhamāṃ nirujjhati vacīsaṅkhāro, tato kāyasaṅkhāro, tato cittasaṅkhāro, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nirodhā vuṭṭhahantassa paṭhamāṃ uppajjati cittasaṅkhāro, tato kāyasaṅkhāro, tato vacīsaṅkhāro, āmantā. Asaṅkhatā vuṭṭhahantassa paṭhamāṃ uppajjati cittasaṅkhāro, tato kāyasaṅkhāro, tato vacīsaṅkhāro, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nirodhā vuṭṭhitāṃ tayo phassā phusanti, suññato phasso, animitto phasso, appaṇihito phassoti, āmantā. Asaṅkhatā vuṭṭhitāṃ tayo phassā phusanti, suññato phasso, animitto phasso, appaṇihito phassoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nirodhā vuṭṭhitassa vivekaninnaṃ cittaṃ hoti vivekaṇaṃ vivekapabbhāraṇti, āmantā. Asaṅkhatā vuṭṭhitassa vivekaninnaṃ cittaṃ hoti vivekaṇaṃ vivekapabbhāraṇti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

459. + Na vattabbaṃ “nirodhasamāpatti asaṅkhatā”ti, āmantā.
Saṅkhatāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi nirodhasamāpatti asaṅkhatāti.

Nirodhasamāpattikathā niṭṭhitā.

6. Chaṭṭhavagga

(58) 6. Ākāsakathā

460. * Ākāso asaṅkhatoti, āmantā. Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ amatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ākāso asaṅkhatoti, nibbānaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ākāso asaṅkhatoti, āmantā. Atthi keci anākāsaṃ ākāsaṃ karontīti, āmantā. Atthi keci saṅkhatāṃ asaṅkhatāṃ karontīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi keci ākāsaṃ anākāsaṃ karontīti, āmantā. Atthi keci asaṅkhatāṃ saṅkhatāṃ karontīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ākāse pakkhino gacchanti, candimasūriyā gacchanti, tāraṅkarūpāni gacchanti, iddhiṃ vikubbanti, bāhuṃ cālenti, pāṇiṃ cālenti, leḍḍuṃ khipanti, laguḷaṃ khipanti, iddhiṃ¹ khipanti, usūṃ khipantīti, āmantā. Asaṅkhatā pakkhino gacchanti, candimasūriyā gacchanti, tāraṅkarūpāni gacchanti, iddhiṃ vikubbanti, bāhuṃ cālenti, pāṇiṃ cālenti, leḍḍuṃ khipanti, laguḷaṃ khipanti, iddhiṃ khipanti, usūṃ khipantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

461. * Ākāsaṃ parivāretvā gharāni karonti koṭṭhāni karontīti, āmantā. Asaṅkhatāṃ parivāretvā gharāni karonti koṭṭhāni karontīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Udapāne khaññamāne anākāso ākāso hotīti, āmantā. Saṅkhataṃ asaṅkhataṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Tuccha-udapāne pūriyamāne tucchakoṭṭhe pūriyamāne tucchakumbhiyā pūriyamānāya ākāso antaradhāyatīti, āmantā. Asaṅkhataṃ antaradhāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

462. + Na vattabbaṃ “ākāso asaṅkhato”ti, āmantā. Ākāso saṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi ākāso asaṅkhatoti.

Ākāsakathā niṭṭhitā.

6. Chaṭṭhavagga

(59) 7. Ākāsosanidassanotikathā

463. * Ākāso sanidassanoti, āmantā. Rūpaṃ rūpāyatanam rūpadhātu nīlam pītakaṃ lohitakaṃ odātaṃ cakkhuviññeyyaṃ cakkhusmim paṭihaññati cakkhussa āpāthaṃ āgacchatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ākāso sanidassanoti, āmantā. Cakkhuñca paṭicca ākāsañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Cakkhuñca paṭicca ākāsañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, āmantā. “Cakkhuñca paṭicca ākāsañca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva¹ suttantoti, natthi. “Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti² attheva suttantoti, āmantā. Hañci “cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe “cakkhuñca paṭicca ākāsañca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti.

464. + Na vattabbaṃ “ākāso sanidassano”ti, āmantā. Nanu passati dvinnam rukkhānam antaram dvinnam thambhānam antaram tālacchiddam vātapānacchiddanti,

1. Atthi(?)

2. Ma 1. 326; Ma 3. 328; Saṃ 2. 261 piṭṭhādīsu.

āmantā. Hañci passati dvinnam rūkkhānam antaram dvinnam thambhānam antaram tālacchiddam vātapānacchiddam, tena vata re vattabbe “ākāso sanidassano”ti.

Ākāso sanidassanotikathā niṭṭhitā.

6. Chaṭṭhavagga

(60) 8. Pathavīdhātusanidassanāti-ādikathā

465. * Pathavīdhātu sanidassanāti, āmantā. Rūpaṃ rūpāyatanam rūpadhātu nīlam pītakaṃ lohitaṃ odātaṃ cakkhuviññeyyam cakkhusmim paṭihaññati cakkhussa āpātham āgacchatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Pathavīdhātu sanidassanāti, āmantā. Cakkhuṇca paṭicca pathavīdhātuṇca uppajjati cakkhuviññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Cakkhuṇca paṭicca pathavīdhātuṇca uppajjati cakkhuviññāṇanti, āmantā. “Cakkhuṇca paṭicca pathavīdhātuṇca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttantoti, natthi. “Cakkhuṇca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttantoti, āmantā. Hañci “cakkhuṇca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe “cakkhuṇca paṭicca pathavīdhātuṇca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti.

466. + Na vattabham “pathavīdhātu sanidassanā”ti, āmantā. Nanu passati¹ bhūmim pāsāṇam pabbatanti, āmantā. Hañci passati¹ bhūmim pāsāṇam pabbatam, tena vata re vattabbe “pathavīdhātu sanidassanā”ti -pa-.

+ Na vattabham “āpodhātu sanidassanā”ti, āmantā. Nanu passati udakanti, āmantā. Hañci passati udakam, tena vata re vattabbe “āpodhātu sanidassanā”ti -pa-.

+ Na vattabham “tejodhātu sanidassanā”ti, āmantā. Nanu passati aggim jalantanti, āmantā. Hañci passati aggim jalantam, tena vata re vattabbe “tejodhātu sanidassanā”ti -pa-.

1. Passasi (Sī, Syā, Ka) evamuparipi.

+ Na vattabbaṃ “vāyodhātu sanidassanā”ti, āmantā. Nanu passati vātena rukkhe sañcāliyamāneti, āmantā. Hañci passati vātena rukkhe sañcāliyamāne, tena vata re vattabbe “vāyodhātu sanidassanā”ti -pa-.

Pathavīdhātu sanidassanāti-ādikathā niṭṭhitā.

6. Chaṭṭhavagga

(61) 9. Cakkhundriyaṃsanidassananti-ādikathā

467. * Cakkhundriyaṃ sanidassananti, āmantā. Rūpaṃ rūpāyatanaṃ rūpadhātu -pa-. Cakkhussa āpāthaṃ āgacchatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Cakkhundriyaṃ sanidassananti, āmantā. Cakkhuñca paṭicca cakkhundriyañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Cakkhuñca paṭicca cakkhundriyañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, āmantā. “Cakkhuñca paṭicca cakkhundriyañca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttantoti, natthi. “Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttantoti, āmantā. Hañci “cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe “cakkhuñca paṭicca cakkhundriyañca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti.

468. + Na vattabbaṃ “pañcendriyāni sanidassanāni”ti, āmantā. Nanu passati cakkhuṃ, sotaṃ, ghānaṃ, jivhaṃ, kāyanti, āmantā. Hañci passati cakkhuṃ, sotaṃ, ghānaṃ, jivhaṃ, kāyaṃ, tena vata re vattabbe “pañcendriyāni sanidassanāni”ti -pa-.

Cakkhundriyaṃ sanidassananti-ādikathā niṭṭhitā.

6. Chaṭṭhavagga

(62) 10. Kāyakammaṃsanidassanantikathā

469. * Kāyakammaṃ sanidassananti, āmantā. Rūpaṃ rūpāyatanaṃ rūpadhātu nīlaṃ pītakaṃ lohitaṃ odātaṃ cakkhuviññeyyaṃ cakkhusmim paṭihaññati cakkhussa āpāthaṃ āgacchatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kāyakammaṃ sanidassananti, āmantā. Cakkhuṇca paṭicca kāyakammaṇca uppajjati cakkhuviññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Cakkhuṇca paṭicca kāyakammaṇca uppajjati cakkhuviññāṇanti, āmantā. “Cakkhuṇca paṭicca kāyakammaṇca uppajjati cakkhuviññāṇanti”ti attheva suttantoti, natthi. “Cakkhuṇca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇanti”ti attheva suttantoti, āmantā. Hañci “cakkhuṇca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇanti”ti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe “cakkhuṇca paṭicca kāyakammaṇca uppajjati cakkhuviññāṇanti”ti.

470. + Na vattabbaṃ “kāyakammaṃ sanidassananti”ti, āmantā. Nanu passati abhikkamantaṃ paṭikkamantaṃ ālokaṇṇaṃ vilokaṇṇaṃ samīṇjentaṃ pasārentanti, āmantā. Hañci passati abhikkamantaṃ paṭikkamantaṃ ālokaṇṇaṃ vilokaṇṇaṃ samīṇjentaṃ pasārentaṃ, tena vata re vattabbe “kāyakammaṃ sanidassananti”ti.

Kāyakammaṃ sanidassanantikathā niṭṭhitā.

Chattṭho vaggo.

Tassuddānaṃ

Niyamo asaṅkhato, paṭiccasamuppādo asaṅkhato, cattāri saccāni asaṅkhatāni, cattāro āruppā asaṅkhatā, nirodhasamāpatti asaṅkhatā, ākāso asaṅkhato, ākāso sanidassano, cattāro mahābhūtā, pañcindriyāni, tattheva kāyakammanti.

7. Sattamavagga

(63) 1. Saṅgahitakathā

471. * Natthi keci dhammā kehici dhammehi saṅgahitātī¹, āmantā. Nanu atthi keci dhammā kehici dhammehi gaṇanaṃ gacchanti uddesaṃ gacchanti pariyāpannāti, āmantā. Hañci atthi keci dhammā kehici dhammehi gaṇanaṃ

gacchanti uddesaṃ gacchanti pariyāpannā, no ca vata re vattabbe “natthi keci dhammā kehici dhammehi saṅgahitā”ti.

* Cakkhāyatanaṃ katamakkhandhagaṇanaṃ¹ gacchatīti, rūpakkhandhagaṇanaṃ gacchatīti. Hañci cakkhāyatanaṃ rūpakkhandhagaṇanaṃ gacchati, tena vata re vattabbe “cakkhāyatanaṃ rūpakkhandhena saṅgahitaṃ”ti. Sotāyatanaṃ -pa-. Ghāṇāyatanaṃ -pa-. Jivhāyatanaṃ -pa-. Kāyāyatanaṃ katamakkhandhagaṇanaṃ gacchatīti, rūpakkhandhagaṇanaṃ gacchatīti, hañci kāyāyatanaṃ rūpakkhandhagaṇanaṃ gacchati, tena vata re vattabbe “kāyāyatanaṃ rūpakkhandhena saṅgahitaṃ”ti.

* Rūpāyatanaṃ -pa-. Saddāyatanaṃ -pa-. Gandhāyatanaṃ -pa-. Rasāyatanaṃ -pa-. Phoṭṭhabbāyatanaṃ katamakkhandhagaṇanaṃ gacchatīti, rūpakkhandhagaṇanaṃ gacchatīti. Hañci phoṭṭhabbāyatanaṃ rūpakkhandhagaṇanaṃ gacchati, tena vata re vattabbe “phoṭṭhabbāyatanaṃ rūpakkhandhena saṅgahitanti.

* Sukhā vedanā katamakkhandhagaṇanaṃ gacchatīti, vedanākkhandhagaṇanaṃ gacchatīti. Hañci sukhā vedanā vedanākkhandhagaṇanaṃ gacchati, tena vata re vattabbe “sukhā vedanā vedanākkhandhena saṅgahitā”ti, dukkhā vedanā -pa- adukkhamasukhā vedanā katamakkhandhagaṇanaṃ gacchatīti, vedanākkhandhagaṇanaṃ gacchatīti, hañci adukkhamasukhā vedanā vedanākkhandhagaṇanaṃ gacchati, tena vata re vattabbe “adukkhamasukhā vedanā vedanākkhandhena saṅgahitā”ti.

* Cakkhusamphassajā saññā katamakkhandhagaṇanaṃ gacchatīti, saññākkhandhagaṇanaṃ gacchatīti, hañci cakkhusamphassajā saññā saññākkhandhagaṇanaṃ gacchati, tena vata re vattabbe “cakkhusamphassajā saññā saññākkhandhena saṅgahitā”ti. Sotasamphassajā saññā -pa-. Manosamphassajā saññā katamakkhandhagaṇanaṃ gacchatīti, saññākkhandhagaṇanaṃ gacchatīti. Hañci manosamphassajā saññā saññākkhandhagaṇanaṃ gacchati, tena vata re vattabbe “manosamphassajā saññā saññākkhandhena saṅgahitā”ti.

* Cakkhusamphassajā cetanā -pa-. Manosamphassajā cetanā katamakkhandhagaṇanaṃ gacchatīti, saṅkhārakkhandhagaṇanaṃ gacchatīti. Hañci manosamphassajā cetanā saṅkhārakkhandhagaṇanaṃ gacchati, tena vata re vattabbe “manosamphassajā cetanā saṅkhārakkhandhena saṅgahitāti.

1. Katamaṃ khandhagaṇanaṃ (Sī, I, Ka)

* Cakkhuviññāṇaṃ -pa-. Manoviññāṇaṃ katamakkhandhagaṇaṇaṃ gacchatīti, viññāṇakkhandhagaṇaṇaṃ gacchatīti. Hañci manoviññāṇaṃ viññāṇakkhandhagaṇaṇaṃ gacchati, tena vata re vattabbe “manoviññāṇaṃ viññāṇakkhandhena saṅgahitaṃ”ti.

472. + Yathā dāmena vā yottena vā dve balībaddā saṅgahitā, sikkāya piṇḍapāto saṅgahito, sā gaddulena saṅgahito. Evameva te dhammā tehi dhammehi saṅgahitāti.¹ Hañci dāmena vā yottena vā dve balībaddā saṅgahitā, sikkāya piṇḍapāto saṅgahito, sā gaddulena saṅgahito, tena vata re vattabbe “atthi keci dhammā kehici dhammehi saṅgahitā”ti¹.

Saṅgahitakathā niṭṭhitā.

7. Sattamavagga

(64) 2. Sampayuttakathā

473. * Natthi keci dhammā kehici dhammehi sampayuttāti, āmantā. Nanu atthi keci dhammā kehici dhammehi sahagatā saḥajātā saṃsaṭṭhā ekuppādā ekanirodhā ekavattukā ekārammaṇāti, āmantā. Hañci atthi keci dhammā kehici dhammehi sahagatā saḥajātā saṃsaṭṭhā ekuppādā ekanirodhā ekavattukā ekārammaṇā, no ca vata re vattabbe “natthi keci dhammā kehici dhammehi sampayuttā”ti.

* Vedanākkhandho saññākkhandhena saḥajātoti, āmantā. Hañci vedanākkhandho saññākkhandhena saḥajāto, tena vata re vattabbe “vedanākkhandho saññākkhandhena sampayutto”ti.

* Vedanākkhandho saṅkhārakkhandhena. Viññāṇakkhandhena saḥajātoti, āmantā. Hañci vedanākkhandho viññāṇakkhandhena saḥajāto, tena vata re vattabbe “vedanākkhandho viññāṇakkhandhena sampayutto”ti.

1-1. Sakavādivacanaṃ (Aṭṭhakathā passitabbā)

* Saññākkhandho. Saṅkhārakkhandho. Viññāṇakkhandho.
Vedanākkhandhena. Saññākkhandhena. Saṅkhārakkhandhena sahaajātoti,
āmantā. Hañci viññāṇakkhandho saṅkhārakkhandhena sahaajāto, tena vata re
vattabbe “viññāṇakkhandho saṅkhārakkhandhena sampayutto”ti.

474. + Yathā tilamhi telam anugataṃ anupaviṭṭhaṃ, ucchumhi raso
anugato anupaviṭṭho. Evameva te dhammā tehi dhammehi anugatā
anupaviṭṭhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Sampayuttakathā niṭṭhitā.

7. Sattamavagga

(65) 3. Cetasikakathā

475. * Natthi cetasiko dhammoti, āmantā. Nanu atdhi keci dhammā
cittena sahaगतā sahaajātā saṃsaṭṭhā sampayuttā ekuppādā ekanirodhā
ekavattthukā ekārammaṇāti, āmantā. Hañci atthi keci dhammā cittena
sahaगतā sahaajātā saṃsaṭṭhā sampayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavattthukā
ekārammaṇā, no ca vata re vattabbe “natthi cetasiko dhammo”ti.

* Phasso cittena sahaajātoti, āmantā. Hañci phasso cittena sahaajāto, tena
vata re vattabbe “phasso cetasiko”ti. Vedanā -pa-. Saññā. Cetanā. Saddhā.
Vīriyaṃ. Sati. Samādhi. Paññā. Rāgo. Doso. Moho -pa-. Anottappaṃ cittena
sahaajātanti, āmantā. Hañci anottappaṃ cittena sahaajātaṃ, tena vata re
vattabbe “anottappaṃ cetasikan”ti.

476. + Cittena sahaajātāti katvā cetasikāti, āmantā. Phassena sahaajātāti
katvā phassasikāti¹, āmantā. Cittena

1. Phassikāti (I, Ṭṭha)

sahajātāti katvā cetasikāti, āmantā. Vedanāya. Saññāya. Cetanāya. Saddhāya. Vīriyena. Satiyā. Samādhinā. Paññāya. Rāgena. Dosena. Mohena -pa-. Anottappena sahajātāti katvā anottappāsikāti¹, āmantā.

477. * Natthi cetasiko dhammoti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Cittañhidarṃ cetasikā ca dhammā,
Anattato sarṇviditassa honti.
Hīnappañītaṃ tadubhaye viditvā,
Sammaddaso vedi palokadhamman”ti.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi cetasiko dhammoti.

* Natthi cetasiko dhammoti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “idha Kevaṭṭa bhikkhu parasattānaṃ parapuggalānaṃ cittampi ādisati, cetasikampi ādisati, vitakkitampi ādisati, vicāritampi ādisati ‘evampi te mano, itthampi te mano, itipi te cittan’ti”² attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi cetasiko dhammoti.

Cetasikakathā niṭṭhitā.

7. Sattamavagga

(66) 4. Dānakathā

478. * Cetasiko dhammo dānanti, āmantā. Labbhā cetasiko dhammo paresaṃ dātunti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Labbhā cetasiko dhammo paresaṃ dātunti, āmantā. Labbhā phasso paresaṃ dātunti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Labbhā vedanā -pa- saññā. Cetanā. Saddhā. Vīriyaṃ. Sati. Samādhī. Paññā paresaṃ dātunti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Anottappikāti (?)

2. Dī 1. 207 piṭṭhe.

479. + Na vattabbaṃ “cetasiko dhammo dānaṃ”ti, āmantā. Dānaṃ aniṭṭhaphalaṃ akantaphalaṃ amanuññaphalaṃ secanakaphalaṃ dukkhudrayaṃ dukkhavipākanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu dānaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhudrayaṃ sukhavipākanti, āmantā. Hañci dānaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhudrayaṃ sukhavipākanti, tena vata re vattabbe “cetasiko dhammo dānaṃ”ti.

+ Dānaṃ iṭṭhaphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā “cīvaraṃ dānaṃ”ti¹, āmantā. Cīvaraṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhudrayaṃ sukhavipākanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dānaṃ iṭṭhaphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā “piṇḍapāto senāsanaṃ gilānapaccayabhesajjaparikkhāro dānaṃ”ti, āmantā. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro iṭṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhudrayo sukhavipākoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

480. + Na vattabbaṃ “cetasiko dhammo dānaṃ”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Saddhā hiriyaṃ kusalaṃ ca dānaṃ,
Dhammā ete sappurisānuyātā.
Etaṃ hi maggaṃ diviyaṃ vadanti,
Etena hi gacchati devalokaṃ”ti².

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi cetasiko dhammo dānanti.

+ Na vattabbaṃ “citasiko dhammo dānaṃ”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “pañcimāni bhikkhave dānāni mahādānāni aggaññāni rattaññāni vaṃsaññāni porāṇāni asaṃkiṇṇāni asaṃkiṇṇapubbāni na saṃkiyanti na saṃkiyissanti appaṭikuṭṭhāni samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Katamāni pañca, idha bhikkhave ariyasāvako pāṇātipātāṃ pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti. Pāṇātipātā paṭivirato bhikkhave ariyasāvako aparimāṇānaṃ sattānaṃ abhayaṃ deti averaṃ deti abyābajjhaṃ³ deti. Aparimāṇānaṃ sattānaṃ abhayaṃ datvā averaṃ datvā abyābajjhaṃ datvā aparimāṇassa abhayaṃ averassa abyābajjhassa bhāgī hoti. Idaṃ

1. Upari vuccamānāya paravādīpucchāya sadisā, Aṭṭhakathā oloketabbā.

2. Am 3. 68 piṭṭhe.

3. Abyāpajjhaṃ (Syā, Ka)

bhikkhave paṭhamam dānam mahādānam aggaññam rattaññam vaṁsaññam porāṇam asaṁkiṇṇam asaṁkiṇṇapubbam na saṁkiyati na saṁkiyissati, appaṭikuṭṭham samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Puna caparam bhikkhave ariyasāvako adinnādānam pahāya -pa- kāmesumicchācāram pahāya -pa- musāvadam pahāya -pa- surāmerayamajja pamādaṭṭhānam pahāya surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato hoti, surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato bhikkhave ariyasāvako aparimāṇānam sattānam abhayam deti averam deti abyābajjham deti. Aparimāṇānam sattānam abhayam datvā averam datvā abyābajjham datvā aparimāṇassa abhayassa averassa abyābajjhassa bhāgī hoti. Idam bhikkhave pañcamam dānam mahādānam aggaññam rattaññam vaṁsaññam porāṇam asaṁkiṇṇam asaṁkiṇṇapubbam na saṁkiyati na saṁkiyissati, appaṭikuṭṭham samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Imāni kho bhikkhave pañca dānāni mahādānāni aggaññāni rattaññāni vaṁsaññāni porāṇāni asaṁkiṇṇāni asaṁkiṇṇapubbāni na saṁkiyanti na saṁkiyissanti, appaṭikuṭṭhāni samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi”¹ ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi cetāsiko dhammo dānanti.

481. * Na vattabham “deyyadhammo dānan”^{ti}, āmantā. Nanu vuttam Bhagavatā “idhekacco annam deti, pānam deti, vattham deti, yānam deti, mālam deti, gandham deti, vilepanam deti, seyyam deti, āvasatham deti, paḍipeyyam deti”² ti² attheva suttantoti, āmantā. Tena hi deyyadhammo dānanti.

482. + Deyyadhammo dānanti, āmantā. Deyyadhammo iṭṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhudrayo sukhavipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dānam iṭṭhaphalam vuttam Bhagavatā “cīvaram dānan”^{ti}, āmantā. Cīvaram iṭṭhaphalam kantaphalam manuññaphalam asecanakaphalam sukhudrayam sukhavipākanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dānam iṭṭhaphalam vuttam Bhagavatā “piṇḍapāto dānam. Senāsanam dānam. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro dānan”^{ti}, āmantā. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro iṭṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo

1. Am 3. 76 piṭṭhe.

2. Sam 2. 206 piṭṭhe, thokam visadisam.

asecanakaphalo sukhudrayo sukhavipākoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi na vattabbaṃ “deyyadhammo dānaṃ”ti.

Dānakathā niṭṭhitā.

7. Sattamavagga

(67) 5. Paribhogamaya puññakathā

483. * Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti, āmantā. Paribhogamayo phasso vaḍḍhati, vedanā vaḍḍhati, saññā vaḍḍhati, cetanā vaḍḍhati, cittaṃ vaḍḍhati, saddhā vaḍḍhati, vīriyaṃ vaḍḍhati, sati vaḍḍhati, samādhi vaḍḍhati, paññā vaḍḍhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti, āmantā. Latā viya vaḍḍhati, māluvā viya vaḍḍhati, rukkho viya vaḍḍhati, tiṇaṃ viya vaḍḍhati, muñjapuñjo viya vaḍḍhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

484. * Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti, āmantā. Dāyako dānaṃ datvā na samannāharati hoti puññanti, āmantā. Anāvaṭṭentassa¹ hoti. Anābhogassa hoti. Asamannāharantassa hoti. Amanasikarontassa hoti. Acetayantassa hoti. Apatthayantassa hoti. Appaṇidahantassa hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu āvaṭṭentassa hoti. Ābhogassa hoti. Samannāharantassa hoti. Manasikarontassa hoti. Cetayantassa hoti. Patthayantassa hoti. Paṇidahantassa hotīti, āmantā. Hañci āvaṭṭentassa hoti. Ābhogassa hoti. Samannāharantassa hoti. Manasikarontassa hoti. Cetayantassa hoti. Patthayantassa hoti. Paṇidahantassa hoti, no ca vata re vattabbe “paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhati”ti.

485. * Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti, āmantā. Dāyako dānaṃ datvā kāmavitakkaṃ vitakketi. Byāpādavitakkaṃ vitakketi. Vihimsāvitakkaṃ

1. Anāvaṭṭantassa (Sī, I, Ka), anāvajjantassa (Syā)

vitakketi hoti puññanti, āmantā. Dvinnam phassānam -pa-. Dvinnam cittānam samodhānam hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dvinnam phassānam -pa-. Dvinnam cittānam samodhānam hotīti, āmantā. Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “cattārimāni bhikkhave suvidūravidūraṇi. Katamāni cattāri, nabhañca bhikkhave pathavī ca idaṃ paṭhamam suvidūravidūram. Orimañca bhikkhave tīram samuddassa pārīmañca tīram idaṃ dutiyam suvidūravidūram. Yato ca bhikkhave verocano abbhudeti yattha ca atthameti idaṃ tatiyam suvidūravidūram. Satañca bhikkhave dhammo asatañca dhammo idaṃ catuttham suvidūravidūram. Imāni kho bhikkhave cattāri suvidūravidūraṇi.

Nabhañca dūre pathavī ca dūre,
Pāram samuddassa tadāhu dūre.
Yato ca verocano abbhudeti,
Pabhaṅkaro yattha ca atthameti.
Tato have dūratarāṃ vadanti,
Satañca dhammāṃ asatañca dhammāṃ.

Abyāyiko hoti sataṃ samāgamo,
Yāvampi tiṭṭheyya tatheva hoti.
Khippam hi veti¹ asataṃ samāgamo,
Tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā”ti².

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantī”ti.

486. + Na vattabbaṃ “paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatī”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Ārāmaropā vanaropā, ye janā setukārakā.
Papañca udapānañca, ye dadanti upassayaṃ.

1. Khippamhaveti (bahūsu)

2. Am 1. 359 piṭṭhe.

Tesaṃ divā ca ratto ca, sadā puññaṃ pavaḍḍhati.
Dhammaṭṭhā sīlasampannā, te janā saggagāmino”ti¹.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi paribhogamayam puññaṃ vaḍḍhatīti.

+ Na vattabham “paribhogamayam puññaṃ vaḍḍhatī”ti, āmantā. Nanu vuttam Bhagavatā “cattārome bhikkhave puññābhisandā kusalābhisandā sukhassāhārā sovaggikā sukhavipākā saggasaṃvattanikā iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattanti. Katame cattāro, yassa bhikkhave bhikkhu cīvaram paribhuñjamāno appamāṇam cetosamādhiṃ upasampajja viharati. Appamāṇo tassa puññābhisando kusalābhisando sukhassāhāro sovaggiko sukhavipāko saggasaṃvattaniko iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattati. Yassa bhikkhave bhikkhu piṇḍapātaṃ paribhuñjamāno -pa- senāsanam paribhuñjamāno -pa- gilānapaccayabhesajjaparikkhāram paribhuñjamāno appamāṇam cetosamādhiṃ upasampajja viharati. Appamāṇo tassa puññābhisando kusalābhisando sukhassāhāro sovaggiko sukhavipāko saggasaṃvattaniko iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattati. Ime kho bhikkhave cattāro puññābhisandā kusalābhisandā sukhassāhārā sovaggikā sukhavipākā saggasaṃvattanikā iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattanti”ti² attheva suttantoti, āmantā. Tena hi paribhogamayam puññaṃ vaḍḍhatīti.

487. * Paribhogamayam puññaṃ vaḍḍhatīti, āmantā. Dāyako dānam deti, paṭiggāhako paṭiggahetvā na paribhuñjati chaḍḍeti vissajjeti, hoti puññanti, āmantā. Hañci dāyako dānam deti, paṭiggāhako paṭiggahetvā na paribhuñjati chaḍḍeti vissajjeti, hoti puññaṃ, no ca vata re vattabbe “paribhogamayam puññaṃ vaḍḍhatī”ti.

* Paribhogamayam puññaṃ vaḍḍhatīti, āmantā. Dāyako dānam deti, paṭiggāhake paṭiggahite rājāno vā haranti, corā vā haranti, aggi vā dahati, udakam vā vahati, appiyā vā dāyādā haranti, hoti puññanti,

1. Sam 1. 30 piṭṭhe.

2. Am 1. 365 piṭṭhe.

āmantā. Hañci dāyako dānaṃ deti, paṭiggāhake paṭiggahite rājāno vā haranti, corā vā haranti, aggi vā dahati, udakaṃ vā vahati, appiyā vā dāyādā haranti, hoti puññaṃ, no ca vata re vattabbe “paribhogamayamaṃ puññaṃ vaḍḍhatī”ti.

Paribhogamayapuññakathā niṭṭhitā.

7. Sattamavagga

(68) 6. Itodinnakathā

488. * Ito dinnena tattha yāpentīti, āmantā. Ito cīvaram denti taṃ cīvaram tattha paribhuñjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ito piṇḍapātaṃ denti, ito senāsaṇaṃ denti, ito gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ denti, ito khādanīyaṃ denti, ito bhojanīyaṃ denti, ito pānīyaṃ denti, taṃ pānīyaṃ tattha paribhuñjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ito dinnena tattha yāpentīti, āmantā. Añño aññassa kāraṇaṃ, parakataṃ sukhadukkhaṃ, añño karoti añño paṭisaṃvedetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

489. + Na vattabbaṃ “ito dinnena tattha yāpentī”ti, āmantā. Nanu petā attano atthāya dānaṃ dentaṃ anumodenti cittaṃ pasādentī pītiṃ uppādentī somanassaṃ paṭilabhaṇtīti, āmantā. Hañci petā attano atthāya dānaṃ dentaṃ anumodenti cittaṃ pasādentī pītiṃ uppādentī somanassaṃ paṭilabhaṇti, tena vata re vattabbe “ito dinnena tattha yāpentī”ti.

490. + Na vattabbaṃ “ito dinnena tattha yāpentī”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Unname udakaṃ vuṭṭhaṃ, yathāninnaṃ pavattati.
Evameva ito dinnam, petānaṃ upakappati.

Yathā vārivahā pūrā, paripūrenti sāgaram.

Evameva ito dinnam, petānam upakappati.

Na hi tattha kasī atthi, gorakkhettha na vijjati.

Vañijjā tādisī natthi, hiraññena kayākayaṃ¹.

Ito dinnena yāpenti, petā kālaṅkatā tahiṇ²ti³.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi ito dinnena tattha yāpentīti.

491. + Na vattabbaṃ “ito dinnena tattha yāpentī”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “pañcimāni bhikkhave ṭhānāni sampassantā mātāpitaro puttaṃ icchanti kule jāyamānaṃ. Katamāni pañca, bhaṭo vā no bharissati, kiccaṃ vā no karissati. Kulavaṃso ciraṃ ṭhassati, dāyajjaṃ paṭipajjissati. Atha vā pana petānaṃ kālaṅkatānaṃ dakkhiṇaṃ anuppadassati. Imāni kho bhikkhave pañca ṭhānāni sampassantā mātāpitaro puttaṃ icchanti kule jāyamānanti.

Pañca ṭhānāni sampassaṃ, puttaṃ icchanti paṇḍitā.

Bhaṭo vā no bharissati, kiccaṃ vā no karissati.

Kulavaṃso ciraṃ tiṭṭhe, dāyajjaṃ paṭipajjati.

Atha vā pana petānaṃ, dakkhiṇaṃ anuppadassati.

Ṭhānānetāni sampassaṃ, puttaṃ icchanti paṇḍitā.

Tasmā santo sappurisā, kataññū katavedino.

Bharanti mātāpitaro, pubbe katamanussaraṃ.

Karonti tesaṃ kiccāni, yathā taṃ pubbakārinaṃ.

Ovādakārī bhaṭaposī, kulavaṃsaṃ ahāpayam.

Saddho sīlena sampanno, putto hoti pasamsiyo³ti³.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi ito dinnena tattha yāpentīti.

Ito dinnakathā niṭṭhitā.

1. Kayakkayaṃ (Sī, I)

2. Khu 1. 8; Khu 2. 129 piṭṭhesu.

3. Am 2. 37 piṭṭhe.

7. Sattamavagga

(69) 7. Pathavīkammavipākotikathā

492. * Pathavī kammavipākoti, āmantā. Sukhavedaniyā, dukkhavedaniyā, adukkhamasukhavedaniyā, sukhāya vedanāya sampayuttā, dukkhāya vedanāya sampayuttā, adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā, phassena sampayuttā, vedanāya sampayuttā, saññāya sampayuttā, cetanāya sampayuttā, cittaena sampayuttā, sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā¹ ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu na sukhavedaniyā na dukkhavedaniyā na adukkhamasukhavedaniyā na sukhāya vedanāya sampayuttā na dukkhāya vedanāya sampayuttā na adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā na phassena sampayuttā na vedanāya sampayuttā na saññāya sampayuttā na cetanāya sampayuttā na cittaena sampayuttā anārammaṇā natthi tāya āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, āmantā. Hañci na sukhavedaniyā na dukkhavedaniyā -pa- anārammaṇā natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “pathavī kammavipāko”ti.

* Phasso kammavipāko phasso sukhavedaniyo dukkhavedaniyo adukkhamasukhavedaniyo sukhāya vedanāya sampayutto dukkhāya -pa- adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto phassena sampayutto vedanāya sampayutto saññāya sampayutto cetanāya sampayutto cittaena sampayutto sārammaṇo atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Pathavī kammavipāko pathavī sukhavedaniyā dukkhavedaniyā adukkhamasukhavedaniyā sukhāya vedanāya sampayuttā dukkhāya -pa- adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā phassena sampayuttā vedanāya sampayuttā saññāya sampayuttā cetanāya sampayuttā cittaena sampayuttā sārammaṇā atthi tāya āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Pathavī kammavipāko pathavī na sukhavedaniyā na dukkhavedaniyā -pa- anārammaṇā natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Phasso kammavipāko phasso na sukhavedaniyo na

1. Āvajjanā (Syā, Kam)

dukkhavedaniyo -pa- anārammaṇo natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Pathavī kammavipākoti, āmantā. Pathavī paggahaniggahupagā chedanabhedanupagāti, āmantā. Kammavipāko paggahaniggahupago chedanabhedanupagoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Labbhā pathavī ketuṃ vikketuṃ āṭhapetuṃ ocinituṃ vicinituṃ, āmantā. Labbhā kammavipāko ketuṃ vikketuṃ āṭhapetuṃ ocinituṃ vicinituṃ, na hevaṃ vattabbe -pa-.

493. * Pathavī paresaṃ sādharmaṇoti, āmantā. Kammavipāko paresaṃ sādharmaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Kammavipāko paresaṃ sādharmaṇoti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Asādhāraṇamaññesaṃ, acoraharaṇo nidhi.

Kayirātha macco puññāni, sace sucaritaṃ care”ti¹.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “kammavipāko paresaṃ sādharmaṇo”ti.

* Pathavī kammavipākoti, āmantā. Paṭhamāṃ pathavī saṇṭhāti pacchā sattā uppajjantīti, āmantā. Paṭhamāṃ vipāko uppajjati pacchā vipākapaṭilābhāya kammaṃ karonṭīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Pathavī sabbasattānaṃ kammavipākoti, āmantā. Sabbe sattā pathaviṃ paribhuñjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sabbe sattā pathaviṃ paribhuñjantīti, āmantā. Atthi keci pathaviṃ aparibhuñjitvā parinibbāyantīti, āmantā. Atthi keci kammavipākaṃ akhepetvā parinibbāyantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Pathavī cakkavattisattassa kammavipākoti, āmantā. Aññe sattā pathaviṃ paribhuñjantīti, āmantā. Cakkavattisattassa kammavipākaṃ aññe sattā paribhuñjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cakkavattisattassa kammavipākaṃ aññe sattā paribhuñjantīti, āmantā. Cakkavattisattassa phassaṃ vedanaṃ saññaṃ

1. Khu 1. 10 Khuddakapāṭhe, thokaṃ visadisāṃ.

cetanam cittam saddham vīriyam satim samādhim paññam aññe sattā paribhuñjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

494. + Na vattabbaṃ “pathavī kammavipāko”ti, āmantā. Nanu atthi issariyasamvattaniyam kammaṃ adhipaccasamvattaniyam kammanti, āmantā. Hañci atthi issariyasamvattaniyam kammaṃ adhipaccasamvattaniyam kammaṃ, tena vata re vattabbe “pathavī kammavipāko”ti.

Pathavī kammavipākotikathā niṭṭhitā.

7. Sattamavagga

(70) 8. Jarāmarañamvipākotikathā

495. * Jarāmarañam vipākoti, āmantā. Sukhavedaniyam dukkhavedaniyam adukkhamasukhavedaniyam, sukhāya vedanāya sampayuttaṃ, dukkhāya vedanāya sampayuttaṃ, adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttaṃ, phassena sampayuttaṃ, vedanāya sampayuttaṃ, saññāya sampayuttaṃ, cetanāya sampayuttaṃ, cittena sampayuttaṃ, sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu na sukhavedaniyam na dukkhavedaniyam -pa- anārammaṇaṃ natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci na sukhavedaniyam na dukkhavedaniyam -pa- anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “jarāmarañam vipāko”ti.

* Phasso vipāko phasso sukhavedaniyo dukkhavedaniyo -pa- sārammaṇo atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Jarāmarañam vipāko jarāmarañam sukhavedaniyam dukkhavedaniyam -pa- sārammaṇaṃ atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Jarāmarañam vipāko jarāmarañam na sukhavedaniyam na dukkhavedaniyam -pa- anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Phasso vipāko phasso na sukhavedaniyo na dukkhavedaniyo -pa- anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

496. * Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ, akusalānaṃ dhammānaṃ vipākoṭi, āmantā. Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ, kusalaṇaṃ dhammānaṃ vipākoṭi, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ, na vattabbaṃ “kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko”ti, āmantā. Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ, na vattabbaṃ “akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ, akusalānaṃ dhammānaṃ vipākoṭi, āmantā. Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ, kusalaṇaṃ dhammānaṃ vipākoṭi, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ, na vattabbaṃ “kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko”ti, āmantā. Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ, na vattabbaṃ “akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kusalānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ, akusalānaṃ dhammānaṃ vipākoṭi, āmantā. Kusalānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ, kusalaṇaṃ dhammānaṃ vipākoṭi, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kusalānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ, na vattabbaṃ “kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko”ti, āmantā. Kusalānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ, na vattabbaṃ “akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

497. + Na vattabbaṃ “jarāmaraṇaṃ vipāko”ti, āmantā. Nanu atthi dubbaṇṇasaṃvattaniyaṃ kammaṃ appāyukasaṃvattaniyaṃ kammanti, āmantā. Hañci atthi dubbaṇṇasaṃvattaniyaṃ kammaṃ appāyukasaṃvattaniyaṃ kammaṃ, tena vata re vattabbe “jarāmaraṇaṃ vipāko”ti.

Jarāmaraṇaṃ vipākoṭikathā niṭṭhitā.

7. Sattamavagga

(71) 9. Ariyadhammavipākakathā

498. * Natthi ariyadhammavipākoti, āmantā. Nanu mahapphalaṃ sāmaññaṃ mahapphalaṃ brahmaññaṃ, āmantā. Hañci mahapphalaṃ sāmaññaṃ mahapphalaṃ brahmaññaṃ, no ca vata re vattabbe “natthi ariyadhammavipāko”ti.

* Natthi ariyadhammavipākoti, āmantā. Nanu atthi sotāpattiphalanti, āmantā. Hañci atthi sotāpattiphalaṃ, no ca vata re vattabbe “natthi ariyadhammavipāko”ti, nanu atthi sakadāgāmiphalaṃ -pa- anāgāmiphalaṃ -pa- arahattaphalanti, āmantā. Hañci atthi arahattaphalaṃ, no ca vata re vattabbe “natthi ariyadhammavipāko”ti.

* Sotāpattiphalaṃ na vipākoti, āmantā. Dānaphalaṃ na vipākoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sotāpattiphalaṃ na vipākoti, āmantā. Sīlaphalaṃ -pa- bhāvanāphalaṃ na vipākoti. Na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmiphalaṃ -pa-. Anāgāmiphalaṃ -pa-. Arahattaphalaṃ, na vipākoti, āmantā. Dānaphalaṃ na vipākoti. Na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahattaphalaṃ na vipākoti, āmantā. Sīlaphalaṃ -pa- bhāvanāphalaṃ na vipākoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dānaphalaṃ vipākoti, āmantā. Sotāpattiphalaṃ vipākoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Dānaphalaṃ vipākoti, āmantā. Sakadāgāmiphalaṃ -pa-. Anāgāmiphalaṃ -pa-. Arahattaphalaṃ vipākoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sīlaphalaṃ -pa-. Bhāvanāphalaṃ vipākoti, āmantā. Sotāpattiphalaṃ vipākoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Bhāvanāphalaṃ vipākoti, āmantā. Sakadāgāmiphalaṃ -pa-. Anāgāmiphalaṃ -pa-. Arahattaphalaṃ vipākoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

499. * Kāmāvacaraṃ kusalaṃ savipākanti, āmantā. Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpāvacaraṃ kusalaṃ -pa-. Arūpāvacaraṃ kusalaṃ savipākanti, āmantā. Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Lokuttaram kusalam avipākanti, āmantā. Kāmāvacaram kusalam avipākanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Lokuttaram kusalam avipākanti, āmantā. Rūpāvacaram -pa-. Arūpāvacaram kusalam avipākanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

500. + Kāmāvacaram kusalam savipākaṃ ācayagāmīti, āmantā. Lokuttaram kusalam savipākaṃ ācayagāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpāvacaram -pa-. Arūpāvacaram kusalam savipākaṃ ācayagāmīti, āmantā. Lokuttaram kusalam savipākaṃ ācayagāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Lokuttaram kusalam savipākaṃ apacayagāmīti, āmantā. Kāmāvacaram kusalam savipākaṃ apacayagāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Lokuttaram kusalam savipākaṃ apacayagāmīti, āmantā. Rūpāvacaram -pa-. Arūpāvacaram kusalam savipākaṃ apacayagāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Ariyadhammavipākakathā niṭṭhitā.

7. Sattamavagga

(72) 10. Vipākovipākadhammadhammotikathā

501. * Vipāko vipākadhammadhammoti, āmantā. Tassa vipāko vipākadhammadhammoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tassa vipāko vipākadhammadhammoti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassa antakiriyaṃ natthi vaṭṭupacchedo natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Vipāko vipākadhammadhammoti, āmantā. Vipākoti vā vipākadhammadhammoti vā, vipākadhammadhammoti vā vipākoti vā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjātetī, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Vipāko vipākadhammadhammoti, āmantā. Vipāko ca vipākadhammadhammo ca, vipākadhammadhammo ca vipāko ca sahaḡatā sahaḡatā saṃsaṭṭhā sampayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā ekārammaṇāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Vipāko vipākadhammadhammoti, āmantā. Taññeva akusalaṃ so akusalassa vipāko, taññeva kusalaṃ so kusalassa vipākoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Vipāko vipākadhammadhammoti, āmantā. Yeneva cittaṇa pāṇaṃ hanati, teneva cittaṇa niraye paccati, yeneva cittaṇa dānaṃ deti, teneva cittaṇa sagge modatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

502. + Na vattabbaṃ “vipāko vipākadhammadhammo”ti, āmantā. Nanu vipākā cattāro khandhā arūpino aññamaññapaccayāti, āmantā. Hañci vipākā cattāro khandhā arūpino aññamaññapaccayā, tena vata re vattabbe “vipāko vipākadhammadhammo”ti.

Vipāko vipākadhammadhammotikathā niṭṭhitā.

Sattamo vaggo.

Tassuddānaṃ

Saṅgaho, sampayutto, cetasiko dhammo, cetasikaṃ dānaṃ paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhati, ito dinnena tattha yāpentī, pathavī kammavipāko, jarāmarāṇaṃ vipāko, natthi ariyadhammavipāko, vipāko vipākadhammadhammoti.

8. Aṭṭhamavagga

(73) 1. Chagatikathā

503. * Cha gatiyoti, āmantā. Nanu pañca gatiyo vuttā Bhagavatā “nirayo tiracchānayoni pettivisayo manussā devā”ti¹, āmantā. Hañci pañca gatiyo vuttā Bhagavatā nirayo tiracchānayoni pettivisayo manussā devā, no ca vata re vattabbe “cha gatiyo”ti.

1. Ma 1. 106 piṭṭhe.

* Cha gatiyoti, āmantā. Nanu kālakañcika¹ asurā petānaṃ samānavaṇṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā petchi saha āvāhavivāhaṃ gacchantīti, āmantā. Hañci kālakañcika asurā petānaṃ samānavaṇṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā petchi saha āvāhavivāhaṃ gacchanti, no ca vata re vattabbe “cha gatiyo”ti.

* Cha gatiyoti, āmantā. Nanu vepacittiparisā devānaṃ samānavaṇṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā devehi saha āvāhavivāhaṃ gacchantīti, āmantā. Hañci vepacittiparisā devānaṃ samānavaṇṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā devehi saha āvāhavivāhaṃ gacchanti, no ca vata re vattabbe “cha gatiyo”ti.

* Cha gatiyoti, āmantā. Nanu vepacittiparisā pubbadevāti, āmantā. Hañci vepacittiparisā pubbadevā, no ca vata re vattabbe “cha gatiyo”ti.

504. + Na vattabbaṃ “cha gatiyo”ti, āmantā. Nanu atthi asurakāyoti, āmantā. Hañci atthi asurakāyo, tena vata re vattabbe “cha gatiyo”ti.

Chagatikathā niṭṭhitā.

8. Aṭṭhamavagga

(74) 2. Antarābhavakathā

505. * Atthi antarābhavoti, āmantā. Kāmabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi antarābhavoti, āmantā. Rūpabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi antarābhavoti, āmantā. Arūpabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi antarābhavoti, āmantā. Kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare atthi antarābhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi antarābhavoti, āmantā. Rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare atthi antarābhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Kālakañjikā (Sī, Syā, Kam), kālakañjikā (I)

* Kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare natthi antarābhavoti, āmantā. Hañci kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare natthi antarābhavo, no ca vata re vattabbe “atthi antarābhavo”ti. Rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare natthi antarābhavoti, āmantā. Hañci rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare natthi antarābhavo, no ca vata re vattabbe “atthi antarābhavo”ti.

506. * Atthi antarābhavoti, āmantā. Pañcamī sā yoni, chaṭṭhamī sā gati, aṭṭhamī sā viññāṇaṭṭhiti, dasamo so sattāvāsoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi antarābhavoti, āmantā. Antarābhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi antarābhavūpagaṃ kammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi antarābhavūpagā sattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Antarābhavave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Antarābhavave atthi rūpaṃ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Antarābhavo pañcavokārabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

507. * Atthi kāmabhavo, kāmabhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi kāmabhavūpagaṃ kammanti, āmantā. Atthi antarābhavūpagaṃ kammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi kāmabhavūpagā sattāti, āmantā. Atthi antarābhavūpagā sattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmabhavave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, āmantā. Antarābhavave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmabhavave atthi rūpaṃ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, āmantā. Antarābhavave atthi rūpaṃ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmabhavo pañcavokārabhavoti, āmantā. Antarābhavo pañcavokārabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi rūpabhavo, rūpabhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni

viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi rūpabhavūpagam kammanti, āmantā. Atthi antarābhavūpagam kammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi rūpabhavūpagā sattāti, āmantā. Atthi antarābhavūpagā sattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpabhavo sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, āmantā. Antarābhavo sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpabhavo atthi rūpam vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, āmantā. Antarābhavo atthi rūpam vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpabhavo pañcavokārabhavoti, āmantā. Antarābhavo pañcavokārabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi arūpabhavo, arūpabhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi arūpabhavūpagam kammanti, āmantā. Atthi antarābhavūpagam kammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi arūpabhavūpagā sattāti, āmantā. Atthi antarābhavūpagā sattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arūpabhavo sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, āmantā. Antarābhavo sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arūpabhavo atthi vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, āmantā. Antarābhavo atthi vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arūpabhavo catuvokārabhavoti, āmantā. Antarābhavo catuvokārabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

508. * Atthi antarābhavoti, āmantā. Sabbesaññeva sattānam atthi antarābhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sabbesaññeva sattānam natthi antarābhavoti, āmantā. Hañci sabbesaññeva sattānam natthi antarābhavo, no ca vata re vattabbe “atthi antarābhavo”ti.

* Atthi antarābhavoti, āmantā. Ānantariyassa puggalassa atthi antarābhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ānantariyassa puggalassa natthi antarābhavoti, āmantā. Hañci ānantariyassa puggalassa natthi antarābhavo, no ca vata ra vattabbe “atthi antarābhavo”ti.

* Na ānantariyassa puggalassa atthi antarābhavoti, āmantā.
 Ānantariyassa puggalassa atthi antarābhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.
 Ānantariyassa puggalassa natthi antarābhavoti, āmantā. Na ānantariyassa
 puggalassa natthi antarābhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nirayūpagassa
 puggalassa -pa-. Asaññasattūpagassa puggalassa -pa-. Arūpūpagassa
 puggalassa atthi antarābhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arūpūpagassa
 puggalassa natthi antarābhavoti, āmantā. Hañci arūpūpagassa puggalassa
 natthi antarābhavo, no ca vata re vattabbe “atthi antarābhavo”ti.

* Na arūpūpagassa puggalassa atthi antarābhavoti, āmantā.
 Arūpūpagassa puggalassa atthi antarābhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.
 Arūpūpagassa puggalassa natthi antarābhavoti, āmantā. Na arūpūpagassa
 puggalassa natthi antarābhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

509. + Na vattabbaṃ “atthi antarābhavo”ti, āmantā. Nanu
 antarāparinibbāyī puggalo atthīti, āmantā. Hañci antarāparinibbāyī puggalo
 atthi, tena vata re¹ vattabbe “atthi antarābhavo”ti.

* Antarāparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi antarābhavoti, āmantā.
 Upahaccaparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi upahaccabhavoti, na hevaṃ
 vattabbe -pa-. Antarāparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi antarābhavoti,
 āmantā. Asañkhāraparinibbāyī puggalo -pa-. Sasañkhāraparinibbāyī puggalo
 atthīti katvā atthi sasañkhārabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Antarābhavakathā niṭṭhitā.

8. Aṭṭhamavagga

(75) 3. Kāmaguṇakathā

510. * Pañceva kāmaguṇā kāmadhātūti, āmantā. Nanu atthi
 tappaṭisaññutto chandoti, āmantā. Hañci atthi tappaṭisaññutto chando, no

1. No ca vata re (Sī, Ka), no vata re (Syā)

ca vata re vattabbe “pañceva kāmaguṇā kāmadhātū”ti. Nanu atthi tappaṭisaññutto rāgo tappaṭisaññutto chando tappaṭisaññutto chandarāgo tappaṭisaññutto saṅkappo tappaṭisaññutto rāgo tappaṭisaññutto saṅkapparāgo tappaṭisaññuttā pīti tappaṭisaññuttaṃ somanassaṃ tappaṭisaññuttaṃ pītisomanassanti, āmantā. Hañci atthi tappaṭisaññuttaṃ pītisomanassaṃ, no ca vata re vattabbe “pañceva kāmaguṇā kāmadhātū”ti.

* Pañceva kāmaguṇā kāmadhātūti, āmantā. Manussānaṃ cakkhu na kāmadhātūti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Manussānaṃ sotaṃ -pa-. Manussānaṃ ghānaṃ -pa-. Manussānaṃ jivhā -pa-. Manussānaṃ kāyo -pa-. Manussānaṃ mano na kāmadhātūti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Manussānaṃ mano na kāmadhātūti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

Pañca kāmaguṇā loke, manocchaṭṭhā paveditā.

Ettha chandaṃ virājetvā, evaṃ dukkhā pamuccatīti¹.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “manussānaṃ mano na kāmadhātū”ti.

511. * Pañceva kāmaguṇā kāmadhātūti, āmantā. Kāmaguṇā bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi kāmaguṇūpagāṃ kammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi kāmaguṇūpagā sattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmaguṇe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmaguṇe atthi rūpaṃ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmaguṇā pañcavokārabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmaguṇe Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṃ uppajjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kāmadhātu bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Kāmaguṇā bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi kāmadhātūpagāṃ kammanti, āmantā. Atthi kāmaguṇūpagāṃ

1. Khu 1. 304; Saṃ 1. 16 piṭṭhesu.

kammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi kāmādhātūpagā sattāti, āmantā. Atthi kāmaguṇūpagā sattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kāmādhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, āmantā. Kāmaguṇe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmādhātuyā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, āmantā. Kāmaguṇe atthi rūpaṃ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmādhātu pañcavokārabhavoti, āmantā. Kāmaguṇā pañcavokārabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmādhātuyā Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṃ uppajjatīti, āmantā. Kāmaguṇe Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṃ uppajjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

512. + Na vattabbaṃ “pañceva kāmaguṇā kāmādhātū”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “pañcime bhikkhave kāmaguṇā. Katame pañca, cakkhaviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā. Sotaviññeyyā saddā -pa-. Ghānaviññeyyā gandhā -pa-. Jivhāviññeyyā rasā -pa-. Kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā. Ime kho bhikkhave pañca kāmaguṇā”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi pañceva kāmaguṇā kāmādhātūti.

Kāmaguṇakathā niṭṭhitā.

8. Aṭṭhamavagga

(76) 4. Kāmakathā

513. * Pañcevāyatanā kāmāti, āmantā. Nanu atthi tappaṭisaṃyutto chandoti, āmantā. Hañci atthi tappaṭisaṃyutto chando, no ca vata re vattabbe “pañcevāyatanā kāmā”ti, nanu atthi tappaṭisaṃyutto rāgo tappaṭisaṃyutto chando tappaṭisaṃyutto chandarāgo tappaṭisaṃyutto saṅkappo tappaṭisaṃyutto rāgo tappaṭisaṃyutto saṅkapparāgo tappaṭisaṃyuttā pīti tappaṭisaṃyuttaṃ somanassaṃ tappaṭisaṃyuttaṃ pītisomanassanti,

āmantā. Hañci atthi tappāṭisaṃyuttaṃ pītisomanassaṃ, no ca vata re vattabbe “pañcevāyatanā kāmā”ti.

514. + Na vattabbaṃ “pañcevāyatanā kāmā”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “pañcime bhikkhave kāmagaṇā. Katame pañca, cakkhuviññeyyā rūpā -pa-. Kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā. Ime kho bhikkhave pañca kāmagaṇā”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi pañcevāyatanā kāmāti.

* Pañcevāyatanā kāmāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “pañcime bhikkhave kāmagaṇā. Katame pañca, cakkhuviññeyyā rūpā -pa- kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā. Ime kho bhikkhave pañca kāmagaṇā”. “Api ca bhikkhave nete kāmā, kāmagaṇā nāmete ariyassa vinaye vuccanti.

Saṅkapparāgo purisassa kāmo,
Na te kāmā yāni citrāni loke.
Saṅkapparāgo purisassa kāmo,
Tiṭṭhanti citrāni tattheva loke.
Athettha dhīrā vinayanti chandan”ti¹.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “pañcevāyatanā kāmā”ti.

Kāmakathā niṭṭhitā.

8. Aṭṭhamavagga

(77) 5. Rūpadhātukathā

515. * Rūpino dhammā rūpadhātūti, āmantā. Rūpaṃ bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, na

1. Am 2. 359 piṭṭhe Nibbedhikasutte.

hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi rūpūpagaṃ kammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi rūpūpagā sattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpe atthi rūpaṃ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpaṃ pañcavokārabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpadhātu bhavo gati -pa- attabhāvaṇṇilābhanti, āmantā. Rūpaṃ bhavo gati -pa- attabhāvaṇṇilābhanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi rūpadhātūpagaṃ kammanti, āmantā. Atthi rūpūpagaṃ kammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi rūpadhātūpagā sattāti, āmantā. Atthi rūpūpagā sattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpadhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, āmantā. Rūpe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpadhātuyā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, āmantā. Rūpe atthi rūpaṃ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpadhātu pañcavokārabhavoti, āmantā. Rūpaṃ pañcavokārabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

516. * Rūpino dhammā rūpadhātu, kāmadhātuyā atthi rūpanti, āmantā. Sāva kāmadhātu, sā rūpadhātūti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sāva kāmadhātu, sā rūpadhātūti, āmantā. Kāmabhavena samannāgato puggalo dvīhi bhavehi samannāgato hoti kāmabhavena ca rūpabhavena cāti, na hevaṃ vattabbe.

Rūpadhātukathā niṭṭhitā.

8. Aṭṭhamavagga

(78) 6. Arūpadhātukathā

517. * Arūpino dhammā arūpadhātūti, āmantā. Vedanā bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvaṇṇilābhanti,

na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi vedanūpagāṃ kammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi vedanūpagā sattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vedanāya sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vedanāya atthi vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vedanā catuvokārabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arūpadhātu bhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Vedanā bhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi arūpadhātūpagāṃ kammanti, āmantā. Atthi vedanūpagāṃ kammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi arūpadhātūpagā sattāti, āmantā. Atthi vedanūpagā sattāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arūpadhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, āmantā. Vedanāya sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arūpadhātuyā atthi vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, āmantā. Vedanāya atthi vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arūpadhātu catuvokārabhavoti, āmantā. Vedanā catuvokārabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

518. * Arūpino dhammā arūpadhātu, kāmadhātuyā atthi vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, āmantā. Sāva kāmadhātu, sā arūpadhātūti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sāva kāmadhātu, sā arūpadhātūti, āmantā. Kāmabhavena samannāgato puggalo dvīhi bhavehi samannāgato hoti kāmabhavena ca arūpabhavena cāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpino dhammā rūpadhātu, arūpino dhammā arūpadhātu, kāmadhātuyā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, āmantā. Sāva kāmadhātu, sā rūpadhātu, sā arūpadhātūti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sāva kāmadhātu, sā rūpadhātu, sā arūpadhātūti, āmantā. Kāmabhavena samannāgato puggalo tīhi bhavehi samannāgato hoti kāmabhavena ca rūpabhavena ca arūpabhavena cāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Arūpadhātukathā niṭṭhitā.

8. Aṭṭhamavagga

(79) 7. Rūpadhātuyā-āyatanakathā

519. * Atthi saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyāti, āmantā. Atthi tattha ghānāyatananti, āmantā. Atthi tattha gandhāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi tattha jivhāyatananti, āmantā. Atthi tattha rasāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi tattha kāyāyatananti, āmantā. Atthi tattha phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Natthi tattha gandhāyatananti, āmantā. Natthi tattha ghānāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Natthi tattha rasāyatananti, āmantā. Natthi tattha jivhāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Natthi tattha phoṭṭhabbāyatananti, āmantā. Natthi tattha kāyāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

520. * Atthi tattha cakkhāyatanam atthi rūpāyatananti, āmantā. Atthi tattha ghānāyatanam atthi gandhāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi tattha cakkhāyatanam atthi rūpāyatananti, āmantā. Atthi tattha jivhāyatanam atthi rasāyatanam -pa-. Atthi tattha kāyāyatanam atthi phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi tattha sotāyatanam atthi saddāyatanam -pa-. Atthi tattha manāyatanam atthi dhammāyatananti, āmantā. Atthi tattha ghānāyatanam atthi gandhāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi tattha manāyatanam atthi dhammāyatananti, āmantā. Atthi tattha jivhāyatanam atthi rasāyatananti -pa-. Atthi tattha kāyāyatanam atthi phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi tattha ghānāyatanam natthi gandhāyatananti, āmantā. Atthi tattha cakkhāyatanam natthi rūpāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi tattha ghānāyatanam natthi gandhāyatananti, āmantā. Atthi tattha sotāyatanam natthi saddāyatanam -pa-. Atthi tattha manāyatanam natthi dhammāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi tattha jivhāyatanam natthi rasāyatanam -pa-. Atthi tattha kāyāyatanam natthi phoṭṭhabbāyatananti, āmantā. Atthi tattha cakkhāyatanam natthi rūpāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi tattha kāyāyatanam natthi phoṭṭhabbāyatananti, āmantā. Atthi tattha sotāyatanam natthi

saddāyatanam -pa-. Atthi tattha manāyatanam natthi dhammāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

521. * Atthi tattha cakkhāyatanam atthi rūpāyatanam tena cakkhunā taṃ rūpaṃ passatīti, āmantā. Atthi tattha ghānāyatanam atthi gandhāyatanam tena ghānena taṃ gandham ghāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi tattha cakkhāyatanam atthi rūpāyatanam tena cakkhunā taṃ rūpaṃ passatīti, āmantā. Atthi tattha jivhāyatanam atthi rasāyatanam tāya jivhāya taṃ rasaṃ sāyati -pa-. Atthi tattha kāyāyatanam atthi phoṭṭhabbāyatanam tena kāyena taṃ phoṭṭhabbaṃ phusatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi tattha sotāyatanam atthi saddāyatanam -pa-. Atthi tattha manāyatanam atthi dhammāyatanam tena manena taṃ dhammaṃ vijānātīti, āmantā. Atthi tattha ghānāyatanam atthi gandhāyatanam tena ghānena taṃ gandham ghāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi tattha manāyatanam atthi dhammāyatanam tena manena taṃ dhammaṃ vijānātīti, āmantā. Atthi tattha jivhāyatanam atthi rasāyatanam -pa-. Atthi tattha kāyāyatanam atthi phoṭṭhabbāyatanam tena kāyena taṃ phoṭṭhabbaṃ phusatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi tattha ghānāyatanam atthi gandhāyatanam, na ca tena ghānena taṃ gandham ghāyatīti, āmantā. Atthi tattha cakkhāyatanam atthi rūpāyatanam na ca tena cakkhunā taṃ rūpaṃ passatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi tattha ghānāyatanam atthi gandhāyatanam na ca tena ghānena taṃ gandham ghāyatīti, āmantā. Atthi tattha sotāyatanam atthi saddāyatanam -pa-. Atthi tattha manāyatanam atthi dhammāyatanam na ca tena manena taṃ dhammaṃ vijānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi tattha jivhāyatanam atthi rasāyatanam -pa-. Atthi tattha kāyāyatanam atthi phoṭṭhabbāyatanam na ca tena kāyena taṃ phoṭṭhabbaṃ phusatīti, āmantā. Atthi tattha sotāyatanam, atthi saddāyatanam -pa-. Atthi tattha manāyatanam atthi dhammāyatanam na ca tena manena taṃ dhammaṃ vijānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

522. * Atthi tattha ghāṇāyatanam atthi gandhāyatanam tena ghānena tam gandham ghāyatīti, āmantā. Atthi tattha mūlagandho sārāgandho tacāgandho pattāgandho pupphāgandho phalāgandho āmagandho vissāgandho sugandho duggandhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi tattha jivhāyatanam atthi rasāyatanam tāya jivhāya tam rasam sāyatīti, āmantā. Atthi tattha mūlaraso khandharaso tacaraso pattaraso puppharaso phalaraso ambilam madhuram tittakam kaṭukam loṇiyam khāriyam lambilam kasāvo sādu asādūti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi tattha kāyāyatanam atthi phoṭṭhabbāyatanam tena kāyena tam phoṭṭhabbam phusatīti, āmantā. Atthi tattha kakkhaḷam mudukam saṇham pharusam sukhasamphassam dukkhasamphassam garukam lahukanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

523. + Na vattabham “saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā”ti, āmantā. Nanu atthi tattha ghāṇanimittam jivhānimittam kāyanimittanti, āmantā. Hañci atthi tattha ghāṇanimittam jivhānimittam kāyanimittam, tena vata re vattabbe “saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā”ti.

Rūpadhātuyā āyatanakathā niṭṭhitā.

8. Aṭṭhamavagga

(80) 8. Arūperūpakathā

524. * Atthi rūpam arūpesūti, āmantā. Rūpabhavo rūpagati rūpasattāvāso rūpasamsāro rūpayoni rūpattabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu arūpabhavo rūpagati rūpasattāvāso arūpasamsāro arūpayoni rūpattabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Hañci arūpabhavo -pa-arūpattabhāvapaṭilābho, no ca vata re vattabbe “atthi rūpam arūpesū”ti.

* Atthi rūpam arūpesūti, āmantā. Pañcavokārabhavo gati sattāvāso samsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, na

hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu catuvokārabhavo -pa- attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Hañci catuvokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābho, no ca vata re vattabbe “atthi rūpaṃ arūpesū”ti.

525. * Atthi rūpaṃ rūpadhātuyā, so ca rūpabhavo rūpagati rūpasattāvāso rūpasamsāro rūpayoni rūpattabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca rūpabhavo rūpagati -pa- rūpattabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi rūpaṃ rūpadhātuyā, so ca pañcavokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca pañcavokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca arūpabhavo arūpagati arūpasattāvāso arūpasamsāro arūpayoni arūpattabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Atthi rūpaṃ rūpadhātuyā¹, so ca arūpabhavo arūpagati -pa- arūpattabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca catuvokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Atthi rūpaṃ rūpadhātuyā¹, so ca catuvokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

526. * Atthi rūpaṃ arūpesūti, āmantā. Nanu rūpānaṃ nissaraṇaṃ arūpaṃ² vuttaṃ Bhagavatāti, āmantā. Hañci rūpānaṃ nissaraṇaṃ arūpaṃ² vuttaṃ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe “atthi rūpaṃ arūpesū”ti.

* Rūpānaṃ nissaraṇaṃ arūpaṃ vuttaṃ Bhagavatā “atthi rūpaṃ arūpesū”ti, āmantā. Kāmānaṃ nissaraṇaṃ nekkhammaṃ vuttaṃ Bhagavatā “atthi nekkhammesu kāmā, atthi anāsavesu āsavā, atthi अपariyāpannesu परिyaṇṇā”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Arūpe rūpakathā niṭṭhitā.

1. Arūpadhātuyā (sabbattha)

2. Khu 1. 237; Am 2. 214; Dī 3. 200 piṭṭhesu.

8. Aṭṭhamavagga

(81) 9. Rūpaṅkammantikathā

527. * Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalanti, āmantā. Sōrammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, no ca vata re vattabbe “kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan”ti.

* Kusalena cittena samuṭṭhito phasso kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalam sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kusalena cittena samuṭṭhitā vedanā -pa- saññā. Cetanā. Saddhā. Vīriyaṃ. Sati. Samādhi -pa-. Paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalam sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalam anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhito phasso kusalo anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalam anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitā vedanā -pa- saññā. Cetanā. Saddhā. Vīriyaṃ. Sati. Samādhi -pa- paññā kusalā anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

528. * Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalanti, āmantā. Yaṃ kiñci kusalena cittena samuṭṭhitam rūpaṃ sabbaṃ taṃ kusalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalanti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ kusalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalanti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ -pa- gandhāyatanaṃ. Rasāyatanaṃ. Phoṭṭhabbāyatanaṃ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu kusalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ abyākatanti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ -pa- gandhāyatanaṃ. Rasāyatanaṃ. Phoṭṭhabbāyatanaṃ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu abyākatāti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

529. * Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ kusalanti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ anārammaṇaṃ kusalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ kusalanti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ -pa- gandhāyatanaṃ. Rasāyatanaṃ. Phoṭṭhabbāyatanaṃ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu anārammaṇā kusalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ anārammaṇaṃ abyākatanti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ -pa- gandhāyatanaṃ. Rasāyatanaṃ. Phoṭṭhabbāyatanaṃ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu anārammaṇā abyākatāti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

530. * Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ kusalanti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ phassavippayuttaṃ kusalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ

phassavippayuttam kusalanti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam -pa- gandhāyatanam. Rasāyatanam. Phoṭṭhabbāyatanam -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu phassavippayuttā kusalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanam phassavippayuttam abyākatanti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ phassavippayuttam abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam -pa- gandhāyatanam. Rasāyatanam. Phoṭṭhabbāyatanam -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu phassavippayuttā abyākatāti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ phassavippayuttam abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

531. * Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇam phassavippayuttam kusalanti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanam anārammaṇam phassavippayuttam kusalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇam phassavippayuttam kusalanti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam -pa- gandhāyatanam. Rasāyatanam phoṭṭhabbāyatanam -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu anārammaṇā phassavippayuttā kusalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanam anārammaṇam phassavippayuttam abyākatanti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇam phassavippayuttam abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam -pa- gandhāyatanam. Rasāyatanam. Phoṭṭhabbāyatanam -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu anārammaṇā phassavippayuttā abyākatāti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇam phassavippayuttam abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

532. * Kusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ kusalanti, āmantā. Sārammaṇam, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu

anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalan”ti.

* Kusalena cittaena samuṭṭhito phasso kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vedanā -pa- saññā. Cetanā. Saddhā. Vīriyaṃ. Sati. Samādhi -pa- paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhito phasso kusalo anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vedanā -pa- saññā. Cetanā. Saddhā. Vīriyaṃ. Sati. Samādhi -pa- paññā kusalā anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalanti, āmantā. Yaṃ kiñci kusale cittaena samuṭṭhitaṃ rūpaṃ sabbaṃ taṃ kusalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Yathā kāyakammaṃ tathā vacīkammanti.

533. * Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalanti, āmantā. Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhi, no ca vata re vattabbe “akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalan”ti.

* Akusalena cittena samuṭṭhito phasso akusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Akusalena cittena samuṭṭhitā vedanā -pa- saññā. Cetanā. Rāgo. Doso. Moho. Māno. Diṭṭhi. Vicikicchā. Thinaṃ. Uddhaccaṃ. Ahirikaṃ -pa- anottappaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhito phasso akusalo anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitā vedanā -pa- saññā. Cetanā. Rāgo. Doso. Moho. Māno. Diṭṭhi. Vicikicchā. Thinaṃ. Uddhaccaṃ. Ahirikaṃ -pa- anottappaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalanti, āmantā. Yaṃ kiñci akusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpaṃ sabbaṃ taṃ akusalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

534. * Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalanti, āmantā. Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalan”ti.

* Akusalena cittena samuṭṭhito phasso akusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Akusalena cittena samuṭṭhitā vedanā -pa-

saññā. Cetanā. Rāgo. Doso. Moho. Māno. Diṭṭhi. Vicikicchā. Thinaṃ. Uddhaccaṃ. Ahirikaṃ -pa- anottappaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Akusalena cittaena samuṭṭhito phasso akusalo anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vedanā -pa- saññā. Cetanā. Rāgo. Doso. Moho. Māno. Diṭṭhi. Vicikicchā. Thinaṃ. Uddhaccaṃ. Ahirikaṃ -pa- anottappaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalanti, āmantā. Yaṃ kiñci akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ rūpaṃ sabbaṃ taṃ akusalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

535. * Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalanti, āmantā. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ akusalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalanti, āmantā. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ -pa- gandhāyatanaṃ. Rasāyatanaṃ. Phoṭṭhabbāyatanaṃ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṃ sedo akusaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ abyākatanti, āmantā. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ -pa- gandhāyatanaṃ. Rasāyatanaṃ. Phoṭṭhabbāyatanaṃ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṃ sedo abyākatoti, āmantā. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

536. * Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ akusalanti, āmantā. Akusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanaṃ anārammaṇaṃ akusalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ akusalanti, āmantā. Akusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanaṃ -pa- gandhāyatanaṃ -pa- rasāyatanaṃ -pa- phoṭṭhabbāyatanaṃ. Pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṃ sedo anārammaṇo akusaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanaṃ anārammaṇaṃ abyākatanti, āmantā. Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Akusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanaṃ -pa- gandhāyatanaṃ. Rasāyatanaṃ. Phoṭṭhabbāyatanaṃ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṃ sedo anārammaṇo abyākatoti, āmantā. Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

537. * Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ akusalanti, āmantā. Akusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanaṃ phassavippayuttaṃ akusalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ akusalanti, āmantā. Akusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanaṃ -pa- gandhāyatanaṃ. Rasāyatanaṃ. Phoṭṭhabbāyatanaṃ. Pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṃ sedo phassavippayutto akusaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanaṃ phassavippayuttaṃ abyākatanti, āmantā. Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Akusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanaṃ -pa- gandhāyatanaṃ. Rasāyatanaṃ. Phoṭṭhabbāyatanaṃ. Pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṃ sedo anārammaṇo phassavippayutto abyākatoti, āmantā. Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ akusalanti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitam rūpāyatanam anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ akusalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Akusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ akusalanti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitam saddāyatanam -pa- gandhāyatanam. Rasāyatanam. Phoṭṭhabbāyatanam. Pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṃ sedo anārammaṇo phassavippayutto akusaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittena samuṭṭhitam rūpāyatanam anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ abyākatanti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Akusalena cittena samuṭṭhitam saddāyatanam -pa- gandhāyatanam. Rasāyatanam. Phoṭṭhabbāyatanam. Pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṃ sedo anārammaṇo phassavippayutto abyākatoti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

538. + Na vattabbaṃ “rūpaṃ kusalampi akusalampī”ti, āmantā. Nanu kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalampi akusalampīti, āmantā. Hañci kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalampi akusalampi, tena vata re vattabbe “rūpaṃ kusalampi akusalampī”ti.

* Rūpaṃ kusalampi akusalampīti, āmantā. Cakkhāyatanam kusalampi akusalampīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpaṃ kusalampi akusalampīti, āmantā. Sotāyatanam -pa- ghānāyatanam. Jivhāyatanam. Kāyāyatanam. Rūpāyatanam. Saddāyatanaṃ. Gandhāyatanam. Rasāyatanam. Phoṭṭhabbāyatanam. Pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṃ sedo kusalopi akusalopīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kāyo rūpaṃ kāyakammaṃ rūpanti, āmantā. Mano rūpaṃ manokammaṃ rūpanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Mano arūpaṃ manokammaṃ arūpanti, āmantā. Kāyo arūpaṃ kāyakammaṃ arūpanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kāyo rūpanti kāyakammaṃ rūpanti, āmantā. Cakkhāyatanaṃ rūpanti cakkhaviññāṇaṃ rūpanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāyo rūpanti kāyakammaṃ rūpanti, āmantā. Sotāyatanaṃ rūpanti sotaviññāṇaṃ rūpanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāyo rūpanti kāyakammaṃ rūpanti, āmantā. Ghāṇāyatanaṃ rūpanti ghāṇaviññāṇaṃ rūpanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāyo rūpanti kāyakammaṃ rūpanti, āmantā. Jivhāyatanaṃ rūpanti jivhāviññāṇaṃ rūpanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāyo rūpanti kāyakammaṃ rūpanti, āmantā. Kāyāyatanaṃ rūpanti kāyaviññāṇaṃ rūpanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

539. * Rūpaṃ kammanti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “cetanāhaṃ bhikkhave kammaṃ vadāmi cetayitvā kammaṃ karoti kāyena vācāya manasā”¹ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “rūpaṃ kammaṃ”ti.

* Rūpaṃ kammanti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “kāye vā Ānanda² sati kāyasañcetanāhetu uppajjati ajjhattaṃ sukhadukkhaṃ, vācāya vā Ānanda² sati vacīsañcetanāhetu uppajjati ajjhattaṃ sukhadukkhaṃ, mane vā Ānanda² sati manosañcetanāhetu uppajjati ajjhattaṃ sukhadukkhaṃ”³ti³ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “rūpaṃ kammaṃ”ti.

* Rūpaṃ kammanti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “tividhā bhikkhave kāyasañcetanā akusalaṃ kāyakammaṃ dukkhudrayaṃ dukkhavipākaṃ, catubbidhā bhikkhave vacīsañcetanā akusalaṃ vacīkammaṃ dukkhudrayaṃ dukkhavipākaṃ, tividhā bhikkhave manosañcetanā akusalaṃ manokammaṃ dukkhudrayaṃ dukkhavipākaṃ, tividhā bhikkhave kāyasañcetanā kusalaṃ kāyakammaṃ sukhudrayaṃ sukhavipākaṃ, catubbidhā bhikkhave vacīsañcetanā kusalaṃ vacīkammaṃ sukhudrayaṃ sukhavipākaṃ, tividhā bhikkhave manosañcetanā kusalaṃ manokammaṃ sukhudrayaṃ sukhavipākaṃ”⁴ti⁴ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “rūpaṃ kammaṃ”ti.

* Rūpaṃ kammanti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “sacāyaṃ Ānanda samiddhi moghapuriso Pāṭaliputtassa⁵ paribbājakassa evaṃ puṭṭho evaṃ byākareyya

1. Aṃ 2. 363 piṭṭhe Nibbedhikasutte.

2. Hānanda (Saṃ 1. 275 piṭṭhe.)

3. Saṃ 1. 275 piṭṭhe, Aṃ 1. 476 piṭṭhepi.

4. Aṃ 3. 497 thokaṃ pana visadisam.

5. Potaliputtassa (Ma 3. 251 piṭṭhe.)

‘sañcetaniyaṃ āvuso Pāṭaliputta kammaṃ katvā kāyena vācāya manasā sukhavedaniyaṃ sukhaṃ so vedayati. Sañcetaniyaṃ āvuso Pāṭaliputta kammaṃ katvā kāyena vācāya manasā dukkhavedaniyaṃ dukkhaṃ so vedayati. Sañcetaniyaṃ āvuso Pāṭaliputta kammaṃ katvā kāyena vācāya manasā adukkhamasukhavedaniyaṃ adukkhamasukhaṃ so vedayati’¹ti. Evaṃ byākaramāno kho Ānanda samiddhi moghapuriso Pāṭaliputtassa paribbājakassa sammā byākaramāno byākareyyā”¹ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “rūpaṃ kamman”ti.

Rūpaṃ kammantikathā niṭṭhitā.

8. Aṭṭhamavagga

(82) 10. Jīvitindriyakathā

540. * Natthi rūpajīvitindriyanti, āmantā. Natthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu ṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu ṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanāti, āmantā. Hañci atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu ṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, no ca vata re vattabbe “natthi rūpajīvitindriyan”ti.

* Atthi arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu ṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, atthi arūpajīvitindriyanti, āmantā. Atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu ṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, atthi rūpajīvitindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu ṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, natthi rūpajīvitindriyanti, āmantā. Atthi arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu ṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, natthi arūpajīvitindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu arūpajīvitindriyanti, āmantā. Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu rūpajīvitindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ “rūpajīvitindriyan”ti, āmantā. Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ “arūpajīvitindriyan”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Ma 3. 251 piṭṭhe.

541. * Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu arūpajīvitindriyanti, āmantā.
Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu rūpajīvitindriyanti. Na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ “rūpajīvitindriyaṃ”ti,
āmantā. Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ “arūpajīvitindriyaṃ”ti, na
hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpīnañca arūpīnañca dhammānaṃ āyu arūpajīvitindriyanti, āmantā.
Rūpīnañca arūpīnañca dhammānaṃ āyu rūpajīvitindriyanti, na hevaṃ
vattabbe -pa-.

* Rūpīnañca arūpīnañca dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ
“rūpajīvitindriyaṃ”ti, āmantā. Rūpīnañca arūpīnañca dhammānaṃ āyu na
vattabbaṃ “arūpajīvitindriyaṃ”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Natthi
rūpajīvitindriyanti, āmantā. Nirodhaṃ samāpannassa natthi jīvitindriyanti,
na hevaṃ vattabbe -pa-.

542. * Nirodhaṃ samāpannassa atthi jīvitindriyanti, āmantā. Hañci
nirodhaṃ samāpannassa atthi jīvitindriyaṃ, no ca vata re vattabbe “natthi
rūpajīvitindriyaṃ”ti.

* Nirodhaṃ samāpannassa atthi jīvitindriyanti, āmantā.
Katamakkhandhapariyāpannanti, saṅkhārakkhandhapariyāpannanti.
Nirodhaṃ samāpannassa atthi saṅkhārakkhandhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nirodhaṃ samāpannassa atthi saṅkhārakkhandhoti, āmantā.
Nirodhaṃ samāpannassa atthi vedanākkhandho -pa- saññākkhandho -pa-
viññāṇakkhandhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nirodhaṃ samāpannassa atthi vedanākkhandho -pa- saññākkhandho
-pa- viññāṇakkhandhoti, āmantā. Na nirodhaṃ samāpannoti. Na hevaṃ
vattabbe -pa-.

543. * Natthi rūpajīvitindriyanti, āmantā. Asaññasattānaṃ natthi
jīvitindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Asaññasattānaṃ atthi jīvitindriyanti, āmantā. Hañci asaṅñasattānaṃ
atthi jīvitindriyaṃ, no ca vata re vattabbe “natthi rūpajīvitindriyaṃ”ti.
Asaññasattānaṃ atthi jīvitindriyanti, āmantā.
Katamakkhandhapariyāpannanti, saṅkhārakkhandhapariyāpannanti.
Asaññasattānaṃ atthi saṅkhārakkhandhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Asaññasattānaṃ atthi saṅkhārakkhandhoti, āmantā. Asaññasattānaṃ atthi vedanākkhandho -pa- saññākkhandho -pa- viññāṇakkhandhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Asaññasattānaṃ atthi vedanākkhandho -pa- saññākkhandho -pa- viññāṇakkhandhoti, āmantā. Pañcavokārabhavoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

544. * Upapattesiyeṇa cittaṇa samuṭṭhitaṃ jīvitindriyaṃ upapattesiye citte bhijjamāne ekadesaṃ bhijjatīti, āmantā. Upapattesiyeṇa cittaṇa samuṭṭhito phasso upapattesiye citte bhijjamāne ekadeso bhijjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Upapattesiyeṇa cittaṇa samuṭṭhito phasso upapattesiye citte bhijjamāne anavaseso bhijjatīti, āmantā. Upapattesiyeṇa cittaṇa samuṭṭhitaṃ jīvitindriyaṃ upapattesiye citte bhijjamāne anavasesaṃ bhijjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

545. + Dve jīvitindriyānīti, āmantā. Dvīhi jīvitehi jīvati, dvīhi maraṇehi mīyatīti, āmantā¹.

Jīvitindriyakathā niṭṭhitā.

8. Aṭṭhamavagga

(83) 11. Kammahetukathā

546. * Kammahetu arahā arahattā parihāyatīti, āmantā. Kammahetu sotāpanno sotāpattiphalā parihāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kammahetu arahā arahattā parihāyatīti, āmantā. Kammahetu sakadāgāmī -pa- anāgāmī anāgāmiphalā parihāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kammahetu sotāpanno sotāpattiphalā na parihāyatīti, āmantā. Kammahetu arahā arahattā na parihāyatīti, na hevaṃ

1. Na hevaṃ vattabbe (Syā, Kam, I)

vattabbe -pa-. Kammahetu sakadāgāmī -pa- anāgāmī anāgāmiphalā na parihāyatīti, āmantā. Kammahetu arahā arahattā na parihāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kammahetu arahā arahattā parihāyatīti, āmantā. Pāṇātipātakammasa hetūti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Adinnādānakammasa hetu -pa-. Kāmesumicchācārakammasa hetu. Musāvādakammasa hetu. Pisuṇavācākammasa hetu. Pharusavācākammasa hetu. Samphappalāpakammasa hetu. Mātughātakammasa¹ hetu. Pitughātakammasa hetu. Arahantaghātakammasa hetu. Ruhiruppādakammasa hetu -pa-. Saṃghabhedakammasa hetūti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Katamassa kammasa hetūti, handa hi arahantānaṃ abbhācikkhatīti. Arahantānaṃ abbhācikkhanakammasa hetu arahā arahattā parihāyatīti, āmantā. Ye keci arahantānaṃ abbhācikkhanti, sabbe te arahattaṃ sacchikarontīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Kammahetukathā niṭṭhitā.

Aṭṭhamo vaggo.

Tassuddānaṃ

Cha gatiyo, antarābhavo, pañceva kāmaguṇā kāmādhātu, pañceva āyatanā kāmā, rūpino dhammā rūpadhātu, arūpino dhammā arūpadhātu, saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā, atthi rūpaṃ arūpesu, rūpaṃ kammaṃ, rūpaṃ jīvitam, kammahetukā parihāyatīti.

9. Navamavagga

(84) 1. Ānisaṃsadassāvīkathā

547. * Ānisaṃsadassāvissa saṃyojanānaṃ pahānanti, āmantā. Nanu saṅkhāre aniccato manasikaroto saṃyojanā pahīyantīti, āmantā.

1. Mātughātakakammasa (Syā), mātughātikammasa (Ka) tathā pitughāta-arahantaghātakammasātipadesu.

Hañci saṅkhāre aniccato manasikaroto saṃyojanā pahīyanti, no ca vata re vattabbe “ānisaṃsadassāvissa saṃyojanānaṃ pahānaṃ”ti.

* Nanu saṅkhāre dukkhato -pa- rogato. Gaṇḍato. Sallato. Aghato. Ābādhato. Parato. Palokato. Ītito. Upaddavato. Bhayato. Upasaggato. Calato. Pabhaṅguto. Addhuvato. Atāṇato. Aleṇato. Asaraṇato. Asaraṇībhūtato. Rittato. Tucchato. Suññato. Anattato. Ādīnavato -pa- vipariṇāmadhammato manasikaroto saṃyojanā pahīyantīti, āmantā. Hañci saṅkhāre vipariṇāmadhammato manasikaroto saṃyojanā pahīyanti, no ca vata re vattabbe “ānisaṃsadassāvissa saṃyojanānaṃ pahānaṃ”ti.

* Saṅkhāre ca aniccato manasi karoti nibbāne ca ānisaṃsadassāvī hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saṅkhāre ca aniccato manasi karoti nibbāne ca ānisaṃsadassāvī hotīti, āmantā. Dvinnāṃ phassānaṃ -pa-. Dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saṅkhāre ca dukkhato -pa- vipariṇāmadhammato manasi karoti nibbāne ca ānisaṃsadassāvī hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saṅkhāre ca vipariṇāmadhammato manasi karoti nibbāne ca ānisaṃsadassāvī hotīti, āmantā. Dvinnāṃ phassānaṃ -pa-. Dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

548. + Na vattabbaṃ “ānisaṃsadassāvissa saṃyojanānaṃ pahānaṃ”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “idha bhikkhave bhikkhu nibbāne sukhānupassī viharati, sukhasaññī sukhapaṭisaṃvedī satataṃ samitaṃ abbokiṇṇaṃ cetasā adhimuccamāno paññāya pariyogāhamāno”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi ānisaṃsadassāvissa saṃyojanānaṃ pahānanti.

Ānisaṃsadassāvīkathā niṭṭhitā.

9. Navamavagga

(85) 2. Amatārammaṇakathā

549. * Amatārammaṇaṃ saṃyojananti, āmantā. Amataṃ saṃyojaniyaṃ ganthaniyaṃ oghaniyaṃ yoganiyaṃ nīvaraṇiyaṃ parāmaṭṭhaṃ upādāniyaṃ saṃkilesiyanti,

1. Am 2. 406 piṭṭhe.

na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu amataṃ asaṃyojaniyaṃ aganthaniyaṃ -pa- asaṃkilesiyanti, āmantā. Hañci amataṃ asaṃyojaniyaṃ -pa- asaṃkilesiyaṃ, no ca vata re vattabbe “amatārammaṇaṃ saṃyojanan”ti.

* Amataṃ ārabba rāgo uppajjati, āmantā. Amataṃ rāgaṭṭhāniyaṃ rajaniyaṃ kamaniyaṃ madaniyaṃ bandhaniyaṃ mucchaniyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu amataṃ na rāgaṭṭhāniyaṃ na rajaniyaṃ na kamaniyaṃ na madaniyaṃ na bandhaniyaṃ na mucchaniyanti, āmantā. Hañci amataṃ na rāgaṭṭhāniyaṃ na rajaniyaṃ na kamaniyaṃ na madaniyaṃ na bandhaniyaṃ na mucchaniyaṃ, no ca vata re vattabbe “amataṃ ārabba rāgo uppajjati”ti.

* Amataṃ ārabba doso uppajjati, āmantā. Amataṃ dosaṭṭhāniyaṃ kopaṭṭhāniyaṃ paṭighaṭṭhāniyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu amataṃ na dosaṭṭhāniyaṃ na kopaṭṭhāniyaṃ na paṭighaṭṭhāniyanti, āmantā. Hañci amataṃ na dosaṭṭhāniyaṃ na kopaṭṭhāniyaṃ na paṭighaṭṭhāniyaṃ, no ca vata re vattabbe “amataṃ ārabba doso uppajjati”ti.

* Amataṃ ārabba moho uppajjati, āmantā. Amataṃ mohaṭṭhāniyaṃ aññāṇakaraṇaṃ acakkhukaraṇaṃ paññānirodhiyaṃ vighātapakkkhiyaṃ anibbānasaṃvattaniyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu amataṃ na mohaṭṭhāniyaṃ na aññāṇakaraṇaṃ na acakkhukaraṇaṃ paññābuddhiyaṃ avighātapakkkhiyaṃ nibbānasaṃvattaniyanti, āmantā. Hañci amataṃ na mohaṭṭhāniyaṃ na aññāṇakaraṇaṃ -pa- nibbānasaṃvattaniyaṃ, no ca vata re vattabbe “amataṃ ārabba moho uppajjati”ti.

550. * Rūpaṃ ārabba saṃyojanā uppajjanti, rūpaṃ saṃyojaniyaṃ ganthaniyaṃ -pa- saṃkilesiyanti, āmantā. Amataṃ ārabba saṃyojanā uppajjanti, amataṃ saṃyojaniyaṃ -pa- saṃkilesiyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpaṃ ārabba rāgo uppajjati, rūpaṃ rāgaṭṭhāniyaṃ rajaniyaṃ kamaniyaṃ madaniyaṃ bandhaniyaṃ mucchaniyanti, āmantā. Amataṃ ārabba rāgo uppajjati, amataṃ rāgaṭṭhāniyaṃ -pa- mucchaniyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpaṃ ārabba doso uppajjati, rūpaṃ dosaṭṭhāniyaṃ kopaṭṭhāniyaṃ paṭighaṭṭhāniyanti, āmantā. Amataṃ ārabba doso uppajjati, amataṃ dosaṭṭhāniyaṃ kopaṭṭhāniyaṃ paṭighaṭṭhāniyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpaṃ ārabba moho uppajjati, rūpaṃ mohaṭṭhāniyaṃ aññāṇakaraṇaṃ -pa- anibbānaśamvattaniyanti, āmantā. Amataṃ ārabba moho uppajjati, amataṃ mohaṭṭhāniyaṃ aññāṇakaraṇaṃ -pa- anibbānaśamvattaniyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Amataṃ ārabba saṃyojanā uppajjanti, amataṃ asaṃyojaniyaṃ aganthaniyaṃ anoghaniyaṃ ayoganiyaṃ anīvaraṇiyaṃ aparāmaṭṭhaṃ anupādāniyaṃ asaṃkilesiyanti, āmantā. Rūpaṃ ārabba saṃyojanā uppajjanti, rūpaṃ asaṃyojaniyaṃ aganthaniyaṃ -pa- asaṃkilesiyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Amataṃ ārabba rāgo uppajjati, amataṃ na rāgaṭṭhāniyaṃ na rajaniyaṃ na kamaniyaṃ na madaniyaṃ na bandhaniyaṃ na mucchaniyanti, āmantā. Rūpaṃ ārabba rāgo uppajjati, rūpaṃ na rāgaṭṭhāniyaṃ -pa- na mucchaniyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Amataṃ ārabba doso uppajjati, amataṃ na dosaṭṭhāniyaṃ na kopaṭṭhāniyaṃ na paṭighaṭṭhāniyanti, āmantā. Rūpaṃ ārabba doso uppajjati, rūpaṃ na dosaṭṭhāniyaṃ na kopaṭṭhāniyaṃ na paṭighaṭṭhāniyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Amataṃ ārabba moho uppajjati, amataṃ na mohaṭṭhāniyaṃ na aññāṇakaraṇaṃ -pa- nibbānaśamvattaniyanti, āmantā. Rūpaṃ ārabba moho uppajjati, rūpaṃ na mohaṭṭhāniyaṃ na aññāṇakaraṇaṃ -pa- nibbānaśamvattaniyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

551. + Na vattabbaṃ “amatārammaṇaṃ saṃyojanan”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “nibbānaṃ nibbānato sañjānāti, nibbānaṃ nibbānato sañjānitvā nibbānaṃ maññati, nibbānaśmiṃ maññati, nibbānato maññati, nibbānaṃ meti maññati, nibbānaṃ abhinandati”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi amatārammaṇaṃ saṃyojananti.

Amatārammaṇakathā niṭṭhita.

9. Navamavagga

(86) 3. Rūpaṃsārammaṇantikathā

552. * Rūpaṃ sārammaṇanti, āmantā. Atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “rūpaṃ sārammaṇan”ti.

* Phasso sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṃ sārammaṇaṃ atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Vedanā -pa-. Saññā cetanā cittaṃ saddhā vīriyaṃ sati samādhi paññā. Rāgo doso moho māno diṭṭhi vicikicchā thinā uddhaccaṃ ahirikaṃ -pa-. Anottappaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṃ sārammaṇaṃ atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpaṃ sārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, āmantā. Phasso sārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpaṃ sārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, āmantā. Vedanā -pa-. Anottappaṃ sārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

553. + Na vattabbaṃ rūpaṃ sārammaṇanti, āmantā. Nanu rūpaṃ sappaccayanti, āmantā. Hañci rūpaṃ sappaccayaṃ, tena vata re vattabbe “rūpaṃ sārammaṇan”ti.

Rūpaṃ sārammaṇantikathā niṭṭhitā.

9. Navamavagga

(87) 4. Anusayā-anārammaṇakathā

554. Anusayā anārammaṇāti, āmantā. Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanam -pa-. Phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo anārammaṇoti, āmantā. Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasamyojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmaccchandanīvaraṇaṃ anārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasamyojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmaccchandanīvaraṇaṃ sārammaṇanti, āmantā. Kāmarāgānusayo sārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo anārammaṇoti, āmantā. Katamakkhandhapariyāpannoti? Saṅkhārakkhandhapariyāpannoti. Saṅkhārakkhandho anārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandho anārammaṇoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho viññāṇakkhandho anārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇoti, āmantā. Kāmarāgo saṅkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmarāgo saṅkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇoti, āmantā. Kāmarāgānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo, kāmarāgo saṅkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇoti, āmantā. Saṅkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo ekadeso anārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo ekadeso anārammaṇoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho viññāṇakkhandho ekadeso sārammaṇo ekadeso anārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

555. * Paṭighānusayo mānānusayo diṭṭhānusayo vicikicchānusayo bhavarāgānusayo avijjānusayo anārammaṇoti, āmantā. Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyuṭṭhānaṃ

avijjāsaṃyojanam avijjānīvaraṇam anārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Avijjā avijjogho -pa- avijjānīvaraṇam sarammaṇanti, āmantā. Avijjānusayo sarammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Avijjānusayo anārammaṇoti, āmantā. Katamakkhandhapariyāpannoti? Saṅkhārakkhandhapariyāpannoti. Saṅkhārakkhandho anārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandho anārammaṇoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākandho viññāṇakkhandho anārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Avijjānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇoti, āmantā. Avijjā saṅkhārakkhandhapariyāpannā anārammaṇāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Avijjā saṅkhārakkhandhapariyāpannā sarammaṇāti, āmantā. Avijjānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno sarammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Avijjānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo, avijjā saṅkhārakkhandhapariyāpannā sarammaṇāti, āmantā. Saṅkhārakkhandho ekadeso sarammaṇo ekadeso anārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandho ekadeso sarammaṇo ekadeso anārammaṇoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho viññāṇakkhandho ekadeso sarammaṇo ekadeso anārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

556. + Na vattabban “anusayā anārammaṇā”ti, āmantā. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo”ti vattabboti, āmantā. Atthi tesam anusayānam ārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi anusayā anārammaṇāti. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo”ti vattabboti, āmantā. Atthi tassa rāgassa ārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi rāgo anārammaṇoti.

Anusayā anārammaṇātikathā niṭṭhitā.

9. Navamavagga

(88) 5. Nāṇamanārammaṇantikathā

557. * Nāṇam anārammaṇanti, āmantā. Rūpaṃ nibbānam cakkhāyatanam -pa- phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nāṇam anārammaṇanti, āmantā.

Paññā paññindriyaṃ paññābalaṃ sammādiṭṭhi dhammavicayasambojjhaṅgo anārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paññā paññindriyaṃ paññābalaṃ sammādiṭṭhi dhammavicayasambojjhaṅgo sārammaṇoti, āmantā. Ñāṇaṃ sārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ñāṇaṃ anārammaṇanti, āmantā. Katamakkhandhapariyāpannanti? Saṅkhārakkhandhapariyāpannanti. Saṅkhārakkhandho anārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandho anārammaṇoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho viññāṇakkhandho anārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ñāṇaṃ saṅkhārakkhandhapariyāpannaṃ anārammaṇanti, āmantā. Paññā saṅkhārakkhandhapariyāpannā anārammaṇāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paññā saṅkhārakkhandhapariyāpannā sārammaṇāti, āmantā. Ñāṇaṃ saṅkhārakkhandhapariyāpannaṃ sārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ñāṇaṃ saṅkhārakkhandhapariyāpannaṃ anārammaṇaṃ, paññā saṅkhārakkhandhapariyāpannā sārammaṇāti, āmantā. Saṅkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo ekadeso anārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo ekadeso anārammaṇoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho viññāṇakkhandho ekadeso sārammaṇo ekadeso anārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

558. + Na vattabbaṃ “ñāṇaṃ anārammaṇaṃ”ti, āmantā. Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī “ñāṇi”ti vattabboti, āmantā. Atthi tassa ñāṇassa ārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi ñāṇaṃ anārammaṇanti. Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī “paññāvā”ti vattabboti, āmantā. Atthi tāya paññāya ārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi paññā anārammaṇāti.

Ñāṇaṃ anārammaṇantikathā niṭṭhitā.

9. Navamavagga

(89) 6. Atītānāgatārammaṇakathā

559. * Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇanti, āmantā. Nanu atītārammaṇanti, āmantā. Hañci atītārammaṇaṃ, no ca vata re vattabbe

“atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ”ti. Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇanti, micchā. Hañci vā pana anārammaṇaṃ, no ca vata re vattabbe “atītārammaṇaṃ”ti. Anārammaṇaṃ atītārammaṇanti, micchā.

* Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇanti, āmantā. Nanu atītaṃ ārabha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci atītaṃ ārabha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ”ti.

560. * Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇanti, āmantā. Nanu anāgatārammaṇanti, āmantā. Hañci anāgatārammaṇaṃ, no ca vata re vattabbe “anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ”ti. Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇanti, micchā. Hañci vā pana anārammaṇaṃ, no ca vara re vattabbe “anāgatārammaṇaṃ”ti. Anārammaṇaṃ anāgatārammaṇanti, micchā.

* Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇanti, āmantā. Nanu anāgataṃ ārabha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anāgataṃ ārabha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ”ti.

* Paccuppannaṃ ārabha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇanti, āmantā. Atītaṃ ārabha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, atītārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ ārabha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇanti, āmantā. Anāgataṃ ārabha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, anāgatārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītaṃ ārabha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇanti, āmantā. Paccuppannaṃ ārabha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgataṃ ārabha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇanti, āmantā. Paccuppannaṃ ārabha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

561. + Na vattabbaṃ “atītānāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ”ti, āmantā. Nanu atītānāgataṃ natthīti, āmantā. Hañci atītānāgataṃ natthi, tena vata re vattabbe “atītānāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ”ti -pa-.

Atītānāgatārammaṇakathā niṭṭhitā.

9. Navamavagga

(90) 7. Vitakkānupatitakathā

562. * Sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitanti, āmantā. Sabbaṃ cittaṃ vicārānupatitaṃ pītānupatitaṃ sukhānupatitaṃ dukkhānupatitaṃ somanassānupatitaṃ domanassānupatitaṃ upekkhānupatitaṃ saddhānupatitaṃ vīriyānupatitaṃ satānupatitaṃ samādhānupatitaṃ paññānupatitaṃ rāgānupatitaṃ dosānupatitaṃ -pa- anottappānupatitanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitanti, āmantā. Nanu atthi avitakko vicāramatto samādhīti, āmantā. Hañci atthi avitakko vicāramatto samādhī, no ca vata re vattabbe “sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitan”ti.

* Sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitanti, āmantā. Nanu atthi avitakko avicāro samādhīti, āmantā. Hañci atthi avitakko avicāro samādhī, no ca vata re vattabbe “sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitan”ti. Sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitanti, āmantā. Nanu tayo samādhī vuttā Bhagavatā “savitakko savicāro samādhī, avitakko vicāramatto samādhī, avitakko avicāro samādhī”ti¹, āmantā. Hañci tayo samādhī vuttā Bhagavatā savitakko savicāro samādhī, avitakko vicāramatto samādhī, avitakko avicāro samādhī, no ca vata re vattabbe “sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitan”ti.

Vitakkānupatitakathā niṭṭhitā.

1. Dī 3. 184, 229 piṭṭhesu.

9. Navamavagga

(91) 8. Vitakkavipphārasaddakathā

563. * Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddoti, āmantā. Sabbaso phusayato phassavipphāro saddo. Sabbaso vedayato vedanāvipphāro saddo. Sabbaso sañjānato saññāvipphāro saddo. Sabbaso cetayato cetanāvipphāro saddo. Sabbaso cintayato cittavipphāro saddo. Sabbaso sarato sativipphāro saddo. Sabbaso pajānato paññāvipphāro saddoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddoti, āmantā. Vitakkavipphāro saddo sotaviññeyyo sotasmim paṭihaññati sotassa āpātham āgacchatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu vitakkavipphāro saddo na sotaviññeyyo na sotasmim paṭihaññati na sotassa āpātham āgacchatīti, āmantā. Hañci vitakkavipphāro saddo na sotaviññeyyo na sotasmim paṭihaññati na sotassa āpātham āgacchati, no ca vata re vattabbe “sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddo”ti.

Vitakkavipphārasaddakathā niṭṭhitā.

9. Navamavagga

(92) 9. Nayathācittassavācātikathā

564. Na yathācittassa vācāti, āmantā. Aphassakassa vācā avedanakassa vācā asaññakassa vācā acetanakassa vācā acittakassa vācāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu saphassakassa vācā savedanakassa vācā sasaññakassa vācā sacetanakassa vācā sacittakassa vācāti, āmantā. Hañci saphassakassa vācā -pa- sacittakassa vācā, no ca vata re vattabbe “na yathācittassa vācā”ti.

* Na yathācittassa vācāti, āmantā. Anāvaṭṭentassa¹ vācā -pa-.
 Anābhogassa vācā -pa-. Appaṇidahantassa vācāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.
 Nanu āvaṭṭentassa vācā ābhogassa vācā -pa- paṇidahantassa vācāti, āmantā.
 Hañci āvaṭṭentassa vācā ābhogassa vācā paṇidahantassa vācā, no ca vata re
 vattabbe “na yathācittassa vācā”ti.

* Na yathācittassa vācāti, āmantā. Nanu vācā cittasamuṭṭhānā cittena
 sahajātā cittena saha ekuppādāti, āmantā. Hañci vācā cittasamuṭṭhānā cittena
 sahajātā cittena saha ekuppādā, no ca vata re vattabbe “na yathācittassa
 vācā”ti.

* Na yathācittassa vācāti, āmantā. Na bhaṇitukāmo bhaṇāti, na
 kathetukāmo katheti, na ālapitukāmo ālapati, na voharitukāmo voharatīti, na
 hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu bhaṇitukāmo bhaṇāti, kathetukāmo katheti,
 ālapitukāmo ālapati, voharitukāmo voharatīti, āmantā. Hañci bhaṇitukāmo
 bhaṇāti, kathetukāmo katheti, ālapitukāmo ālapati, voharitukāmo voharati,
 no ca vata re vattabbe “na yathācittassa vācā”ti.

565. + Na vattabbaṃ “na yathācittassa vācā”ti, āmantā. Nanu atthi koci
 “aññaṃ bhaṇissāmī”ti aññaṃ bhaṇāti, “aññaṃ kathessāmī”ti aññaṃ katheti,
 “aññaṃ ālapissāmī”ti aññaṃ ālapati, “aññaṃ voharissāmī”ti aññaṃ
 voharatīti, āmantā. Hañci atthi koci “aññaṃ bhaṇissāmī”ti aññaṃ bhaṇāti
 -pa- “aññaṃ voharissāmī”ti aññaṃ voharati, tena vata re vattabbe “na
 yathācittassa vācā”ti.

Na yathācittassa vācātikathā niṭṭhitā.

1. Anāvaṭṭantassa (I), anāvajjantassa (Sī, Syā, Ka) 257 piṭṭhepi passitabbaṃ.

9. Navamavagga

(93) 10. Nayathācittassakāyakammantikathā

566. * Na yathācittassa kāyakammanti, āmantā. Aphassakassa kāyakammaṃ -pa-. Acittakassa kāyakammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu saphassakassa kāyakammaṃ -pa- sacittakassa kāyakammanti, āmantā. Hañci saphassakassa kāyakammaṃ -pa- sacittakassa kāyakammaṃ, no ca vata re vattabbe “na yathācittassa kāyakamman”ti.

* Na yathācittassa kāyakammanti, āmantā. Anāvaṭṭentassa kāyakammaṃ -pa-. Appaṇidahantassa kāyakammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu āvaṭṭentassa kāyakammaṃ -pa- paṇidahantassa kāyakammanti, āmantā. Hañci āvaṭṭentassa kāyakammaṃ -pa- paṇidahantassa kāyakammaṃ, no ca vata re vattabbe “na yathācittassa kāyakamman”ti.

* Na yathācittassa kāyakammanti, āmantā. Nanu kāyakammaṃ cittasamuṭṭhānaṃ cittena sahaajātaṃ cittena saha ekuppādanti, āmantā. Hañci kāyakammaṃ cittasamuṭṭhānaṃ cittena sahaajātaṃ cittena saha ekuppādaṃ, no ca vata re vattabbe “na yathācittassa kāyakamman”ti.

* Na yathācittassa kāyakammanti, āmantā. Na abhikkamitukāmo abhikkamati, na paṭikkamitukāmo paṭikkamati, na āloketukāmo āloketi, na viloketukāmo viloketi, na samiñjitukāmo samiñjeti, na pasāretukāmo pasāretīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu abhikkamitukāmo abhikkamati, paṭikkamitukāmo paṭikkamati, āloketukāmo āloketi, viloketukāmo viloketi, samiñjitukāmo samiñjeti, pasāretukāmo pasāretīti, āmantā. Hañci abhikkamitukāmo abhikkamati -pa- pasāretukāmo pasāreti, no ca vata re vattabbe “na yathācittassa kāyakamman”ti.

567. + Na vattabbaṃ “na yathācittassa kāyakamman”ti, āmantā. Nanu atthi koci “aññaṭṭa gacchissāmī”ti aññaṭṭa gacchati -pa- “aññaṃ pasāressāmī”ti aññaṃ pasāretīti, āmantā. Hañci atthi koci

aññatra gacchissāmī”ti aññatra gacchati -pa- “aññam pasāressāmī”ti aññam pasāreti, tena vata re vattabbe “na yathācittassa kāyakamman”ti.

Na yathācittassa kāyakammantikathā niṭṭhitā.

9. Navamavagga

(94) 11. Atītānāgatasamannāgatakathā

568. * Atītena samannāgatoti, āmantā. Nanu atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ, āmantā. Hañci atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ, no ca vata re vattabbe “atītena samannāgato”ti.

* Anāgatena samannāgatoti, āmantā. Nanu anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ, āmantā. Hañci anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ, no ca vata re vattabbe “anāgatena samannāgato”ti.

569. * Atītena rūpakkhandhena samannāgato, anāgatena rūpakkhandhena samannāgato, paccuppanna rūpakkhandhena samannāgatoti, āmantā. Tihi rūpakkhandhehi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītehi pañcahi khandhehi samannāgato, anāgatehi pañcahi khandhehi samannāgato, paccuppannehi pañcahi khandhehi samannāgatoti, āmantā. Pannarasahi khandhehi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītena cakkhāyatanena samannāgato, anāgatena cakkhāyatanena samannāgato, paccuppanna cakkhāyatanena samannāgatoti, āmantā. Tihi cakkhāyatanehi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītehi dvādasahi āyatanehi samannāgato, anāgatehi dvādasahi āyatanehi samannāgato, paccuppannehi dvādasahi āyatanehi samannāgatoti, āmantā. Chattimsāyatanehi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītāya cakkhudhātuyā samannāgato, anāgatāya cakkhudhātuyā samannāgato, paccuppannāya cakkhudhātuyā samannāgatoti,

āmantā. Tihi cakkhudhātūhi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgato, anāgatāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgato, paccuppannāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgatoti, āmantā. Catupaññāsadhātūhi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītena cakkhundriyena samannāgato, anāgatena cakkhundriyena samannāgato, paccuppannena cakkhundriyena samannāgatoti, āmantā. Tihi cakkhundriyehi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītehi bāvīsatiindriyehi samannāgato, anāgatehi bāvīsatiindriyehi samannāgato, paccuppannehi bāvīsatiindriyehi samannāgatoti, āmantā. Chasaṭṭhindriyehi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

570. + Na vattabbaṃ “atītānāgatehi samannāgato”ti, āmantā. Nanu atthi aṭṭhavimokkhajhāyī catunnaṃ jhānānaṃ nikāmalābhī navannaṃ anupubbavihārasamāpattīnaṃ lābhīti, āmantā. Hañci atthi aṭṭhavimokkhajhāyī catunnaṃ jhānānaṃ nikāmalābhī navannaṃ anupubbavihārasamāpattīnaṃ lābhī, tena vate re vattabbe “atītānāgatehi samannāgato”ti.

Atītānāgatapaccuppannakathā niṭṭhitā.

Navamo vaggo.

Tassuddānaṃ

Ānisaṃsadassāvissa saṃyojanānaṃ pahānaṃ, amatārammaṇaṃ saṃyojanaṃ, rūpaṃ sārammaṇaṃ, anusayā anārammaṇā, evamevaṃ ñāṇaṃ, atītānāgatārammaṇaṃ cittaṃ, sabbhaṃ cittaṃ vitakkānupatitaṃ, sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddo, na yathācittassa vācā, tatheva kāyakammaṃ, atītānāgatehi samannāgatoti.

10. Dasamavagga

(95) 1. Nirodhakathā

571. * Upapattesiye pañcakkhandhe aniruddhe kiriyā pañcakkhandhā uppajjantīti, āmantā. Dasannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti. Dasa khandhā sammukhībhāvaṃ

āgacchantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dasannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti. Dasa khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, āmantā. Dvinnāṃ phassānaṃ -pa-. Dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Upapattesiye pañcakkhandhe aniruddhe kiriyā cattāro khandhā uppajjantīti, āmantā. Navannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti. Nava khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Navannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti. Nava khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, āmantā. Dvinnāṃ phassānaṃ -pa-. Dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Upapattesiye pañcakkhandhe aniruddhe kiriyāñāṇaṃ uppajjatīti, āmantā. Channaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti. Cha khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Channaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti. Cha khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, āmantā. Dvinnāṃ phassānaṃ -pa-. Dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

572. + Upapattesiye pañcakkhandhe niruddhe maggo uppajjatīti, āmantā. Mato maggaṃ bhāveti kālaṅkato maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Nirodhakathā niṭṭhitā.

10. Dasamavagga

(96) 2. Rūpaṃmaggotikathā

573. * Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggoti, āmantā. Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo”ti.

* Sammāvācā maggoti, āmantā. Sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “sammāvācā maggo”ti.

* Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo maggoti, āmantā. Sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “sammā-ājīvo maggo”ti.

574. * Sammādiṭṭhi maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Sammāvācā maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammādiṭṭhi maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammāsaṅkappo -pa-. Sammāvāyāmo -pa-. Sammāsati -pa-.

* Sammāsamādhi maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Sammāvācā maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammāsamādhi maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Sammākammanto -pa-. Sammā-ājīvo maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sammāvācā maggo, sā ca anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Sammādiṭṭhi maggo, sā ca anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammāvācā maggo, sā ca anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Sammāsaṅkappo -pa-. Sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi maggo, so ca anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo maggo, so ca anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvāyāmo sammāsati -pa-. Sammāsamādhi maggo, so ca anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

575. + Na vattabbaṃ “maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo”ti, āmantā. Nanu sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo maggoti, āmantā. Hañci sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo maggo, tena vata re vattabbe “maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo”ti.

Rūpaṃ maggotikathā niṭṭhitā.

10. Dasamavagga

(97) 3. Pañcaviññāṇasamaṅgissamaggakathā

576. * Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanāti, āmantā. Nanu pañcaviññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇāti, āmantā. Hañci pañcaviññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā, no ca vata re vattabbe “pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā”ti.

* Nanu pañcaviññāṇā purejātavattukā purejātārammaṇā ajjhattivattukā bahirārammaṇā asambhinnavattukā asambhinnārammaṇā nānāvattukā nānārammaṇā na aññamaññassa gocaravisayaṃ paccanubhonti, na asamannāhārā uppajjanti, na amanasikārā uppajjanti, na abbokīṇā uppajjanti, na apubbaṃ acarimaṃ uppajjanti, na aññamaññassa samanantarā uppajjanti, nanu pañcaviññāṇā anābhogāti, āmantā. Hañci pañcaviññāṇā anābhogā, no ca vata re vattabbe “pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā”ti.

577. * Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanāti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti, āmantā. Cakkhuṇca paṭicca suññataṇca uppajjati cakkhuviññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cakkhuṇca paṭicca suññataṇca uppajjati cakkhuviññāṇanti, āmantā. “Cakkhuṇca paṭicca suññataṇca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttantoti, natthi. Cakkhuṇca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇanti attheva suttantoti, āmantā. Hañci cakkhuṇca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇanti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe “cakkhuṇca paṭicca suññataṇca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti.

578. * Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanāti, āmantā. Cakkhuviññāṇam atītānāgataṁ ārabba uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanāti, āmantā. Cakkhuviññāṇam phassaṁ ārabba. Vedanaṁ ārabba. Saññaṁ ārabba. Cetanaṁ ārabba. Cittaṁ ārabba. Cakkhuṁ ārabba -pa-. Kāyaṁ ārabba -pa-. Saddaṁ ārabba -pa-. Phoṭṭhabbaṁ ārabba uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, manoviññāṇam suññataṁ ārabba uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cakkhuviññāṇam suññataṁ ārabba uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, manoviññāṇam atītānāgataṁ ārabba uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cakkhuviññāṇam atītānāgataṁ ārabba uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, manoviññāṇam phassaṁ ārabba. Vedanaṁ ārabba -pa-. Phoṭṭhabbaṁ ārabba uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cakkhuviññāṇam phassaṁ ārabba vedanaṁ ārabba -pa-. Phoṭṭhabbaṁ ārabba uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

579. + Na vattabbaṁ “pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā”ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā “idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṁ disvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī -pa- sotena saddaṁ sutvā -pa- ghānena gandhaṁ ghāyitvā -pa- jivhāya rasaṁ sāyitvā -pa- kāyena phoṭṭhabbaṁ phusitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanāti.

Pañcaviññāṇasamaṅgissa maggakathā niṭṭhitā.

10. Dasamavagga

(98) 4. Pañcaviññāṇākusalāpi-akusalāpītikathā

580. * Pañcaviññāṇā kusalāpi akusalāpīti, āmantā. Nanu pañcaviññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇāti, āmantā. Hañci pañcaviññāṇā

1. Ma 1. 285; Am 1. 348 piṭṭhe.

uppannavatthukā uppannārammaṇā, no ca vata re vattabbe “pañcaviññāṇā kusalāpi akusalāpi”ti. Nanu pañcaviññāṇā purejātavatthukā purejātārammaṇā ajjhattikavatthukā bāhirārammaṇā. Asambhinnavatthukā asambhinnārammaṇā nānāvatthukā nānārammaṇā. Na aññamaññassa gocaravisayaṃ paccanubhonti. Na asamannāhārā uppajjanti na amanasikārā uppajjanti na abbokiṇṇā uppajjanti. Na apubbaṃ acarimaṃ uppajjanti. Na aññamaññassa samanantarā uppajjanti. Nanu pañcaviññāṇā anābhogāti, āmantā. Hañci pañcaviññāṇā anābhogā, no ca vata re vattanne “pañcaviññāṇā kusalāpi akusalāpi”ti.

581. * Cakkhuviññāṇaṃ kusalanti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṃ suññata ārabba uppajjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti, āmantā. Cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, na hevaṃ vattabbe, cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, āmantā. “Cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttantoti, natthi. “Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttantoti, āmantā. Hañci cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇanti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe “cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti.

582. * Cakkhuviññāṇaṃ kusalampi akusalampīti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabba uppajjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cakkhuviññāṇaṃ kusalampi akusalampīti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabba -pa- cittaṃ ārabba. Cakkhuṃ ārabba -pa- kāya ārabba. Saddaṃ ārabba -pa- phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjatīti. Na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Manoviññāṇaṃ kusalampi akusalampi, manoviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṃ kusalampi akusalampi, cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Manoviññāṇaṃ kusalampi akusalampi, manoviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabba uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṃ kusalampi akusalampi, cakkhuviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabba uppajjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Manoviññāṇaṃ kusalampi akusalampi, manoviññāṇaṃ phassaṃ ārabba -pa- cittaṃ ārabba -pa- kāyaṃ ārabba. Saddaṃ

ārabba -pa- phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjati, āmantā. Cakkhuviññāṇaṃ kusalampi akusalampi, cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabba -pa- phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjati, na hevaṃ vattabbe -pa-.

583. + Na vattabbaṃ “pañcaviññāṇa kusalāpi akusalāpi”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṃ disvā nimittaggāhī hoti -pa- na nimittaggāhī hoti -pa- sotena saddaṃ sutvā -pa- kāyena phoṭṭhabbaṃ phusitvā nimittaggāhī hoti -pa- na nimittaggāhī hoti”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi pañcaviññāṇa kusalāpi akusalāpi.

Pañcaviññāṇa kusalāpi akusalāpītikathā niṭṭhitā.

10. Dasamavagga

(99) 5. Sābhogātikathā

584. * Pañcaviññāṇa sābhogāti, āmantā. Nanu pañcaviññāṇa uppannavatthukā uppannārammaṇāti, āmantā. Hañci pañcaviññāṇa uppannavatthukā uppannārammaṇā, no ca vata re vattabbe “pañcaviññāṇa sābhogā”ti. Nanu pañcaviññāṇa purejātavatthukā purejātōrammaṇa ajjhattikavatthukā bāhirārammaṇa asambhinnavatthukā asambhinnārammaṇa nānāvatthukā nānārammaṇa na aññamaññassa gocaravisayaṃ paccanubhonti, na asamannāhārā uppajjanti, na amanasikārā uppajjanti, na abbokiṇṇā uppajjanti, na apubbaṃ acarimaṃ uppajjanti. Nanu pañcaviññāṇa na aññamaññassa samanantarā uppajjanti, āmantā. Hañci pañcaviññāṇa na aññamaññassa samanantarā uppajjanti, no ca vata re vattabbe “pañcaviññāṇa sābhogā”ti.

585. * Cakkhuviññāṇa sābhoganti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjati, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjati, āmantā. Cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, āmantā.

“Cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇaṇ”ti attheva suttantoti, natthi -pa-. “Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇaṇ”ti attheva suttantoti, āmantā. Hañci “cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇaṇ”ti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe “cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇaṇ”ti.

* Cakkhuviññāṇaṇ sābhoganti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṇ atītānāgataṇ ārabba uppajjatīti, na hevaṇ vattabbe -pa-. Cakkhuviññāṇaṇ sābhoganti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṇ phassaṇ ārabba -pa- phoṭṭhabbaṇ ārabba uppajjatīti, na hevaṇ vattabbe -pa-. Manoviññāṇaṇ sābhogaṇ manoviññāṇaṇ suññataṇ ārabba uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṇ sābhogaṇ cakkhuviññāṇaṇ suññataṇ ārabba uppajjatīti, na hevaṇ vattabbe -pa-. Manoviññāṇaṇ sābhogaṇ manoviññāṇaṇ atītānāgataṇ ārabba uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṇ sābhogaṇ cakkhuviññāṇaṇ atītānāgataṇ ārabba uppajjatīti, na hevaṇ vattabbe -pa-. Manoviññāṇaṇ sābhogaṇ manoviññāṇaṇ phassaṇ ārabba -pa- phoṭṭhabbaṇ ārabba uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṇ sābhogaṇ cakkhuviññāṇaṇ phassaṇ ārabba -pa- phoṭṭhabbaṇ ārabba uppajjatīti, na hevaṇ vattabbe -pa-.

586. + Na vattabbaṇ “pañcaviññāṇā sābhogā”ti, āmantā. Nanu vuttaṇ Bhagavatā “idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṇ disvā nimittaggāhī hoti -pa- na nimittaggāhī hoti -pa- kāyena phoṭṭhabbaṇ phusitvā nimittaggāhī hoti -pa- na nimittaggāhī hoti”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi pañcaviññāṇā sābhogāti -pa-.

Sābhogātikathā niṭṭhitā.

10. Dasamavagga

(100) 6. Dvīhisīlehikathā

587. * Maggasamaṇgī dvīhi sīlehi samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṇgī dvīhi phassehi dvīhi vedanāhi dvīhi saññāhi dvīhi cetanāhi dvīhi

cittehi dvīhi saddhāhi dvīhi vīriyehi dvīhi satīhi dvīhi samādhīhi dvīhi paññāhi samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Maggasamaṅgī lokiyena sīlena samannāgatoti, āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena phassena lokiyāya vedanāya lokiyāya paññāya lokiyāya cetanāya lokiyena cittaena lokiyāya saddhāya lokiyena vīriyena lokiyāya satiyā lokiyena samādhinā lokiyāya paññāya samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sīlena samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca phassena samannāgato -pa- lokiyāya ca lokuttarāya ca paññāya samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Maggasamaṅgī lokiyena sīlena samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī puthujjanoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

588. * Maggasamaṅgī lokiyāya sammāvācāya samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī lokiyāya sammādiṭṭhiyā samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Maggasamaṅgī lokiyāya sammāvācāya samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī lokiyena sammāsaṅkappena -pa- lokiyena sammāvāyāmena -pa- lokiyāya sammāsatiyā -pa- lokiyena sammāsamādhinā samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Maggasamaṅgī lokiyena sammākammantena -pa- lokiyena sammā ājīvena samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī lokiyāya sammādiṭṭhiyā -pa- lokiyena sammāsamādhinā samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāvācāya samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammādiṭṭhiyā samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāvācāya samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammāsaṅkappena -pa- lokiyena ca lokuttarena ca sammāvāyāmena -pa- lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāsatiyā -pa- lokiyena ca lokuttarena ca sammāsamādhinā samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammākammantena -pa-sammā ājīvena samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammādiṭṭhiyā samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammā-ājīvena samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammāsaṅkappena -pa-lokiyena ca lokuttarena ca sammāsamādhinā samannāgatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

589. + Na vattabbaṃ “maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato”ti, āmantā. Lokiye sīle niruddhe maggo uppajjatīti, āmantā. Dussīlo khaṇḍasīlo chinnaśīlo maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgatoti.

Dvīhisīlehikathā niṭṭhitā.

10. Dasamavagga

(101) 7. Sīlamacetāsikantikathā

590. * Sīlaṃ acetāsikanti, āmantā. Rūpaṃ. Nibbānaṃ. Cakkhāyatanaṃ -pa-. Kāyāyatanaṃ. Rūpāyatanaṃ -pa-. Phoṭṭhabbāyatanaṃ, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sīlaṃ acetāsikanti, āmantā. Phasso acetāsikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sīlaṃ acetāsikanti, āmantā. Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Cetanā -pa-. Saddhā -pa-. Vīriyaṃ -pa-. Sati -pa-. Samādhī -pa-. Paññā acetāsikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Phasso cetāsikoti, āmantā. Sīlaṃ cetāsikanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Cetanā -pa-. Saddhā -pa-. Vīriyaṃ -pa-. Sati -pa-. Samādhī -pa-. Paññā cetāsikāti, āmantā. Sīlaṃ cetāsikanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

591. * Sīlaṃ acetāsikanti, āmantā. Anīṭṭhaphalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu iṭṭhaphalanti, āmantā. Hañci iṭṭhaphalaṃ, no ca vata re vattabbe “sīlaṃ acetāsikan”ti.

* Saddhā iṭṭhaphalā, saddhā cetasikāti, āmantā. Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ cetasikanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vīriyaṃ -pa-. Sati -pa-. Samādhi -pa-. Paññā iṭṭhaphalā, paññā cetasikāti, āmantā. Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ cetasikanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ acetasikanti, āmantā. Saddhā iṭṭhaphalā, saddhā acetasikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ acetasikanti, āmantā. Vīriyaṃ -pa-. Sati -pa-. Samādhi -pa-. Paññā iṭṭhaphalā, paññā acetasikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

592. * Sīlaṃ acetasikanti, āmantā. Aphalaṃ avipākanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu saphalaṃ savipākanti, āmantā. Hañci saphalaṃ savipākanti, no ca vata re vattabbe “sīlaṃ acetasikaṃ”ti -pa-.

* Cakkhāyatanam acetasikaṃ avipākanti, āmantā. Sīlaṃ acetasikaṃ avipākanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sotāyatanam -pa-. Kāyāyatanam -pa-. Rūpāyatanam -pa-. Phoṭṭhabbāyatanam acetasikaṃ avipākanti, āmantā. Sīlaṃ acetasikaṃ avipākanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sīlaṃ acetasikaṃ savipākanti, āmantā. Cakkhāyatanam acetasikaṃ savipākanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sīlaṃ acetasikaṃ savipākanti, āmantā. Sotāyatanam -pa-. Kāyāyatanam. Rūpāyatanam -pa-. Phoṭṭhabbāyatanam acetasikaṃ savipākanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

593. * Sammāvācā acetasikāti, āmantā. Sammādiṭṭhi acetasikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammāvācā acetasikāti, āmantā. Sammāsaṅkappo -pa-. Sammāvāyāmo -pa-. Sammāsati -pa-. Sammāsamādhi acetasikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo acetasikoti, āmantā. Sammādiṭṭhi acetasikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammā ājīvo acetasikoti, āmantā. Sammāsaṅkappo. Sammāvāyāmo. Sammāsati. Sammāsamādhi acetasikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sammādiṭṭhi cetasikāti, āmantā. Sammāvācā cetasikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammādiṭṭhi cetasikāti, āmantā. Sammākammanto -pa-.

Sammā ājīvo cetasikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammāsaṅkappo sammāvāyāmo -pa-. Sammāsati -pa-. Sammāsamādhi cetasikoti, āmantā. Sammāvācā cetasikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammāsamādhi cetasikoti, āmantā. Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo cetasikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

594. + Na vattabbaṃ “sīlaṃ acetasikaṇ”ti, āmantā. Sīle uppajjitvā niruddhe dussīlo hotīti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi sīlaṃ acetasikanti.

Sīlaṃ acetasikantikathā niṭṭhitā.

10. Dasamavagga

(102) 8. Sīlaṇnacittānuparivattītīkathā

595. * Sīlaṃ na cittānuparivattīti, āmantā. Rūpaṃ. Nibbānaṃ. Cakkhāyatanam -pa-. Phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sīlaṃ na cittānuparivattīti, āmantā. Phasso na cittānuparivattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sīlaṃ na cittānuparivattīti, āmantā. Vedanā -pa-. Saññā. Cetanā. Saddhā. Vīriyam. Sati. Samādhi -pa-. Paññā na cittānuparivattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Phasso cittānuparivattīti, āmantā. Sīlaṃ cittānuparivattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vedanā -pa-. Saññā. Cetanā. Saddhā. Vīriyam. Sati. Samādhi -pa-. Paññā cittānuparivattīti, āmantā. Sīlaṃ cittānuparivattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

596. * Sammāvācā na cittānuparivattīti, āmantā. Sammādiṭṭhi na cittānuparivattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammāvācā na cittānuparivattīti, āmantā. Sammāsaṅkappo -pa-. Sammāvāyāmo -pa-. Sammāsati -pa-. Sammāsamādhi na cittānuparivattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo na cittānuparivattīti, āmantā. Sammādiṭṭhi na cittānuparivattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammā ājīvo na

cittānuparivattīti, āmantā. Sammāsaṅkappo -pa-. Sammāvāyāmo -pa-.
Sammāsati -pa-. Sammāsamādhi na cittānuparivattīti, na hevaṃ vattabbe
-pa-.

* Sammādiṭṭhi cittānuparivattīti, āmantā. Sammāvācā cittānuparivattīti,
na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammādiṭṭhi cittānuparivattīti, āmantā.
Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo cittānuparivattīti. Na hevaṃ vattabbe
-pa-.

* Sammāsaṅkappo -pa-. Sammāvāyāmo -pa-. Sammāsati -pa-.
Sammāsamādhi cittānuparivattīti, āmantā. Sammāvācā cittānuparivattīti, na
hevaṃ vattabbe -pa-. Sammāsamādhi cittānuparivattīti, āmantā.
Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo cittānuparivattīti. Na hevaṃ vattabbe
-pa-.

597. + Na vattabbaṃ “sīlaṃ na cittānuparivattī”ti, āmantā. Sīle
upapajjitvā niruddhe dussīlo hotīti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi sīlaṃ na
cittānuparivattīti.

Sīlaṃ na cittānuparivattītikathā niṭṭhitā.

10. Dasamavagga

(103) 9. Samādānahetukathā

598. * Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti, āmantā. Samādānahetuko
phasso vaḍḍhati vedanā vaḍḍhati saññā vaḍḍhati cetanā vaḍḍhati cittaṃ
vaḍḍhati saddhā vaḍḍhati vīriyaṃ vaḍḍhati sati vaḍḍhati samādhi vaḍḍhati
paññā vaḍḍhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti, āmantā. Latā viya vaḍḍhati
māluvā viya vaḍḍhati rukkho viya vaḍḍhati tiṇaṃ viya vaḍḍhati muṇḍapūñjo
viya vaḍḍhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

599. * Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti, āmantā. Sīlaṃ samādiyitvā
kāma vitakkaṃ vitakkentassa byāpāda vitakkaṃ vitakkentassa vihiṃ
sāvitakkaṃ vitakkentassa sīlaṃ vaḍḍhatīti, āmantā. Dvinnaṃ phassānaṃ
-pa-. Dvinnaṃ cittaṇaṃ

samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dvinnāṃ phassānaṃ -pa-. Dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, āmantā. Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapañītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapañītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “cattārimāni bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri, nabhañca bhikkhave pathavī ca idaṃ paṭhamāṃ suvidūravidūraṃ -pa-. Tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapañītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantī”ti.

600. + Na vattabbaṃ “samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatī”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “ārāmaropā vanaropā -pa- dhammaṭṭhā sīlasampannā, te janā saggagāmino”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti.

Samādānahetukathā niṭṭhitā.

10. Dasamavagga

(104) 10. Viññattisīlantikathā

601. * Viññatti sīlanti, āmantā. Pāṇātipātā veramaṇīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Adinnādānā veramaṇīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmesumicchācārā veramaṇīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Musāvādā veramaṇīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Abhivādanaṃ sīlaṃ, paccuṭṭhānaṃ sīlaṃ, añjalikammaṃ sīlaṃ, sāmīcikkammaṃ sīlaṃ, āsanābhihāro sīlaṃ, seyyābhihāro sīlaṃ, pādodakābhihāro sīlaṃ, pādakathalikābhihāro sīlaṃ, nhāne piṭṭhiparikammaṃ sīlanti, āmantā. Pāṇātipātā veramaṇīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

602. + Na vattabbaṃ “viññatti sīlan”ti, āmantā. Dussilyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi viññatti sīlanti.

Viññatti sīlantikathā niṭṭhitā.

10. Dasamavagga

(105) 11. Aviññattidussilyantikathā

603. * Aviññatti dussilyanti, āmantā. Pāṇātipātoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Adinnādānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmesumicchācāroti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Musāvādoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Surāmerayamajjapamādaṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Pāpakammaṃ samādiyitvā dānaṃ dadantassa puññañca apuññañca ubho vaḍḍhantīti, na hevaṃ vattabbe -pa- puññañca apuññañca ubho vaḍḍhantīti, āmantā. Dvinnaṃ phassānaṃ -pa-. Dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dvinnaṃ phassānaṃ -pa-. Dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, āmantā. Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “cattārimāni bhikkhave suvidūravidūraṇi. Katamāni cattāri, nabhañca bhikkhave pathavī ca idaṃ paṭhamam suvidūravidūraṃ -pa-. Tasmā satam dhammo asabbhi ārakā”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantī”ti.

604. + Na vattabbaṃ “aviññatti dussilyan”ti, āmantā. Nanu pāpakammaṃ samādinno āsīti, āmantā. Hañci pāpakammaṃ samādinno āsi, tena vata re vattabbe “aviññatti dussilyan”ti.

Aviññatti dussilyantikathā niṭṭhitā.

Dasamo vaggo.

Tassuddānaṃ

Upapattesiye pañcakkhandhe aniruddhe kiriyā pañcakkhandhā
 uppajjanti, maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo, pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi
 maggabhāvanā, pañcaviññāṇā kusalāpi akusalāpi, pañcaviññāṇā sābhogā,
 maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato, sīlaṃ acetasikaṃ, sīlaṃ na
 cittānuparivatti, samādānāhetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti, viññattisīlaṃ, aviññatti
 dussilyanti.

Dutiyo paṇṇāsako.

Tassuddānaṃ

Niyāma saṅgha gatānisamsatā ca nirodhoti¹.

11. Ekādasamavagga**(106-108) 1-3. Tissopi-anusayakathā**

605. * Anusayā abyākatāti, āmantā. Vipākābyākatā kiriyābyākatā rūpaṃ
 nibbānaṃ cakkhāyatanam -pa- phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo abyākatoti, āmantā. Kāmarāgo
 kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasamyojanaṃ kāmogho kāmayogo
 kāmacchandanīvaraṇaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmarāgo
 kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ -pa- kāmacchandanīvaraṇaṃ akusalanti, āmantā.
 Kāmarāgānusayo akusaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paṭighānusayo abyākatoti, āmantā. Paṭighaṃ paṭighapariyuṭṭhānaṃ
 paṭighasamyojanaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paṭighaṃ
 paṭighapariyuṭṭhānaṃ paṭighasamyojanaṃ akusalanti, āmantā.
 Paṭighānusayo akusaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Niyāma saṅghagatānisamsatā atthi pañcavokārabhavo nirodho maggasamaṅgissa
 pañcavokārabhavoti (Sī, Syā, Ka), niyāma saṅgha gatānisamsatā atthi
 pañcavokārabhavo maggasamaṅgissa no pañcavokārabhavo (I)

* Mānānusayo abyākatoti, āmantā. Māno mānapariyuṭṭhānaṃ mānasaṃyojanaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Māno mānapariyuṭṭhānaṃ mānasaṃyojanaṃ akusalanti, āmantā. Mānānusayo akusaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Diṭṭhānusayo abyākatoti, āmantā. Diṭṭhi diṭṭhogho diṭṭhiyogo diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ diṭṭhisāmyojanaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Diṭṭhi diṭṭhogho diṭṭhiyogo diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ diṭṭhisāmyojanaṃ akusalanti, āmantā. Diṭṭhānusayo akusaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Vicikicchānusayo abyākatoti, āmantā. Vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsāmyojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsāmyojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ akusalanti, āmantā. Vicikicchānusayo akusaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Bhavarāgānusayo abyākatoti, āmantā. Bhavarāgo bhavarāgapariyuṭṭhānaṃ bhavarāgasāmyojanaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Bhavarāgo bhavarāgapariyuṭṭhānaṃ bhavarāgasāmyojanaṃ akusalanti, āmantā. Bhavarāgānusayo akusaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Avijjānusayo abyākatoti, āmantā. Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyuṭṭhānaṃ avijjāsāmyojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyuṭṭhānaṃ avijjāsāmyojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ akusalanti, āmantā. Avijjānusayo akusaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

606. + Na vattabbaṃ “anusayā abyākatā”ti, āmantā. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo”ti vattabboti, āmantā. Kusalākusalā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi anusayā abyākatāti. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo”ti vattabboti, āmantā. Kusalākusalā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi rāgo abyākatoti.

607. * Anusayā ahetukāti, āmantā. Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanam -pa- phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo ahetukoti, āmantā. Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasamyojanaṃ kāmacchandanīvaraṇaṃ ahetukanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ -pa-. Kāmacchandanīvaraṇaṃ sahetukanti, āmantā. Kāmarāgānusayo sahetukoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paṭighānusayo -pa-. Mānānusayo. Diṭṭhānusayo. Vicikicchānusayo. Bhavarāgānusayo. Avijjānusayo. Ahetukoti, āmantā. Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyuṭṭhānaṃ avijjāsamyojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ ahetukanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Avijjā avijjogho -pa-. Avijjānīvaraṇaṃ sahetukanti, āmantā. Avijjānusayo sahetukoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

608. + Na vattabbaṃ “anusayā ahetukā”ti, āmantā. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo”ti vattabboti, āmantā. Anusayā tena hetunā sahetukāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi anusayā ahetukāti. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo”ti vattabboti, āmantā. Rāgo tena hetunā sahetukoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi rāgo ahetukoti.

609. * Anusayā cittavippayuttāti, āmantā. Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanam -pa- phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo cittavippayuttoti, āmantā. Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasamyojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ cittavippayuttanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ -pa- kāmacchandanīvaraṇaṃ cittasampayuttanti, āmantā. Kāmarāgānusayo cittasampayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

610. * Kāmarāgānusayo cittavippayuttoti, āmantā. Katamakkhandhapariyāpannoti, saṅkhārakkhandhapariyāpannoti. Saṅkhārakkhandho cittavippayuttoti,

na hevaṃ vattabbe. Saṅkhārakkhandho cittavippayuttoti, āmantā.
Vedanākkhandho saññākkhandho cittavippayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayuttoti, āmantā. Kāmarāgo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāmarāgo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayuttoti, āmantā. Kāmarāgānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto, kāmarāgo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayuttoti, āmantā. Saṅkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saṅkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

611. * Paṭighānusayo mānānusayo diṭṭhānusayo vicikicchānusayo bhavarāgānusayo avijjānusayo cittavippayuttoti, āmantā. Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānīvaraṇaṃ cittavippayuttanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānīvaraṇaṃ cittasampayuttanti, āmantā. Avijjānusayo cittasampayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

612. * Avijjānusayo cittavippayuttoti, āmantā. Katamakkhandhapariyāpannoti, saṅkhārakkhandhapariyāpannoti. Saṅkhārakkhandho cittavippayuttoti, na hevaṃ vattabbe. Saṅkhārakkhandho cittavippayuttoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho cittavippayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Avijjānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayuttoti, āmantā. Avijjā saṅkhārakkhandhapariyāpannā cittavippayuttāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Avijjā saṅkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttāti, āmantā. Avijjānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Avijjānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto, avijjāsaṅkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttāti, āmantā. Saṅkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, na hevaṃ vattabbe.

* Saṅkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

613. + Na vattabbaṃ “anusayā cittavippayuttā”ti, āmantā. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo”ti vattabboti, āmantā. Anusayā tena cittaena sampayuttāti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi anusayā cittavippayuttāti. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo”ti vattabboti, āmantā. Rāgo tena cittaena sampayuttoti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi rāgo cittavippayuttoti.

Tissopi anusayakathā niṭṭhitā.

11. Ekādasamavagga

(109) 4. Ñāṇakathā

614. * Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne na vattabbaṃ “ñāṇī”ti, āmantā. Rāge vigate na vattabbaṃ “vītarāgo”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne na vattabbaṃ “ñāṇī”ti, āmantā. Dose vigate mohe vigate kilese vigate na vattabbaṃ “nikkilesa”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rāge vigate vattabbaṃ “vītarāgo”ti, āmantā. Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne vattabbaṃ “ñāṇī”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dose vigate mohe vigate kilese vigate vattabbaṃ “nikkilesa”ti, āmantā. Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne vattabbaṃ “ñāṇī”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

615. + Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne vattabbaṃ “ñāṇi”ti, āmantā. Atītena ñāṇena ñāṇi niruddhena vigatena paṭipassaddhena ñāṇena ñāṇīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Ñāṇakathā niṭṭhitā.

11. Ekādasamavagga

(110) 5. Ñāṇamcittavippayuttantikathā

616. * Ñāṇam cittavippayuttanti, āmantā. Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ -pa- phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ñāṇam cittavippayuttanti, āmantā. Paññā paññindriyaṃ paññābalaṃ sammādiṭṭhi dhammavicayasambojjhaṅgo cittavippayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paññā paññindriyaṃ paññābalaṃ sammādiṭṭhi dhammavicayasambojjhaṅgo cittasampayuttoti, āmantā. Ñāṇam cittasampayuttanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ñāṇam cittavippayuttanti, āmantā. Katamakkhandhapariyāpannanti, saṅkhārakkhandhapariyāpannanti. Saṅkhārakkhandho cittavippayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandho cittavippayuttoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho cittavippayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ñāṇam saṅkhārakkhandhapariyāpannaṃ cittavippayuttanti, āmantā. Paññā saṅkhārakkhandhapariyāpannā cittavippayuttāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paññā saṅkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttāti, āmantā. Ñāṇam saṅkhārakkhandhapariyāpannaṃ cittasampayuttanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ñāṇam saṅkhārakkhandhapariyāpannaṃ cittavippayuttaṃ paññā saṅkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttāti, āmantā. Saṅkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

617. + Na vattabbaṃ “ñāṇam cittavippayuttan”ti, āmantā. Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī “ñāṇi”ti vattabboti, āmantā. Ñāṇam tena cittaena sampayuttanti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi ñāṇam cittavippayuttanti.

Arahā cakkhuvīññāṇasamaṅgī “paññavā”ti vattabboti¹, āmantā. Paññā tena cittena sampayuttāti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi paññā cittavippayuttāti.

Ñāṇaṃ cittavippayuttantikathā niṭṭhitā.

11. Ekādasamavagga

(111) 6. Idamdukkhantikathā

618. * “Idaṃ dukkhan”ti vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan”ti ñāṇaṃ pavattatīti, āmantā. “Ayaṃ dukkhasamudayo”ti vācaṃ bhāsato “ayaṃ dukkhasamudayo”ti ñāṇaṃ pavattatīti, na hevaṃ vattabbe -pa- “Idaṃ dukkhan”ti vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan”ti ñāṇaṃ pavattatīti, āmantā. “Ayaṃ dukkhanirodho”ti vācaṃ bhāsato “ayaṃ dukkhanirodho”ti ñāṇaṃ pavattatīti, na hevaṃ vattabbe -pa- “Idaṃ dukkhan”ti vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan”ti ñāṇaṃ pavattatīti, āmantā. “Ayaṃ maggo”ti vācaṃ bhāsato “ayaṃ maggo”ti ñāṇaṃ pavattatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* “Ayaṃ samudayo”ti vācaṃ bhāsato na ca “ayaṃ samudayo”ti ñāṇaṃ pavattatīti, āmantā. “Idaṃ dukkhan”ti vācaṃ bhāsato na ca “idaṃ dukkhan”ti ñāṇaṃ pavattatīti, na hevaṃ vattabbe -pa- “Ayaṃ nirodho”ti. “Ayaṃ maggo”ti vācaṃ bhāsato na ca “ayaṃ maggo”ti ñāṇaṃ pavattatīti, āmantā. “Idaṃ dukkhan”ti vācaṃ bhāsato na ca “idaṃ dukkhan”ti ñāṇaṃ pavattatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

619. * “Idaṃ dukkhan”ti vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan”ti ñāṇaṃ pavattatīti, āmantā. “Rūpaṃ aniccan”ti vācaṃ bhāsato “rūpaṃ aniccan”ti ñāṇaṃ pavattatīti, na hevaṃ vattabbe -pa- “Idaṃ dukkhan”ti vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan”ti ñāṇaṃ pavattatīti, āmantā. “Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṃ aniccan”ti vācaṃ bhāsato “viññāṇaṃ aniccan”ti ñāṇaṃ pavattatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Sakavādīpucchā viya dissati.

* “Idaṃ dukkhan”ti vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan”ti ñāṇaṃ pavattatīti, āmantā. “Rūpaṃ anattā”ti vācaṃ bhāsato “rūpaṃ anattā”ti ñāṇaṃ pavattatīti, na hevaṃ vattabbe -pa- “Idaṃ dukkhan”ti vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan”ti ñāṇaṃ pavattatīti, āmantā. “Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṃ anattā”ti vācaṃ bhāsato “viññāṇaṃ anattā”ti ñāṇaṃ pavattatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* “Rūpaṃ aniccaṃ”ti vācaṃ bhāsato na ca “rūpaṃ aniccaṃ”ti ñāṇaṃ pavattatīti, āmantā. “Idaṃ dukkhan”ti vācaṃ bhāsato “na ca idaṃ dukkhan”ti ñāṇaṃ pavattatīti, na hevaṃ vattabbe -pa- “Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṃ aniccaṃ”ti vācaṃ bhāsato na ca “viññāṇaṃ aniccaṃ”ti ñāṇaṃ pavattatīti, āmantā. “Idaṃ dukkhan”ti vācaṃ bhāsato na ca “idaṃ dukkhan”ti ñāṇaṃ pavattatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* “Rūpaṃ anattā”ti vācaṃ bhāsato na ca “rūpaṃ anattā”ti ñāṇaṃ pavattatīti, āmantā. “Idaṃ dukkhan”ti vācaṃ bhāsato na ca “idaṃ dukkhan”ti ñāṇaṃ pavattatīti, na hevaṃ vattabbe -pa- “Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṃ anattā”ti vācaṃ bhāsato na ca “viññāṇaṃ anattā”ti ñāṇaṃ pavattatīti, āmantā. “Idaṃ dukkhan”ti vācaṃ bhāsato na ca “dukkhan”ti ñāṇaṃ pavattatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

620. * “Idaṃ dukkhan”ti vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan”ti ñāṇaṃ pavattatīti, āmantā. “I”ti¹ ca “dan”ti ca “du”ti² ca “khan”ti ca ñāṇaṃ pavattatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Idaṃ dukkhantikathā niṭṭhitā.

11. Ekādasamavagga

(112) 7. Iddhibalakathā

621. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti, āmantā. Iddhimayiko so āyu, iddhimayikā sā gati, iddhimayiko so attabhāvappaṭilābhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Īti (Syā, I)

2. Dūti (Syā, I)

* Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti, āmantā. Atītam kappam tiṭṭheyya, anāgataṃ kappam tiṭṭheyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti, āmantā. Dve kappe tiṭṭheyya, tayo kappe tiṭṭheyya, cattāro kappe tiṭṭheyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti, āmantā. Sati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyya, asati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyyāti? Sati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyyāti. Hañci sati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyya, no ca vata re vattabbe “iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyā”ti. Asati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyyāti. Mato tiṭṭheyya kālakato tiṭṭheyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

622. * Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti, āmantā. “Uppanno phasso mā nirujjhī”ti labbhā iddhiyā paggahetunti, na hevaṃ vattabbe -pa- “Uppannā vedanā -pa-. Uppannā saññā -pa-. Uppannā cetanā -pa-. Uppannaṃ cittam. Uppannā saddhā -pa-. Uppannaṃ vīriyam. Uppannā sati. Uppanno samādhi -pa-. Uppannā paññā mā nirujjhī”ti labbhā iddhiyā paggahetunti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti, āmantā. “Rūpaṃ niccaṃ hotū”ti labbhā iddhiyā paggahetunti, na hevaṃ vattabbe -pa-. “Vedanā -pa-. Saññā. Saṅkhārā viññāṇaṃ niccaṃ hotū”ti labbhā iddhiyā paggahetunti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti, āmantā. “Jātidhammā sattā mā jāyimsū”ti labbhā iddhiyā paggahetunti, na hevaṃ vattabbe -pa- “Jarādhammā sattā mā jīrimsū”ti -pa- “Byādhidhammā sattā mā byādhiyimsū”ti -pa- “Maraṇadhammā sattā mā mīyimsū”ti labbhā iddhiyā paggahetunti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

623. + Na vattabbaṃ “iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyā”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “yassa kassaci Ānanda cattāro iddhipādā bhāvitā bahulikātā yānikātā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā, so ākaṅkhamāno kappam vā tiṭṭheyya kappāvasesaṃ vā”ti¹

1. Dī 2. 86; Saṃ 3. 227 piṭṭhe; Khu 1. 152 Udānepi.

attheva suttantoti, āmantā. Tena hi iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti.

624. * Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti, āmantā. Nanu vuttam Bhagavatā “catunnam bhikkhave dhammanam natthi koci paṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā māro vā brahmā vā koci vā lokasmin. Katamesam catunnam, ‘jarāddhammo mā jīrī’ti natthi koci paṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā māro vā brahmā vā koci vā lokasmin. ‘Byādhidhammo mā byādhiyī’ti -pa- ‘maraṇadhammo mā mīyī’ti -pa-. Yāni kho pana tāni pubbe katāni pāpakāni kammāni saṅkisesikāni ponobbhavikāni¹ sadarāni² dukkhavipākāni āyatim jātijarāmarañiyāni, ‘tesam vipāko mā nibbattī’ti natthi koci paṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā māro vā brahmā vā koci vā lokasmin. Imesam kho bhikkhave catunnam dhammanam natthi koci paṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā māro vā brahmā vā koci vā lokasmin”ti³ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabham “iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyā”ti.

Iddhibalakathā niṭṭhitā.

11. Ekādasamavagga

(113) 8. Samādhikathā

625. * Cittasantati samādhīti, āmantā. Atītā cittasantati samādhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cittasantati samādhīti, āmantā. Anāgatā cittasantati samādhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cittasantati samādhīti, āmantā. Nanu atītaṃ niruddham anāgataṃ ajātanti, āmantā. Hañci atītaṃ niruddham anāgataṃ ajātaṃ, no ca vata re vattabbe “cittasantati samādhī”ti.

1. Ponobbhavikāni (Sī, I)

2. Nissārāni (Sī, I, Ka), dukkhudrayāni (Syā)

3. Am 1. 491 piṭṭhe.

626. ⁺ Ekacittakkhaṇiko samādhīti, āmantā. Cakkhuvīññāṇasamaṅgī samāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sotavīññāṇasamaṅgī -pa-. Ghānavīññāṇasamaṅgī. Jivhāvīññāṇasamaṅgī. Kāyavīññāṇasamaṅgī -pa-. Akusalacittasamaṅgī -pa-. Rāgasahagatacittasamaṅgī -pa-. Dosasahagatacittasamaṅgī -pa-. Mohasahagatacittasamaṅgī -pa-. Anottappasahagatacittasamaṅgī samāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Cittasantati samādhīti, āmantā. Akusalacittasantati samādhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rāgasahagatā -pa-. Dosasahagatā -pa-. Mohasahagatā -pa-. Anottappasahagatā cittasantati samādhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

⁺ Na vattabbaṃ “cittasantati samādhī”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “ahaṃ kho āvuso Nigaṇṭhā pahomi aniñjamāno kāyena abhāsamāno vācaṃ satta rattindivāni¹ ekantasukhaṃ paṭisaṃvedī viharitun”ti² attheva suttantoti, āmantā. Tena hi cittasantati samādhīti.

Samādhikathā niṭṭhitā.

11. Ekādasamavagga

(114) 9. Dhammaṭṭhitatākathā

627. * Dhammaṭṭhitatā parinipphannāti, āmantā. Tāya ṭhitatā parinipphannāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tāya ṭhitatā parinipphannāti, āmantā. Tāya tāyeva natthi dukkhassantakiriya, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpassa ṭhitatā parinipphannāti, āmantā. Tāya ṭhitatā parinipphannāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tāya ṭhitatā parinipphannāti, āmantā. Tāya tāyeva natthi dukkhassantakiriya, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Rattidivāni (Ka)

2. Ma 1. 132 piṭṭhe.

* Vedanāya ṭhitatā -pa-. Saññāya ṭhitatā -pa-. Saṅkhārānaṃ ṭhitatā -pa-. Viññāṇassa ṭhitatā parinipphannāti, āmantā. Tāya ṭhitatā parinipphannāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tāya ṭhitatā parinipphannāti, āmantā. Tāya tāyeva natthi dukkhassantakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Dhammaṭṭhitatākathā niṭṭhitā.

11. Ekādasamavagga

(115) 10. Aniccatākathā

628. * Aniccatā parinipphannāti, āmantā. Tāya aniccatāya aniccatā parinipphannāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tāya aniccatāya aniccatā parinipphannāti, āmantā. Tāya tāyeva natthi dukkhassantakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṃ vattabbe.

* Jarā parinipphannāti, āmantā. Tāya jarāya jarā parinipphannāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tāya jarāya jarā parinipphannāti, āmantā. Tāya tāyeva natthi dukkhassantakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Maraṇaṃ parinipphannanti, āmantā. Tassa maraṇassa maraṇaṃ parinipphannanti, na hevaṃ vattabbe. Tassa maraṇassa maraṇaṃ parinipphannanti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassantakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

629. * Rūpaṃ parinipphannaṃ rūpassa aniccatā atthīti, āmantā. Aniccatā parinipphannaṃ aniccatāya aniccatā atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpaṃ parinipphannaṃ rūpassa jarā atthīti, āmantā. Jarā parinipphannaṃ jarāya jarā atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpaṃ parinipphannaṃ rūpassa bhedo atthi, antaradhānaṃ atthīti, āmantā. Maraṇaṃ parinipphannaṃ maraṇassa bhedo atthi, antaradhānaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Vedanā -pa-. Saññā. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇaṃ parinipphannaṃ viññāṇassa aniccatā atthīti, āmantā. Aniccatā parinipphannā aniccatāya aniccatā atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Viññāṇaṃ parinipphannaṃ viññāṇassa jarā atthīti, āmantā. Jarā parinipphannā jarāya jarā atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Viññāṇaṃ parinipphannaṃ viññāṇassa bhedo atthi antaradhānaṃ atthīti, āmantā. Maraṇaṃ parinipphannaṃ maraṇassa bhedo atthi, antaradhānaṃ atthīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Aniccatākathā niṭṭhitā.

Ekādasamo vaggo.

Tassuddānaṃ

Anusayā abyākatā, ahetukā, cittavippayuttā, aññāṇe vigate ñāṇī, ñāṇaṃ cittavippayuttaṃ, yattha sadde¹ ñāṇaṃ pavattati, iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyya, cittasantati samādhi, dhammaṭṭhitatā, aniccatāti.

12. Dvādasamavagga

(116) 1. Saṃvarokammantikathā

630. * Saṃvaro kammanti, āmantā. Cakkhundriyasaṃvaro cakkhukammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sotindriyasaṃvaro -pa-. Ghānindriyasaṃvaro -pa-. Jivhindriyasaṃvaro -pa-. Kāyindriyasaṃvaro kāyakammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kāyindriyasaṃvaro kāyakammanti, āmantā. Cakkhundriyasaṃvaro cakkhukammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāyindriyasaṃvaro kāyakammanti, āmantā. Sotindriyasaṃvaro -pa-. Ghānindriyasaṃvaro -pa-. Jivhindriyasaṃvaro jivhākammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Manindriyasaṃvaro manokammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Manindriyasaṃvaro manokammanti, āmantā. Cakkhundriyasaṃvaro cakkhukammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Manindriyasaṃvaro manokammanti, āmantā.

1. Yattha saddo (Sī), yathāsaddam (?)

Sotindriyaasaṃvaro -pa-. Ghānindriyaasaṃvaro -pa-. Jivhindriyaasaṃvaro -pa-.
Kāyindriyaasaṃvaro kāyakammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

631. * Asaṃvaro kammanti, āmantā. Cakkhundriya-asaṃvaro
cakkhukammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sotindriya-asaṃvaro -pa-.
Ghānindriya-asaṃvaro -pa-. Jivhindriya-asaṃvaro -pa-. Kāyindriya-
asaṃvaro kāyakammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kāyindriya-asaṃvaro kāyakammanti, āmantā. Cakkhundriya-
asaṃvaro cakkhukammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāyindriya-asaṃvaro
kāyakammanti, āmantā. Sotindriya-asaṃvaro -pa-. Ghānindriya-asaṃvaro
-pa-. Jivhindriya-asaṃvaro jivhākammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.
Manindriya-asaṃvaro manokammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Manindriya-asaṃvaro manokammanti, āmantā. Cakkhundriya-
asaṃvaro cakkhukammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Manindriya-asaṃvaro
manokammanti, āmantā. Sotindriya-asaṃvaro -pa-. Ghānindriya-asaṃvaro
-pa-. Jivhindriya-asaṃvaro -pa-. Kāyindriya-asaṃvaro kāyakammanti, na
hevaṃ vattabbe -pa-.

632. + Na vattabbaṃ “saṃvaropi asaṃvaropi kamman”ti, āmantā. Nanu
vuttaṃ Bhagavatā “idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṃ disvā
nimittaggāhī hotī -pa- na nimittaggāhī hoti. Sotena saddaṃ sutvā -pa-.
Manasā dhammaṃ viññāya nimittaggāhī hoti -pa- na nimittaggāhī hotī”ti
attheva suttantoti, āmantā. Tena hi saṃvaropi asaṃvaropi kammanti.

Saṃvaro kammantikathā niṭṭhitā.

12. Dvādasamavagga

(117) 2. Kammakathā

633. * Sabbāṃ kammaṃ savipākanti, āmantā. Sabbā cetanā savipākāti,
na hevaṃ vattabbe -pa-. Sabbā cetanā savipākāti, āmantā. Vipākābyākātā
cetanā savipākāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sabbā cetanā

savipākāti, āmantā. Kiriyābyākatā cetanā savipākāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sabbā cetanā savipākāti, āmantā. Kāmāvacarā vipākābyākatā cetanā savipākāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sabbā cetanā savipākāti, āmantā. Rūpāvacarā arūpāvacarā apariyāpannā vipākābyākatā cetanā savipākāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sabbā cetanā savipākāti, āmantā. Kāmāvacarā kiriyābyākatā cetanā savipākāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sabbā cetanā savipākāti, āmantā. Rūpāvacarā arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā savipākāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

634. * Vipākābyākatā cetanā avipākāti, āmantā. Hañci vipākābyākatā cetanā avipākā, no ca vata re vattabbe “sabbā cetanā savipākā”ti.

* Kiriyābyākatā cetanā avipākāti, āmantā. Hañci kiriyābyākatā cetanā avipākā, no ca vata re vattabbe “sabbā cetanā savipākā”ti.

* Kāmāvacarā rūpāvacarā arūpāvacarā apariyāpannā vipākābyākatā cetanā avipākāti, āmantā. Hañci apariyāpannā vipākābyākatā cetanā avipākā, no ca vata re vattabbe “sabbā cetanā savipākā”ti.

* Kāmāvacarā rūpāvacarā arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā avipākāti, āmantā. Hañci arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā avipākā, no ca vata re vattabbe “sabbā cetanā savipākā”ti.

635. + Na vattabbaṃ “sabbaṃ kammaṃ savipākaṃ”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “nāhaṃ bhikkhave sañcetanikānaṃ kammānaṃ katānaṃ upacitānaṃ appaṭisaṃviditvā byantibhāvaṃ vadāmi, tañca kho diṭṭheva dhamme upapajje¹ vā apare vā pariyāye”ti² attheva suttantoti, āmantā. Tena hi sabbaṃ kammaṃ savipākanti.

Kammakathā niṭṭhitā.

1. Upapajjam (Am 3. 497 piṭṭhe)

2. Am 3. 497 piṭṭhe.

12. Dvādasamavagga

(118) 3. Saddovipākotikathā

636. * Saddo vipākoti, āmantā. Sukhavedaniyo dukkhavedaniyo adukkhamasukhavedaniyo sukhāya vedanāya sampayutto, dukkhāya vedanāya sampayutto, adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto, phassena sampayutto, vedanāya sampayutto, saññāya sampayutto, cetanāya sampayutto, cittena sampayutto sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu na sukhavedaniyo na dukkhavedaniyo -pa- anārammaṇo natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci na sukhavedaniyo -pa- anārammaṇo natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “saddo vipāko”ti.

Phasso vipāko, phasso sukhavedaniyo -pa- sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Saddo vipāko, saddo sukhavedaniyo -pa- sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saddo vipāko, saddo na sukhavedaniyo -pa- anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Phasso vipāko, phasso na sukhavedaniyo na dukkhavedaniyo -pa- anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

637. + Na vattabbaṃ “saddo vipāko”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “so tassa kammaṣa katattā upacitattā ussannattā vipulattā brahmassaro hoti karavikabhāṇī”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi saddo vipākoti.

Saddo vipākoti kathā niṭṭhitā.

1. Dī 3. 148 piṭṭhe.

12. Dvādasamavagga

(119) 4. Saḷāyatanakathā

638. * Cakkhāyatanam vipākoti, āmantā. Sukhavedaniyam, dukkhavedaniyam -pa- sārammaṇam, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu na sukhavedaniyam -pa- anārammaṇam natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci na sukhavedaniyam -pa- anārammaṇam natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “cakkhāyatanam vipāko”ti -pa-.

* Phasso vipāko, phasso sukhavedaniyo -pa- sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Cakkhāyatanam vipāko, cakkhāyatanam sukhavedaniyam -pa- sārammaṇam, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Cakkhāyatanam vipāko, cakkhāyatanam na sukhavedaniyam -pa- anārammaṇam, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Phasso vipāko, phasso na sukhavedaniyo -pa- anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti. Na hevaṃ vattabbe -pa-.

639. * Sotāyatanam -pa-. Ghāṇāyatanam -pa-. Jivhāyatanam -pa-. Kāyāyatanam vipākoti, āmantā. Sukhavedaniyam -pa- sārammaṇam, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu na sukhavedaniyam -pa- anārammaṇam, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci na sukhavedaniyam -pa- anārammaṇam, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “kāyāyatanam vipāko”ti.

* Phasso vipāko, phasso sukhavedaniyo -pa- sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kāyāyatanam vipāko, kāyāyatanam sukhavedaniyam -pa- sārammaṇam, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāyāyatanam vipāko, kāyāyatanam na sukhavedaniyam -pa- anārammaṇam, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Phasso vipāko, phasso na sukhavedaniyo -pa- anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

640. + Na vattabbaṃ “saḷāyatanam vipāko”ti, āmantā. Nanu saḷāyatanam kammassa katattā uppannanti, āmantā. Hañci saḷāyatanam kammassa katattā uppannam, tena vata re vattabbe “saḷāyatanam vipāko”ti.

Saḷāyatanakathā niṭṭhitā.

12. Dvādasamavagga

(120) 5. Sattakkhattuparamakathā

641. * Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatānīyatoti, āmantā. Mātā jīvitā voropitā. Pitā jīvitā voropito. Arahā jīvitā voropito. Duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitaṃ uppāditam. Saṃgho bhinnoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatānīyatoti, āmantā. Abhabbo antarā dhammaṃ abhisametunti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Abhabbo antarā dhammaṃ abhisametunti, āmantā. Mātā jīvitā voropitā. Pitā jīvitā voropito. Arahā jīvitā voropito. Duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitaṃ uppāditam. Saṃgho bhinnoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

642. * Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatānīyatoti, āmantā. Atthi so niyamo yena niyamena sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatānīyatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi te satipaṭṭhānā -pa-. Sammappadhānā. Iddhipādā, indriyā. Balā. Bojjhaṅgā yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatānīyatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

643. * Natthi so niyamo yena niyamena sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatānīyatoti, āmantā. Hañci natthi so niyamo yena niyamena sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatānīyato, no ca vata re vattabbe “sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatānīyato”ti.

* Natthi te satipaṭṭhānā -pa- bojjhaṅgā yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāṇiyatoti, āmantā. Hañci natthi te bojjhaṅgā yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāṇiyato, no ca vata re vattabbe “sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāṇiyato”ti.

644. * Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāṇiyatoti, āmantā. Sakadāgāminiyamenāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgāminiyamenāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahattaniyamenāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Katamena niyamenāti, sotāpattiniyamenāti. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāṇiyatoti, āmantā. Ye keci sotāpattiniyāmaṃ okkamanti, sabbe te sattakkhattuparamatāṇiyatāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

645. + Na vattabbaṃ “sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāṇiyato”ti, āmantā. Nanu so sattakkhattuparamoti, āmantā. Hañci so sattakkhattuparamo, tena vata re vattabbe “sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāṇiyato”ti.

Sattakkhattuparamakathā niṭṭhitā.

12. Dvādasamavagga

(121) 6. Kolaṃkolakathā

646. + Na vattabbaṃ “kolaṃkolo puggalo kolaṃkolatāṇiyato”ti, āmantā. Nanu so kolaṃkoloti, āmantā. Hañci so kolaṃkolo, tena vata re vattabbe “kolaṃkolo puggalo kolaṃkolatāṇiyato”ti.

Kolaṃkolakathā niṭṭhitā.

12. Dvādasamavagga

(122) 7. Ekabījīkathā

647. + Na vattabbaṃ “ekabījī puggalo ekabījītanīyato”ti, āmantā. Nanu so ekabījīti, āmantā. Hañci so ekabījī, tena vata re vattabbe “ekabījī puggalo ekabījītanīyato”ti.

Ekabījīkathā niṭṭhitā.

12. Dvādasamavagga

(123) 8. Jīvitāvoropanakathā

648. * Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvitā voropeyyāti, āmantā. Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca mātaraṃ jīvitā voropeyya -pa- pītaraṃ jīvitā voropeyya -pa- arahantaṃ jīvitā voropeyya -pa- duṭṭhena cittaṇa Tathāgatassa lohitaṃ uppādeyya -pa- saṃghaṃ bhindeyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvitā voropeyyāti, āmantā. Diṭṭhisampanno puggalo Satthari agāravoti, na hevaṃ vattabbe -pa- dhamme -pa- saṃghe -pa- sikkhāya agāravoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nanu diṭṭhisampanno puggalo Satthari sagāravoti, āmantā. Hañci diṭṭhisampanno puggalo Satthari sagāravo, no ca vata re vattabbe “diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvitā voropeyyā”ti. Nanu diṭṭhisampanno puggalo dhamme -pa- saṃghe -pa- sikkhāya sagāravoti, āmantā. Hañci diṭṭhisampanno puggalo sikkhāya sagāravo, no ca vata re vattabbe “diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvitā voropeyyā”ti.

649. * Diṭṭhisampanno puggalo Satthari agāravoti, āmantā. Diṭṭhisampanno puggalo Buddhathūpe ohadeyya omutteyya niṭṭhubheyya Buddhathūpe apabyāmato¹ kareyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Asabyākato (Sī, Ka)

* Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca paṇaṃ jīvitaṃ voropeyyāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “seyyathāpi bhikkhave mahāsamuddo ṭhitadhammo velaṃ nātivattati. Evameva kho bhikkhave yaṃ mayā sāvakānaṃ sikkhāpadaṃ paññattaṃ, taṃ mama sāvakā jīvitaṃ hetupi nātikkamanti”¹ ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “diṭṭhisampanno puggalo sañcicca paṇaṃ jīvitaṃ voropeyyā”ti.

Jīvitaṃ voropanakathā niṭṭhitā.

12. Dvādasamavagga

(124) 9. Duggatikathā

650. * Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti, āmantā. Diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti, āmantā. Hañci diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyya, no ca vata re vattabbe “diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatī”ti.

* Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti, āmantā. Diṭṭhisampanno puggalo āpāyike sadde -pa- gandhe. Rase. Phoṭṭhabbe -pa- amanussitthiyā tiracchānagatitthiyā nāgakaññāya methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya. Ajeḷakaṃ paṭiggaṇheyya. Kukkuṭasūkaraṃ paṭiggaṇheyya. Hatthigavassavaḷavaṃ paṭiggaṇheyya. Tittiravaṭṭakamorakapiṇjaraṃ² paṭiggaṇheyyāti, āmantā. Hañci diṭṭhisampanno puggalo tittiravaṭṭakamorakapiṇjaraṃ paṭiggaṇheyya, no ca vata re vattabbe “diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatī”ti.

651. * Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti, āmantā. Arahato pahīnā duggati, arahā āpāyike rūpe rajjeyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, diṭṭhisampanno puggalo āpāyike sadde. Gandhe. Rase. Phoṭṭhabbe -pa- tittiravaṭṭakamorakapiṇjaraṃ paṭiggaṇheyyāti, āmantā.

1. Vi 4. 421 piṭṭhe; Aṃ 3. 46 piṭṭhe; Khu 1. 142 Udāne ca.

2. ...kapiṇjaraṃ (Syā, Kaṃ, I)

Arahato pahīnā duggati, arahā tittiravaṭṭakamorakapiñjaraṃ paṭiggaṇheyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahato pahīnā duggati, na ca arahā āpāyike rūpe rajjeyyāti, āmantā. Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, na ca diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahato pahīnā duggati, na ca arahā āpāyike sadde -pa- gandhe -pa- rase -pa- phoṭṭhabbe -pa- amanussitthiyā tiracchānagatitthiyā nāgakaññāya methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya. Ajeḷakaṃ paṭiggaṇheyya. Kukkuṭasūkaraṃ paṭiggaṇheyya. Hatthigavassavaḷavaṃ paṭiggaṇheyya -pa- tittiravaṭṭakamorakapiñjaraṃ paṭiggaṇheyyāti, āmantā. Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, na ca diṭṭhisampanno puggalo tittiravaṭṭakamorakapiñjaraṃ paṭiggaṇheyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

652. + Na vattabbaṃ “diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatī”ti, āmantā. Diṭṭhisampanno puggalo nirayaṃ upapajjeyya -pa- tiracchānayaṇiṃ upapajjeyya. Pettivisaṃ upapajjeyyāti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti.

Duggatikathā niṭṭhitā.

12. Dvādasamavagga

(125) 10. Sattamabhavikakathā

635. + Na vattabbaṃ “sattamabhavikassa puggalassa pahīnā duggatī”ti, āmantā. Sattamabhaviko puggalo nirayaṃ upapajjeyya. Tiracchānayaṇiṃ upapajjeyya. Pettivisaṃ upapajjeyyāti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi sattamabhavikassa puggalassa pahīnā duggatīti.

Sattamabhavikakathā niṭṭhitā.

Bārasamo vaggo.

+ Aṭṭhakathānulomaṃ paravādīpucchālakkaṇaṃ. Tathāpāyaṃ pucchā sakavādissa, purimāyo ca imissaṃ duggatikathāyaṃ paravādissāti gahetabbā viya dissanti.

Tassuddānaṃ

Samvaro kammaṃ tatheva asamvaro, sabbakammaṃ savipākaṃ, saddo vipāko, saḷāyatanaṃ vipāko, sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāniyato, kolaṃkolapuggalo kolaṃkolatāniyato, ekabijī puggalo ekavījītāniyato, diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvitaṃ voropeyya, diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, tatheva sattamabhavikassāti.

13. Terasamavagga

(126) 1. Kappaṭṭhakathā

654. * Kappaṭṭho kammaṃ tiṭṭheyyāti, āmantā. Kappo ca saṇṭhāti Buddho ca loka uppajjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kappaṭṭho kammaṃ tiṭṭheyyāti, āmantā. Kappo ca saṇṭhāti saṃgho ca bhijjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kappaṭṭho kammaṃ tiṭṭheyyāti, āmantā. Kappo ca saṇṭhāti kappaṭṭho ca kappaṭṭhiyaṃ kammaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kappaṭṭho kammaṃ tiṭṭheyyāti, āmantā. Kappo ca saṇṭhāti kappaṭṭho ca puggalo kālaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

655. * Kappaṭṭho kammaṃ tiṭṭheyyāti, āmantā. Atītaṃ kammaṃ tiṭṭheyya. Anāgataṃ kammaṃ tiṭṭheyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kappaṭṭho kammaṃ tiṭṭheyyāti, āmantā. Dve kappe tiṭṭheyya. Tayo kappe tiṭṭheyya. Cattāro kappe tiṭṭheyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

656. * Kappaṭṭho kammaṃ tiṭṭheyyāti, āmantā. Kappaṭṭho kappe ḍayhante kattha gacchatīti? Aññaṃ lokadhātuṃ gacchatīti. Mato gacchati, vehāsaṃ gacchatīti? Mato gacchati. Kappaṭṭhiyaṃ kammaṃ aparāpariyavepakkanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.¹ Vehāsaṃ gacchatīti, āmantā¹. Kappaṭṭho iddhimāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kappaṭṭho iddhimāti, āmantā.

1-1. Vehāsaṃ gacchatīti (?) ayaṃ hi paravādissa paṭiññāyeva, 331 piṭṭhe navamapantiyaṃ viya.

Kappaṭṭhena chandiddhipādo bhāvito vīriyiddhipādo bhāvito cittiddhipādo bhāvito vīmaṃsiddhipādo bhāvitoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

657. + Na vattabbaṃ “kappaṭṭho kappaṃ tiṭṭheyyā”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Āpāyiko nerayiko, kappaṭṭho saṃghabhedako.

Vaggarato adhammaṭṭho, yogakkhemā padhaṃsati.

Samghaṃ samaggaṃ bhetvāna¹, kappaṃ nirayamhi paccatī”ti².

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi kappaṭṭho kappaṃ tiṭṭheyyāti.

Kappaṭṭhakathā niṭṭhitā.

13. Terasamavagga

(127) 2. Kusalapaṭilābhakathā

658. * Kappaṭṭho kusalaṃ cittaṃ na paṭilabheyyāti, āmantā. Kappaṭṭho dānaṃ dadeyyāti, āmantā. Hañci kappaṭṭho dānaṃ dadeyya, no ca vata re vattabbe “kappaṭṭho kusalaṃ cittaṃ na paṭilabheyyā”ti.

* Kappaṭṭho kusalaṃ cittaṃ na paṭilabheyyāti, āmantā. Kappaṭṭho cīvaraṃ dadeyya -pa- piṇḍapātaṃ dadeyya -pa- senāsaṇaṃ dadeyya -pa- gilānapaccayabhesajja parikkhāraṃ dadeyya. Khādanīyaṃ dadeyya. Bhojanīyaṃ dadeyya. Pānīyaṃ dadeyya. Cetiyaṃ vandeyya. Cetiye mālaṃ āropeyya. Gandhaṃ āropeyya. Vilepanaṃ āropeyya -pa- cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ³ kareyyāti, āmantā. Hañci kappaṭṭho cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ kareyya, no ca vata re vattabbe “kappaṭṭho kusalaṃ cittaṃ na paṭilabheyyā”ti -pa-.

1. Bhinditvā (Sī, Ka) 2. Vi 4. 369 piṭṭhe; Aṃ 3. 315 piṭṭhe; Khu 1. 203 piṭṭhepi.

3. Padakkhiṇaṃ (I)

659. + Kappaṭṭho kusalaṃ cittaṃ paṭilabheyyāti, āmantā. Tato vuṭṭhānaṃ kusalaṃ cittaṃ paṭilabheyyāti, āmantā. Rūpāvacaraṃ -pa-. Arūpāvacaraṃ -pa-. Lokuttaraṃ kusalaṃ cittaṃ paṭilabheyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Kusalapaṭilābhakathā niṭṭhitā.

13. Terasamavagga

(128) 3. Anantarāpayuttakathā

660. + Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti, āmantā. Micchattaniyāmaṇca sammattaniyāmaṇca ubho okkameyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

+ Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti, āmantā. Nanu taṃ kammaṃ payuttaṃ kukkucçaṃ uppāditāṃ vipphaṇṇāriyaṃ janitanti, āmantā. Hañci taṃ kammaṃ payuttaṃ kukkucçaṃ uppāditāṃ vipphaṇṇāriyaṃ janitaṃ, no ca vata re vattabbe “anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyā”ti.

661. * Anantarāpayutto puggalo abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitunti, āmantā. Mātā jīvitā voropitā. Pitā jīvitā voropito. Arahā jīvitā voropito. Duṭṭhena cittaṇa Tathāgatassa lohitaṃ uppāditāṃ. Saṃgho bhinnoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anantarāpayutto puggalo taṃ kammaṃ paṭisaṃharitvā kukkucçaṃ Paṭivinaḍetvā vipphaṇṇāriyaṃ paṭivinaḍetvā¹ abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitunti, āmantā. Mātā jīvitā voropitā. Pitā Jīvitā voropito -pa-. Saṃgho bhinnoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anantarāpayutto puggalo taṃ kammaṃ paṭisaṃharitvā kukkucçaṃ paṭivinaḍetvā vipphaṇṇāriyaṃ paṭivinaḍetvā abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitunti, āmantā. Nanu taṃ kammaṃ paṭisaṃhataṃ kukkucçaṃ paṭivinaḍitaṃ vipphaṇṇāriyaṃ paṭivinaḍitanti, āmantā. Hañci taṃ kammaṃ paṭisaṃhataṃ kukkucçaṃ paṭivinaḍitaṃ

1. Paṭivinaḍetvā (Sī, I, ka)

vippaṭṭisāriyaṃ paṭivinītaṃ, no ca vata re vattabbe “anantarāpayutto puggalo taṃ kammaṃ paṭisaṃharitvā kukkuccaṃ paṭivinodetvā vippaṭṭisāriyaṃ paṭivinetvā abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitun”ti.

662. + Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti, āmantā. Nanu taṃ kammaṃ payutto āsīti, āmantā. Hañci taṃ kammaṃ payutto āsi, no ca vata re vattabbe “anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti.

Anantarāpayuttakathā niṭṭhitā.

13. Terasamavagga

(129) 4. Niyatassaniyāmakathā

663. * Niyato niyāmaṃ okkamati, āmantā. Micchattaniyato sammattaniyāmaṃ okkamati, sammattaniyato micchattaniyāmaṃ okkamati, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Niyato niyāmaṃ okkamati, āmantā. Pubbe maggaṃ bhāvetvā pacchā niyāmaṃ okkamati, na hevaṃ vattabbe -pa-. Pubbe sotāpattimaggaṃ bhāvetvā pacchā sotāpattiniyāmaṃ okkamati, na hevaṃ vattabbe -pa-. Pubbe sakadāgāmi -pa- anāgāmi -pa- arahattamaggaṃ bhāvetvā pacchā arahattaniyāmaṃ okkamati, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Pubbe satipaṭṭhānaṃ -pa-. Sammappadhānaṃ. Iddhipādaṃ. Indriyaṃ. Balaṃ. Bojjhaṅgaṃ bhāvetvā pacchā niyāmaṃ okkamati, na hevaṃ vattabbe -pa-.

664. + Na vattabbaṃ “niyato niyāmaṃ okkamati”ti, āmantā. Bhabbo bodhisatto tāya jātiyā dhammaṃ nābhisametunti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi niyato niyāmaṃ okkamati.

Niyatassa niyāmakathā niṭṭhitā.

13. Terasamavagga

(130) 5. Nivutakathā

665. * Nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti, āmantā. Ratto rāgaṃ jahati. Duṭṭho dosaṃ jahati. Mūḷho mohaṃ jahati. Kiliṭṭho kilese jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rāgena rāgaṃ jahati. Dosena dosaṃ jahati. Mohena mohaṃ jahati. Kilesehi kilese jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rāgo cittasampayutto, maggo cittasampayuttoti, āmantā. Dvinnāṃ phassānaṃ -pa-. Dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rāgo akusalo, maggo kusaloti, āmantā. Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

666. * Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “cattārimāni bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri, nabhañca bhikkhave pathavī ca idaṃ paṭhamaṃ suvidūravidūraṃ -pa-. Tasmā satam dhammo asabbhi ārakā”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “kusalākusalā -pa- sammukhībhāvaṃ āgacchantī”ti.

* Nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “so evaṃ samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilēse mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjappatte āsavānaṃ khayañāṇāya cittaṃ abhininnāmetī”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “nivuto nīvaraṇaṃ jahatī”ti -pa-.

667. * Na vattabbaṃ “nivuto nīvaraṇaṃ jahatī”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “tassa evaṃ jānato evaṃ passato kāmāsavāpi cittaṃ vimuccati -pa-. Avijjāsavāpi cittaṃ vimuccatī”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti.

Nivutakathā niṭṭhitā.

13. Terasamavagga

(131) 6. Sammukhībhūtakathā

668. * Sammukhībhūto saṃyojanaṃ jahatīti, āmantā. Ratto rāgaṃ jahati. Duṭṭho dosaṃ jahati. Mūḷho mohaṃ jahati. Kiliṭṭho kilese jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rāgena rāgaṃ jahati. Dosena dosaṃ jahati. Mohena mohaṃ jahati. Kilesehi kilese jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rāgo cittasampayutto, maggo cittasampayuttoti, āmantā. Dvinnāṃ phassānaṃ -pa-. Dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rāgo akusalo, maggo kusaloti, āmantā. Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

669. * Kusalākusalā -pa- sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “cattārimāni bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri, nabhañca bhikkhave pathavī ca idaṃ paṭhamaṃ suvidūravidūraṃ -pa-. Tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “kusalākusalā -pa- sammukhībhāvaṃ āgacchantī”ti.

* Sammukhībhūto saṃyojanaṃ jahatīti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “so evaṃ samāhite citte -pa- āsavānaṃ khayaññāya cittaṃ abhininnāmetī”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “sammukhībhūto saṃyojanaṃ jahatī”ti.

670. + Na vattabbaṃ “sammukhībhūto saṃyojanaṃ jahatī”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “tassa evaṃ jānato evaṃ passato kāmāsavāpi cittaṃ vimuccati -pa- avijjāsavāpi cittaṃ vimuccatī”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi sammukhībhūto saṃyojanaṃ jahatīti.

Sammukhībhūtakathā niṭṭhitā.

13. Terasamavagga

(132) 7. Samāpanno-assādetikathā

671. * Samāpanno assādeti, jhānanikanti jhānārammaṇāti, āmantā. Taṃ jhānaṃ tassa jhānassa ārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Taṃ jhānaṃ tassa jhānassa ārammaṇanti, āmantā. Tena phassena taṃ phassaṃ phusati, tāya vedanāya taṃ vedanaṃ vedeti, tāya saññāya taṃ saññaṃ sañjānāti, tāya cetanāya taṃ cetanaṃ ceteti, tena cittaena taṃ cittaṃ cinteti, tena vitakkena taṃ vitakkaṃ vitakketi, tena vicārena taṃ vicāraṃ vicāreti, tāya pītiyā taṃ pītiṃ piyāyati, tāya satiyaṃ taṃ satiṃ sarati, tāya paññāya taṃ paññaṃ pajānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Jhānanikanti cittasampayuttā, jhānaṃ cittasampayuttanti, āmantā. Dvinnāṃ phassānaṃ -pa-. Dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Jhānanikanti akusalaṃ, jhānaṃ kusalanti, āmantā. Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

672. * Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “cattārimāni bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri, nabhañca bhikkhave pathavī ca idaṃ paṭhamāṃ suvidūravidūraṃ -pa-. Tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi ca vattabbaṃ “kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantī”ti.

673. + Na vattabbaṃ “samāpanno assādeti, jhānanikanti jhānārammaṇā”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “idha bhikkhave bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi paṭhamāṃ jhānaṃ upasampajja viharati, so taṃ assādeti taṃ nikāmeti tena ca vittim āpajjati. Vitakkavicārānaṃ vūpasamā -pa- dutiyaṃ jhānaṃ -pa- tatiyaṃ jhānaṃ -pa- catutthaṃ jhānaṃ upasampajja

viharati, so taṃ assādeti taṃ nikāmeti tena ca vittiṃ āpajjati”¹ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi samāpanno assādeti, jhānanikanti jhānārammaṇāti.

Samāpanno assādetikathā niṭṭhitā.

13. Terasamavagga

(133) 8. Asātarāgakathā

674. * Atthi asātarāgoti, āmantā. Dukkhabhinandino sattā, atthi keci dukkhaṃ patthenti pihenti esanti gavesanti pariyesanti dukkhaṃ ajjhosāya tiṭṭhantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu sukhābhinandino sattā, atthi keci sukhaṃ patthenti pihenti esanti gavesanti pariyesanti sukhaṃ ajjhosāya tiṭṭhantīti, āmantā. Hañci sukhābhinandino sattā, atthi keci sukhaṃ patthenti pihenti esanti gavesanti pariyesanti sukhaṃ ajjhosāya tiṭṭhanti, no ca vata re vattabbe “atthi asātarāgo”ti.

* Atthi asātarāgoti, āmantā. Dukkhāya vedanāya rāgānusayo anuseti, sukhāya vedanāya paṭighānusayo anusetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu sukhāya vedanāya rāgānusayo anuseti, dukkhāya vedanāya paṭighānusayo anusetīti, āmantā. Hañci sukhāya vedanāya rāgānusayo anuseti, dukkhāya vedanāya paṭighānusayo anuseti, no ca vata re vattabbe “atthi asātarāgo”ti.

675. + Na vattabbaṃ “atthi asātarāgo”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “so evaṃ anurodhavirodhaṃ samāpanno yaṃ kiñci vedanaṃ vedayati sukhaṃ vā dukkha vā adukkhamasukhaṃ vā, so taṃ vedanaṃ abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati”²ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi asātarāgoti.

Asātarāgakathā niṭṭhitā.

1. Am 1. 441 piṭṭhe.

2. Ma 1. 333 piṭṭhe mahātaṇhāsāṅkhaye.

13. Terasamavagga

(134) 9. Dhammataṇhā-abyākatātīkathā

676. * Dhammataṇhā abyākatāti, āmantā. Vipākābyākatā kiriyābyākatā rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanam -pa- phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Dhammataṇhā abyākatāti, āmantā. Rūpataṇhā abyākatāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dhammataṇhā abyākatāti, āmantā. Saddataṇhā -pa-. Gandhataṇhā -pa-. Rasataṇhā -pa-. Phoṭṭhabbataṇhā abyākatāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpataṇhā akusalāti, āmantā. Dhammataṇhā akusalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saddataṇhā -pa-. Phoṭṭhabbataṇhā akusalāti, āmantā. Dhammataṇhā akusalāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

677. * Dhammataṇhā abyākatāti, āmantā. Nanu taṇhā akusalā vuttā Bhagavatāti, āmantā. Hañci taṇhā akusalā vuttā Bhagavatā, no ca vata re vatabbe “dhammataṇhā abyākatā”ti.

* Dhammataṇhā abyākatāti, āmantā. Nanu lobho akusalo vutto Bhagavatā, dhammataṇhā lobhoti, āmantā. Hañci lobho akusalo vutto Bhagavatā, dhammataṇhā lobho, no ca vata re vattabbe “dhammataṇhā abyākatā”ti.

678. * Dhammataṇhā lobho abyākatoti, āmantā. Rūpataṇhā lobho abyākatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dhammataṇhā lobho abyākatoti, āmantā. Saddataṇhā -pa-. Phoṭṭhabbataṇhā lobho abyākatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpataṇhā lobho akusaloti, āmantā. Dhammataṇhā lobho akusaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saddataṇhā -pa-. Phoṭṭhabbataṇhā lobho akusaloti, āmantā. Dhammataṇhā lobho akusaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

679. * Dhammataṇhā abyākatāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “yāyaṃ taṇhā ponobbhavikā nandīrāgasahagatā tatratatrābhinandinī. Seyyathidaṃ, kāmataṇhā bhavataṇhā vibhavataṇhā”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “dhammataṇhā abyākatā”ti.

680. + Na vattabbaṃ “dhammataṇhā abyākatā”ti, āmantā. Nanu sā dhammataṇhāti, āmantā. Hañci sā dhammataṇhā, tena vata re vattabbe “dhammataṇhā abyākatā”ti.

Dhammataṇhā abyākatātikathā niṭṭhitā.

13. Terasamavagga

(135) 10. Dhammataṇhānadukkhasamudayotikathā

681. * Dhammataṇhā na dukkhasamudayoti, āmantā. Rūpataṇhā na dukkhasamudayoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dhammataṇhā na dukkhasamudayoti, āmantā. Saddataṇhā -pa-. Gandhataṇhā -pa-. Rasataṇhā -pa-. Phoṭṭhabbataṇhā na dukkhasamudayoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpataṇhā dukkhasamudayoti, āmantā. Dhammataṇhā dukkhasamudayoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saddataṇhā -pa-. Gandhataṇhā -pa-. Rasataṇhā -pa-. Phoṭṭhabbataṇhā dukkhasamudayoti, āmantā. Dhammataṇhā dukkhasamudayoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

682. * Dhammataṇhā na dukkhasamudayoti, āmantā. Nanu taṇhā dukkhasamudayo vutto Bhagavatāti, āmantā. Hañci taṇhādukkhasamudayo vutto Bhagavatā, no ca vata re vattabbe “dhammataṇhā na dukkhasamudayo”ti. Dhammataṇhā na dukkhasamudayoti, āmantā. Nanu lobho dukkhasamudayo vutto Bhagavatā, dhammataṇhā lobhoti, āmantā. Hañci lobho

1. Vi 3. 15 piṭṭhe; Dī 2. 246 piṭṭhādīsu ca.

dukkhasamudayo vutto Bhagavatā, dhammataṇhā lobho, no ca vata re vattabbe “dhammataṇhā na dukkhasamudayo”ti.

683. * Dhammataṇhā lobho na dukkhasamudayoti, āmantā. Rūpataṇhā lobho na dukkhasamudayoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dhammataṇhā lobho na dukkhasamudayoti, āmantā. Saddataṇhā -pa-. Gandhataṇhā -pa-. Rasataṇhā -pa-. Phoṭṭhabbataṇhā lobho na dukkhasamudayoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpataṇhā lobho dukkhasamudayoti, āmantā. Dhammataṇhā lobho dukkhasamudayoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saddataṇhā -pa-. Phoṭṭhabbataṇhā lobho dukkhasamudayoti, āmantā. Dhammataṇhā lobho dukkhasamudayoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

684. * Dhammataṇhā na dukkhasamudayoti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “yāyaṃ taṇhā ponobbhavikā nandīrāgasahagatā tatratatrābhinandinī. Seyyathidaṃ, kāmataṇhā bhavataṇhā vibhavataṇhā”ti atthevasuttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “dhammataṇhā na dukkhasamudayo”ti.

685. + Na vattabbaṃ “dhammataṇhā na dukkhasamudayo”ti, āmantā. Nanu sā dhammataṇhāti, āmantā. Hañci sā dhammataṇhā, tena vata re vattabbe “dhammataṇhā na dukkhasamudayo”ti.

Dhammataṇhā na dukkhasamudayotikathā niṭṭhitā.

Terasamo vaggo.

Tassuddānaṃ

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyya, kappaṭṭho kusalam cittam na paṭilabheyya, anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyya, niyato niyāmaṃ okkamati, nivuto nīvaraṇam jahati, sammukhībhūto saṃyojanaṃ jahati, jhānanikanti, asātarāgo, dhammataṇhā abyākatā, dhammataṇhā na dukkhasamudayoti.

14. Cuddasamavagga

(136) 1. Kusalākusalapaṭisandahanakathā

686. Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlanti, āmantā. Yā akusalassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva kusalassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ, na vattabbaṃ “yā akusalassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva kusalassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhī”ti, āmantā. Kusalaṃ anāvaṭṭentassa¹ uppajjati -pa- appaṇidahantassa uppajjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu kusalaṃ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjatīti, āmantā. Hañci kusalaṃ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjati, no ca vata re vattabbe “akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlan”ti.

687. * Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlanti, āmantā. Akusalamūlaṃ ayoniso manasikaroto uppajjatīti, āmantā. Kusalaṃ ayoniso manasikaroto uppajjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu kusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjatīti, āmantā. Hañci kusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjati, no ca vata re vattabbe “akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlan”ti.

* Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlanti, āmantā. Kāmasaññāya anantarā nekkhammasaññā uppajjati, byāpādasaññāya anantarā abyāpādasaññā uppajjati, vihiṃsāsāññāya anantarā avihimsāsāññā uppajjati, byāpādassa anantarā mettā uppajjati, vihiṃsāya anantarā karuṇā uppajjati, aratīyā anantarā muditā uppajjati, paṭighassa anantarā upekkhā uppajjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

688. * Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlanti, āmantā. Yā kusalassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva akusalassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Anāvaṭṭantassa (Sī, I, Ka), anāvajjantassa (Syā, Kaṃ)

* Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ na vattabbaṃ “yā kusalassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva akusalassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhī”ti, āmantā. Akusalaṃ anāvaṭṭentassa uppajjati -pa- appaṇidahantassa uppajjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu akusalaṃ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjatīti, āmantā. Hañci akusalaṃ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjati, no ca vata re vattabbe “kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ”ti.

689. * Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlanti, āmantā. Kusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjatīti, āmantā. Akusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu akusalaṃ ayoniso manasikaroto uppajjatīti, āmantā. Hañci akusalaṃ ayoniso manasikaroto uppajjati, no ca vata re vattabbe “kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ”ti.

* Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlanti, āmantā. Nekkhammasaññāya anantarā kāmasaññā uppajjati, abyāpādasaññāya anantarā byāpādasaññā uppajjati, avihiṃsāsaññāya anantarā vihiṃsāsaññā uppajjati, mettāya anantarā byāpādo uppajjati, karuṇāya anantarā vihiṃsā uppajjati, muditāya anantarā arati uppajjati, upekkhāya anantarā paṭighaṃ uppajjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

690. + Na vattabbaṃ “akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ, kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ”ti, āmantā. Nanu yasmiññeva vatthusmiṃ rajjati, tasmiññeva vatthusmiṃ virajjati. Yasmiññeva vatthusmiṃ virajjati, tasmiññeva vatthusmiṃ rajjatīti, āmantā. Hañci yasmiññeva vatthusmiṃ rajjati, tasmiññeva vatthusmiṃ virajjati. Yasmiññeva vatthusmiṃ virajjati, tasmiññeva vatthusmiṃ rajjati, tena vata re vattabbe “akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ, kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ”ti.

Kusalākusalapaṭisandahanakathā niṭṭhitā.

14. Cuddasamavagga

(137) 2. Saḷāyatanuppattikathā

691. * Saḷāyatanam apubbam acarimam mātukucchismim saṇṭhātīti, āmantā. Sabbaṅgapaccaṅgī ahinindriyo mātukucchismim okkamatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Upapattesiya citta cakkhāyatanam saṇṭhātīti, āmantā. Upapattesiya citta hatthā saṇṭhanti, pādā saṇṭhanti, sīsam saṇṭhāti, kaṇṇo saṇṭhāti, nāsikā saṇṭhāti, mukham saṇṭhāti, dantā saṇṭhantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Upapattesiya citta sotāyatanam -pa- ghāṇāyatanam -pa- jivhāyatanam saṇṭhātīti, āmantā. Upapattesiya citta hatthā saṇṭhanti, pādā saṇṭhanti, sīsam saṇṭhāti, kaṇṇo saṇṭhāti, nāsikā saṇṭhāti, mukham saṇṭhāti, dantā saṇṭhantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

692. + Mātukucchigatassa pacchā cakkhāyatanam uppajjatīti, āmantā. Mātukucchismim cakkhapaṭilābhāya kammam karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Mātukucchigatassa pacchā sotāyatanam -pa- ghāṇāyatanam -pa- jivhāyatanam uppajjatīti, āmantā. Mātukucchismim jivhāpaṭilābhāya kammam karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Mātukucchigatassapacchā kesā, lomā, nakhā, dantā, aṭṭhī uppajjantīti, āmantā. Mātukucchismim aṭṭhipaṭilābhāya kammam karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Na vattabbam “mātukucchigatassa pacchā kesā, lomā nakhā, dantā, aṭṭhī uppajjantī”ti, āmantā. Nanu vuttam Bhagavatā—

“Paṭhamam kalalam hoti, kalalā hoti abbudam.
Abbudā jāyate pesi¹, pesi nibbattate² ghano.
Ghanā pasākhā jāyanti, kesā lomā nakhāpi ca.

1. Pesī (Syā, Kam, I)

2. Nibbattatī (Sī, Syā, Sam 1. 208 piṭṭhe), nibbattati (I, Ka)

Yañcassa bhuñjati mātā, annaṃ pānañca bhojanaṃ.
Tena so tattha yāpeti, mātukucchigato naro”ti¹.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi mātukucchigatassa pacchā kesā,
lomā, nakhā, dantā, atthi uppajjantīti.

Salāyatanupattikathā niṭṭhitā.

14. Cuddasamavagga

(138) 3. Anantarapaccayakathā

693. * Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjātīti, āmantā.
Yā cakkhuviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva sotaviññāṇassa
uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjati, na vattabbaṃ “yā
cakkhuviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva sotaviññāṇassa
uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhī”ti, āmantā. Sotaviññāṇaṃ anāvaṭṭentassa
uppajjati -pa- appaṇidahantassa uppajjātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu
sotaviññāṇaṃ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjātīti, āmantā.
Hañci sotaviññāṇaṃ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjati, no
ca vata re vattabbe “cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjātī”ti.

694. * Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjātīti, āmantā.
Cakkhuviññāṇaṃ rūpanimittaṃ manasikaroto uppajjātīti, āmantā.
Sotaviññāṇaṃ rūpanimittaṃ manasikaroto uppajjātīti, na hevaṃ vattabbe
-pa-.

* Cakkhuviññāṇaṃ rūpārammaṇaññeva na aññārammaṇanti, āmantā.
Sotaviññāṇaṃ rūpārammaṇaññeva na aññārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe
-pa-.

* Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇanti, āmantā.
Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇanti, āmantā.
 “Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan”ti attheva suttantoti, natthi. “Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttantoti, āmantā. Hañci “cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe “cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan”ti.

* Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇam uppajjatīti, āmantā.
 Taññeva cakkhuviññāṇam tam sotaviññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

695. * Sotaviññāṇassa anantarā ghānaviññāṇam uppajjati -pa-.
 Ghānaviññāṇassa anantarā jivhāviññāṇam uppajjati -pa-. Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇam uppajjatīti, ṇamantā. Yā jivhāviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva kāyaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇam uppajjati, na vattabbarā “yā jivhāviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva kāyaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi”ti, āmantā.
 Kāyaviññāṇam anāvattentassa uppajjati -pa- appaṇidahantassa uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu kāyaviññāṇam āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjatīti, āmantā. Hañci kāyaviññāṇam āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjati, no ca vata re vattabbe “jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇam uppajjatī”ti.

696. * Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇam uppajjatīti, āmantā.
 Jivhāviññāṇam rasanimittam manasikaroto uppajjatīti, āmantā.
 Kāyaviññāṇam rasanimittam manasikaroto uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Jivhāviññāṇam rasārammaṇaññeva na aññārammaṇanti, āmantā.
 Kāyaviññāṇam rasārammaṇaññeva na aññārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Jivhañca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇanti, āmantā. Jivhañca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Jivhañca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇanti, āmantā. “Jivhañca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇan”ti attheva suttantoti, natthi.

“Jivhañca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇaṃ”ti attheva suttantoti, āmantā. Hañci “jivhañca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇaṃ”ti attheva suttantoti, no ca vata re vattabbe “jivhañca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇaṃ”ti.

* Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjatīti, āmantā. Taññeva jivhāviññāṇaṃ taṃ kāyaviññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

697. + Na vattabbaṃ “pañcaviññāṇā aññamaññassa samanantarā uppajjantī”ti, āmantā. Nanu atthi koci naccati, gāyati, vādeti, rūpañca passati, saddaṇca suṇāti, gandhañca ghāyati, rasañca sāyati, phoṭṭhabbañca phusatīti, āmantā. Hañci atthi koci naccati, gāyati, vādeti, rūpañca passati, saddaṇca suṇāti, gandhañca ghāyati, rasañca sāyati, phoṭṭhabbañca phusati, tena vata re vattabbe “pañcaviññāṇā aññamaññassa samanantarā uppajjantī”ti.

Anantarapaccayakathā niṭṭhitā.

14. Cuddasamavagga

(139) 4. Ariyarūpakathā

698. * Ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti, āmantā. Ariyarūpaṃ kusallanti, āmantā. Mahābhūtā kusallati, na hevaṃ vattabbe -pa-. Mahābhūtā abyākatāti, āmantā. Ariyarūpaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti, āmantā. Ariyarūpaṃ anāsavaṃ asaṃyojaniyaṃ aganthaniyaṃ anoghaniyaṃ ayoganiyaṃ anīvaraṇiyaṃ aparāmaṭṭhaṃ anupādāniyaṃ asaṃkilesiyanti, āmantā. Mahābhūtā anāsavā -pa- asaṃkilesiyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Mahābhūtā sāsavā saṃyojaniyā -pa- saṃkilesiyāti, āmantā. Ariyarūpaṃ sāsavaṃ saṃyojaniyaṃ -pa- saṃkilesiyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

699. + Na vattabbaṃ “ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyā”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “yaṃ kiñci bhikkhave rūpaṃ cattāri mahābhūtāni catunnañca

mahābhūtānaṃ upādāyarūpan”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti.

Ariyarūpakathā niṭṭhitā.

14. Cuddasamavagga

(140) 5. Añño-anusayotikathā

700. * Añño kāmarāgānusayo aññaṃ kāmarāgapariyuṭṭhānanti, āmantā. Añño kāmarāgo aññaṃ kāmarāgapariyuṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sveva kāmarāgo taṃ kāmarāgapariyuṭṭhānanti, āmantā. Sveva kāmarāgānusayo taṃ kāmarāgapariyuṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Añño paṭighānusayo aññaṃ paṭighapariyuṭṭhānanti, āmantā. Aññaṃ paṭighaṃ aññaṃ paṭighapariyuṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Taññeva paṭighaṃ taṃ paṭighapariyuṭṭhānanti, āmantā. Sveva paṭighānusayo taṃ paṭighapariyuṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Añño mānānusayo aññaṃ mānapariyuṭṭhānanti, āmantā. Añño māno aññaṃ mānapariyuṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sveva māno taṃ mānapariyuṭṭhānanti, āmantā. Sveva mānānusayo taṃ mānapariyuṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Añño diṭṭhānusayo aññaṃ diṭṭhipariyuṭṭhānanti, āmantā. Añña diṭṭhi aññaṃ diṭṭhipariyuṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sāva diṭṭhi taṃ diṭṭhipariyuṭṭhānanti, āmantā. Sveva diṭṭhānusayo taṃ diṭṭhipariyuṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Añño vicikicchānusayo aññaṃ vicikicchāpariyuṭṭhānanti, āmantā. Añña vicikicchā aññaṃ vicikicchāpariyuṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sāva vicikicchā taṃ vicikicchāpariyuṭṭhānanti, āmantā. Sveva vicikicchānusayo taṃ vicikicchāpariyuṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Ma 1. 282 piṭṭhe; Am 3. 543 piṭṭhe ca.

* Añño bhavarāgānusayo aññaṃ bhavarāgapariyuṭṭhānanti, āmantā. Añño bhavarāgo aññaṃ bhavarāgapariyuṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sveva bhavarāgo taṃ bhavarāgapariyuṭṭhānanti, āmantā. Sveva bhavarāgānusayo taṃ bhavarāgapariyuṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Añño avijjānusayo aññaṃ avijjāpariyuṭṭhānanti, āmantā. Añña avijjā aññaṃ avijjāpariyuṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sāva avijjā taṃ avijjāpariyuṭṭhānanti, āmantā. Sveva avijjānusayo taṃ avijjāpariyuṭṭhānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

701. + Na vattabbaṃ “añño anusayo aññaṃ pariyuṭṭhānaṃ”ti, āmantā. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo”ti vattabboti, āmantā. “Pariyuṭṭhito”ti vattabboti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi añño anusayo aññaṃ pariyuṭṭhānanti. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo”ti vattabboti, āmantā. “Pariyuṭṭhito”ti vattabboti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi añño rāgo aññaṃ pariyuṭṭhānanti.

Añño anusayotikathā niṭṭhitā.

14. Cuddasamavagga

(141) 6. Pariyuṭṭhānaṃcittavippayuttantikathā

702. * Pariyuṭṭhānaṃ cittavippayuttanti, āmantā. Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanam -pa- phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Pariyuṭṭhānaṃ cittavippayuttanti, āmantā. Natthi sarāgaṃ cittaṃ. Sadosaṃ cittaṃ. Samohaṃ cittaṃ -pa-. Akusalaṃ cittaṃ saṃkiliṭṭhaṃ cittanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu atthi sarāgaṃ cittaṃ. Sadosaṃ cittaṃ. Samohaṃ cittaṃ -pa-. Akusalaṃ cittaṃ saṃkiliṭṭhaṃ cittanti, āmantā. Hañci atthi sarāgaṃ cittaṃ. Sadosaṃ cittaṃ. Samohaṃ cittaṃ -pa-. Akusalaṃ cittaṃ saṃkiliṭṭhaṃ cittaṃ, no ca vata re vattabbe “pariyuṭṭhānaṃ cittavippayuttan”ti.

Pariyuṭṭhānaṃ cittavippayuttantikathā niṭṭhitā.

14. Cuddasamavagga

(142) 7. Pariyāpannakathā

703. * Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Samāpattesiyo upapattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro, samāpattesiya cittaena upapattesiya cittaena diṭṭhadhammasukhavihārena cittaena saḥagato saḥajāto saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavattuko ekārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu na samāpattesiyo na upapattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro, na samāpattesiya cittaena na upapattesiya cittaena na diṭṭhadhammasukhavihārena cittaena saḥagato saḥajāto saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavattuko ekārammaṇoti, āmantā. Hañci na samāpattesiyo na upapattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro -pa- ekārammaṇo, no ca vata re vattabbe “rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno”ti -pa-.

* Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Saddarāgo saddadhātum anuseti saddadhātupariyāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Gandharāgo -pa-. Rasarāgo -pa-. Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātum anuseti phoṭṭhabbadhātupariyāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saddarāgo saddadhātum anuseti, na vattabbaṃ “saddadhātupariyāpanno”ti, āmantā. Rūparāgo rūpadhātum anuseti, na vattabbaṃ “rūpadhātupariyāpanno”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Gandharāgo -pa-. Rasarāgo -pa-. Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātum anuseti, na vattabbaṃ “phoṭṭhabbadhātupariyāpanno”ti, āmantā. Rūparāgo rūpadhātum anuseti, na vattabbaṃ “rūpadhātupariyāpanno”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

704. * Arūparāgo arūpadhātum anuseti, arūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Samāpattesiyo upapattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro, samāpattesiya cittaena upapattesiya cittaena diṭṭhadhammasukhavihārena cittaena saḥagato saḥajāto saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho

ekavatthuko ekārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu na samāpattesiyo na upapattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro, na samāpattesiyeṇa cittena -pa- ekārammaṇoti, āmantā. Hañci na samāpattesiyo na upapattesiyo -pa- ekārammaṇo, no ca vata re vattabbe “arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno”ti.

* Arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Saddarāgo saddadhātum anuseti saddadhātupariyāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Gandharāgo -pa-. Rasarāgo -pa-. Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātum anuseti phoṭṭhabbadhātupariyāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saddarāgo saddadhātum anuseti, na vattabbaṃ “saddadhātupariyāpanno”ti, āmantā. Arūparāgo arūpadhātum anuseti, na vattabbaṃ “arūpadhātupariyāpanno”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Gandharāgo -pa-. Rasarāgo -pa-. Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātum anuseti, na vattabbaṃ “phoṭṭhabbadhātupariyāpanno”ti, āmantā. Arūparāgo arūpadhātum anuseti, na vattabbaṃ “arūpadhātupariyāpanno”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

705. + Na vattabbaṃ “rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno”ti, āmantā. Nanu kāmarāgo kāmadhātum anuseti kāmadhātupariyāpannoti, āmantā. Hañci kāmarāgo kāmadhātum anuseti kāmadhātupariyāpanno, tena vata re vattabbe “rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno”ti.

Pariyāpannakathā niṭṭhitā.

14. Cuddasamavagga

(143) 8. Abyākatakathā

706. * Diṭṭhigataṃ abyākatanti, āmantā. Vipākābyākataṃ kiriyābyākataṃ rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanam -pa- phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Diṭṭhigataṃ abyākatanti, āmantā. Diṭṭhigatasampayutto phasso abyākatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Diṭṭhigataṃ abyākatanti, āmantā.

Diṭṭhigatasampayuttā vedanā -pa- saññā -pa- cetanā -pa- cittaṃ abyākatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Diṭṭhigatasampayutto phasso akusaloti, āmantā. Diṭṭhigataṃ akusalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Diṭṭhigatasampayuttā vedanā. Saññā. Cetanā. Cittaṃ akusalanti, āmantā. Diṭṭhigataṃ akusalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

707. * Diṭṭhigataṃ abyākatanti, āmantā. Aphalaṃ avipākanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu saphalaṃ savipākanti, āmantā. Hañci saphalaṃ savipākam, no ca vata re vattabbe “diṭṭhigataṃ abyākatan”ti.

* Diṭṭhigataṃ abyākatanti, āmantā. Nanu micchādiṭṭhiparamāṇi vajjāṇi¹ vuttāni Bhagavatāti, āmantā. Hañci micchādiṭṭhiparamāṇi vajjāṇi vuttāni Bhagavatā, no ca vata re vattabbe “diṭṭhigataṃ abyākatan”ti.

* Diṭṭhigataṃ abyākatanti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā micchādiṭṭhi kho Vaccha akusalā,² sammādiṭṭhi kusalā³ ti⁴ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “diṭṭhigataṃ abyākatan”ti.

* Diṭṭhigataṃ abyākatanti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “micchādiṭṭhissa kho ahaṃ Puṇṇa dvinnarṃ gatīnarṃ aññatararṃ gatim vadāmi nirayaṃ vā tiracchānayaṇim vā”ti⁵ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi ca vattabbaṃ “diṭṭhigataṃ abyākatan”ti.

708. + Na vattabbaṃ “diṭṭhigataṃ abyākatan”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“sassato loko”ti kho Vaccha abyākatametam, “asassato loko”ti kho Vaccha abyākatametam, “antavā loko”ti kho Vaccha abyākatametam, “anantavā loko”ti kho Vaccha -pa- “taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ”ti kho Vaccha -pa- “aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ”ti

1. Am 1. 35 piṭṭhe.

2. Akusalam (Ma 2. 157 piṭṭhe)

3. Kusalam (Ma 2. 157 piṭṭhe) 4. Ma 2. 157 piṭṭhe. 5. Ma 2. 50 piṭṭhe.

kho Vaccha -pa- “hoti Tathāgato param̃ maraṇā”ti kho Vaccha -pa- “na hoti Tathāgato param̃ maraṇā”ti kho Vaccha -pa- “hoti ca na ca hoti Tathāgato param̃ maraṇā”ti kho Vaccha -pa- “neva hoti na na hoti Tathāgato param̃ maraṇā”ti kho Vaccha abyākatametanti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi diṭṭhigataṃ abyākatanti.

* Diṭṭhigataṃ abyākatanti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “micchādiṭṭhikassa bhikkhave purisapuggalassa yañceva kāyakammaṃ yathādiṭṭhisamattarṃ samādinnaṃ, yañca vacīkammaṃ -pa- yañca manokammaṃ yā ca cetanā yā ca patthanā yo ca paṇidhi ye ca saṅkhārā, sabbe te dhammā anīṭṭhāya akantāya amanāpāya ahitāya dukkhāya saṃvattantī”ti² attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “diṭṭhigataṃ abyākatan”ti.

Abyākatakathā niṭṭhitā.

14. Cuddasamavagga

(144) 9. Apariyāpannakathā

709. * Diṭṭhigataṃ apariyāpannanti, āmantā. Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpattiphalaṃ, sakadāgāmimaggo sakadāgāmiphalaṃ, anāgāmimaggo anāgāmiphalaṃ, arahattamaggo arahattaphalaṃ satipaṭṭhānaṃ sammappadhānaṃ iddhipādo indriyaṃ balaṃ bojjaṅgoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

710. + Na vattabbaṃ “diṭṭhigataṃ apariyāpannan”ti, āmantā. Puthujjano “kāmesu vītarāgo”ti vattabboti, āmantā. “Vigatadiṭṭhiyo”ti vattabboti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi diṭṭhigataṃ apariyāpannanti.

Apariyāpannakathā niṭṭhitā.

Cuddasamo vaggo.

1. Sam̃ 2. 559 piṭṭhe, thokaṃ pana visadisam̃.

2. Am̃ 1. 33 piṭṭhe.

Tassuddānaṃ

Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ, kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ, saḷāyatanāṃ, chaviññāṇakāyā, ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāya, sveva anusayo taṃ pariyuṭṭhānaṃ, pariyuṭṭhānaṃ cittavippayuttaṃ, yathādhātu taññeva anuseti, diṭṭhigataṃ abyākataṃ, diṭṭhigataṃ apariyāpannanti.

15. Pannarasamavagga**(145) 1. Paccayatākathā**

711. * Paccayatā vavatthitāti, āmantā. Nanu vīmaṃsā hetu, so ca adhipatīti, āmantā. Hañci vīmaṃsā hetu, so ca adhipati, tena vata re vattabbe “hetupaccayena paccayo, adhipatipaccayena paccayo”ti.

* Nanu chandhādhipati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti, āmantā. Hañci chandādhipati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe “adhipatipaccayena paccayo, saha-jātapaccayena paccayo”ti.

712. * Nanu vīriyādhipati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti, āmantā. Hañci vīriyādhipati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe “adhipatipaccayena paccayo, saha-jātapaccayena paccayo”ti.

* Nanu vīriyādhipati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañca indriyanti, āmantā. Hañci vīriyādhipati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañca indriyaṃ, tena vata re vattabbe “adhipatipaccayena paccayo, indriyapaccayena paccayo”ti.

* Nanu vīriyādhipati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañca maggaṅgati, āmantā. Hañci vīriyādhipati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañca maggaṅgaṃ, tena vata re vattabbe “adhipatipaccayena paccayo, maggapaccayena paccayo”ti.

713. * Nanu cittādhīpati sahaajātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti, āmantā. Hañci cittādhīpati sahaajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe “adhipatipaccayena paccayo, sahaajātapaccayena paccayo”ti.

* Nanu cittādhīpati sahaajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, so ca āhāroti, āmantā. Hañci cittādhīpati sahaajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, so ca āhāro, tena vata re vattabbe “adhipatipaccayena paccayo, āhārapaccayena paccayo”ti.

* Nanu cittādhīpati sahaajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañca indriyanti, āmantā. Hañci cittādhīpati sahaajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañca indriyaṃ, tena vata re vattabbe “adhipatipaccayena paccayo, indriyapaccayena paccayo”ti.

714. * Nanu vīmaṃsādhīpati sahaajātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti, āmantā. Hañci vīmaṃsādhīpati sahaajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe “adhipatipaccayena paccayo, sahaajātapaccayena paccayo”ti.

* Nanu vīmaṃsādhīpati sahaajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañca indriyanti, āmantā. Hañci vīmaṃsādhīpati sahaajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañca indriyaṃ, tena vata re vattabbe “adhipatipaccayena paccayo, indriyapaccayena paccayo”ti.

* Nanu vīmaṃsādhīpati sahaajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañca maggaṅganti, āmantā. Hañci vīmaṃsādhīpati sahaajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañca maggaṅgaṃ, tena vata re vattabbe “adhipatipaccayena paccayo, maggapaccayena paccayo”ti.

715. * Nanu ariyaṃ dhammaṃ garuṃ katvā uppajjati paccavekkhaṇā, tañcārammaṇanti, āmantā. Hañci ariyaṃ dhammaṃ garuṃ katvā uppajjati paccavekkhaṇā, tañcārammaṇaṃ, tena vata re vattabbe “adhipatipaccayena paccayo, ārammaṇapaccayena paccayo”ti.

716. * Nanu purimā purimā kusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanāti, āmantā. Hañci

purimā purimā kusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe “anantarapaccayena paccayo, āsevanapaccayena paccayo”ti.

* Nanu purimā purimā akusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanāti, āmantā. Hañci purimā purimā akusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe “anantarapaccayena paccayo, āsevanapaccayena paccayo”ti.

* Nanu purimā purimā kiriyābyākātā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kiriyābyākatānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanāti, āmantā. Hañci purimā purimā kiriyābyākātā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kiriyābyākatānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe “anantarapaccayena paccayo, āsevanapaccayena paccayo”ti.

717. * Na vattabbaṃ “paccayatā vavatthitā”ti, āmantā. Hetupaccayena paccayo hoti, ārammaṇapaccayena paccayo hoti, anantarapaccayena paccayo hoti, samanantarapaccayena paccayo hotīti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi “paccayatā vavatthitā”ti.

Paccayatākathā niṭṭhitā.

15. Pannarasamavagga

(146) 2. Aññaṃaṇṇapaccayakathā

718. * Avijjāpaccayāva saṅkhārā, na vattabbaṃ “saṅkhārapaccayāpi avijjā”ti, āmantā. Nanu avijjā saṅkhārena saḥajātāti, āmantā. Hañci avijjā saṅkhārena saḥajāta, tena vata re vattabbe “avijjāpaccayāpi saṅkhārā, saṅkhārapaccayāpi avijjā”ti.

* Taṇhāpaccayāva upādānaṃ, na vattabbaṃ “upādānapaccayāpi taṇhā”ti, āmantā. Nanu taṇhā upādānena saḥajātāti, āmantā. Hañci taṇhā

upādānena saha-jātā, tena vata re vattabbe “taṇhāpaccayāpi upādānaṃ, upādānapaccayāpi taṇhā”ti.

719. + “Jarāmarāṇapaccayā bhikkhave jāti jātipaccayā bhavo”ti attheva suttantoti, natthi. Tena hi avijjāpaccayāva saṅkhārā, na vattabbaṃ “saṅkhārapaccayāpi avijjā”ti, taṇhāpaccayāva upādānaṃ, na vattabbaṃ “upādānapaccayāpi taṇhā”ti.

* “Viññāṇapaccayā bhikkhave nāmarūpaṃ nāmarūpapaccayāpi viññāṇaṃ”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi avijjāpaccayāpi saṅkhārā, saṅkhārapaccayāpi avijjā, taṇhāpaccayāpi upādānaṃ, upādānapaccayāpi taṇhāti.

Aññamaññapaccayakathā niṭṭhitā.

15. Pannarasamavagga

(147) 3. Addhākathā

720. * Addhā parinipphannoti, āmantā. Rūpanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atīto addhā parinipphannoti, āmantā. Rūpanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgato addhā parinipphannoti, āmantā. Rūpanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppanno addhā parinipphannoti, āmantā. Rūpanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītaṃ rūpaṃ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇaṃ atīto addhāti, āmantā. Atīta pañcaddhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgataṃ rūpaṃ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇaṃ anāgato addhāti, āmantā. Anāgata pañcaddhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ rūpaṃ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇaṃ paccuppanno addhāti, āmantā. Paccuppanna pañcaddhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Dī 2. 28 piṭṭhe, thokaṃ pana visadisaṃ.

* Atītā pañcakkhandhā atīto addhā, anāgatā pañcakkhandhā anāgato addhā, paccuppannā pañcakkhandhā paccuppanno addhāti, āmantā. Pannarasaddhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītāni dvādasāyatanāni atīto addhā, anāgatāni dvādasāyatanāni anāgato addhā, paccuppannāni dvādasāyatanāni paccuppanno addhāti, āmantā. Chattināsa addhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītā aṭṭhārasa dhātuyo atīto addhā, anāgatā aṭṭhārasa dhātuyo anāgato addhā, paccuppannā aṭṭhārasa dhātuyo paccuppanno addhāti, āmantā. Catupaññāsa addhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītāni bāvisatindriyāni atīto addhā, anāgatāni bāvisatindriyāni anāgato addhā, paccuppannāni bāvisatindriyāni paccuppanno addhāti, āmantā. Chasaṭṭhi addhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

721. + Na vattabbaṃ “addhā parinipphanno”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “tīṇimāni bhikkhave kathāvatthūni. Katamāni tīṇi, atītaṃ vā bhikkhave addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya ‘evaṃ ahosi atītamaddhānaṃ’ti, anāgataṃ vā bhikkhave addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya ‘evaṃ bhavissati anāgatamaddhānaṃ’ti, etarahi vā bhikkhave paccuppannaṃ addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya ‘evaṃ hoti etarahi paccuppannaṃ’ti. Imāni kho bhikkhave tīṇi kathāvatthūnī”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi addhā parinipphannoti.

Addhākathā niṭṭhitā.

15. Pannarasamavagga

(148) 4. Khaṇalayaṃmuhuttakathā

722. * Khaṇo parinipphanno, layo parinipphanno, muhuttaṃ parinipphannanti, āmantā. Rūpanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Am 1. 197 piṭṭhe; Dī 3. 184 piṭṭhe ca.

723. * Na vattabbaṃ “muhuttaṃ parinipphannaṃ”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “tīṇimāṇi bhikkhave kathāvatthūni. Katamāṇi tīṇi, atītaṃ vā bhikkhave addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya ‘evaṃ ahosi atītamaddhānaṃ’ti. Anāgataṃ vā bhikkhave addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya ‘evaṃ bhavissati anāgataṃ addhānaṃ’ti. Etarahi vā bhikkhave paccuppannaṃ addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya ‘evaṃ hoti etarahi paccuppannaṃ’ti. Imāṇi kho bhikkhave tīṇi kathāvatthūni”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi muhuttaṃ parinipphannanti.

Khaṇalayamuhuttakathā niṭṭhitā.

15. Pannarasamavagga

(149) 5. Āsavakathā

724. * Cattāro āsavā anāsavāti, āmantā. Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpattiphalaṃ -pa-. Bojjhaṅgoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

725. + Na vattabbaṃ “cattāro āsavā anāsavā”ti, āmantā. Atthaññeva āsavā yehi āsavehi te āsavā sāsavā hontīti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi cattāro āsavā anāsavāti.

Āsavakathā niṭṭhitā.

15. Pannarasamavagga

(150) 6. Jarāmarañakathā

726. * Lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ lokuttaranti, āmantā. Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpattiphalaṃ -pa-. Bojjhaṅgoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sotāpattimaggassa jarāmarāṇaṃ sotāpattimaggoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sotāpattimaggassa jarāmarāṇaṃ sotāpattimaggoti, āmantā. Sotāpattiphalaṃ jarāmarāṇaṃ sotāpattiphalaṃ, na hevaṃ

vattabbe -pa-. Sakadāgāmimaggassa -pa-. Sakadāgāmiphalassa -pa-.
 Anāgāmimaggassa -pa-. Anāgāmiphalassa -pa-. Arahattamaggassa
 jarāmarāṇaṃ arahattamaggoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahattamaggassa
 jarāmarāṇaṃ arahattamaggoti, āmantā. Arahattaphalassa jarāmarāṇaṃ
 arahattaphalanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Satipaṭṭhānānaṃ.
 Sammappadhānānaṃ. Iddhipādānaṃ. Indriyānaṃ. Balānaṃ. Bojjhaṅgānaṃ
 jarāmarāṇaṃ bojjhaṅgoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

727. + Na vattabbaṃ “lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ
 lokuttaraṇ”ti, āmantā. Lokiyanti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi lokuttaranti.

Jarāmarāṇakathā niṭṭhitā.

15. Pannarasamavagga

(151) 7. Saññāvedayitakathā

728. * Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarāti, āmantā. Maggo
 phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpattiphalaṃ -pa-. Bojjhaṅgoti, na
 hevaṃ vattabbe -pa-.

729. + Na vattabbaṃ “saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā”ti,
 āmantā. Lokiyāti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi lokuttarāti.

Saññāvedayitakathā niṭṭhitā.

15. Pannarasamavagga

(152) 8. Dutiyasaññāvedayitakathā

730. * Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyāti, āmantā. Rūpanti, na
 hevaṃ vattabbe -pa-. Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇanti, na hevaṃ
 vattabbe -pa-. Kāmāvacarāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpāvacarāti, na
 hevaṃ vattabbe -pa-. Arūpāvacarāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

731. + Na vattabbaṃ “saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyā”ti, āmantā. Lokuttarāti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi lokiyāti.

Dutiyasaññāvedayitakathā niṭṭhitā.

15. Pannarasamavagga

(153) 9. Tatiyasaññāvedayitakathā

732. * Saññāvedayitanirodhaṃ samāpanno kālaṃ kareyyāti, āmantā. Atthi saññāvedayitanirodhaṃ samāpannassa māraṇantiyo phasso, māraṇantiyā vedanā, māraṇantiyā saññā, māraṇantiyā cetanā, māraṇantiyaṃ cittanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Natthi saññāvedayitanirodhaṃ samāpannassa māraṇantiyo phasso, māraṇantiyā vedanā, māraṇantiyā saññā, māraṇantiyā cetanā, māraṇantiyaṃ cittanti, āmantā. Hañci natthi saññāvedayitanirodhaṃ samāpannassa māraṇantiyo phasso, māraṇantiyā vedanā, māraṇantiyā saññā, māraṇantiyā cetanā, māraṇantiyaṃ cittaṃ, no ca vata re vattabbe “saññāvedayitanirodhaṃ samāpanno kālaṃ kareyyāti”ti.

* Saññāvedayitanirodhaṃ samāpanno kālaṃ kareyyāti, āmantā. Atthi saññāvedayitanirodhaṃ samāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Natthi saññāvedayitanirodhaṃ samāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittanti, āmantā. Aphassakassa kālaṃ kiriyā avedanakassa kālaṃ kiriyā -pa-. Acittakassa kālaṃ kiriyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu saphassakassa kālaṃ kiriyā -pa-. Sacittakassa kālaṃ kiriyāti, āmantā. Hañci saphassakassa kālaṃ kiriyā -pa-. Sacittakassa kālaṃ kiriyā, no ca vata re vattabbe “saññāvedayitanirodhaṃ samāpanno kālaṃ kareyyāti”ti.

* Saññāvedayitanirodhaṃ samāpanno kālaṃ kareyyāti, āmantā. Saññāvedayitanirodhaṃ samāpannassa kāye visaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saññāvedayitanirodhaṃ samāpannassa kāye visaṃ na kameyya, satthaṃ na kameyya, aggi na kameyyāti, āmantā.

Hañci saññāvedayitanirodhaṃ samāpannassa kāye viṣaṃ na kameyya, satthaṃ na kameyya, aggi na kameyya, no ca vata re vattabbe “saññāvedayitanirodhaṃ samāpanno kālaṃ kareyyā”ti.

* Saññāvedayitanirodhaṃ samāpanno kālaṃ kareyyāti, āmantā. Saññāvedayitanirodhaṃ samāpannassa kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti, āmantā. Na nirodhaṃ samāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

733. + Saññāvedayitanirodhaṃ samāpanno na kālaṃ kareyyāti, āmantā. Atthi so niyāmo yena niyāmena niyato saññāvedayitanirodhaṃ samāpanno na kālaṃ kareyyāti, natthi. Hañci natthi so niyāmo yena niyāmena niyato saññāvedayitanirodhaṃ samāpanno na kālaṃ kareyya, no ca vata re vattabbe “saññāvedayitanirodhaṃ samāpanno na kālaṃ kareyyā”ti.

734. * Cakkhuviññāṇasamaṅgī na kālaṃ kareyyāti, āmantā. Atthi so niyāmo yena niyāmena niyato cakkhuviññāṇasamaṅgī na kālaṃ kareyyāti, natthi. Hañci natthi so niyāmo yena niyāmena niyato, cakkhuviññāṇasamaṅgī na kālaṃ kareyya, no ca vata re vattabbe “cakkhuviññāṇasamaṅgī na kālaṃ kareyyā”ti.

Tatīyasaññāvedayitakathā niṭṭhitā.

15. Pannarasamavagga

(154) 10. Asaññaṣattupikakathā

735. * Sañña vedayita nirodha samāpatti asaṇña satthu pikāti, āmantā. Atthi saññāvedayitanirodhaṃ samāpannassa alobho kusalamūlaṃ. Adoso kusalamūlaṃ. Amoho kusalamūlaṃ. Saddhā. Vīriyaṃ. Sati. Samādhi. Paññāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Natthi saññāvedayitanirodhaṃ samāpannassa alobho kusalamūlaṃ. Adoso kusalamūlaṃ -pa-. Paññāti, āmantā. Hañci natthi saññāvedayitanirodhaṃ samāpannassa alobho

kusalamūlaṃ. Adoso kusalamūlaṃ. Amoho kusalamūlaṃ. Saddhā. Vīriyaṃ. Sati. Samādhi. Paññā, no ca vata re vattabbe

“saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattupikā”ti.

* Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattupikāti, āmantā. Atthi saññāvedayitanirodhaṃ samāpannessa phasso vedanā saññā cetanā cittanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Natthi saññāvedayitanirodhaṃ samāpannessa phasso vedanā saññā cetanā cittanti, āmantā. Aphassakassa maggabhāvanā -pa-. Acittakassa maggabhāvanāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu saphassakassa maggabhāvanā -pa-. Sacittakassa maggabhāvanāti, āmantā. Hañci saphassakassa maggabhāvanā -pa-. Sacittakassa maggabhāvanā, no ca vata re vattabbe “saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattupikā”ti.

* Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattupikāti, āmantā. Ye keci saññāvedayitanirodhaṃ samāpajjanti, sabbe te asaññasattupikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

736. + Na vattabbaṃ “saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattupikā”ti, āmantā. Nanu idhāpi asaññī tatrāpi asaññīti, āmantā. Hañci idhāpi asaññī tatrāpi asaññī, tena vata re vattabbe “saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattupikā”ti.

Asaññasattupikakathā niṭṭhitā.

15. Pannarasamavagga

(155) 11. Kammūpacayakathā

737. * Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayoti, āmantā. Añño phasso añño phassūpacayo. Aññā vedanā añño vedanūpacayo. Aññā saññā añño saññūpacayo. Aññā cetanā añño cetanūpacayo. Aññaṃ cittaṃ añño cittūpacayo. Aññā saddhā añño saddhūpacayo. Aññaṃ vīriyaṃ añño vīriyūpacayo. Aññā sati añño

satūpacayo. Añño samādhī añño samādhūpacayo. Aññā paññā añño paññūpacayo. Añño rāgo añño rāgūpacayo -pa-. Aññaṃ anottappaṃ añño anottappūpacayoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

738. * Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayoti, āmantā. Kammūpacayo kammaṃ sahaajātoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kammūpacayo kammaṃ sahaajātoti, āmantā. Kusalena kammaṃ sahaajāto kammūpacayo kusaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kusalena kammaṃ sahaajāto kammūpacayo kusaloti, āmantā. Sukkhāya vedanāya sampayuttena kammaṃ sahaajāto kammūpacayo sukhāya vedanāya sampayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dukkāya vedanāya -pa-. Adukkhamasukkhāya vedanāya sampayuttena kammaṃ sahaajāto kammūpacayo adukkhamasukkhāya vedanāya sampayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

739. * Kammūpacayo kammaṃ sahaajātoti, āmantā. Akusalena kammaṃ sahaajāto kammūpacayo akusaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Akusalena kammaṃ sahaajāto kammūpacayo akusaloti, āmantā. Sukkhāya vedanāya sampayuttena kammaṃ sahaajāto kammūpacayo sukhāya vedanāya sampayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dukkāya vedanāya -pa-. Adukkhamasukkhāya vedanāya sampayuttena kammaṃ sahaajāto kammūpacayo adukkhamasukkhāya vedanāya sampayuttoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

740. * Kammaṃ cittaṃ sahaajātaṃ, kammaṃ sārammaṇanti, āmantā. Kammūpacayo cittaṃ sahaajāto, kammūpacayo sārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kammūpacayo cittaṃ sahaajāto, kammūpacayo anārammaṇoti, āmantā. Kammaṃ cittaṃ sahaajātaṃ, kammaṃ anārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kammañ cittaena sahaajātañ, cittañ bhijjamānañ kammañ bhijjatīti, āmantā. Kammūpacayo cittaena sahaajāto, cittañ bhijjamānañ kammūpacayo bhijjatīti, na hevañ vattabbe -pa-.

* Kammūpacayo cittaena sahaajāto, cittañ bhijjamānañ kammūpacayo na bhijjatīti, āmantā. Kammañ cittaena sahaajātañ, cittañ bhijjamānañ kammañ na bhijjatīti, na hevañ vattabbe -pa-.

741. * Kammamhi kammūpacayoti, āmantā. Taññeva kammañ so kammūpacayoti, na hevañ vattabbe -pa-.

* Kammamhi kammūpacayo, kammūpacayato vipāko nibbattatīti, āmantā. Taññeva kammañ, so kammūpacayo, so kammavipākoti, na hevañ vattabbe -pa-.

* Kammamhi kammūpacayo, kammūpacayato vipāko nibbattati, vipāko sārammaṇoti, āmantā. Kammūpacayo sārammaṇoti, na hevañ vattabbe -pa-. Kammūpacayo anārammaṇoti, āmantā. Vipāko anārammaṇoti, na hevañ vattabbe -pa-.

742. * Aññañ kammañ añño kammūpacayoti, āmantā. Nanu vuttañ Bhagavatā “idha Puṇṇa ekacco sabyābajjhampi abyābajjhampi¹ kāyasaṅkhārañ abhisaṅkharoti, sabyābajjhampi abyābajjhampi vacīsaṅkhārañ -pa- manosaṅkhārañ abhisaṅkharoti, so sabyābajjhampi abyābajjhampi kāyasaṅkhārañ abhisaṅkharitvā sabyābajjhampi abyābajjhampi vacīsaṅkhārañ -pa- manosaṅkhārañ abhisaṅkharitvā sabyābajjhampi abyābajjhampi lokañ upapajjati, tamenāñ sabyābajjhampi abyābajjhampi lokañ upapannañ samānañ sabyābajjhāpi abyābajjhāpi phassā phusanti, so sabyābajjhehipi abyābajjhehipi phassehi phuttho samāno sabyābajjhampi abyābajjhampi vedanañ vedeti vokiṇṇasukhadukkhāñ, seyyathāpi manussā ekacce ca devā ekacce ca vinipātikā. Iti kho Puṇṇa bhūtā bhūtassa upapatti hoti, yañ karoti tena upapajjati upapannametañ phassā phusanti, evampāhañ Puṇṇa

1. Sabyāpajjhampi abyāpajjhampi (Ka) Ma 2. 52 piṭṭhe pana passitabbañ.

kammadāyādā sattāti vadāmi”¹ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayo”ti.

Kammūpacayakathā niṭṭhitā.

Pannarasamo vaggo.

Tassuddānaṃ

Paccayatā vavatthitā, paṭiccasamuppādo, addhā, khaṇo layo muhuttaṃ, cattāro āsavā anāsavā, lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ lokuttarā, saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā, saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiya, saññāvedayitanirodhaṃ samāpanno kālaṅkareyya, sveva maggo asaññasattupapattiyā, aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayoti.

Tatiyo paṇṇāsako.

Tassuddānaṃ

Anusayā saṃvaro kappo mūlaṃ ca vavatthitāti.

16. Soḷasamavagga

(156) 1. Niggahakathā

743. Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa cittaṃ mā rajji, mā dussi, mā muyhi, mā kilissīti niggaṇhātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa uppanno phasso mā nirujjhīti niggaṇhātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paro parassa uppannā vedanā -pa- uppannā saññā. Uppannā cetanā. Uppannaṃ cittaṃ. Uppānnā saddhā. Uppannaṃ vīriyaṃ. Uppannā sati. Uppanno samādhi -pa- uppannā paññā mā nirujjhīti niggaṇhātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Ma 2. 52 piṭṭhe.

* Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa atthāya rāgaṃ pajahati. Doṣaṃ pajahati -pa- anottappaṃ pajahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa atthāya maggaṃ bhāveti. Satipaṭṭhānaṃ bhāveti -pa-. Bojjhaṅgaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa atthāya dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti, āmantā. Añño aññassa kāraṇaṃ, paraṃkataṃ sukhaṃ dukkhaṃ, añño karoti añño paṭisaṃvedetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Attanāva kataṃ pāpaṃ, attanā saṃkilissati.

Attanā akataṃ pāpaṃ, attanāva visujjhati.

Suddhi asuddhi paccattaṃ, nāñño aññaṃ visodhaye”ti¹.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “paro parassa cittaṃ niggaṇhātī”ti.

744. + Na vattabbaṃ “paro parassa cittaṃ niggaṇhātī”ti, āmantā. Nanu atthi balappattā, atthi vasībhūtāti, āmantā. Hañci atthi balappattā, atthi vasībhūtā, tena vata re vattabbe “paro parassa cittaṃ niggaṇhātī”ti.

Niggahakathā niṭṭhitā.

16. Soḷasamavagga

(157) 2. Paggahakathā

745. * Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa cittaṃ mā rajji, mā dussi, mā muyhi, mā kilissīti paggaṇhātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa alobhaṃ kusalamūlaṃ janeti. Adosaṃ kusalamūlaṃ janeti, amohaṃ kusalamūlaṃ janeti. Saddhaṃ janeti. Vīriyaṃ janeti. Satiṃ janeti. Samādhiṃ janeti. Paññaṃ janetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa uppanno phasso mā nirujjhīti paggaṇhātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paro parassa uppannā vedanā -pa- uppannā pañña mā nirujjhīti paggaṇhātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa atthāya rāgaṃ pajahati. Dosaṃ pajahati. Mohaṃ pajahati -pa- anottappaṃ pajahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa atthāya maggaṃ bhāveti. Satipaṭṭhānaṃ bhāveti -pa-. Bojjhaṅgaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa atthāya dukkhaṃ parijānāti -pa- maggaṃ bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti, āmantā. Añño aññaṃ kārako, paraṃkataṃ sukhaṃ dukkhaṃ, añño karoti añño paṭisaṃvedetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Attanāva kataṃ pāpaṃ -pa- nāñño aññaṃ visodhaye”ti.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “paro parassa cittaṃ paggaṇhātī”ti.

746. + Na vattabbaṃ “paro parassa cittaṃ paggaṇhātī”ti, āmantā. Nanu atthi balappattā, atthi vasībhūtāti, āmantā. Hañci atthi balappattā, atthi vasībhūtā, tena vata re vattabbe “paro parassa cittaṃ paggaṇhātī”ti.

Paggahakathā niṭṭhitā.

16. Soḷasamavagga

(158) 3. Sukhānuppadānakathā

747. * Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti, āmantā. Paro parassa dukkhaṃ anuppadetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paro parassa dukkhaṃ na anuppadetīti, āmantā. Paro parassa sukhaṃ na anuppadetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti, āmantā. Paro parassa attano sukhaṃ anuppadeti, aññesaṃ sukhaṃ anuppadeti tassa sukhaṃ anuppadetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paro parassa nevattano, na aññesaṃ, na tassa sukhaṃ anuppadetīti, āmantā. Hañci paro parassa nevattano, na aññesaṃ, na tassa sukhaṃ anuppadeti, no ca vata re vattabbe “paro parassa sukhaṃ anuppadetī”ti.

* Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti, āmantā. Añño aññassa kārako, paramkataṃ sukhaṃ dukkhaṃ, añño karoti añño paṭisaṃvedetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

748. + Na vattabbaṃ “paro parassa sukhaṃ anuppadetī”ti, āmantā. Nanu āyasmā Udāyī etadavoca “bahūnaṃ vata no Bhagavā dukkhadhammānaṃ apahattā, bahūnaṃ vata no Bhagavā sukhadhammānaṃ upahattā, bahūnaṃ vata no Bhagavā akusalānaṃ dhammānaṃ apahattā, bahūnaṃ vata no Bhagavā kusalānaṃ dhammānaṃ upahattā”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi paro parassa sukhaṃ anuppadetīti.

Sukhānuppadānakathā niṭṭhitā.

16. Soḷasamavagga

(159) 4. Adhigayhamanasikārakathā

749. * Adhigayha manasi karotīti, āmantā. Tena cittaṇa taṃ cittaṃ pajānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena cittaṇa taṃ cittaṃ pajānātīti,

1. Ma 2. 111 piṭṭhe laṭukikopame.

āmantā. Tena cittaena taṃ cittaṃ “cittan”ti pajānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena cittaena taṃ cittaṃ “cittan”ti pajānātīti, āmantā. Taṃ cittaṃ tassa cittassa ārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Taṃ cittaṃ tassa cittassa ārammaṇanti, āmantā. Tena phassena taṃ phassaṃ phusati, tāya vedanāya -pa-. Tāya saññāya. Tāya cetanāya. Tena cittaena. Tena vitakkena. Tena vicārena. Tāya pītiyā. Tāya satiyā. Tāya paññāya taṃ paññaṃ pajānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

750. * Atītaṃ “atītan”ti manasikaronto anāgataṃ “anāgatan”ti manasi karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ “atītan”ti manasikaronto anāgataṃ “anāgatan”ti manasi karotīti, āmantā. Dvinnam phassānaṃ -pa-. Dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītaṃ “atītan”ti manasikaronto paccuppannaṃ “paccuppannan”ti manasi karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ “atītan”ti manasikaronto paccuppannaṃ “paccuppannan”ti manasi karotīti, āmantā. Dvinnam phassānaṃ -pa-. Dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atītaṃ “atītan”ti manasikaronto anāgataṃ “anāgatan”ti manasi karoti, paccuppannaṃ “paccuppannan”ti manasi karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atītaṃ “atītan”ti manasikaronto anāgataṃ “anāgatan”ti manasi karoti, paccuppannaṃ “paccuppannan”ti manasi karotīti, āmantā. Tiṇṇam phassānaṃ -pa-. Tiṇṇam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

751. * Anāgataṃ “anāgatan”ti manasikaronto atītaṃ “atītan”ti manasi karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgataṃ “anāgatan”ti manasikaronto, atītaṃ “atītan”ti manasi karotīti, āmantā. Dvinnam phassānaṃ -pa-. Dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgataṃ “anāgatan”ti manasikaronto paccuppannaṃ “paccuppannan”ti manasi karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgataṃ “anāgatan”ti manasikaronto paccuppannaṃ “paccuppannan”ti manasi karotīti, āmantā. Dvinnam phassānaṃ -pa-. Dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Anāgataṃ “anāgatan”ti manasikaronto atītaṃ “atītan”ti manasi karoti, paccuppannaṃ “paccuppannan”ti manasi karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgataṃ “anāgatan”ti manasikaronto atītaṃ “atītan”ti manasi karoti, paccuppannaṃ “paccuppannan”ti manasi karotīti, āmantā. Tiṇṇaṃ phassānaṃ -pa-. Tiṇṇaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

752. * Paccuppannaṃ “paccuppannan”ti manasikaronto atītaṃ “atītan”ti manasi karotīti. Na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ “paccuppannan”ti manasikaronto atītaṃ “atītan”ti manasi karotīti, āmantā. Dvinnāṃ phassānaṃ -pa-. Dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṃ “paccuppannan”ti manasikaronto anāgataṃ “anāgatan”ti manasi karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ “paccuppannan”ti manasikaronto anāgataṃ “anāgatan”ti manasi karotīti, āmantā. Dvinnāṃ phassānaṃ -pa-. Dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṃ “paccuppannan”ti manasikaronto atītaṃ “atītan”ti manasi karoti, anāgataṃ “anāgatan”ti manasi karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Paccuppannaṃ “paccuppannan”ti manasikaronto atītaṃ “atītan”ti manasi karoti, anāgataṃ “anāgatan”ti manasi karotīti, āmantā. Tiṇṇaṃ phassānaṃ -pa-. Tiṇṇaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

753. + Na vattabbaṃ “adhigayha manasi karotī”ti, āmantā. Nanu vuttāṃ Bhagavatā—

“Sabbe saṅkhārā aniccā”ti, yadā paññāya passati.
Atha nibbindati dukkhe, esa maggo visuddhiyā.

“Sabbe saṅkhārā dukkhā”ti, yadā paññāya passati.
Atha nibbindati dukkhe, esa maggo visuddhiyā.

“Sabbe dhammā anattā”ti, yadā paññāya passati.
Atha nibbindati dukkhe, esa maggo visuddhiyā¹.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi adhigayha manasi karotīti.

Adhigayhamanasikārakathā niṭṭhitā.

16. Soḷasamavagga

(160) 5. Rūpaṃhetūtikathā

754. * Rūpaṃ hetūti, āmantā. Alobho hetūti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Adoso hetu -pa-. Amoho hetu. Lobho hetu. Doso hetu. Moho hetūti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpaṃ hetūti, āmantā. Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nānu anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “rūpaṃ hetū”ti.

755. * Alobho hetu sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṃ hetu sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Adoso hetu. Amoho hetu. Lobho hetu. Doso hetu. Moho hetu sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṃ hetu sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpaṃ hetu anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Alobho hetu anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpaṃ hetu anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Adoso hetu. Amoho hetu. Lobho hetu. Doso hetu. Moho hetu anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

756. + Na vattabbaṃ “rūpaṃ hetū”ti, āmantā. Nanu mahābhūtā upādāyarūpānaṃ¹ upādāyahetūti, āmantā. Hañci mahābhūtā upādāyarūpānaṃ upādāyahetu. Tena vata re vattabbe “rūpaṃ hetū”ti.

Rūpaṃ hetūtikathā niṭṭhitā.

1. Upādāyarūpānaṃ (Sī, I, Ka)

16. Soḷasamavagga

(161) 6. Rūpaṃsahetukantikathā

757. * Rūpaṃ sahetukanti, āmantā. Alobhahetunāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Adosahetunāti -pa-. Amohahetunāti -pa-. Lobhahetunā -pa-. Dosahetunā -pa-. Mohahetunāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpaṃ sahetukanti, āmantā. Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “rūpaṃ sahetukan”ti.

758. * Alokho sahetuko sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṃ sahetukaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Adoso sahetuko -pa-. Amoho. Saddhā. Vīriyaṃ. Sati. Samādhi. Paññā. Lobho. Doso. Moho. Māno. Diṭṭhi. Vicikicchā. Thinaṃ. Uddhaccaṃ. Ahirikaṃ. Anottappaṃ sahetukaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṃ sahetukaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpaṃ sahetukaṃ anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Alokho sahetuko anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpaṃ sahetukaṃ anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Adoso sahetuko -pa-. Anottappaṃ sahetukaṃ anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

759. + Na vattabbaṃ “rūpaṃ sahetukan”ti, āmantā. Nanu rūpaṃ sappaccayanti, āmantā. Hañci rūpaṃ sappaccayaṃ. Tena vata re vattabbe “rūpaṃ sahetukan”ti.

Rūpaṃ sahetukantikathā niṭṭhitā.

16. Soḷasamavagga

(162) 7. Rūpaṃkusalākusalantikathā

760. * Rūpaṃ kusalanti, āmantā. Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “rūpaṃ kusalan”ti.

761. * Alobho kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Adoso kusalo -pa-. Amoho kusalo -pa-. Saddhā. Vīriyaṃ. Sati. Samādhi -pa-. Paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Alobho kusalo anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Adoso kusalo -pa-. Paññā kusalā anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

762. * Rūpaṃ akusalanti, āmantā. Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “rūpaṃ akusalan”ti -pa-.

763. * Lobho akusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Doso. Moho. Māno -pa-. Anottappaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa-

paṇidhīti, āmantā. Rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Lobho akusalo anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Doso. Moho -pa-. Anottappaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

746. + Na vattabbaṃ “rūpaṃ kusalampi akusalampi”ti, āmantā. Nanu kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalampi akusalampi, āmantā. Hañci kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalampi akusalampi. Tena vata re vattabbe “rūpaṃ kusalampi akusalampi”ti.

Rūpaṃ kusalākusalantikathā niṭṭhitā.

16. Soḷasamavagga

(163) 8. Rūpaṃvipākotikathā

765. * Rūpaṃ vipākoti, āmantā. Rūpaṃ sukhavedaniyaṃ dukkhavedaniyaṃ adukkhamasukhavedaniyaṃ, sukhāya vedanāya sampayuttaṃ dukkhāya vedanāya sampayuttaṃ adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttaṃ, phassena sampayuttaṃ -pa-. Cittaṇa sampayuttaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu na sukhavedaniyaṃ. Na dukkhavedaniyaṃ -pa- anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci na sukhavedaniyaṃ. Na dukkhavedaniyaṃ -pa- anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “rūpaṃ vipāko”ti.

766. * Phasso vipāko. Phasso sukhavedaniyo. Dukkavedaniyo -pa- sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṃ vipāko rūpaṃ sukhavedaniyaṃ. Dukkavedaniyaṃ -pa- sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpaṃ vipāko, rūpaṃ na sukhavedaniyaṃ. Na dukkhavedaniyaṃ -pa- anārammaṇaṃ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Phasso vipāko, phasso na sukhavedaniyo. Na dukkhavedaniyo -pa- anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

767. + Na vattabbaṃ “rūpaṃ vipāko”ti, āmantā. Nanu kammassa katattā uppannā cittacetāsikā dhammā vipākoti, āmantā. Hañci kammassa katattā uppannā cittacetāsikā dhammā vipāko. Tena vata re vattabbe “kammassa katattā uppannaṃ rūpaṃ vipāko”ti.

Rūpaṃ vipākotikathā niṭṭhitā.

16. Soḷasamavagga

(164) 9. Rūpaṃrūpāvacarārūpāvacarantikathā

768. * Atthi rūpaṃ rūpāvacaranti, āmantā. Samāpattesiyaṃ upapattesiyaṃ diṭṭhadhammasukhavihāraṃ, samāpattesiyaṃ cittaṃ upapattesiyaṃ cittaṃ diṭṭhadhammasukhavihāreṇa cittaṃ sahaḡataṃ sahaḡataṃ saṃsaṭṭhaṃ sampayuttaṃ ekuppādaṃ ekaṇirodhaṃ ekavatthukaṃ ekārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu na samāpattesiyaṃ na upapattesiyaṃ na diṭṭhadhammasukhavihāraṃ, na samāpattesiyaṃ cittaṃ na upapattesiyaṃ cittaṃ na diṭṭhadhammasukhavihāreṇa cittaṃ sahaḡataṃ sahaḡataṃ saṃsaṭṭhaṃ sampayuttaṃ ekuppādaṃ ekaṇirodhaṃ ekavatthukaṃ ekārammaṇanti, āmantā. Hañci na samāpattesiyaṃ na upapattesiyaṃ na diṭṭhadhammasukhavihāraṃ, na samāpattesiyaṃ cittaṃ -pa- ekārammaṇaṃ, no ca vata re vattabbe atthi “rūpaṃ rūpāvacaraṃ”ti.

769. * Atthi rūpaṃ arūpāvacaranti, āmantā. Samāpattesiyaṃ upapattesiyaṃ diṭṭhadhammasukhavihāraṃ, samāpattesiyaṃ cittaṃ upapattesiyaṃ cittaṃ diṭṭhadhammasukhavihāreṇa cittaṃ sahaḡataṃ sahaḡataṃ saṃsaṭṭhaṃ sampayuttaṃ ekuppādaṃ ekaṇirodhaṃ ekavatthukaṃ ekārammaṇanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu na samāpattesiyaṃ na upapattesiyaṃ na diṭṭhadhammasukhavihāraṃ, na samāpattesiyaṃ

cittena -pa- ekārammaṇanti, āmantā. Hañci na samāpattesiyaṃ na upapattesiyaṃ -pa- ekavatthukaṃ ekārammaṇaṃ, no ca vata re vattabbe “atthi rūpaṃ arūpāvacaraṃ”ti.

770. + Na vattabbaṃ “atthi rūpaṃ rūpāvacaraṃ, atthi rūpaṃ arūpāvacaraṃ”ti, āmantā. Nanu kāmāvacarakammassa katattā rūpaṃ kāmāvacaraṃ, āmantā. Hañci kāmāvacarakammassa katattā rūpaṃ kāmāvacaraṃ. Tena vata re vattabbe “rūpāvacarakammassa katattā rūpaṃ rūpāvacaraṃ, arūpāvacarakammassa katattā rūpaṃ arūpāvacaraṃ”ti.

Rūpaṃ rūpāvacarārūpāvacarantikathā niṭṭhitā.

16. Soḷasamavagga

(165) 10. Rūpārūpadhātupariyāpannakathā

771. * Rūparāgo rūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Samāpattesiyo upapattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro, samāpattesiyaṃ cittena upapattesiyaṃ cittena diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahaḡato sahaḡato saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavatthuko ekārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu na samāpattesiyo na upapattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro, na samāpattesiyaṃ cittena -pa- ekavatthuko ekārammaṇoti, āmantā. Hañci na samāpattesiyo na upapattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro, na samāpattesiyaṃ cittena -pa- ekavatthuko ekārammaṇo, no ca vata re vattabbe “rūparāgo rūpadhātupariyāpanno”ti.

772. * Rūparāgo rūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Saddarāgo saddadhātupariyāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūparāgo rūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Gandharāgo -pa-. Rasarāgo -pa-. Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātupariyāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saddarāgo na vattabbaṃ “saddadhātupariyāpanno”ti, āmantā.
 Rūparāgo na vattabbaṃ “rūpadhātupariyāpanno”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.
 Gandharāgo -pa-. Rasarāgo -pa-. Phoṭṭhabbarāgo na vattabbaṃ
 “phoṭṭhabbadhātupariyāpanno”ti, āmantā. Rūparāgo na vattabbaṃ
 “rūpadhātupariyāpanno”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

773. * Arūparāgo arūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Arūparāgo na
 vattabbaṃ “arūpadhātupariyāpanno”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arūparāgo
 arūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Samāpattesiyo upapattesiyo
 diṭṭhadhammasukhavihāro, samāpattesiya citta upapattesiya citta
 diṭṭhadhammasukhavihārena citta saha gata saha jāto saṃsaṭṭho sampayutto
 ekuppādo ekanirodho ekavattuko ekārammaṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.
 Nanu na samāpattesiyo na upapattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro, na
 samāpattesiya citta -pa- ekavattuko ekārammaṇoti, āmantā. Hañci na
 samāpattesiyo na upapattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro, na
 samāpattesiya citta na upapattesiya citta na
 diṭṭhadhammasukhavihārena citta saha gata saha jāto saṃsaṭṭho sampayutto
 ekuppādo ekanirodho ekavattuko ekārammaṇo, na ca vata re vattabbe
 “arūparāgo arūpadhātupariyāpanno”ti.

774. * Arūparāgo arūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Saddarāgo
 saddadhātupariyāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arūparāgo
 arūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Gandharāgo -pa-. Rasarāgo -pa-.
 Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātupariyāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saddarāgo na vattabbaṃ “saddadhātupariyāpanno”ti, āmantā.
 Arūparāgo na vattabbaṃ “arūpadhātupariyāpanno”ti, na hevaṃ vattabbe
 -pa-. Gandharāgo -pa-. Rasarāgo -pa-. Phoṭṭhabbarāgo na vattabbaṃ
 “phoṭṭhabbadhātupariyāpanno”ti, āmantā. Arūparāgo na vattabbaṃ
 “arūpadhātupariyāpanno”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

775. + Na vattabbaṃ “rūparāgo rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo
 arūpadhātupariyāpanno”ti, āmantā. Nanu kāmarāgo kāmadhātu-

pariyāpannoti, āmantā. Hañci kāmarāgo kāmadhātupariyāpanno, tena vata re vattabbe “rūparāgo rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātupariyāpanno”ti.

Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno arūparāgo arūpadhātupariyāpannotikathā niṭṭhitā.

Soḷasamo vaggo.

Tassuddānaṃ

Cittaniggaho, cittapaggaho, sukhānuppadānaṃ, adhigayha manasikāro, rūpaṃ hetu, rūpaṃ sahetukaṃ, rūpaṃ kusalampi akusalampi, rūpaṃ vipāko, atthi rūpaṃ rūpāvacaraṃ atthi rūpaṃ arūpāvacaraṃ, sabbe kilesā kāmadhātupariyāpannāti.

17. Sattarasamavagga

(166) 1. Arahatopuññūpacayakathā

776. * Atthi arahato puññūpacayoti, āmantā. Atthi arahato apuññūpacayoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Natthi arahato apuññūpacayoti, āmantā. Natthi arahato puññūpacayoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

777. * Atthi arahato puññūpacayoti, āmantā. Arahā puññābhisaṅkhāraṃ abhisaṅkharoti. Āneñjābhisaṅkhāraṃ abhisaṅkharoti. Gatisaṃvattaniyaṃ kammaṃ karoti. Bhavaṃvattaniyaṃ kammaṃ karoti. Issariyaṃvattaniyaṃ kammaṃ karoti. Adhipaccasaṃvattaniyaṃ¹ kammaṃ karoti. Mahābhogasaṃvattaniyaṃ kammaṃ karoti. Mahāparivārasaṃvattaniyaṃ kammaṃ karoti. Devasobhagyaṃvattaniyaṃ kammaṃ karoti. Manussasobhagyaṃvattaniyaṃ kammaṃ karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

778. * Atthi arahato puññūpacayoti, āmantā. Arahā ācinātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahā apacinātīti, na hevaṃ

1. Ādhipaccasaṃvattanikaṃ (?)

vattabbe -pa-. Arahā pajahatīti -pa-. Arahā upādiyatīti -pa-. Arahā visinetīti -pa-. Arahā ussinetīti -pa-. Arahā vidhūpetīti -pa-. Arahā sandhūpetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu arahā nevācināti na apacināti apacinitvā ʘhitoti, āmantā. Hañci arahā nevācināti nāpacināti apacinitvā ʘhito, no ca vata re vattabbe “atthi arahato puññūpacayo”ti.

* Nanu arahā neva pajahati na upādiyati pajahitvā ʘhito, neva visineti na ussineti visinetvā ʘhito, neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ʘhitoti, āmantā. Hañci arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ʘhito, no ca vata re vattabbe “atthi arahato puññūpacayo”ti.

779. + Natthi arahato puññūpacayoti, āmantā. Arahā dānaṃ dadeyyāti, āmantā. Hañci arahā dānaṃ dadeyya, no ca vata re vattabbe “natthi arahato puññūpacayo”ti.

+ Arahā cīvaraṃ dadeyya -pa- piṇḍapātaṃ dadeyya. Senāsaṇaṃ dadeyya. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadeyya. Khādaniyaṃ dadeyya. Bhojanīyaṃ dadeyya. Pānīyaṃ dadeyya. Cetiyaṃ vadeyya. Cetiye mālaṃ āropeyya. Gandhaṃ āropeyya. Vilepanaṃ āropeyya -pa- cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ¹ kareyyāti, āmantā. Hañci arahā cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ kareyya, no ca vata re vattabbe “natthi arahato puññūpacayo”ti.

Atthi arahato puññūpacayotikathā niṭṭhitā.

17. Sattarasamavagga

(167) 2. Natthi-arahato-akālamaccūtikathā

780. * Natthi arahato akālamaccūti, āmantā. Natthi arahantaghātakoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi arahantaghātakoti, āmantā.

1. Padakkhiṇaṃ (?)

Atthi arahato akālamaccūti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Natthi arahato akālamaccūti, āmantā. Yo arahantaṃ jīvītā voropeti, sati jīvite jīvītāvasese jīvītā voropeti, asati jīvite jīvītāvasese jīvītā voropetīti? Sati jīvite jīvītāvasese jīvītā voropetīti. Hañci sati jīvite jīvītāvasese jīvītā voropeti, no ca vata re vattabbe “natthi arahato akālamaccū”ti. Asati jīvite jīvītāvasese jīvītā voropetīti. Natthi arahantaghātakoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

781. * Natthi arahato akālamaccūti, āmantā. Arahato kāye visaṃ na kameyya, satthaṃ na kameyya, aggi na kameyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu arahato kāye visaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti, āmantā. Hañci arahato kāye visaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyya, no ca vata re vattabbe “natthi arahato akālamaccū”ti.

* Arahato kāye visaṃ na kameyya, satthaṃ na kameyya, aggi na kameyyāti, āmantā. Natthi arahantaghātakoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

782. + Atthi arahato akālamaccūti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “nāhaṃ bhikkhave sañcetanikānaṃ kammānaṃ katānaṃ upacitānaṃ appaṭisaṃveditvā byantībhāvaṃ vadāmi. Tañca kho diṭṭheva dhamme upapajjaṃ vā apare vā pariyāye”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi natthi arahato akālamaccūti.

Natthi arahato akālamaccūtikathā niṭṭhitā.

17. Sattarasamavagga

(168) 3. Sabbamidaṃkammatotikathā

783. * Sabbamidaṃ kammatoti, āmantā, kammampi kammatoti. Na hevaṃ vattabbe -pa-. Sabbamidaṃ kammatoti, āmantā. Sabbamidaṃ pubbekatahetūti, na

hevaṃ vattabbe -pa-. Sabbamidaṃ kammatoti, āmantā. Sabbamidaṃ kammavipākatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

784. * Sabbamidaṃ kammavipākatoti, āmantā. Kammavipākena pāṇaṃ haneyyāti, āmantā. Pāṇātipāto saphaloti, āmantā. Kammavipāko saphaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kammavipāko aphaloti, āmantā. Pāṇātipāto aphaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kammavipākena adinnaṃ ādiyeyya -pa- musā bhaṇeyya. Pisunaṃ bhaṇeyya. Pharusāṃ bhaṇeyya. Samphaṃ palapeyya. Sandhiṃ chindeyya. Nillopaṃ hareyya. Ekāgārikaṃ kareyya. Paripantho tiṭṭheyya. Parādāraṃ gaccheyya. Gāmaghātakaṃ kareyya. Nigamaghātakaṃ kareyya. Kammavipākena dānaṃ dadeyya. Cīvaraṃ dadeyya. Piṇḍapātaṃ dadeyya. Senāsanaṃ dadeyya. Gilānapaccayabhesajja parikkhāraṃ dadeyyāti, āmantā. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro saphaloti, āmantā. Kammavipāko saphaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kammavipāko aphaloti, āmantā. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro aphaloti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

785. + Na vattabbaṃ “sabbamidaṃ kammato”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Kammunā vattatī¹ loko, kammunā vattatī¹ pajā.
Kammanibandhanā sattā, rathassāṇīva yāyato².

Kammena kittiṃ labhate pasaṃsaṃ,
Kammena jāniṃ ca vadhañca bandhaṃ.
Taṃ kammaṃ nānākaraṇaṃ veditvā,
Kasmā vade ‘natthi kamman’ti loka”ti.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi sabbamidaṃ kammatoti.

Sabbamidaṃ kammatotikathā niṭṭhitā.

1. Vattati (I, Ka, Ma 2. 412), vattate (?) 2. Ma 2. 412 piṭṭhe; Khu 1. 379 piṭṭhepi.

17. Sattarasamavagga

(169) 4. Indriyabaddhakathā

786. * Indriyabaddhaññeva dukkhanti, āmantā. Indriyabaddhaññeva aniccaṃ saṅkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu anindriyabaddhaṃ aniccaṃ saṅkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Hañci anindriyabaddhaṃ aniccaṃ saṅkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ, no ca vata re vattabbe “indriyabaddhaññeva dukkhan”ti.

* Anindriyabaddhaṃ aniccaṃ saṅkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ -pa- vipariṇāmadhammaṃ tañca na dukkhanti, āmantā. Indriyabaddhaṃ aniccaṃ saṅkhataṃ -pa- vipariṇāmadhammaṃ tañca na dukkhanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Indriyabaddhaṃ aniccaṃ saṅkhataṃ -pa- vipariṇāmadhammaṃ tañca dukkhanti¹, āmantā. Anindriyabaddhaṃ aniccaṃ saṅkhataṃ -pa- vipariṇāmadhammaṃ tañca dukkhanti², na hevaṃ vattabbe -pa-.

787. * Indriyabaddhaññeva dukkhanti, āmantā. Nanu ‘yadaniccaṃ taṃ dukkhaṃ’³ vuttaṃ Bhagavatā, “anindriyabaddhaṃ aniccaṃ”ti, āmantā. Hañci ‘yadaniccaṃ taṃ dukkhaṃ’³ vuttaṃ Bhagavatā, anindriyabaddhaṃ aniccaṃ, no ca vata re vattabbe “indriyabaddhaññeva dukkhan”ti.

788. + Na vattabbaṃ “indriyabaddhaññeva dukkhan”ti, āmantā. Yathā indriyabaddhassa dukkhassa pariññāya Bhagavati brahmacariyaṃ vussati, evamevaṃ anindriyabaddhassa dukkhassa pariññāya Bhagavati brahmacariyaṃ vussatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Yathā indriyabaddhaṃ dukkhaṃ pariññātaṃ na puna uppajjati, evamevaṃ anindriyabaddhaṃ dukkhaṃ pariññātaṃ na puna uppajjatīti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi indriyabaddhaññeva dukkhanti.

Indriyabaddhakathā niṭṭhitā.

1-2. Idaṃ pucchādvayena purimapucchādvayassa purato bhavitabbaṃ.

3. Saṃ 2. 19 piṭṭhe.

17. Sattarasamavagga

(170) 5. Ṭhapetvā-ariyamaggantikathā

789. * Ṭhapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṅkhārā dukkhāti, āmantā. Dukkhasamudayopi dukkhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dukkhasamudayopi dukkhoti, āmantā. Tīṇeva ariyasaccānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tīṇeva ariyasaccānīti, āmantā. Nanu cattāri ariyasaccāni vuttāni Bhagavatā “dukkhaṃ, dukkhasamudayo, dukkhanirodho, dukkhanirodhagāminī paṭipadā”ti, āmantā. Hañci cattāri ariyasaccāni vuttāni Bhagavatā dukkhaṃ, dukkhasamudayo, dukkhanirodho, dukkhanirodhagāminī paṭipadā. No ca vata re vattabbe “tīṇeva ariyasaccāni”ti.

* Dukkhasamudayopi dukkhoti, āmantā. Kenatthenāti aniccatthena. Ariyamaggo aniccoti, āmantā. Ariyamaggo dukkhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ariyamaggo anicco so ca na dukkhoti, āmantā. Dukkhasamudayo anicco so ca na dukkhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dukkhasamudayo anicco so ca dukkhoti, āmantā. Ariyamaggo anicco so ca dukkhoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

790. + Na vattabbaṃ “ṭhapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṅkhārā dukkhā”ti, āmantā. Nanu sā dukkhanirodhagāminī paṭipadāti, āmantā. Hañci sā dukkhanirodhagāminī paṭipadā, tena vata re vattabbe “ṭhapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṅkhārā dukkhā”ti.

Ṭhapetvā ariyamaggantikathā niṭṭhitā.

17. Sattarasamavagga

(171) 6. Navattabbasamghodakkhiṇaṃpaṭiggaṇhātikathā

791. * Na vattabbaṃ “saṃgho dakkhiṇaṃ paṭiggaṇhātī”ti, āmantā. Nanu saṃgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassāti, āmantā. Hañci saṃgho āhuneyyo

pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassa.
Tena vata re vattabbe “saṃgho dakkhiṇaṃ paṭiggaṇhātī”ti.

* Na vattabbaṃ “saṃgho dakkhiṇaṃ paṭiggaṇhātī”ti, āmantā. Nanu cattāro purisayugā aṭṭhapurisaṃpuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatāti, āmantā. Hañci cattāro purisayugā aṭṭha purisaṃpuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā. Tena vata re vattabbe “saṃgho dakkhiṇaṃ paṭiggaṇhātī”ti.

* Na vattabbaṃ “saṃgho dakkhiṇaṃ paṭiggaṇhātī”ti, āmantā. Nanu atthi keci saṃghassa dānaṃ denti, āmantā. Hañci atthi keci saṃghassa dānaṃ denti. Tena vata re vattabbe “saṃgho dakkhiṇaṃ paṭiggaṇhātī”ti. Nanu atthi keci saṃghassa cīvaraṃ denti -pa- piṇḍapātaṃ denti. Senāsanaṃ denti. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ denti. Khādanīyaṃ denti. Bhojanīyaṃ denti -pa- pānīyaṃ denti, āmantā. Hañci atthi keci saṃghassa pānīyaṃ denti. Tena vata re vattabbe “saṃgho dakkhiṇaṃ paṭiggaṇhātī”ti.

* Na vattabbaṃ “saṃgho dakkhiṇaṃ paṭiggaṇhātī”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Āhutiṃ jātavedova, mahāmeghaṃva medanī.

Saṃgho samādhisampanno, paṭiggaṇhātī dakkhiṇaṃ”ti.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi saṃgho dakkhiṇaṃ paṭiggaṇhātī.

792. + Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭiggaṇhātī, āmantā. Maggo paṭiggaṇhātī phalaṃ paṭiggaṇhātī, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Na vattabbaṃ saṃgho dakkhiṇaṃ paṭiggaṇhātītikathā niṭṭhitā.

17. Sattarasamavagga

(172) 7. Navattabbaṃsaṃghodakkhiṇaṃ -pa- kathā

793. * Na vattabbaṃ “saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetī”ti, āmantā. Nanu saṃgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo

anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassāti, āmantā. Hañci saṃgho āhuneyyo -pa-anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassa. Tena vata re vattabbe “saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetī”ti.

* Na vattabbaṃ “saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetī”ti, āmantā. Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatāti, āmantā. Hañci cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā. Tena vata re vattabbe “saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetī”ti.

* Na vattabbaṃ “saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetī”ti, āmantā. Nanu atthi keci saṃghassa dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhentīti, āmantā. Hañci atthi keci saṃghassa dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhenti. Tena vata re vattabbe “saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetī”ti.

* Nanu atthi keci saṃghassa cīvaraṃ datvā -pa- piṇḍapātaṃ datvā -pa-senāsaṇaṃ datvā gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ datvā, khādanīyaṃ datvā, bhojanīyaṃ datvā -pa- pānīyaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhentīti, āmantā. Hañci atthi keci saṃghassa pānīyaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhenti. Tena vata re vattabbe “saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetī”ti.

794. + Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetīti, āmantā. Maggo visodheti phalaṃ visodhetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Na vattabbaṃ saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetītikathā niṭṭhitā.

17. Sattarasamavagga

(173) 8. Navattabbaṃsaṃghobhuñjatītikathā

795. * Na vattabbaṃ “saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatī”ti, āmantā. Nanu atthi keci saṃghabhaddhāni karonti uddesabhaddhāni karonti yāgupānāni karontīti, āmantā. Hañci atthi keci saṃghabhaddhāni karonti uddesabhaddhāni karonti yāgupānāni karonti. Tena vata re vattabbe “saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatī”ti.

* Na vattabbaṃ “saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatī”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “gaṇabhojanam paramparabhojanam atirittabhojanam anatirittabhojanam”ti, āmantā. Hañci vuttaṃ Bhagavatā gaṇabhojanam paramparabhojanam atirittabhojanam anatirittabhojanam, tena vata re vattabbe “saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatī”ti.

* Na vattabbaṃ “saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatī”ti, āmantā. Nanu aṭṭha pānāni vuttāni Bhagavatā “ambapānam jambupānam cocapānam mocapānam madhukapānam¹ muddikapānam sālukapānam phārusakapānam”ti, āmantā. Hañci aṭṭha pānāni vuttāni Bhagavatā ambapānam jambupānam cocapānam mocapānam madhukapānam muddikapānam sālukapānam phārusakapānam, tena vata re vattabbe “saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatī”ti.

796. + Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti, āmantā. Maggo bhuñjati pivati khādati sāyati, phalaṃ bhuñjati pivati khādati sāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Na vattabbaṃ saṃgho bhuñjatītikathā niṭṭhitā.

17. Sattarasamavagga

(174) 9. Navattabbaṃ -pa- mahapphalantikathā

797. * Na vattabbaṃ “saṃghassa dinnam mahapphalan”ti, āmantā. Nanu saṃgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaram puññakkhettaṃ lokassāti, āmantā. Hañci saṃgho āhuneyyo -pa- anuttaram puññakkhettaṃ lokassa, tena vata re vattabbe “saṃghassa dinnam mahapphalan”ti.

* Na vattabbaṃ “saṃghassa dinnam mahapphalan”ti, āmantā. Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatāti, āmantā. Hañci cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā, tena vata re vattabbe “saṃghassa dinnam mahapphalan”ti.

1. Madhupānam (Sī, Syā, Kaṃ, I) Vi 3. 344 piṭṭhe pana passitabbaṃ.

798. * Na vattabbaṃ “saṃghassa dinnam mahapphalan”ti, āmantā.
Nanu vuttaṃ Bhagavatā “saṃghe Gotami dehi, saṃghe te dinne ahañceva
pūjito bhavissāmi saṃgho cā”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi
“saṃghassa dinnam mahapphalan”ti.

* Na vattabbaṃ “saṃghassa dinnam mahapphalan”ti, āmantā. Nanu
Sakko Devānamindo Bhagavantam etadavoca—

“Yajamānānam manussānam, puññapekkhāna pāṇinam.
Karotaṃ opadhikaṃ puññaṃ, kattha dinnam mahapphalan”ti.

“Cattāro ca paṭipannā, cattāro ca phale ṭhitā.
Esa saṃgho ujubhūto, paññāsīlasamāhito.

Yajamānānam manussānam, puññapekkhāna pāṇinam.
Karotaṃ opadhikaṃ puññaṃ, saṃghe dinnam mahapphalan”ti².

Eso hi saṃgho vipulo mahaggato,
Esappameyyo udadhīva sāgaro.
Ete hi seṭṭhā naravīrasāvaka³,
Pabhaṅkarā dhammamudīrayanti.

Tesaṃ sudinnam suhutaṃ suyitṭham,
Ye saṃghamuddissa dadanti dānam.
Sā dakkhiṇā saṃghagatā patiṭṭhitā,
Mahapphalā Lokavidūna vaṇṇitā.

Etādisaṃ yaññamanussarantā,
Ye vedajātā vicaranti⁴ loke.
Vineyya maccheramalaṃ samūlam,
Aninditā saggamupenti ṭhānan”ti⁵.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi saṃghassa dinnam mahapphalanti.

Na vattabbaṃ saṃghassa dinnam mahapphalantikathā niṭṭhitā.

1. Ma 3. 296 piṭṭhe.

3. Narasīhasāvaka (Ka)

5. Khu 2. 50, 62 Vimāne.

2. Saṃ 1. 235 piṭṭhe; Khu 2. 50, 62 piṭṭhe ca.

4. Viharanti (Si, Ka)

17. Sattarasamavagga

(175) 10. Navattabbarṃbuddhassadinnarṃmahapphalantikathā

779. * Na vattabbarṃ “Buddhassa dinnarṃ mahapphalan”ti, āmantā. Nanu Bhagavā dvipadānarṃ aggo dvipadānarṃ seṭṭho dvipadānarṃ pamokkho dvipadānarṃ uttamo dvipadānarṃ pavaro asamo asamasamo appaṭisamo appaṭibhāgo appaṭipuggaloti, āmantā. Hañci Bhagavā dvipadānarṃ aggo dvipadānarṃ seṭṭho dvipadānarṃ pamokkho dvipadānarṃ uttamo dvipadānarṃ pavaro asamo asamasamo appaṭisamo appaṭibhāgo appaṭipuggalo, tena vata re vattabbe “Buddhassa dinnarṃ mahapphalan”ti.

* Na vattabbarṃ “Buddhassa dinnarṃ mahapphalan”ti, āmantā. Atthi koci Buddhena samasamo sīlena samādhinā paññāyāti, natthi. Hañci natthi koci Buddhena samasamo sīlena samādhinā paññāya, tena vata re vattabbe “Buddhassa dinnarṃ mahapphalan”ti.

* Na vattabbarṃ “Buddhassa dinnarṃ mahapphalan”ti, āmantā. Nanu vuttam Bhagavatā—

“Nayimasmiṃ vā loke parasmim vā pana,
Buddhena seṭṭho ca samo ca vijjati.
Yamāhuneyyānarṃ aggataṃ gato,
Puññatthikānarṃ vipulapphalesinan”ti¹.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi Buddhassa dinnarṃ mahapphalanti.

Na vattabbarṃ Buddhassa dinnarṃ mahapphalantikathā niṭṭhitā.

17. Sattarasamavagga

(176) 11. Dakkhiṇāvisuddhikathā

800. * Dāyakatova dānarṃ visujjhati no paṭiggāhakatoti, āmantā. Nanu atthi keci paṭiggāhakā āhuneyyā pāhuneyyā dakkhiṇeyyā añjalikaraṇiyyā anuttaram puññakkhettaṃ lokassāti,

1. Khu 2. 95 Vimāne.

āmantā. Hañci atthi keci paṭiggāhakā āhuneyyā pāhuneyyā dakkhiṇeyyā añjalikaraṇīyā anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassa, no ca vata re vattabbe “dāyakatova dānaṃ visujjhati no paṭiggāhakato”ti.

* Dāyakatova dānaṃ visujjhati no paṭiggāhakatoti, āmantā. Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatāti, āmantā. Hañci cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā, no ca vata re vattabbe “dāyakatova dānaṃ visujjhati no paṭiggāhakato”ti.

* Dāyakatova dānaṃ visujjhati no paṭiggāhakatoti, āmantā. Nanu atthi keci sotāpanne dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhentīti, āmantā. Hañci atthi keci sotāpanne dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhenti, no ca vata re vattabbe “dāyakatova dānaṃ visujjhati no paṭiggāhakato”ti.

* Nanu atthi keci sakadāgāmissa -pa- anāgāmissa -pa- arahato dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhentīti, āmantā. Hañci atthi keci arahato dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhenti, no ca vata re vattabbe “dāyakatova dānaṃ visujjhati no paṭiggāhakato”ti.

801. + Paṭiggāhakato dānaṃ visujjhatīti, āmantā. Añño aññassa kārako, parakataṃ sukhadukkhaṃ, añño karoti añño paṭisaṃvedetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Dāyakatova dānaṃ visujjhati no paṭiggāhakatoti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “catasso kho imā Ānanda dakkhiṇā visuddhiyo. Katamā catasso, atthānanda dakkhiṇā dāyakato visujjhati no paṭiggāhakato, atthānanda dakkhiṇā paṭiggāhakato visujjhati no dāyakato, atthānanda dakkhiṇā dāyakato ceva visujjhati paṭiggāhakato ca, atthānanda dakkhiṇā neva dāyakato visujjhati no paṭiggāhakato, imā kho Ānanda catasso dakkhiṇā visuddhiyo”ti¹

1. Ma 3. 299 piṭṭhe.

attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “dāyakatova dānaṃ visujjhati no paṭiggāhakato”ti.

Dakkhiṇāvisuddhikathā niṭṭhitā.

Sattarasamo vaggo.

Tassuddānaṃ

Atthi arahato puññūpacayo, natthi arahato akālamaccu, sabbamidaṃ kammato, indriyabaddhaññeva dukkhaṃ, ṭhapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṅkhārā dukkhā, saṅgho dakkhiṇaṃ paṭiggaṇhāti, saṅgho dakkhiṇaṃ visodheti, saṅgho bhuñjati pivati khādati sāyati, saṅghassa dinnarā mahapphalaṃ, atthi dānaṃ visuddhiyāti¹.

18. Aṭṭhārasamavagga

(177) 1. Manussalokakathā

802. * Na vattabbaṃ “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsī”ti, āmantā. Nanu atthi Buddhavutthāni cetiyāni āramavihāragāmanigamanagarāni raṭṭhāni janapadānīti, āmantā. Hañci atthi Buddhavutthāni cetiyāni āramavihāragāmanigamanagarāni raṭṭhāni janapadāni, tena vata re vattabbe “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsī”ti.

* Na vattabbaṃ “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsī”ti, āmantā. Nanu Bhagavā Lumbiniyā jāto, bodhiyā mūle abhisambuddho, Bārāṇasiyaṃ Bhagavatā dhammacakkaṃ pavattitaṃ, Cāpāle cetiye āyusaṅkhāro ossaṭṭho, Kusinārāyaṃ Bhagavā parinibbutoti, āmantā. Hañci Bhagavā Lumbiniyā jāto -pa- Kusinārāyaṃ Bhagavā parinibbuto, tena vata re vattabbe “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsī”ti.

* Na vattabbaṃ “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsī”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “ekamidāhaṃ bhikkhave samayaṃ Ukkatṭhāyaṃ viharāmi Subhagavane

1. Visujjhatīti (Syā)

Sālarājamūle”ti¹. “Ekamidāhaṃ bhikkhave samayaṃ Uruvelāyaṃ viharāmi Ajapālanigrodhe paṭhamābhisambuddho”ti². “Ekamidāhaṃ bhikkhave samayaṃ Rājagahe viharāmi Veḷuvane Kalandakanivāpe”ti³. “Ekamidāhaṃ bhikkhave samayaṃ Sāvatthiyaṃ viharāmi Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme”ti. “Ekamidāhaṃ bhikkhave samayaṃ Vesāliyaṃ viharāmi mahāvane Kūṭāgārasālāyaṃ”ti⁴ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti.

803. + Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti, āmantā. Nanu Bhagavā loka jāto, loka saṃvaḍḍho, lokaṃ abhibhuyya viharati anupalitto lokenāti⁵, āmantā. Hañci Bhagavā loka jāto, loka saṃvaḍḍho, lokaṃ abhibhuyya viharati anupalitto lokaṃ, no ca vata re vattabbe “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsī”ti.

Manussalokakathā niṭṭhitā.

18. Aṭṭhārasamavagga

(178) 2. Dhammadesanākathā

804. * Na vattabbaṃ “Buddhena Bhagavatā dhammo desito”ti, āmantā. Kena desitoti, abhinimmitena desitoti. Abhinimmito Jino Satthā Sammāsambuddho sabbaññū sabbadassāvī dhammassāmī dhammappaṭisaraṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Na vattabbaṃ “Buddhena Bhagavatā dhammo desito”ti, āmantā. Kena desitoti, āyasmatā Ānandena desitoti. Āyasmā Ānando Jino Satthā Sammāsambuddho sabbaññū sabbadassāvī dhammassāmī dhammappaṭisaraṇoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

805. * Na vattabbaṃ “Buddhena Bhagavatā dhammo desito”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “saṃkhittenapi kho ahaṃ Sāriputta dhammaṃ deseyyaṃ,

1. Dī 2. 42 piṭṭhe.

2. Am 1. 328 piṭṭhe.

3. Dī 2. 97 piṭṭhe.

4. Dī 3. 7 piṭṭhe.

5. Am 1. 347 piṭṭhe.

vitthārenapi kho ahaṃ Sāriputta dhammaṃ deseyyaṃ, saṃkhittavitthārenapi kho ahaṃ Sāriputta dhammaṃ deseyyaṃ, aññātāro ca dullabhā”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi Buddhena Bhagavatā dhammo desitoti.

806. * Na vattabbaṃ “Buddhena Bhagavatā dhammo desito”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “abhiññāyāhaṃ bhikkhave dhammaṃ desemi no anabhiññāya, sanidānāhaṃ bhikkhave dhammaṃ desemi no anidānaṃ, sappāṭihāriyāhaṃ bhikkhave dhammaṃ desemi no appāṭihāriyaṃ. Tassa² mayhaṃ bhikkhave abhiññāya dhammaṃ desayato no anabhiññāya sanidānaṃ dhammaṃ desayato no anidānaṃ sappāṭihāriyaṃ dhammaṃ desayato no appāṭihāriyaṃ karaṇīyo ovādo karaṇīyā anusāsanaṃ, alaṅka pana vo bhikkhave tuṭṭhiyā alaṃ attamanatāya alaṃ somanassāya ‘Sammāsambuddho Bhagavā svākkhāto dhammo suppaṭipanno saṃgho’ti. Imasmiṃ ca pana veyyākaraṇasmiṃ bhaññamāne dasasahassilokadhātu akampitthā”ti³ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi Buddhena Bhagavatā dhammo desitoti.

Dhammadesanākathā niṭṭhitā.

18. Aṭṭhārasamavagga

(179) 3. Karuṇākathā

807. * Natthi Buddhassa Bhagavato karuṇāti, āmantā. Natthi Buddhassa Bhagavato mettāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Natthi Buddhassa Bhagavato karuṇāti, āmantā. Natthi Buddhassa Bhagavato muditā -pa- upekkhāti na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi Buddhassa Bhagavato mettāti, āmantā. Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi Buddhassa Bhagavato muditā -pa- upekkhāti, āmantā. Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Am 1. 132 piṭṭhe Sāriputtasutte. 2. Yañcassa (Sī, I, Ka) 3. Am 1. 280 piṭṭhe.

* Natthi Buddhassa Bhagavato karuṇāti, āmantā. Bhagavā akāruṇikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu Bhagavā kāruṇiko lokahito lokānukampako lokatthacaroti, āmantā. Hañci Bhagavā kāruṇiko lokahito lokānukampako lokatthacaro, no ca vata re vattabbe “natthi Buddhassa Bhagavato karuṇā”ti -pa-.

* Natthi Buddhassa Bhagavato karuṇāti, āmantā. Nanu Bhagavā mahākaruṇāsamāpattiṃ samāpajjīti, āmantā. Hañci Bhagavā mahākaruṇāsamāpattiṃ samāpajji, no ca vata re vattabbe “natthi Buddhassa Bhagavato karuṇā”ti.

808. + Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇāti, āmantā. Bhagavā sarāgoti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi natthi Buddhassa Bhagavato karuṇāti.

Karuṇākathā niṭṭhitā.

18. Aṭṭhārasamavagga

(180) 4. Gandhajātikathā

809. * Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhiggaṇhātīti, āmantā. Bhagavā gandhabhojīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu Bhagavā odanakummāsaṃ bhuñjatīti, āmantā. Hañci Bhagavā odanakummāsaṃ bhuñjati, no ca vata re vattabbe “Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhiggaṇhātī”ti.

* Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhiggaṇhātīti, āmantā. Atthi keci Buddhassa Bhagavato uccārapassāvaṃ nhāyanti vilimpanti ucchādentī¹ peḷāya paṭisāmenti karaṇḍāya nikkhipanti āpaṇe pasārenti, tena ca gandhena gandhakaraṇīyaṃ karontīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Gandhajātikathā niṭṭhitā.

1. Uccārenti (Si, I, Ka)

18. Aṭṭhārasamavagga

(181) 5. Ekamaggakathā

810. * Ekena ariyamaggena cattāri sāmaññaphalāni sacchikarotīti āmantā. Catunnaṃ phassānaṃ -pa-. Catunnaṃ saññānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ekena ariyamaggena cattāri sāmaññaphalāni sacchikarotīti āmantā. Sotāpattimaggenāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sakadāgāmi -pa-. Anāgāmiimaggenāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Katamena maggenāti, arahattamaggenāti. Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabbataparāmāsaṃ jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabbataparāmāsaṃ jahatīti, āmantā. Nanu tiṇṇaṃ saṃyojanānaṃ pahānaṃ sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatāti, āmantā. Hañci tiṇṇaṃ saṃyojanānaṃ pahānaṃ sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe “arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabbataparāmāsaṃ jahatī”ti.

* Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatīti, āmantā. Nanu kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvaṃ sakadāgāmiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatāti, āmantā. Hañci kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvaṃ sakadāgāmiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe “arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatī”ti.

* Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ jahatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ jahatīti, āmantā. Nanu kāmarāgabyāpādānaṃ anavasesappahānaṃ anāgāmiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatāti, āmantā. Hañci kāmarāgabyāpādānaṃ anavasesappahānaṃ anāgāmiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe “arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ jahatī”ti.

811. + Na vattabbaṃ “ekena ariyamaggena cattāri sāmaññaphalāni sacchikarotī”ti, āmantā. Bhagavatā sotāpattimaggo bhāvitoti,

āmantā. Bhagavā sotāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Bhagavatā sakadāgāmi -pa- anāgāmimaggo bhāvitoti, āmantā. Bhagavā anāgāmīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

812. * Bhagavā ekena ariyamaggena cattāri sāmāññaphalāni sacchikaroti, sāvaka catūhi ariyamaggehi cattāri sāmāññaphalāni sacchikarontīti, āmantā. Sāvaka Buddhassa Bhagavato adiṭṭhaṃ dakkhanti anadhigataṃ adhigacchanti asacchikataṃ sacchikarontīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Ekamaggakathā niṭṭhitā.

18. Aṭṭhārasamavagga

(182) 6. Jhānasaṅkantikathā

813. * Jhānā jhānaṃ saṅkamatīhi, āmantā. Paṭhamā jhānā tatiyaṃ jhānaṃ saṅkamatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Jhānā jhānaṃ saṅkamatīti, āmantā. Dutiyā jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṅkamatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṅkamatīti, āmantā. Yā paṭhamassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṅkamatī, na vattabbaṃ “yā paṭhamassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhī”ti, āmantā. Dutiyaṃ jhānaṃ anāvaṭṭentassa uppajjati -pa- appaṇidahantassa uppajjātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu dutiyaṃ jhānaṃ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjātīti, āmantā. Hañci dutiyaṃ jhānaṃ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjati, no ca vata re vattabbe “paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṅkamatī”ti -pa-.

* Paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṅkamatīti, āmantā. Paṭhamam jhānaṃ kāme ādīnavato manasikaroto uppajjātīti, āmantā. Dutiyam jhānam kāme ādīnavato manasikaroto uppajjātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paṭhamam jhānam savitakkaṃ savicāraṇti, āmaṇṭā. Dutiyam jhānam savitakkaṃ savicāraṇti, na hevaṃ vattaḃbe -pa-. Paṭhamā jhānā dutiyam jhānam saṅkamaṭṭi, āmaṇṭā. Taññeva paṭhamam jhānam taṃ dutiyam jhānaṇti, na hevaṃ vattaḃbe -pa-.

814. * Dutiyā jhānā tatiyaṃ jhānam saṅkamaṭṭi, āmaṇṭā. Yā dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattaḃbe -pa-.

* Dutiyā jhānā tatiyaṃ jhānam saṅkamaṭṭi, na vattaḃbam “yā dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhī”ti, āmaṇṭā. Tatiyaṃ jhānam anāvaṭṭentaṇṭassa uppajjati -pa- appaṇidahaṇṭassa uppajjati, na hevaṃ vattaḃbe -pa-. Nanu tatiyaṃ jhānam āvaṭṭentaṇṭassa uppajjati -pa- paṇidahaṇṭassa uppajjati, āmaṇṭā. Hañci tatiyaṃ jhānam āvaṭṭentaṇṭassa uppajjati -pa- paṇidahaṇṭassa uppajjati, no ca vata re vattaḃbe “dutiyaṃ jhānā tatiyaṃ jhānam saṅkamaṭṭi”ti.

* Dutiyā jhānā tatiyaṃ jhānam saṅkamaṭṭi, āmaṇṭā. Dutiyam jhānam vitakkavicāre ādīnavato manasikaroto uppajjati, āmaṇṭā. Tatiyaṃ jhānam vitakkavicāre ādīnavato manasikaroto uppajjati, na hevaṃ vattaḃbe -pa-.

* Dutiyam jhānam sappīṭikaṇṭi, āmaṇṭā. Tatiyaṃ jhānam sappīṭikaṇṭi, na hevaṃ vattaḃbe -pa-. Dutiyā jhānā tatiyaṃ jhānam saṅkamaṭṭi, āmaṇṭā. Taññeva dutiyaṃ jhānam taṃ tatiyaṃ jhānaṇti, na hevaṃ vattaḃbe -pa-.

815. * Tatiyā jhānā catutthaṃ jhānam saṅkamaṭṭi, āmaṇṭā. Yā tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva catutthassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattaḃbe -pa-.

Tatiyā jhānā catutthaṃ jhānam saṅkamaṭṭi, na vattaḃbam “yā tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva catutthassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhī”ti, āmaṇṭā. Catutthaṃ jhānam anāvaṭṭentaṇṭassa uppajjati -pa- appaṇidahaṇṭassa uppajjati, na hevaṃ vattaḃbe -pa-. Nanu catutthaṃ jhānam āvaṭṭentaṇṭassa uppajjati -pa- paṇidahaṇṭassa uppajjati, āmaṇṭā.

Hañci catuttham jhānam āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjati, no ca vata re vattabbe “tatiyā jhānā catuttham jhānam saṅkamatī”ti.

* Tatiyā jhānā catuttham jhānam saṅkamatīti, āmantā. Tatiyam jhānam pītim ādīnavato manasikaroto uppajjatīti, āmantā. Catuttham jhānam pītim ādīnavato manasikaroto uppajjatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Tatiyam jhānam sukhasahagatanti, āmantā. Catuttham jhānam sukhasahagatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tatiyā jhānā catuttham jhānam saṅkamatīti, āmantā. Taññeva tatiyam jhānam tam catuttham jhānanti. Na hevaṃ vattabbe -pa-.

816. + Na vattabham “jhānā jhānam saṅkamatī”ti, āmantā. Nanu vuttam Bhagavatā “idha bhikkhave bhikkhu vivicceva kāmehi -pa-. Catuttham jhānam upasampajja viharatī”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi jhānā jhānam saṅkamatīti.

Jhānasāṅkantikathā niṭṭhitā.

18. Aṭṭhārasamavagga

(183) 7. Jhānantarikakathā

817. * Atthi jhānantarikāti, āmantā. Atthi phassantarikā -pa-. Atthi saññantarikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi jhānantarikāti, āmantā. Dutiyassa ca jhānassa tatiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi jhānantarikāti, āmantā. Tatiyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Dutiyassa ca jhānassa tatiyassa ca jhānassa antare natthi jhānantarikāti, āmantā. Hañci dutiyassa ca jhānassa tatiyassa ca jhānassa antare natthi jhānantarikā, no ca vata re vattabbe “atthi jhānantarikā”ti.

1. Am 1. 55, 469 piṭṭhesu.

* Tatiyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare natthi jhānantarikāti, āmantā. Hañci tatiyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare natthi jhānantarikā, no ca vata re vattabbe “atthi jhānantarikā”ti.

818. * Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikāti, āmantā. Dutiyassa ca jhānassa tatiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikāti, āmantā. Tatiyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Dutiyassa ca jhānassa tatiyassa ca jhānassa antare natthi jhānantarikāti, āmantā. Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare natthi jhānantarikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Tatiyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare natthi jhānantarikāti, āmantā. Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare natthi jhānantarikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

819. Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikāti, āmantā. Savitakko savicāro samādhi jhānantarikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikāti, āmantā. Avitakko avicāro samādhi jhānantarikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Savitakko savicāro samādhi na jhānantarikāti, āmantā. Avitakko vicāramatto samādhi na jhānantarikāti, ne hevaṃ vattabbe -pa-.

* Avitakko avicāro samādhi na jhānantarikāti, āmantā. Avitakko vicāramatto samādhi na jhānantarikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

820. * Dvinnāṃ jhānānaṃ paṭuppannānamantare avitakko vicāramatto samādhīti, āmantā. Nanu avitakke vicāramatte samādhimhi vattamāne paṭhamāṃ jhānaṃ niruddhaṃ dutiyaṃ jhānaṃ paṭuppannanti, āmantā. Hañci avitakke

vicāramatte samādhimhi vattamāne paṭhamam jhānam niruddham dutiyam jhānam paṭuppannam, no ca vata re vattabbe “dvinnam jhānam paṭuppannamantare avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā”ti.

821. + Avitakko vicāramatto samādhi na jhānantarikāti, āmantā. Avitakko vicāramatto samādhi paṭhamam jhānam -pa- dutiyam jhānam -pa- tatiyam jhānam -pa- catuttham jhānantī, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikāti.

822. * Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikāti, āmantā. Nanu tayo samādhī vuttā Bhagavatā “savitakko savicāro samādhi, avitakko vicāramatto samādhi, avitakko avicāro samādhi”ti¹, āmantā. Hañci tayo samādhī vuttā Bhagavatā “savitakko -pa- avicāro samādhi”, no ca vata re vattabbe “avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā”ti.

Jhānantarikakathā niṭṭhitā.

18. Aṭṭhārasamavagga

(184) 8. Saddaṃsuṇātītikathā

823. * Samāpanno saddaṃ suṇātīti, āmantā. Samāpanno cakkhunā rūpaṃ passati -pa- sotena -pa- ghānena -pa- jivhāya -pa- kāyena phoṭṭhabbam phusatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Samāpanno saddaṃ suṇātīti, āmantā. Sotaviññāṇasamaṅgī samāpannoti, na hevaṃ vattabbe. Nanu samādhi manoviññāṇasamaṅgissāti, āmantā. Hañci samādhi manoviññāṇasamaṅgissa, no ca vata re vattabbe “samāpanno saddaṃ suṇātī”ti.

* Samādhi manoviññāṇasamaṅgissa, sotaviññāṇasamaṅgī saddaṃ suṇātīti, āmantā. Hañci samādhi manoviññāṇasamaṅgissa, sotaviññāṇasamaṅgī saddaṃ suṇātī, no ca vata re vattabbe “samāpanno saddaṃ

1. Dī 3. 184, 229 piṭṭhesu.

suṇātī”ti. Samādhi manoviññāṇasamaṅgissa, sotaviññāṇasamaṅgī saddaṃ suṇātīti, āmantā. Dvinnam phassānam -pa-. Dvinnam cittānam samodhānam hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

824. + Na vattabbaṃ “samāpanno saddaṃ suṇātī”ti, āmantā. Nanu paṭhamassa jhānassa saddo kaṇḍako vutto Bhagavatāti, āmantā. Hañci paṭhamassa jhānassa saddo kaṇḍako vutto Bhagavatā, tena vata re vattabbe “samāpanno saddaṃ suṇātī”ti.

825. * Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇḍako vutto Bhagavatāti samāpanno saddaṃ suṇātīti, āmantā. Dutiyassa jhānassa vitakko vicāro kaṇḍako vutto Bhagavatā atthi tassa vitakkavicārāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇḍako vutto Bhagavatāti samāpanno saddaṃ suṇātīti, āmantā. Tatiyassa jhānassa pīti kaṇḍako -pa-. Catutthassa jhānassa assāsapassāso kaṇḍako. Ākāśānañcāyatanam samāpannassa rūpasāññā kaṇḍako. Viññāṇañcāyatanam samāpannassa ākāśānañcāyatanasaññā kaṇḍako. Ākiñcaññāyatanam samāpannassa viññāṇañcāyatanasaññā kaṇḍako. Nevasaññānāsaññāyatanam samāpannassa ākiñcaññāyatanasaññā kaṇḍako. Saññāvedayitanirodham samāpannassa saññā ca vedanā ca kaṇḍako vutto Bhagavatā atthi tassa saññā ca vedanā cāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Saddaṃ suṇātītikathā niṭṭhitā.

18. Aṭṭhārasamavagga

(185) 9. Cakkhunārūpaṃpassatītikathā

826. * Cakkhunā rūpaṃ passatīti, āmantā. Rūpena rūpaṃ passatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpena rūpaṃ passatīti, āmantā. Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti, āmantā. Rūpaṃ

manoviññānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cakkhunā rūpaṃ passatīti, āmantā. Atthi cakkhussa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu natthi cakkhussa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci natthi cakkhussa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “cakkhunā rūpaṃ passatī”ti.

* Sotena saddaṃ suṇātīti -pa-. Ghānena gandhaṃ ghāyatīti -pa-. Jivhāya rasaṃ sāyatīti -pa-. Kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti, āmantā. Rūpena rūpaṃ phusatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpena rūpaṃ phusatīti, āmantā. Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti, āmantā. Rūpaṃ manoviññānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti, āmantā. Atthi kāyassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu natthi kāyassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci natthi kāyassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatī”ti -pa-.

827. + Na vattabbaṃ “cakkhunā rūpaṃ passatī”ti -pa- “kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatī”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṃ passati -pa- kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatī”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi cakkhunā rūpaṃ passati -pa- kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti.

Cakkhunā rūpaṃ passatītikathā niṭṭhitā.

Aṭṭhārasamo vaggo.

Tassuddānaṃ

Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsi, Buddhena Bhagavatā dhammo desito, natthi Buddhassa Bhagavato karuṇā, Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhiggaṇhāti, ekena ariyamaggena cattāri sāmāññaphalāni sacchikaroti, jhānā jhānaṃ saṅkamati, atthi jhānantarikā, samāpanno saddaṃ suṇāti, cakkhunā rūpaṃ passati kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatī.

1. Ma 1. 285; Am 1. 348 piṭṭhesu (Aṭṭhakathā passitabbā.)

19. Ekūnavīsativavagga

(186) 1. Kilesajahanakathā

828. * Atīte kilese jahatīti, āmantā. Niruddhaṃ nirodheti vigataṃ vigameti khīṇaṃ khepeti atthaṅgataṃ atthaṅgameti abbatthaṅgataṃ abbatthaṅgametīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atīte kilese jahatīti, āmantā. Nanu atītaṃ niruddhanti, āmantā. Hañci atītaṃ niruddhaṃ, no ca vata re vattabbe “atīte kilese jahatī”ti. Atīte kilese jahatīti, āmantā. Nanu atītaṃ natthīti, āmantā. Hañci atītaṃ natthi, no ca vata re vattabbe “atīte kilese jahatī”ti.

829. * Anāgate kilese jahatīti, āmantā. Ajātaṃ ajaneti asaṇjātaṃ asaṇjaneti anibbattaṃ anibhatteti apātubhūtaṃ apātubhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Anāgate kilese jahatīti, āmantā. Nanu anāgataṃ ajātanti, āmantā. Hañci anāgataṃ ajātaṃ, no ca vata re vattabbe “anāgate kilese jahatī”ti. Anāgate kilese jahatīti, āmantā. Nanu anāgataṃ natthīti, āmantā. Hañci anāgataṃ natthi, no ca vata re vattabbe “anāgate kilese jahatī”ti.

830. * Paccuppanne kilese jahatīti, āmantā. Ratto rāgaṃ jāhāti, duṭṭho dosaṃ jāhāti, mūḷho mohaṃ jāhāti, kiliṭṭho kolese jāhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rāgena rūgaṃ jāhāti, dosena dosaṃ jāhāti, mohena mohaṃ jāhāti, kilesehi kilese jāhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rāgo cittasampayutto, maggo cittasampayuttoti, āmantā. Dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rāgo akusalo, maggo kusaloti, āmantā. Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “cattārimāni bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri, nabhañca bhikkhave pathavī ca idaṃ paṭhamam suvidūravidūram -pa-. Tasmā satam dhammo asabbhi ārakā”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “kusalākusalā -pa- sammukhībhāvaṃ āgacchantī”ti.

831. + Na vattabbaṃ “atīte kilese jahati anāgate kilese jahati paccuppanne kilese jahatī”ti, āmantā. Natthi kilese jahatī”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Tena hi atīte kilese jahati, anāgate kilese jahati, paccuppanne kilese jahatīti.

Kilesajahanakathā niṭṭhitā.

19. Ekūnavīsativavagga

(187) 2. Suññatākathā

832. * Suññatā saṅkhārakkhandhapariyāpannāti, āmantā. Animittaṃ saṅkhārakkhandhapariyāpannanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Suññatā saṅkhārakkhandhapariyāpannāti, āmantā. Appaṇihito saṅkhārakkhandhapariyāpannoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Animittaṃ na vattabbaṃ “saṅkhārakkhandhapariyāpannan”ti, āmantā. Suññatā na vattabbā “saṅkhārakkhandhapariyāpannā”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Appaṇihito na vattabbo “saṅkhārakkhandhapariyāpanno”ti, āmantā. Suññatā na vattabbā “saṅkhārakkhandhapariyāpannā”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Suññatā “saṅkhārakkhandhapariyāpannā”ti, āmantā. Saṅkhārakkhandho na anicco na saṅkhato na paṭiccasamuppanno na khayadhammo na vayadhammo na virāgadhammo na nirodhadhammo na vipariṇāmadhammoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu saṅkhārakkhandho anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammoti, āmantā. Hañci saṅkhārakkhandho anicco -pa- vipariṇāmadhammo, no ca vata re vattabbe “suññatā saṅkhārakkhandhapariyāpannā”ti.

833. * Rūpakkhandhassa suññatā saṅkhārakkhandhapariyāpannāti, āmantā. Saṅkhārakkhandhassa suññatā rūpakkhandhapariyāpannāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Vedanākkhandhassa -pa-. Saññākkhandhassa. Viññāṇakkhandhassa suññatā saṅkhārakkhandhapariyāpannāti, āmantā. Saṅkhārakkhandhassa suññatā viññāṇakkhandhapariyāpannāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Saṅkhārakkhandhassa suññatā na vattabbā “rūpakkhandhapariyāpannā”ti, āmantā. Rūpakkhandhassa suññatā na vattabbā “saṅkhārakkhandhapariyāpannā”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandhassa suññatā na vattabbā “vedanākkhandhapariyāpannā -pa-. Saññākkhandhapariyāpannā. Viññāṇakkhandhapariyāpannā”ti, āmantā. Viññāṇakkhandhassa suññatā na vattabbā “saṅkhārakkhandhapariyāpannā”ti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

834. + Na vattabbaṃ “suññatā saṅkhārakkhandhapariyāpannā”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “suññamidarṃ bhikkhave saṅkhārā attena vā attaniyena vā”ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi suññatā saṅkhārakkhandhapariyāpannāti.

Suññatākathā niṭṭhitā.

19. Ekūnavīsativavagga

(188) 3. Sāmaññaphalakathā

835. * Sāmaññaphalaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ amatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sāmaññaphalaṃ asaṅkhatanti, nibbānaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

836. * Sāmaññaphalaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Sāmaññaṃ asaṅkhatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sāmaññaṃ saṅkhatanti, āmantā. Sāmaññaphalaṃ saṅkhatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Ma 3. 50 piṭṭhe āneñjasappāye.

* Sotāpattiphalaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Sotāpattimaggo asaṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sotāpattimaggo saṅkhatoti, āmantā. Sotāpattiphalaṃ saṅkhatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmiphalaṃ -pa-. Anāgāmiphalaṃ -pa-. Arahattaphalaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Arahattamaggo asaṅkhatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Arahattamaggo saṅkhatoti, āmantā. Arahattaphalaṃ saṅkhatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiphalaṃ asaṅkhatariṃ sakadāgāmiphalaṃ -pa- anāgāmiphalaṃ -pa- arahattaphalaṃ asaṅkhatariṃ, nibbānaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Pañca asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Pañca asaṅkhatānīti, āmantā. Pañca tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Sāmaññaphalakathā niṭṭhitā.

19. Ekūnavīsatiṃavagga

(189) 4. Pattikathā

837. * Patti asaṅkhatāti, āmantā. Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ amatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Patti asaṅkhatā, nibbānaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

838. * Cīvarassa patti asaṅkhatāti, āmantā. Nibbānaṃ -pa- amatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cīvarassa patti asaṅkhatā, nibbānaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Piṇḍapātassa -pa-. Senāsanassa -pa-. Gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṅkhatāti, āmantā. Nibbānaṃ -pa- accutaṃ amatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṅkhatā, nibbānaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Cīvarassa patti asaṅkhatā -pa-. Piṇḍapātassa -pa-. Senāsanassa -pa-.
 Gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṅkhatā, nibbānaṃ asaṅkhatanti,
 āmantā. Pañca asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Pañca asaṅkhatānīti,
 āmantā. Pañca tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

839. * Paṭhamassa jhānassa patti asaṅkhatā. (Evaṃ sabbaṃ
 vitthāretabbaṃ.) Dutiyassa jhānassa. Tatiyassa jhānassa. Catutthassa
 jhānassa. Ākāsaṇācāyatanassa. Viññāṇaṇcāyatanassa. Ākiñcaṇṇāyatanassa.
 Nevasaññānāsaññāyatanassa. Sotāpattimaggassa. Sotāpattiphalassa.
 Sakadāgāmiṃmaggassa. Sakadāgāmiṃphalassa. Anāgāmiṃmaggassa.
 Anāgāmiṃphalassa. Arahattamaggassa. Arahattaphalassa patti asaṅkhatāti,
 āmantā. Nibbānaṃ -pa- accutaṃ amatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.
 Arahattaphalassa patti asaṅkhatā, nibbānaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Dve
 asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve
 tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sotāpattimaggassa patti asaṅkhatā. Sotāpattiphalassa patti asaṅkhatā
 -pa-. Arahattamaggassa patti asaṅkhatā. Arahattaphalassa patti asaṅkhatā
 nibbānaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Nava asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe
 -pa-. Nava asaṅkhatānīti, āmantā. Nava tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṃ
 vattabbe -pa-.

840. + Na vattabbaṃ “patti asaṅkhatā”ti, āmantā. Patti rūpaṃ. Vedanā.
 Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi patti asaṅkhatāti.

Pattikathā niṭṭhitā.

19. Ekūnavīsatiṃavagga

(190) 5. Tathatākathā

841. * Sabbadhammānaṃ tathatā asaṅkhatāti, āmantā. Nibbānaṃ -pa-
 amatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sabbadhammānaṃ tathatā asaṅkhatā,
 nibbānaṃ

asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

842. * Rūpassa rūpatā, nanu rūpatā asaṅkhatāti, āmantā. Nibbānaṃ -pa- amatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Rūpassa rūpatā, nanu rūpatā asaṅkhatā nibbānaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Vedanāya vedanā, nanu vedanā -pa-. Saññāya saññatā, nanu saññatā -pa-. Saṅkhārānaṃ saṅkhāratā, nanu saṅkhāratā -pa-. Viññāṇassa viññāṇatā, nanu viññāṇatā asaṅkhatāti, āmantā. Nibbānaṃ -pa- amatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Rūpassa rūpatā, nanu rūpatā -pa-. Viññāṇassa viññāṇatā, nanu viññāṇatā asaṅkhatā, nibbānaṃ asaṅkhatanti, āmantā. Cha asaṅkhatānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cha asaṅkhatānīti, āmantā. Cha tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

843. + Na vattabbaṃ “sabbadhammānaṃ tathatā asaṅkhatā”ti, āmantā. Sabbadhammānaṃ tathatā rūpaṃ. Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇanti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi sabbadhammānaṃ tathatā asaṅkhatāti.

Tathatākathā niṭṭhitā.

19. Ekūnavīsativagga

(191) 6. Kusalakathā

844. * Nibbānadhātu kusalāti, āmantā. Sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇā, natthi

tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “nibbānadhātu kusalā”ti.

845. * Alobho kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Nibbānadhātu kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Adoso kusalo -pa-. Amoho kusalo -pa-. Saddhā. Vīriyaṃ. Sati. Samādhi -pa-. Paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Nibbānadhātu kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Nibbānadhātu kusalā anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Alobho kusalo anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nibbānadhātu kusalā anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Adoso kusalo -pa-. Amoho kusalo -pa-. Saddhā. Vīriyaṃ. Sati. Samādhi -pa-. Paññā kusalā anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

846. + Na vattabbaṃ “nibbānadhātu kusalā”ti, āmantā. Nanu nibbānadhātu anavajjāti, āmantā. Hañci nibbānadhātu anavajjā, tena vata re vattabbe “nibbānadhātu kusalā”ti.

Kusalakathā niṭṭhitā.

19. Ekūnavīsativavagga

(192) 7. Accantaniyāmakathā

847. * Atthi puthujjanassa accantaniyāmatāti, āmantā. Mātughātakko accantaniyato. Pitughātakko -pa-. Arahantaghātakko -pa-. Ruhiruppādako -pa-. Saṃghabhedako accantaniyatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

848. * Atthi puthujjanassa accantaniyāmatāti, āmantā. Accantaniyatassa puggalassa vicikicchā uppajjeyyāti, āmantā. Hañci accantaniyatassa puggalassa vicikicchā uppajjeyya, no ca vata re vattabbe “atthi puthujjanassa accantaniyāmatā”ti.

* Accantaniyatassa puggalassa vicikicchā nuppajjeyyāti, āmantā. Pahīnāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Pahīnāti, āmantā. Sotāpattimaggenāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sakadāgāmimaggena -pa-. Anāgāmimaggena -pa-. Arahattamaggenāti. Na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Katamena maggenāti, akusalena maggenāti. Akusalo maggo niyyāniko khayagāmī bodhagāmī anāsavo -pa- asaṃkilesikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu akusalo maggo aniyyāniko -pa- saṃkilesikoti, āmantā. Hañci akusalo maggo aniyyāniko -pa- saṃkilesiko, no ca vata re vattabbe “accantaniyatassa puggalassa vicikicchā akusalena maggena pahīnā”ti.

849. * Sassatadiṭṭhiyā niyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi uppajjeyyāti, āmantā. Hañci sassatadiṭṭhiyā niyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi uppajjeyya, no ca vata re vattabbe “atthi puthujjanassa accantaniyāmatā”ti.

* Sassatadiṭṭhiyā niyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi nuppajjeyyāti, āmantā. Pahīnāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Pahīnāti, āmantā. Sotāpattimaggenāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sakadāgāmimaggena -pa-. Anāgāmimaggena -pa-. Arahattamaggenāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Katamena maggenāti, akusalena maggena. Akusalo maggo -pa-. No ca vata re vattabbe “sassatadiṭṭhiyā niyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi akusalena maggena pahīnā”ti.

850. * Ucchedadiṭṭhiyā niyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi uppajjeyyāti, āmantā. Hañci ucchedadiṭṭhiyā niyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi uppajjeyya, no ca vata re vattabbe “atthi puthujjanassa accantaniyāmatā”ti.

* Ucchedadiṭṭhiyā niyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi nuppajjeyyāti, āmantā. Pahīnāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Pahīnāti, āmantā.

Sotāpattimaggenāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sakadāgāmimaggena -pa-.
Anāgāmimaggena. Arahattamaggenāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Katamena maggenāti, akusalena maggenāti. Akusalo maggo -pa-. No
ca vata re vattabbe “ucchedadiṭṭhiyā niyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi
akusalena maggena pahīnā”ti.

851. + Na vattabbaṃ “atthi puthujjanassa accantaniyāmatā”ti, āmantā.
Nanu vuttaṃ Bhagavatā “idha bhikkhave ekacco puggalo samannāgato hoti
ekantakāḷakehi akusalehi dhammehi, so¹ sakiṃ nimuggo nimuggova hoti”ti²
attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi puthujjanassa accantaniyāmatāti.

852. * Vuttaṃ Bhagavatā “idha bhikkhave ekacco puggalo samannāgato
hoti ekantakāḷakehi akusalehi dhammehi, so sakiṃ nimuggo nimuggova
hoti”ti katvā tena ca kāraṇena atthi puthujjanassa accantaniyāmatāti, āmantā.
Vuttaṃ Bhagavatā “idha bhikkhave ekacco puggalo ummujjitvā
nimujjati”ti³ attheva suttantoti, āmantā. Sabbakālaṃ ummujjitvā nimujjati,
na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Vuttaṃ Bhagavatā “idha bhikkhave ekacco puggalo samannāgato hoti
ekantakāḷakehi akusalehi dhammehi, so sakiṃ nimuggo nimuggova hoti”ti
katvā tena ca kāraṇena atthi puthujjanassa accantaniyāmatāti, āmantā.
Vuttaṃ Bhagavatā “idha bhikkhave ekacco puggalo ummujjitvā ṭhito hoti,
ummujjitvā vipassati viloketi, ummujjitvā patarati, ummujjitvā
patigādhappatto hoti”ti⁴ attheva suttantoti, āmantā. Sabbakālaṃ ummujjitvā
patigādhappatto hoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Accantaniyāmakathā niṭṭhitā.

1. Evaṃ kho bhikkhave puggalo (Am 2. 403 piṭṭhi.)

2. Am 2. 403 piṭṭhe.

3-4. Am 2. 403 piṭṭhe.

19. Ekūnavīsatiṃavagga

(193) 8. Indriyakathā

853. * Natthi lokiyaṃ saddhindriyanti, āmantā. Natthi lokiyā saddhāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Natthi lokiyaṃ vīriyindriyaṃ -pa- satindriyaṃ -pa- samādhindriyaṃ -pa- paññindriyanti, āmantā. Natthi lokiyā paññāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi lokiyā saddhāti, āmantā. Atthi lokiyaṃ saddhindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi lokiyaṃ vīriyaṃ -pa- sati -pa- samādhī -pa- paññāti, āmantā. Atthi lokiyaṃ paññindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi lokiyo mano, atthi lokiyaṃ manindriyanti, āmantā. Atthi lokiyā saddhā, atthi lokiyaṃ saddhindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi lokiyo mano, atthi lokiyaṃ manindriyanti, āmantā. Atthi lokiyā paññā, atthi lokiyaṃ paññindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi lokiyaṃ somanassaṃ, atthi lokiyaṃ somanassindriyaṃ -pa-. Atthi lokiyaṃ jīvaṃ, atthi lokiyaṃ jīvitindriyanti, āmantā. Atthi lokiyā saddhā, atthi lokiyaṃ saddhindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi lokiyaṃ jīvaṃ, atthi lokiyaṃ jīvitindriyanti, āmantā. Atthi lokiyā paññā, atthi lokiyaṃ paññindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

854. * Atthi lokiyā saddhā, natthi lokiyaṃ saddhindriyanti, āmantā. Atthi lokiyo mano, natthi lokiyaṃ manindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi lokiyā paññā, natthi lokiyaṃ paññindriyanti, āmantā. Atthi lokiyo mano, natthi lokiyaṃ manindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi lokiyā saddhā, natthi lokiyaṃ saddhindriyanti, āmantā. Atthi lokiyaṃ somanassaṃ, natthi lokiyaṃ somanassindriyanti, atthi lokiyaṃ jīvaṃ natthi lokiyaṃ jīvitindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi lokiyā paññā, natthi lokiyaṃ paññindriyanti, āmantā. Atthi lokiyo mano, natthi lokiyaṃ manindriyanti -pa-. Atthi lokiyaṃ jīvaṃ, natthi lokiyaṃ jīvitindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

855. * Atthi lokuttarā saddhā, atthi lokuttaram saddhindriyanti, āmantā. Atthi lokiyā saddhā, atthi lokiyam saddhindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi lokuttaram vīriyam -pa-. Atthi lokuttarā paññā, atthi lokuttaram paññindriyanti, āmantā. Atthi lokiyā paññā, atthi lokiyam paññindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi lokiyā saddhā, natthi lokiyam saddhindriyanti, āmantā. Atthi lokuttarā saddhā, natthi lokuttaram saddhindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi lokiyam vīriyam -pa-. Atthi lokiyā paññā, natthi lokiyam paññindriyanti, āmantā. Atthi lokuttarā paññā, natthi lokuttaram paññindriyanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

856. * Natthi lokiyāni pañcindriyānīti, āmantā. Nanu vuttam Bhagavatā “addasam kho aham bhikkhave Buddhacakkhunā lokam volokento satte apparajakkhe mahārajakkhe tikkhindriye mudindriye svākāre suviññāpaye appekacce paralokavajjabhayadassāvino viharante”¹ ti¹ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi lokiyāni pañcindriyānīti.

Indriyakathā niṭṭhitā.

Ekūnavīsatimo vaggo.

Tassuddānam

Atīte kilese jahati, anāgate kilese jahati, paccuppanne kilese jahati, suññatā saṅkhārakkhandhapariyāpannā, sāmāññaphalam asaṅkhatam, patti asaṅkhatā, sabbadhammānam tathatā asaṅkhatā, nibbānadhātu kusalā, atthi puthujjanassa accantaniyāmatā, natthi lokiyāni pañcindriyānīti.

20. Vīsativavagga

(194) 1. Asaṅcikkakathā

857. * Asaṅcicca mātaram jīvītā voropetvā ānantariko hotīti, āmantā. Asaṅcicca paṇam hantvā paṇātipātī hotīti, na

1. Ma 1. 225 piṭṭhe. Tattha “dvākāre duviññāpaye” iccādinipi padāni dissanti.

hevaṃ vattabbe -pa-. Asañcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotīti, āmantā. Asañcicca adinnaṃ ādiyitvā -pa-. Musā bhaṇitvā musāvādī hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Asañcicca pāṇaṃ hantvā pāṇātipātī na hotīti, āmantā. Asañcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko na hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Asañcicca adinnaṃ ādiyitvā -pa-. Musā bhaṇitvā musāvādī na hotīti, āmantā. Asañcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko na hotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

858. * Asañcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotīti, āmantā. “Asañcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotī”ti attheva suttantoti, natthi. “Sañcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotī”ti attheva suttantoti, āmantā. Hañci “sañcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotī”ti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe “asañcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotī”ti.

859. + Na vattabbaṃ “mātughātaṃ ānantariko”ti, āmantā. Nanu mātā jīvitaṃ voropitāti, āmantā. Hañci mātā jīvitaṃ voropitaṃ, tena vata re vattabbe “mātughātaṃ ānantariko”ti.

+ Na vattabbaṃ “pitughātaṃ ānantariko”ti, āmantā. Nanu pitā jīvitaṃ voropitoti, āmantā. Hañci pitā jīvitaṃ voropito, tena vata re vattabbe “pitughātaṃ ānantariko”ti.

+ Na vattabbaṃ “arahantaghātaṃ ānantariko”ti, āmantā. Nanu arahā jīvitaṃ voropitoti, āmantā. Hañci arahā jīvitaṃ voropito, tena vata re vattabbe “arahantaghātaṃ ānantariko”ti.

+ Na vattabbaṃ “ruhiruppādaṃ ānantariko”ti, āmantā. Nanu Tathāgatassa lohitaṃ uppāditanti, āmantā. Hañci Tathāgatassa lohitaṃ uppādiṭaṃ, tena vata re vattabbe “ruhiruppādaṃ ānantariko”ti.

860. * Saṃghabhedako ānantarikoti, āmantā. Sabbe saṃghabhedakā ānantarikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sabbe saṃghabhedakā ānantarikāti, āmantā. Dhammasaññī saṃghabhedako ānantarikoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

861. * Dhammasaññī saṃghabhedako ānantarikoti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “atthupāli saṃghabhedako āpāyiko nerayiko kappattho atekiccho. Atthupāli saṃghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappattho na atekiccho”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṃ “dhammasaññī saṃghabhedako ānantariko”ti.

862. + Na vattabbaṃ “dhammasaññī saṃghabhedako ānantariko”ti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Āpāyiko nerayiko, kappattho saṃghabhedako.

Vaggarato adhammattho, yogakkhemā padhamsati.

Saṃghaṃ samaggaṃ bhettvāna, kappam nirayamhi paccatī”ti¹.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi saṃghabhedako ānantarikoti.

Asañciccakathā niṭṭhitā.

20. Vīsativavagga

(195) 2. Nāṇakathā

863. * Natthi puthujjanassa ñāṇanti, āmantā. Natthi puthujjanassa paññā pajānanā vicayo pavicayo dhammavicayo sallakkhaṇā upalakkhaṇā paccupalakkhaṇāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu atthi puthujjanassa paññā pajānanā vicayo -pa- paccupalakkhaṇāti, āmantā. Hañci atthi puthujjanassa paññā pajānanā vicayo -pa- paccupalakkhaṇā, no ca vata re vattabbe “natthi puthujjanassa ñāṇan”ti.

1. Vi 4. 369; Am 3. 315; Khu 1. 203 piṭṭhesu.

864. * Natthi puthujjanassa ñāṇanti, āmantā. Puthujjano paṭhamam jhānam samāpajjeyyāti, āmantā. Hañci puthujjano paṭhamam jhānam samāpajjeyya, no ca vata re vattabbe “natthi puthujjanassa ñāṇan”ti.

* Puthujjano dutiyam jhānam -pa- tatiyam jhānam -pa- catuttham jhānam -pa- ākāsañāṇāyatanam samāpajjeyya. Viññāṇāṇāyatanam. Ākiñcaññāyatanam. Nevasaññānāsaññāyatanam samāpajjeyya. Puthujjano dānam dadeyya -pa- cīvaram dadeyya. Piṇḍapātam dadeyya. Senāsanam dadeyya. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāram dadeyyāti, āmantā. Hañci puthujjano gilānapaccayabhesajjaparikkhāram dadeyya, no ca vata re vattabbe “natthi puthujjanassa ñāṇan”ti.

865. + Atthi puthujjanassa ñāṇanti, āmantā. Puthujjano tena ñāṇena dukkham parijānāti, samudayam pajahati, nirodham sacchikaroti, maggam bhāvetīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Ñānakathā niṭṭhitā.

20. Vīsativavagga

(196) 3. Nirayapālakathā

866. * Natthi nirayesu nirayapālāti, āmantā. Natthi nirayesu kammakāraṇāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi nirayesu kammakāraṇāti, āmantā. Atthi nirayesu nirayapālāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi manussesu kammakāraṇā, atthi ca kāraṇikāti, āmantā. Atthi nirayesu kammakāraṇā, atthi ca kāraṇikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi nirayesu kammakāraṇā, natthi ca kāraṇikāti, āmantā. Atthi manussesu kammakāraṇā, natthi ca kāraṇikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

867. + Atthi nirayesu nirayapālāti, āmantā. Nanu vuttam Bhagavatā—

“Na Vessabhū nopi ca pettirājā,
Somo Yamo Vessavaṇo ca rājā.
Sakāni kammāni hananti tattha,
Ito paṇunnaṃ¹ paralokapattan”ti.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi natthi nirayesu nirayapālāti.

868. * Natthi nirayesu nirayapālāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā
“tamenam bhikkhave nirayapālā pañcavidhabandhanam nāma kāraṇam
kārenti², tattaṃ ayokhīlaṃ hatthe gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ dutiye hatthe
gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ pāde gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ dutiye pāde
gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ majjhe-urasmim gamenti, so tattha dukkhā tibbā
kaṭukā vedanā vedeti, na ca tāva kālaṃ karoti, yāva na taṃ pāpakammaṃ
byantīhoti”ti³ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi nirayesu nirayapālāti.

* Natthi nirayesu nirayapālāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā
“tamenam bhikkhave nirayapālā samvesetvā kuṭhārīhi⁴ tacchanti -pa-.
Tamenam bhikkhave nirayapālā uddhampādaṃ adhosiraṃ ṭhapetvā vāsīhi
tacchanti -pa-. Tamenam bhikkhave nirayapālā rathe yojetvā ādittāya
pathaviyā sampajjalitāya sajotibhūtāya⁵ sārentipi paccāsārentipi -pa-.
Tamenam bhikkhave nirayapālā mahantaṃ aṅgārapabbataṃ ādittaṃ
sampajjalitaṃ sajotibhūtaṃ āropentipi oropentipi -pa-. Tamenam bhikkhave
nirayapālā uddhampādaṃ adhosiraṃ gahetvā tattāya lohakumbhiyā
pakkipanti ādittāya sampajjalitāya sajotibhūtāya. So tattha pheṇuddehakaṃ
paccati, so tattha pheṇuddehakaṃ paccamāno sakimpi uddham gacchati,
sakimpi adho gacchati, sakimpi tiriyaṃ gacchati. So tattha dukkhā tibbā
kaṭukā vedanā vedayati, na ca tāva kālaṃ karoti, yāva

1. Paṇuṇṇaṃ (Syā, Ka), panunnaṃ (Sī) 2. Karonti (Ma 3. 204; Aṃ 1. 139 piṭṭhe.)
3. Ma 3. 204 piṭṭhe; Aṃ 1. 139 piṭṭhe ca. 4. Kudhārīhi (sabbattha)
5. Sañjotibhūtāya (Syā)

na taṃ pāpakammaṃ byantīhoti. Tameṇaṃ bhikkhave nirayapālā mahāniraye pakkhipanti. So kho pana bhikkhave mahānirayo.

Catukkaṇṇo catudvāro, vibhatto bhāgasō mito.

Ayopākārapariyanto, ayasā paṭikujjito.

Tassa ayomayā bhūmi, jalitā tejasā yutā.

Samantā yojanasataṃ, pharitvā tiṭṭhati sabbādā”ti¹.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi nirayesu nirayapālāti.

Nirayapālakathā niṭṭhitā.

20. Vīsativavagga

(197) 4. Tiracchānakathā

869. * Atthi devesu tiracchānagatāti, āmantā. Atthi tiracchānagatesu devāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi devesu tiracchānagatāti, āmantā. Devaloko tiracchānayonīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi devesu tiracchānagatāti, āmantā. Atthi tattha kīḷā paṭaṅgā makasā makkhikā ahī vicchikā satapadī gaṇḍupādāti². Na hevaṃ vattabbe -pa-.

870. + Natthi devesu tiracchānagatāti, āmantā. Nanu atthi tattha Erāvaṇo nāma hatthināgo, saḥassayuttaṃ dibbaṃ yānanti, āmantā. Hañci atthi tattha Erāvaṇo nāma hatthināgo, saḥassayuttaṃ dibbaṃ yānaṃ, tena vata re vattabbe “atthi devesu tiracchānagatā”ti.

871. * Atthi devesu tiracchānagatāti, āmantā. Atthi tattha hatthibandhā assabandhā³ yāvasikā kārāṇikā bhattakārakāti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi natthi devesu tiracchānagatāti.

Tiracchānakathā niṭṭhitā.

1. Ma 3. 204; Aṃ 1. 140; Khu 2. 135 piṭṭhesu.

2. Gaṇḍupādāti (Syā, Kam, I)

3. Hatthibhaṇḍā assabhaṇḍā (?)

20. Visatimavagga

(198) 5. Maggakathā

872. * Pañcaṅgiko maggoti, āmantā. Nanu aṭṭhaṅgiko maggo vutto Bhagavatā. Seyyathidaṃ. Sammādiṭṭhi -pa- sammāsamādhī, āmantā. Hañci aṭṭhaṅgiko maggo vutto Bhagavatā. Seyyathidaṃ, sammādiṭṭhi -pa- sammāsamādhī, no ca vata re vattabbe “pañcaṅgiko maggo”ti.

* Pañcaṅgiko maggoti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Maggānaṃ aṭṭhaṅgiko seṭṭho, saccānaṃ caturo padā.
Virāgo seṭṭho dhammānaṃ, dvipadānaṃ cakkhumā”ti¹.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi aṭṭhaṅgiko maggoti.

873. * Sammāvācā maggaṅgaṃ, sā ca na maggoti, āmantā. Sammādiṭṭhi maggaṅgaṃ, sā ca na maggoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammāvācā maggaṅgaṃ, sā ca na maggoti, āmantā. Sammāsaṅkappo -pa-. Sammāvāyāmo -pa-. Sammāsati -pa-. Sammāsamādhī maggaṅgaṃ, so ca na maggoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo maggaṅgaṃ, so ca na maggoti, āmantā. Sammādiṭṭhi -pa-. Sammāsamādhī maggaṅgaṃ, so ca na maggoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sammādiṭṭhi maggaṅgaṃ, sā ca maggoti, āmantā. Sammāvācā maggaṅgaṃ, sā ca maggoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammādiṭṭhi maggaṅgaṃ, sā ca maggoti, āmantā. Sammākammanto -pa-. Sammā-ājīvo maggaṅgaṃ, so ca maggoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Sammāsaṅkappo -pa-. Sammāvāyāmo -pa-. Sammāsati -pa-. Sammāsamādhī maggaṅgaṃ, so ca maggoti, āmantā. Sammāvācā -pa-. Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo maggaṅgaṃ, so ca maggoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

874. + Ariyo aṭṭhaṅgiko maggoti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “pubbeva kho panassa kāyakammaṃ vacīkammaṃ ājīvo supārisuddho hoti.

1. Khu 1. 52 Dhammapade.

Evamassāyaṃ ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvanāpāripūriṃ gacchatī”ti¹
attheva suttantoti, āmantā. Tena hi pañcaṅgiko maggoti.

875. * Pañcaṅgiko maggoti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “yasmimṃ
kho Subhadda dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko maggo na upalabbhati,
samaṇopi tattha na upalabbhati, dutiyopi tattha samaṇo na upalabbhati,
tatiyopi tattha samaṇo na upalabbhati, catutthopi tattha samaṇo na
upalabbhati. Yasmimṃ ca kho Subhadda dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko
maggo upalabbhati, samaṇopi tattha upalabbhati, dutiyopi -pa- tatiyopi -pa-
catutthopi tattha samaṇo upalabbhati. Imasmimṃ kho Subhadda
dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko maggo upalabbhati, idheva Subhadda
samaṇo, idha dutiyo samaṇo, idha tatiyo samaṇo, idha catuttho samaṇo,
suññā parappavādā samaṇebhi aññehī”ti² attheva suttantoti, āmantā. Tena hi
aṭṭhaṅgiko maggoti.

Maggakathā niṭṭhitā.

20. Vīsativavagga

(199) 6. Nāṇakathā

876. * Dvādasavattukaṃ nāṇaṃ lokuttaranti, āmantā. Dvādasā
lokuttarañāṇānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dvādasā lokuttarañāṇānīti,
āmantā. Dvādasā sotāpattimaggāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dvādasā
sotāpattimaggāti, āmantā. Dvādasā sotāpattiphalānīti, na hevaṃ vattabbe
-pa-. Dvādasā sakadāgāmimaggā -pa-. Anāgāmimaggā -pa-.
Arahattamaggāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Dvādasā arahattamaggāti, āmantā.
Dvādasā arahattaphalānīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

877. + Na vattabbaṃ “dvādasavattukaṃ nāṇaṃ lokuttaran”ti, āmantā.
Nanu vuttaṃ Bhagavatā “idaṃ dukkhaṃ ariyasaccaṃ”ti me bhikkhave
pubbe ananussutesu

1. Ma 3. 337 piṭṭhe.

2. Dī 2. 125 piṭṭhe.

dhammesu cakkhum udapādi ñāṇaṃ udapādi paññā udapādi vijjā udapādi āloko udapādi, “taṃ kho panidaṃ dukkhaṃ ariyasaccaṃ pariññeyyaṃ”ti me bhikkhave -pa- pariññātaṃ”ti me bhikkhave -pa- “idaṃ dukkhasamudayaṃ¹ ariyasaccaṃ”ti me bhikkhave -pa- “taṃ kho panidaṃ dukkhasamudayaṃ ariyasaccaṃ pahātabban”ti me bhikkhave -pa- pahīnaṃ”ti me bhikkhave -pa- “idaṃ dukkhanirodhaṃ² ariyasaccaṃ”ti me bhikkhave -pa- “taṃ kho panidaṃ dukkhanirodhaṃ ariyasaccaṃ sacchikātabban”ti me bhikkhave -pa- sacchikataṃ”ti me bhikkhave -pa- “idaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccaṃ”ti me bhikkhave -pa- “taṃ kho panidaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccaṃ bhāvetabban”ti me bhikkhave -pa- bhāvitaṃ”ti me bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi -pa- āloko udapādī”ti³ attheva suttantoti, āmantā. Tena hi dvādasavatthukaṃ ñāṇaṃ lokuttaranti.

Ñāṇakathā niṭṭhitā.

Visatimo vaggo.

Tassuddānaṃ

Mātughātaṃ ānantariko, pitughātaṃ ānantariko, arahantaghātaṃ ānantariko, ruhiruppādaṃ ānantariko, saṅghabhedako ānantariko, natthi puthujjanassa ñāṇaṃ, natthi nirayesu nirayapālā, atthi devesu tiracchānagatā, pañcaṅgiko maggo, dvādasavatthukaṃ ñāṇaṃ lokuttaranti.

Catuttho paṇṇāsako.

Tassuddānaṃ

Niggaho, puññaśāṇcayo, aṭṭhāsi, atītena ca, mātughātaṃ.

1. Dukkhasamudayo (Syā, Kaṃ, I)

2. Dukkhanirodho (Syā, Kaṃ, I)

3. Vi 3. 15; Saṃ 3. 369; Khu 9. 330 piṭṭhesu.

21. Ekavīsativagga

(200) 1. Sāsanakathā

878. * Sāsanam navam katanti, āmantā. Satipaṭṭhānā navam katāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sāsanam navam katanti, āmantā. Sammappadhānā -pa-. Iddhipādā -pa-. Indriyā -pa-. Balā -pa-. Bojjhaṅgā navam katāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Pubbe akusalam pacchā kusalam katanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Pubbe sāsavam -pa- samyojaniyam. Ganthaniyam. Oghaniyam. Yoganiyam. Nīvaraṇiyam. Parāmaṭṭham. Upādāniyam -pa- saṃkilesiyam pacchā asaṃkilesiyam katanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi koci Tathāgatassa sāsanam navam karotīti, āmantā. Atthi koci satipaṭṭhāne navam karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi koci sammappadhāne -pa- iddhipāde -pa- indriye -pa- bale -pa- bojjhaṅge navam karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi koci pubbe akusalam pacchā kusalam karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Atthi koci pubbe sāsavam -pa- saṃkilesiyam pacchā asaṃkilesiyam karotīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Labbhā Tathāgatassa sāsanam puna navam kātunti, āmantā. Labbhā satipaṭṭhānā puna navam kātunti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Labbhā sammappadhānā -pa- iddhipādā -pa- indriyā -pa- balā -pa- bojjhaṅgā puna navam kātunti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Labbhā pubbe akusalam pacchā kusalam kātunti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Labbhā pubbe sāsavam -pa- saṃkilesiyam pacchā asaṃkilesiyam kātunti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Sāsanakathā niṭṭhitā.

21. Ekavīsativagga

(201) 2. Avivittakathā

879. * Puthujjano tedhātukehi dhammehi avivittoti, āmantā. Puthujjano tedhātukehi phassehi -pa- tedhātukāhi vedanāhi.

Saññāhi. Cetanāhi. Cित्तेhi. Saddhāhi. Vīriyehi. Satīhi. Samādhīhi -pa-
tedhātukāhi paññāhi avivittoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Puthujjano tedhātukehi kammehi avivittoti, āmantā. Yasmiṃ khaṇe
puthujjano cīvaraṃ deti, tasmim khaṇe paṭhamam jhānam upasampajja
viharatī -pa- ākāsañācāyatanam upasampajja viharatīti, na hevaṃ vattabbe
-pa-. Yasamim khaṇe puthujjano piṇḍapātam deti -pa- senāsanam deti -pa-
gilānapaccayabhesajjaparikkhāram deti, tasmim khaṇe catuttham jhānam
upasampajja viharatī. Nevasaññānāsaññāyatanam upasampajja viharatīti, na
hevaṃ vattabbe -pa-.

880. + Na vattabbam “puthujjano tedhātukehi kammehi avivitto”ti,
āmantā. Puthujjanassa rūpadhātu-arūpadhātūpagam kammam pariññātanti,
na hevaṃ vattabbe. Tena hi puthujjano tedhātukehi kammehi avivittoti -pa-.

Avivittakathā niṭṭhitā.

21. Ekavīsativavagga

(202) 3. Saṃyojanakathā

881. * Atthi kiñci saṃyojanam appahāya arahattappattīti, āmantā. Atthi
kiñci sakkāyadiṭṭhim appahāya -pa- vicikiccham appahāya -pa-
sīlabbataparāmāsam appahāya. Rāgam appahāya. Dosam appahāya. Moham
appahāya. Anottappam appahāya arahattappattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi kiñci saṃyojanam appahāya arahattappattīti, āmantā. Arahā
sarāgo sadoso samoho samāno samakkho sapaḷāso sa-upāyāso sakilesoti, na
hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno
nimmakkho nippaḷāso nirupāyāso nikkilesoti, āmantā. Hañci arahā nirāgo
-pa- nikkilesoti, no ca vata re vattabbe “atthi kiñci saṃyojanam appahāya
arahattappattī”ti.

882. + Na vattabbaṃ “kiñci saṃyojanaṃ appahāya arahattappattī”ti, āmantā. Arahā sabbaṃ Buddhavisayaṃ jānātīti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi atthi kiñci saṃyojanaṃ appahāya arahattappattīti.

Saṃyojanakathā niṭṭhitā.

21. Ekavīsativagga

(203) 4. Iddhikathā

883. * Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vāti, āmantā. “Niccapaṇṇā rukkhā hontū”ti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vāti, na hevaṃ vattabbe -pa- “Niccapupphā rukkhā hontu -pa-. Niccaphalikā rukkhā hontu. Niccaṃ juṇhaṃ hotu. Niccaṃ khemaṃ hotu. Niccaṃ subhikkhaṃ hotu. Niccaṃ suvatthī¹ hotū”ti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vāti, āmantā. Uppanno phasso “mā nirujjhi”ti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Uppannā vedanā -pa- saññā. Cetanā. Cittaṃ. Saddhā. Vīriyaṃ. Sati. Samādhi -pa-. Paññā “mā nirujjhi”ti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vāti, āmantā. “Rūpaṃ niccaṃ hotū”ti atthi adhippāya-iddhi vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. “Viññāṇaṃ niccaṃ hotū”ti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vāti, āmantā. Jātidhammā sattā “mā jāyimsū”ti atthi -pa-. Jarādhammā sattā “mā jīrimsū”ti -pa-. Byādhidhammā sattā “mā byādhiyimsū”ti -pa-. Maraṇadhammā sattā “mā mīyimsū”ti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

1. Suvuṭṭhikaṃ (Syā)

884. + Na vattabbaṃ “atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā”ti, āmantā. Nanu āyasmā Pilindavaccho rañño Māgadhassa seniyassa Bimbisārassa pāsādaṃ “suvaṇṇaṃ”tveva adhimucci, suvaṇṇo ca pana āsīti¹, āmantā. Hañci āyasmā Pilindavaccho rañño Māgadhassa Seniyassa Bimbisārassa pāsādaṃ suvaṇṇantveva adhimucci, suvaṇṇo ca pana āsi, tena vata re vattabbe “atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā”ti.

Iddhikathā niṭṭhitā.

21. Ekavīsativavagga

(204) 5. Buddhakathā

885. * Atthi Buddhānaṃ Buddhehi hīnāṭirekatāti, āmantā. Satipaṭṭhānatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammappadhānato -pa-. Iddhipādato. Indriyato. Balato. Bojjhaṅgato. Vasibhāvato -pa-. Sabbaññutaññadassanatoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Buddhakathā niṭṭhitā.

21. Ekavīsativavagga

(205) 6. Sabbadisākathā

886. * Sabbā disā Buddhā tiṭṭhantīti, āmantā. Puratthimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Puratthimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti, āmantā. Kinnāmo so Bhagavā, kiṃjacco, kiṃgotto, kinnāmā tassa Bhagavato mātāpitāro, kinnāmaṃ tassa Bhagavato sāvakayugaṃ, konāmo tassa Bhagavato upaṭṭhāko, kīdisaṃ cīvaraṃ dhāreti, kīdisaṃ pattaṃ dhāreti, katarasmaṃ gāme vā nigame vā nagare vā raṭṭhe vā janapade vāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Dakkhiṇāya disāya -pa-. Pacchimāya disāya -pa-. Uttarāya disāya -pa-. Heṭṭhimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Heṭṭhimāya

1. Vi 1. 362; Vi 3. 302 piṭṭhesu.

disāya Buddho tiṭṭhatīti, āmantā. Kinnāmo so Bhagavā -pa-. Janapade vāti, na hevaṃ vatable -pa-.

* Uparimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti, na hevaṃ vatable -pa-.
 Uparimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti, āmantā. Cātumahārājike tiṭṭhati -pa-.
 Tāvatiṃse tiṭṭhati -pa-. Yāme tiṭṭhati -pa-. Tusite tiṭṭhati -pa-.
 Nimmānaratīyā tiṭṭhati -pa-. Paranimmitavasavattiyā tiṭṭhati -pa-.
 Brahmaloce tiṭṭhatīti, na hevaṃ vatable -pa-.

Sabbadisākathā niṭṭhitā.

21. Ekavīsativavagga

(206) 7. Dhammakathā

887. * Sabbe dhammā niyatāti, āmantā. Micchattaniyatāti, na hevaṃ vatable -pa-. Sammattaniyatāti, na hevaṃ vatable -pa-. Natthi aniyato rāsīti, na hevaṃ vatable -pa-. Nanu atthi aniyato rāsīti, āmantā. Hañci atthi aniyato rāsī, no ca vata re vatable “sabbe dhammā niyatā”ti.

* Sabbe dhammā niyatāti, āmantā. Nanu tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsī, sammattaniyato rāsī, aniyato rāsīti¹, āmantā. Hañci tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsī, sammattaniyato rāsī, aniyato rāsī, no ca vata re vatable “sabbe dhammā niyatā”ti.

* Rūpaṃ rūpaṭṭhena niyatanti, āmantā. Micchattaniyatanti, na hevaṃ vatable -pa-. Sammattaniyatanti, na hevaṃ vatable -pa-. Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇaṃ viññāṇaṭṭhena niyatanti, āmantā. Micchattaniyatanti, na hevaṃ vatable -pa-. Sammattaniyatanti, na hevaṃ vatable -pa-.

888. + Na vattabbaṃ “rūpaṃ rūpaṭṭhena niyataṃ -pa- vedanā -pa- saññā -pa- saṅkhārā -pa- viññāṇaṃ viññāṇaṭṭhena niyataṃ”ti, āmantā.
 Rūpaṃ vedanā

1. Abhi 1. 3, 211 piṭṭhesu.

hoti -pa- saññā hoti. Saṅkhārā honti. Viññāṇaṃ hoti. Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇaṃ rūpaṃ hoti -pa- vedanā hoti. Saññā hoti. Saṅkhārā hontīti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi rūpaṃ rūpaṭṭhena niyataṃ, vedanā -pa- saññā -pa- saṅkhārā -pa- viññāṇaṃ viññāṇaṭṭhena niyatanti.

Dhammakathā niṭṭhitā.

21. Ekavīsativavagga

(207) 8. Kammakathā

889. * Sabbe kammā niyatāti, āmantā. Micchattaniyatāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammattaniyatāti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Natthi aniyato rāsīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu atthi aniyato rāsīti, āmantā. Hañci atthi aniyato rāsī, no ca vata re vattabbe “sabbe kammā niyatā”ti.

* Sabbekammā niyatāti, āmantā. Nanu tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsī, sammattaniyato rāsī, aniyato rāsīti, āmantā. Hañci tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsī, sammattaniyato rāsī, aniyato rāsī, no ca vata re vattabbe “sabbe kammā niyatā”ti.

890. * Diṭṭhadhammavedanīyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyaṭṭhena niyatanti, āmantā. Micchattaniyatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammattaniyatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Upapajjavedanīyaṃ kammaṃ -pa-. Aparāpariyavedanīyaṃ kammaṃ aparāpariyavedanīyaṭṭhena niyatanti, āmantā. Micchattaniyatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Sammattaniyatanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

891. + Na vattabbaṃ “diṭṭhadhammavedanīyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyaṭṭhena niyataṃ. Upapajjavedanīyaṃ kammaṃ -pa-. Aparāpariyavedanīyaṃ kammaṃ aparāpariyavedanīyaṭṭhena niyatan”ti, āmantā. Diṭṭhadhammavedanīyaṃ kammaṃ upapajjavedanīyaṃ hoti, aparāpariyavedanīyaṃ hoti -pa-. Upapajjavedanīyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyaṃ hoti,

aparāpariyavedanīyaṃ hoti -pa-. Aparāpariyavedanīyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyaṃ hoti, upapajjavedanīyaṃ hotīti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi diṭṭhadhammavedanīyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyaṭṭhena niyataṃ. Upapajjavedanīyaṃ kammaṃ -pa-. Aparāpariyavedanīyaṃ kammaṃ aparāpariyavedanīyaṭṭhena niyatanti.

Kammakathā niṭṭhitā.

Ekavīsatimo vaggo.

Tassuddānaṃ

Sāsanam navam kataṃ, atthi koci Tathāgatassa sāsanam navam karoti, labbhā Tathāgatassa sāsanam puna navam kātuṃ, puthujjano tedhātukehi kammehi avivitto, atthi kiñci saṃyojanam appahāya arahattappatti, atthi adhippāyiddhi Buddhānam vā sāvakanānaṃ vā, atthi Buddhānaṃ Buddhēhi hīnātirekatā, sabbā disā Buddhā tiṭṭhanti, sabbe dhammā niyatā, sabbe kammā niyatāti.

22. Bāvīsativagga

(208) 1. Parinibbānakathā

892. * Atthi kiñci saṃyojanam appahāya parinibbānanti, āmantā. Atthi kiñci sakkāyadiṭṭhiṃ appahāya -pa-. Anottappaṃ appahāya parinibbānanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Atthi kiñci saṃyojanam appahāya parinibbānanti, āmantā. Arahā sarāgo -pa- sakilesoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu arahā nirāgo -pa- nikkilesoti, āmantā. Hañci arahā nirāgo -pa- nikkilesa, no ca vata re vattabbe “atthi kiñci saṃyojanam appahāya parinibbānan”ti.

893. + Na vattabbaṃ “atthi kiñci saṃyojanam appahāya parinibbānanti, āmantā. Arahā sabbaṃ Buddhavisayaṃ jānātīti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi atthi kiñci saṃyojanam appahāya parinibbānanti.

Parinibbānakathā niṭṭhitā.

22. Bāvīsatimavagga

(209) 2. Kusalacittakathā

894. * Arahā kusalacitto parinibbāyatīti, āmantā. Arahā puññābhisaṅkhāraṃ abhisaṅkharonto. Āneñjābhisaṅkhāraṃ abhisaṅkharonto. Gatisaṃvattaniyaṃ kammaṃ karonto. Bhavasāṃvattaniyaṃ kammaṃ karonto. Issariyaṃvattaniyaṃ kammaṃ karonto. Adhipaccasaṃvattaniyaṃ kammaṃ karonto. Mahābhogasaṃvattaniyaṃ kammaṃ karonto. Mahāparivārasaṃvattaniyaṃ kammaṃ karonto. Devasobhagyaṃvattaniyaṃ kammaṃ karonto. Manussasobhagyaṃvattaniyaṃ kammaṃ karonto parinibbāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Arahā kusalacitto parinibbāyatīti, āmantā. Arahā ācinanto apacinanto. Pajahanto upādiyanto. Visinonto ussinto. Vidhūpento sandhūpento parinibbāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu arahā nevācināti na apacināti apacinitvā t̥hitoti, āmantā. Hañci arahā nevācināti, na apacināti, apacinitvā t̥hito, no ca vata re vattabbe “arahā kusalacitto parinibbāyatī”ti. Nanu arahā neva pajahati na upādiyati, pajahitvā t̥hito. Neva visineti na ussinti, visinetvā t̥hito. Nanu arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti, vidhūpetvā t̥hitoti, āmantā. Hañci arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti, vidhūpetvā t̥hito, no ca vata re vattabbe “arahā kusalacitto parinibbāyatī”ti.

895. + Na vattabbaṃ “arahā kusalacitto parinibbāyatī”ti, āmantā. Nanu arahā upaṭṭhitassati sato sampajāno parinibbāyatīti, āmantā. Hañci arahā upaṭṭhitassati sato sampajāno parinibbāyati, tena vata re vattabbe “arahā kusalacitto parinibbāyatī”ti.

Kusalacittakathā niṭṭhitā.

22. Bāvīsatimavagga

(210) 3. Āneñjakathā

896. * Arahā āneñje ñhito parinibbāyatīti, āmantā. Nanu arahā pakaticitte ñhito parinibbāyatīti, āmantā. Hañci arahā pakaticitte ñhito parinibbāyati, no ca vata re vattabbe “arahā āneñje ñhito parinibbāyatī”ti.

* Arahā āneñje ñhito parinibbāyatīti, āmantā. Arahā kiriyamaye citte ñhito parinibbāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu arahā vipākacitte ñhito parinibbāyatīti, āmantā. Hañci arahā vipākacitte ñhito parinibbāyati, no ca vata re vattabbe “arahā āneñje ñhito parinibbāyatī”ti.

* Arahā āneñje ñhito parinibbāyatīti, āmantā. Arahā kiriyābyākate citte ñhito parinibbāyatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu arahā vipākābyākate citte ñhito parinibbāyatīti, āmantā. Hañci arahā vipākābyākate citte ñhito parinibbāyati, no ca vata re vattabbe “arahā āneñje ñhito parinibbāyatī”ti.

* Arahā āneñje ñhito parinibbāyatīti, āmantā. Nanu Bhagavā catutthajjhānā vuṭṭhahitvā samanantarā parinibbutotī¹, āmantā. Hañci Bhagavā catutthajjhānā vuṭṭhahitvā samanantarā parinibbuto, no ca vata re vattabbe “arahā āneñje ñhito parinibbāyatī”ti.

Āneñjakathā niṭṭhitā.

22. Bāvīsatimavagga

(211) 4. Dhammābhisamayakathā

897. * Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayoti, āmantā. Atthi gabbhaseyyāya dhammadesanā, dhammassavanāṃ, dhammasākacchā, paripucchā, sīlasamādānaṃ, indriyesu guttadvāratā, bhojane mattaññutā, pubbarattāpararattaṃ

1. Dī 2. 128 piṭṭhe.

jāgariyānuyogoti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Natthi gabbhaseyyāya dhammadesanā, dhammassavanam -pa- pubbarattāpararattam jāgariyānuyogoti, āmantā. Hañci natthi gabbhaseyyāya dhammadesanā, dhammassavanam -pa-. Pubbarattāpararattam jāgariyānuyogo, no ca vata re vattabbe “atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo”ti.

* Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayoti, āmantā. Nanu dve paccayā sammādiṭṭhiyā uppātāya parato ca ghoso, yoniso ca manasikāroti, āmantā. Hañci dve paccayā sammādiṭṭhiyā uppādāya parato ca ghoso, yoniso ca manasikāro, no ca vata re vattabbe “atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayoti”ti.

* Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayoti, āmantā. Suttassa pamattassa muṭṭhassatissa asampajānassa dhammābhisamayoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Dhammābhisamayakathā niṭṭhitā.

22. Bāvisatimavagga

(212-4) 5-7. Tissopikathā

898. * Atthi gabbhaseyyāya arahattappattīti, āmantā. Suttassa pamattassa muṭṭhassatissa asampajānassa arahattappattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

899. * Atthi supinagatassa dhammābhisamayoti, āmantā. Suttassa pamattassa muṭṭhassatissa asampajānassa dhammābhisamayoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

900. * Atthi supinagatassa arahattappattīti, āmantā. Suttassa pamattassa muṭṭhassatissa asampajānassa arahattappattīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Tissopikathā niṭṭhitā.

22. Bāvīsativagga

(215) 8. Abyākatakathā

901. * Sabbam supinagatassa cittam abyākatanti, āmantā. Supinantena pāṇam haneyyāti, āmantā. Hañci supinantena pāṇam haneyya, no ca vata re vattabbe “sabbam supinagatassa cittam abyākatan”ti.

* Supinantena adinnam ādiyeyya -pa- musā bhaṇeyya. Pisunam bhaṇeyya, pharusam bhaṇeyya. Sampham palapeyya. Sandhim chindeyya. Nillopanam hareyya. Ekāgārikam kareyya. Paripantho tiṭṭheyya. Paradāram gaccheyya. Gāmaghātakam kareyya. Nigamaghātakam kareyya. Supinantena methunam dhammam paṭisevveyya. Supinagatassa asuci mucceyya. Supinantena dānam dadeyya. Cīvaram dadeyya. Piṇḍapātām dadeyya. Senāsanam dadeyya. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāram dadeyya. Khādanīyam dadeyya. Bhojanīyam dadeyya. Pānīyam dadeyya. Cetiyaṃ vandeyya, cetiye mālam āropeyya. Gandham āropeyya. Vilepanam āropeyya -pa- cetiyaṃ abhidakkhiṇam kareyyāti, āmantā. Hañci supinantena cetiyaṃ abhidakkhiṇam kareyya, no ca vata re vattabbe “sabbam supinagatassa cittam abyākatan”ti.

902. + Na vattabham “sabbam supinagatassa cittam abyākatan”ti, āmantā. Nanu supinagatassa cittam abbohāriyam vuttam Bhagavatāti, āmantā. Hañci supinagatassa cittam abbohāriyam vuttam Bhagavatā, tena vata re vattabbe “sabbam supinagatassa cittam abyākatan”ti.

Abyākatakathā niṭṭhitā.

22. Bāvīsativagga

(216) 9. Āsevanapaccayakathā

903. * Natthi kāci āsevanapaccayatāti, āmantā. Nanu vuttam Bhagavatā “pāṇātipāto bhikkhave āsevito bhāvito

bahulīkato nirayasamvattaniko tiracchānayonisasamvattaniko
 pettivisayasamvattaniko, yo sabbalahuso pāṇātipātassa vipāko
 manussabhūtaṃ appāyukasamvattaniko hoti”¹ attheva suttantoti, āmantā.
 Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatāti.

* Natthi kāci āsevanapaccayatāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā
 “adinnādānaṃ bhikkhave āsevitā bhāvitā bahulīkatā
 nirayasamvattanikaṃ tiracchānayonisasamvattanikaṃ
 pettivisayasamvattanikaṃ, yo sabbalahuso adinnādānaṃ vipāko
 manussabhūtaṃ bhogabyasanasamvattaniko hoti -pa- yo sabbalahuso
 kāmesumicchācārassa vipāko manussabhūtaṃ sapattaverasamvattaniko hoti
 -pa- yo sabbalahuso musāvādaṃ vipāko manussabhūtaṃ
 abbhūtabbhakkhānasamvattaniko hoti -pa- yo sabbalahuso pisuṇāya vācāya
 vipāko manussabhūtaṃ mittehi bhedanasamvattaniko hoti -pa- yo
 sabbalahuso pharusāya vācāya vipāko manussabhūtaṃ
 amanāpasaddasamvattaniko hoti -pa- yo sabbalahuso samphappalāpassa
 vipāko manussabhūtaṃ anādeyyavācāsamvattaniko hoti. Surāmerayapānaṃ
 bhikkhave āsevitā -pa- yo sabbalahuso surāmerayapānaṃ vipāko
 manussabhūtaṃ ummattakasamvattaniko hoti”² attheva suttantoti,
 āmantā. Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatāti.

904. * Natthi kāci āsevanapaccayatāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā
 “micchādīṭṭhi bhikkhave āsevitā bhāvitā bahulīkatā nirayasamvattanikā
 tiracchānayonisasamvattanikā pettivisayasamvattanikā”¹ attheva suttantoti,
 āmantā. Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatāti.

* Natthi kāci āsevanapaccayatāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā
 “micchāsankappo -pa- micchāsamādhī bhikkhave āsevito bhāvito -pa-
 pettivisayasamvattaniko”² attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi kāci
 āsevanapaccayatāti.

1. Am 3. 77 piṭṭhe.

2. Am 3. 77 piṭṭhe.

905. * Natthi kāci āsevanapaccayatāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “sammādiṭṭhi bhikkhave āsevita bhāvita bahulikatā amatogadhā hoti amataparāyanā amatapariyosānā”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatāti.

* Natthi kāci āsevanapaccayatāti, āmantā. Nanu vuttaṃ Bhagavatā “sammāsaṅkappo bhikkhave āsevito bhāvito bahulikato -pa-. Sammāsamādhi bhikkhave āsevito bhāvito bahulikato amatogadho hoti amataparāyano amatapariyosāno”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatāti.

Āsevanapaccayakathā niṭṭhitā.

22. Bāṇīsatimavagga

(217) 10. Khaṇīkakathā

906. * Ekacittakkhaṇīkā sabbe dhammāti, āmantā. Citte mahāpathavī saṅṭhāti. Mahāsamuddo saṅṭhāti. Sinerupabbatarājā saṅṭhāti. Āpo saṅṭhāti. Tejo saṅṭhāti. Vāyo saṅṭhāti. Tiṇakatṭhavanappatayo saṅṭhahantīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Ekacittakkhaṇīkā sabbe dhammāti, āmantā. Cakkhāyatanaṃ cakkhuviññāṇena sahaajātanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Cakkhāyatanaṃ cakkhuviññāṇena sahaajātanti, āmantā. Nanu āyasmā Sāriputto etadavoca “ajjhattikañceva āvuso cakkhum aparibhinnaṃ hoti, bāhirā ca rūpā na āpāthaṃ āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, neva tāva tajjassa viññāṇabhāgassa¹ pātubhāvo hoti. Ajjhattikañceva āvuso cakkhum aparibhinnaṃ hoti, bāhirā ca rūpā āpāthaṃ āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, neva tāva tajjassa viññāṇabhāgassa pātubhāvo hoti. Yato ca kho āvuso ajjhattikañceva cakkhum aparibhinnaṃ

1. Viññāṇabhāvassa (bahūsu)

hoti, bāhirā ca rūpā āpātham āgacchanti, tajjo ca samannāhāro hoti, evaṃ tajjassa viññāṇabhāgassa pātubhāvo hoti”¹ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbam “cakkhāyatanam cakkhuviññāṇena sahajātan”ti.

* Sotāyatanam -pa-. Ghāṇāyatanam -pa-. Jivhāyatanam -pa-.
Kāyāyatanam kāyaviññāṇena sahajātanti, na hevaṃ vattabbe -pa-.
Kāyāyatanam kāyaviññāṇena sahajātanti, āmantā. Nanu āyasmā Sāriputto etadavoca “ajjhattiko ceva āvuso kāyo aparibhinno hoti, bāhirā ca phoṭṭhabbā na āpātham āgacchanti, no ca -pa-. Ajjhattiko ceva āvuso kāyo aparibhinno hoti, bāhirā ca phoṭṭhabbā āpātham āgacchanti, no ca -pa-. Yato ca kho āvuso ajjhattiko ceva kāyo aparibhinno hoti, bāhirā ca phoṭṭhabbā āpātham āgacchanti, tajjo ca samannāhāro hoti, evaṃ tajjassa viññāṇabhāgassa pātubhāvo hoti”²ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbam “kāyāyatanam kāyaviññāṇena sahajātan”ti.

907. + Na vattabbam “ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā”ti, āmantā.
Sabbe dhammā niccā dhuvā sassatā avipariṇāmadhammāti, na hevaṃ vattabbe. Tena hi ekacittakkhaṇikā sabbe dhammāti.

Khaṇikakathā niṭṭhitā.

Bāvisatimo vaggo.

Tassuddānam

Atthi kiñci samyojanam appahāya parinibbānam, arahā kusalacitto parinibbāyati, arahā āneñje ṭhito parinibbāyati, atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo, atthi gabbhaseyyāya arahattappatti, atthi supinagatassa dhammābhisamayo, atthi supinagatassa arahattappatti, sabbam supinagatassa cittam abyākatam, natthi kāci āsevanapaccayatā, ekacittakkhaṇikā sabbe dhammāti.

1. Ma 1. 248 piṭṭhe.

2. Ma 1. 249 piṭṭhe.

23. Tevīsativavagga

(218) 1. Ekādhippāyakathā

908. * Ekādhippāyena methuno dhammo paṭisevitabboti, āmantā. Ekādhippāyena assamaṇena hotabbaṃ abhikkhunā hotabbaṃ chinnamūlena hotabbaṃ pārājikena hotabbanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Ekādhippāyena methuno dhammo paṭisevitabboti, āmantā. Ekādhippāyena pāṇo hantabbo. Adinnaṃ ādiyitabbaṃ. Musā bhaṇitabbā. Pisuṇaṃ bhaṇitabbaṃ. Pharusāṃ bhaṇitabbaṃ. Samphaṃ palapitabbaṃ. Sandhi cheditabbo. Nillopaṃ hātabbaṃ. Ekāgārikaṃ kātabbaṃ. Paripantho ṭhātabbaṃ. Parādāro gantabbo. Gāmaghātako kātabbo. Nigamaghātako kātabboti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Ekādhippāyakathā niṭṭhitā.

23. Tevīsativavagga

(219) 2. Arahantavaṇṇakathā

909. * Arahantānaṃ vaṇṇena amanussā methunaṃ dhammaṃ paṭisevantīti, āmantā. Arahantānaṃ vaṇṇena amanussā pāṇaṃ hananti -pa- adinnaṃ ādiyanti. Musā bhaṇanti. Pisuṇaṃ bhaṇanti. Pharusāṃ bhaṇanti. Samphaṃ palapanti. Sandhiṃ chindanti. Nillopaṃ haranti. Ekāgārikaṃ karonti. Paripantho tiṭṭhanti. Parādāraṃ gacchanti. Gāmaghātakaṃ karonti -pa- nigamaghātakaṃ karontīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Arahantavaṇṇakathā niṭṭhitā.

23. Tevīsativavagga

(220-4) 3-7. Issariyakāmakārikākathā

910. * Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti, āmantā. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu nirayaṃ

gacchati. Sañjīvaṃ gacchati. Kālasuttaṃ gacchati. Tāpanaṃ gacchati. Mahātāpanaṃ¹ gacchati. Saṃghātaṃ gacchati. Roruvaṃ gacchati -pa- Avīciṃ gacchatīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti, āmantā. “Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatī”ti attheva suttantoti, natthi. Hañci “bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatī”ti nattheva suttanto, no ca vata re vattabbe “bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatī”ti.

911. * Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamati, āmantā. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu nirayaṃ upapajjeyya. Tiracchānayaṇiṃ upapajjeyyāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamati, āmantā. Bodhisatto iddhiṃ natthi, na hevaṃ vattabbe -pa-. Bodhisatto iddhiṃ natthi, āmantā. Bodhisattena chandiddhipādo bhāvito -pa- vīriyiddhipādo -pa- cittiddhipādo -pa- vīmaṃsiddhipādo bhāvitoti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamati, āmantā. “Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamati”ti attheva suttantoti, natthi. Hañci “bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamati”ti nattheva suttanto, no ca vata re vattabbe “bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamati”ti.

912. * Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti, āmantā. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu “sassato loko”ti paccāgacchi. “Asassato loko”ti -pa- “Antavā loko”ti -pa- “Anantavā loko”ti, “taṃ jīvaṃ taṃ

1. Patāpanaṃ (Sī, Syā, Kaṃ, I)

sarīran”ti, “aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīran”ti, “hoti Tathāgato paraṃ maraṇā”ti. “Na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā”ti, “hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṃ maraṇā”ti -pa- “Neva hoti na na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā”ti paccāgacchīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikam akāsīti, āmantā. “Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikam akāsī”ti attheva suttantoti, natthi. Hañci “bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikam akāsī”ti nattheva suttanto, no ca vata re vattabbe “bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikam akāsī”ti.

913. * Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aparantapaṃ¹ akāsī, aññaṃ satthāraṃ uddisīti, āmantā. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu “sassato loko”ti paccāgacchi -pa- “Neva hoti na na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā”ti paccāgacchīti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

914. * Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisīti, āmantā. “Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisī”ti attheva suttantoti, natthi. Hañci “bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisī”ti nattheva suttanto, no ca vata re vattabbe “bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisī”ti.

Issariyakāmakārikākathā niṭṭhitā.

23. Tevīsativagga

(225) 8. Patirūpakathā

915. * Atthi na rāgo rāgapatirūpakoti, āmantā. Atthi na phasso phassapatirūpako. Atthi na vedanā vedanāpatirūpikā. Atthi na saññā

1. Amaram tapam (Sam 1. 104 piṭṭhe.)

saññāpatirūpikā. Atthi na cetanā cetanāpatirūpikā. Atthi na cittaṃ cittapatirūpakam. Atthi na saddhā saddhāpatirūpikā. Atthi na vīriyaṃ vīriyapatirūpakam. Atthi na sati satipatirūpikā. Atthi na samādhī samādhīpatirūpako. Atthi na paññā paññāpatirūpikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

916. * Atthi na doso dosapatirūpako. Atthi na moho mohapatirūpako. Atthi na kilesa kilesapatirūpakoti, āmantā. Atthi na phasso phassapatirūpako -pa-. Atthi na paññā paññāpatirūpikāti, na hevaṃ vattabbe -pa-.

Patirūpakathā niṭṭhitā.

23. Tevīsativavagga

(226) 9. Aparinipphannakathā

917. * Rūpaṃ aparinipphannanti, āmantā. Rūpaṃ na aniccaṃ na saṅkhataṃ na paṭiccasamuppannaṃ na khayadhammaṃ na vayadhammaṃ na virāgadhammaṃ na nirodhadhammaṃ na vipariṇāmadhammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu rūpaṃ aniccaṃ saṅkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Hañci rūpaṃ aniccaṃ saṅkhataṃ -pa- vipariṇāmadhammaṃ, no ca vata re vattabbe “rūpaṃ aparinipphannaṃ”ti.

* Dukkhaññeva parinipphannanti, āmantā. Nanu ‘yadaniccaṃ taṃ dukkhaṃ’¹ vuttaṃ Bhagavatā rūpaṃ aniccanti, āmantā. Hañci ‘yadaniccaṃ taṃ dukkhaṃ’ vuttaṃ Bhagavatā rūpaṃ aniccaṃ, no ca vata re vattabbe “dukkhaññeva parinipphannaṃ”ti -pa-.

918. * Vedanā -pa-. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṃ. Cakkhāyatanaṃ -pa-. Dhammāyatanaṃ. Cakkhudhātu -pa-. Dhammadhātu. Cakkhundriyaṃ -pa-. Aññātāvindriyaṃ aparinipphannanti, āmantā. Aññātāvindriyaṃ na aniccaṃ -pa-. Na vipariṇāmadhammanti, na hevaṃ vattabbe -pa-. Nanu aññātāvindriyaṃ aniccaṃ saṅkhataṃ -pa- vipariṇāmadhammanti, āmantā. Hañci aññātāvindriyaṃ aniccaṃ saṅkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ, no ca vata re vattabbe “aññātāvindriyaṃ aparinipphannaṃ”ti.

1. Saṃ 2. 19 piṭṭhe.

* Dukkhaññeva parinipphannanti, āmantā. Nanu ‘yadaniccaṃ taṃ dukkhaṃ’ vuttaṃ Bhagavatā aññātāvindriyaṃ aniccanti, āmantā. Hañci ‘yadaniccaṃ taṃ dukkhaṃ’ vuttaṃ Bhagavatā aññātāvindriyaṃ aniccaṃ, no ca vata re vattabbe “dukkhaññeva parinipphannan”ti.

Aparinipphannakathā niṭṭhitā.

Tevīsatimo vaggo.

Tassuddānaṃ

Ekādhippāyena methuno dhammo paṭisevitabbo, arahantānaṃ vaṇṇena amanussā methunaṃ dhammaṃ paṭisevanti, bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchati, gabbhaseyyaṃ okkamati, dukkarakārikaṃ akāsi, aparantapaṃ akāsi, aññaṃ satthāraṃ uddisi, atthi na rāgo rāgapatirūpako, atthi na doso dosapatirūpako, atthi na moho mohapatirūpako, atthi na kilesa kilesapatirūpako, rūpaṃ aparinipphannaṃ aññātāvindriyaṃ aparinipphannanti.

Khuddako aḍḍhapaṇṇāsako.

Tassuddānaṃ

Navam, nibbuti, ekādhippāyoti.

Paṇṇāsakuddānaṃ

Mahāniyāmo, anusayā, niggaho khuddakapañcamo.

Parappavādamaddanā, suttamūlasamāhitā.

Ujjotanā satthusamaye, Kathāvatthupakaraṇeti.

Pañcattimsabhāṇavāraṃ

Kathāvatthupakaraṇaṃ niṭṭhitam.

Kathāvatthupāliya

Lakkhitabbapadānaṃ anukkamaṇikā

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[A]		[A]	
Akālamaccu	394	Arahattappatto	90
Ajaḷā	80	Arahatā	65
Aññāṇaṃ	134	Arahattā	61
Antarābhavo	269	Arahato	106
Atītārammaṇaṃ	301	Arahanto	61
Atītaṃ	96	Ariyadhammavipāko	266
Atītaṃ cakkhuṃ	102	Arūpadhātu	276
Atītaṃ ñāṇaṃ	104	Avipakkavipākā	119
Adhippāya-iddhi	438	Asaññagati	198
Anantarāpayutto	347	Asaññabhavo	196
Anāgate ñāṇaṃ	235	Asamayavimutto	74
Anāgataṃ	96	Asātarāgo	352
Anāgataṃ cakkhuṃ	103	Asekhaṃ ñāṇaṃ	228
Anāgataṃ ñāṇaṃ	105	[Ā]	
Anāgāmiphalappatto	89	Ākāso	246
Anāgāmiphalā	62	Āpāyikaṃ	45
Anāgāmimaggena	94	Āpo	109
Anāgāmissa	106	Āpokasiṇaṃ	152
Anāsavā	205	Āyuppamāṇaṃ	159
Aniccatā	334	Ārabbhatha	156
Anupubbābhisamayo	163	[I]	
Anupubbena medhāvī	168	Idaṃ dukkhaṃ	329
Anusayā	299, 323	Iddhibalena	330
Amatārammaṇaṃ	295	Indriyabaddhaṃ	397

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[U]		[Ka]	
Uccārapassāvo	130	Kammūpacayo	377
Uppādo	54	Kalyāṇapāpakāni	41
Upekkhāhi samannāgato	211	Kāmaguṇā	272
Uposatho	162	Kāmarāgānusayo	362
[E]		Kāmā	274
Ekacittakkhaṇikā	448	Kāyakammaṃ	249
Ekadesaṃ	183	Kāyakammaṃ rūpaṃ	282
Ekabījī	87, 342	Kāyabhedo	150
Ekavokārabhavo	199	Kāyasañcetanā	290
Ekavokārabhavaṃ	38	Kāyo	109
Ekāyanamaggo	121	Kāsāvadhāraṇā	81
[O]		Kukkuḷā	160
Okkantaniyāmo	216	Kusalākusalā	349
Odanakummāsaṃ	408	Kolaṃkolo	207, 341
Odātaṃ	98	[Kha]	
Odātaṃ rūpaṃ	35	Khaṇo parinipphanno	372
Odhisoḍhiso	87	Khattiyo	31
Oḷārikaṃ kāmarāgaṃ	94, 409	Khandhā	115
[Ka]		Khīṇā	176
Kaṅkhā	140	[Ga]	
Kappaṭṭho	345	Gihisaṃyojanaṃ	202
Kappasahassāni	159	[Ca]	
Kammakārako	48	Cakkavattisatto	214
Kammato	395	Cakkavattī	110
Kammavipāko	262	Cakkhumā puggalo	36
Kammahetu	293	Cakkhusamphassajā	251
		Cattāri saccāni	242

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ca]		[Da]	
Catuvokārabhavo	199	Dānaṃ iṭṭhaphalaṃ	162, 255
Cittasantati	332	Dāyakatova	403
Cittānuparivatti	319	Diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ	185
Cittārammaṇaṃ	234	Diṭṭhisampanno	342
Cittaṃ niggaṇhāti	380	Dinnaṃ mahapphalaṃ	401
Cittaṃ paggaṇhāti	381	Dibbasotaṃ	191
Cīvaraṃ	206	Dibbaṃ sukhaṃ	44
Cetasiko	253	Dukkhāhāro	156
Cetopariyāye ñāṇaṃ	235	Duggati	343
[Cha]		Dussilyaṃ	322
Cha gatiyo	268	Dosaṭṭhāniyo	170
[Ja]		[Dha]	
Jarāmarāṇaṃ	264, 373	Dhammaṭṭhitatā	333
Jānanto	150	Dhammataṇhā	353
[Jha]		[Na]	
Jhānantarikā	412	Nigaḷo	38
Jhānā jhānaṃ	410	Nibbānaṃ	244
[Ña]		Niyato	348
Ñāṇī	327	Niyāmagamanāya	231
Ñāṇaṃ anārammaṇaṃ	300	Niyāmo	239
Ñāṇaṃ cittavippayuttaṃ	328	Nirayapālā	430
[Tha]		Niruttipathā	112
Thānāṭṭhānañca	178	Nirodhasamāpatti	245
[Ta]		Nirodhā	173
Tathatā	421	Nivuto	349
Tathāgatabalaṃ	174	Nerayikaṃ	46
Tiracchānagatā	432	[Pa]	
Tīṇi cakkhūni	191	Pañca ṭhānāni	261
		Pañcaviññāṇa	312

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Pa]		[Pha]	
Pañcindriyāni	189	Phale ñāṇaṃ	237
Paccuppannaṃ	96	Phassavippayuttaṃ	288
Paccuppannaṃ cakkhum	103	Phasso vipāko	339, 389
Paccuppannaṃ ñāṇaṃ	105	[Ba]	
Paccekasambuddhā	82	Bālaputhujjana	156, 171
Pañcorambhāgiyāni	84	Buddhapātubhāvā	53
Paṭiggāhakato	404	Buddho Bhagavā	405
Paṭiccasamuppādo	240	Bojjhaṅgaratanānaṃ	124
Paṭisambhidā	233	Bojjhaṅgā	178
Paṭuppanne ñāṇaṃ	236	Bodhipaṭilābhā	213
Paṭhamāṃ kalalāṃ	358	Bodhisatto	216
Paṇḍakā	129	Brahmacariyavāso	80
Pattadhāraṇā	81	Brāhmaṇo	31
Pathavīkaṣiṇaṃ	151, 230	[Bha]	
Pabbajjā	81	Bhagavatā	406
Paradhammakusalo	133	Bhagavato uccārapassāvo	408
Paravitāraṇā	145	Bhagavato karuṇā	407
Parinibbāyipuggalo	85	Bhagavato mettā	407
Parinibbuto	54	[Ma]	
Paribhogamayaṃ	257	Maggabhāvanā	311
Pariyuṭṭhānaṃ	363	Maggasamaṅgī	315
Parūpahāro	134	Mahapphalaṃ	403
Piṇḍapātaṃ	206	Mātā atthi	51
Puññūpacayo	393	Mātughātaḥ	428
Puthujjana	107	Mādisā ve jīnā	218
Puthujjanā	133	Mānusakaṃ sukhaṃ	44
Puthujjano	92	Mārakāyikā	128
Pubbakoṭi	30	Micchādiṭṭhiyo	36
Purisayugā	52		

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ma]		[Va]	
Muṇḍiyaṃ	81	Vicikicchā	140
Methunaṃ	130	Viññatti sīlaṃ	321
Mohaṭṭhāniyo	171	Vitakkavicārā	153
Maṃsacakkhuraṃ	190	Vitakkavipphāro	304
		Vitakkasamuṭṭhānā	154
[Ya]		Vipāko	49, 267
Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ	193	Vimati	129
Yadā have	143	Vimuccamaṇaṃ	183
Yāvatāyukaṃ	159	Vimuttiñāṇaṃ	227
Yoni	275	Vītarāgo	138
Yaṃ kiñci	112	Vesso	32
		Vohāro	169
[Ra]		[Sa]	
Ratanānaṃ pātubhāvo	123	Sakadāgāmiphālā	62
Rāgaṭṭhāniyo	170	Sakadāgāmiphalapatto	88
Rūpajīvitindriyaṃ	291	Sakadāgāminā	67
Rūpataṇhā	353	Sakadāgāmissa	106
Rūpadhātupariyāpanno	364, 391	Saṅgahitā	250
Rūpino dhammā	275	Saññābhavo	196
Rūpaṃ maggo	309	Sattakkhattuparamo	88, 340
Rūpaṃ sārammaṇaṃ	298	Satta ratanāni	215
[La]		Satipaṭṭhānā	121, 178
Lakkhaṇasamannāgato	214	Saddo vipāko	338
Lahuparivattā	157	Sadhammakusalo	132
Lokiyo	172	Saddhindriyaṃ	187
Lokiyam	152	Sampatijāto	215
Lokuttaram	152	Sabbe saṅkhārā	385
[Va]		Sabbe saṃyojanā	225
Vacībhedo	150	Sabbaṃ kammaṃ	336
Vajirā bhikkhunī	58		

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Sa]		[Sa]	
Samādānahetukaṃ	320	Sukho viveko	163
Samāpanno	351	Suddo	32
Sammādiṭṭhiyo	37	Sīlaṃ acetasikaṃ	317
Sammāsambuddhā	82, 110	Sotāpattiphalappatto	87
Sammukhībhūto	350	Sotāpattiphalā	62
Sammutiññaṇaṃ	233	Sotāpannassa	107
Salāyataniko	278	Sotāpannena	67
Sābhogā	314	Sotāpanno	32, 52
Sāriputto	204	Samvaro	194
Sāvakayugam	82	[Ha]	
Sāvako	175	Hatthā	109
Sukkavissatṭhi	127	Hīnātirekatā	439

Kathāvatthupāliya

Nānāpāṭhā

Paṭhamo mūlapāṭho, Sī = Sīhaḷapothhakam, Syā = Syāmapothhakam,
Kam = Kambojapothhakam, I = Inḡalisapothhakam, Ka = kesuci
Marammapothhakesu dissamānapāṭho, Ka-Sī = kesuci Sīhaḷapothhakesu
dissamānapāṭho, Tṭha = Aṭṭhakathā.

Kathāvatthupāliya

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[A]

Akusalā = Akusalam (Ma 2. 157 piṭṭhe)	366
Aññindriyaṅca = Aññātāvindriyaṅca (bahūsu)	14
Atītā -pa- atthīti = Atītā -pa- natthīti (Ka)	119
Atītānāgato subhaṅgo = Atītānāgatesu bhāgo (Syā)	127
Atthi vitakkavicārati = Atthi vitakkavicārā (Syā) evamuparipi.	153
Attheva = Atthi (?)	247
Adukkhamasukhāya vedanāya = Adukkhamasukhā vedanā (Sī, Ka)	201
Adhipaccasaṃvattaniyam = Ādhipaccasaṃvattanikam (?)	393
Andhībhūtasmiṃ = Andhabhūtasmiṃ (Sī, Syā, Kam, I)	218
Anañña = Na añña (Ka)	215
Anābhāvaṃkato = Anabhāvakato (Sī)	72
Anamataggoyam = Anamataggāyam (Ka)	30
Anāgāmiphalapatto = Anāgāmiphalam patto (?)	89
Anāvaṭṭentassa = Anāvaṭṭantassa (I) Anāvajjantassa (Sī, Syā, Ka)	305
Anupalabbhiyamāne = Anupalabbhamāne (Ma 1. 191 piṭṭhe)	59
Anottappāsikāti = Anottappikāti (?)	254
Apabyāmato = Asabyākato (Sī, Ka)	342

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[A]

Aparantapaṃ = Amaraṃ tapaṃ (Saṃ 1. 104 piṭṭhe)	217
Abyābajjhaṃ = Abyāpajjhaṃ (Syā, Ka)	255
Abhabba = Abhabbo (Sī, Syā)	91
Abhidakkhiṇaṃ = Padakkhiṇaṃ (I)	346, 394
Amatadundubhin”ti = Dudrabhinti (Ka)	218
Arahattappatto = Arahattaṃ patto (?)	90
Avipakkavipākā = Avipākā (Syā)	119-120
Avipākā = Vipakkavipākā (Syā) Avipakkavipākā (Ka)	119-120
Avipākā = Avipakkavipākā (Sī, Ka)	120
Ahesuṃ te = Ahimsakā (Aṃ 2. 327 piṭṭhe)	95

[Ā]

Ānanda = Hānanda (Saṃ 1. 275 piṭṭhe)	290
Āmantā = Na hevaṃ vattabbe (Syā, Kaṃ, I)	293
Ābhogassa = Sābhogassa (?)	257
Āvaṭṭanā = Āvajjanā (Syā, Kaṃ)	262
Āhañchaṃ = Ānaññim (Ka)	218

[I]

“I”ti = Īti (Syā, I)	330
Idha parinibbāyipuggalo = Idhaparinibbāyī (?)	85

[U]

Ucchādenti = Ucchārenti (Sī, I, Ka)	408
Upapajje = Upapajjaṃ (Aṃ 3. 497 piṭṭhe)	337
Upādiṇṇaṃ = Upādinnaṃ (Syā, Kaṃ)	190
Upādāyarūpānaṃ = Upādārūpānaṃ (Sī, I, Ka)	386

[Ū]

Ūhacca = Ohacca (Syā) Uhacca (Ka)	56
-----------------------------------	----

[E]

Elamūgā = Eḷamūgā (Syā)	80
-------------------------	----

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ka]

Kañci = Kiñci (Ka)	149
Kaṇḍako = Kaṇḍako (Syā) Am 3. 363 piṭṭhepi.	155
Katamakkhandhagaṇanam = Katamaṁ khandhagaṇanam (Sī, I, Ka)	251
Kapiñjaram = Kapiñjalam (Syā, Kaṁ, I)	202, 343
Kayākayaṁ = Kayakkayaṁ (Sī, I)	261
Karuṇedhimuttā = Karuṇādhimuttā (Sī, Ka)	95
Kāyasakkhi = Kāyasakkhī (Syā)	51
Kārenti = Karonti (Ma 3. 204; Am 1. 139 piṭṭhe)	431
Kālakañcikā = Kālakañjikā (Sī, Syā, Kaṁ) Kālakañjakā (I)	269
Kiñci = Kañci (Syā)	198
Kuṭhārīhi = Kudhārīhi (sabbattha)	431
Kusalā = Kusalam (Ma 2. 157 piṭṭhe)	366

[Kha]

Khandhā dhātu āyatananti = Khandhadhātu-āyatananti (Syā)	115
Khippaṁ hi veti = Khippaṁ haveti (bahūsu)	258

[Ga]

Gaṇḍuppādāti = Gaṇḍupādāti (Syā, Kaṁ, I)	432
--	-----

[Ca]

Cattārova = Cattāro (?)	38
Cittavaṇḍavālamoliṁ = Pītavaṇṭavālamoliṁ (Syā, Kaṁ, I)	202

[Ja]

Jahatīti = Na jahatīti (bahūsu) Aṭṭhakathā oloketabbā.	99
“Jānatoham = Jānatāham (Sī) Jānatvāham (Syā, I, Ka)	138

[Jha]

Jhāyino = Ye jhāyino (Udāne)	144
------------------------------	-----

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ta]

Tava = Tvaṃ (Syā) Ṭikā oloketabbā.	2
Tassa = Yañcassa (Sī, I, Ka)	407
Tena vata re = No ca vata re (Sī, Ka) No vata re (Syā)	272
Tena hi vattabbaṃ = Tena hi (Sī, Syā) Tena hi na vattabbaṃ. (Ka)	161
Tena hi vattabbaṃ = Tena hi na vattabbaṃ (Syā, Ka)	161
Tena hi vattabbaṃ = Tena hi (Sī, Syā, Kaṃ)	
Tena hi na vattabbaṃ (Ka)	184

[Tha]

Thinaṃ = Thīnaṃ (Sī, Syā, Kaṃ, I)	68
-----------------------------------	----

[Da]

Dukkhanirodhaṃ = Dukkhanirodho (Syā, Kaṃ, I)	435
Dukkhanirodhaṃ = Dukkhanirodho (Syā, Kaṃ)	219
Dukkhamēva = Dukkhaṃ (Saṃ 1. 258 piṭṭhe)	57
Dukkhasamudayaṃ = Dukkhasamudayo (Syā, Kaṃ, I)	435
Dukkhasamudayaṃ = Dukkhasamudayo (Syā, Kaṃ)	219
“Du”ti = Dūti (Syā, I)	330
Dunniggahitā ca = Dunniggahitāva (Syā)	3

[Dha]

Dhammā te = Dhammā niruddhā te (Syā, Ka)	119
--	-----

[Na]

Na jahatīti = Na jahati (Sī, Ka)	99
Naravīrasāvakā = Narasīhasāvakā (Ka)	402
Nānubyañjanaggāhī”ti = Ma 1. 285; Aṃ 1. 348 piṭṭhe.	312
Nitthiṇṇa-oghaṃ = Nittiṇṇaoghaṃ (Sī, Ka) Nittiṇṇaoghaṃ (Syā, Kaṃ)	144
Nibbattate = Nibbattatī (Sī, Syā) Saṃ 1. 208 piṭṭhe, Nibbattati (I, Ka)	358
Niyāma -pa- nirodhoti = Niyāma-pa- pañcavokārabhavo (I)	323
Nevasaññā -pa- na vattabbaṃ = Nevasaññā -pa- vattabbaṃ (?)	201
No ca vata re = No vata re (Syā, I)	1, 73

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Pa]

Paṭipadā = Paṭipādā (Ṭṭha)	77
Paṭiladdho = Paṭividdho (bahūsu)	161
Paṭivinetvā = Paṭivinodetvā (Sī, I, Ka)	347
Paṭisaṅkhāniruddhāpi = Paṭisaṅkhāniruddhā (?)	173
Paṭuppannañāṇakathā = Paccuppannakathā (Sī)	237
Paṭuppanne = Paccuppanne (Sī, Syā)	236
Paṇunnaṃ = Paṇuṇṇaṃ (Sī, Syā, Kaṃ) Panunnaṃ (Sī)	431
Pathavīkasiṇaṃ samāpattiṃ = Pathavīkasiṇasamāpattiṃ (Sī, Ka)	229
Passati = Passasi (Sī, Syā, Ka) evamuparipi.	248
Pāṭaliputtassa = Potaliputtassa (Ma 3. 251 piṭṭhe)	290
Pesi = Pesī (Syā, Kaṃ, I)	358
Ponobbhavikā = Ponobhavikā (Sī, I)	332

[Pha]

Phassasikāti = Phassikāti (I, Ṭṭha)	253
-------------------------------------	-----

[Ba]

Bhāvīsatiṇaṃ = Bhāvīsatiyā (?)	37
--------------------------------	----

[Bha]

Bhetvāna = Bhinditvā (Sī, Ka)	346
-------------------------------	-----

[Ma]

Madhukapānaṃ = Madhupānaṃ (Sī, Syā, Kaṃ, I)	401
Mahākaccāyano = Mahākaccāno (Ma 1. 156 piṭṭhādīsu)	76
Mahākoṭṭhiko = Mahākoṭṭhito (Sī, Syā, Kaṃ, I)	76
Mahāmoggallāno = Mahāmoggalāno (Ka)	76
Mahimso = Mahiso (Sī, Syā, Kaṃ, I)	31
Mātughātakammaṣa = Mātughātakakammaṣa (Syā)	294
Milakkhesu = Milakkhūsu (Syā, Ka)	83
Methunaṃ uppādeyya = Methunaṃ dhammaṃ uppādeyya (Sī, Syā)	130

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ya]

Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ = Yathākammūpagatañāṇaṃ (Syā, Kaṃ)	193
Yathāhi = Yathāpi (bahūsu)	58
Yattha sadde = Yattha saddo (Sī) Yathāsaddaṃ (?)	335
Yampidaṃ = Yamidaṃ (Syā) Yampi taṃ (Ma 1. 191 piṭṭhe)	59
Yamidaṃ = Yadidaṃ (bahūsu)	158
Yamidaṃ = Yampidaṃ (Sī, Syā) Saṃ 2. 251 piṭṭhe.	160
Ye te = Yekeci (Sī)	133

[Ra]

Rattindivāni = Rattidivāni (Ka)	333
Ruhiruppādako = Lohituppādako (Sī, Ka) Aññaṭṭhānesu pana ruhiruppādakotveva dissati.	156
Rūpadhātuyā = Arūpadhātuyā (sabbattha)	281

[Va]

Vattatī = Vattati (I, Ka) Ma 2. 412 piṭṭhe, vattate (?)	396
Viññāṇabhāgassa = Viññāṇabhāvassa (bahūsu)	448
Visuddhiyāti = Visujjhatīti (Syā)	405
Vicaranti = Viharanti (Sī, Ka)	402
Vihassati = Vihessati (Sī, Syā, Kaṃ) Viharissati (Ka)	156
Vehāsaṃ gacchatīti, āmantā = Vehāgacchatīti (?)	345

[Sa]

Sakadāgāmiphalappatto = Sakadāgāmiphalaṃ patto (?)	88
Saṅkhatānaṃ bhikkhave dhammānaṃ = Katamāni tīṇi (Am 1. 150 piṭṭhe)	54
Saṅgahitāti = Saṅgahītāti (I)	250
Saccikaṭṭhaparamatthenāti = Saccikaṭṭhaparamatṭhenāti (Syā, I, Ka-Sī)	1
Sacchikarotīti = Sacchikaroti (bahūsu)	85
Sajotibhūtāya = Sañjotibhūtāya (Syā)	431
Saññasattesu = Asaññasattesu (Ka)	83
Sadarāni = Nissārāni (Sī, I, Ka) Dukkudrayāni (Syā)	332

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sapaññaṃ = Sasaññaṃ (Sī, Ka)	181
Sabyābajjhampi abyābajjhampi = Sabyāpajjhampi abyāpajjhampi (Ma 2. 52 piṭṭhe)	379
Sammuti = Sammati (Sya, Ka)	58
Samohito = Samāhito (Syā)	211
Sarajaṃ = Sadaraṃ (Saṃ 1. 325 piṭṭhe) Tadeva yuttataraṃ.	114
Sahissāmi = Gamissāmi (Sī, Syā, Ka) Samīhāmi (I)	149
Suniggahito ca = Suniggahitova (Syā)	2
Suvatthi = Suvuṭṭhikaṃ (Syā)	438
Sūriyova = Suriyova (Sī, Syā, Kaṃ, I)	144
So = Evaṃ kho bhikkhave puggalo (Aṃ 2. 403 piṭṭhe)	425
Sotāpattiphalappatto = Sotāpattiphalaṃ patto (?)	87

[Ha]

Hatthibandhā assabandhā = Hatthibhaṇḍā assabhaṇḍā (?)	432
Hevamevaṃ = Hevameva (Syā)	3

Kathāvatthupāliyaṃ

Āhaṭṭhāni sādhakasuttāni

Suttāni

Piṭṭhaṅkā

[A]

Ajjhattikañceva āvuso cakkhuṃ aparibhinnaṃ -pa- pātubhāvo hoti (Ma 1. 248)	448
Ajjhattiko ceva āvuso kāyo aparibhinno -pa- pātubhāvo hoti (Ma 1. 249)	449
Aṭṭha pānāni ambapānaṃ -pa- phārusakapānaṃ (Vi 3. 344)	401
Attanāva kataṃ pāpaṃ -pa- aññaṃ visodhaye (Khu 1. 38 Dhammapade)	381
Attani vā bhikkhave sati -pa- paripūro bāladhammo (Ma 1. 191)	59
Atthi nu kho taṃ bhante cakkhuṃ yena cakkhunā atīte Buddhe paññāpeyya (Saṃ 2. 278)	113
Atthi nu kho bho Gotama koci gihi- pa- dukkhassantakaro (Ma 2. 149)	202
Atthi puggalo attahitāya paṭipanno (Puggalapaññattiyaṃ 109; Aṃ 1. 408)	13
Atthupāli saṃghabhedako -pa- na atekiccho (Vi 4. 370)	429
Adinnādānaṃ bhikkhave āseviṭaṃ -pa- hoti (Aṃ 3. 77)	447
Addasaṃ kho ahaṃ bhikkhave Buddhacakkhunā -pa- viharante (Ma 1. 225)	427
Anamataggoyaṃ bhikkhave saṃsāro -pa- saṃsarataṃ (Saṃ 1. 387)	30
Anupubbena medhāvī -pa- malamattano (Khu 1. 48 Dhammapade)	91, 168
Abhiññāyāhaṃ bhikkhave dhammaṃ desemi -pa- akampittha (Aṃ 1. 280)	407

Suttāni

Piṭṭhaṅkā

[A]

Amataṃ te bhikkhave -pa- kāyagatāsatiṃ paribhuñjanti (Aṃ 1. 47)	123
Asādhāraṇamaññesaṃ -pa- sace sucariṃ care (Nidhikaṇḍe, thokaṃ visadisam)	263
Ahu pubbe lobho -pa- iccetaṃ kusalanti (Aṃ 1. 197)	114
Ahesuṃ te atītaṃse -pa- brahmalokūpagā ahuṃ (Aṃ 2. 327)	95
Ahaṃ āvuso Nigaṇṭhā pahomi -pa- vihārituṃ (Ma 1. 132)	333

[Ā]

Āpāyiko nerayiko -pa- nirayamhi paccati (Vi 4. 369, Aṃ 3. 315, Khu 1. 203)	346, 429
Ārāmaropā vanaropā -pa- saggagāmino (Saṃ 1. 30)	258
Āhutiṃ jātavedova -pa- paṭiggaṇhāti dakkhiṇaṃ (Parasamayato suttam)	399

[I]

Idaṃ dukkhaṃ ariyasaccanti me bhikkhave -pa- udapādi (Vi 3. 15, Saṃ 3. 369, Khu 9. 330)	218, 435
Idha Kevaṭṭa bhikkhu -pa- itipi te cittanti (Dī 1. 207)	254
Idha Puṇṇa ekacco sabyāpajjhampi -pa- vadāmi (Ma 2. 52)	379
Idha bhikkhave ekacco -pa- nimuggova hoti (Aṃ 2. 403)	425
Idha bhikkhave ekacco -pa- nimujjati (Aṃ 2. 403)	425
Idha bhikkhave ekacco -pa- patigādhappatto hoti (Aṃ 2. 403)	425
Idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṃ disvā -pa- nānu- byañjanaggāhī (Ma 1. 285, Aṃ 1. 348)	312
Idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṃ passati -pa- phoṭṭhabbaṃ phusati (Ma 1. 285, Aṃ 1. 348)	416

Suttāni

Piṭṭhaṅkā

[I]

Idha bhikkhave bhikkhu nibbāne sukhānupassī -pa- pariyogāhamāno (Am̐ 2. 406)	295
Idha bhikkhave bhikkhu paṭhamam̐ jhānam̐ upasampajja viharati, so tam̐ assādeti -pa- vittim̐ āpajjati (Am̐ 1. 441)	351
Idha bhikkhave bhikkhu vivicceva kāmehi -pa- upasampajja viharati. (Am̐ 1. 55, 469)	412
Idhekacco annam̐ deti -pa- padīpeyyam̐ deti. Sam̐ 2. 206 piṭṭhe (Thokam̐ visadisam̐)	256

[U]

Uccāvaca hi paṭipadā -pa- nayidam̐ ekaguṇam̐ mutam̐. (Suttanipāte Nālakasutte)	77
Unname udakam̐ vuṭṭham̐ -pa- petā kālaṅkatā tahiṃ. (Khu 1. 8, Khu 2. 129)	260

[E]

Ekapuggalo bhikkhave loke uppajjamāno -pa- devamanussānam̐. (Am̐ 1. 21)	57
Ekamidāham̐ bhikkhave samayam̐ Vesāliyam̐ viharāmi (Dī 3. 7)	406
Ekamidāham̐ bhikkhave samayam̐ Rājagahe viharāmi (Dī 2. 97)	406
Ekamidāham̐ bhikkhave -pa- Sālarājamūle (Dī 2. 42)	405
Ekamidāham̐ bhikkhave -pa- paṭhamābhisambuddho. (Am̐ 1. 328)	406
Ekamidāham̐ -pa- Kalandanivāpe -pa- Kūṭāgārasālāyam̐.	406
Ekāyano ayam̐ bhikkhave maggo -pa- satipaṭṭhānāti. (Dī 2. 231; Ma 1. 70; Sam̐ 3. 123)	123
Etādisī dhammapakāsanettha -pa- Buddhān̐ namassāma Jinān̐ Janinda. (Dī 2. 219)	144
Eso hi saṃgho vipulo mahaggato -pa- aninditā saggamupenti ṭhānam̐.	402

[Ka]

Kabaḷikāre ce bhikkhave āhāre atthi rāgo -pa- vadāmi. (Sam̐ 1. 325)	114
---	-----

Suttāni

Piṭṭhaṅkā

[Ka]

Kabaḷikāre ce bhikkhave āhāre natthi rāgo -pa- vadāmi. (Saṃ 1. 326)	114
Kammunā vattati loko -pa- rathassāṇīva yāyato. (Ma 2. 412; Khu 1. 379)	396
Kammena kittim labhate pasaṃsaṃ -pa- kasmā vade natthi kammanti loka.	396
Kassape ahaṃ Ānanda Bhagavati brahmacariyaṃ acarim. Kāye vā Ānanda sati -pa- sukhadukkhaṃ. (Saṃ 1. 275; Aṃ 1. 476)	218
Kinnu sattoti pacceti -pa- nāññaṃ dukkhā nirujjhati. (Saṃ 1. 137)	58

[Ca]

Cakkhuṅca paṭicca rūpe ca upajjati cakkhuvīññānaṃ. (Ma 1. 326; Ma 3. 328; Saṃ 2. 261)	248
Catasso kho imā Ānanda -pa- dakkhiṇāvisuddhiyo. (Ma 3. 299)	404
Catukkaṇṇo catudvāro ... tiṭṭhati sabbadā (Ma 3. 204; Aṃ 1. 140; Khu 2. 135)	432
Catunnaṃ bhikkhave dhammānaṃ natthi koci pāṭibhogo ... lokasmiṃ. (Aṃ 1. 491)	332
Cattārimāni bhikkhave tathāni -pa- anaññathāni. (Saṃ 3. 377)	243
Cattārimāni bhikkhave suvidūravidūrāni -pa- asabbhi ārakā. (Aṃ 1. 359)	258
Cattārome bhikkhave puññābhisandā -pa- sukhāya saṃvattanti. (Aṃ 1. 365)	259
Cittañhidaṃ cetasikā ca dhammā -pa- sammaddaso vedi palokadhammaṃ.	254
Cetanāhaṃ bhikkhave kammaṃ vadāmi -pa- manasā. (Aṃ 2. 363)	290

Suttāni

Piṭṭhaṅkā

[Ja]

Jātipaccayā bhikkhave jarāmarañam uppādā vā -pa- paṭiccasamuppādo. (Saṃ 1. 264)	241
Jānatoham bhikkhave passato āsavānam khayam -pa- khayō hoti. (Saṃ 2. 124; Saṃ 3. 380; Khu 1. 265; Ma 1. 9)	138

[Ta]

Tatiyam jhānam samāpannassa pīti niruddhā -pa- vedanā ca niruddhā honti. (Aṃ 3. 208; Saṃ 2. 418, 420; Dī 3. 221, 255)	154-5
Tamenam bhikkhave nirayapālā pañcavidhabandhanam nāma -pa- byantī hoti. (Ma 3. 204; Aṃ 1. 139)	431
Tamenam bhikkhave nirayapālā saṃvesetvā -pa- byantī hoti. (Ma 3. 204; Aṃ 1. 140)	431
Tayome bhikkhave niruttipathā -pa- nindābyārosa- upārambhabhayā. (Saṃ 2. 59)	112
Tayome seniya satthāro -pa- lokasmiṃ. (Puggalapaññattiyam 143 piṭṭhe atthato ekaṃ)	59
Tassa evam jānato -pa- avijjāsavāpi cittaṃ vimuccati. (Dī 1. 79 piṭṭhādīsu)	184
Tassa sammā vimuttassa -pa- vāyam cassānupassati. (Vi 3. 272; Aṃ 2. 333)	77
Tividhā bhikkhave kāyasañcetanā -pa- sukhavipākam. (Aṃ 3. 497, thokam visadisam)	290
Tiṇimāni bhikkhave -pa- kathāvatthūni (Aṃ 1. 197, Dī 3. 184)	372
Tiṇimāni bhikkhave cakkhūni -pa- sabbadukkhā pamuccati. (Itivuttake 231 piṭṭhe)	191
Tiṇimāni bhikkhave saṅkhatassa saṅkhatalakkaṇāni -pa- paññāyati. (Aṃ 1. 150)	54
Tiṇimāni bhikkhave asaṅkhatassa asaṅkhatalakkaṇāni -pa- paññāyati. (Aṃ 1. 150)	54

Suttāni

Piṭṭhaṅkā

[Ta]

Tihi bhikkhave ṭhānehi Jambudīpakā -pa- idha brahmacariya- vāso. (Am 3. 198)	84
Taṃ sukhena sukaṃ pattaṃ -pa- etaṃ ve paramaṃ sukhaṃ.	163

[Da]

Dukkameva uppajjamānaṃ uppajjati -pa- sammādiṭṭhi hoti. (Saṃ 1. 257)	57
Dutiyassa jhānassa vitakkavicārā kaṇḍako -pa- bhagavatā. (Am 3. 363)	155
Dutiyam jhānaṃ samāpannassa vitakkavicārā niruddhā honti. (Am 3. 208)	154
Dvattiṃsimāni bhikkhave mahāpurisassa mahāpurisalakkhaṇāni -pa- vivatṭacchado. (Dī 3. 117)	215
Dvemā bhikkhave dhātuyo, katamā dve, saṅkhatā ca -pa- dve dhātuyo. (Ma 3. 108 piṭṭhe ālapanamattameva nānaṃ.)	53

[Na]

Nayimasmiṃ vā loke -pa- vipulapphalesinaṃ.	403
Na Vessabhūnopi ca pettirājā -pa- paralokapattaṃ.	431
Nāhaṃ bhikkhave aññaṃ ekadhammampi -pa- lahuparivattaṃ cittaṃ. (Am 1. 9)	157
Nāhaṃ bhikkhave sañcetanikānaṃ -pa- pariyāye. (Am 3. 497)	337
Nāhaṃ sahissāmi -pa- oghamimaṃ taresi. (Khu 1. 439, Khu 8. 94 piṭṭhesu)	149
Nibbānaṃ nibbānato sañjānāti -pa- abhinandati. (Ma 1. 4)	297
Neva pubbenivāsāya -pa- paṇidhi me na vijjati. (Khu 2. 344 Theragāthāyaṃ)	194

[Pa]

Pañca kāmagaṇā loke -pa- pamuccati. (Khu 1. 304; Saṃ 1. 16 piṭṭhesu)	273
---	-----

Suttāni

Piṭṭhaṅkā

[Pa]

Pañcimāni bhikkhave indriyāni -pa- ṭhitoti vadāmi. (Saṃ 3. 178)	189
Pañcimāni bhikkhave ṭhānāni sampassantā mātāpitaro -pa- putto hoti pasamsiyo. (Aṃ 2. 37)	261
Pañcimāni bhikkhave dānāni mahādānāni -pa- viññūhīti. (Aṃ 3. 76)	255
Pañcime bhikkhave kāmaguṇā -pa- pañca kāmaguṇā. (Ma 1. 119; Saṃ 2. 427)	161
Pañcime bhikkhave kāmaguṇā -pa- athettha dhīrā vinayanti chandaṃ. (Aṃ 2. 359)	275
Pañcime bhikkhave dhammā samayavimuttassa -pa- parihānāya saṃvattanti (Aṃ 2. 153)	78
Paṭhamañ kalalaṃ hoti -pa- mātukucchigato naro. (Saṃ 1. 208)	358
Paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa vācā niruddhā hoti. (Saṃ 2. 418, 420)	154
Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇḍako vutto Bhagavatā. (Aṃ 3. 363)	155
Passāmahaṃ bhikkhave dibbena cakkhunā -pa- pajānāmi. (Ma 1. 165 piṭṭhe thokaṃ visadisam)	40
Pāṭaliputtassa kho Ānanda tayo antarāyā -pa- mithubhedā vā. (Vi 3. 323; Dī 2. 74; Khu 1. 187)	236
Pāṇātipāto bhikkhave āsevito -pa- appāyukasaṃvattaniko hoti (Aṃ 3. 77)	446
Pubbeva kho panassa kāyakammaṃ -pa- bhāvanāpāripūriṃ gacchati. (Ma 3. 338)	433

[Ba]

Bahūnaṃ vata no Bhagavā -pa- dhammānaṃ upahattā. (Ma 2. 111)	383
--	-----

[Bha]

Bhagavā loka jāto -pa- anupalitto lokena. (Aṃ 1. 347)	406
---	-----

Suttāni

Piṭṭhaṅkā

[Ma]

Maggānaṃ aṭṭhaṅgiko seṭṭho -pa- cakkhumā. (Khu 1. 52 Dhammapade)	433
Micchādiṭṭhikassa bhikkhave -pa- dukkhāya saṃvattanti. (Am 1. 33)	367
Micchādiṭṭhi kho Vaccha akusalā, sammādiṭṭhi kusalā. (Ma 2. 157)	366
Micchādiṭṭhiparamāni vajjāni. (Am 1. 35)	366
Micchādiṭṭhi bhikkhave āsevitā -pa- pettivisayasamvattanikā	447
Micchādiṭṭhissa kho ahaṃ Puṇṇa -pa- tiracchānayanonim vā. (Ma 2. 50)	366
Micchāsāṅkappo -pa- micchāsamādhī bhikkhave -pa- pettivi- sayasamvattaniko	447

[Ya]

Yajamānānaṃ manussānaṃ -pa- saṃghe dinnāṃ mahapphalaṃ. (Saṃ 1. 235; Khu 2. 50, 60)	402
Yadaniccaṃ taṃ dukkhaṃ (Saṃ 2. 19)	162
Yadā have pātubhavanti dhammā -pa- obhāsayamanta- likkhaṃ. (Vi 3. 2, udānēpi)	143
Yasmiṃ kho Subhadda dhammavinaye ariyo -pa- samaṇebhi aññehi. (Dī 2. 125)	434
Yasmiṃ bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṃ -pa- sīlabbataparāmāso. (Am 1. 244)	91
Yassakassaci Ānanda cattāro iddhipādā -pa- kappāvasesaṃ vā. (Dī 2. 86; Saṃ 3. 227; Khu 1. 152, Udānēpi)	331
Yaṃ kiñci bhikkhave rūpaṃ atītānāgatapaccuppannaṃ -pa- vuccati viññāṇakkhandho. (Saṃ 2. 39)	112
Yaṃ kiñci bhikkhave rūpaṃ cattāri -pa- upādāya rūpaṃ. (Ma 1. 282, Am 3. 543)	361
Yā kāci kaṅkhā -pa- brahmacariyaṃ carantā. (Udāne Soṇattheravagge)	144

Suttāni

Piṭṭhaṅkā

[Ya]

Yāyaṃ taṇhā -pa- vibhavataṇhā.

(Vi 3. 15; Di 2. 246 piṭṭhādīsu)

354

Ye kaṅkhāsamatikkantā -pa- tesu dinnam mahapphalaṃ.

144

Ye te bhikkhave bhikkhū puthujjanā -pa- anavakāso, yaṃ
arahato asuci mucceyya. (Vi 3. 409; Aṃ 2. 219)

133

[Ra]

Raṇṇo bhikkhave cakkavattissa pātubhāvā -pa- pātubhāvo
hoti. (Saṃ 3. 87)

123

[La]

Lābhā vo bhikkhave -pa- no manāparūpaṃ. (Saṃ 2. 341)

161

Lābhā vo bhikkhave -pa- no amanāparūpaṃ. (Saṃ 2. 341)

162

[Va]

Viññāṇapaccayā bhikkhave nāmarūpaṃ, nāmarūpapaccayāpi
viññāṇaṃ. (Di 2. 28)

371

Vītataṇho anādāno -pa- oghapāso samūhato.

77

[Sa]

Sacāyaṃ Ānanda samiddhi -pa- byākareyya. (Ma 3. 251)

290

Sañcicca mātaraṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hoti.

428

Santi bhikkhave asaṇṇasattā nāma devā -pa- cavanti. (Dī 1. 27)

198

Saddhā hiriyaṃ -pa- gacchati devalokaṃ. (Aṃ 3. 68)

255

Sabbaṃ bhikkhave anabhijānaṃ -pa- dukkhakkhayāya.

(Saṃ 2. 249; Khu 1. 197 Itivuttakepi)

139

Sabbaṃ bhikkhave ādittaṃ -pa- ādittanti vadāmi.

(Vi 3. 44; Saṃ 2. 251)

160

Sabbābhībhū sabbavidūhamasmi -pa- Upaka Jino.

(Vi 3. 12; Ma 1. 227; Ma 2. 295)

218

Suttāni

Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sabbe dhammā anattā. (Ma 1. 292; Khu 1. 53 Dhammapadepi)	57
Sabbe saṅkhārā aniccāti -pa- visuddhiyā. (Khu 1. 53 Dhammapade)	385
Sammādiṭṭhi bhikkhave āsevitā -pa- amatapariyosānā.	448
Sammāsaṅkappo -pa- sammāsamādhi bhikkhave -pa- amatapariyosāno.	448
Sammukhā metāṃ āvuso Bhagavato sutāṃ -pa- dukkha- nirodhampi passati. (Saṃ 3. 382)	168
Savitakko savicāro samādhi (Dī 3. 184, 229)	303, 414
Sa sattakkhattuparamaṃ -pa- sabbasaṃyojanakkhayā. (Saṃ 1. 393; Khu 1. 207 Itivuttakepi)	30
Sassato lokoti kho Vaccha -pa- abyākatametāṃ. (Saṃ 2. 559)	366
Sahāvassa dassanasampadāya -pa- abhabbakātuṃ. (Khu 1. 6, 313 piṭṭhesu)	91
Samkhittenapi kho -pa- deseyyaṃ, aññātāro ca dullabhā. (Saṃ 1. 132)	406
Samghe Gotami dehi -pa- bhavissāmi samgho ca (Ma 3. 296)	402
Sikhissa Ānanda Bhagavato -pa- dukkhassantaṃ karissatīti. (Aṃ 1. 228; Saṃ 1. 158)	155
Sukho viveko tuṭṭhassa -pa- etaṃ ve paramaṃ sukhaṃ. (Vi 3. 4, Khu 1. 88 Udāne ca)	163
Suññato lokaṃ avekkhassu -pa- na passati. (Khu 1. 448; Khu 8. 180)	56
Suññamidaṃ bhikkhave saṅkhārā attena vā attaniyena vā. (Ma 3. 50)	419
Suñño loko -pa- suñño lokoti vuccati. (Saṃ 2. 280)	58
Seyyathāpi bhikkhave makkaṭo -pa- aññaṃ nirujjhati. (Saṃ 1. 320)	158

Suttāni

Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Seyyathāpi bhikkhave mahāsamuddo anupubbaninno -pa- aññāpaṭivedho (Vi 4. 421; Am 3. 46; Khu 1. 142 Udāne ca)	168
Seyyathāpi bhikkhave mahāsamuddo ṭhitadhammo -pa- nāti- kkamanti (Vi 4; Am 3; Udāne ca)	343
So evaṃ anurodhavirodhaṃ samāpanno -pa- ajjhosāya tiṭṭhati. (Ma 1. 333)	352
So evaṃ samāhite citte -pa- abhininnāmeti. (Dī 1. 79 piṭṭhādīsu)	184
So tassa kammaṣṣa kathattā -pa- karavīkabhāṇī. (Dī 3. 148)	338
So hi nāma bhikkhave Sunetto satthā -pa- parinibbuto. (Am 2. 477)	95